Rendvédelem-történeti Füzetek

Acta Historiae Preasidii Ordinis

HU - ISSN 1216 - 6774

XXIII.évf. (2013) 27-28-29-30.sz.

TUDOMÁNYOS PERIODIKA

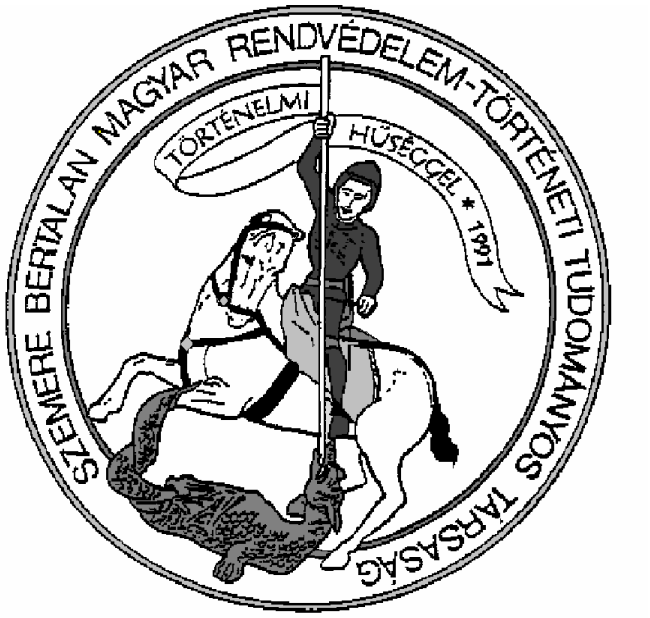

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság

Budapest

Rendvédelem-történeti Füzetek

Acta Historiae Preasidii Ordinis

HU - ISSN 1216 - 6774

XXIII.évf. (2013) 27-28-29-30.sz.

TUDOMÁNYOS PERIODIKA

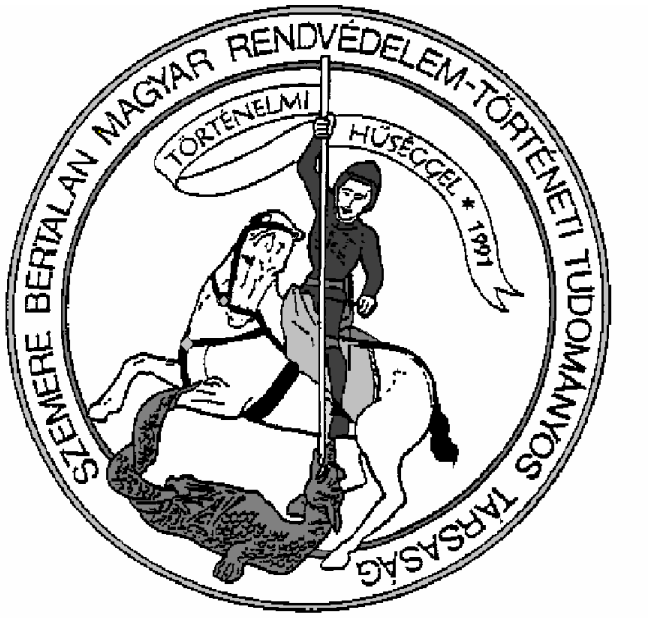

A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság

Budapest

Tisztelt olvasó!

A tanulmányok szövegét ugyan szakmai lektorálás nyomán publikáljuk, azonban a szerzői szuverenitást a szerkesztőség tiszteletben tartja. A szerzők — tudomány határain belüli — álláspontját akceptáljuk. A szerkesztőség és a szerzők közötti esetleges véleménykülönbséget a szerkesztőség a jegyzetekben juttatja kifejezésre, amennyiben elkerülhetetlennek tartjuk a szerzőtől eltérő szerkesztőségi álláspont megjelentetését. A szerzői szabadság határának a tudományos művekkel szembeni elvárásnak való megfelelést tartjuk, tartalmi és formai tekintetben egyaránt.

Főszerkesztő: **Dr. PARÁDI József**
Szerkesztő: **PARÁDI Ákos**
Mag. SIMON F. Nándor,
SOM Krisztián
Dr. SUBA János
Dr. SZÉKELY Zoltán

A szerkesztőség elérhetősége:
✉: H-1037 Budapest, Haránt u. 12.
☏: (+36/06-1) 250-6199
🖷: (+36/06-1) 325-1647
: (+36/06-30) 912-7651
@: RTF@gmail.hu

HU ISSN 1216-6774
Budapest
2013

Tisztelt Elnök Úr!

Tisztelettel és egyben örömmel tájékoztatom, hogy a Magyar Tudományos Akadémia Hadtudományi Bizottsága, az éves tervében foglaltaknak és az Önök kérésének megfelelően megvizsgálta a hadtudományban meglévő mértékadó folyóiratokat, továbbá az új kérelmeket.

Megköszönjük az adatszolgáltatás során nyújtott segítségüket és együttműködésüket.

A kérelmek elbírálását követően a Hadtudományi Bizottság a hadtudományban mértékadó folyóiratok listájára, 2008-tól felvette a következő folyóiratot:

„Rendvédelem-történeti Füzetek, HU-ISSN 1216-6774”

Tisztelt Elnök Úr! További tudományos munkájukhoz a Bizottság nevében kívánunk Önnek, a magyar tudomány, benne a hadtudomány nem kis felelősséggel járó szolgálatában kiapadhatatlan alkotóerőt és kitűnő egészséget, sok sikert és eredményt.

Budapest, 2008. június 09-én.

Szívélyes üdvözlettel:

Dr. FELHÁZI Sándor
sk. titkár

SZERZŐK

ARTNER Ramona főiskolai adjunktus
(+36/06-20) 915-0470 ; artner.ramona@gmail.com
A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Kutatási területe a csendőrség története.

Dr. BODA József
(+36/06-1) 355-1182; foigazgato@nbsz.gov.hu
A hadtudomány egyetemi és Ph.D. doktora. A Hadtudományi Doktori Iskola témavezető oktatója. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, a Magyar Rendészet-tudományi Társaság, a Magyar Hadtudományi Társaság, a Magyar Repüléstörténeti Társaság, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat Tudományos Tanácsa és a Rendőri Jövőkutatók Nemzetközi Szövetségének a tagja. Kutatási területe a magyar békefenntartás története.

Dr. FÓRIZS Sándor, egyetemi tanár
(+36/06-30) 932-5508 , drforizsdandor@intel.hu
A hadtudomány kandidátusa . A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-.történeti Tudományos Társaság és a Rendészet-tudományi Társaság tagja. Kutatási területe a magyar rendvédelmi tisztképzés története.

FORRÓ János
(+36/06-20) 311-3966 , forro.janos@hotmail.com
A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Közbiztonság történeti szakértő. Kutatási területe Fejér vármegye és Székesfehérvár közbiztonság-története.

Dr. HEGEDŰS Ernő
(+36/06-20) 470-8734 ; hegedus.erno@freemail.hu
A hadtudomány Ph.D. doktora. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Kutatási területe a légideszantok és haditechnikai eszközeik fejlődéstörténete, valamint azoknak a XX. századi rendvédelme során megvalósított alkalmazásai, illetve a Koronaőrség története.

Dr. JAKUS János, **egyetemi adjunktus**.
(+36/06-20) 364-9463 ; jakusj@t-online.hu
A hadtudomány Ph.D. doktora. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság és a Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja. Kutatási területe a magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés története.

Dr. KESERŰ István, ✞ ny. főiskolai tanár
Bölcsészdoktor, a hadtudomány kandidátusa, a rendvédelem-történet magistere, a Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság örökös tiszteletbeli elnöke. A Magyar Hadtudományi Társaság tagja. Kutatási területe a magyar határőrizet 1945-1956.

NAGY Ákos Péter
(+36/06-20) 982-3513 ; nagyakospeter@yahoo.com
A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar Hadtudományi Doktori Iskola doktorandusza. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Kutatási területe a magyar rendvédelmi szervek belső elhárításának története.

Dr. NAGY György ✞ ny.egyetemi tanár
A hadtudomány egyetemi doktora és kandidátusa. A Hadtudományi Doktori Iskola témavezető oktatója. A Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja. A Magyar Hadtudományi Társaság felügyelőbizottsági tagja. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Határforgalom ellenőrzés történeti szakértő. Kutatási területe a XIX–XX. századi magyar határforgalom ellenőrzésének története.

Dr. PARÁDI József ny.főiskolai tanár
(+36/06-30) 912-7651 ; paradi.jozsef@gmail.com
Bölcsészdoktor, a hadtudományok kandidátusa. A Hadtudományi Doktori Iskola témavezető oktatója. A Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke. A rendvédelem-történet magisztere. Határőrizet-történeti szakértő. A Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) és a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiones Historiae Praesidii Ordinis) periodikák, valamint „*A magyar rendvédelem-történet öröksége*" című könyvsorozat főszerkesztője. Kutatási területe a XIX-XX. századi magyar rendvédelem története.

SOM Krisztián
(+36/06-70) 230-9318 ; som.krisztian@freemail.hu
A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. A Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) és a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiones Historiae Praesidii Ordinis) periodikák szerkesztőségi tagja. Kutatási területe a magyar útlevél-történet.

Dr. SUBA János
(+36/06-30) 566-7120 ; suba.janos@webmail.hu
A történelem segédtudományai (történeti-földrajz) egyetemi doktora, a történelemtudomány Ph.D. doktora. A Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságelnökségi tagja. A rendvédelem-történet magistere. A magyar Hadtudományi Társaság Tagja. A Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordisnis) HU ISSN 1216-6774 szerkesztőségi tagja. Kutatási területe a történeti földrajz, a XVIII-XX. századi magyar állam határának története, objektumtörténet, a magyar fegyveres erők diszlokációjának története, Kárpát-medencei erődítések.

Dr. SZÉKELY Zoltán
(+36/06-30) 475-0626 ; dessant@gmail.com
A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökségi tagja, a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordisnis) HU ISSN 1216-6774 és a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiones Historiae Praesidii Ordinis) HU ISSN 1785-3257szerkesztőségi tagja. Kutatási területe a XIX-XX. századi magyar rendvédelem-története.

Dr. SZIKINGER István
Az állam- és jogtudomány kandidátusa. A magyar rendvédelmi jog szakértője. Kutatási területe a XIX-XX. századi magyar büntető és büntetőeljárás jog története.

Piktogram	A rendvédelem-történeti elismerések
	— Rendvédelem-történetért Díj
	— Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
	— Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	— Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
	— Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	— Rendvédelem-történetért Érdemérem

TARTALOM

A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.

0380 ARTNER Ramona
A Magyar Királyi Csendőrség és a városok 13
0381 ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor
A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi, vasúti és közúti szakszolgálati ágai 23
0382 BODA József
A katonai rang és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál ……..... 41
0383 FÓRIZS Sándor
Rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében …..... 65
0384 FORRÓ János
Fejér vármegye közbiztonság-története 1688-1884 ……..... 77
0385 HEGEDŰS Ernő
A Magyar Királyi Csendőrség harc- és gépjárművei ……..... 89
0386 JAKUS János
A magyar rádió-és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai 1990-ig …..... 101
0387 KESERŰ István
A magyar pártállam határőrizete 1945-1956 …….. 111
0388 NAGY Ákos Péter
Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez 129
0389 PARÁDI József
Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza 141
0390 PARÁDI József
Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában 155
0391 SOM Krisztián
A német gyarmatok rendvédelmi erői 161
0392 SUBA János
„Csendőralakulások" a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921 169
0393 SZÉKELY Zoltán
Repülők és határok régen és ma 179
0394 SZIKINGER István
A magyar rendvédelmi jog 1919-1944 187

Recenziók 199
Rezensionen 201
Citációs index publikációk és kéziratok 205
Citációs index periodikák 243
Citációs index levél-, irat-, és dokumentumtárak 249
Citációs index jogszabályok 251
Index nominum 283
Index geographicus 305
Index chronologicus 345
Index organicus 379
Kéziratokkal szemben támasztott igények 411
Szerzői űrlap 415
Összesített tartalom 419

In memoriam dr. ZACHAR József

„Condita decrescit, vulgata scientia crescit.”
Az elrejtett tudás csökken, a másokkal közölt ellenben gyarapszik.

A Magyar Királyi Csendőrség és a városok.

A csendőrségek működési területe hagyományosan a vidék. Már a testülettípus őshazájában, Franciaországban is a csendőrség elődszervezete Maréchaussée is vidéki hatósági területtel működött.[1] A Kárpát-medencébe érkező csendőrség Itáliában és Ausztriában is a vidék rendvédelmi szervezete maradt.[2] A neoabszolutizmus időszakában a HABSBURG-birodalom teljes területére kiterjedt ugyan a csendőrség, azonban csak a tartományok vidéki területeire,[3] a városok a császári rendőrség hatáskörébe tartoztak.[4] A kiegyezés[5] után Erdélyben és Horvát-Szlavón országban fennmaradt csendőr ezredek működési területe is a térség vidéki részeire terjedt ki. Így vette át — a kiegyezés szellemiségével összhangban[6] — a magyar kormány 1876-ban e két csendőr ezredet a közös hadügyi tárcától.[7] A nemzetközi és a magyar gyakorlat nyomán érdemben fel sem merült, hogy a csendőrség hatásköre a városokra is kiterjedjen.[8]

Amikor — az önkormányzati rendőrségi rendszer modelljének a bukását követően[9] — felállították a Magyar Királyi Csendőrséget.[10] Magától értetődő volt, hogy a testület működési területe a magyar Szent Korona alá tartozó vidéki területek összességére terjedt ki.[11] A csendőrség diszlokációja, a vezetési szintek területi hatásköre azonban nem mindenben felelt meg a vidék közigazgatási beosztásának.[12]

Általánosságban ugyan a Magyar Királyi Csendőrség kompetenciája a vidékre terjedt ki, azonban bizonyos esetekben mégis lehetőség nyílt arra, hogy a testület bekapcsolódjon a városok rendvédelmébe is.[13]

Témánk szempontjából először is a vidék és a város között kell különbséget tennünk. A magyar közigazgatás hagyományosan két területre oszlott abban a tekintetben, hogy a vármegyék — az Aranybullát követően — nemesi kormányzás alatt állak, városokban pedig a polgárság irányítása érvényesült. Alapvetően kétféle városi formát különböztettek meg a mezővárosokat (oppidum) és szabad királyi városokat (liberae regiae civitates). Mindkét város lakossága autonómiát élvezett ugyan, azonban az autonómia két formáját. A szabad királyi városok a király közvetlen földesúrsága (bírói és igazgatási hatósága) alatt álltak. Egy összegben fizették az adót, a területükön bírói hatalommal rendelkeztek. Védőfallal övezett települések voltak. Területükön a vármegyékkel megegyező jogkört gyakoroltak. Követeik útján az országgyűlésben szavazati joggal vettek részt. A XVIII. század végére a Magyar Királyságban több mint 60 szabad királyi város volt.[14] A mezővárosok (oppidum) azonban valamely földesúr fennhatóság alá tartoztak, bár szintén polgári kiváltságokat élveztek. Felsőbbségük azonban nem a királyi, hanem a földesúri hatalom volt. A mezővárosok jóval a királyi városok kialakulása után jöttek létre. Az első királyi városok — Esztergom, Székesfehérvár, stb. — a királyi vármegyék időszakában alakultak ki. Ezzel szemben a mezővárosok a XV. században terjedtek el. Ekkor a parasztság 1/5-e lakott a 800 oppidum egyikében. A XVIII. században a mezővárosok száma — a török idők hatása nyomán — 500-600-ra csökkent. A mezőváros kifejezést először 1654-ben, erdélyi törvénykönyvben szerepelt, szembe állítva a fallal körülvett városokkal. A mezőváros tehát mezőben álló várost jelentett, szemben a kerített, kulcsos városokkal. A mezővárosoknak az országgyűlésben nem volt helyük.[15] A XIX. században azonban a városok ilyen jellegű megkülönböztetése értelmetlenné vált. Ebből fakadóan a polgári magyar állam létrejöttével a Magyar Királyság városainak a helyzetét is tisztázni kellett.[16]

A XIX. századra azonban nem csupán a jogviszonyok változtak meg a Magyar Királyságban. A korábban szabad királyi városi rangra emelt települések egy része eljelentéktelenedett, míg a mezővárosok egy része a szabad királyi városok lakosainak a létszámával és a gazdasági erejével vetélkedő településsé fejlődött. A települések besorolását, a közigazgatási egységek területét, illetve ezek módosításának a lehetőségeit több törvényben szabályozták a dualizmus időszakában oly módon, hogy azok jelentősebb változtatások nélkül a két világháború közötti időszakban is megállták a helyüket. Az alapot a TISZA Kálmán nevéhez fűződő területrendezési törvény képezte.[17] Ennek keretében a korábbi 73 törvényhatósági jogú város közül csupán 26 város maradt törvényhatósági jogú.[18]

A XIX század utolsó 1/4-ében alkotott közigazgatás-rendezési törvények nyomán a Magyar Királyság területe vármegyékre és törvényhatósági jogú városokra oszlott. Ezek voltak a törvényhatóságok. Ezen belül azonban a 64 vármegye területén több településtípust is megkülönböztettek, nevezetesen a rendezett tanácsú városokat, a nagyközségeket és a kisközségeket. E szerint — a törvényhatósági jogú városok kivételével — minden település a községek csoportjába került. A községek önállóan intézték saját belügyeiket, végrehajtották a törvényeket és a területileg illetékes törvényhatóság rendeleteit. Fellebbviteli hatóságuk első fokon a területileg illetékes törvényhatóság,

másodfokon pedig a kormány nevében a szakterület szerinti miniszter volt. A község joghatálya kiterjedt a területén lakó, vagy ott lévő minden személyre, illetve vagyonra. Ez alól a haderő tagjai és ingatlanai jelentettek kivételt. A pusztáknak, tanyáknak, majorságoknak stb. is valamely községhez kellett tartozniuk.[19]

A községek között kétség kívül a legtekintélyesebbek a rendezett tanácsú városok voltak, a települések létszámát és gazdasági erejét tekintve egyaránt. Azonban mégis csupán elnevezésükben voltak városok. Jogállásuk tekintetében a községek közé tartoztak. Ezzel a mezővárosok történelmi fejlődésüknek újabb szakaszához értek, hiszen a XVIII. századi állam szerkezetébe a mezővárosok speciális jobbágyközségként illeszkedtek.[20]

A települések kategorizálása kapcsán létrehozott törvényekkel egyben meghatározták a magasabb, illetve alacsonyabb szintre kerülés szabályait is. A törvényhatósági jogú városok — a belügyminiszter engedélyével — rendezett tanácsú városokká, vagy nagyközségekké alakulhattak. Amennyiben pedig az átalakulás a város lakosai azon részének az akaratával állt összhangban, akik a városból befolyó összes egyenes állami adónak legalább a felét fizették, az átalakítás nem volt megtagadható. A törvényhatóságokat érintő átalakításokat azonban az országgyűlésben be kellett jelenteni.[21] A községekről szóló törvény a belügyminiszter hatáskörébe utalta a puszták önálló kisközséggé, a kisközségek nagyközséggé és a nagyközségek rendezett tanácsú városokká alakulását, illetve ezen települések visszaminősítését. Amennyiben azonban rendezett tanácsú város kívánt törvényhatósági jogú várossá válni, ahhoz az országgyűlés törvénybe foglalt egyetértésére volt szükség. A magasabb települési szintre jutáshoz igazolni kellett, hogy a település azon lakosainak az egyetértésével találkozik az átminősítés akik a településről befolyó adónak több mint a felét fizették be. E mellett a magasabb besorolásba jutáshoz azt is igazolni kellett, hogy a település megfelelő szellemi és anyagi bázissal rendelkezik az átalakulásból fakadó gyarapodó kötelezettségei teljesítéséhez. A településrészek átcsatolásának témájában is a belügyminiszter határozhatott, kivéve, ha az törvényhatóságot is érintett.[22] Ebben az esetben törvényhozási egyetértésre is szükség volt.[23] A belügyminisztert a törvénykezés később arra is felhatalmazta, hogy kérelem nélkül is visszaminősíthesse azon településeket, amelyek nem tudtak megfelelni a szervezetei szintjükkel járó kötelezettségek teljesítésének a miniszter többszöri felszólítása ellenére sem, mivel elvesztették azokat a szellemi és anyagi potenciáljukat, amelyekhez kötve volt az addigi szervezeti szinthez való besorolásuk és a kötelezettségüknek csak oly magas adó kivetése árán tudtak volna eleget tenni, amely a környező községeknél kivetett adókat tetemesen felülmúlta volna.[24]

A három szintű községi rendszer szintjei között tetemes különbségek voltak, amely megmutatkozott a közigazgatási alkalmazottak létszáma és képzettsége terén is. Kisközségekben az elöljáróság bíróból, helyetteséből, legalább két esküdtből és a körjegyzőből állt. Nagyközségekben a bíróból és helyetteséből, legalább négy esküdtből, pénztárnokból, községi jegyzőből, valamint közgyámból, esetleg községi orvosból állt az elöljáróság. A rendezett tanácsú városok elöljáróságába a polgármester, a rendőrkapitány, a tanácsnokok (esküdtek), főjegyző és jegyzők, ügyész, számvevő, ellenőr, közgyám, levéltárnok, orvos, mérnök, valamint a községek helyi igényei szerint foglalkoztatott más tisztviselők tartoztak. Az elöljáróságot a kis- és nagyközségekben három évre, míg a rendezett tanácsú városokban hat évre választották. A jegyzők azonban elérték, hogy őket életfogytiglan (nyugdíjig) választották. 1886-ban a kormány elérte, hogy a rendőrkapitányi állások betöltését életfogytiglanig (nyugdíjig) szóló főispáni kinevezéshez kötötték.[25]

A dualizmuskori magyar közigazgatás lényegében a municipálisok és a centralisták vitáinak az eredményeit ültette át a gyakorlatba oly módon, hogy a centralisták elképzelése — a korábbi viszonyokhoz képest — nagyobb teret kapott.[26] Az eredeti elgondolás az volt, hogy a közbátorság biztosítására az önkormányzatok — azaz a dualizmus időszakában a községek és törvényhatóságok — hivatottak. Ez a koncepció azonban — a törvényhatósági jogú városok kivételével — látványosan megbukott. Nyilvánvalóvá vált, hogy a községeknek nincs megfelelő erejük ahhoz, hogy a rendet fenntartsák. A vármegyei pandúr rendszer pedig elavult, a polgári fejlődés körülményei között a rend fenntartására alkalmatlan. Kezdetben a kortársak nem a magyar rendvédelmi struktúra átalakítását tervezték. Úgy gondolták, hogy egyedi beavatkozásokkal is rendet lehet teremteni, majd ahol a rend helyreállt, ott már az önkormányzati rendvédelmi rendszer a rendet fenn tudja tartani. Kiderült azonban, hogy a több vármegyét magába foglaló területre kiterjedő hatállyal kirendelt királyi biztosi intézmény ugyan alkalmas a rendteremtésre — bár csupán drasztikus és antihumánus módszerek alkalmazása árán — amint azonban a királyi biztosok megbízatása lejárt az anarchia újra visszarendeződött.[27] Ezt követően került sor — a TISZA Kálmán által felvetett és támogatott gondolatnak — a Magyar Királyi Csendőrség felállításának a kivitelezésére.

A Magyar Királyi Csendőrséget tehát azért hozták létre, hogy ott teremtsen rendet, ahol a magyar közigazgatás rendfenntartó képessége elégtelennek bizonyult. Ezt a feladatát a testület kiválóan megvalósította annak ellenére, hogy a rend védelmének a jogosultsága az önkormányzatoknál maradt. A csendőrség ugyanis nem volt hatóság. A testület annak az űrnek a betöltésére volt hivatott, ami a községek esetében a rend fenntartására irányuló kötelezettségeik és e feladatok teljesítése érdekében a rendelkezésükre álló szellemi és materiális javak között fennállt. Lényegében a községek állami fenntartású rendvédelmi testülethez jutottak, amely a vidék rendvédelmét eredményesen megvalósította. A testület és a községek kapcsolatát pedig az egész ország területére kiterjedően központilag szabályozták. Mivel pedig a törvényhatósági jogú városok esetében a rendvédelmi kötelezettségeik és azok megvalósítására irányuló lehetőségeik között nem volt áthidalhatatlan ellentét, ezért a csendőrség hatáskörének e településekre történő kiterjesztése fel sem merült.[28]

Amikor azonban a Magyar Királyi Csendőrséget felállították, működését kiterjesztették — a törvényhatósági jogú városok kivételével — a magyar Szent Korona alá tartozó területek egészére, felmerült az igénye a csendőrség és a városi rendőrségek közötti kapcsolat szabályozásának. A két testülettípus közötti kapcsolatot a belügyminiszter rendeleti úton szabályozta.[29]

Ez a szabályozás azonban értelemszerűen nem egyezhetett meg azzal, ahogyan a csendőrség és a községek viszonyát szabályozták. Mivel a csendőrség tevékenységét központilag szabályozták, amely a testület szervezeti és szolgálati utasításában öltött testet, ezért ezt a szabályzatot megjelentették a magyarországi rendeletek tárában is.[30] A szabályzat elején rögzítették, hogy „A csendőrség a közcsend, rend és biztonság fenntartása érdekében a közigazgatási hatóságok rendelkezése alatt áll. A csendőr ezen hatóságok által a jelen utasítás értelmében írásban, vagy ha a késedelem veszéllyel jár, szóval kiadott hivatalos felszólításoknak feltétlenül eleget tenni tartozik és a felszólítás megbírálásába nem bocsátkozhatik. Sürgős esetekben a csendőrnek szóval adott utasítások mindenkor utólagosan írásban is kiadandók. Helyi rendészeti ügyekben a csendőrség csakis felügyelő és a községi közegeket támogató segédkezésre van utalva."[31]

A Magyar Királyi Csendőrség és a közigazgatási hatóságok közötti kapcsolattartás ezért fontos tényező volt, amit részletesen szabályoztak. A csendőrség és az önkormányzatok (községek és vármegyék) között többféle formája lehetett a hivatalos kapcsolatnak.

Felhívás-t közigazgatási hatóságok (bíróságok, ügyészségek, börtönök, vámhivatalok stb.) vezetői írásban intézhettek a csendőr őrsökhöz és az altiszti vezetés alatt álló különítményekhez. A felhívás tartalmáért a felhívást kibocsátó volt a felelős. A végrehajtásért viszont a címzett felelt. Abba a felhívást kibocsátónak nem volt beleszólása. Amennyiben a csendőr őrsparancsnok a felhívás tartalmát nem találta összegyeztethetőnek a vonatkozó törvényekben foglaltakkal, azt köteles volt tiszti elöljárójának felterjeszteni.

Megkeresés-t a közigazgatási hatóságok a csendőrség tiszti parancsnokságaihoz intézhettek olyankor, ha jelentősebb intézkedést igényeltek.[32]

Mivel a törvényhatósági jogú városok saját rendőrséggel rendelkeztek, ezért ezen települések és a Magyar Királyi Csendőrség viszonyát értelemszerűen másként kellett szabályozni. E szabályozás alapvetően kétféle formára terjedt ki. Egyrészt a szokványos szolgálatellátás során felmerülő vitás kérdések megoldására, másrészt pedig arra a helyzetre vonatkozóan kellett szabályozást alkotni ha a város felkérte a csendőrséget hatósági területén a rend fenntartására.[33] Ennek is több formája létezett.

A törvényhatósági jogú város rendőrkapitánya abban az esetben kérhette a Magyar Királyi Csendőrség segítségét, ha „ . . . a csend, rend és közbiztonság az illető városi rendőrség által fenn nem tartható . . ."[34] Ettől függetlenül pedig a törvényhatósági jogú város elöljárósága felkérhette a csendőrséget arra, hogy hatósági területén a rendet tartsa fenn. Ezzel nem egy város élt is, igaz többségük a város külterületére kiterjedően kérte a csendőrség támogatását. A XX. század elején a Magyar Királyi Csendőrség már 10 törvényhatósági jogú város kül-, illetve kül- és belterületén teljesített szolgálatot.[35] Azonban abban az esetben ha a város a csendőrséget a teljes területére kiterjedően kérte fel a rendfenntartására, akkor sem lehetett a városi rendőrséget teljes egészében felszámolni, mivel a városok rendőrhatósági jogköre nem volt átirányítható.[36]

A városok hatósági területükön a csendőrség tevékenységére abban az estben számíthattak, ha a testülettel szerződést kötöttek. Kezdetben bizonytalanság uralkodott. Abban a tekintetben, hogy a város, vagy a testület határozza é meg a rend fenntartásához szükséges létszámot, illetve, hogy a csendőrség bekerülési költsége a városi rendőrség fenntartási költségét tükrözze, vagy attól független legyen. A századfordulóra azonban kialakult ennek a gyakorlata is. E szerint a városokban szolgálatot teljesítő csendőrök létszámának a megállapítására a testület volt hivatott. A csendőrség által

megvalósításra kerülő rendfenntartás költségeként pedig nem lehetett nagyobb összegben megállapodni, mint ami a városi rendőrség költségvetése volt a csendőrség városi szolgálatra való felkérését megelőzően.[37]

A polgári magyar államnak a trianoni békediktátum által megszabott határain és keretein belüli újjászervezése után azonban a nemzeti rendvédelem vezetői szükségesnek látták a témakör újraszabályozását annak ellenére, hogy a dualizmuskori jogszabályok hatályban maradtak.[38]

A két világháború közötti — a területvisszacsatolásokat megelőző — időszakban, csonka Magyarország 93 100 km^2 területéből 31 364 km^2 , a 8 000 000 főnyi lakosságból pedig 5 800 000 fő tartozott a Magyar Királyi Csendőrség hatáskörébe, azaz egy csendőrre 11,67 km^2 és 792 lakos jutott. Egy csendőr évente átlag 71 személyt fogott el.[39]

A Magyar Királyi Csendőrség és a törvényhatósági jogú városok kapcsolatának témakörét a két világháború közötti polgári magyar állam időszakában több rendelet keretei között szabályozták. E szabályozások összhangban álltak a dualizmuskori rendezés elveivel, illetve gyakorlatával.[40]

A vesztes háború, a forradalmak és a megszállás nyomán kialakult labilis közbiztonsági helyzet, valamint a csendőrség gyengítése arra sarkalta az önkormányzatokat, hogy saját rendvédelmi testület létrehozására törekedjenek. Ebből fakadóan meglehetősen kusza helyzet állt elő. A válságos történelmi események következtében nem csupán a bűnügyi helyzet romlott, hanem a rendvédelmi testületek is szétzilálódtak. Ebből fakadóan kezdetben az lehetett csupán a cél, hogy valamilyen ütőképes magyar fegyveres szerveződés jöjjön létre. Ilyen volt például 1919 őszén — a román kivonulás után — Budapesten ARTNER Kálmán ezredes vezetésével kialakított 5 795 fős egység, amelyet az ENTENTE fegyverzett fel. Ennek keretében november 3.-án 1000 puskát a rendőrségnek, majd november 13.-án további 3000 puskát a csendőrségnek, 2000 puskát pedig a katonáknak osztottak ki.[41] Ezzel párhuzamosan vette kezdetét a szétzilált rendvédelmi struktúra helyreállítási folyamata. Más gondok mellett a rendvédelmi testületek területi hatáskörének a terén is kusza helyzet állt elő. Nevezetesen eredetileg a csendőrség hatáskörébe tartozó területeken — elsősorban a rendezett tanácsú városokban — rendőrségek működtek, viszont a nagyvárosok külterületeinek jelentős részén a csendőrség teljesített szolgálatot. A helyzetet bonyolította, hogy 1919-ben megvalósult a rendőrségek államosítása. Ezzel a rendőrségek a központi államhatalom közvetlenirányítása alá kerültek, befejezve azt a folyamatot, amelyet az első világháború szakított meg.[42]

Mindkét szervezet vezetése arra törekedett, hogy a társ rendvédelmi testületnek a saját működési területén tevékenykedő szervezeteit megszűntessék, ám a saját szervezeteinek a társ rendvédelmi testület hatósági területén működő alakulatait tovább szerették volna működtetni. A korabeli belügyi vezetés érzékelve az alárendeltségébe tartozó két rendvédelmi testület rivalizálását rendeleti úton utasította a Magyar Királyi Csendőrséget és a Magyar Királyi Állami Rendőrséget arra, hogy rendezzék egymással a fennálló nézeteltéréseiket.[43]

A gondok rendezése azonban éveket vett igénybe. A magyarországi rendőrségek államosításáról szóló miniszterelnöki rendelet ugyanis a Magyar Királyi Állami Rendőrség hatáskörét a törvényhatósági jogú városok mellett a rendezett tanácsú városokra is kiterjedően határozta meg. E testületi hatáskört a belügyminiszter indokolt esetekben egyes községekre, vagy községi csoportokra is kiterjeszthette, továbbá a belügyminiszter felhatalmazást kapott arra is, hogy több település számára egyetlen rendőrkapitányságot is kialakíthasson. A belügyminiszter továbbá arra is lehetőséget kapott, hogy — az igazságügyminiszterrel egyetértésben — központi nyomozó hatóságot hozzon létre. A Magyar Királyi Állami Rendőrség középszintű vezetési egységeit a kerületi rendőr főkapitányságokat pedig úgy kellett kialakítani, hogy azok székhelye és működési területe megegyezzen a csendőr kerületekével. A különbség csupán annyi volt, hogy a rendőrség kompetenciája a térség városaira, míg a csendőrségé a falvakra terjedt ki.[44]

Ezek — a dualizmuskori helyzethez viszonyítva — az aprónak tűnő, ám koránt sem lényegtelen változtatások, nyilvánvalóan egy új rendvédelmi koncepció létrehozását jelzik. Nevezetesen arról volt, szó, hogy — az 1918. és az 1919. évek eseményeinek a tanulságait levonva — a közbiztonság fenntartását már nem elsősorban az önkormányzatok, hanem inkább a központi államhatalom feladatának tekintették. Mindezek azonban úgy valósultak meg, hogy a rend fenntartására irányuló jogi szabályrendszert lényegében nem változtatták meg.[45]

A helyzet továbbra is az volt, hogy megkülönböztettek rendőr hatóságot és rendőri közeget. A rendőrhatóság az ügyeket intézte és rendelkezéseket hozott létre. A rendőri közeg pedig ezeket a rendelkezéseket foganatosította. A Magyar Királyi Állami Rendőrség, majd 1930-tól Magyar Királyi Rendőrség egyszerre volt rendőrhatóság és rendőri közeg. E két funkció a testületen belül különült el, ahol a jogvégzett rendőr tisztviselőket (mai fogalmaink szerint rendőr tiszteket) ruházta fel a

belügyminiszter a rendőrhatósági jogkörrel. E jogkör ugyanis alapvetően polgári hatóságra volt ruházható. A rendőrség pedig nem katonai, hanem polgári fegyveres őrtestületnek számított. A rendőr legénység pedig rendőri közegi minőségében tevékenykedhetett.

Ezzel szemben a Magyar Királyi Csendőrség — lévén katonailag szervezett őrtestület, ami azt jelentette, hogy a csendőr személyében katonának minősült és ebből fakadóan a testületen belüli függelmi viszonyok katonaiak voltak, valamint a testület személyi ügyekben a honvédelmi tárca kompetenciájába tartozott — teljes szervezete rendőri közegnek minősült. Ennek megfelelően a Magyar Királyi Állami Rendőrség elsőfokú hatósága a városi kapitány, másodfokon a kerületi kapitány, ettől eltérően a Magyar Királyi Csendőrség elsőfokú hatósága a szolgabíró, másodfokú rendőrhatósága pedig az alispán volt. Mindkét rendvédelmi testület hatósága harmadfokon a belügyminiszter volt. A csendőrség tehát lényegében végrehajtó testület volt, amely szervezetében független volt az intézkedést elrendelő hatóságtól. Ez a szituáció lényegében megegyezett a dualizmuskorival azzal a különbséggel, hogy a rendőrségeket egy szervezetbe tömörítették és a vezetését centralizálták, valamint az új testület hatáskörét kiterjesztették a rendezett tanácsú városokra is. A két világháború közötti időszakban tehát a rendőrség és a csendőrség viszonyát már nem csupán a törvényhatósági jogú városokra, hanem a rendezett tanácsú városokra kiterjedően is szabályozni kellett.[46]

Az átfogó igénnyel létrehozott első ilyen rendelet 1926-ban született, melyet 1930-ban ebben a tárgykörben újabb belügyminiszteri rendelet követett.[47]

Az 1926-ban alkotott belügyminiszteri körrendelet volt a rövidebb, amely még csupán hat pontból állt.

A rendelet bevezetőjében rögzítették, hogy városokban a rendőrség, a falvakban pedig a csendőrség alkalmasabb a rend fenntartására. Mivel azonban a településhatárok nem követték minden esetben a település jellegét, ezért szükség volt az egyedi intézkedésekre ahhoz, hogy — függetlenül a terület jogállástól — a vidéki jellegű térségekben a csendőrség, a városi jellegű térségekben pedig a rendőrség lásson el szolgálatot.

A I. pontban a belügyminiszter arra vonatkozóan rendelkezett, hogy — a Magyar Királyi Állami Rendőrség hatósági területéhez tartozó azon városokban, ahol a település belterületén a rendőrség, a külterületén pedig a csendőrség látott el szolgálatot — térképen kell egyértelműen rögzíteni a rendőri és a csendőri szolgálat ellátás területét és azok határait. A kérdéses területet és annak határát a városi rendőrkapitánynak, a szárnyparancsnoknak és a polgármesternek közösen kellett megállapítania. Ezt a megállapodást kellett — a területileg illetékes rendőr kerületi főkapitányság, illetve a csendőr kerületparancsnokság véleményezésével — jóváhagyásra a belügyminiszterhez felterjeszteni. Abban az esetben, ha a városi rendőrkapitány és a csendőr szárnyparancsnok, valamint a polgármester nem tudtak megegyezni, a rendőr kerületi főkapitánynak és a csendőr kerületparancsnoknak kellett közös álláspontot kialakítani. A belügyminiszter egyben leszögezte azt is, hogy a nyomozás tárgyában — 1899-ben a belügyminiszter által a rendőri hatóságok és közegek számára — kibocsátott belügyminiszteri rendeletben foglaltak értelmében sem a csendőrség sem pedig a rendőrség tagjai nincsenek akadályozva abban, hogy a társ rendvédelmi testület területén foganatosítsanak nyomozati cselekményt.[48]

A II. pontban a belügyminiszter a Magyar Királyi Állami Rendőrség területén működő csendőr őrsök és a területileg illetékes városi rendőrkapitányság viszonyát szabályozta. E szerint az érintett csendőr őrsök és a városi kapitányság viszonya azonos a csendőrségnek a járási főszolgabíróhoz fűződő viszonyával. Nevezetesen a csendőr őrsöknek teljesíteniük kell a városi rendőrkapitányság fogalmazáskarbeli tisztjeinek a közrend biztosítására irányuló felhívásait. A végrehajtás módját azonban a rendőrkapitány nem kérhette számon. A végrehajtás tekintetében a csendőrségi szabályzatok voltak az irányadók. A városok területén működő csendőr őrsök nem kerültek a városi rendőr kapitányságok alárendeltségébe, szolgálati elöljáróik továbbra is a szervezetszerű csendőrségi feletteseik maradtak.[49]

A III. pontban a Magyar Királyi Állami Rendőrség hatósági területén szolgálatot teljesítő csendőr őrsök nyomozati tevékenységének a határait tűzte ki a belügyminiszter. A csendőr őrsök működési területén a városi rendőrkapitányság a csendőr őrsökre bízhatta a nyomozást, sőt a kisebb horderejű ügyek tekintetében azt tekintették a célszerű változatnak. A csendőrség a nyomozást önállóan végezhette, annak megvalósításáért a csendőrség felelt. A városi rendőrség azonban a nyomozás bármely szakában beavatkozhatott, átvehette a nyomozást, kivéve ha a csendőrség már befejezte a nyomozást, illetve befejezés előtt állt (kézre kerítette a tettest, a bűnjelek és a bizonyítékok beszerzése megtörtént). A rendőrség azonban intézkedhetett a nyomozás kiegészítésére. A csendőrségi nyomozással párhuzamosan viszont a rendőrkapitányság nem rendelhetett el nyomozást. A nyomo-

zás megindítása előtt azonban a városi rendőrkapitányságot a területén működő csendőr őrsnek ki kellett értesíteni a nyomozás megindítására irányuló szándékáról. A jelentés vétele nyomán dönthette el a városi rendőrkapitány, hogy a nyomozással a csendőr őrsöt bízza meg, vagy a saját személyzetével folytatja le. Abban az esetben, ha a nyomozás elindítása nem tűrt halasztást és az azonnali kiértesítés akadályba ütközött, a csendőr őrs ugyan elindíthatta a szükséges nyomozati cselekményeket, azonban arról a legrövidebb időn belül jelentést kellett tennie a rendőrkapitányságnak, amely dönthetett úgy is, hogy a nyomozást átveszi. Amennyiben pedig az érintett csendőr őrsök a bíróságtól, illetve az ügyészségtől közvetlenül kaptak felhívást, annak eleget kellett tenniük, azt a rendőrkapitányság nem vehette át. A teljesítés nyomán azonban az ügyről a csendőr őrsöknek jelentést kellett tenniük a városi rendőrkapitányságnak.[50]

A IV. pontban a rendezvényekkel kapcsolatos csendőrségi kötelezettségeket pontosította a belügyminiszter. E szerint a csendőrség felügyeleti szolgálatra nem volt igénybe vehető. A városi rendőrkapitánynak azonban a területén működő csendőr őrsök számára meg kellett küldenie az engedélyezett mulattságok, színi előadások stb. jegyzékét, a korcsmák, kávéházak és bordélyházak stb. engedélyeit és nyilvántartási szabályozását, a rendőri felügyelet alatt álló személyek, a feltételesen szabadságolt fegyencek, a kitiltottak és külföldiek személyi adatait, illetve személyleírásaikat. A csendőr őrsök tagjai tehát piacok és városok területén sem végezhettek rendészeti jellegű tevékenységet. Az a piacbiztosok, vásárfelügyelők, illetve a rendezvényekre kirendelt ügyeletes rendőrtisztviselők feladatát alkotta. Ettől függetlenül azonban a csendőrségnek a közrend biztosítása érdekében szükséges feladatait el kellett látnia. Ezért ezeket a helyszíneket figyelemmel kellett kísérniük és ott időnként meg kellett jelenniük. Az ügyeletes rendőrtisztviselőnél pedig jelentkezniük is kellett. Abban az esetben pedig, ha zavar keletkezett, vagy ha a felügyeleti szolgálatot ellátó rendőrtisztviselő a segítségüket kérte, kötelesek voltak segítséget nyújtani, de csak a csendőrségi szabályzatban foglaltaknak megefelelően.[51]

A V. pontban a belügyminiszter azt foglalta össze, hogy a Magyar Királyi Csendőrség tagjait a Magyar Királyi Állami Rendőrség mely feladatok teljesítésére nem vehette igénybe. A meglehetősen sokoldalú listából arra lehet következtetni, hogy a rendőrkapitányságok rendkívül találékonynak bizonyultak a csendőrök igénybe vételére irányuló kezdeményezések tekintetében. A városi rendőrkapitányságok a csendőröket nem vehették igénybe:

- magántermészetű és személyes szolgálatra;
- díszkivonulásra;
- foglári-, vagy őrszolgálatra;
- irodai-, ügyeleti és küldönc szolgálatra;
- betegek kísérésére, cselédszökevények elővezetésére;
- bejelentkezések ellenőrzésére;
- politikai gyűléseknek a hatóság képviseletében való ellenőrzésére;
- vám- és egyedárusági, illetve jövedéki törvénybe ütköző cselekmények nyomozására és egyéneknek, illetve vállalatoknak ilyen tartalmú ellenőrzésére;
- sintérek kísérésére, munkát végzők felügyeletére, kéjnők orvosi vizsgálatra való előállítására.[52]

A VI. pontban a kapcsolattartás jellegét igyekezett szabályozni a belügyminiszter. Alapelvnek tekintették, hogy amit csak lehet élőszóban, személyes találkozás, vagy telefonbeszélgetés formájában valósítsanak meg. Ennek érdekében a városi rendőrkapitányság képviseletében eljáró rendőr tisztviselőnek jogában állt az érintett őrsök parancsnokait magához rendelni. Az őrsparancsnok pedig — amennyiben annak szükségét látta — kérhette a szóbeli intenciók írásba foglalását. Emellett a városi rendőrkapitányságnak és az illetékes csendőr szárnyparancsnokságnak is kapcsolatban kellett állniuk, mivel a mindét testület részéről felmerülő esetleges panaszokat közösen kellett kivizsgálniuk és a szükséges lépéseket megtenniük.[53]

A rendelet azzal zárult, hogy: „Elvárom, hogy a csendőrség és az állami rendőrség kívánatos együttműködését kicsinyes indokok és szempontok zavarni nem fogják.”[54]

A csendőrség és a rendőrség együttműködésének a témájában kiadott rendeletével a belügyminiszter egyben hatálytalanította az 1921-ben ugyanebben a témakörben kibocsátott belügyminiszteri rendeletet.[55]

A következő átfogó jellegű — egyben e témakörben a két világháború közötti békeidőszak utolsó — szabályozására négy év elteltével, 1930-ban került sor. Ekkor a belügyminiszter szintén körrendeletben rendezte a témakört. Az 1930. évi rendelet azonban már nem csupán a Magyar Királyi Állami Rendőrség hatósági területén tevékenykedő csendőr őrsök és a városi rendőrkapitányságok viszonyát szabályozta, hanem általában a csendőrség és — az időközben Magyar Királyi Állami

Rendőrségről Magyar Királyi Rendőrségre átkeresztelt — rendőrség kapcsolatát igyekezett rendezni, most már azonban nem 6 hanem 18 pont keretében.[56]

A rendelet 1. pontjában a két rendvédelmi testület nyomozati tevékenységének az elhatárolására került sor. Az alapelv a területi elv volt. Nevezetesen attól függött a nyomozásra jogosultság, hogy mely testület hatósági területén követték el a bűncselekményt. Ez azonban nem jelentette azt, hogy a nyomozati munkának meg kellett volna állnia a testületek hatósági területeinek a határain. Ellenkezőleg mindkét testület nyomozhatott a társ rendvédelmi testület hatósági területén is, de csak a „saját" ügyeiben. Ezt a tevékenységüket azonban be kellett jelenteniük a területileg illetékes rendőrkapitányságokon, illetve csendőrségi parancsnokságokon. A két rendvédelmi testületnek a társ rendvédelmi szervezet által a területükön folyó tevékenységét elő kellett segítenie.[57]

A 2. pontban a belügyminiszter abban a témában foglalt állást, hogy amennyiben a gyanúsított ugyanazon bűncselekményt mindkét rendvédelmi testület területén folyamatosan elkövette, akkor annak a testületnek kell az eljárást lefolytatnia, amelyik azt hamarabb elkezdte. Abban az estben pedig, ha a gyanúsított több, egymástól független bűncselekményt követett el, a felderítésre a területileg illetékes rendvédelmi testület jogosult. A nyomozás befejezés után pedig a gyanúsítottat át kellett adni a társ rendvédelmi testületnek abból a célból, hogy a társ testület hatósági területén elkövetett bűncselekménnyel kapcsolatosan ellene az eljárását lefolytathassa. A két rendvédelmi testület tehát — a hatósági területén elkövetett bűncselekmények tekintetében — külön-külön volt jogosult eljárásra.[58]

A 3. pontban a belügyminiszter a kölcsönös kiértesítés kötelezettségét pontosította. Nevezetesen mindkét rendvédelmi testületnek értesíteni kellett a társ rendvédelmi testületet a tudomására jutott és a társ rendvédelmi testület kompetenciájába tartozó bűncselekményről, vagy azzal összefüggő információról. Ugyancsak kölcsönösen az illetékes rendvédelmi testülethez kellett irányítani a feljelentőket.[59]

A 4. pontban a belügyminiszter arról tájékoztatta a Magyar Királyi Csendőrség és a Magyar Királyi Rendőrség tagjait, hogy az általa megbízott személyek az ország egész területén — a helyi csendőri és rendőri szervezetnél történő bejelentés nélkül is — nyomozhatnak. Ezen személyeket pedig nyílt rendelettel is ellátják.[60]

Az 5.-17. pontokban a belügyminiszter lényegében megismételte a témakörben előzőekben kiadott rendeletének az I.-VI. pontjaiban foglaltakat azzal a különbséggel, hogy a városi rendőrkapitányság a csendőrséget felhívhatja más hatóság részére karhatalmi segédlet nyújtására is.[61]

Az 1930. I. 21.-én kibocsátott belügyminiszteri rendelettel az 1926. VII. 31.-én kelt belügyminiszteri rendelet a hatályát vesztette.[62]

Jegyzetek:

[1] ŐRY

[2] PRESZLY

[3] ZACHAR: Az osztrák rendvédelmi modell történelmi gyökerei.

[4] ZACHAR: Az Osztrák-Magyar Monarchia örökös tartományainak rendvédelmi testületei.

[5] 1867/XII.tc.

[6] GALÁNTAI: 87-162.p.

[7] CSAPÓ: Az erdélyi és a horvát-szlavón csendőrség átvétele a magyar kormány felügyelet alá 1867-1876.

[8] CSAPÓ: A csendőrség és közigazgatás 1881-1914.

[9] PARÁDI: A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919.

[10] 1881/III.tc.

[11] PARÁDI: A csendőrség magyarországi története.

[12] PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete.

[13] CSAPÓ: A csendőrség és a városok 1881-1914.

[14] „A szabad királyi városok partikuláris polgári közösségek, amelyek kiváltság által területük felett uralmat gyakorolva és saját hatósággal rendelkezve a Szent Korona felsőbbsége és királyi felség uralma és hatósága alatt állnak, kollektíve nemes személyt alkotnak és az országgyűléseken követeik útján, mint a törvényhozó hatalom részesei megjelennek." MAJLÁTH József helytartótanácsos publico-politica deputacio törvényjavaslat tervezete 1793.
CSIZMADIA: 51.p.

[15] Loc.cit. 54-56.p.

[16] Loc.cit. 47-52.p. és 54-57.p.

[17] 1876/XX.tc.

[18] Törvényhatóságnak nevezték a vármegyéket és azzal egyenlő jogállású városokat, praktikusan a volt szabad királyi városokat.
1870/XLII.tc.

[19] 1871/XVIII.tc.

[20] CSIZMADIA: op.cit. : 55.p.

[21] 1870/XLII.tc. op.cit.
[22] Így alakult törvényhatósággá Baja, Hódmezővásárhely, Kecskemét, Nagyvárad.
1886/XXI.tc.
[23] 1871/XVIII.tc. op.cit.
[24] 1886/XXII.tc.
[25] 1886/XXI.tc. 80.§. és 1886/XXII.tc. 69.§.
[26] HALÁSZ
[27] CSAPÓ: *Ráday Gedeon és a szegedi királyi biztosság. A betyárvilág felszámolása.*
[28] Csapó: A csendőrség és a városok 1881-1914. op.cit.
[29] PARÁDI: A dualista Magyarország rendvédelmi testületei és az önkormányzatok kapcsolata.
[30] SZUT-1881
[31] Loc.cit. 1168.p.
[32] Loc.cit.1168-1169.p. ; 1252.p. ; 1291.p.
[33] 1882/X.tc.
[34] Loc.cit.
[35] PARÁDI: A rendvédelem, közigazgatás és a véderő kapcsolata a kiegyezéstől a második világháborúig.
[36] A rendőrhatóság fogalmát tisztázták és a közigazgatóságokhoz telepítették.
1896/XXXIII.tc.
[37] CSAPÓ: *A Magyar Királyi Csendőrség 1881-1918.*
[38] KAISER
[39] Loc.cit. 31.p.
[40] 157 570/1925.BM.kr. ; 74 937/1926.BM.kr. ; 60 374/1930.BM.kr.
[41] PATAKI: 79.p.
[42] 5047/1919.ME.r.
[43] 46 669/1921.BM.r.
[44] 5047/1919.ME.r. op.cit.
[45] 1896/XXXIII.tc. ; 3200/1899.IM.r. ; 130 000/1899.BM.r. ; 65 000/1909.BM-IM.r. ; 105 000/1909.BM-IM.r. ; 6989/1910.ÖSZMIN.r.
[46] KAISER: op.cit. : 46.p.
[47] 74 937/1926.BM.kr. ; 60 374/1930.BM.kr.
[48] 74 937/1926.BM.kr. I.p.
[49] Loc.cit. II. pont.
[50] Loc.cit. III. pont.
[51] Loc.cit. IV. pont.
[52] Loc.cit. V. pont.
[53] Loc.cit. VI. pont.
[54] Loc.cit.
[55] 46 669/1921.BM.r. op.cit.
[56] 60 374/1930.BM.kr.
[57] Loc.cit. 1. pont.
[58] Loc.cit. 2. pont.
[59] Loc.cit. 3. pont.
[60] Loc.cit. 4. pont.
[61] Loc.cit. 5.-17. pont.
[62] 74 937/1926.BM.kr. : op.cit. ; 60 374/1930.BM.kr. : op.cit.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

CSAPÓ: *Ráday Gedeon és a szegedi királyi biztosság. A betyárvilág felszámolása.*	—	CSAPÓ Csaba: *Ráday Gedeon és a szegedi királyi biztosság. A betyárvilág felszámolása.* Pécs, 2007, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány, 204 p. HU-ISBN 978 963 94 98. /Pannónia Könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.
CSIZMADIA	—	CSIZMADIA Andor: *A magyar közigazgatás fejlődése a XVIII. századtól a tanácsrendszer létrejöttéig.* Budapest, 1976, Akadémia Kiadó. 560 p. HU-ISBN 963 05 0713 7.
GALÁNTAI	—	GALÁNTAI József: *A Habsburg-monarchia alkonya. Osztrák-magyar dualizmus 1867-1918.* Budapest, 1985, Kossuth. 387 p. HU-ISBN 963 09 2589 3.
KAISER	—	KAISER Ferenc: *A Magyar Királyi Csendőrség története a két világháború között.* Pécs, 2002, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány, 175 p. HU-ISBN 963 90 7982 0. /Pannónia Könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.
PATAKI	—	PATAKI István: *Az ellenforradalom hadserege 1919-1921. A hadsereg szerepe az ellenforradalmi rendszer kialakításában és megszilárdításában Magyarországon 1919. augusztus – 1921. július.* Budapest, 1973, Zrínyi. 298 p. HU-ISBN —
PRESZLY	—	PRESZLY Lóránd: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1918.* Budapest, 1920, Honvédelmi Sajtóvállalat. 142 p.

TANULMÁNYOK

CSAPÓ: Az erdélyi és a horvát-szlavón csendőrség átvétele a magyar kormány felügyelet alá 1867-1876.	—	CSAPÓ Csaba: Az erdélyi és a horvát-szlavón csendőrség átvétele a magyar kormány felügyelet alá 1867-1876. *Hadtörténelmi Közlemények,* CIX.évf. (1994) 1.sz. 90-112.p. HU-ISSN 0017-6540.

CSAPÓ: A csendőrség és közigazgatás 1881-1914.	—	CSAPÓ Csaba: A csendőrség és közigazgatás 1881-1914. *Századok,* CXXVII.évf. (1999) 3.sz. 497-518.p. HU-ISSN 0039-8098.
CSAPÓ: A csendőrség és a városok 1881-1914.	—	CSAPÓ Csaba: A csendőrség és a városok 1881-1914. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* X.évf. (2000) 12.sz. 43-48.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6.-ánBudapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában”* című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
ŐRY	—	ŐRY Károly: Maréchaussée-tól a Gendarmerie Nationale-ig. A francia csendőrség történeti előzményei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* VII.évf. (1997) 8.sz. 75-77.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól —Itálián és Budapesten keresztül — Budapestig.”* Című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
PARÁDI: A dualista Magyarország rendvédelmi testületei és az önkormányzatok kapcsolata.	—	PARÁDI József: A dualista Magyarország rendvédelmi testületei és az önkormányzatok kapcsolata. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* I.évf. (1991) 1.sz. 30-37.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A magyar rendvédelem testületei és az önkormányzati szervezetek kapcsolata 1848-1945.”* című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
PARÁDI: A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919.	—	PARÁDI József: A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* IX.évf. (1999) 10.sz. 98-147.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre”* című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
PARÁDI: A rendvédelem, közigazgatás és a véderő kapcsolata a kiegyezéstől a második világháborúig.	—	PARÁDI József: A rendvédelem, közigazgatás és a véderő kapcsolata a kiegyezéstől a második világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* X.évf. (2000) 12.sz. 79-87.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6.-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában”* című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete.	—	PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XVI.évf. (2009) 19.sz. 63-87.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2005. október 6.-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában”* című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
PARÁDI: A csendőrség magyarországi története.		PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXI.évf. (2011) 24.sz. 80-90.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3.-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005.”* című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
ZACHAR: Az Osztrák-Magyar Monarchia örökös tartományainak rendvédelmi testületei.	—	ZACHAR József: Az Osztrák-Magyar Monarchia örökös tartományainak rendvédelmi testületei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* I.évf. (1991) 1.sz. 17-29.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A magyar rendvédelem testületei és az önkormányzati szervezetek kapcsolata 1848-1945.”* című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ZACHAR: Az osztrák rendvédelmi modell történelmi gyökerei. — ZACHAR József:: Az osztrák rendvédelmi modell történelmi gyökerei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* IX.évf. (1999) 10.sz. 202-206.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre”* című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CIKKEK

HALÁSZ — HALÁSZ Imre: A közigazgatási eszmék fejlődése Magyarországon. *Nyugat,* VII.évf. (1914) 2.sz. 13-24.p.

KÉZIRATOK

CSAPÓ: *A Magyar Királyi Csendőrség 1881-1918.* — CSAPÓ Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség 1881-1918.* Kandidátusi értekezés (MTA-TMB). Budapest, Kézirat. 1998.

SZABÁLYZATOK

SZUT-1881 — *Utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára.* Budapest, 1881, Pesti Könyvnyomda. 191 p. és *Magyarországi Rendeletek Tára,* XV.évf. (1881) 4.sz. 1167-1344.p.

JOGSZABÁLYOK

1867/XII.tc. — 1867/XII.tc. a magyar Korona országai és az Ő Felsége uralkodása alatt álló többi országok között fennforgó közös érdekű viszonyokról, s ezek elintézésének módjáról.

1870/XLII.tc. — 1870/XLII.tc. a köztörvényhatóságok rendezéséről.

1871/XVIII.tc. — 1871/XVIII.tc. a községek rendezéséről.

1876/XX.tc. — 1876/XX.tc. némely városi törvényhatóság megszűntetéséről.

1881/III.tc. — 1881/III.tc. a közbiztonsági szolgálat szervezéséről.

1882/X.tc. — 1882/X.tc. a Magyar Királyi Csendőrség által a törvényhatósági joggal felruházott városok kül- és belterületein való teljesítendőkről.

1886/XXI.tc. — 1886/XXI.tc. a törvényhatóságokról.

1886/XXII.tc. — 1886/XXII.tc. a községekről.

1896/XXXIII.tc. — 1896/XXXIII.tc. a bűnvádi perrendtartásról.

3200/1899.IM.r. — 3200/1899.IM.r. a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896/XXXIII. t-cz. életbeléptetése alkalmából a nyomozó rendőri hatóságok és közegek részére kibocsátott Utasítás tárgyában.

130 000/1899.BM.r. — 130 000/1899.BM.r. nyomozási utasítás a rendőri hatóságok és közegek részére.

65 000/1909.BM-IM.r. — 65 000/1909.BM-IM.r. a rendőri büntetőeljárásra vonatkozó egységes szabályzat kibocsátásáról.

105 000/1909.BM-IM.r. — 105 000/1909.BM-IM.r. a rendőri büntetőeljárásra vonatkozó ügyviteli szabályzat kibocsátásról.

6989/1910.ÖSZMIN.r. — 6989/1910.ÖSZMIN.r. a közigazgatási eljárás egyszerűsítéséről szóló 1901/XX.tc. 13-22.§-ainak életbeléptetése tárgyában.

5047/1919.ME.r. — 5047/1919.ME.r. a rendőrség államosításáról.

46 669/1921.BM.r. — 46 669/1921.BM.r. a Magyar Királyi Csendőrség és a Magyar Királyi Állami Rendőrség viszonyának rendezése tárgyában.

157 570/1925.BM.kr. — 157 570/1925.BM.kr. a csendőrség alkalmazása városok területén.

74 937/1926.BM.kr. — 74 937/1926.BM.kr. a Magyar Királyi Állami Rendőrség területén működő csendőrség viszonya a rendőrhatósághoz.

60 374/1930.BM.kr. — 60 374/1930.BM.kr. a Magyar Királyi Csendőrség és rendőrség közbiztonsági szolgálati viszonyának szabályozásáról.

0381 ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor

A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi, vasúti és közúti szakszolgálati ágai.*

A csendőrség mint katonailag szervezett rendvédelmi szervezettípus eredetileg nem rendelkezett speciális szolgálati ágakkal. A Marechaussée testületből származtatott szervezettel szemben azonban — a kezdeti évszázadok tekintetében — ilyen elvárás túlzó is volna, hiszen a Marechaussée-t a történészek a XIII. századig vezetik vissza.[1] 1778-tól ugyan már Gendarmerie néven tevékenykedett a testület Franciaországban, azonban a vidékre és a hadra kelt seregre kiterjedő hatállyal működő szervezetnek a XVIII. században még nem volt szüksége speciális szolgálati ágakra ahhoz, hogy eredményesen működhessen, legfeljebb a lovas és a gyalogos csendőröket különböztették meg.[2] Ez a helyzet volt jellemző a XIX. században is, amely pedig a testület diadalszázadának tekinthető, mivel Európának a kontinensen fekvő valamennyi országában bevezették ezt a rendvédelmi testülettípust.[3]

A technika fejlődésével kapcsolatosan azonban olyan új eszközök jelentek meg, amelyeket a XX. században már tömegesen használtak. Az új vízi, légi, közúti járművek és a vasút elterjedése pedig olyan közlekedési infrastruktúra kiépüléséhez vezetett, illetve ezek az infrastruktúrák olyan tömeges személy- és áruforgalmat bonyolítottak le, amely már szükségesség tette e rendszerek megkülönböztetett felügyeletét és ellenőrzését, az új bűnözési metodikák felderítését és megelőzését.[4]

Mivel a kontinentális rendvédelmi modell lényegéhez tartozik, hogy a rendőrségek a városokban működnek, a városok közötti térségek pedig a nemzeti csendőrségek hatáskörébe tartoznak, ezért értelemszerűen az új közlekedési lehetőségek felügyeletének igényével először a csendőrségek szembesültek. A tömeges személy- és áruszállításra alkalmas közlekedési eszközök, illetve rendszerek kiépülésével meg kellett oldani azoknak a közbiztonság igényeivel összhangban álló működését. Erre azonban a hagyományos csendőrségi struktúrák csupán részlegesen voltak alkalmasak. Ezért szükség volt arra, hogy a csendőrség típusú rendvédelmi testületeken belül olyan új szakszolgálati ágak jöjjenek létre, amelyek már alkalmasak az új helyzet kezelésére.[5]

E folyamat világviszonylatban, így a Magyar Királyi csendőrségnél is végbement. A Magyar Királyi Csendőrség esetében a speciális szakszolgálati ágak kiépülésére döntően a XX. század első felében a két világháború között került sor.[6]

Amennyiben a tábori csendőri szolgálatot is figyelembe kívánjuk venni a szakszolgálati ágak sorában úgy a tábori csendőrség kilóg a sorból, hiszen a csendőrség eredetileg a hadra kelt sereg rendfenntartó szervezeteként jött létre a XIII. században. A csendőrségnek, illetve elődszervezetének Maréchaussée-nek ez volt az egyetlen feladata. A későbbiek során viszont a tábori csendőrség nem folyamatosan, hanem a hadi tevékenységek időszakához kapcsolódóan tevékenykedett. A működési területe és a hatásköre azonban fokozatosan kiterjedt az ország valamennyi lakosára és teljes területére. A tábori csendőrség tehát legfeljebb ideiglenes szakszolgálati ágnak tekinthető.[7] A Magyar Királyi Csendőrségnek volt még egy szakszolgálati ág jelleggel működő része, a határszéli csendőrség, amely 1891-től 1918-ig a Magyar Királyság útlevélköteles határain az úgynevezett zöldhatárőrizetet valósította meg. Az első világháború után azonban ezt a szolgálati ágat nem szervezték újjá. A haderőrejtés céljából ugyanis önálló határőrizeti szervezetet alakítottak ki a Magyar Királyi Vámőrséget.[8]

Nem felel meg a történelmi tényeknek azon elterjedt téveszme, mely szerint a csendőrség általában, illetve konkrétan a Magyar Királyi Csendőrség feladata kizárólag — napjaink hivatalos terminológiája szerint — úgynevezett csapaterős rendvédelmi feladatkört, illetve közrendvédelmi teendőket foglalt csupán magába. A Magyar Királyi Csendőrség rendelkezett nyomozó szolgálati ággal.[9] Igaz, hogy később állították fel ezt a szolgálati ágat, mint a rendőrségnél a detektív testületet,[10] azonban létrehozták és jól működött. Témánk szempontjából azonban a légi, vízi, vasúti és közúti közlekedési csendőri szakszolgálatok — amelyek lényegében a közbiztonsági szolgálat speciális szolgálati ágainak tekinthetők — kialakulása és tevékenysége bír jelentőséggel.

A Magyar Királyi Csendőrség közúti közlekedési szolgálati ágának csírái — néhány éves előkészítő munka nyomán — már 1929-ben kialakultak.[11] Kezdetben a legforgalmasabb utak felügyelete volt a közúti közlekedési szolgálatot ellátó csendőr őrsök feladata. Tevékenységük a Budapest környéki, a balatoni és a bécsi utakra terjedt ki. Először három közúti közlekedési csendőr őrsöt állítottak fel Budapesten, Székesfehérvárott és Győrött.[12]

Ekkor még a csendőrség közúti közlekedési őrsei a területileg illetékes csendőr parancsnokság alárendeltségébe tartoztak. A közlekedési őrsöket oldalkocsis és oldalkocsi nélküli motorkerékpárokkal

* A Magyar Királyi Csendőrség fennállása idején még nem használták a szakszolgálati ág terminológiát a jelzett szolgálati formákra, azonban a közérthetőségre tekintettel napjaink terminológiáit alkalmaztuk.

szerelték fel.[13] Az új szolgálati ág tagjai tevékenységüket öt hónapos időtartamú felkészítő tanfolyam sikeres elvégzése nyomán kezdhették meg.

A közlekedési csendőrség feladatát alkotta:
- a közlekedési szabályok betartásának ellenőrzése, a közlekedési rend fenntartása;
- a közlekedési balesetek megelőzése;
- elsősegélynyújtás, a sérültek kórházba szállításáról való gondoskodás;
- baleseti helyszínelés;
- az utasok szükség szerinti útbaigazítása.[14]

Az utakon és közvetlen közelükben megvalósult bűncselekmények esetében, akkor járhattak el ha a késedelem veszéllyel járt. Ilyenkor a legszükségesebb teendőket végezhették el, az ügyet pedig át kellett adniuk a területileg illetékes csendőr őrsnek további intézkedés céljából.[15]

A közlekedési csendőrség fejlesztésére 1936-ban került sor. Ekkor — az ugyancsak ebben az időben létrehozott — híradó részleggel közösen alosztályt szerveztek, amelynek az alárendeltségébe négy közlekedési szárnyat helyeztek. Az alosztály pedig a központi nyomozó parancsnokság alárendeltségébe került.[16]

A szervezetfejlesztéshez kapcsolódóan a motorkerékpárokat osztrák gyártmányú „Steyer 55" típusú kis gépkocsikra cserélték. A szolgálati gépjárművek karbantartása és felújítása céljából csendőrségi autójavító műhelyt is létrehoztak. Ennek nyomán pedig a magyar csendőrség gépkocsiparkját helyszínelő és fogolyszállító gépjárművekkel is bővítették.[17]

A szervezetfejlesztés következő lépcsőfokának a kivitelezésére 1940-ben került sor, amikor a magyar Királyi Csendőrség szervezetében — a testület vezető szervezetének — a csendőr felügyelőségnek közvetlenül alárendelt „közlekedési és híradó osztályt" hoztak létre. Ez az osztály már gazdasági hivatallal, műszaki alosztállyal, négy közúti közlekedési, egy repülőtéri és egy híradó szárnyparancsnoksággal is rendelkezett.[18]

A fejlesztés következő fázisában 1943-ban került sor a közlekedésiek és a híradók szétválasztására. Ekkor hozták létre az önálló közlekedési osztályt. Ekkor a közlekedési csendőrök létszáma már mintegy 700-750 fő volt és a szakszolgálati ág közel 300 gépjárművel rendelkezett. A közlekedési osztály műszaki alosztályát Budapestre telepítették.[19]

A műszaki osztály feladatát képezte:
- gépjárművezető tanfolyamok tartása a testület tagjai számára;
- új gépjárművek átvétele;
- a szolgálati gépjárművek javítása alkatrész beszerzés és tartalékkészlet kialakítása.[20]

A gépjárművezető tanfolyamokon a testületi tagok jogosítványt szereztek motorkerékpár, személy- és teherkocsi, valamint autóbusz vezetésére is. Ezenkívül a tanfolyamon résztvevők megismerkedtek a szolgálati járművek szerkezetével és működésével, illetve a kisebb javításokkal is, továbbá elsősegély kiképzésben részesültek, valamint elsajátították a közlekedési csendőri teendők végzéséhez szükséges ismereteket is.[21]

A közlekedési járőrök útvonala 100-150 km közötti volt. A menetsebességüket 40 km/h-ban állapították meg. A gépkocsi üldözést megtiltották. A közlekedési csendőrök szolgálati idejük — amely nem 8 óra, hanem általában 12-16 óra körüli volt — alatt a pihenőket és az étkezéseket a portyaszolgálatuk menetvonalához közeli csendőr őrsökön tölthették el, ahol a közétkeztetésben térítés ellenében vehettek részt.[22]

A Magyar Királyi Csendőrség vasúti szolgálati ága ugyan a két világháború közötti időszakban alakultak ki, az előzmények azonban az első világháborúig visszanyúlnak. Az előzetes elgondolásokkal ellentétben a háború több évre elnyúló állóháborúvá alakult, amely hatalmas erőket emésztett fel az emberek és az anyagiak terén egyaránt. Fokozatosan szinte mindenből hiány keletkezett. Ilyen körülmények miatt — már nem csupán az anyagi előnyök, hanem a puszta létfenntartás céljából is — elszaporodtak a tolvajlások, rablások.

Mivel a Magyar Államvasútak (MÁV) szerelvényein nagy mennyiségben szállítottak árúkat a hiányzó árúcikkekből, azért a vasúti szállítmányok fokozott veszélybe kerültek. Elsősorban az állomásokon volt gyakori a szállítmányok dézsmálása, amely többnyire a nélkülöző vasútasok és az ugyancsak nélkülöző helyi lakosság tagjainak összejátszásával valósult meg. Azonban nem csupán a civil lakosság vesztette el az önuralmát a vasúti szállítmányokban fellelhető áhított és legálisan alig elérhető javak észlelésekor. A katonák sem riadtak vissza ezen szállítmányok megdézsmálásától. A katonák által elkövetett dézsmálások közül különösen azok voltak veszélyesek, amelyeket a vasúton szállított felfegyverzett alakulatok tagjai csoportosan valósítottak meg.[23]

A MÁV a háborút megelőzően lopásokból fakadóan évente hozzávetőlegesen egy-két millió korona körüli összeget fizetett ki kártérítésként. Ez az összeg 1916-ban már 6 millió korona feletti volt.[24] A Magyar Királyságban a vasútvonalak a háború időszakára már kiterjedt hálózatot alkottak. A helyi érdekű és a városi vasúti pályák hosszát is beleszámolva 22 731.2 km hosszú vasútvonal működött a történelmi Magyarországon.[25]

A MÁV a belső szabályozói szigorításával, a munkafegyelem növelésével, a szállítás biztonsági feltételeinek a fejlesztésével ugyan megkísérelt gátat szabni az elterjedő eltulajdonításoknak, azonban nem sok sikerrel. Az egyik legnagyobb nehézséget a vasúti csendőrség hiánya okozta. Több mint 2000 fő csendőrre lett volna szükség a vasúti szállítmányok védelmének megvalósítása érdekében, amely azonban nem, vagy csak részlegesen állt rendelkezésre.[26]

A helyzet konszolidációja nyomán a vasúti csendőrség témaköre lekerült a megoldandó témák napirendjéről, mivel a megváltozott helyzet miatt arra már nem volt szükség.

A Magyar Királyi Csendőrség tiszti kara azonban feldolgozta az első világháborúnak a vasúti szállításokra vonatkozó tapasztalatait, illetve figyelemmel kísérte a külföldi tapasztalatok alakulását.[27]

A második világháború kapcsán azonban ismét előtérbe kerültek az első világháború tapasztalatai, valamint a hadviselő országoknak a vasúti szállítások biztonságosabbá tétele érdekében bevezetett intézkedései.

A Magyar Királyi Csendőrség vasútbiztosítási teendőket természetesen a második világháború előtt is ellátott, azonban ez a tevékenység békeidőszakban nem volt olyan jelentős, hogy a megvalósítása érdekében külön szolgálati ág létrehozása indokolt lett volna.

A testület személyi állományának okulása érdekében — a vasútbiztosítási teendők témakörében — a húszas években cikkek is megjelentek a Csendőrségi Lapokban.[28] A vasútbiztosítási teendőket pedig a testület 1941-ben publikált utolsó szolgálati szabályzata is tartalmazta.[29]

A vasútbiztosítás célja nem az volt, hogy a Magyar Királyi Csendőrség folyamatos felügyeletet lásson el a magyar vasútvonalak egésze, vagy egy része felett. Vasútbiztosítást időlegesen és egy-egy meghatározott vonalszakaszra kiterjedően hozhatott létre a testület. A vasútbiztosításokat a területileg illetékes kerületparancsnok rendelhette el. Általában kiemelten fontos személyek — például hazai, vagy külföldi államfők — valamint speciális, illetve veszélyes szállítmányok esetében rendeltek el vasútbiztosítást. A vasútbiztosítás során az érintett vasútvonalat az összes műtárgyával és a vonal közvetlen környékét is át kellett kutatni. Az állomásokra, a műtárgyakhoz és a vasúti pályákra járőrt vezényeltek. A pályákon — a terep domborzatától és a növénytakaró jellegétől függően — általában 6 kilométeres szakaszra vezényeltek egy járőrt. A járőrök két fősek voltak.[30]

A vasúti műtárgyak őrzésére rendelt járőrök, az őrzésükre bízott műtárgyat csak annak közvetlen környékének az átkutatása céljából hagyhatták el. A vasútbiztosításra vezényelt járőrök — a felügyeletükre bízott terepszakaszt — kötelesek voltak bejárni. Ezt nappal oly módon tehették meg, hogy — a járőr felügyeletére bízott terepszakasz bejárását — egymástól elválva egyenként valósíthatták meg, egymást közt felosztva az őrizetükre bízott területet. Sötétedéstől világosodásig azonban a járőr tagjai nem válhattak el egymástól. A vasútbiztosító járőrök kötelesek voltak a rájuk bízott vonalrészen a pályatestet megvizsgálni, az esetleges rongálásokat jelenteni és arról a legközelebbi pályaőrt tájékoztatni, továbbá a gyanús egyéneket igazoltatni és a pályatesttől távol tartani.[31]

A vasútbiztosítások során a csendőrök nem voltak magukra hagyva, hiszen a vasúti pályaőrökre minden körülmény között számíthattak. A pályaőrök helyismeretét kiválóan felhasználhatták, illetve a pályaőrök számára rendelkezésre álló szolgálati telefonvonalat használhatták. A vonatkozó törvényekben előírtak szerint — a terep jellegétől függően — átlag 3-5 kilométerenként kellett egy-egy vasúti pályaőrt a hozzá tartozó házzal és telekkel telepíteni. A két világháború közötti időszakban a MÁV vasúti pályaőrként hozzávetőlegesen 2000 főt foglalkoztatott.[32]

A vasútbiztosító járőröknek az érintett vasúti szerelvény tervezett áthaladását 3-4 órával megelőzően kellett elfoglalniuk és a szerelvény áthaladása után, külön parancs nélkül kötelesek voltak visszatérni az őrsükre. A vasútbiztosítási teendők ellátására az érintett csendőrparancsnokságok állandó tervet készítettek, melyet folyamatosan naprakész állapotban tartottak. E tervben szerepelt, hogy az érintett vasútvonal mentén elterülő csendőr őrsök vasútbiztosítás esetén mely vonalszakaszért voltak felelősek, hova és hány járőrt kellett vezényelniük. E tervek tartalmazták a biztosításban résztvevők irányítását megvalósító parancsnokság összetételét, vezetési pontját, a hírösszeköttetés módját stb.[33]

A vasútbiztosítás tehát egy-egy kiemelt fontosságú vasúti szerelvény haladási vonalának a biztosítását jelentette csupán.

E mellett a Magyar Királyi Csendőrség személyi állománya ellátott úgynevezett vasútügyeleti szolgálatot is. Ezalatt lényegében a vasútállomásra vezényelt csendőr járőrt értették, amely a fel- és le-

szállókat, az áruforgalmat kísérte figyelemmel, valamint végigjárta a kupékat, a várakozóhelyeket és a restit is. A vasúti személyzet munkájába nem avatkozhatott be, de elő kellett segíteni, hogy a forgalmi szabályokat mindenki betartsa. Ügyelnie kellett arra, hogy senki se követhessen el olyan cselekményt, amellyel az utasok biztonságát, illetve a forgalom zavartalanságát veszélyeztethette.

A vasútügyeleti szolgálatot ellátó csendőr járőröket azon csendőr őrsparancsnokok vezényelhették, amely csendőr őrsöknek a működési területén vasútállomás működött. A csendőr járőröknek csupán egyik feladatuk lehetett a vasútügyeleti szolgálat teljesítése. Azt megelőzően, illetve követően szolgálati idejük alatt az előírt menetvonalukon a szokásos szolgálati teendőjüket kellett ellátniuk, amelyeket az őrsügyeletes a járőr szolgálatba léptetésekor meghatározott a számukra. A csendőr járőrök számára a portyaszolgálatuk során a vasútügyeleti teendőket általában arra az időszakra írták elő, amikor a vasútállomásokra vonat érkezett, illetve onnan távozott.[34]

Kizárólag vasútügyeleti szolgálatra járőrt vezényelni csak a belügyminiszter engedélyével lehetett. Razzia esetén is vezényelhető volt vasútügyeleti járőr. Ebben az esetben a razziában részt vevő személyi állomány köréből jelölték ki a vasútügyeleti járőrt a razzia idejére. A razzia parancsnokának a közvetlen alárendeltségébe tartozott a vasútügyeleti járőr. A vasútügyeleti teendőket ellátó csendőr járőr mindig két fős volt, ahogyan általában a csendőr járőrök létszáma is két fő volt.[35]

A Magyar Királyi Csendőrség a vasútbiztosítási és vasútügyeleti szolgálat mellett még úgynevezett szállítmányfedezeti és oltalmi kíséretet is nyújthatott bizonyos esetekben. Állami hivatalok és kincstári intézmények, valamint állami- és magánvállalatok nagyobb pénz- vagy értékküldeményeinek szállításához a csendőrséget a szállítmányok biztosítása érdekében igénybe lehetett venni. Az érintettek az igényüket a főszolgabíróhoz — mint rendőrhatósághoz — benyújtott folyamodványban kérhették. Sürgős esetben azonban közvetlenül is fordulhattak a csendőrséghez.[36]

A szállítmányfedezetre vezényelt csendőr járőrnek legalább két fősnek kellett lennie. Kocsin történő szállítás esetén a járőr számára külön kocsit kellett biztosítania a szállítmányfedezetet kérőnek. Kivételes esetben lovon, vagy kerékpáron is kísérhette a szállítmányfedezetre vezényelt csendőr járőr a szállítmány kocsiját. Vasúti szállítás esetén a csendőr járőrnek ugyanabban a kocsiban kellett utaznia, mint amiben a szállítmányt elhelyezték. Hideg időjárás esetén — ha az utazás 4 óránál tovább tartott és a vasúti kocsi fűtetlen volt — a járőrt a vasút menti őrsök személyi állományába tartozó csendőrökkel fel kellett váltani. Vasúti szállítmány fedezésére csendőr járőrt csak kiemelt fontosságú és kizárólag kincstári szállítmányok esetében lehetett igénybe venni a szárnyparancsnokság engedélyével.

Magánvállalatok részére szállítmányfedezeti oltalmat csak akkor lehetett biztosítani, ha az a szolgálatra hátránnyal nem járt.

Magáncégek és állami intézmények egyaránt kötelesek voltak a szállítmányfedezetek költségeit megtéríteni a testület illetményszabályzatában foglaltaknak megfelelően.[37]

A vasúti csendőrség felállításának gondolata SELLYEY Vilmos nyugállományú csendőr ezredestől eredt, aki aktív szolgálati pályafutása során a Magyar Királyi Belügyminisztérium csendőrségi osztályán is teljesített szolgálatot és nyilván élénken élt az emlékezetében az első világháború során a vasúti szállítmányok dézsmálása terén kialakult nehéz helyzet. A második világháború kitörése nyomán a vasúti szállítmányok sorsa felértékelődött. Ezért indokolttá vált az új szakszolgálati ág létrehozása. A felállítást indokolta még az is, hogy a mozgó vonaton elkövetett bűncselekmények pontos helyét sokszor nem lehetett megállapítani, így a területi elv szerint működő csendőr őrsök között a teendőket nem lehetett igazságosan elosztani. E mellett a vasúti bűncselekmények nyomozása olyan speciális — a vasút működéséhez kapcsolódó — ismereteket is igényelt, amellyel a csendőrség tagjai nem rendelkeztek.[38]

A vasúti csendőrség 1944 IV. 1.-én kezdte el a működését. Ezt megelőzően március 1.-vel kezdődően a vasúti csendőrég leendő személyi állományának tagjai számára egy hónapos tanfolyamot szervezetek Budapesten. A tananyag keretében a hallgatókat megismertették a leendő vasúti csendőrség hatósági területével és annak felosztásával, amely a MÁV területi szervezeti tagozódásához igazodott. A képzés döntő hányadát a Magyar Királyi Csendőrség nyomozó parancsnokságának és a MÁV vasúti mérnökeinek az előadásai tették ki. A nyomozó parancsnokság szakemberei megismertették a vasúti csendőrség leendő munkatársait mindazokkal a szakmai tapasztalatokkal, illetve a bűnelkövetők furfangjaival, amellyel a több mint egy évtizedes szakmai tevékenységük során megismerkedhettek.[39]

A csendőrségen belül a vasúti csendőrség egy önálló szárnyat képezett, amely a csendőr felügyelőség közvetlen alárendeltségébe tartozott a székhelyét pedig Budapestre telepítették. Az első szárnyparancsnok LÁZÁR Pál csendőr őrnagy volt.[40]

A vasúti csendőrök szolgálatukat egyenruhában és civilben látták el. A szolgálat elősegítése érdekében a MÁV a vasúti csendőröket az egész ország területére kiterjedő és valamennyi kocsiosztályra

érvényes szabadjeggyel látta el. A vasúti csendőrség létrehozásával a csendőrség által korábban teljesített vasútbiztosítás, illetve vasútügyelet, valamint vasúti szállítmányfedezet oltalmi szolgálatok nem szűntek meg. A vasúti csendőrök alapvető feladata a nyomozati munka végzése volt.[41]

A vasúti csendőrségnek a szolgálati feladatai teljesítésével azt a célt kellett elérnie, hogy:
- a vasúton elkövetett bűncselekményeket megakadályozza és kinyomozza;
- a vasúti baleseteket és rongálásokat megelőzze vagy kinyomozza;
- a raktárakban és a vasúti szállítmányokban történt lopásokat kinyomozza;
- az utasok személy- és vagyonbiztonsága felett őrködjék.[42]

A közúti és a vasúti csendőrség egyértelműen az új közlekedési eszközök létrejötte nyomán alakult ki, abból a helyzetből fakadóan, hogy ezen járművek a testület hatósági területén működtek. A személy- és áruszállításban betöltött szerepük pedig elkerülhetetlenné tette a szakszolgálati formában megvalósuló ellenőrzésüket és felügyeletüket.

A Magyar Királyi Csendőrség vízi szolgálati ága esetében merőben más volt a helyzet. A hazai vízeinkre kiterjedő rendvédelmi tevékenységet országos hatáskörrel először nem a csendőrség látta el. A vízi rendészeti teendők végzésére hivatott testület pedig nem rendvédelmi, hanem honvédelmi indíttatású volt.

A magyar nemzet történelmében a Kárpát-medence vízi útjai mindig fontos szerepet játszottak. A hadi dereglyék használata az Árpád-házi királyainkig nyúlik vissza. A török veszedelem előretörése nyomán szükség volt a folyami hajózás és harc professzionális csapatára. Ők voltak a naszádosok, akik a Dunán védték a Magyar Királyság határait a Vaskaputól Nándorfehérvárig, továbbá a Száván a déli határokat. Az ország három részre szakadása után — a HABSBURG-hatalom szervezésében — hozták létre a sajkásokat, többségükben a törökök elől menekülő rácokból. A Titeli Sajkás Kerület de facto 1848-ig, de jure pedig 1852-ig valósította meg határfolyóink őrzését.[43]

Az uralkodó 1850. XI. 30.-án állította fel a Császári-Királyi Flottillahadtestet, amely már gőzhajókból állt és 1866-ig működött. Wilhelm von TEGETTHOFF a haditengerészet altengernagya 1866-ban koncepciót hozott létre a HABSBURG-birodalom haditengerészetének a fejlesztésére. E tervezetnek képezte részét a folyami flottilla felállítása. Elképzelése szerint a flottillát a kor legkorszerűbb és az Amerikai Egyesült Államokban, illetve Nagy Britanniában már bevált monitor típusú hadihajókból kellett kialakítani. A monitor sekély merülésű, alacsony oldalmagasságú, páncélozott és forgó lövegtornyú hadihajó volt, amely a tengeren ugyan nem, de a sekély vízű térségekben kitűnően bevált. A magyar kormány a Pest-Fiumei Hajógyárnál 1868. júniusában két monitort is rendelt, melyet Josef von ROMAKO császári-királyi hajóépítő inspektor tervezett. Mivel az angol és az amerikai monitorok hadi titkot képeztek — azoknak legfeljebb a látványával lehetett megismerkedni — ezért a monarchiai hajótervezőnek önállóan kellett megterveznie a dunai monitorokat. ROMAKO hajómérnök olyan hajókat konstruált, amelyek felülmúlták a korábbi építésű amerikai és angol monitorokat is. ROMAKO a tervezést 1870-re befejezte, ekkor kezdték el a hajók építését. A dunai flottilla első két monitorát, azaz a Lajtát (Leitha) 1871. IV. 20.-án és a Marost 1871. V. 17.-én bocsátották vízre. A monitorok építése alatt a haditengerészetből kikülönítették a budapesti különítményt, amely lényegében a dunai flottilla szervezete volt.[44]

A trianoni békediktátum lényegében megszűntette a dualizmus évtizedei alatt szorgos munkával létrehozott dunai flottillát. A győztes hatalmak által felállított és Bécsben székelő nemzetközi bizottság felügyelte a dunai flottillánk hajóinak elvételét. Csupán három őrnaszádot — a folyamrendőri feladatok teljesíthetősége érdekében — hagytak meg a Magyar Királyságnak, melyet később egy hajóval növeltek. Magyarország érdekeit WULFF Olaf Richard fregattkapitány képviselte, aki kidolgozta a flottilla fejlesztés koncepcióját. Ennek a lényege az volt, hogy a flottillát rejtetten kell fejleszteni. A rejtést pedig egy országos hatáskörű vízirendészeti fegyveres testület létrehozásával kell megvalósítani.[45]

A minisztertanács WULFF Olaf Richard fregattkapitány 1920. X. 4.-én felterjesztett javaslatát 1921. I. 3.-án megtárgyalta és elfogadta. Ennek nyomán 1922. II. 26.-án az nemzetgyűlés törvénnyel iktatta be a közigazgatás szervezetébe a Magyar Királyi Folyamőrséget.[46] A törvény végrehajtásáról miniszterelnöki és belügyminiszteri rendelet gondoskodott.[47]

A Magyar Királyi Folyamőrséget 1921. III. 1.-én állították fel. Az 5000 főre tervezett létszám helyett azonban a győztesek csupán 1600 főnyi fegyveres — 96 tiszt és 1524 altiszt és legénység — továbbá 1800 fő fegyver nélküli alkalmazottat, összesen 3420 főt engedélyeztek.[48]

A Magyar Királyi Folyamőrség ugyan — törvényben meghatározott módon — minden tekintetben a belügyi tárca irányítása alá tartozott, ám a valóságban a testület rejtett folyami erők része felett a honvédelmi tárca gyakorolt felügyeletet. A Magyar Királyi Folyamőrség parancsnoka a testület vezérfelügyelője volt, aki egyben minden folyamőr előljárója is volt. A Magyar Királyi Folyamőrség tevé-

kenysége felügyelete céljából a Magyar Királyi Belügyminisztériumban folyamrendészeti osztályokat hoztak létre. Folyamrendészeti ügyekben elsőfokú hatóságként a révkapitányságok, másodfokú a révfőkapitányság, harmadfokon pedig a belügyminiszter nevében eljáró folyamrendészeti osztályok intézkedtek, nevezetesen:

- BM VI/f. osztály, amely a testület közigazgatási, műszaki, híradó és egészségügyi;
- BM VI/e. osztály, amely a testület gazdasági és pénzügyi;
- BM VI/d. osztály, amely a testület folyamrendészeti teendőit felügyelte.[49]

A Magyar Királyi Folyamőrség élén tehát a vezérfelügyelő állt, aki a testület irányítását a budapesti székhelyű révfőkapitányság által valósította meg. A révfőkapitányság alárendeltségébe révkapitányságok tartoztak, amelyek között Magyarország vízi területeit felosztották. Összesen 13 révkapitányság működött a trianoni békediktátum utáni Magyarországon. A révkapitányságok alárendeltségébe révkirendeltségek is tartoztak. A Magyar Királyi Folyamőrség szervezetébe összesen 9 révkirendeltség tartozhattak. A körülményektől függően a révkapitányságok alkalmanként révőrségeket is létrehozhattak.[50] **(Lásd. I.sz.melléklet)**

A Magyar Királyi Folyamőrség nyílt tevékenysége a vízirendészet volt. A vízirendészeti jogkör eredetileg az önkormányzatok rendőrhatósági jogkörének a részét képezte. A folyamőrség felállításakor azonban azt a jogkört a testületre ruházták. A Magyar Királyi Folyamőrség nyílt feladatrendszere összetett volt. Lényegében ide csoportosították szinte valamennyi hatósági ellenőrzési jogkört, amely a vízi közlekedéssel volt kapcsolatban. Így például a vízi járműveken érkező vagy távozó utasoknak a Magyar Királyság területére történő be- és kiléptetését is a folyamőrség végezte.[51]

A Magyar Királyi Folyamőrség mint önálló fegyveres szervezet testületi egyenruhával és rangrendszerrel is rendelkezett, amely lényegében a monarchia haditengerészeti öltözék és rangrendszer adaptált változata volt, melyet módosításokkal a Magyar Királyi Honvédség nyílt kötelékbe helyezése nyomán is alapvetően megőrzött. A folyamőrségi egyenruha jellegzetes sajátosság volt legénység körében a matrózsapka, tiszteknél a tányérsapka és a kétsoros gombolású nyitott zubbony, melyen a rangokat az alkaron körbefutó sávok formájában viselték. A hajózó csapattisztek kerek hurkot, úgynevezett elliot szemet viseltek, illetve a legénység a matrózing gallérján viselte a rendfokozati jelzéseket. Ünnepi öltözéken a tisztek a rangjukat — ugyancsak rendfokozati sávok formájában — a vállukon úgynevezett „epaulette”-en viselték, amelyet a kar fölött lecsüngő rojtokkal „risettek”-el díszítettek.[52] **(Lásd II.sz.melléklet)**

A Magyar Királyi Folyamőrséget a bled-i egyezmény nyomán létrehozott honvédelmi törvényben foglaltak alapján 1939.I.15.-én Magyar Királyi Honvéd Folyamerők névvel a Magyar Királyi Honvédség kötelékébe — a vezérkar főnökének közvetlen alárendeltségébe — helyezték, önálló haderőnemként. Később pedig az elnevezést Magyar Királyi Honvéd Folyami Erők-re változtatták.[53]

A Magyar Királyi Folyamőrség szép példája annak, hogy még a legkilátástalanabb helyzetben is van remény. Nem kell feltétlenül mindent feladni a nemzet ellen támadó túlerő kívánalmainak megfelelően. A trianoni békediktátum 35 000 főben maximálta ugyan a magyar haderő létszámát oly módon, hogy abban sorozott személyi állomány nem teljesíthetett szolgálatot. Ennek ellenére a magyar katonai vezetők létrehozták az úgynevezett kényszertoborzottak fogalmát, amely lényegében sorozást jelentett. Ezt pedig — a jóindulattal nem vádolható — ENTENTE is kénytelen volt elfogadni, mivel valódi toborzással még ez a csekély létszám sem volt kiállítható. A kényszertoborzás lehetőségét a magyar vezetés pedig úgy aknázta ki, hogy annak leple alatt lényegében helyreállította és aktualizálta a hadra fogható magyar lakosság nyilvántartását.

A trianoni békediktátumban Magyarországra kényszerített előírások betartását a Szövetségközi Katonai Ellenőrző Bizottság volt hivatott ellenőrizni, amely 1921-től 1927. III. 31.-ig tartózkodott Magyarország területén. Ekkor a Nagykövetek Tanácsa a közvetlen ellenőrzést megszűntette ugyan, a helyébe azonban az alkalmai vizsgálatok léptek, melyet a Népszövetség rendelhetett el. Ezek azonban más kevésbé voltak veszélyesek.[54]

A haderőrejtésnek többféle módszerét hozták létre a vesztes háború nyomán. Az egyik ilyen taktika az alakulatok kettőzése volt. Ennek az volt a lényege, hogy az érintett alakulatokból kettő volt, az egyik a laktanyában, a másik pedig a gyakorlótéren volt elérhető, vagy fordítva, de sohasem egy helyen. A Szövetségközi Ellenőrző Bizottság tagjai ily módon egy helyen soha nem találkozhattak mindkét alakulattal. Ez a megoldás volt az előzménye az 1930-as években létrehozott úgynevezett alakulatikrezésnek. Az ikrezési rendszerben az „anyaalakulat” raktározta az „ikeralakulat” felszerelését és a keret személyi állományát is a saját sorai között „bujtatta”. Szükség esetén pedig az alakulat két részből álló keretét (anya- és ikeralakulat) tartalékosokkal töltötték fel. Így jöhettek létre az ikreződött gyalogezredekből és tüzérosztályból a dandárok.

A meglévő fegyveres szervezetekben is igyekeztek valamilyen hadi struktúrát elrejteni. Ilyen volt például a Rendőr Újonc Iskola. Mivel a Magyar Királyságban egyedül a rendőrség számára engedélyeztek páncélos járművet tömegoszlatási célzattal, ezért ide telepítették a haderő leendő páncélos fegyverneme majdani szakembereinek a képzését. Őket rendőr álcával látták el.[55]

A haderőrejtés keretében két új — a dualizmus időszakában nem létező — rendvédelmi testületet is létrehoztak a Magyar Királyi Folyamőrséget és a Magyar Királyi Vámőrséget. A Magyar Királyi Vámőrséget 1930-ban — szervezetmódosítással egybekötve átnevezték Magyar Királyi Határőrséggé. Az ENTENTE ugyanis — a Tanácsköztársaságra emlékezve — rendvédelmi testületek esetében jóval engedékenyebb volt, mint a haderő tekintetében. Ezt a lehetőséget hasznosítva hozta létre a magyar vezetés a folyamőrséget és a vámőrséget. Mindkét testület legális feladatköre valós volt ugyan, azonban a szervezetüket hasznosítva lehetőség kínálkozott arra, hogy ott haderőt rejtsenek el. A vámőrség utódszervezetében a Magyar Királyi Határőrség álcájában helyezték el a honvédség ezredeinek 1/3-át. Erre azért volt égetően szükség, mivel az elcsatolt területek utódállamainak haderői egyeztetett terveket dolgoztak ki a maradék Magyarország lerohanására. A magyar vezetés ebben a helyzetben azt látta a célszerű megoldásnak, ha a határ mellé haderőt telepít az esetleges ellenséges előrenyomulás lassítása érdekében. Az így nyerhető idő ugyanis rendkívül fontos lehetett, mivel meghosszabbíthatta a határmenti gyárak hadianyag előállítási idejét, illetve lehetővé tehette mélységi területen a lakosság mozgósítását. Ezzel pedig kitarthatott a magyar állam addig, amíg a konfliktus kezelését diplomáciai útra sikerül terelni. A diplomáciai tárgyalások idejére pedig megakadályozhatóvá vált, hogy „kész helyzet" létrejöhessen.[56]

A Magyar Királyi Folyamőrségnek a Magyar Királyi Honvédség kötelékébe integrálásakor a testület a vízirendészeti hatáskört nem vitte magával. Ez a jelenség a folyamőrség sajátja volt, mivel a határőrség a határőrizeti feladatkörrel együtt vált a honvédség részévé, amely a későbbiek során számos nehézséget okozott. A vízirendészeti teendőket tartalmazó hatáskört azonban nem az önkormányzatok kapták vissza, hanem azt a Magyar Királyi Rendőrség kompetenciájába helyezték. Mivel azonban a rendőrség működési területe csak a városok hatósági területére terjedt ki, ezért a vízirendészeti hatósági teendők végzésének jogköre vidéken a Magyar Királyi Csendőrségre szállt át.[57]

A Magyar Királyi Csendőrség kötelékében viszonylag későn, a második világháború időszakában kezdték el a vízirendészeti szolgálati ág kiépítését. A vízirendészeti teendőket — azoknak elsősorban a csendőrségi szolgálatellátáshoz kapcsolódó részeit azonban a csendőrség folyamatosan figyelemmel kísérte.[58]

A vízirendészeti szabályok alakulása mellett a csendőrség személyi állományát arra vonatkozóan is tájékoztatták, hogy ezeket a rendszabályokat mely rendvédelmi testületek felügyelik és a testületekkel milyen esetekben és milyen módon célszerű együttműködni a csendőrségi szolgálat ellátása során.[59]

Az első csendőrségi vízi őrsöt 1942. VI. 1.-én állították fel Siófokon. Ezen a napon lépett szolgálatba az első vízicsendőr járőr a Balatoni Hajózási Részvénytársaságtól bérelt motoros kishajóval. A vízicsendőrök közé azok a csendőrök kerülhettek, akik a vízicsendőr tanfolyam eredményes elvégzése nyomán „hajóvezetői és motorkezelői" jogosítványt is kaptak. A tanfolyamon a hallgatók megismerkedhettek az általános és nemzetközi hajózási rendelkezésekkel, a hajóépítés szabályaival, a híradóeszközökkel, a vízimentéssel, a vízhez tartozó építmények szerkezetével és azokhoz kapcsolódó elvárásokkal, a vízicsendőri szolgálat feladataival, a halász- és vadásztörvényekkel.[60]

Az első siófoki vízicsendőr őrs hátsó kapuja a Sió-csatorna rakpartjára nyílt, ahol az őrs hajóit is kikötötték. A második vízicsendőr őrsöt 1944. V. 1.-én létesítették. 1943-tól a Balatonon már egyforma hajókkal teljesített szolgálatot a vízicsendőrség, amelyeket a testület számára a balatonfüredi hajógyárban készítettek. Ezek voltak a Csendőr I. Csendőr II. Csendőr III. motoros kishajók. A testület vezetői tervezték a Dunán, a Tiszán és a Velencei tavon is vízicsendőr őrsök felállítását, ezt azonban a háború eseményei már nem tették lehetővé.[61]

A vízicsendőr járőr — ellentétben a testületnél szokásos két fővel — négy fős volt: járőrvezető, járőrtárs, hajóvezető és motorkezelő. A szolgálat ellátása során ugyan két fő elhagyhatta a szolgálati kishajót, azonban két főnek mindig a hajón kellett maradnia. A vízicsendőr őrsökön egy főnek folyamatosan készenlétben kellett állnia a segélyhívások felvétele és továbbítása céljából. A vízicsendőrrök csak a vízzel szorosan összefüggő területeken strandokon, kikötőkben intézkedhettek és nyomozhattak. A vízicsendőr őrs a vízicsendőr járőrrel rádióösszeköttetésben állt.[62]

A vízicsendőr őrsön és a vízicsendőr járőrnél azonos térkép volt, melyet négyzetráccsal fedtek le azonosan jelölve a szélességi és a hosszúsági vonalakat. A négyzetrács metszéspontjainak tereptárgyaktól való távolságát és irányát is tartalmazták a térképek. Így viszonylag gyorsan és könnyen meg-

határozhatták a balesetek helyszíneit. A vízicsendőr őrsök javaslatára a Balaton menti járások főszolgabírói egységes nyilvántartásba vették a tavon közlekedő összes vízijárművet. E lista tartalmazta a vízi jármű építési anyagát és módját, az építő, vagy az építőműhely nevét, a jármű méretét, színét, nevét és számát. A második világháború légicsatái során a Balaton vízébe esett pilótákat a vízicsendőrök mentették ki tekintet nélkül arra, hogy a hadviselő felek mely csoportjához tartozott a pórul járt pilóta.[63]

A Magyar Királyi Csendőrség közúti, vasúti és vízi szolgálati ágaihoz képest is speciális jelleggel bírt a légicsendőrség.

A Magyar Királyi Csendőrség légi szolgálati ága — ellentétben a közúti- és a vízicsendőrökkel — nem rendelkezett a szakterületének megfelelő járműparkkal. A trianoni békediktátum kártékony következményeinek az ellensúlyozásával azonban talán a légicsendőrök vették ki leginkább a részüket, ha összehasonlítjuk tevékenységüket a másik három csendőr szolgálati ág a közúti közlekedési csendőrség, a vasúti csendőrség és a vízicsendőrség teendőivel.

A trianoni békediktátum Magyarország véderejét oly mértékben igyekezett mérsékelni, hogy a csonka Magyarország a környező ENTENTE barát országokkal szemben kiszolgáltatottá váljon. A kisantant országok jelzővel jelölt ezen országcsoportba tartozó államok területük és lakosságuk jelentős részét — amelybe jelentős magyar etnikum is tartozott — a Magyar Királyságtól a trianoni békediktátum által elcsatolt térségeknek köszönhették. Ebből fakadóan a maradék Magyarország puszta létét — függetlenül annak politikájától — veszélyesnek tartották. A trianoni békediktátum tehát a Kárpát-medence térségét megosztotta és olyan ellenségeskedést hozott létre, amely hosszú távon egymással szemben kötötte le a térség erejét, illetve behatolási lehetőséget biztosított a győztes hatalmak érdekcsoportjai számára. E szellemiség szerint kialakított trianoni békediktátum Magyarországot a légi haderőnem fejlesztésétől és tartásától eltiltotta. Ez a tiltás mindaddig fennállt, amíg a békediktátum első részleges felülbírálatára — a bled-i egyezmény formájában — 1938-ban a fegyverkezési egyenjogúság kimondásával sor nem került.[64]

A magyar kormányok igyekeztek kijátszani a magyar légihaderőnem tiltását. Ennek érdekében a világháború során tapasztalatokat szerzett hajózó és műszaki szakembereket civil szervezetekben kísérelték meg eldugni. Erre több kezdeményezés is történt. Először 1920. II. 1.-én budapesti székhellyel állították fel a Magyar Aeroforgalmi Részvénytársaságot. A Szövetségközi Katonai Ellenőrző Bizottság azonban rájött arra, hogy a vállalat katonai célok érdekében működik, ezért 1921. XII. 6.-án a részvénytársaságot feloszlatták. A Magyarországi légtérre vonatkozó repülési tilalmat külföldi cégek törték meg, amikor először a Franco-roumain légiforgalmi társaság 1922 tavaszán Párizs-Strassburg-Prága-Budapest járatot indított, melyet a cég jogutóda a Nemzetközi Légiforgalmi Részvénytársaság 1925-ben Belgrád és Bukarest érintésével Konstantinápolyig meghosszabbított. A magyar posta 1923-tól kapcsolódott be a légijáratok biztosításának teendőibe a repülőterek közötti meteorológiai és forgalmi hírváltás megszervezésével.[65]

1922. XI. 17.-én a szövetségesek feloldották a magyarországi repülési tilalmat. Ezt követően alapították a Magyar Légiforgalmi Részvénytársaságot. 1925-ben belföldi járatokat is indítottak Budapest-Debrecen, Budapest-Miskolc, Budapest-Nagykanizsa és Budapest-Szeged között. A rendszeres légiforgalom miatt szükségessé vált a magyar légügyi hatóság és a repülőtéri szolgáltatási rendszer bevezetése.[66]

Minisztertanácsi felhatalmazás alapján a kereskedelemügyi miniszter 1924-ben rendeleti úton állította fel a Magyar Királyi Légügyi Hivatalt, amely működését 1924. XII. 13.-án kezdte el.[67] Az ország területét — a Magyar Királyi Légügyi Hivatal szakfelügyelete alá tartozó — úgynevezett repülőtéri gondnokságokra osztották, amelyeknek a székhelye és a területe megegyezett a csendőrkerületekével. A csendőrkerületek területe pedig azonos volt a honvéd vegyesdandár, majd honvéd hadtestparancsnokságok működési körleteivel. A trianoni határok között 7 a területvisszacsatolásokat követően pedig 10 csendőrkerület működött. A Magyar Királyi Légügyi hivatal a rejtett légierő vezérkarának fedőszervezete is volt. Nyílt feladatát alkotta a polgári légügyi igazgatás. Középfokú hatósági jogkörrel működött. Felettes szerve a Magyar Királyi Kereskedelemügyi Minisztérium V. légiforgalmi osztálya volt, amely legfelsőbb szakhatóságként a miniszter nevében járt el. Azoknál a csendőrkerületeknél, ahol repülőtér-gondnoksági szervezet, illetve a repülőtér-gondnokság hatáskörével felruházott más szervezet nem működött a szükséges teendőket a Magyar Királyi Légügyi Hivatal által kirendelt előadó látta el.[68]

1929-ben a repülőtéri gondnokságokat egy-egy csendőr különítménnyel erősítették meg. A hivatalos indoklás ugyan a fegyelem megszilárdítása volt, a valóságban azonban az intézkedés a rejtett katonai jelleg erősítését célozta. A repülőtéri gondnokságok csendőr különítményeit pedig a harmincas

évek elején egy közös — e különítmények irányítása céljából létrehozott — parancsnokság, a vezényelt csendőr osztályparancsnokság alárendeltségébe helyezték. Ezen — mátyásföldi elhelyezésű parancsnokság — elnevezését a későbbiek során repülőtéri szárnyparancsnokságra változtatták, a székhelyét pedig Budaőrsre helyezték. A repülőtéri szárnyparancsnokság a csendőrfelügyelőség közvetlen irányítása alatt állt. Repülőtér-gondnokság működött Mátyásföldön, Szombathelyen, Szegeden, Miskolcon, Pécsett, Székesfehérvárott és Debrecenben. A Magyar Királyi Légügyi Hivatal Határozta meg a légijárművek számára az országból a ki- illetve berepülés zónáit, a légifolyosókat és a tiltott térségeket. A repülőtéri csendőr különítmények parancsnokságai pedig ennek megfelelően hajtották végre a repülőforgalom irányítását[69] **(Lásd III.sz. melléklet)**

A repülőtéri gondnokságokon szolgálatot teljesítő csendőrök feladatát képezte a reptér, az irányító épület és a hangárok őrzése, irányító és az indítószolgálat ellátása. Lényegében a repülőtéri csendőrök a légirendészeti és a légiforgalomirányítási tevékenységének az ötvözetét valósították meg. Hatáskörük egy-egy repülőtéri gondnokság teljes működési területére kiterjedt. A repülőtéri gondnokságok szakszemélyzetei közül a csendőr különítmények és a repülésmeteorológiai szolgálat munkatársai tartoztak a Magyar Királyi Légügyi Hivatal felügyelete alá. A repülőtér-gondnokságok tevékenységét a csendőrkülönítmények felügyelték, íly módon a felügyeletük alá tartozott a repülőtereken szolgálatot teljesítő valamennyi szakszemélyzet, a vámkirendeltség, a postahivatal, a postai rádiókirendeltség, és az útlevélellenőrzést végző rendőri közegek. A repülőtéri csendőr különítmények lényegében a repülőterek igazgatását végezték. A repülőtéri csendőr különítmények a repülésekről forgalmi naplót, a fontosabb eseményekről eseménynaplót vezettek. A repülőtéri csendőr különítmények szedték be a Magyar Királyi Légügyi Hivatal által megállapított reptérhasználati fel- és leszállási illetékeket is. A repülőtéri csendőr különítmények parancsnokságainak tagjai többségükben csendőrségi állományviszonyba léptetett repülőszakemberek voltak, akik az első világháború alatt szereztek tapasztalatokat. A hangárok, kifutópálya stb. őrszemélyzete azonban nem rendelkezett repülőismeretekkel, ők a testület legénységi állományához tartoztak.[70]

A Magyar Királyi Csendőrség szakszolgálati ágai egyenként és összességükben is fontos szerepet töltöttek be Magyarország közrendvédelmének biztosítása terén. Tevékenységüket a szakterület szakigazgatásával kialakított szoros kapcsolat jellemezte. Feladatkörüket a szakterületet szabályozó jogszabályok szerint látták el. Teendőik színvonalas ellátása érdekében a szakterületükre vonatkozó műszaki, technikai jellemzők és a vonatkozó jogszabályok ismeretére, illetve gyakorlati képességekre — amelyeket jogosítványok és egyéb bizonyítványok tanúsítottak — volt szükség a szokásos csendőri ismereteken kívül. A testületi struktúra speciális elemeit kialakítva, kitűnően illeszkedtek a csendőrségi szervezetbe, egyben pedig a szakterületük eredményes ellátásához szükséges legcélravezetőbb szervezeti formákat hozták létre. A személyi állomány alá-fölé rendeltségi viszonya, jogállása. Kötelezettségei és jogosultságai — néhány apróbb sajátosságtól eltekintve — azonos volt a testület más szervezeteinél szolgálatot teljesítő csendőrökével. A vízi, légi, vasúti és közúti szakszolgálatoknál szolgálatot teljesítő csendőrök öltözete, felszerelése, rangrendszere nem tért el a testületnél általánosan alkalmazottaktól. A vízi- és a légi csendőrök nem viselték a Magyar Királyi Honvédség légi és vízi haderőnemében rendszeresített rangrendszereket, hanem a szárazföldi haderőnem rangjait kapták. Ugyanez vonatkozott az egyenruhájukra is. A szakszolgálati ágaknál a szolgálatot teljesítő csendőrök többségének a megjelenése azonban mégis eltérő volt a megszokottól, hiszen csendőr kalap helyett kistollforgós Bocskay-sapkát viseltek**,** szolgálati fegyverként pedig — a repülőtéri őrségek kivételével — a legénységi állomány nem karabélyt, hanem FROMMER-féle öntöltő pisztolyt viselt.[71]

A Magyar Királyi Csendőrség szakszolgálati ágainak csendőrei — hasonlóan a testület teljes személyi állományához — példamutató eredményeket értek el. Hozzávetőlegesen azon évtizedekben alakultak ki a Magyar Királyi csendőrségnél is a szakszolgálati ágak, amikor az európai országok társcsendőr testületeinél a hasonló szolgálati ágak. Amennyiben Magyarországot nem a szovjet haderő csapatai szállták volna meg a második világháború végén, a testület sorsa minden bizonnyal másként alakult volna. Feltehetően a nyugat-európai csendőrségekhez hasonlóan fejlődhettek volna tovább a magyar csendőrség szakszolgálati ágai is. Így is példaértékű azonban e szakszolgálatok tevékenysége.[72]

Jegyzetek:

[1] ŐRY

[2] Loc.cit.

[3] PRESZLY

[4] CSERMENDY — HORVÁTH

[5] REKTOR

[6] KAISER

[7] SZAKÁLY

[8] PARÁDI József: *Csendőrség a határőrizetben.*

[9] 71 464/1930.BM.r.

[10] A magyarországi rendőrségeknél az első detektív testületet a Magyar Királyi Fővárosi Rendőrség szervezetében hozták létre 1885. XII. 15.-én, 28 főnyi detektívvel. Az első detektív főnök 1886. IV. 17.-től báró SPLÉNYI Ödön címzetes kerületi kapitány volt. BORBÉLY — KAPY: 53.p.

[11] VALLÓ ; Portyázó.

[12] ÉLTHES: A közlekedés új rendje.

[13] AMANT

[14] ABAY

[15] KONTRA: Érdekes közúti balesetek. ; SZLADEK: A közlekedési csendőrség.

[16] A „Közlekedés" szerkesztősége: Válasz a „Csendőrségi Lapok"-nak „Az országút hírei" című cikkére.

[17] KULCSÁR

[18] KONTRA: A közlekedési csendőrségről.

[19] KONTRA: A közlekedési csendőrség két utolsó esztendeje. ; KONTRA: Közlekedési szolgálatunk a statisztika tükrében.

[20] REKTOR: op.cit. 177-179.p.

[21] Loc.cit.

[22] KAISER: op.cit. 62.p.

[23] SUBA

[24] Loc.cit.

[25] Loc.cit.

[26] Loc.cit.

[27] M.K.: A vasúti csendőrség.

[28] PINCZÉS

[29] SZUT-1941.

[30] Loc.cit.

[31] A pályaőröket a vasúttársaság foglalkoztatta. Számukra szolgálati házat és kertet is biztosítottak az őrzésükre bízott pályaszakaszon. A pályaőröket a vasúttársaság fizette és egyenruhával is ellátta. A pályaőrök végezték az egyszerűbb karbantartási teendőket és ellátták a helyi munkavezetői feladatokat is — a vasúti mérnökök utasításai szerint — a felújítási munkák során. A pályaőrök a közhatósági jogú személyek csoportjába tartoztak. A dualizmus időszakában forgópisztollyal is felfegyverezték őket. A két világháború közötti időszakban azonban erre már nem volt szükség.

A közhatósági jogú személyek közé tartoztak a vasúti őrök mellett a gátőrök, útőrök, halőrök, vadőrök, erdészek is. Foglalkoztatásukat törvény írta elő az erdők, vízek út- és pályatestek tulajdonosainak, illetve azok társulásainak, gátőrök esetében például a víztársulásoknak. A tulajdonos köteles volt — törvényben meghatározott nagyságú terephez előírt létszámnak megfelelő számú — közhatósági jogú személyt foglalkoztatni. A közhatósági jogú személyek számára nem csupán fizetést kellett biztosítani, hanem egyenruhát és a rábízott területen szolgálati házat is udvarral és kerttel.

A közhatósági jogú személynek kétféle képzettséggel kellett rendelkeznie. Egyrészt az adott szakterületet felölelő ismeretek (vasúti ismeretek, vadász ismeretek stb.) elsajátítását igazoló bizonyítvánnyal kellett rendelkeznie, melyet — a mai fogalmaink szerint akkreditált — szakoktatás keretében szerezhetett meg. Másrészt pedig a rendvédelem témakörében az állam által közigazgatási régiónként a leendő közhatósági jogú személyek számára meghirdetett tanfolyamon részt kellett vennie és eredményes vizsgát tennie. A közhatósági tanfolyamokra büntetlen előéletű, bűnügyileg fertőzetlen családokból származó személyek jelentkezését fogadták el, akik valamilyen releváns szakképzettséggel például erdész, vadőr stb. már rendelkeztek. A közhatósági tanfolyam időtartama ugyan változott azonban a három hónapos időtartam tekinthető a legkiforrottabb felkészítés oktatási idejének. Eredményes vizsga nyomán tehette le a jelölt a közhatósági jogú személyek esküjét. Ezen esküt tett személyeket állami nyilvántartásba vették. A nyilvántartásban szereplők közül foglalkoztathatták a törvényben kötelezett magánszemélyek, illetve társaságok vasútőröket, gátőröket stb. Ezen státuszokon a közhatósági vizsgával nem rendelkező személyeket nem lehetett foglalkoztatni. A törvényben előírtnál több személyt igen, kevesebbet nem foglalkoztathattak azok a természetes és jogi személyek, akikre — tulajdonuk jellegéből fakadóan — a foglalkoztatási kötelezettség kiterjedt.

A közhatósági jogú személyek ugyanis jogosultak voltak a működési területükön igazoltatásra, gyanú esetén a poggyász átvizsgálására, a tiltott cselekmények elkövetésére alkalmas eszközök elkobzására, bűnjelek lefoglalására. További intézkedés céljából a feltartóztatott személyeket és tárgyakat át kellett adni — a kiértesítésük nyomán a helyszínre érkező — területileg illetékes rendvédelmi testület tagjainak. A közhatósági jogú személyek szolgálati fegyverviselésre is jogosultak voltak, ha munkáltatójuk azzal ellátta őket. A közhatósági jogú személyek szolgálati fegyverei a fegyveradó alól mentesültek. A közhatósági jogú személyek szükség esetén fegyvert is használhattak. Mivel a közhatósági jogú személyek fizetése utána a foglalkoztatók kötelesek voltak betegellátási- és nyugdíjjárulékot is fizetni, ezen állások nyugdíjképes és térítésmentes orvosi ellátást biztosító állások voltak.

A közhatósági jogú személyek a felügyeletükre bízott területen gyakorlatilag mindenről tudtak. Ezen térségekben semmi sem történhetett az ott élő közhatósági jogú személyek tudta nélkül. A közhatósági jogú személyek rendszere behálózta az ország teljes területét. Rendkívül hatékonyan működött a ritkán lakott területekre telepített műtárgyak, illetve természeti értékek védelme terén. E mellett pedig alaposan megnehezítette a ritkán lakott térségekben a bűncselekmények elkövetését, illetve szinte biztossá tette a bűnelkövetők elfogását.

PARÁDI Ákos

[32] Loc.cit.
[33] M.K.: A vasúti csendőrség. op.cit.
[34] BARCZA
[35] M.K.: A vasúti csendőrség. op.cit.
[36] A polgári magyar állam időszakában megkülönböztettek rendőr hatóságot és rendőr közeget, e két fogalom nem mindig esett egybe. Rendőrhatósági jogkört a közigazgatás számára a főszolgabírók és a rendezett-, illetve törvényhatósági jogú városok rendőrhatóságai — később az államosított rendőrség — valamint a kis- és nagyközségek elöljáróságai számára biztosított a törvényi szabályozás. Az eredeti elképzelés az volt, hogy minden önkormányzat saját rendőrségével — amely rendőri közegként működött volna — tarthatta volna fenn a rendet. Az önkormányzati rendőri modell bukását követően azonban — mivel a községeknek nem volt rendőrségük — a rendőri közeg teendőit a Magyar Királyi Csendőrség látta el, ám a rendőrhatósági jogkör továbbra is az önkormányzati elöljáróságok gyakorolták. A rendőrségek esetében pedig rendőrhatósági jogkört azok a tisztek gyakorolhattak, akik jogtudori diplomával rendelkeztek.
NÉMETHY
[37] SZUT-1941.
[38] NÉMETH: A vasúti csendőrségről. ; NÉMETH: Képek a vasúti lopásokról.
[39] BARTA
[40] ROVÁS
[41] FARKAS ; SZABÓ ; VIDA ; SZÍVÓS — LAKATOS ; KÜRTI ; ARANY — MÁRTON
[42] REKTOR: op.cit. 180.p.
[43] BORNEMISSZA
[44] CSONKARÉTI — BENCZÚR
[45] Loc.cit.
[46] 1922/XIV.tc.
[47] 8270/1923.ME.r. ; 122 295/1922.BM.r.
[48] CSONKARÉTI — BENCZÚR: op.cit. 150-152.p.
[49] Loc.cit. 153.p.
[49] Loc.cit. 153.p.
[50] Loc.cit. 154.p.
[51] Loc.cit. 153-154.p.
[52] Loc.cit. 11.p.
[53] Loc.cit. 199.p.
[54] 5715/1921.ME.r.
[55] BONHARDT
[56] PARÁDI József: A magyar állam határőrizete a két világháború között.
[57] PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenységei.
[58] ÉLTHES: A vízi közlekedés új rendszabályai.
[59] KEMPINSZKI ; SZLADEK: Mentőcsónakok a Dunán.
[60] REKTOR: op.cit. 181.p.
[61] FODOR
[62] CSUKA
[63] KAISER: op.cit. 63.p.
[64] 1921/XXXIII.tc.
[65] VESZTÉNYI
[66] Loc.cit.
[67] 45 179/1924.KM.r.
[68] UDVARY
[69] 115 000/1933.KM.r.
[70] PARÁDI József: *A magyar állam határőrizete 1920-1941.*
[71] A Magyar Királyi Csendőrség személyi állománya körében kezdetben a tisztek viseltek lőfegyverként pisztolyt. Ez a fegyver forgópisztoly volt. Az 1877. évi török-orosz háború kapcsán felszámolt székelyföldi szervezkedésből lefoglalt 255 db forgópisztolyt kapta meg a csendőrség, amelynek a döntő többségét a MÁV 1877-ben a pályaőrök számára megvásárolt. Ezt követően a csendőrtisztek számára a Leopold GASSER bécsi fegyvergyáros általgyártott GASSER-féle forgópisztolyt rendszeresítették. A csendőrség országos kiépítése során, a lovas csendőrség számára — többféle pisztolymárka vizsgálata nyomán — a KIRNER József budapesti puskaműves által bemutatott „Constabulary” forgópisztoly módosított változatát rendelték meg. Ez a pisztoly nagy valószínűséggel a belga Ancian-Marx cég által gyártott fegyver egyik változata lehetett. 1895-ben a tisztek számára is a lovassági forgópisztolyt rendszeresítették. A forgópisztolyt 1912-ben 1910M 7,65 mm-es FROMMER-féle öntöltő pisztollyal váltották fel, amelyet FROMMER Rudolf soroksári gyárában készítettek. A két világháború közötti időszakban is FROMMER-féle pisztolyt használt a testület, de az 1910M fegyver továbbfejlesztett változatait. Ezek voltak az 1919M 7,65mm-es FROMMER-Stopp, majd az 1929M 9mm-es FROMMER-ismétlőpisztoly, végül pedig az 1937M 9 mm-es FROMMER-ismétlőpisztoly.
KAISER: op.cit. 66.p. ; CSAPÓ
[72] Loc.cit.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK ÉS KISMONOGRÁFIÁK

BORBÉLY— KAPY	—	BORBÉLY Zoltán — KAPY Rezső: *A 60 éves magyar rendőrség 1881-1941.* I-II.köt. Budapest, 1942, Halász Irodalmi és Könyvkiadó Vállalat. 594 p.
BORNEMISSZA	—	BORNEMISSZA Félix: *Magyar hajóhadak a Dunán.* Budapest, 1928, Turcsány kiadó.
CSAPÓ	—	CSAPÓ Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1884-1914.* Pécs, 1999, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. 186 p. HU-ISBN 963 90 7940 5. /Pannónia Könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.
CSERMENDY — HORVÁTH	—	CSERMENDY László — HORVÁTH Ferenc: *125 éves a magyar közlekedési hatóság 1868-1993.* Budapest, 1993, Közlekedési Dokumentációs Rt. HU-ISBN 963 04 3444 X.
CSONKARÉTI — BENCZÚR	—	CSONKARÉTI Károly — BENCZÚR László: *Haditengerészek és folyamőrök a Dunán. A Császári (és) Királyi Haditengerészet Dunaflottillájától a Magyar Királyi Honvédség Folyamerőkig 1870-1945.* Budapest, 1991, Zrínyi Kiadó. HU-ISBN 963 32 7153 3.
KAISER	—	KAISER Ferenc: *A Magyar Királyi Csendőrség története a két világháború között.* Pécs, 2002, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. HU-ISBN 963 90 7982 0. /Pannónia Könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.
NÉMETHY	—	NÉMETHY Ferenc: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete, szolgálata és viszonya a közigazgatási hatóságokhoz. I.köt., A Magyar Királyi Csendőrség hatásköre, jogai, szolgálati teendői és eljárása. II.köt., A Magyar Királyi Csendőrség viszonya a közigazgatási hatóságokhoz. III.köt. Budapest, 1900, Országos Központi Községi Nyomda. /Közigazgatási könyvtár./
PARÁDI József: *Csendőrség a határőrizetben.*	—	PARÁDI József: *Csendőrség a határőrizetben.* Budapest, 2003, Tipico Design. 186 p. HU-ISBN 963 76 2331 0. /Rendvédelem a határokon, 2./
PRESZLY	—	PRESZLY Lóránd: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1918.* Budapest, 1920, Honvédelmi Sajtóvállalat. 154 p.
REKTOR	—	REKTOR Béla: *A Magyar Királyi Csendőrség oknyomozó története.* Cleveland, OHIO, USA, 1980, Árpád Könyvkiadó Vállalat. 552 p. USA ISBN 0-934214-01-8.
SZAKÁLY	—	SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1945.* Budapest, 2000, Ister. 173 p. HU-ISBN 963 92 4324 8 Ö.

TANULMÁNYOK

BONHARDT	—	BONHARDT Attila: Egy rendvédelmi szerv mögé rejtett honvédségi alakulat rövid története. A Magyar Királyi Állami rendőrség Központi Újonc Iskolája. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, V.évf. (1995) 6.sz. 12-15.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1994 októberében, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme.*” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
ŐRY	—	ŐRY Károly: A Marechaussée-tól a Gendarmerie Nationale-ig. A francia csendőrség történelmi előzményei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VII.évf. (1997) 8.sz. 75-77.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29.-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig.*” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
PARÁDI Ákos	—	PARÁDI Ákos: A magyar rendvédelem civil szerveződései. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XV.évf. (2008) 18.sz. 64-87.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2004. október 13.-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Karhatalmi feladatok a bűnmegelőzés és a békefenntartás szolgálatában Európában a XIX-XX. században.*” című XVIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
PARÁDI József: A magyar állam határőrizete a két világháború között.	—	PARÁDI József: A magyar állam határőrizete a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, V.évf. (1995) 6.sz. 64-75.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1994. októberében, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A két világháború közötti Magyar királyság rendvédelme.*” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenységei. — PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenységei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XXI.évf. (2011) 24.sz. 91-99.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3.-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005.*" című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA — SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség és a vasútbiztonság 1917-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XXI.évf. (2011) 24.sz. 126-135.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3.-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005.*" című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CIKKEK

ABAY — ABAY Kálmán: A közlekedésrendészeti szolgálatról. *Csendőrségi Lapok,* XXVII.évf. (1937) 15.sz. 490-496.p.

AMANT — AMANT Zoltán: A közlekedési rend első nyoma. *Csendőrségi Lapok,* XXI.évf. (1931) 8.sz. 205-211.p.

ARANY — MÁRTON — ARANY János — MÁRTON Ferenc: Vasúti és közlekedési őrseink szolgálatáról. *Csendőrségi Lapok,* XXXII.évf. (1942) 17.sz. 549-550.p. VI.rész.

BARCZA — BARCZA Jenő: A vasútügyeleti szolgálatról. *Csendőrségi Lapok,* XX.évf. (1930) 27.sz. 840-843.p.

BARTA — BARTA János: Feketézők furfangjai. *Csendőrségi Lapok,* XXXIV.évf. (1944) 19.sz. 602-603.p.

CSUKA — CSUKA László: Vízi őrseink szolgálatából. *Csendőrségi Lapok,* XXXIII.évf. (1943) 22.sz. 686-690.p. I.rész ; *Csendőrségi Lapok,* XXXIII.évf. (1943) 23.sz. 715-717.p. II.rész.

ÉLTHES: A vízi közlekedés új rendszabályai. — ÉLTHES Gyula: A vízi közlekedés új rendszabályai. *Csendőrségi Lapok,* XVII.évf. (1927) 22-24.sz. 707-710.p.

ÉLTHES: A közlekedés új rendje. — ÉLTHES Gyula: A közlekedés új rendje. *Csendőrségi Lapok,* XX.évf. (1930) 2.sz. 44-47.p.

FARKAS — FARKAS István: Vasúti és közlekedési őrseink szolgálatáról. *Csendőrségi Lapok,* XXXII.évf. (1942) 8.sz. 250-253.p. I.rész.

FODOR — FODOR Sándor: A vízi csendőrségről. *Csendőrségi Lapok,* XXXII.évf. (1942) 14.sz. 442-445.p.

KEMPINSZKI — KEMPINSZKI Béla: A Magyar Királyi Folyamőrségről. *Csendőrségi Lapok,* XVII.évf. (1927) 7.sz. 151-156.p.

KONTRA: A közlekedési csendőrségről. — KONTRA Kálmán: A közlekedési csendőrségről. *Csendőrségi Lapok,* XXX.évf. (1940) 13.sz. 426-433.p.

KONTRA: Érdekes közúti balesetek. — KONTRA Kálmán: Érdekes közúti balesetek. *Csendőrségi Lapok,* XXX.évf. (1940) 24.sz. 806-809.p.

KONTRA: A közlekedési csendőrség két utolsó esztendeje. — KONTRA Kálmán: A közlekedési csendőrség két utolsó esztendeje. *Csendőrségi Lapok,* XXXII.évf. (1942) 6.sz. 170-173.p.

KONTRA: Közlekedési szolgálatunk a statisztika tükrében. — KONTRA Kálmán: Közlekedési szolgálatunk a statisztika tükrében. *Csendőrségi Lapok,* XXXIV.évf. (1944) 12.sz. 373-376.p.

KULCSÁR — KULCSÁR Lajos: A közúti közlekedés ellenőrzése. *Csendőrségi Lapok,* XXVI.évf. (1936) 16.sz. 496-498.p.

KÜRTI — KÜRTI Gergely: Vasúti és közlekedési őrseink szolgálatáról. *Csendőrségi Lapok,* XXXII.évf. (1942) 14.sz. 456-459.p. V.rész.

A „Közlekedés" szerkesztősége: Válasz a „Csendőrségi Lapok"-nak „Az országút hírei" című cikkére. — A „Közlekedés" szerkesztősége: Válasz a „Csendőrségi Lapok"-nak „Az országút hírei" című cikkére. *Csendőrségi Lapok,* XXVII.évf. (1937) 10.sz. 329-331.p.

M.K.: A vasúti csendőrség. — M.K.: A vasúti csendőrség. *Csendőrségi Lapok,* XXII.évf. (1932) 9.sz. 270-274.p. I. rész ; *Csendőrségi Lapok,* XXII.évf. (1932) 10.sz. 312-314.p. II. rész.

NÉMETH: A vasúti csendőrségről. — NÉMETH László: A vasúti csendőrségről. *Csendőrségi Lapok,* XXXI.évf. (1941) 5.sz. 146-151.p.

NÉMETH: Képek a vasúti lopásokról. — NÉMETH László: Képek a vasúti lopásokról. *Csendőrségi Lapok,* XXXI.évf. (1941) 23.sz. 766-767.p.

PINCZÉS — PINCZÉS Zoltán: A vasútbiztosítás. *Csendőrségi Lapok,* XV.évf. (1925) 21.sz. 400-402.p. I. rész ; *Csendőrségi Lapok,* XV.évf. (1925) 22.sz. 420-424.p. II. rész. ; *Csendőrségi Lapok,* XV.évf. (1925) 23.sz. 447-542.p. III. rész.

Portyázó. — Portyázó. *Csendőrségi Lapok,* XVIII.évf. (1928) 28.sz. 770-772.p.

ROVÁS — ROVÁS Rovó: Pillanatfelvétel a vasúti csendőri szolgálatról. *Csendőrségi Lapok,* XXXIII.évf. (1943) 24.sz. 750-751.p.

SZABÓ — SZABÓ Lajos: Vasúti és közlekedési őrseink szolgálatáról. *Csendőrségi Lapok,* XXXII.évf. (1942) 9.sz. 282-284.p. II.rész.

SZÍVÓS — LAKATOS — SZÍVÓS Pál — LAKATOS Ferenc: Vasúti és közlekedési őrseink szolgálatáról. *Csendőrségi Lapok,* XXXII.évf. (1942) 12.sz. 380-382.p. IV.rész.

SZLADEK: A közlekedési csendőrség. — SZLADEK Barna: A közlekedési csendőrség. *Csendőrségi Lapok,* XXI.évf. (1931) 21.sz. 581-584.p. I.rész. ; *Csendőrségi Lapok,* XXI.évf. (1931) 22.sz. 609-613.p. II.rész

SZLADEK: Mentőcsónakok a Dunán. — SZLADEK Barna: Mentőcsónakok a Dunán. *Csendőrségi Lapok,* XVIII.évf. (1928) 1.sz. 8-10.p.

UDVARY — UDVARY Jenő: A levegő közbiztonsága. *Csendőrségi Lapok,* XIV.évf. (1924) 3.sz. 6-8.p.

VALLÓ — VALLÓ József: A gépjárművek közúti forgalmáról és ennek ellenőrzéséről. *Csendőrségi Lapok,* XVI.évf. (1926) 19.sz. 630-633.p. I. rész ; *Csendőrségi Lapok,* XVI.évf. (1926) 20.sz. 678-680.p. II. rész.

VESZTÉNYI — VESZTÉNYI János: A magyar katonai repülés. *Magyar Szárnyak,* XXII.évf. (1993) 4.sz. 215.p.

VIDA — VIDA Sándor: Vasúti és közlekedési őrseink szolgálatáról. *Csendőrségi Lapok,* XXXII.évf. (1942) 10.sz. 312-313.p. III.rész.

SZABÁLYZATOK

SZUT-1941 — *Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára.* Budapest, 1941, Stádium Sajtóvállalat.

REGISZTRÁLT KÉZIRATOK

PARÁDI József: *A magyar állam határőrizete 1920-1941.* — PARÁDI József: *A magyar állam határőrizete 1920-1941.* Kandidátusi értekezés (MTA). Kézirat. Budapest, 1990. 102-103.p.

JOGSZABÁLYOK

1921/XXXIII.tc. — 1921/XXXIII.tc. Az Északamerikai Egyesült Államokkal, a Britt Birodalommal, Franciaországgal, Olaszországgal és Japánnal, továbbá Belgiummal, Kínával, Kubával, Görögországgal, Nikaraguával, Panamával, Lengyelországgal, Portugáliával, Romániával, a Szerb-Horvát-Szlovén Álammal, Sziámmal és Csehszlovákországgal 1920. évi június hó 4. napján Trianonban kötött békeszerződés becikkelyezéséről.

1922/XIV.tc. — 1922/XIV.tc. a Magyar Királyi Folyamőrség szervezéséről, létszámának, kiegészítési módjának és felfegyverzésének megállapításáról.

5715/1921.ME.r. — 5715/1921.ME.r. a Szövetségközi Ellenőrző Bizottság működéséről, jogairól és a velük való eljárásról.

122 295/1922.BM.r. — 122 295/1922.BM.r. a folyamrendészet gyakorlásáról és a Magyar Királyi Folyamőrség szervezéséről, létszámáról, kiegészítési módjának és felfegyverzésének megállapításáról szóló 8270/1923.ME.r.-ben foglaltak megvalósítása tárgyában.

8270/1922.ME.r. — 8270/1923.ME.r. a folyamrendészet gyakorlásáról és a Magyar Királyi Folyamőrség szervezéséről, létszámáról, kiegészítési módjának és felfegyverzésének megállapításáról szóló 1922/XIV.tc. végrehajtásáról.

45 179/1924.KM.r. — 45 179/1924.KM.r. a Magyar Királyi Légügyi Hivatal felállításáról, szervezetének és hatáskörének megállapításáról.

71 464/1930.BM.r. — 71 464/1930.BM.r. a Magyar Királyi Csendőrség Központi Nyomozó Parancsnoksága felállításáról.

115 000/1933.KM.r. — 115 000/1933.KM.r. a külföldi légijáróművek közlekedéséről.

Jelmagyarázat:

BM	=	belügyminisztérium(i)
évf	=	évfolyam
KM	=	közlekedésügyi minisztérium(i)
ME	=	miniszterelnök(i)
MTA	=	Magyar Tudományos Akadémia
p (pagina)	=	oldal
r	=	rendelet
sz	=	szám
tc. (törvénycikk)	=	törvény

Mellékletek jegyzéke:

I.sz. melléklet
A Magyar Királyi Folyamőrség nyílt szervezeti felépítése.

II.sz. melléklet
A haditengerészet, a folyamőrség, a folyami erők és a szárazföldi erők rangrendszerei.

III.sz. melléklet
Légifolyosók és határátlépési zónák, illetve tiltott térségek a magyar légtérben 1931-ben.

I.sz. melléklet

A Magyar Királyi Folyamőrség nyílt szervezeti felépítése.

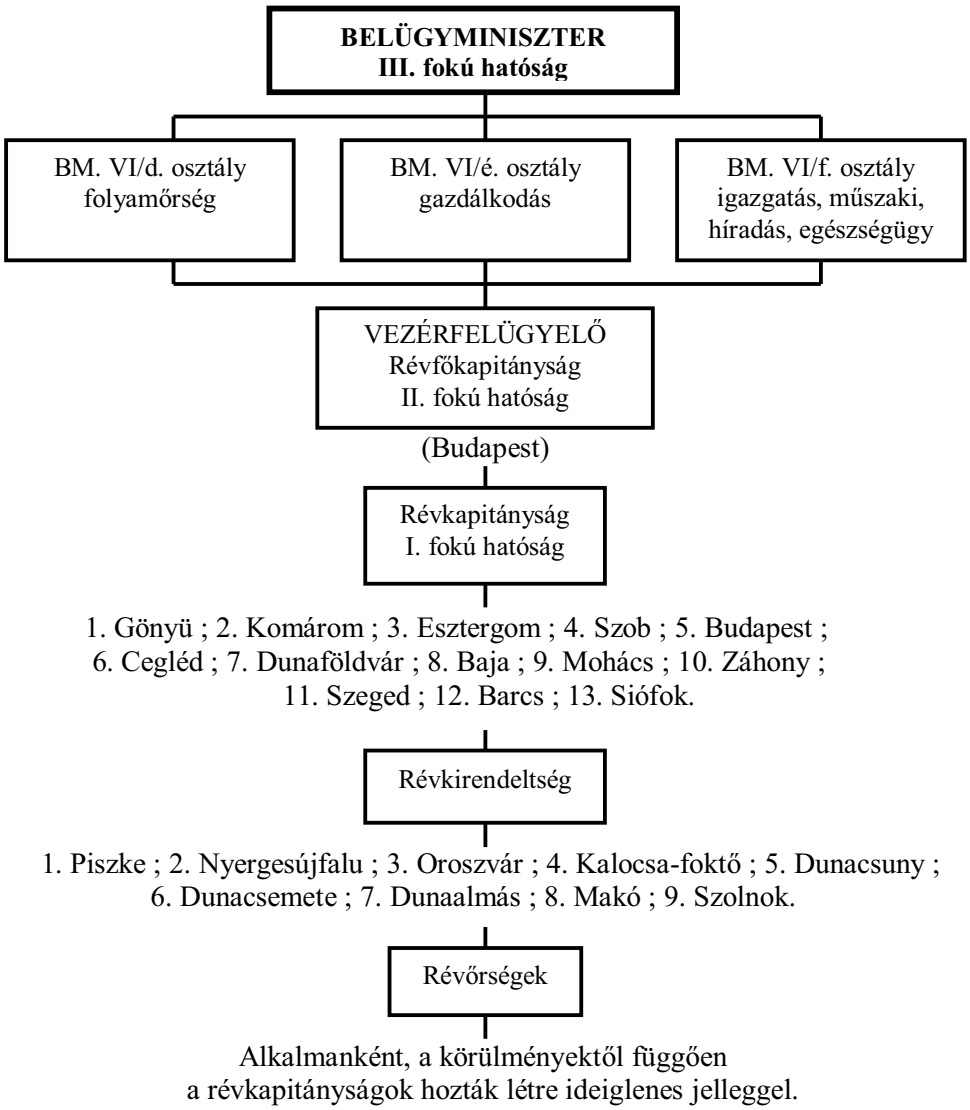

Forrás ! CSONKARÉTI Károly — BENCZÚR László: *Haditengerészek és folyamőrök a Dunán. A Császári (és) Királyi Haditengerészet dunafllottillájától a Magyar Királyi Honvéd Folyamerőkig (1870-1945).* Budapest, 1991. Zrínyi Kiadó. 231 p. HU-ISBN 963 327 1533.

II.sz. melléklet

A haditengerészet, a folyamőrség, a folyami erők és a szárazföldi erők rangrendszerei.

Rangcsoportok	HADITENGERÉSZET 1909 előtt	HADITENGERÉSZET 1909. VII. -tól	Magyar Királyi Folyamőrség 1921.III. -1938.XII.	Magyar Királyi Honvéd Folyamerők 1939.I.-1944.VI.	Magyar Királyi Honvéd Folyamerők 1944.VII.-1945.V.	Magyar Királyi Honvédség szárazföldi haderőnem 1921-1945
Tengernagyok (tábornokok)	- tengernagy - altengernagy - ellentengernagy	- vezértengernagy[1] - tengernagy - altengernagy - ellentengernagy	- vezérfőkapitány - vezérkapitány	- vezérfőkapitány - vezérkapitány	- altábornagy - vezérőrnagy	- vezérezredes[2] - altábornagy - vezérőrnagy[4]
Tisztek	- sorhajókapitány - fregattkapitány - korvettkapitány - sorhajóhadnagy - sorhajózászlós	- sorhajókapitány - fregattkapitány - korvettkapitány - sorhajóhadnagy - fregatthadnagy - korvetthadnagy[3]	- főkapitány - I.o. törzskapitány - II.o. törzskapitány - kapitány - főhajónagy - hajónagy	- főtörzskapitány - törzskapitány - törzsalkapitány - kapitány - főhajónagy - hajónagy	- ezredes - alezredes - őrnagy - százados - főhadnagy - hadnagy	- ezredes - alezredes - őrnagy - százados - főhadnagy - hadnagy
Zászlósok	- I.o. tengerészkadét - II.o. tengerészkadét - tengerészkadét-jelölt	- tengerész zászlós - tengerészkadét - tengerészkadét-jelölt	- hajónagygyakornok	- folyami zászlós	- zászlós	- zászlós[5]
Altisztek és matrózok, honvédek	törzsfőhajómester törzshajómester alhajómester hajómester negyedmester árbócos I.o. matróz II.o. matróz III.o. matróz IV.o. matróz.	törzsfőhajómester törzshajómester alhajómester hajómester negyedmester árbócos I.o. matróz II.o. matróz III.o. matróz IV.o. matróz.	- alhajónagy - tiszthelyettes - törzshajómester - hajómester - negyedes - rajos - I.o. folyamőr - II.o. folyamőr	- alhajónagy - főtörzshajómester - törzshajómester - hajómester - szakaszvezető - tizedes - őrvezető - honvéd	- alhadnagy - főtörzsőrmester - törzsőrmester - őrmester - szakaszvezető - tizedes - őrvezető - honvéd	- alhadnagy - hadnagyhelyettes[6] - zászlóshelyettes[7] - alhadnagyhelyettes[8] - főtörzsőrmester[9] - törzsőrmester - őrmester - szakaszvezető - tizedes - őrvezető - honvéd

[1] A vezértengernagyi rangfokozatot 1916. V. 5.-vel rendszeresítették. [2] A vezérezredesi rangot 1941. VII. 25.-től rendszeresítették. [3] Korvetthadnagyi rendfokozatot tartalékos tiszt, hivatásos segédorvos és művezető kaphatott.
[4] 1941. VII.-ig tábornok. [5] 1931-től. [6] 1943. – 1944. XI. [7] 1943. – 1944. XI. [8] 1943. – 1944.XI. [9] 1941.VII.-ig tiszthelyettes.
A táblázat által nyújtott keretek nem tették lehetővé, hogy a rangrendszerek valamennyi kisebb változásai feltüntetésre kerüljenek.

Forrás ! CSONKARÉTI Károly — BENCZÚR László: *Haditengerészek és folyamőrök a Dunán. A Császári (és) Királyi Haditengerészet dunaflottillájától a Magyar Királyi Honvéd Folyamerőkig (1870-1945).* Budapest, 1991, Zrínyi Kiadó. 291 p. HU-ISBN 963 327 1533.

III.sz. melléklet

Légifolyosók és határátlépési zónák, illetve tiltott térségek a magyar légtérben 1931-ben.

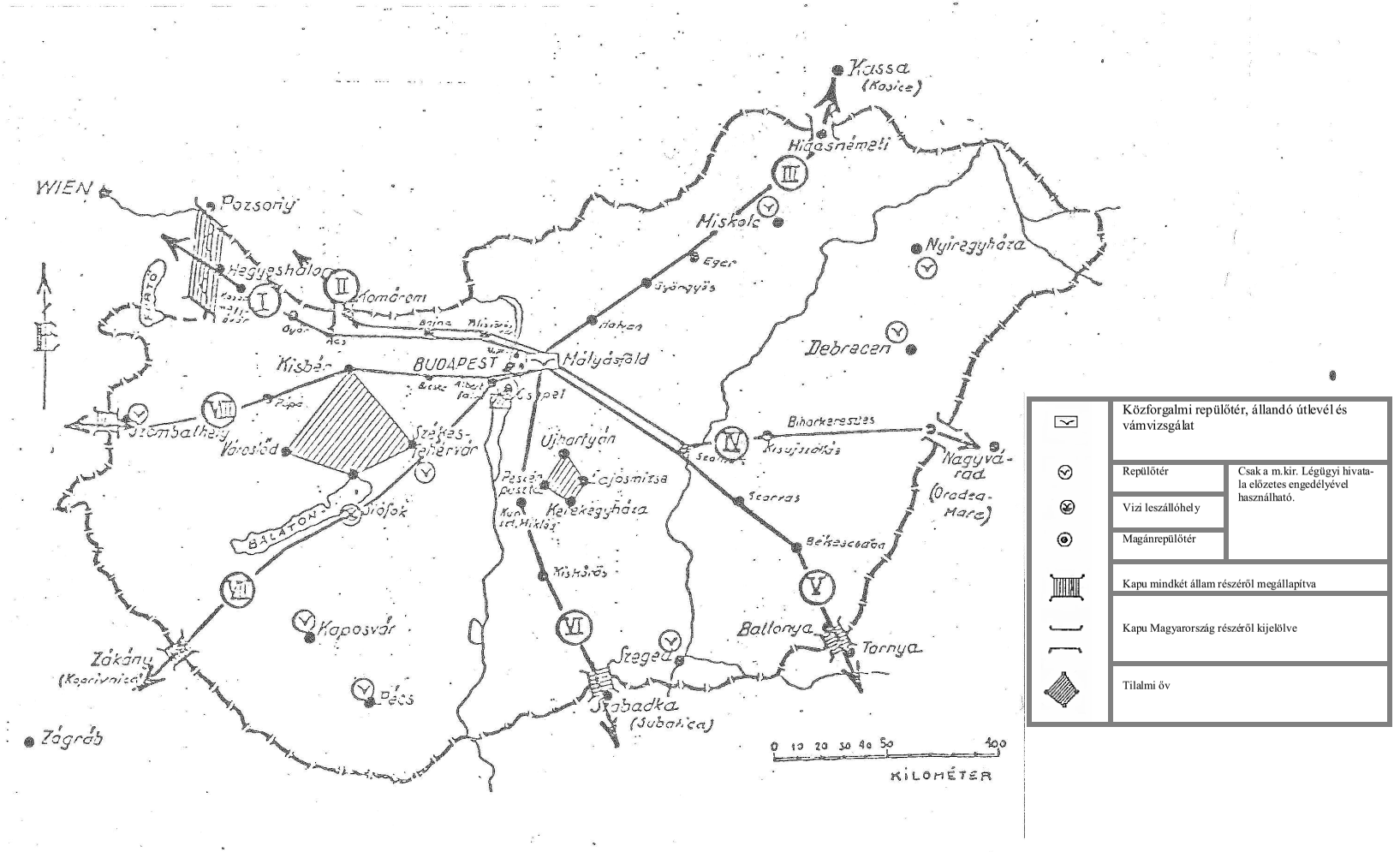

Forrás ! PARÁDI József: *A magyar állam határőrizete 1920-1941.* Kandidátusi értekezés (MTA) Kézirat. Budapest, 1990. 495.p. XXIV.sz. melléklet.

0382 BODA József

A katonai rang és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál

A katonai rang és függelmi rendszer nem idegen a nemzetbiztonsági szervezetektől. Kialakulásának, használatának történelmi hagyományai vannak.[1]

Magyarországon a reformkorba, majd a neoabszolutizmus idején jól kiépített titkosrendőrség működött, alkalmazva a tikos információgyűjtés ma is használt módszerei egy részét, a konspirált figyelést, a környezettanulmányozást és a levél ellenőrzést Ez a munka a nagyvárosokra összpontosult úgy mint, Buda, Debrecen, Nagyszombat, Pest, Pozsony, Sopron, Temesvár, Zágráb. A titkosrendőrök egyenruhát nem viseltek, de szigorú alá –és fölérendeltségben működtek.[2] **(I.sz.melléklet)**

Az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharc hírszerzése pedig alapvetően az ellenséges haderő tevékenységével kapcsolatos információszerzésre koncentrált.[3]

A kiegyezéssel a Magyar Királyságban a politikai rendőrség típusú szervezet működése megszűnt. Az Osztrák-Magyar Monarchia közös hírszerző szervezete az Evidenzbüro a véderő kötelékében működött.[4] **(II.sz.melléklet)**

Az első világháború történetét vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a katonai hírszerzésé volt a főszerep. Sajnálatos tény, hogy az I. világháború titkos eseményeit alig örökítették meg.[5] Ez pótolhatatlan veszteség a történelemtudomány számára. Akad azonban ennek a korszaknak egy mindenképpen említésre méltó magyar és — gyorsasága, megbízhatósága, jelentősége tekintetében — mind a mai napig egyedülálló rejtjelfejtési vonatkozása POKORNY Hermann vezérkari századosnak sikerült feltörnie az oroszok rejtjelkulcsait, s az egész háborút felölelő időszakban megfejtenie valamennyi lehallgatott orosz katonai rejtjeltáviratot. Az általa megszerzett friss híreket teljes egészében felhasználhatta az osztrák-magyar haderő főparancsnoksága. A későbbi POKORNY altábornagy hosszú és sikeres katonai pályafutása alatt volt többek között megfigyelő a Krímben (1920) és a Magyar Királyi Honvédelmi Minisztérium VI-2. osztály kódfejtő alosztályának vezetője is (1922). Természetesen az Osztrák-Magyar Monarchia katonai felderítéséhez beosztott tisztek és tiszthelyettesek egyenruhát és rendfokozatot viseltek, valamint katonai alá és fölérendeltségben működtek.[6]

Az 1920-as évek elején került sor az önálló magyar hírszerzés megszervezésére. Az állam és a társadalom törvényes rendjét veszélyeztető mozgalmak elleni elhárítási feladatok jogi alapját a húszas évek elején teremtette meg az alkotmányozó nemzetgyűlés.[7] A két világháború közötti Magyarországon napjaink nemzetbiztonsági szervezeteihez hasonló testületek nem működtek. E mellett azonban, — a rendvédelmi szervezetekben és a haderőn belül — kisebb szervezeti egységek foglalkoztak a nemzet biztonságát fenyegető cselekmények feltárásával. Akkoriban a politikai rendészeti teendők terminológiát használták. Az 1919.X.1-én államosított[8] magyarországi rendőrségek szervezete Magyar királyi Állami Rendőrség, majd 1931-től Magyar Királyi Rendőrség néven működött.[9] E testületben egy osztály foglalkozott a városokra kiterjedően a politikai bűncselekmények, illetve azokra felkészülés felderítésével.[10] A Magyar Királyi Csendőrség szervezetében pedig — több éves előkészítő munka nyomán — 1930-ban jelent meg a Központi Nyomozó Parancsnokság, amelynek az egyik alosztálya foglalkozott a vidékre kiterjedően politikai bűncselekményekkel.[11] A Magyar Királyi Honvédelmi Minisztérium VI (katonai főcsoport)-2. (hírszerző) osztály feladatát alkotta a szélsőjobb és szélsőbal mozgalmak elleni küzdelem, valamint a kisantant országok hírszerző szervezetei tevékenységének elhárítása.[12] A haderő kötelékében működő hírszerző szervezetek munkatársai a Magyar Királyi Honvédség tisztjei voltak. Ebből fakadóan egyenruhát és katonai rendfokozatot viseltek. A rendvédelmi testületek politikai rendészettel foglalkozó szervezeti egységeinek a munkatársai tekintetében azonban már árnyaltabb volt a kép. A politikai rendőrség tagjai — akik a rendőrségen belül a detektív testülethez tartoztak és így katonai rangjuk nem volt továbbá egyenruhát sem viseltek — szintén szoros alá- és fölérendeltségben dolgoztak. A csendőr nyomozók — a Magyar Királyi Honvédelmi Minisztérium VI-2. osztály munkatársaihoz hasonlóan — polgári ruhában is dolgoztak ugyan, de az egyenruhás állományhoz tartoztak és katonai rendfokozatuk is volt.[13]

A nemzet biztonságát szolgáló hírszerző munkával szoros összefüggésben tevékenykedett a katonai attasé szolgálat az Osztrák-Magyar Monarchia és a két világháború közötti időszakban is.[14] **(III.sz.melléklet)**

A II. világháború után 1945-ben először a Magyar Királyi Rendőrség helyett hoztak létre új testületet Magyar Államrendőrség elnevezéssel, amely megkapta a feloszlatott Magyar Királyi Csendőrség feladatkörét is.[15] Az új rendőrségben pedig — a korábbi csekély létszámú politikai osztály helyett — valamennyi kapitányságra kiterjedő szervezettel, politikai rendészeti szakszolgálati ágat hoztak létre.[16] **(IV.sz.melléklet)**

1946-ban a rendőri szervezetben Államvédelmi Osztály néven önállósult a politikai rendészeti terület, amely már több műveleti háttértámogató részleggel is rendelkezett.[17] **(V.sz.melléklet)**

Az 1948. IX. 10-től BM Államvédelmi Hatóság néven létrehozott szervezetben a különböző ügyosztályokba szervezett alosztályok között oszlott meg a titkosszolgálati tevékenység és technikai támogatásának feladata[18], **(VI.sz.melléklet)**e mellett a Honvédelmi Minisztérium Katonai Politikai Főcsoportfőnökség néven működő szervezetének keretei között is folyt **(VII.sz.melléklet)** — az 1949 decembere után jórészt az államvédelmi hatóságba beolvasztott — katonai titkosszolgálat „szakszolgálati" igényeinek teljesítése is.[19] **(VIII.sz.melléklet)**

1953-ban a belpolitikai változásokkal párhuzamosan — a Magyar Dolgozók Pártjának 1953 júniusi Központi Vezetőségi ülése nyomán — megszűnt a szinte önálló minisztériumként működő Államvédelmi Hatóság. Az ÁVH és a BM fúziójával létrejött az egységes belügyminisztérium, amely a rendvédelmi szervezeteket irányította, azaz az államvédelmi, büntetés-végrehajtási, határőrizeti, karhatalmi, légoltalmi és tűzoltósági testületeket. A belügyi tárca közigazgatási feladatait pedig a Minisztertanács vette át. **(IX.sz.melléklet)**

Az 1955-ös év lényegi változást jelentett a szocialista tábor országai titkos információgyűjtő szervezeteinek életében, mivel 1955. III. 7-15. között Moszkvában került sor az első közös állambiztonsági értekezletre. Itt döntöttek azután a szocialista országok állambiztonsági vezetői az egymás közötti együttműködés rendjéről, és az egyes országok állambiztonsági szervezeteire háruló feladatokról. A tárgyalások során meghatározták, hogy a magyar belügyminisztérium hírszerző szervezeteinek mely területeken kell feladatokat vállalniuk.[20]

1956 szeptemberétől a politikai nyomozó tevékenységet a belügyi tárca irányításával a rendőrség vette át. A belügyi tárcán belül csaknem 20 osztály színtű szervezeti egység foglalkozott a politikai rendészet egy-egy szakágával. **(X.sz.melléklet)**

1962-ben a Magyar Szocialista Munkás Párt Központi Bizottsága Politikai Bizottságának a határozata nyomán átalakították a belügyminisztérium állambiztonsági struktúráját. Megalakult a BM III. (Állambiztonsági) Főcsoportfőnökség, melyen belül a öt osztály működött. A III/5. Operatív Technikai Csoportfőnökség feladata volt a teljes magyarországi titkosszolgálati tevékenység — köztük a belügyminisztériumtól független katonai felderítés — műveleti háttértámogatása.[21]

A Belügyminisztériumban az 1960-as évek elején végrehajtott átszervezéssel létrejött azon állambiztonsági szervezet, amely — kisebb módosításoktól eltekintve — egészen 1990 januárjáig, a BM III. Főcsoportfőnökség megszűntetéséig érvényben maradt.[22] **(XI.sz.melléklet)**

A rendszerváltásig tehát a magyar állambiztonsági szervezetek változatos formában működtek. Az 1867-től 1945-ig tartó időszakban — a polgári magyar állam részeként — az állambiztonsági teendőket ellátó szervezeti egységek annak a testületnek a személyi függelmi viszonyrendszeréhez igazodva végezték tevékenységüket, amely testületbe betagolva működtek. Nevezetesen a rendőrség, a csendőrség és a haderő kötelékében. Ebből fakadóan az állambiztonsági teendőket végzők egy része katonai ranggal rendelkezett és katonai függelmi viszonyok között élt. Egy másik része pedig — mint a detektív testület része — katonai rendfokozattal nem rendelkezett és egyenruhát sem viselhetett. Ezen eltérő viszonyok ellenére — bármelyik szolgálati környezetben fejtették ki tevékenységüket a korabeli állambiztonsági teendőket ellátók — magas szakmai színvonalon tevékenykedtek, kiválóan látták el szolgálati teendőiket. Az állományviszonyuk nem befolyásolta a szolgálati feladataik ellátását.

Hasonló volt a helyzet a pártállam időszakában is. Az 1945-től 1990-ig terjedő időszakban ugyan — a korábbi polgári magyar államhoz képest — sokkal dinamikusabban módosították az állambiztonsági testületek szervezetét. Ebből fakadóan pedig egy emberöltőn belül is többféle egyenruhát rendszeresítettek az állambiztonsági szervezetek munkatársai számára. Mindvégig katonai rendfokozattal rendelkeztek azonban, bár a rendfokozatok formája is dinamikusan változott. Lényegében a magyar nemzetbiztonsági szervezetek a személyi állományuk tekintetében igazodtak a magyar rendvédelem egészében megvalósuló függelmi viszonyrendszerhez, azaz a katonai rang- és függelmi viszonyrendszernek valamennyi rendvédelmi szervezetre való kiterjesztése érdekében. Ezt a szisztémát a Szovjetunióból vették át a szervezetekkel együtt. Ezen egyik átszervezés sem változtatott. Nyilvánvalóan nem gátolta tehát a katonai rang és függelmi viszonyrendszer az állambiztonsági munkát a pártállam időszakában sem, ahogyan a polgári magyar állam időszakában sem.

A hatvanas évektől azonban megfigyelhető, hogy az állambiztonsági szervezetek személyi állománya — a tábornokok kivételével — mellőzni igyekezett az egyenruha viselését a felettesei hallgatólagos egyetértésével. Ez a jelenség nem volt jellemző azonban a korábbi, a polgári magyar állam katonai állományviszony szerint működő állambiztonsági szervezeteiben szolgálatot teljesítőkre. Ez sem volt azonban csupán az állambiztonsági szervezetek munkatársaira jellemző jelenség. A jelenség nyilvánvalóan abból a sajátos helyzetből fakadt,

hogy azok is katonai jogviszonyba kerültek, akik nem voltak katonák, de a rendvédelmi testületek személyi állományának a tagjaivá váltak.

A demokratikus és jogállami feltételek megteremtődésével kerülhetett sor a szakszolgálati tevékenység önállósulására a rendszerváltás nyomán.

1990. I. 25-én fogadta el az országgyűlés a különleges titkosszolgálati eszközök és módszerek átmeneti szabályozásáról szóló törvényt[23], majd a nemzetbiztonsági feladatok ellátásának átmeneti szabályozásáról szóló rendeletet.[24] A rendelet hatályba lépését követően két polgári és két katonai nemzetbiztonsági szolgálat alakult.

A mai értelemben vett szakszolgálati munkát végző BM III/V. (operatív-technikai) Csoportfőnökséget a főcsoportfőnökség szintén operatív-technikai feladatokat ellátó önálló osztályaival együtt beillesztették a BM III/II. (Kémelhárító) Csoportfőnökség jogutódjaként létrejött Nemzetbiztonsági Hivatal szervezetébe.

Az országgyűlés 1995. XII. 19-én fogadta el a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvényt.[25] A jogszabály lehetővé tette a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatot (NBSZ) önállóvá válását.

A szolgálatok irányítását 1996 és 2002, valamint 2007 és 2010 között tárca nélküli miniszter, 2002 és 2007 között a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter látta el. 2010 nyarától – a Nemzetbiztonsági törvény módosítását követően – az Nemzetbiztonsági Szakszolgálat a belügyminiszter irányítása alá került. **(XII.sz.melléklet)**

A hagyományoknak megfelelően az újonnan alakult nemzetbiztonsági szervezeteknél megmaradt a szigorú alá és fölérendeltség és megmaradtak a rendfokozatok is, csak elmaradt a „rendőr" előszó. A nemzetbiztonsági szolgálatok tagjai továbbra sem viseltek egyenruhát kivéve a tábornoki kart. Ők 1996 és 2010 között a Honvédség tábornoki karának egyenruháját használták, azon kivételes alkalmakkor, amikor ezt előírták számukra. 2010 nyarától, a belügyminiszter utasítására az Alkotmányvédelmi Hivatal és a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat tábornokai rendőrtábornoki egyenruhát kötelesek csináltatni maguknak.

Jellemző a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatra, hogy több tucatnyi jogszabály, kormány – és miniszteri rendelet szabályozza tevékenységét, amelyek kiterjednek, mind a szolgáltatással kapcsolatos feladatokra, mind pedig a szolgálat teljesítésével kapcsolatos elvárásokra, beleértve az alá és fölérendeltségi viszonyokat, a rendfokozatok adományozásának és az egyenruha viselésére.

Magyarország Alaptörvénye, — amelyet az országgyűlés 2011-ben fogadott el — meghatározza a nemzetbiztonsági szolgálatok alapvető feladatait:

„(3) A nemzetbiztonsági szolgálatok alapvető feladata Magyarország függetlenségének és törvényes rendjének védelme, nemzetbiztonsági érdekeinek érvényesítése.

(4) A nemzetbiztonsági szolgálatok működését a Kormány irányítja." [26]

A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi törvény rendelkezik arról, hogy a szolgálatoknál milyen jogviszony létesíthető:

„**20. §** (1) A nemzetbiztonsági szolgálatok személyi állománya kormánytisztviselőkből, hivatásos szolgálati viszonyban álló személyekből és közalkalmazottakból áll.

21. § (1) A nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományának szolgálati jogviszonya határozatlan időtartamra létesített különleges szolgálati jogviszony, amelyben a szolgálat függelmi rendben, fokozott veszélyeztetettségben történik." [27]

A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi törvény paragrafusai szabályozzák a szolgálatok hivatásos állományával kapcsolatos fegyverhasználati jogokat és kötelességeket.[28]

A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi törvényben foglaltak mellett számos más jogszabály is szabályozza a nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenységét.[29]

A jogszabályok mintegy harmada foglalkozik a hivatásos szolgálatból adódó jogokkal és kötelességekkel. Levonható tehát az a következtetés, hogy a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat — hasonlóan a többi polgári nemzetbiztonsági szolgálathoz — szigorú alá- és fölérendeltségben működik. Hivatásos állományú tagjai rendfokozatot viselnek és fegyverviselésre jogosultak.

A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat feladatainak megvalósítása, szervezetének irányítása és ellenőrzése nem került ellentétbe a katonai függelmi viszonyok alkalmazásával. A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat feladata Magyarország nemzetbiztonsági védelme, a bűncselekmények megelőzésének és feltárásának, valamint az igazságszolgáltatás hatékonyságának elősegítése. Az Nemzetbiztonsági Szakszolgálat magasan képzett szakembereivel, folyamatosan fejlesztett eszközeinek és módszereinek alkalmazásával, titkos információgyűjtési és adatszerzési, valamint szakértői szolgáltatásokat nyújt az igénybevételre törvényi jogosultsággal rendelkező nemzetbiztonsági és bűnüldöző szervezeteknek.[30]

A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat célja, hogy a tevékenységét szabályozó törvények maradéktalan betartásával, a jogszerűség, a szakszerűség és az átláthatóság biztosításával védje a jogállami követelmények teljesülését és folyamatosan erősítse az Nemzetbiztonsági Szakszolgálat célja és a nemzetbiztonsági tevékenység iránti közbizalmat.

A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat munkatársai hivatástudattal, politikai függetlenséggel, esküjükhöz híven szolgálják Magyarországot. A „megrendelői igényeket" a jogi és jogosultsági követelmények garantálásával, a rájuk bízott titkok megőrzésével, elfogulatlanul, a rendelkezésükre álló erőforrások optimális felhasználásával teljesítik. Munkájukkal az aktuális feladat-végrehajtásra összpontosítanak, de szoros együttműködés keretében, szakismeretük és tapasztalatuk alapján tett javaslatokkal is segítik a „megrendelő" szervezetek minél eredményesebb munkáját.

Az Nemzetbiztonsági Szakszolgálat folyamatos fejlődésre törekszik a tudományos, valamint az önálló kutatás-fejlesztési eredmények adaptálásával, munkatársai szakismereteinek bővítésével, teljesítőképességének, szolgáltatásai és szakértői tevékenysége színvonalának javításával. **(XIII.sz.melléklet)**

Magyarország nemzetbiztonsági szolgálatai a kormány irányítása és az országgyűlés felügyelete alatt álló országos hatáskörű, önálló gazdálkodást folytató költségvetési szervezetek.

Az Információs Hivatal irányításáért a miniszterelnöki hivatalt vezető államtitkár a felelős, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálatot pedig a honvédelmi miniszter irányítja.

Az Alkotmányvédelmi Hivatal és a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat működése felett – az Nemzetbiztonsági törvénnyel összhangban – a kormányzati irányítási jogkört a belügyminiszter gyakorolja.

A polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító minisztert (államtitkárt) jogkörének ellátásában az illetékes minisztériumok (belügyi és a honvédelmi tárca) és a Miniszterelnöki Hivatal apparátusa segíti.

A nemzetbiztonsági szolgálatok felügyeletét az országgyűlés bizottságai (Nemzetbiztonsági Bizottság, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat esetében a Honvédelmi és Rendészeti Bizottság is), az Állami Számvevőszék, a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság, valamint az országgyűlési biztosok látják el.[31]

2011. I. 1-én jött létre a Nemzeti Védelmi Szolgálat, mely a belügyminiszter irányítása alatt működik. Közel százezer fő az általuk védendő személyi állomány létszáma, a három nagy szakmai területen: a rendvédelmi szervezetek, a polgári titkosszolgálatok és a közigazgatási szervezetek területén. Tevékenységük a nemzetbiztonsági szolgálatok vonatkozásában a kifogástalan életvitel ellenőrzésére és a megbízhatósági vizsgálatra terjed ki.

Az Nemzetbiztonsági Szakszolgálat szervezete a Nemzetbiztonsági törvényben meghatározott feladatokhoz igazodik.

A főigazgató közvetlen alárendeltségében működik a Gazdasági és Informatikai Igazgatóság, a nemzetközi és stratégiai tervezési, továbbá költségvetési ellenőrzési és a titkársági feladatokat ellátó osztályok. A főigazgató általános helyettese közvetlen irányításával látják el szakmai feladataikat a Felügyeleti és Védelmi, a Műveleti Koordinációs, az Adminisztratív, az Információ Feldolgozó, a Műveleti Felderítő Igazgatóságok, valamint a Szakmai Ellenőrzési Osztály. A főigazgató fejlesztési és kutatási helyettese – az általános helyettes alárendeltségében – irányítja a Technikai Felderítő, valamint a Fejlesztési Igazgatóságokat, a Szakértői Intézetet, és összefogja az Nemzetbiztonsági Szakszolgálat életét meghatározó technikai, tudományos és kutatási területeket.

A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat jelenleg 2266 fős engedélyezett létszámmal rendelkezik. A személyi állomány 90%-a hivatásos állományú, és 100%-nak van „C" típusú nemzetbiztonsági ellenőrzése, a munkatársak több mint fele felsőfokú végzettséggel rendelkezik. Magas az aránya a külföldi nyelvet beszélőknek is. Az általunk ismer nyelvek száma több mint 30.

A Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál új oktatási koncepció került kialakításra, amelynél figyelembe kellet venni az egységes belügyi rendvédelmi képzések szervezetre gyakorolt hatásait, illetve következményeit (pl. egységes alapképzés, rendészeti vezetőképző, rendészeti szakvizsga, közös modulok stb.), valamint a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (Nemzetbiztonsági Intézet, Polgári Nemzetbiztonsági Tanszék) felsőoktatási lehetőségeit, amely a tudományos fokozat megszerzéséig nyújt tanulási lehetőséget.

Beépítésre kerültek a képzési rendszerbe a nemzetközi szervezetek által nyújtandó képzési lehetőségek, úgymint a budapesti Nemzetközi Rendvédelmi Akadémia (International Law Enforcement Academy), a Közép-Európai Rendőr Akadémia, az Európai Rendőr Akadémia, a németországi NATO Iskola és a Marshall Központ szakirányú tanfolyamai. A képzés tartalma, jellege semmiképpen sem tekinthető katonai tartalmúnak. Ezzel szemben azonban mégis katonai rendfokozatba való előléptetést tesz lehetővé.

2012-ben kidolgozásra került egy új életpálya modell a nemzetbiztonsági szolgálatok számára is. Ezt a négy szolgálat szakértői állították össze, a személyi állomány bevonásával. A tervezetet az Alkotmányvédelmi Hivatal és az Nemzetbiztonsági Szakszolgálat belügyminisztérium számára felterjesztette.

Az új életpálya modellben a jelenlegi besorolási osztályozás megváltozik, a rendfokozati előmenetel, mint az egyén karrierjének jellemzője nem meghatározó. A munkaköri (beosztási) csoportok jellemzően azokat a munkaköröket összesítik, amelyek azonos szintű szakirányú szakmai végzettségekkel tölthetők be, tevékenységük és felelősségük összemérhető.

Az azonos szintű állami és szakmai végzettséghez kötött beosztási csoportok rangosztályokká (munkaköri osztályokká) szerveződnek. A munkaköri osztályok elnevezésükben igazodnak a történelmileg kialakult állománykategóriák és rendfokozatok elnevezéséhez.

Az életpálya során az előlépést a jövőben nem elsősorban a következő rendfokozat elérése, hanem a magasabb rangosztályba vagy munkaköri csoportba történő kinevezés jelenti majd. A magasabb beosztási csoportba történő kinevezés alapfeltétele a magasabb beosztáshoz meghatározott szakirányú állami és/vagy szakmai végzettségek megszerzése.

Egyes rangosztályok esetében, a rangosztályon belüli munkaköri csoport-szintek közötti előresorolás feltétele lehet az előírt tanfolyamok elvégzése, továbbá a kötelező továbbképzési rendszerben mutatott aktivitás és eredményesség is.

Jegyzetek:

[1] ZEIDLER: A Magyar Királyi Csendőrség rendfokozati rendszere és jelvényei. ; OLASZ — PARÁDI — ZEIDLER ; PILCH

[2] DEÁK: Besúgólisták a neoabszolutizmus korából. ; DEÁK: Egy régi politikai rendszerváltás és az államrendőrség 1867. ; DEÁK: Ludai Mór és a bécsi titkosrendőrség az 1860-as években. ; DEÁK: Államrendőrség Magyarországon a Schmerlingi-provizórium időszakában. ; DEÁK: Szigorúan ellenőrzött levelek. Az 1849. utáni politikai elit titkos postai megfigyelése. ; DEÁK: Államrendőrségi információs hálózat Magyarországon 1849-1867. ; PAJKOSSY: a kormányzati „terrorizmus" politikája Magyarországon 1835-1839. ; PAJKOSSY: Sedlnitzky magyarországi besúgói 1848 előestéjén. ; SOÓS ; WELMANN ; ZACHAR: Az Osztrák-Magyar Monarchia örökös tartományainak rendvédelmi testületei. ; ZACHAR: Tradíció és folyamatosság az osztrák rendvédelmi szervezeteknél. ; ZACHAR: Az osztrák rendvédelmi modell történelmi gyökerei.

[3] FÁBIÁNNÉ ; HERMAN ; URBÁN: Az 1848/49-es szabadságharc rendvédelmi testületei ; URBÁN: Tervek és eredmények az 1848/49-es forradalom és szabadságharc idején az önálló magyar rendvédelmi szervezetek létrehozása. ; URBÁN: Az Országos Rendőri Hivatal megszervezése 1848. májusában. ; URBÁN: Perczel Mór a rendőrfőnök. ; URBÁN: Az 1848/49-es szabadságharc rendvédelmi testületei. ; URBÁN: Postaellenőrzés 1848-ban.

[4] PARÁDI: Az Evidenzbüro. ; RESS ; SUBA

[5] PILCH: op.cit.

[6] ZEIDLER: POKORNY Hermann vezérezredes kitüntetései és ami mögötte van. ; POKORNY

[7] 1921/III.tc.

[8] 5047/1919.ME.r. ; PARÁDI: A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945. ; PARÁDI: A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme.

[9] 6500/1931.ME.r. ; PARÁDI: A Magyar Királyság rendőrségei 1920-1945. ; PARÁDI: A magyar állami rendőrség fejlődéstörténeti tapasztalatai 1867-1945.

[10] BORBÉLY — KAPY: 159-162.p.

[11] PARÁDI: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* : 98-99.p.

[12] VARGYAI: 37-38.p. ; DOMBRÁDY

[13] SZAKÁLY: Az önálló magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás létrehozása 1918-1922. ; KOVÁCS

[14] - PILCH: op.cit. III.köt. 191-206.p.
- ÁROKAY: Az önálló magyar katonai attasé szolgálat létrehozásának előzményei 1918-1919.
- ÁROKAY: A rejtett katonai attaséi szolgálat első állomáshelyeinek felállítása 1920-1923.
- ÁROKAY: A rejtett katonai attaséi szolgálat tevékenysége 1923-1928.
- SZAKÁLY: A magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás vezetői 1919-1945.
- SZAKÁLY: A magyar katonai attaséi szolgálat személyi összetétele 1919-1945.
- SZAKÁLY: Az önálló magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás létrehozása 1918-1922. : op.cit.

[15] 1690/1945.ME.r.

[16] 1700/1945.ME.r.

[17] MÜLLER

[18] CSEH

[19] ÖTVÖS

[20] TÓTH

[21] TAKÁCS

[22] Loc.cit.

[23] 1990/X.tv.

[24] 26/1990 (II.14.) MT.r.

[25] 1995/CXXV.tv.
[26] Magyarország Alaptörvénye, 45. cikk, 3-4 pont.
[27] 1995/CXXV.tv. : op.cit. 20. és 21. §.
[28] Loc.cit. 34. , 35. és 36. §.
[29] 1996/XLIII.tv. ; 1998/XIX.tv. ; 1999/LXXV.tv. ; 2002/LIV.tv. ; 2003/III.tv. ; 2003/C.tv. ; 2003/CI.tv. ; 2003/CXXX.tv. ; 2005/XLVII.tv. ; 2010/CXXII.tv. ; 140/1996. (VIII.31) korm.r. ; 1/1997 (II.26.) TNM.r. ; 5/1999 (X.27.) TNM.r. ; 7/2003 (VI.27) MEH VM-IM.r. ; 180/2004 (V.26.) korm.r.
[30] A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat.
[31] Loc.cit.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

BORBÉLY — KAPY	—	BORBÉLY Zoltán — KAPY Rezső: *A 60 éves magyar rendőrség 1881-1941.* Budapest, 1942, Halász Irodalmi és Könyvkiadó Vállalat. 549 p.
PARÁDI: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881-1945.*	—	PARÁDI József: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* Budapest, 2012, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 281 p. HU-ISBN 978 963 08 4794 0./A magyar rendvédelem-történet öröksége, 2./ HU-ISSN 2062-8447.
PILCH	—	PILCH Jenő: *A hírszerzés és kémkedés története.* I-III.köt. Budapest, 1936, Franklin.
POKORNY	—	POKORNY Hermann: *Emlékeim, a láthatatlan hírszerző*. Budapest-Kalocsa, 2000, Petit Reál-KaloPrint. 168 p. HU-ISBN 963 92 6703 1. /Hadtörténeti Levéltári Közlemények./ HU-ISSN 1417-9598.
VARGYAI	—	VARGYAI Gyula: *A hadsereg politikai funkciói Magyarországon a harmincas években.* Budapest, 1983, Akadémia Kiadó. 190 p. HU-ISBN 963 05 3085 6.

TANULMÁNYOK

ÁROKAY: Az önálló magyar katonai attasé szolgálat létrehozásának előzményei 1918-1919.	—	ÁROKAY Lajos: Az önálló magyar katonai attasé szolgálat létrehozásának előzményei 1918-1919. *Hadtörténelmi Közlemények,* XCVIII.évf. (1983) 1.sz. 73-94.p. HU-ISSN 0017-6540.
ÁROKAY: A rejtett katonai attaséi szolgálat első állomáshelyeinek felállítása 1920-1923.	—	ÁROKAY Lajos: A rejtett katonai attaséi szolgálat első állomáshelyeinek felállítása 1920-1923. *Hadtörténelmi Közlemények,* XCVIII.évf. (1983) 3.sz. 356-381.p. HU-ISSN 0017-6540.
ÁROKAY: A rejtett katonai attaséi szolgálat tevékenysége 1923-1928.	—	ÁROKAY Lajos: A rejtett katonai attaséi szolgálat tevékenysége 1923-1928. *Hadtörténelmi Közlemények,* XCVIII.évf. (1983) 4.sz. 574-591.p. HU-ISSN 0017-6540.
CSEH	—	CSEH Gergő Bendegúz: A magyarországi állambiztonsági szervek intézmény-történeti vázlata 1945-1990. In Gyarmati György (szerk.): *Trezor 1. A történeti Hivatal Évkönyve 1999*. Budapest, 1999, Történeti Hivatal. 73-90.p. HU-ISSN 1585-3993.
DEÁK: Besúgólisták a neoabszolutizmus korából.	—	DEÁK Ágnes: Besúgólisták a neoabszolutizmus korából. *Aetas,* XXI.évf. (2006) 4.sz. 21-44.p. HU-ISSN 0237-7934.
DEÁK: Egy régi politikai rendszerváltás és az államrendőrség 1867.	—	DEÁK Ágnes: Egy régi politikai rendszerváltás és az államrendőrség 1867. *Történelmi Szemle,* XLIX.évf. (2007) 33.sz. 352-353.p. HU-ISSN 0040-9634.
DEÁK: Ludassy Mór és a bécsi titkosrendőrség az 1860-as években.	—	DEÁK Ágnes: Ludasi Mór és a bécsi titkosrendőrség az 1860-as években. *Történelmi Szemle,* XLIX.évf. (2007) 4.sz. HU-ISSN 0040-9634.
DEÁK: Államrendőrség Magyarországon a Schmerlingi-provizórium időszakában.	—	DEÁK Ágnes: Államrendőrség Magyarországon a Schmerlingi-provizórium időszakában. *Századok,* CXLII.évf. (2008) 3.sz. 727-771.p. HU-ISSN 0039-8098.
DEÁK: Szigorúan ellenőrzött levelek. Az 1849. utáni politikai elit titkos postai megfigyelése.	—	DEÁK Ágnes: Szigorúan ellenőrzött levelek. Az 1849. utáni politikai elit titkos postai megfigyelése. *Múlt-kor,* II.évf. (2011) tavasz. 53-56.p. HU-ISSN 2061-3563.
DEÁK: Államrendőrségi információs hálózat Magyarországon 1849-1867.	—	DEÁK Ágnes: Államrendőrségi információs hálózat Magyarországon 1849-1867. 81-92.p. In CSÓKA Ferenc (szerk.): *Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából 1780-2011.* Budapest, 2012, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 497 p. HU-ISBN 978 963 08 3211 3.
DOMBRÁDY	—	DOMBRÁDY Lóránd: Mi volt a VKF/2.? *História,* I.évf. (1979) 2.sz. 21-22.p. HU-ISSN 0139-2409.
FÁBIÁNNÉ	—	FÁBIÁNNÉ Kiss Erzsébet: Az országos rendőrség ügye 1848-1849-ben. *Levéltári Közlemények,* XLIV-XLV.évf. (1974) 187-207.p. HU-ISSN 0024-1512.
HERMAN	—	HERMAN Róbert: A „polgári" hírszerzés 1848-1849-ben. 43-70.p. In CSÓKA Ferenc (szerk.): *Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszer-*

zés és titkos adatgyűjtés világából 1780-2011. Budapest, 2012, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 497 p. HU-ISBN 978 963 08 3211 3.

KOVÁCS — KOVÁCS Tamás: A Magyar Királyi Csendőrség és a Magyar Királyi (Állami) Rendőrség politikai osztályai. 117-134.p. In BODA József — PARÁDI József — SIMON F. Nándor (szerk.): *A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.* Budapest, 2013. Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 358 p. HU-ISBN 978 963 08 5856 4.

MÜLLER — MÜLLER Rolf: Politikai rendőrség a második világháború utáni években 1945-1948. 171-189.p. In BODA József — PARÁDI József — SIMON F. Nándor (szerk.): *A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.* Budapest, 2013. Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 358 p. HU-ISBN 978 963 08 5856 4.

OLASZ — PARÁDI — ZEIDLER — OLASZ György — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A magyar állami rendvédelmi testületek katonai rendfokozati rendszerei a kiegyezéstől az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XV.évf. (2008) 18.sz. 29-63.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2004. október 13-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Karhatalmi feladatok a bűnmegelőzés a és a békefenntartás szolgálatában Európában a XIX-XX. században."* című XVIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ÖTVÖS — ÖTVÖS István: Harc az elsőbbségért. Adalékok az ÁVH, a Katpol és a BM szervek küzdelméhez 1947-1949. 191-206.p. In BODA József — PARÁDI József — SIMON F. Nándor (szerk.): *A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.* Budapest, 2013. Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 358 p. HU-ISBN 978 963 08 5856 4.

PAJKOSSY: A kormányzati „terrorizmus" politikája Magyarországon 1835-1839. — PAJKOSSY Gábor: A kormányzati „terrorizmus" politikája Magyarországon 1835-1839. *Századok,* CXLI.évf. (2007) 683-721.p. HU-ISSN 0039-8098.

PAJKOSSY: Sedlnitzky magyarországi besúgói 1848 előestéjén. — PAJKOSSY Gábor: Sedlnitzky magyarországi besúgói 1848 előestéjén. 31-42.p. In CSÓKA Ferenc (szerk.): *Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából 1780-2011.* Budapest, 2012, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 497 p. HU-ISBN 978 963 08 3211 3.

PARÁDI: A Magyar Királyság rendőrségei 1920-1945. — PARÁDI József: A Magyar Királyság rendőrségei 1920-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XLévf. (2005) 13.sz. 105-113.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2001. áprilisában Párizsban hangzott el a Francia Nemzeti Csendőrség és a Sorbonne Egyetemcsoport közös szervezésében *„Csendőrségek a XIX-XX. században"* megvalósított nemzetközi tudományos konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme. — PARÁDI József: A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XVIII.évf. (2010) 21.sz.85-100.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2007október 5-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században."* című XXI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945. — PARÁDI József: A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XX.évf. (2011) 23.sz. 124-143.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. október 9-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek"* című XXIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A magyar állami rendőrség fejlődéstörténeti tapasztalatai 1867-1945. — PARÁDI József: A magyar állami rendőrség fejlődéstörténeti tapasztalatai 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 25.sz.85-103.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2010. december 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A közbiztonság közös Kárpát-medencei örökségünk"* című XXV. Konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: Az Evidenzbüro. — PARÁDI József: Az Evidenzbüro. 33-54.p. In BODA József — PARÁDI József — SIMON F. Nándor (szerk.): *A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.* Budapest, 2013. Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 358 p. HU-ISBN 978 963 08 5856 4.

RESS — RESS Imre: A kormányzati hírszolgálat átalakulása az Osztrák-Magyar Monarchiában a kiegyezés után. 93-124.p. In CSÓKA Ferenc (szerk.): *Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából 1780-2011.* Budapest, 2012, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 497 p. HU-ISBN 978 963 08 3211 3.

SOÓS — SOÓS István: József főherceg-nádor titkos rendőri megfigyelése 1805-1812. 11-30.p. In CSÓKA Ferenc (szerk.): *Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából 1780-2011.* Budapest, 2012, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 497 p. HU-ISBN 978 963 08 3211 3.

SUBA — SUBA János: Postaellenőrzés 1867-1945. 137-144.p. In CSÓKA Ferenc (szerk.): *Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából 1780-2011.* Budapest, 2012, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 497 p. HU-ISBN 978 963 08 3211 3.

SZAKÁLY: A magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás vezetői 1919-1945. — SZAKÁLY Sándor: A magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás vezetői 1919-1945. 11-38.p. In SZAKÁLY Sándor: *Katonák, csendőrök, ellenállók.* Kaposvár, 2007, Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése. 114 p. HU-ISBN 978 963 86 7329 9. /Örökség Kaposi Kiskönyvtár, 32./ HU-ISSN 1218-7380.

SZAKÁLY: A magyar katonai attaséi szolgálat személyi összetétele 1919-1945. — SZAKÁLY Sándor: A magyar katonai attaséi szolgálat személyi összetétele 1919-1945. 39-60.p. In SZAKÁLY Sándor: *Katonák, csendőrök, ellenállók.* Kaposvár, 2007, Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése. 114 p. HU-ISBN 978 963 86 7329 9. /Örökség Kaposi Kiskönyvtár, 32./ HU-ISSN 1218-7380.

SZAKÁLY: Az önálló magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás létrehozása 1918-1922. — SZAKÁY Sándor: Az önálló magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás létrehozása 1918-1922. 101-116.p. In BODA József — PARÁDI József — SIMON F. Nándor (szerk.): *A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.* Budapest, 2013. Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 358 p. HU-ISBN 978 963 08 5856 4.

TAKÁCS — TAKÁCS Tibor: A kádári politikai rendőrség létrejötte 1956-1962. 223-238.p. In BODA József — PARÁDI József — SIMON F. Nándor (szerk.): *A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.* Budapest, 2013. Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 358 p. HU-ISBN 978 963 08 5856 4.

URBÁN: Az 1848/49-es szabadságharc rendvédelmi testületei — URBÁN Aladár: Az 1848/49-es szabadságharc rendvédelmi testületei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* I.évf. (1991) 1.sz. 7-16.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24. Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervezetek kapcsolata 1848-1945”* című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

URBÁN: Tervek és eredmények az 1848/49-es forradalom és szabadság-harc idején az önálló magyar rendvédelmi szervezetek létrehozása — URBÁN Aladár: Tervek és eredmények az 1848/49-es forradalom és szabadságharc idején az önálló magyar rendvédelmi szervezetek létrehozása. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* II.évf. (1992) 3.sz. 11-20.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1991. november 19-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Tradíció és korszerűség”* című III. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

URBÁN: Az Országos Rendőri Hivatal megszervezése 1848. májusában. — URBÁN Aladár: Az Országos Rendőri Hivatal megszervezése 1848. májusában. *Századok,* CXLIII.évf. (2009) 3.sz. 657-668.p. HU-ISSN 0039-8098.

URBÁN: Perczel Mór a rendőrfőnök. — URBÁN Aladár: Perczel Mór a rendőrfőnök. *Századok,* CXLV.évf. (2011) 3.sz. 637-654p. HU-ISSN 0039-8098.

URBÁN: Postaellenőrzés 1848-ban. — URBÁN Aladár: Postaellenőrzés 1848-ban. 71-80.p. In CSÓKA Ferenc (szerk.): *Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából 1780-2011.* Budapest, 2012, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 497 p. HU-ISBN 978 963 08 3211 3.

WELMANN — WELMANN Nóra: A Habsburg-birodalom titkosrendőrségének kiépülése és működése I. Ferenc uralkodása idején. 51-87.p. In CSORBA Csilla — GERŐ András (szerk.): *Nyolc tanulmány a XIX. századi magyar történet köréből.* Budapest, 1978, HU-ISBN 978 963 08 3211 3.

ZEIDLER: A Magyar Királyi Csendőrség rendfokozati rendszere és jelvényei. — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség rendfokozati rendszere és jelvényei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* VII.évf. (1997) 8.sz. 110-112.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-

történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig."* című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ZEIDLER: POKORNY Hermann vezérezredes kitüntetései és ami mögötte van. — ZEIDLER Sándor: POKORNY Hermann vezérezredes kitüntetései és ami mögötte van. 55-100.p. In BODA József — PARÁDI József — SIMON F. Nándor (szerk.): *A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.* Budapest, 2013. Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 358 p. HU-ISBN 978 963 08 5856 4.

ZACHAR: Az Osztrák-Magyar Monarchia örökös tartományainak rendvédelmi testületei. — ZACHAR József: Az Osztrák-Magyar Monarchia örökös tartományainak rendvédelmi testületei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* I.évf. (1990) 1.sz.17-29.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervezetek kapcsolata 1848-1945."* című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ZACHAR: Tradíció és folyamatosság az osztrák rendvédelmi szervezeteknél. — ZACHAR József: Tradíció és folyamatosság az osztrák rendvédelmi szervezeteknél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* II.évf. (1992) 3.sz. 65-74.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1991. november 19-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Tradíció és korszerűség."* című III. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ZACHAR: Az osztrák rendvédelmi modell történelmi gyökerei. — ZACHAR József: Az osztrák rendvédelmi modell történelmi gyökerei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* IX.évf. (1999) 10.sz. 202-206.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 12-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre."* című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JOGSZABÁLYOK

1921/III.tc. — 1921/III.tc. az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről.

1990/X.tv. — 1990/X.tv. a különleges titkosszolgálati eszközök és módszerek engedélyezésének átmeneti szabályozásáról.

1995/CXXV.tv. — 1995/CXXV.tv. a nemzetbiztonsági szolgálatokról.

1996/XLIII.tv. — 1996/XLIII.tv. a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról.

1998/XIX.tv. — 1998/XIX.tv. a büntetőeljárásról.

1999/LXXV.tv. — 1999/LXXV.tv. a szervezett bűnözés, valamint az azzal összefüggő egyes jelenségek elleni fellépés szabályairól és az ehhez kapcsolódó törvénymódosításokról.

2002/LIV.tv. — 2002/LIV.tv. a bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről.

2003/III.tv. — 2003/III.tv. az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára létrehozásáról.

2003/C.tv. — 2003/C.tv. az elektronikus hírközlésről.

2003/CI. — 2003/CI. a postáról.

2003/CXXX.tv. — 2003/CXXX.tv. az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről.

2005/XLVII.tv. — 2005/XLVII.tv. az igazságügyi szakértői tevékenységről.

2010/CXXII.tv. — 2010/CXXII.tv. a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról.

Magyarország Alaptörvénye — Magyarország Alaptörvénye

5047/1919.ME.r. — 5047/1919.ME.r. a rendőrségek államosítása tárgyában.

6500/1931.ME.r. — 6500/1931.ME.r. a m.kir. rendőrség szervezeti változásairól.

1690/1945.ME.r. — 1690/1945.ME.r. a csendőrség feloszlatásáról és az államrendőrség megszervezéséről.

1700/1945.ME.r. — 1700/1945.ME.r. a Magyar Államrendőrség felállításáról.

26/1990 (II.14.) MT.r. — 26/1990 (II.14.) MT.r. a Nemzetbiztonsági feladatok ellátásának átmeneti szabályozásáról.

140/1996 (VIII.31.) korm.r. — 140/1996 (VIII.31.) korm.r. a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996/XLIII.tv. végrehajtásáról.

1/1997 (II.27.) TNM.r. — 1/1997 (II.27.) TNM.r. a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjai szolgálati viszonyának létesítéséről, tartalmáról és megszűntetéséről.

5/1999 (X.27.) TNM.r. — 5/1999 (X.27) TNM.r. a szolgálati fegyvernek a polgári nemzetbiztonsági szolgálatoknál történő rendszeresítéséről, viseléséről, használatáról és tárolásáról.

7/2003 (VI.27.) MeHVM-IM.r. — 7/2003 (VI.27.) MeHVM-IM.r. a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjai által elkövetett katonai vétségek parancsnoki nyomozásáról.

180/2004 (V.26.) korm.r. — 180/2004 (V.26.) korm.r. az elektronikus hírközlési feladatokat ellátó szervezetek és a titkos információgyűjtésre, illetve titkos adatgyűjtésre felhatalmazott szervezetek együttműködésének rendjéről.

VILÁGHÁLÓS HIVATKOZÁSOK

TÓTH — TÓTH Eszter: A politikai és gazdasági hírszerzés szervezet-története, 1945-1990. *Betekintő,* V.évf. (2011) 2.sz. A folyóirat csak a világháló jelenik meg, oldalszámozás nélkül. HU-ISSN 1788-7569.
Világhálón: epa.oszk.hu/01200/01268/00018/pdf/EPA01268_betekinto_2011_2_toth_e.pdf

A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. — A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat.
Világhálón:http://www.nbsz.gov.hu

Glosszárium:

Militarizmus (lat.): 1.a hatalom és a katonai erő növelésére irányuló politika. A 20. sz. -ban különösen a válságok időszakában erősödött meg. Legfontosabb jellemzői: agresszív külpolitika; háborús politika; fegyverkezési hajsza; agresszív katonai tömbök létrehozása; külföldi katonai támaszpontok létesítése.
2. Katonai vezetők csoportjának politikai uralma.
3. A katonai szellem és gondolkodás túlhangsúlyozása a társadalom egészében, különösen a gazdaságban és a szellemi életben.[1]

Demilitarizálás: katonai jellegű intézmények, építmények megszüntetése, a katonai erők leszerelése, lefegyverzése, v. kivonása, fenntartásuk megtiltása egy meghatározott területen, nemzetközi egyezmények alapján. Csökkenti a katonai konfliktusok, fegyveres összetűzések keletkezésének lehetőségeit, s növeli a térség lakosságának biztonságérzetét.[2]

Demilitarizmus: A militarizmus ellentéte. A katonai erő és befolyás csökkentésére irányuló erőfeszítések összessége. A katonai vezetés politikai hatalmának korlátozása.
(A szerző definiálása.)

Rang rendszer: A rang az egyén társadalmi helyzetét kifejező fogalom. A rang szorosan összefügg a címmel és az adott szervezetben betöltött beosztással. Lényégében minden rangnak valamilyen cím is megfelel, de a rangot címmel vagy származással nem lehetett automatikusan elnyerni, csak életkorral, szolgálattal, azaz hivatallal vagy vagyonnal, esetleg személyes tekintéllyel. Rangok léteznek a hadseregben, az egyházban, az oktatásban, a rendvédelmi szerveknél, a közigazgatásban, a termelésben, a családban, sőt még az állatvilágban is.
(A szerző definiálása.)

Rendfokozat: a fegyveres erők és rendvédelmi szervezetek tagjainak rangját kifejező cím, illetve az egyenruha meghatározott helyén viselt jelzés. A katonai rendfokozat utal a szolgálati viszonyra (hivatásos vagy továbbszolgáló) a szolgálatban eltöltött időre, a katonai, szakmai felkészültségre. A rendfokozat határozza meg a katona feljebbvalói viszonyát, ad támpontot a rendszeresített beosztások alkalmas személyekkel való betöltésére, ill. ahhoz, hogy az adott rendfokozatú személy milyen beosztást tölthet be. A rendfokozathoz törvényben és szabályzatban meghatározott jogosultságok és kötelezettségek fűződnek.[3] A második világháborút megelőzően a „rangfokozati rendszer" kifejezést is használták abban az értelemben is ahogyan napjainkban a rendfokozati rendszer szóösszetételt. *(A szerk.)*

Függelmi (rendszer) viszony: azt a viszonyt fejezi ki, ahogy egyrészt az alárendeltek engedelmeskedni tartoznak a szolgálati kötelmeket szabályozó általános rendelkezéseknek és a végrehajtásuk érdekében kiadott parancsoknak, másrészt magában foglalja a szolgálati felsőbbség jogát a beosztottakra kötelező rendelkezések és konkrét parancsok kiadására. Minden katona a fennálló függelmi viszonyok között teljesít szolgálatot. Az a katona, akinek joga és kötelessége más katonák tevékenységének irányítása, *elöljáró*, akire pedig hatásköre kiterjed, *alárendelt*. Az általános hatáskörű elöljáró a *szolgálati elöljáró,* a neki alárendelt katonák a *szolgálati alárendeltek*; az az elöljáró aki csak saját szakterületén rendelkezik a szolgálati elöljáró akaratának megvalósítása érdekében intézkedési jogkörrel *szakmai elöljáró*, azok akikre ez a jogkör kiterjed *szakmai alárendeltek*. A függelmi viszony betartása és betartatása a katonai rend és fegyelem alapja. Az, aki a függelmi viszonyt megszegi *függelemsértést* követ el.[4]

Források:
[1] *Hadtudományi Lexikon.* Budapest, 1995, Magyar Hadtudományi Társaság. 926.p. HU-ISBN 963 04 5226 X.
[2] *Hadtudományi Lexikon.* Budapest, 1995, Magyar Hadtudományi Társaság. 210.p. HU-ISBN 963 04 5226 X.
[3] *Hadtudományi Lexikon.* Budapest, 1995, Magyar Hadtudományi Társaság. 1156.p. HU-ISBN 963 04 5226 X.
[4] *Hadtudományi Lexikon.* Budapest, 1995, Magyar Hadtudományi Társaság. 382.p. HU-ISBN 963 04 5226 X.

Mellékletek jegyzéke:

I.sz. melléklet.
I. Ferenc Császár birodalmi titkos információgyűjtő rendszere (elvi vázlat).

II.sz.melléklet
Az Evidenzbüro.

III.sz.melléklet.
A Magyar Királyi Állami Rendőrség, majd Magyar Királyi Rendőrség és a Magyar Királyi Csendőrség politikai rendészeti szervezeti egységei.

IV.sz.melléklet
Az államrendőrség politikai rendészete (1945-1946).

V.sz.melléklet
Az Államrendőrség Államvédelmi Osztály.

VI.sz.melléklet
A Belügyminisztérium Államvédelmi Hatóság.

VII.sz.melléklet
Honvédelmi Minisztérium Katonapolitikai Főcsoportfőnökség (1945-1949).

VIII.sz.melléklet
Államvédelmi hatóság.

IX.sz.melléklet
Belügyminisztérium állambiztonsági szervezete (1953-1956).

X..sz.melléklet
Belügyminisztérium állambiztonsági szervezetei (1956-1962).

XI.sz.melléklet
Belügyminisztérium III. Főcsoportfőnökség (1963 - 1989).

XII.sz.melléklet
A nemzetbiztonsági szolgálatok felügyelete és irányítása (2013)

XIII.sz.melléklet
A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat szervezeti felépítése (2013).

I.sz.melléklet

I. Ferenc Császár birodalmi titkos információgyűjtő rendszere
(elvi vázlat)

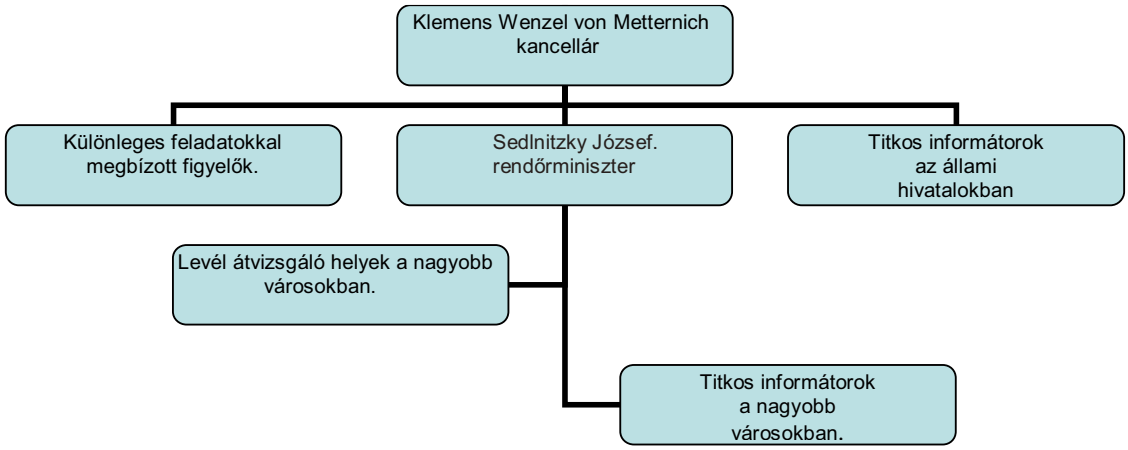

Forrás !

- CHVOJKA Michal (ford.: ARTNER Ramona): Ahogyan a Habsburg-birodalom örökös tartományaiban gróf Joseph SEDLNITZKY rendőrfőnök irányításával az államrendőrség az egyetemi hallgatók egyleteivel foglalkozott. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XIX.évf. (2010) 22.sz. 20-24.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2008. október 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai nemzeti rendvédelmünkre."* című XXII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- WELMANN Nóra: A Habsburg-birodalom titkosrendőrségének kiépülése és működése I. Ferenc uralkodása idején. 51-87.p. In CSORBA Csilla — GERŐ András (szerk.): *Nyolc tanulmány a XIX. századi magyar történet köréből.* Budapest, 1978, HU-ISBN 978 963 08 3211 3.

II.sz.melléklet

Az Evidenzbüro

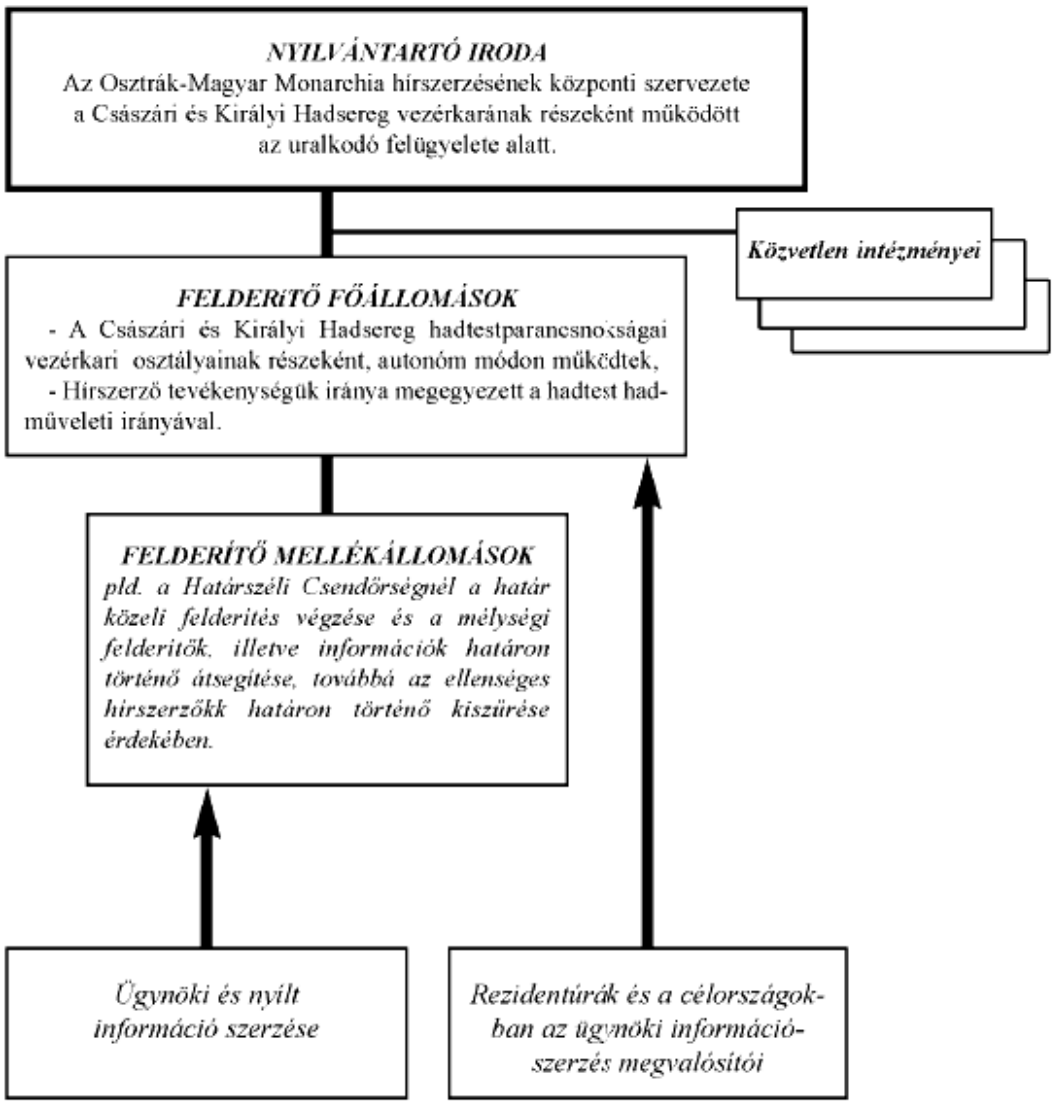

Forrás ! PARÁDI József: Az Evidenzbüro. 33-54.p. In BODA József — PARÁDI József — SIMON F. Nándor (szerk.): *A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.* Budapest, 2013. Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 358 p. HU-ISBN 978 963 08 5856 4.

III.sz. melléklet

A Magyar Királyi Állami Rendőrség, majd Magyar Királyi Rendőrség és a Magyar Királyi Csendőrség politikai rendészeti szervezeti egységei.

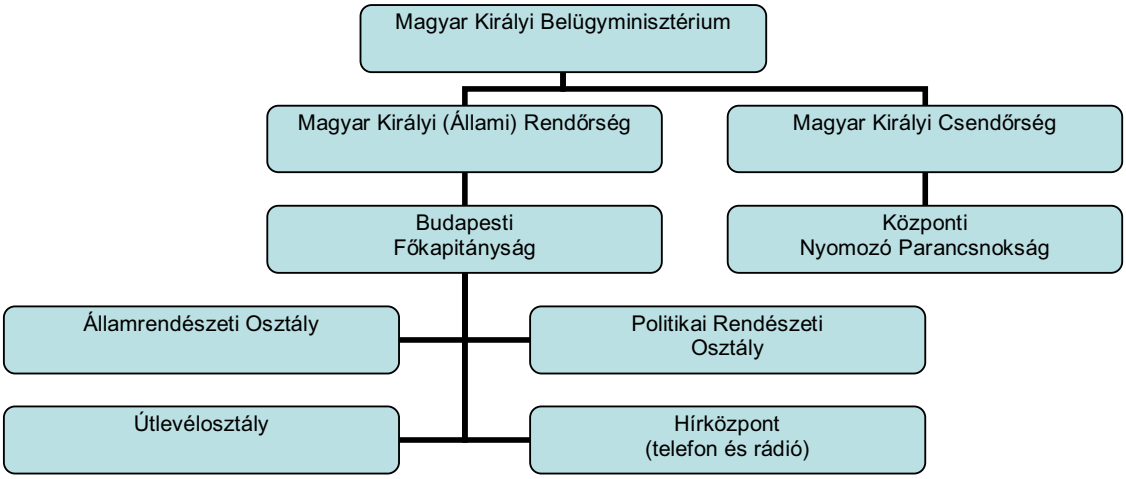

Forrás ! PARÁDI József: Rendőrség a HORTHY-korban. *Rubicon,* XX.évf. (2010) 3.sz. 15.p. HU-ISSN 0865-6347.

IV.sz.melléklet

Az államrendőrség politikai rendészete.
(1945-1946)

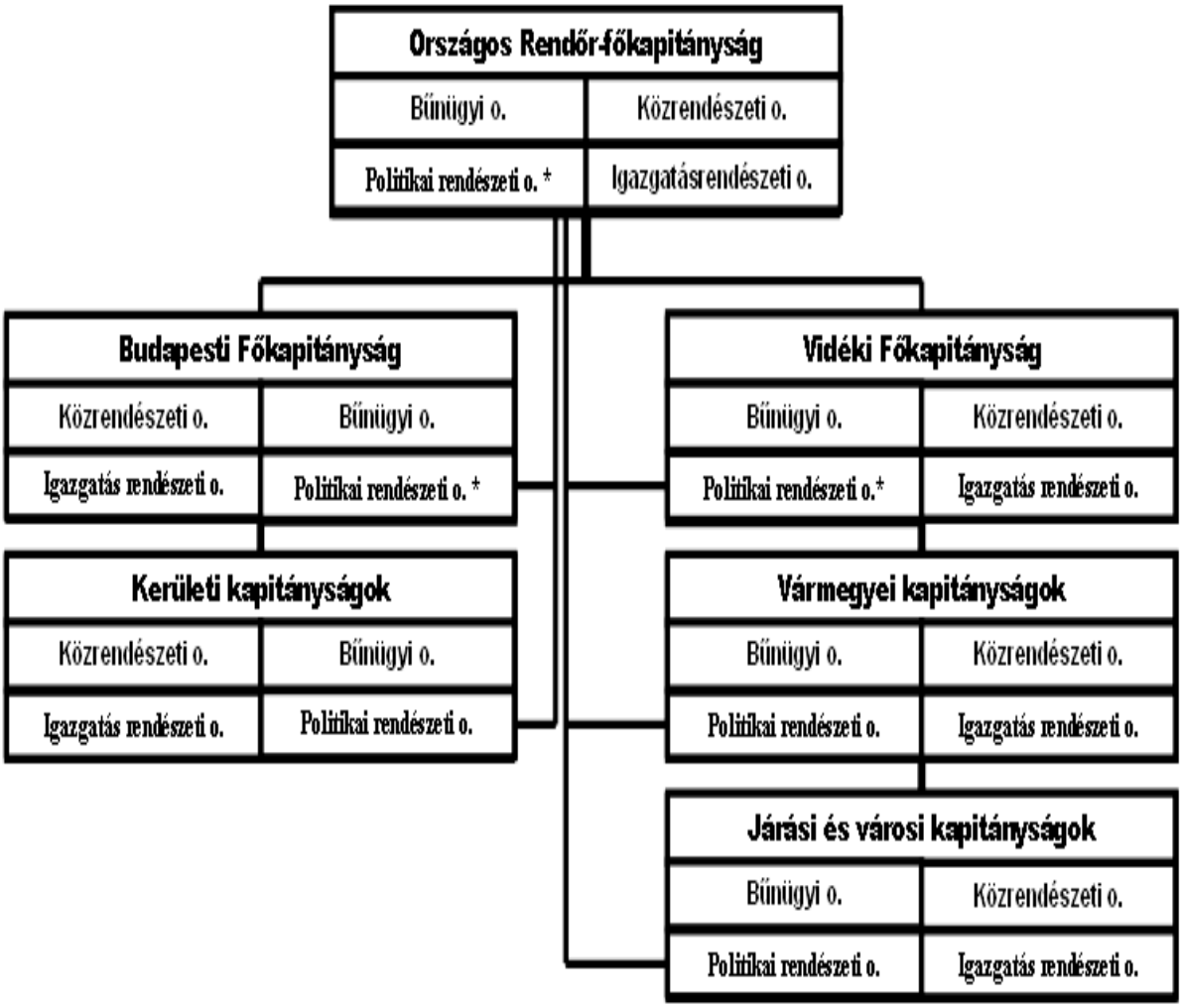

Forrás !

- CSEH Gergő Bendegúz: *A magyarországi állambiztonsági szervek intézménytörténeti vázlata (1945-1990)*. Világhálón:http//www.abtl.hu/html/hu_11_1_intézmény_tort.html
- 1690/1945.ME.r. a csendőrség feloszlatásáról és az államrendőrség megszervezéséről.
- 6471/1945.BM.r. az Államrendőrség felállításáról.

V.sz. melléklet

Államrendőrség Államvédelmi Osztály

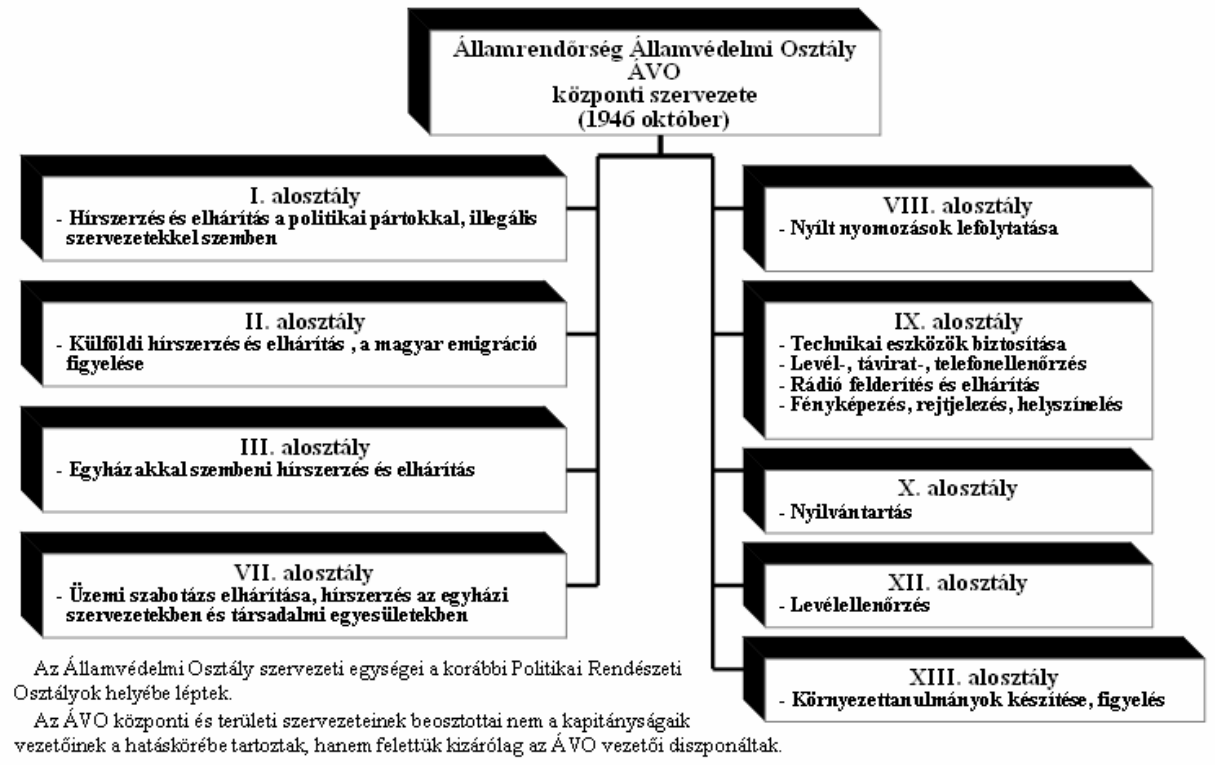

Az Államvédelmi Osztály szervezeti egységei a korábbi Politikai Rendészeti Osztályok helyébe léptek.

Az ÁVO központi és területi szervezeteinek beosztottai nem a kapitányságaik vezetőinek a hatáskörébe tartoztak, hanem felettük kizárólag az ÁVO vezetői diszponáltak.

Forrás !

- CSEH Gergő Bendegúz: *A magyarországi állambiztonsági szervek intézménytörténeti vázlata (1945-1990*). Világhálón:http//www.abtl.hu/html/hu_11_1_intézmény_tort.html
- 535 059/1946.BM.r.
- 533 900/1946.BM.r.

VI.sz.melléklet

A Belügyminisztérium Államvédelmi Hatóság

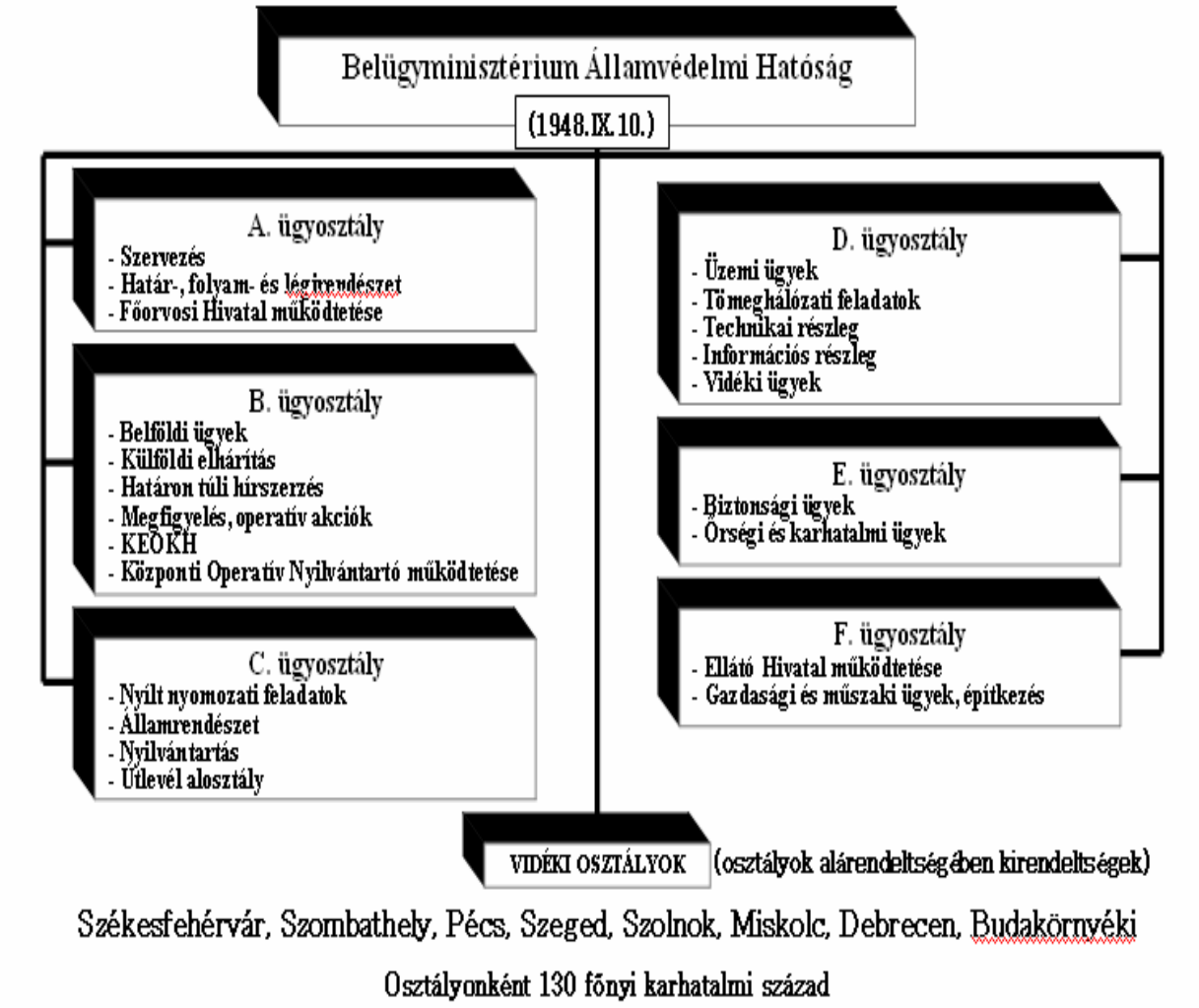

Forrás !

- CSEH Gergő Bendegúz: *A magyarországi állambiztonsági szervek intézménytörténeti vázlata (1945-1990).* Világhálón: http//www.abtl.hu/html/hu_11_1_intézmény_tort.html

- 288 009/1948.BM.r.
- 288 010/1948.BM.r.
- 288 276/1948.BM.r.

VII.sz.melléklet

Honvédelmi Minisztérium Katonapolitikai Főcsoportfőnökség.
(1945-1949)

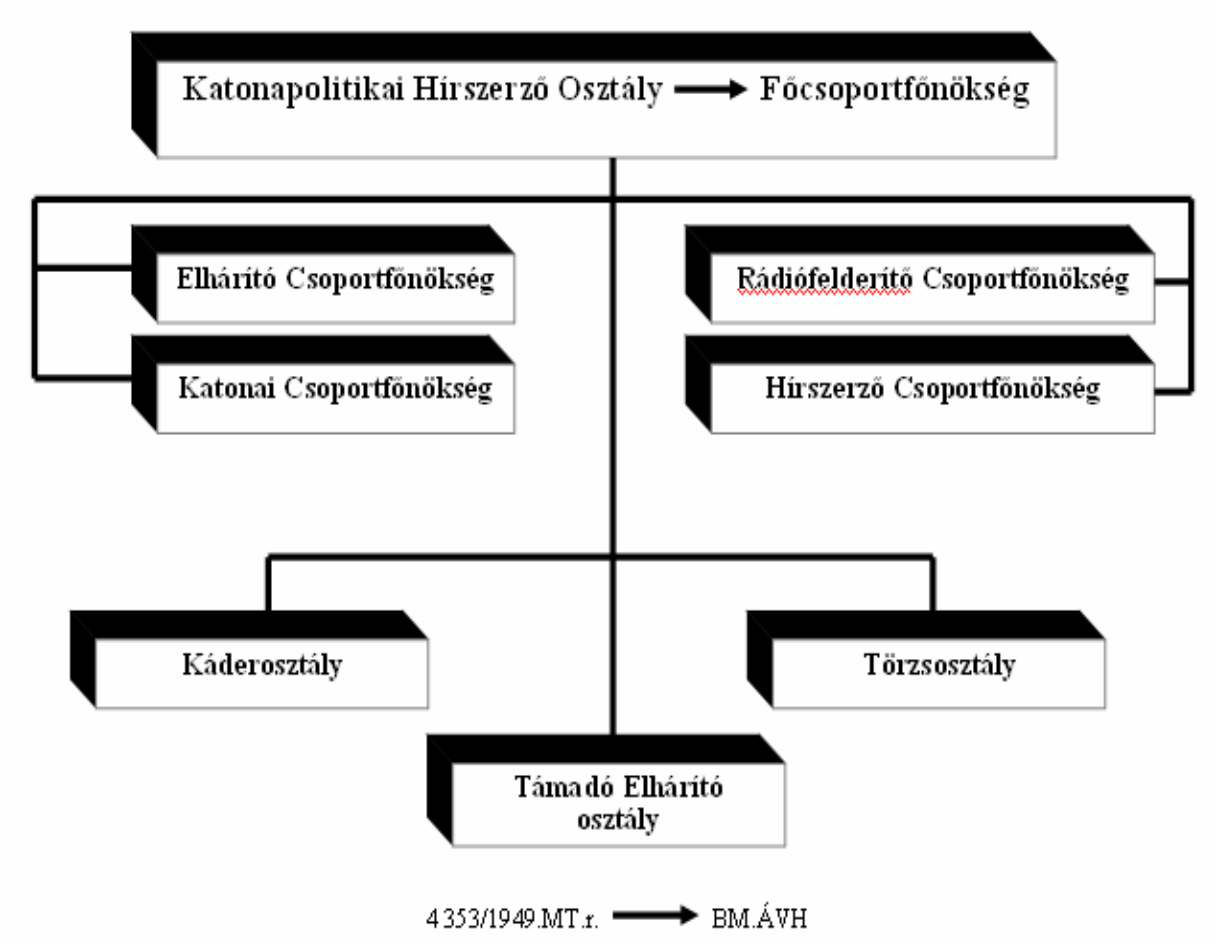

Forrás !

- CSEH Gergő Bendegúz: *A magyarországi állambiztonsági szervek intézménytörténeti vázlata (1945-1990).* Világhálón: http//www.abtl.hu/html/hu_11_1_intézmény_tort.html

VIII.sz.melléklet

Államvédelmi Hatóság

Államvédelmi Hatóság
1949-1953

Integrálják a - BM ÁVH-t - HM Katonapolitikai Főcsoportfőnökséget - Honvéd Határőrséget

I. Főosztály: - belső reakció elhárítása, - kémelhárítás, - szabotázs-elhárítás, - hírszerzés, - útlevél ügyintézés - külföldiek ellenőrzése, - katonai kémelhárítás	**VII. Gazdasági Osztály**
	VIII. Hírszerző Osztály: - levélellenőrzés - operatív nyilvántartás
II. Főosztály: - a Néphadsereg, Határőrség, Belső Karhatalom, Rendőrség személyi állományának védelme, - néphadseregből politikai okok miatt elbocsátottak ellenőrzése	**IX. Belső Karhatalom**
	X. Ellenőrzési Osztály
	XI. Párt- és Kormányőrség
III. Főosztály: - telefon és rádiólehallgatás, - rádiófelderítés, - operatív technikai és nyilvántartási feladatok	**XII. Futárosztály**
	XIII. Vidéki Osztály
IV. Főosztály (határőrség, belső karhatalom): - határőrizeti és belső karhatalmi feladatok ellátása	**Titkárság**
V. Főosztály (személyzeti): - személyzeti feladatok ellátása, - tanintézetek irányítása, - vizsgálati feladatok ellátása	
VI. Főosztály (jogi, börtönügyi): - az ÁVH-hoz tartozó börtönintézetek munkatáborok, internálótáborok vezetése, - hálózati operatív munka az elítéltek, letartóztatottak és internáltak között.	

Forrás !

- CSEH Gergő Bendegúz: *A magyarországi állambiztonsági szervek intézménytörténeti vázlata (1945-1990).* Világhálón: http//www.abtl.hu/html/hu_11_1_intézmény_tort.html

- 4353/1949.MT.r.

IX.sz.melléklet

Belügyminisztérium állambiztonsági szervezete (1953-1956)

Forrás !

- CSEH Gergő Bendegúz: *A magyarországi állambiztonsági szervek intézménytörténeti vázlata (1945-1990).* Világhálón: http//www.abtl.hu/html/hu_11_1_intézmény_tort.html
- Magyar Dolgozók Pártjának 1953. júniusi Központi Vezetőségi ülése.

X..sz.melléklet

Belügyminisztérium állambiztonsági szervezetei (1956-1962)

Belügyminisztérium állambiztonsági szervezetei 1956-1962

Szervezeti egység	Feladat
II. / 1. osztály	katonai elhárítás
II. / 2. osztály	kémelhárítás
II. / 3. osztály	hírszerzés
II. / 4. osztály	közlekedési elhárítás
II. / 5. osztály	belső reakció elhárítása
II. / 6. osztály	szabotázs elhárítás
II. / 7. osztály	mezőgazdasági elhárítás
II. / 8. osztály	vizsgálati feladatok
II. / 9. osztály	környezettanulmány készítés, figyelés
II. / 10. osztály	operatív technika alkalmazása
II. / 11. osztály	operatív nyilvántartás
II. / 12. osztály	rejtjelközpont
II. / 13. osztály	levélellenőrzés
II. / 16. osztály	rádió felderítés
KEOKH és Útlevél osztály	

Forrás !

- CSEH Gergő Bendegúz: *A magyarországi állambiztonsági szervek intézménytörténeti vázlata (1945-1990).* Világhálón: http//www.abtl.hu/html/hu_11_1_intézmény_tort.html
- 35/1956.Tvr.

XI.sz.melléklet

Belügyminisztérium III. Főcsoportfőnökség (1963 - 1989)

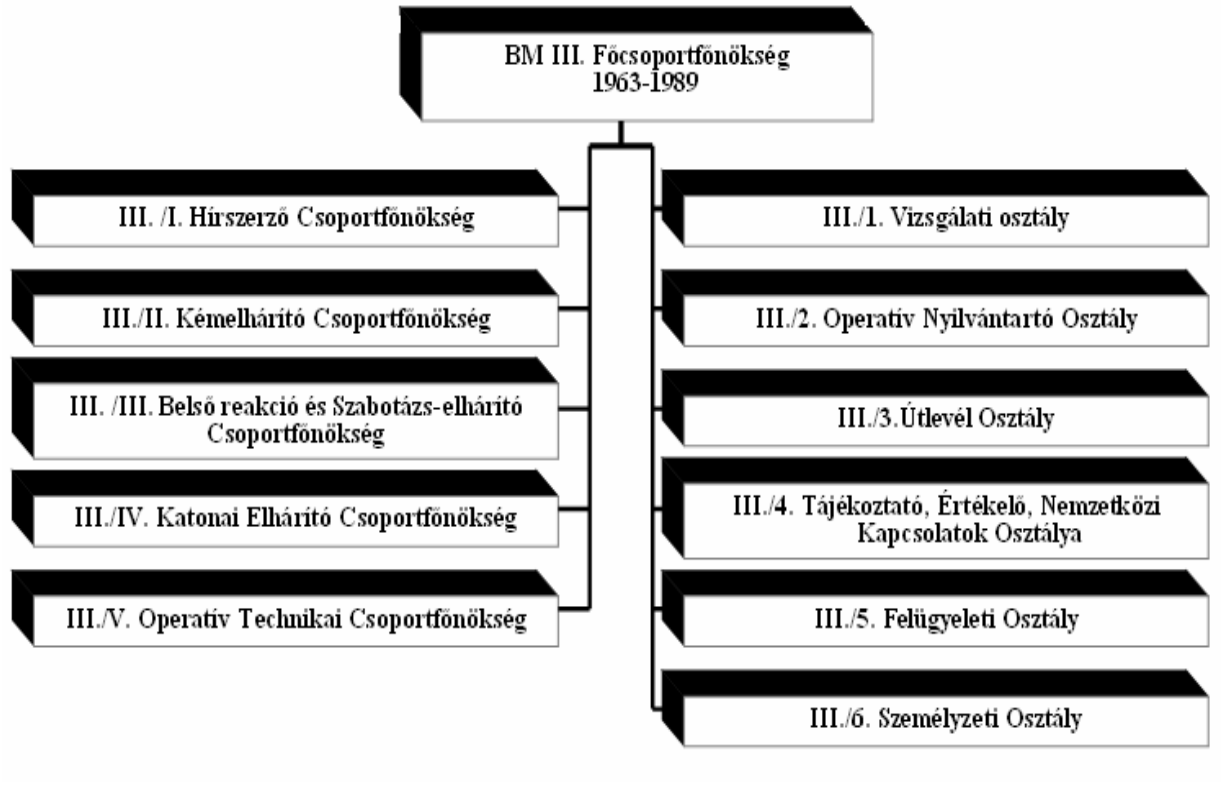

Forrás !

- CSEH Gergő Bendegúz: *A magyarországi államбiztonsági szervek intézménytörténeti vázlata (1945-1990).* Világhálón: http//www.abtl.hu/html/hu_11_1_intézmény_tort.html
- MSZMP KV Pol.Biz. Hat. 1962.

XII.sz.melléklet.

A nemzetbiztonsági szolgálatok felügyelete és irányítása (2013)

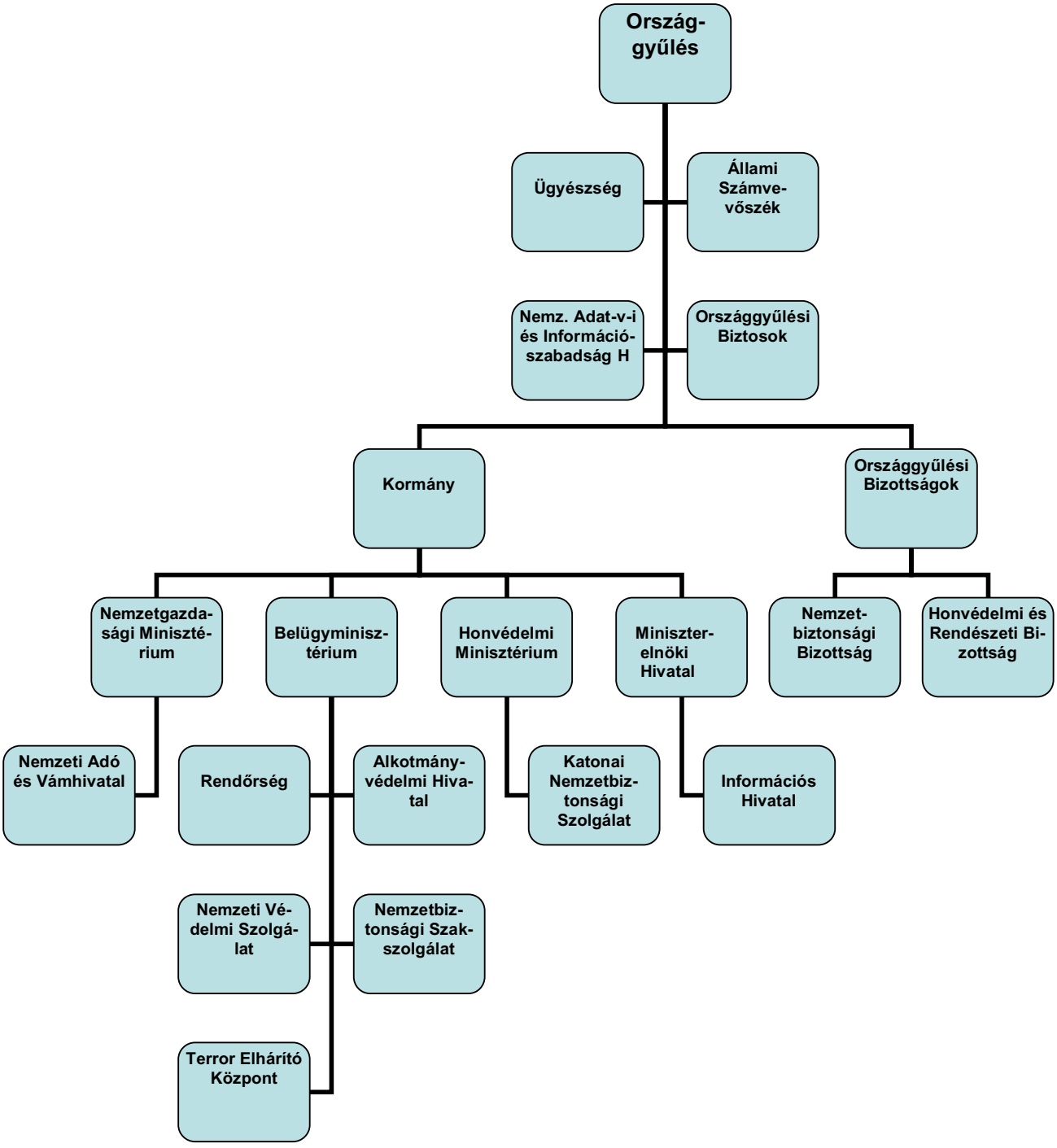

Forrás ! BODA József: Magyar nemzetbiztonsági szolgálatok 2010 után. 307-342.p. In BODA József — PARÁDI József — SIMON F. Nándor (szerk.): *A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.* Budapest, 2013. Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 358 p. HU-ISBN 978 963 08 5856 4.

XIII.melléklet

A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat szervezeti felépítése (2013)

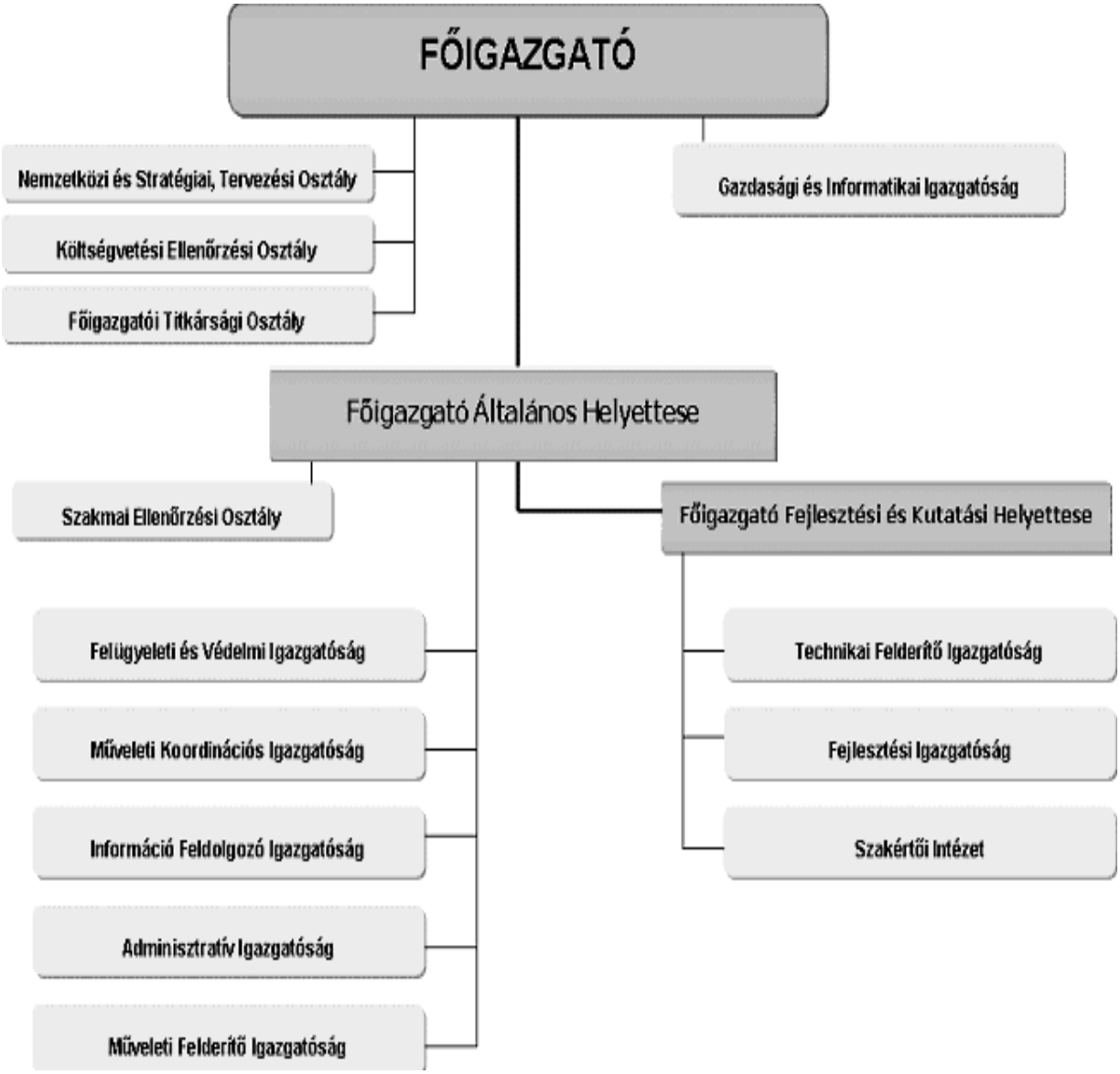

Forrás ! http://www.nbsz.gov.hu

0383 FÓRIZS Sándor

A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtiszt képzésében.

Az Európai Unió négy tagországa rendőrtiszt képző intézményének helyzetével, tantervének bemutatásával szeretnék kapcsolódni a militarizmus- demilitarizáltság témaköréhez. Álláspontom szerint a tananyagszerkezet szemléletes módon bizonyítja, hogy mára a rendőrséggel és az ahhoz kapcsolódó tisztképzéssel szemben támasztott követelmények jelentős mértékben nemzetközivé váltak, az európai uniós egységesülés, valamint a polgári felsőoktatás hatásai a főiskolai szintű rendőrtiszt-képzést a legtöbb uniós országban, tartalmában és szervezeti formáiban messze eltérítették minden militáns vonástól.[1]

Tekintettel arra, hogy a kiképzés, a felkészítés a jövőnek szól, az is nyugodtan kijelenthető, hogy a ma és a holnap rendvédelmi erőit a demilitarizáltság jellemzi, illetve fogja jellemezni, ezt az oktatási programok belső tartalma egyértelműen tanúsítja. Amint a németek mondják, „polgárbarát rendőrség vagyunk", vagy egy másik megfogalmazásban „a rendőr egyenruhás állampolgár".[2] A rendőrtől fellépésében és munkamódszerében távol áll minden katonai jelleg, ne tévesszen meg senkit az egyenruha viselése. Egyébként az állomány meghatározó része polgári ruhás munkakörben dolgozik. A képzés filozófiája rendvédelmi területen messze áll a katonai felkészítés elvárásaitól, elveitől. Ez még a készenléti rendőrség kötelékeire is vonatkozik, még ha esetleg létezik néhány formai hasonlóság, egyenruhák, vagy az ilyen szervezetekre jellemző komolyabb felszerelés és technika. Akikkel szemben fellépnek, azok a saját állam polgárai, nem a katonai szempontok alapján ellenségnek besorolt személyek. Ezért a velük szemben alkalmazott módszerek is rendvédelmi és nem hadi jellegűek.[3]

Közismert, hogy az Európai Unió, a rendvédelem témakörét eredetileg az egyes tagországok belső ügyének tekintette. Ehhez kapcsolódóan az erre a területre vonatkozó jogszabályok az úgynevezett harmadik pillérbe kerültek, az egyes államok önállóan szabályozták a témakört. Az élet rövid időn belül bebizonyította, hogy a közös gazdaság fellendülése nyomán minden irányból új gondok keletkeznek — így a rendvédelem területén is — melyre csak együttesen lehet eredményes választ találni. Egymást követték a rendvédelmi jellegű egyezmények, szabályzások, melyek a második pillérbe kerültek, azaz valamennyi tagállam rendőrségére, rendvédelmi szervezeteire kötelezőek. Az új előírások a tanintézetek részére új típusú tananyagot, a rendőrségnek új munkaformákat és feladatokat jelentenek.[4]

A Bel- és Igazságügyi Miniszterek Tanácsa folyamatosan tárgyalja a felmerülő kérdéseket, tesz javaslatokat a szabályzásra, egymást követően jelennek meg az Európai Közösség rendvédelmi vonatkozású rendeletei és irányelvei. Már a rendőrség egyenruhájának színére (kékre) is született ajánlás az egész uniós területre. A német rendőrségek is elkezdték lecserélni a régi zöld-sárga öltözetet. Az irdatlan mennyiségű közösségi jogszabály magában kiszélesítette az oktatandó tananyagot. Egyéb tényezők szintén közvetlen hatással vannak a rendvédelem napi munkájára. Előtérbe került az egyén, az állampolgár személyes jogainak a korábbinál hatékonyabb biztosítása. Az Európai Unió tagországai állampolgárainak szabad utazása és tartózkodása lényegében szinte a magyar állampolgárhoz hasonló jogokat eredeztet a Magyarországon megforduló külföldiek részére is. Kényesen szükséges ügyelni a velük szemben folytatott eljárások jogszerű voltára. Felértékelődött az idegen nyelv tudása, kimondottan az angolé. Gyakoribb lett a külszolgálat az ENSZ vagy az EU égisze alatt, a fiatalok szakmai és anyagi okokból tömegesen pályáznak ezekre a lehetőségekre. Időközönként menekülthullámok érik el Európát. Kezelésük, a személyek befogadása vagy visszairányítása, nagytávolságú toloncolások, befogadó állomások működtetése korábban nem okozott súlyos problémát, mára azonban egy pillanat alatt azzá válhat. Az internetes bűnözés, az államhatárokon átnyúló gazdasági bűnözés, kábítószer csempészet, emberkereskedelem, mind feldolgozandó témák az iskolák részére.

A felsőfokú rendvédelmi felkészítés belső tartalmára továbbá meghatározó az elmúlt húsz év technikai fejlődése, mely új ismereteket és eljárásokat, szakmai fogásokat hozott a napi munkába és oktatásba. Ilyenek a DNS-el történő bizonyítási eljárás, számítástechnikai adatbázisok létrehozása és ezekből történő keresés, bűnügyi profilok készítése, stb.. Mindezek a kriminalisztika és az informatika tantárgyak jelentőségét növelték.

A legtöbb nyugat-európai országban lezajlott vagy folyamatban van az önálló rendészettudomány elismerése,[5] s annak alapjain egyetemi szakok alapítása, a Ph.D. képzés megindítása. Ezzel kialakul a háromszintű rendőri felsőoktatás, (BA, MA, Ph.D.).

Az elmúlt húsz év jelentős szervezeti átalakításokat hozott a környékbeli államokban, melyek során félkatonai jellegű rendvédelmi szervezetek szűntek meg, a rendőrségek közelebb kerültek a polgári közigazgatáshoz. Eltűnt a cseh, a szlovák határőrség, a magyar határőrség pedig beolvadt a rendőrségbe, ahogyan az Osztrák csendőrség integrálódott az Osztrák Rendőrségbe, a Német Szövetségi Határőrségből pedig létrehozták a Német Szövetségi Rendőrséget, megszűnt a továbbá a Bajor Határrendőrség.[6]

A vizsgált négy — rendőrtisztképzést megvalósító — felsőoktatási intézmény:

- Rendőrtiszti Főiskola, Budapest;
- A Szlovák Rendőr Testületi Akadémia, Pozsony;
- A Cseh Köztársaság Rendőr Akadémiája, Prága;
- A Berlini Gazdasági és Jogi Főiskola.

A négy főiskola nappali tagozatos akkreditált bachelor rendőr tisztképzést folytat, ahol a felkészítés célja az, hogy a hallgatókat alkalmassá tegyék az első tiszti beosztásban végzendő munkára. Ebből következően relatíve egyszerű a viszonyok összehasonlítása, a közös pontok, illetve az eltérések feltárása. Szerettem volna kutató munkámba bevonni az osztrák rendőrtisztek felkészítését végző Bécsújhely-i (Wiener Neustadt-i) szakfőiskolát, ahol polgári felsőoktatási intézményben lényegében egy rendvédelmi tanszék működik. Munkájuk két fontos vonatkozásban eltér az előző iskoláktól, csak levelező felkészítést folytatnak, és csak gyakorlott tiszthelyettes állományt iskoláznak be. Ezek a tényezők jelentősen megnehezítik az összehasonlítást. Vizsgálódásom alapját az egyes tantervek illetve tanulmányi szabályzatok, helyi tájékoztató kiadványok képezték. Fontos információkat szereztem a személyes látogatások során. Az oktatási programok összehasonlító elemzése mellett lényegesnek tekintem az általános működési feltételek értékelését.

Az általános működési feltételek.

1. A berlini iskolát a „Képzési, oktatási és tudományos" minisztérium tartja fenn, azaz polgári tanintézet, melyen belül egy rendvédelmi fakultás működik „Rendőrség és biztonsági management" megnevezéssel. A belügyminisztérium a hallgatók után fejpénzt fizet a működéshez.

A másik három iskola közvetlenül belügyminiszteri alárendeltségben, a minisztérium költségvetésén belül található. Az adott országok rendőrségeivel kiérlelt sokoldalú kapcsolatokkal rendelkeznek, de mindenhol a minisztériumi szervezetek azok, amelyek a szakmai elvárásokat közvetítik és a megvalósulást kontrolálják.

2. Fontos a hallgatók jogállásának értékelése. Berlin kivételével mindenhol polgári, az ország egyéb főiskolai hallgatóinak megfelelő jogviszonyban találhatók a tanulmányokat folytatók. A polgári hallgató nem rendőr, intézkedést nem foganatosíthat, egyenruhát nem visel. Kötelezettségei és büntethetősége az átlag állampolgárnak felel meg. Budapesten a hallgatók formaruhát viselnek, a másik két intézményben civilben folyik a képzés. Általában a tanulmányok befejezését követően kerülnek hivatásos állományba. Pozsonyban a második tanévet követően a legjobb eredményt elértek korlátozott számban kérhetik felvételüket a hivatásosok sorába. A hallgatók diákszálláson laknak, jelentősebb kötöttségek és szigorú napirend nélkül. Szabad mozgásuk kiterjed a teljes oktatásmentes délutánra, valamint az éjszakára. Nagyvonalú szabályozás jellemzi az óralátogatási kötelezettséget, Prágában nem is előírás. Az általános napirendből jobbára hiányoznak a katonai képzési intézményekre jellemző összetartási-ellenőrzési munkaformák, alaki képzések (egyedül a magyarnál található), a kötelékgyakorlatok. Berlinben a hallgatók a tanulmányok megkezdésekor hivatásos állományba kerülnek a nálunk nem létező „visszahívható tisztviselő" megnevezéssel. Ez a kategória lényegében egész Németországban megtalálható és a rendvédelmi képzést végző intézmények hallgatóinál is alkalmazzák. Tanulmányaik ideje alatt az érintettek részben egyenruhát viselnek és korlátozott rendőri feladatokat oldhatnak meg. Természetesen anyagi elismertségük is ennek megfelelő, havi ezer euró ösztöndíj. Ez az iskola nem tart fenn diákszállót, hallgatói a városban önállóan bérelnek lakást. Erre egyébként a többi iskolánál is lehetőség van, a bentlakás nem kötelező, csak esetleg anyagilag kifizetődőbb. Németországban viszont „polgár közeli rendőrség" címszóval egyes tartományok, így Berlin is, nem támogatja a rendőr növendékek egységes, szervezett elhelyezését, mondván, éljenek a lakosság között, tegyenek szert ezáltal is polgárbarát tapasztalatokra. Magyarországon a hallgatókkal a rendőrség a tanulmányok kezdetekor szerződést köt, melyben vállalja, hogy a hallgatót a főiskola eredményes befejezését követően valamilyen munkakörben, hivatásos vagy közalkalmazotti, köztisztviselői státuszban, foglalkoztatni fogja. Prágában és Pozsonyban ilyen biztosíték nincs, mindenki a végzéskor tudja meg, rendőr lesz-e, vagy a szabad munkaerő piacon kell a helyét megtalálnia.

3. Mind a négy intézmény akkreditált Bologna típusú bachelor képzést folytat, Berlinben még kifutó régi főiskolai képzéssel. A csatlakozás a bolognai rendszerhez a polgári felsőoktatás egyes szervezeti elemeit és követelményeit hozta be a korábban zártabb intézmények falai közé. Az országos felsőoktatásért felelős civil minisztériumok belépést nyertek a rendvédelmi képzési rendszerekbe, szervezeteik részt vesznek a minősítési eljárásokban, engedélyezési folyamatokban. Az oktatókkal szemben most már az adott állam felsőoktatási követelményei érvényesek, egyetemi végzettség, tudományos fokozatok, habilitáció, stb. jelent meg az elvárások között. Módosultak a régi típusú szakmai felkészítés személyi feltételei, nem elegendő jó szakembernek lenni ahhoz, hogy valaki főállású oktató legyen. Ezzel kapcsolatban ne tévesszen meg senkit a két iskola, Pozsony és Prága által használt „akadémia" név, kifejezés. Mindkét intézmény egyetemi státuszú, master és doktori képzéssel. Németországban több tanintézet az akadémia kifejezéssel jelöli, hogy nincs a bolognai rendszerben akkreditálva.

A bolognai rendszer bevezetésével egy időben mind a négy tanintézet belépett az Európai Kreditátviteli Rendszerbe, (European Credit Transfer System, ECTS), és az általuk művelt tananyagot átszámították a kötelező 180 kreditpontra, csatlakozva az Európai Felsőoktatási Térséghez. Valamilyen mértékben igyekeztek megfelelni az újonnan jelentkezett tantárgy és képzési szerkezeteknek, a kötelező- kötelezően és szabadon választható blokkok kialakításának. Ezen a téren véleményem szerint a prágai megoldás jutott el a legrugalmasabb megoldás kialakításához, ahol 175 kreditpont megszerzéséhez (5 pont a szakdolgozat), összesen 75 tantárgy 361 kreditjéből a hallgató részben maga alakítja ki a saját felkészülési rendszerét, természetesen a Tanulmányi Osztállyal konzultálva. Mindenképpen figyelemre méltó, hogy összesen csak 12 kötelező, megkerülhetetlen tantárgy van, melyek 101-103 kreditpontot biztosítanak a tanulmányok során. Ezek teljesítése mellett 63 tantárgyból válogathat a résztvevő a további 72 kreditpontért.[7]

4. Új kihívásként jelentkezett az Európai Unió által beindított „Erasmus" képzési-pályázati rendszer, mely uniós költségvetésből hallgatók külföldi tanulmányait és szakmai gyakorlatát, valamint oktatók külföldi hospitációját finanszírozza. A három- négy hónapos távolléttel járó tanulmányutak megvalósítása, lehetővé tétele érdekében az iskolák rugalmasan átalakították tanulmányi követelményeiket. A civil felsőoktatásból olyan megoldásokat vettek át, mint vizsgahalasztás, vizsgák csúsztatása, külföldön szerzett kreditpontok elismerése, külföldi hallgatók fogadása, angol nyelvű szakmai oktatás felkínálása, szorgalmi időszak későbbi elkezdése vagy korábbi lezárása, stb.. Mind a négy iskola tagja az Erasmus rendszernek és a jelentkezőket elsősorban angol, német és francia nyelvterületre küldik. A lehetőségeket a legnagyobb hallgatói számban, kb. 30 fő/év talán a budapesti Rendőrtiszti Főiskola használta ki leginkább.

5. A rendvédelmi felkészítésben bekövetkezett fontos változásnak tekintem a nők fokozott megjelenését a rendvédelem és az ehhez kapcsolódó felkészítés területén. Számuk fokozatosan emelkedett a jelentkezők és a tanintézetekben végzők körében egyaránt. A németországi helyzet még szembetűnőbb ezen a téren, amennyiben ők ebben a folyamatban előrébb állnak. Személyzeti döntést — felvételi, előresorolás, stb. — csak bizottságilag lehet meghozni, mely grémiumnak egyik tagja, ha a mérlegelés hölggyel kapcsolatos, a női egyenjogúsági megbízott, a szervezet egyik női munkatársa. Ma a négy tanintézetben a női hallgatók aránya átlagosan 30% körül mozog, akik nem csak az igazgatásrendészet, de valamennyi szolgálati ág iránt érdeklődnek. Berlinben a 182 rendőr hallgatóból 42 hölgy, 23%. Ha a polgári biztonsági képzéssel együtt vizsgáljuk a kar 625 hallgatójából 438 hölgy, 70%. Brandenburg Tartomány rendőrtiszti főiskolájára 2006-2010 között felvett hallgatók esetében a hölgyek aránya évente 34%,25%, 37%, 31%, 21% volt, **(Lásd I.,II.,II.sz. mellékletek).**

A tantárgyszerkezetek elemzése.

A tantárgyszerkezetek értékelését azért tekintem fontosnak, mert ezen keresztül ítélhető meg az, hogy milyen jellegű munkára készítik fel a hallgatókat, körülbelül milyen típusú az a szervezet ahol dolgozni fognak. A tantervek, képzési programok — talán némileg önhatalmúan — három fő csoportra bontják a tantárgyakat, úgymint jogtudományi, általános ismereti és szakmai. A főiskolai szintű képzés és a művelt állampolgárral szemben támasztott elvárás természetesen nem nélkülözheti az általános ismereti tudásanyagok feldolgozását, rendvédelmi jellegű megközelítéssel. A vezetéselméleti és testnevelési (fizikai, önvédelmi) ismereteket, kiképzést a szakmai felkészítés rubrikájába számoltam. **(Lásd IV.sz. melléklet).** Ez a besorolás jellemző az általam megismert intézményekre.

A jogtudományi tantárgyak képezik a rendvédelmi felsőoktatási képzés egyik alapvető tantárgycsoportját. Nyugat- Európában ezek belső tartalmában is jelentős közeledés figyelhető meg, amennyiben az európai uniós jogszabályok feldolgozása tipikus és belső tartalmukban hasonló, illetve azonos. Az idegenrendészeti jog, a menekültügy, az uniós vámszabályok, a rendőrség nemzetközi együttműködésének jogi alapjai, a nemzetközi jogi ismeretek nagymértékben megegyeznek. A hazai belső jogban is az egyes államok között sok a hasonló vonás, azonos elméleti megközelítés. A budapesti Rendőrtiszti Főiskolán a jogtudományi tantárgyak aránya 20,78%, összesen 532 tanóra. Kreditértékre számolva a hét jogi tantárgy összesen 49 kreditet a kötelező 180 kreditpont 27%-át teszi ki. Hadijogi témák lényegében nem szerepelnek az oktatásban.

A prágai rendőr akadémián két tantárgycsoportba besorolva található a jogtudományi tárgyak zöme és ezekből minimum 52 kreditpont megszerzése a kötelező, ez az előírtak 29%-a. Szabadon választásos alapon a hallgatók még további 6 kreditpontot szerezhetnek három másik jogi tárgy felvételével.

Szlovákiában az összóraszám a hat szemeszter alatt 2152 tanóra, a jogtudományi tantárgyak óraszáma 776 óra, azaz az összes óramennyiség 36%-a. [8]

Berlinben rendkívül magas az összóraszám, melyet a szorgalmi időszakon kívül tartott 24 hét szakmai gyakorlat emel meg. Ezzel együtt az óraszám 3336 melyből 558 tanóra a jogtudományi tantárgy, amely az összóraszám 17%-a és ezekre az órákra 29,5 kredit kapható, amely az összkreditérték 16%-a. A berlini tanintézet az egyetlen a négy főiskola közül, ahol az ismeretanyag feldolgozása modulrendszerben történik, az óra és kreditszámok nem tantárgyakra, hanem modulokra vannak kiszámolva, ez természetesen részben nehezíti az összehasonlítást. A vizsgáztatás és számonkérés is az egyes modulok befejezésekor történik, esetenként egy időben több tantárgy anyagából, melyek az adott tanulmányi egység részeit képezték. Így viszont nincs vizsgaidőszak, több hetet megtakarítanak a másik három intézményhez képest.[9] **(Lásd V.,VI., VII.sz.melléklet)**

A szakmai ismereteket közvetítő tantárgyak a tanintézetekben azonosak, esetleg apró névmódosítással különböznek. Lényegében rendvédelmi jellegű tárgyakról van szó, mint kriminológia, kriminalisztika, bűnügyi ismeretek, vezetéselmélet, fizikai és önvédelmi felkészítés.

Magyarország szakirányokra bontja a rendőri felkészítést. Így nálunk létezik bűnügyi nyomozó, gazdaságvédelmi nyomozó, határrendészeti, igazgatásrendészeti, közlekedésrendészeti, közrendvédelmi szakirány. Budapesten a legszélesebb a skála. Berlinben bűnügyi és közrendvédelmi, Pozsonyban bűnügyi, vizsgálati, közrendvédelmi, határ és idegenrendészeti szakirányok (specializációk) működnek. A hamburgi rendőrtiszti főiskolán található kimondottan vízirendőrségi szakirány. Alapítását minden bizonnyal a hamburgi tengeri kikötő, Európa harmadik legnagyobb ilyen jellegű létesítménye, az óriási konténeres terminál és a nagy tengerjáró hajókat is fogadó elbai vízi út ellenőrzése indokolja. Önálló gazdaságvédelmi, igazgatásrendészeti és közlekedésrendészeti szakirány egyedül Magyarországon található a négy iskola közül.

A szakok, szakirányok, specializációk mindenütt közös és eltérő tananyagrészekkel rendelkeznek, elválasztásuk iskolánként eltérő. Nálunk Budapesten ez relatíve gyorsan, már az első szemeszterben megtörténik.

Pozsonyban jelentősen eltér a hazai megoldástól, hogy a szakirányok tananyaga az első három félévben szinte megegyezik, a csekély eltérést hét választható tantárgy képezi, melyek közül három kötelező. A 828 órás teljes képzési időből e tárgyak tanóramennyisége 72 óra. A negyedik szemeszter 324 órájából 72 kötelezően (alternatív) és 24 szabadon (fakultatív) választható. Az ötödik szemeszterrel bontakoznak ki a specializációk és a szakirányok, összesen 216 órában a tanulmányok végéig, melyből 144 óra a kötelezően (alternatív) és 72 óra a szabadon (fakultatív) választható.[10]

Berlinben a modulok segítségével választják el a szakirányokat amennyiben vannak közös blokkok. A bűnügynek három, a közbiztonságnak négy modulja van, illetve eltérő a szakmai gyakorlatok rendszere is.

Törekvés látható a képzési programokon belül a rendőrségi szolgálati ágak ismeretanyagának leképezésére. A készenléti rendőrségi tevékenységek, a csapatvezetés, kötelékek irányítása témakör önálló modulban markánsan Berlinben jelenik meg.

A *sport, önvédelem* mindenütt szerepel a tematikákban, tipikus a heti 2 tanóra, mely meglehetősen kevésnek tűnik, de valószínűleg ennyi fér az oktatási programokba. A rendőri jellegű önvédelem a konfliktus megelőzésére irányul, lefogást, elvezetést alkalmaz. Kerüli a sérülés okozását, eszköze a rendőrbot. Teljesen hiányzik a katonai küzdősportokra jellemző kés használata, valamint lőfegyver ütésre alkalmazása, a konfliktus támadó jellegű kezdeményezése, a megsebesítésre törekvés. Egyes iskolákon úszás és vízből mentés oktatás is folyik, itt követelmény az erre vonatkozó ta-

núsítvány megszerzése. A hallgatók körében mindenütt népszerűek a különböző küzdősportok és közelharc fajták fakultatív sportkörökben történő oktatása, nem a tananyag részeként. Fontosak a különböző sportszakosztályok, egészen különlegesek is találhatók (hegymászás), valamint lövész szakosztály, klub, mely kiegészíti az általában szerény fegyverhasználati felkészítést.

Lőfegyverismeretet és lövészetet természetszerűen a rendőrségi igényeknek megfelelően oktatnak, melyet a rendszeresített eszközökkel valósítanak meg. Esetenként csak pisztoly szerepel a kiképzésben. Valószínűleg Budapest dolgozik a legszélesebb skálán, ahol gépkarabély használatot, tájékoztató jelleggel vadászpuskát is bemutatnak. A rendvédelmi jellegre jellemzően kis távolságból (6-8 méter), speciális körülmények közötti (utca, nyilvános hely, stb.), önvédelmi célú fegyverhasználati gyakorlás folyik egyre inkább számítógépes vezérlésű belső lőtereken. A lőfegyverhasználat filozófiája homlokegyenest eltér a katonaság nagyobb távolságra irányuló, a menekülő személyt sem kímélő megoldásaitól.

A *gépjárművezetésnél* alapelvárás valamennyi vizsgált országban a „B" kategóriás vezetői engedély megléte. Nem törekednek, mint a honvédség, a „C" típusú jogosítvány meglétére, mivel nincs szükség és alkalom nehézgépek vezetésére. A brandenburgi iskola kivételével a speciális rendőrségi felkészítés részét képező vezetési ismeretek, azaz a bonyolult forgalomban való közlekedés, a gépjárművek üldözéséhez szükséges ismeretek megszerzése, költségességük és jelentős eszközigényük miatt egyik tanintézet programjában sem szerepel. Brandenburgban valószínűleg azért képezi a tisztképzés részét ezen tananyag, mivel a tiszthelyettesek hasonló jellegű felkészítését is itt végzik.

A *szakmai gyakoroltatás terén* jelentős ingadozás tapasztalható. A tanulmányok alatt a rendőrség egyes szervezeti egységeinél eltöltött idő széles skálán mozog. Prágában elméletileg nincs szakmai gyakorlat a három év alatt. Szerveznek látogatásokat, tanulmányi utakat. Vannak tantárgyakhoz kapcsolódó alkalmazói foglalkozások, pl. egy hét kriminalisztikai gyakorlat, összekovácsolási foglalkozások. A magyarázat abban rejlik, hogy a prágai akadémia az egyetlen képzési intézmény ahol a végzés után a hallgatókat a rendőrség — már hadnagyi rendfokozattal — egy év rendőri felkészítésben részesíti a rendészeti szakközépiskolában. Az iskolának nem kötelessége a hat szemeszter alatt teljesen kvalifikált tiszteket kibocsátani, azokra még a rendőrség „rádolgozik". Lényegében a tanintézetben folyó oktatás és a rendvédelmi testületben megvalósuló munka között gyakornoki időt alakítottak ki. Ezt figyelembe véve a prágai rendőrtiszti felkészítés összideje nem 3, hanem 4 évnek tekinthető. A pótlólagos felkészítés 9 hónap elméleti és 3 hónap gyakorlati időt jelent. Ennek megfelelően ők a főiskolai tanterveiket inkább elméleti jellegű, átfogóbb stílusban tervezhetik. Magyarországon a szakmai gyakorlat mintegy 400 órában a rendőri munka több színjét (járőr, nyomozó, kapitányság), bemutatja.

Berlinben a program a 16. modulban tanulmányi gyakorlat címén 42 hetet ír elő 57,5 kreditpont értékkel. Ennyire hosszú időt csak úgy tudnak teljesíteni, a képzési rendszerbe beépíteni, hogy az ötödik szemeszterben a hallgatók nincsenek az iskolában. Ez 18 hét, a többi 24 hetet pedig elosztják az egyéb félévek között és a szorgalmi időszak után (nincs vizsgaidőszak), kezdik a gyakorlatot. Ha viszont ennek a 42 hétnek a tartalmába belenézünk, láthatjuk, itt nem a klasszikus magyar értelemben vett főiskolai szakmai gyakorlatról van szó. Keverednek az oktatási, kiképzési tevékenységek és a rendőr kirendeltségeken eltöltött idők. Ennek oka vélhetően az, hogy a tanintézet polgári jellegűnek tekinthető, amely a rendőri infrastruktúra jelenlétének a hiányát jelenti. Amit tehát a civil iskola nem tud biztosítani azt a testület különböző típusú szervezeti egységeinél, illetve tiszthelyettes iskolán valósítják meg.[11]

A *kriminológia és a kriminalisztika* a szakmai tantárgyak külön kiemelkedő csoportját képezi. Az utóbbinak jelentős labor, technikai és anyagigénye van. Ezen tárgyak alapozzák az általános és kiemelten a bűnügyi területű felkészítést. Különösen kedvező helyzetben van Pozsony, ahol a bűnügyi-technikai intézet közvetlenül az iskola mellett található, de a többi főiskola is fővárosban van, így támaszkodhatnak az ide koncentrálódott rendőrségi- igazságügyi létesítményekre. **(Lásd VIII.sz. melléklet)**

<u>*Az általános ismereti tantárgyak*</u> a rendőrtiszt képzés fontos részét alkotják.

A *nyelvoktatással* valamennyi vizsgált tanintézet foglalkozik. Németország van a legkedvezőbb helyzetben, mint nagy létszámú nemzet (82 millió), tipikusan csak angol nyelvre készítik fel a hallgatóikat. Mivel az angol a nemzetközi rendőri együttműködés és tevékenység nyelve, ez elegendőnek bizonyul. Németországban a középiskolákban az angol a kötelező első idegen nyelv, a főiskolára érkező hallgatók megbízható alapokkal indulnak a felkészítésben, melyben a tipikus rendőrségi szituációk feldolgozására fordítják a hangsúlyt. Elvárás a B1 európai nyelvvizsga, amit az érintettek többsége már a

középiskolai tanulmányai során megszerzett. A másik három főiskola az angol mellett német, orosz és francia nyelvet is oktat. Az oktatott nyelvek valamelyikéből a képzés végére a hallgatóknak eredményes nyelvvizsgát kell tenniük. A nyelvi tanulmányokat kreditpontokkal is elismerik, Budapest 9, Prága 10, Pozsony 7+6 (szabadon választott). **(Lásd IX.sz. melléklet)**

Álláspontom szerint a vizsgált tanintézetek helyzetéből több következtetés vonható le.

- Az általam megismert rendvédelmi iskolák bachelor képzésének tananyagaiból és az iskolák működési filozófiájából, tevékenységükből hiányzik a militáns jelleg. A felsőoktatási tanintézetek irányába nyitó folyamat zajlik ezen országokban.
- Az európai uniós egységesülési folyamat kihat az Európai Unió tagállamainak a rendőrségeire is, ezen keresztül pedig a rendőri oktatásra. Ez nem csak a jogtudományi, hanem a szakmai területeket, tananyagokat is érinti.
- A „Bologna-i folyamatba" való belépéssel az iskolák működési körülményei közelítenek a polgári felsőoktatási intézetekhez. Az Európai Felsőoktatási Térséghez tartozás potenciális lehetőségeket biztosít a rendőr hallgatók nagyobb mértékű időszakos külföldi képzésére, nem utolsó sorban annak anyagi fedezete biztosítására.
- A főiskolai szintű BA alapfelkészítés mellett megjelent az önálló rendvédelmi master (egyetemi), diploma iránti igény, ezzel is kiszolgálva a rendőrségek vezetői szükségletét. Mind a négy országban létezik akkreditált rendvédelmi egyetemi szak, a négy iskola közül Budapesten, Pozsonyban, Prágában. Németországban Münsterben a németországi rendőrségek által fenntartott felsőoktatási intézmény, amely Európa talán legjobban szervezett és finanszírozott, rendvédelmi jellegű, akkreditált, két éves, nappali tagozatos egyetemi diplomát biztosító tanintézete.
- Lehetőség nyílik doktori iskola alapítására is, alapozva a meglévő BA és MA szakokra. Kedvezőek a feltételek Ph.D. felkészítés akkreditálására, indítására. Doktori iskolával rendelkezik a prágai és a pozsonyi tanintézet. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem 2012. I. 1.-i létrejöttével — mivel az egyetemen doktori iskola van — nálunk is pozitívak a kilátások.[12]

[Különös, hogy az egyetlen magyar nyelvű és a magyar rendvédelem-történeti tartalmú tudományos igényű alkotások közlését fő feladatának tekintő tudományos periodikához a szerző a szakterületéről olyan írást küldött publikálásra, amelyben még csak említést sem tesz a hivatástörténet oktatásáról. A cikk jól példázza azt a sajátos szemléletet, amely a magyar rendvédelmi értelmiségképzés számára a hivatástörténeti oktatást elhanyagolhatónak tartja. Ezzel párhuzamosan pedig — egy kitűntetett prekoncepció érdekében — az egyik külföldi modell átvételét szorgalmazza. E favorizált modellt pedig a fejlődés egyetlen lehetséges útjaként igyekszik érzékeltetni. *(A szerk.)*]

Jegyzetek:

[1] A rendőrtisztek felkészítésének a tananyaga mindig is eltért a katonai tisztképzés tartalmától. Ebben nincsen új vonás. Magyarországon a polgári magyar állam időszakában is elkülönült a rendőrtiszti és a katonatiszti képzés. A rendőrség — a polgári magyar állam időszakának terminológiájával élve — polgári fegyveres őrtestületnek minősült, ennek megfelelő volt a rendőrtiszti képzés tartalma is. Lényegében jogtudományi képzettségre — tisztek esetében jogakadémiai oklevélre, kapitányságvezetők esetében pedig jogtudori oklevélre — épülő szakképzés alkotta a rendőr tisztképzést. Azonban a rendőrtiszt kifejezés is helytelen, mivel őket rendőrtisztviselőknek nevezték. A XIX. és a XX. században is figyelemmel kísérték a leendő rendőrtisztek felkészítését megvalósító intézmények tevékenységét Európa jelentősebb országaiban és a hasznosítható tapasztalatokat igyekeztek adaptálni. Az új vonás az, hogy az Európai Unió néhány alaptételének a megvalósulása érdekében (személyek és áruk szabad mozgása) illetve a bűnözés egyes fajtáinak nemzetközivé válása miatt valamennyi tagországra kiterjedő érvényességű szabályozók születtek, amelyeket értelemszerűen a nemzeti rendvédelmi testületek hivatottak kivitelezni. A tagállamok által közösen kialakított rendvédelmi elvárások azonban nem tesznek különbséget a katonailag szervezett és a polgári fegyveres őrtestületek között. A rendvédelem érdekében azonban nem csupán rendőri testületeket működtettek a polgári Magyarországon — mint ahogy napjainkban az Európai Unió több társországában — hanem csendőrségeket is. A csendőrök pedig személyükben katonának minősültek, ezért — a rendvédelmi tartalmú felkészítésük mellett —katonai kiképzésben is részesültek. A testület belső függelmi viszonyai katonaiak voltak. A testület személyi állományára a katonákra vonatkozó általános elvárások is érvényesek voltak. E katonai jelleg hiányában aligha lett volna képes a szervezet a tábori csendőri feladatkör ellátására. A magyar csendőrség eredményei tekintetében nem maradt el a rendőrségtől, sőt túlszárnyalta azt, olyan eredményeket produkálva, amelyet azóta sem sikerült felülmúlnia a későbbi korok rendvédelmi testületeinek. A rendőrség és a csendőrség egyaránt a korabeli magyar polgári demokrácia szabályai szerint és elvárásainak megfelelően működött. A két rendvédelmi szervezettípus tevékenységének jellege között — azonos típusú tevékenységek ellátása esetében — eltérés nem volt. *(a szerk.)* BORBÉLY — KAPY ; PARÁDI: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szerve a Magyar Királyi Csendőrség. ; PARÁDI: Rendőrtisztképzésünk hagyományai 167-1945. ; PARÁDI: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945. ; PARÁDI: A magyar rendőrtisztképzés tradíciói 1867-1945. ; PARÁDI: A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályokba sorolt állami alkalmazottak szakvizsgarendszere. ; REKTOR ; SZAKÁLY.

[2] Négy közép-európai tagállam rendőrtisztképző oktatási programjának az értékelése, megítélésünk szerint szűk bázis ahhoz, hogy az Európai Unió egészére vonatkozó következtetés levonható legyen. Nem kellően megalapozott kijelentésnek tekinthető, hogy a polgárbarát jelleget csak a polgári fegyveres őrségek (rendőrség típusú rendvédelmi szervezetek) képesek megvalósítani. Azokban az országokban, ahol katonailag szervezett őrtestületek is működnek (csendőrségek) ezt a kijelentést minden bizonnyal cáfolnák. *(a szerk.)*

[3] A rendőri testületek személyi állományába tartozók egy részénél a civil ruha viselete, illetve az, hogy a rendőri testületek személyi állományának egy része karhatalmi feladatok ellátására specializált szervezetben teljesít szolgálatot, amely szolgálati ág a működése során nem tekinti ellenségnek az intézkedés alá vont tömeget nem új jelenség. Ez már megvalósult a polgári magyar állam időszakában is a XIX-XX. században a csendőrség és a rendőrség tekintetében egyaránt. A detektívek például nem is viselhettek egyenruhát stb. A szolgálati fellépés jellegében a hadi típusú módszerek mellőzése nem csupán a rendőri, hanem valamennyi rendvédelmi szervezet sajátja volt. Ellenkező esetben aligha lettek volna képesek kellő eredményességgel működni, hiszen az Európai Unió jelenlegi nemzeti rendvédelmi testületeinek a második világháborút megelőző időszakban működő elődszervezetei többségükben többé-kevésbé a polgári jogállam keretei között tevékenykedtek. *(a szerk.)*

VÉCSEY ; TÖRÖK — NÉMETHY

[4] Az új helyzetet kialakító szabályozások és intézmények:

- a Schengeni Egyezmény,
- a Schengeni Végrehajtási Egyezmény,
- a Dublini Menekültügyi Egyezmény, 1997- től hatályban,
- a Schengeni Információs Rendszer, SIS,
- a közös uniós vízumszabályozások,
- az ujjlenyomatok összehasonlítására irányuló „Eurodac" létrehozásáról szóló 2725/2000/EK rendelet,
- Eurojust információs rendszer, 2002,
- az államhatáron átnyúló üldözés megjelenése a gyakorlati munkában, az ezt lehetővé tevő kétoldalú nemzetközi szerződések,
- az európai elfogató parancs szabályozásának hatályba lépése,
- nemzetközi jogsegély szolgáltatás,
- Európai Rendőrségi Hivatal, (EUROPOL),
- Európai Rendőr Akadémia, (CEPOL).

[5] Azzal a tartalommal, amit Magyarországon napjainkban a „rendészettudomány" tartalmaként a terminológia védelmezői megfogalmaznak, nem lehet komolyan venni ezt a „szakterületet", mivel ez általtudomány. Az úgynevezett „rendészettudomány" által lefedett terrénumokat ugyanis már más tudományok uralják. E tudományok egyes ágait valóban a rend védelme érdekében művelik, például kriminálszociológia, kriminálpedagógia, krimiálpszichológia stb. Ezeket a résztudományokat azonban nem lehet egy tudománynak tekinteni, mivel nincsen közös metodikájuk, kizárólag az anyatudomány módszertanával művelhetők. Önálló tudományterület és metodika hiányával tehát általtudományként kezelhető a „rendészettudomány" a jelenlegi tartalmával. Ezen a tényen az sem változtat, ha a hatalmi csoportosulások között lavírozók időlegesen érvényt szereznek téveszméiknek, illetve a hivatásukat szeretőket sikerül félrevezetniük hangzatos szólamokkal. Azok a híresztelések, amelyek szerint a szlovén és a szlovák tudományos akadémiák elfogadták a „rendészettudományt" önálló tudományként — amennyiben a hírek igazak — elsősorban e nemzetek rendvédelmi lobbijainak érdekérvényesítő képességét bizonyítják, nem pedig e két nemzeti tudományos akadémia működésének a kiforrottságát. Az sem felel meg a valóságnak, hogy Németországban a „rendészettudomány" polgárjogot nyert volna, mivel a polizeiwissenschaften kifejezés nem rendőrtudományt, hanem rendőrtudományokat jelöl, amely nem jelent más mint a rendvédelem érdekében művelt tudományágak gyűjtőelnevezése, de koránt sem egy önálló tudomány jelölése. *(a szerk.)*

[6] A közép-európai nemzeti rendvédelmi rendszerek változásait nem lehet egy homogén folyamatnak tekinteni. Abból a szempontból ugyan valóban egy tőről fakadnak, hogy a második világháborúban gyökerezik a változás. Nevezetesen a második világháború után a szovjet hadsereg által megszállt területen az orosz indíttatású szovjet rendvédelmi mintát vezették be, a vesztes Németország nyugati felére pedig az USA rendvédelmi modelljét adaptálták. A volt Varsói Szerződés tagállamaiban az orosz-szovjet modellt valamilyen módon lebontották. Németország mozgásterét azonban behatárolja az a félsz, hogy a rendvédelmi struktúrája még véletlenül se hasonlítson a harmadik német birodalom rendvédelmi szerkezetére. Ezért nyilvánvalóan nem mer visszatérni a hagyományaihoz, így a két német állam egyesülése után a volt keletnémet területeken is az ameriaki adaptált mintát vezették be. Egyébként pedig — mivel az adaptált amerikai modellt a németek már „belakták" az jól szolgálja a biztonságukat, ezért — lényeges változtatásokra nem is törekszenek. A Varsói Szerződés volt tagállamainak a helyzete a némettől eltérő, mivel a térség nemzetei jogosan térhetnek vissza a saját történelmi gyökereikhez, a nemzeti kultúrkörnyezetükben már bevált rendvédelmi modellekhez. A legtöbb országban ezt meg is tették. Így került sor például Romániában és Szerbiában a nemzeti csendőrségek reorganizálására.

Ennek a folyamatnak azonban semmi köze ahhoz, hogy milyen típusú függelmi viszonyrendszer szerint működő testületek találhatók az egyes rendvédelmi modellekben. Nem azért választották az egyes nemzetek az egyik vagy a másik modellt, mert az tartalmazott vagy nélkülözött katonailag szervezett őrtestületet.

Napjainkban az egyes országok rendvédelmi modelljének az alakítása lényegében egy tágabb vitatéma részét képezi. Nevezetesen a tét az, hogy milyen mértékben oldódjanak fel a nemzetállamok az Európai Unió által képviselt globalitásban. Ezt pedig nyilvánvalóan a nemzeti érdekek és az erőviszonyok határozzák meg. A polgári fegyveres őrtestület kontra katonailag szervezett őrtestület vitája tehát lényegét tekintve álvita, mivel mindkét modell kitűnően megállja a helyét. Nyilvánvalóan a nemzeti hagyományoknak kellene e kérdést eldönteni. Mivel azonban a globalizáció hívei a polgári fegyveres őrtestület típusa mellett tették le a garast, a globalizációt és a nemzeteket előtérbe helyező álláspontok közötti csatatér egyik elméleti mellékhadszínterévé vált a téma. Ez a jelenség érdekes módon nem idegen a magyar rendvédelemtörténet számára, mivel hasonló viták zajlottak a reformkorral kezdődően a közigazgatás témakörének részeként a rendfenntartásról Magyarországon is. Abban az időben azonban a municipalisták ragaszkodtak a rendőrséghez és a centralisták támogatták a csendőrség gondolatát. A harmadik évezred elejére 180 fokos változás történt, mivel a központosítást támogató globalisták a rendőrség, míg a nemzeti önállóságot előnyben részesítők a rendőri és a csendőri típusú rendvédelmi testületeket is magába foglaló úgynevezett kontinentális rendvédelmi modell mellett törnek lándzsát. Természetesen e két irányzat csak a markáns irányvonalakt tükrözi, köztük számos köztes felfogás is napvilágot látott. *(a szerk.)*

FORRÓ

[7] A Cseh Köztársaság Rendőr Akadémiáján hallgatható kötelező tárgyak és azok kreditértéke:
Kötelező tárgyak, 101-103 kredit, 12 tantárgy:
- Idegen nyelv, 10 kr.,
- Kriminalisztika, 12 kr.,
- Kriminológia, 9-11 kr.,
- Vezetéselmélet, 6 kr.,
- Politológia, 4 kr.,
- Pszichológia, 11 kr.,
- Szociológia, 4 kr.,
- Közigazgatási jog, 11 kr.,
- Álam és jogelmélet, 11 kr.,
- Büntetőjog,11 kr.,
- Polgári jog alapjai, 6 kr.,
- Gazdasági jog alapjai, 6 kr. (1)

NOVOSAD —LUKESOVÁ — MUDROVÁ:

[8] *Studijná prírucka, Akademicky rok 2010/2011.*17 .p.

[9] *Studienführer Pol B.A. SS 2011.* 6.p.

[10] *Studijná prírucka, Akademicky rok 2010/2011.* :.op.cit.. 18.p.

[11] A berlini rendőrtiszképző főiskola szakmai gyakorlata több részből áll:
- Bevetési tréning, 7 hét, elosztva a hat szemeszterre, benne lövészet; 68X90 perces sportfoglalkozás, félévente 17 az 1-4 szemeszterekben; fegyverismeret, járőrszolgálati tananyag.
- Információs és kommunikációs technikák,2 hét.
- Magatartás tréning, 2 hét.
- Bevetési és vezetési tanfolyam, 6 hét, kötelékvezetés, tevékenység szervezése.
- Kirendeltségi gyakorlat, 21 hét, három szemeszterre elosztva.
- Választható gyakorlat, 3 hét külföldön vagy az ország bármely részén tetszőleges állami vagy civil rendvédelmi szervezetnél.
Studienführer Pol B.A. SS 2011. : op.cit. 12-13.p.

[12] Hallgatói Tájékoztató, 2009/2010. tanév.

A jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK ÉS KISMONOGRÁFIÁK		
BORBÉLY — KAPY	–	BORBÉLY Zoltán — KAPY Rezső: *A 60 éves magyar rendőrség.* Budapest, 1942, Halász Irodalmi és Könyvkiadó Vállalat. 600 p.
REKTOR	–	REKTOR Béla: *A Magyar Királyi Csendőrség oknyomozó története.* Cleveland Ohio USA, 1985, Árpád Könyvkiadó Vállalat. 552 p. USA ISBN 0-934214-01-8.
SZAKÁLY	–	SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1945.* Budapest, 2000, Ister. 173 p. HU-ISBN 963 92 4324 8 Ö.
TANULMÁNYOK		
FORRÓ	–	FORRÓ János: Milyen legyen a jövő rendőrsége? *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XIX. évf. (2010) 22.sz. 30-45.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2008. október 10.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai a nemzeti rendvédelmünkre."* című XXII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
PARÁDI: A polgári magyar állam első központosított, közbiztonsági szervezete a Magyar Királyi Csendőrség.	–	PARÁDI József: A polgári magyar állam első központosított, közbiztonsági szervezete a Magyar Királyi Csendőrség. *Belügyi Szemle,* XXXVII.évf. (1989) 2.sz. 35-40.p. HU-ISSN 0133-6738.
PARÁDI: Rendőrtisztképzésünk hagyományai 1867-1945	–	PARÁDI József: Rendőrtisztképzésünk hagyományai 1867-1945. In DÁNOS Valér (szerk.): *A rendőrképzés reformja a kelet-európai változások tükrében.* Budapest, 1991, BM Rendészeti Kutatóintézet. /Tanulmányok a rendészet köréből, 1./ A tanulmány korábbi változata 1991. november 13.-án Balatonföldváron hangzott el. A Rendőrtiszti Főiskola által szervezett rendvédelmi szakképzési konferencián. A publikált tanulmány javított, bővített és átdolgozott változata.
PARÁDI: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945.	–	PARÁDI József: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XIII. évf. (2007) 16.sz. 90-93.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A rendvédelmi szakképzés története."* című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A magyar rendőrtisztképzés tradíciói 1867-1945	–	PARÁDI József: A magyar rendőrtisztképzés tradíciói 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XIII. évf. (2007) 16.sz. 94-99.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A rendvédelmi szakképzés története."* című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
PARÁDI: A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályokba sorolt állami alkalmazottak szakvizsgarendszere.	–	PARÁDI József: A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályokba sorolt állami alkalmazottak szakvizsgarendszere. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XIII. évf. (2007) 16.sz. 100-104.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A rendvédelmi szakképzés története."* című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
JOGSZABÁLY- és ADATTÁRAK		–
TÖRÖK — NÉMETHY	–	TÖRÖK Lajos — NÉMETHY Tihamér (szerk.): *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye.* Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Rendőrtisztviselők Zsebkönyvtára./
VÉCSEY	–	VÉCSEY Leo et al. (szerk.): *A negyven éves budapesti detektívtestület jubileumi albuma 1886-1926.* Budapest, 1926, Magyar Királyi Állami Rendőrség Detektívtestületének nyugdíjpótló és segélyező egyesülete.
TANTERVEK és TÁJÉKOZTATÓK		–
Hallgatói Tájékoztató, 2009/2010. tanév.	–	Hallgatói Tájékoztató, 2009/2010. tanév. Budapest, 2009, Rendőrtiszti Főiskola.
NOVOSAD —LUKESOVÁ — MUDROVÁ:	–	Karel NOVOSAD — Dana LUKESOVÁ — Helena MUDROVÁ: *Informace o studiu akademicky rok 2010/2011.* [A 2010/2011 tanév tanulmányi tájékoztatója.] Praha, 2010, Policejní akademie České republiky. CZ ISBN 978-80-7251-330-7.
Studijná prírucka, Akademicky rok 2010/2011.	–	*Studijná prírucka, Akademicky rok 2010/2011.* [A 2010/2011. akadémiai év tanulmányi szabályzata.] Bratislava, 2010, Slovenská policie akademie deska. SK ISBN —
Studienführer Pol B.A. SS 2011.	–	*Studienführer Pol B.A. SS 2011.* [A rendőr bachelor képzés 2011. évi hallgatói tájékoztatója.] Berlin, 2011, Hochschule für Wirtschaft und Recht Berlin.

Mellékletek jegyzéke:

I. sz. melléklet
A rendvédelmi hallgatók létszáma a berlini főiskolán 2010-ben.

II. sz. melléklet
Jelentkezés Főiskolai képzésre a Német Szövetségi Köztársaság Brandenburg tartományának rendőrtiszti főiskolájára.

III.- sz. melléklet
A hölgyek aránya a budapesti Rendőrtiszti Főiskola a rendőri szakirányainak nappali képzésében a 2009/2010. tanévben.

IV. sz. melléklet
Tantárgycsoportok a budapesti Rendőrtiszti Főiskola bűnügyi szakirány oktatásában.

V. sz. melléklet
Tantárgycsoportosítás a budapesti Rendőrtiszti Főiskola bűnügyi szakirányának nappali képzésén.

VI. sz. melléklet
A jogtudományi tantárgyak aránya.

VII. sz. melléklet
Tantárgycsoportok a főiskolákon tanórákban.

VIII. sz. melléklet
Kriminológia és kriminalisztika tantárgyak óraszáma és kreditértéke.

IX.sz. melléklet
Válogatott dokumentumok a vizsgált oktatási intézmények tanulmányi szabályzatai, tantervei, tájékoztatói közül.

I.sz. melléklet

A rendvédelmi hallgatók létszáma a berlini főiskolán 2010-ben.

Hallgató összesen	Férfi	Nő	Külföldi (nő és férfi)
1063 honi + 8 külföldi = 1071	625	438	8

Szak szerint	Férfi	Nő	Összesen	Külföldi
Kifutó főiskolai r.	111	43	154	7
BA rendőr	71	50	121	0
BA biztonsági	443	345	788	1

Forrás ?

II.sz. melléklet

Jelentkezés Főiskolai képzésre a Német Szövetségi Köztársaság Brandenburg tartományának rendőrtiszti főiskolájára.

Év	**Jelentkezők száma**	**Felvettek száma**		
		Férfi	**Nő**	**összesen**
1991	425	42	8	50
1992	16	10	1	11
1993	659	82	56	138
1994	536	138	60	198
1995	1073	89	61	150
1996	991	84	66	150
1997	1130	83	78	161
1998	1826	98	52	150
1999	1571	61	39	100
2000	2416	78	26	104
2001	1655	55	45	100
2002	1615	56	44	100
2003	1491	60	35	95
2004	2550	71	29	100
2005	2960	-	-	-
2006	-	36	19	55
2007	3011	71	24	95
2008	2472	63	37	100
2009	2340	69	32	101
2010	2066	40	11	51
2011	2539			100
összesen	**33342**	**1286**	**723**	**2009**

Forrás ?

III. sz. melléklet

A hölgyek aránya a budapesti Rendőrtiszti Főiskola a rendőri szakirányainak nappali képzésében a 2009/2010. tanévben

Évfolyam	Férfi	Nő	összesen
I.évfolyam	72 fő	34, 32%	106 fő
II.évfolyam	54 fő	30, 35%	84 fő
III.évfolyam	53 fő	45, 45%	98 fő
összesen	**179 fő**	**109, 37%**	**288 fő**

Forrás ?

IV. sz. melléklet,

Tantárgycsoportok a budapesti Rendőrtiszti Főiskola bűnügyi szakirány oktatásában.

Jogtudományi ismereti tantárgycsoport		Általános ismereti tantárgycsoport		Szakmai ismereti tantárgycsoport	
Büntetőeljárás jog	84 tanóra 8 kr.	Pedagógia	28 tanóra	Vezetés elm.	42 tanóra
Büntetőjog	168, 14 kr.	Pszichológia	70, 8 kr.	Kriminalisztika	336
Közigazgatási jog	84, 8 kr.	Számítástechnika	70, 5 kr.	Kriminológia	70
Polgári jog	28, 3 kr.	Etika	28, 3 kr.	Testnevelés	140
Nemzetközi és eu. jog	56, 6 kr.	Politológia	28, 3 kr.	Intézkedéstaktika	126
Bevezetés a jogtudományba	28 3 kr.	Szociológia	28, 3 kr.	Bűnügyi szolg.	182
Magyar alkotmányjog	84, 7 kr.	Közgazdaságtan	14, 1 kr.	Gazdaságvédelem	56
		Idegen nyelv	210, 9 kr.	Igazgatásrendészet	28
		Kommunikáció	28, 2 kr.	Határrendészet	28
				Közlekedés, közrendvédelem	28
				Egyebek	98
				Szakmai gyakorlat	390
Összesen	532 tanóra, 21 % 49 kr., 27%		504 tanóra 20 % 34 kr. 19 %		1524 tanóra 59% 97 kr. 54%
Mindösszesen	**2560 óra és 180 kredit**				

Forrás ?

V.sz. melléklet

Tantárgycsoportosítás a budapesti Rendőrtiszti Főiskola bűnügyi szakirányának nappali képzésén.

Tantárgyak	Óraszám	Százalék	Kreditszám	Százalék
Jogi	532	21%	49	27%
Általános ismereti	504	20%	34	19%
Szakmai	1524	59%	97	54%
Összesen	**2560**	**100 %**	**180**	**100 %**

Forrás ?

VI.sz. melléklet

A jogtudományi tantárgyak aránya

	Budapest	Berlin	Prága	Pozsony
Össz óra	2560	3336		2152
Jogi órák	532	558		776
Százalék	21%	17%		36%
Kreditpont	49	29,5	52	61
Százalék	27%	16%	29%	34%

Forrás ?

VII.sz. melléklet

Tantárgycsoportok a főiskolákon tanórákban

	Budapest	Berlin	Prága	Pozsony
Jogtudomány	532 óra = 21%	558 óra = 17%	29% (*)	776 óra = 36%
Általános ismeretek	504 óra = 20%	304 óra = 9%	16% (*)	312 óra = 15%
Szakmai ismeretek	1524 óra = 59%	2474 óra = 74%	55% (*)	1064 óra = 49%
Összesen	**2560 óra = 100 %**	**3336 óra = 100 %**	**100 %**	**2152 óra = 100 %**

(*) Kreditpontok alapján

VIII. sz. melléklet:

Kriminológia és kriminalisztika tantárgyak óraszáma és kreditértéke

Tantárgyak	Budapest	Pozsony	Berlin	Prága
Kriminalisztika	336 óra = 17 kredit	168 óra = 14 kredit	398 óra = 27,5kredit	300 óra = 22 kredit
Kriminológia	70 óra = 5 kredit	48 óra = 4 kredit	173 óra = 10 kredit	75 óra = 11 kredit

IX.sz. melléklet

Válogatott dokumentumok a vizsgált oktatási intézmények tanulmányi szabályzatai, tantervei, tájékoztatói közül.

1. www.akademiapz.sk a Szlovák Rendőr Testületi Akadémia honlapja.
Studijná prírucka, Akademicky rok 2010/2011. [A 2010/2011. akadémiai év tanulmányi szabályzata.] Bratislava, 2010, Slovenská policie akademie deska. SK ISBN —

2. www.hwr-berlin.de a Berlini Gazdasági és Jogi Főiskola honlapja.
Studienführer Pol B.A. SS 2011. [A rendőr bachelor képzés 2011. évi hallgatói tájékoztatója.] Berlin, 2011, Hochschule für Wirtschaft und Recht Berlin. DE ISBN —

3. www.polac.cz a Cseh Rendőr Akadémia honlapja.
- The Police Academy of the Czech Republic in Prague, a tanintézet nyilvántartási szám nélküli kiadványa, 2010.
Karel NOVOSAD — Dana LUKESOVÁ — Helena MUDROVÁ: *Informace o studiu akademicky rok 2010/2011.* [A 2010/2011 tanév tanulmányi tájékoztatója.] Praha, 2010, Policejní akademie České republiky. CZ ISBN 978-80-7251-330-7.

4. Hallgatói Tájékoztató, 2009/2010. tanév. Budapest, 2009, Rendőrtiszti Főiskola. HU ISBN —

0384 **FORRÓ János**

Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884

Fejér vármegye először 1009-ben található a korabeli dokumentumok között. Egyetlen városa Fehérvár (Alba Regia, Fehérvár, Istolni Belgrád, Stulweisenburg, Székesfehérvár) 1018 óta királyi, szakrális székhely, amely a Magyar Királyságban meghatározó, szerepet töltött be a török hódoltság kezdetéig, 1543-ig. Fejér vármegye megszervezésétől kezdve királyi vármegyeként működött, majd — a *II. András* által kiadott 1222-es Aranybullát követően —megkezdődött a nemesi vármegye és intézményrendszere fokozatos kialakulása, fejlődése.

A nemesi vármegye tehát a területén birtokkal rendelkező nemesek önkormányzattal bíró szervezete volt, de ugyanakkor a királyi hatalom gyakorlását is biztosította. A XV. századtól csökkent az ítélkezés szerepe, a legnagyobb földesurak megszerezték az önálló ítélkezés jogát. Bár a nemesi vármegye tekintélye csökkent, ám politikai befolyása 1848-ig töretlennek volt mondható, és később a dualizmus korában is mértékadónak számított az állami közigazgatás mellett. Főként a HABSBURG-uralom alatt nőtt meg a politikai befolyása, mert a rendi ellenállás védőbástyája volt.

A vármegyék 1520-tól több feladatot kaptak: törvények, rendeletek végrehajtása, önkormányzati igazságszolgáltatás, a jobbágyság feletti hatalom és adószedés. Ezt követően törvénybe foglalták azt is, hogy a királyság és a helytartóság törvénytelen rendeleteit nem kötelesek végrehajtani.

Fejér vármegye területe a megalakulásakor lényegében két földrajzi egységre tagolódott, amely kezdetben a Duna két oldalán helyezkedett el.[1] Ezt a kettős helyzetet számolta fel, — a török hódoltság területét érintően — 1596. évi országgyűlés, amely a Duna-Tisza közén elterülő Solti széket az 52. törvénycikkel Pest-Pilis vármegyéhez csatolta.[2]

Ebben az időben Fejér vármegyét két járásra osztották, a Vértesaljai és a Sárréti járásokra.[3]

A vármegye területén ebben az időben elsősorban magyarok, korábban a XI. században a területi autonómiát kapott besenyők (a Sárvíz mellékén), valamint a Fehérvárott külön kiváltságokat is élvező vallonok (latinok) és végül a XIII. században Perkátán,[4] míg később a XIV. században Hantos környékére is kunok települtek, akik kapitánysággá szerveződtek. Az 1400-as évektől kezdődően Fehérváron és a Duna partján megjelentek a rácok települései is, sőt akkor már a királyi Magyarországon megjelentek a folyamatos mozgásban lévő cigányok is. A lakosságnak ez a sokszínűsége a vármegye történeténél mindig is jelen volt.[5] A hadi utakkal összefüggésben, sőt a keresztes hadak mozgásával kapcsolatban, vagy a tatárjárás során, legtovább a törökellenes küzdelmek alkalmával, a hadak mozgásakor, vagy a cigányok letelepítésével összefüggésben a falvak lakossága, élete- testi épsége, tulajdona, terményei, termékei, de még a vásárok biztonsága is folyamatosan veszélyben voltak. A lakosság csak hosszabb-rövidebb ideig volt biztonságban a bűnözéssel szemben. Mindezek a tények kihatással voltak a megye közrendjére, közbiztonságára, egyúttal pedig gyengítették a nemesi vármegye intézményrendszerének kiépülését és működését.

Fejér vármegye szervezeti felépítése lényegében megegyezett a többi vármegyével. Fejér vármegyét érintő minden fontos vármegye területén fekvő királyi városok önálló bíráskodási jogot kaptak, azonban a nemesség birtok- és egyéb pereiben nem ítélkezhettek.

Elterjedt gyakorlat volt, hogy a megyében birtokos mágnások, egyházi személyek — akiket sem hivataluk, sem lakóhelyük nem kötött szorosan a vármegyéhez — tiszttartójukat vagy teljes jogú meghatalmazottjukat küldték el a megyegyűlésekre. A közgyűlésen tárgyalt ügyek kiterjedtek a megye életének szinte egészére. Fontosságukat gyakoriságuk mutatta. Gyors döntést kívánó esetekben, amikor nem volt már idő vagy lehetőség a közgyűlés összehívására, akkor azokat értesítették, akiket könnyen elértek, és ők döntöttek a tisztviselőkkel: részleges vagy kisgyűlésen. A gyűlés helyszínének, jellegének dátumának a rögzítése után a jegyzőkönyvek ismertetik a jelenlévők névsorát. Napirendi pontok szerint nem számozták meg az ügyeket. Elsőként a királyi vagy felsőbb hatóságoktól érkezett leiratokat ismertették. A velük kapcsolatos teendőket azonnal megvitatták, döntöttek és az intézkedéseket jegyzőkönyvezték. Minden közgyűlés tárgyalta a megye „közrend – közbiztonsága – közbátorsága" helyzetét, de azt mindig követő jelleggel tették. A közgyűlés küldte ki a tisztviselőit a legkülönbözőbb: adó, katonaügyek, határviták stb. intézésére. Megfogalmazta a követek utasításait, beszámoltatta őket, s intézkedett tevékenységük pénzügyi finanszírozásáról is. Itt mutatták be a nemesi kiváltságleveleket. A közgyűlések lefolytatásában megfigyelhető gyakorlat., hogy utoljára tárgyalták a birtokos nemesek közötti határviták kapcsán bejelentett eltiltásokat, s az ezekkel kapcsolatos ellentmondásokat.

A nemesi vármegye legfontosabb — a rendfenntartás irányításában is valamilyen formában résztvevő — tisztségviselői voltak:

- *Főispán* (sempremus comes): A nemesi vármegye élén álló legfontosabb funkció, személyét a legnagyobb birtokkal rendelkező földesurak közül jelöli ki a király. A főispánt be kellett iktatni és hitellevélre kellett felesketni.
- *Alispán* (vice comes): a vármegyei közigazgatás feje 1950-ig. A 16. században vált a megye legfőbb választott tisztségviselőjévé, amikor az egyházi és a világi főurak helyett a megye nemessége vált a meghatározó réteggé. 1546-tól a vármegyék másodalispáni funkciót is szerveztek. A másodalispán a bíráskodásban helyettesítette az alispánt.
- Megyénként általában 4 *szolgabíró* működött, részben és csak később igazodva a járásokhoz, a megyei törvényszék tagjai voltak az ispánnal együtt, azonban, majd annak alárendeltjeként működtek. Intézkedéseikről jelentést készítettek az alispánnak. A járások kialakulásával és többszöri változtatásával kialakul járásonként a főszolgabíró és a néhány alszolgabíró intézménye is. A nemesi vármegyében a szolgabíró töltötte be a közigazgatás, az igazságszolgáltatás legfontosabb tisztségét, s általában felelt mindazért, ami a vármegyében történt. Ő rendelkezett a karhatalommal (hajdúkkal, darabontokkal, pandúrokkal és vármegyei huszárokkal), velük közösen vezette az általános helyszíni nyomozást, a mindenkor „elkésett helyszíni szemlét" is, sőt részt vett a bűnözők elleni cirkálásban. Erre mindig akkor került sor, ha a vármegyében romlott a közrend-közbiztonság helyzete.
- *Notárius* (jegyző): fogadott és fizetett tisztségviselő volt, írásbeli és adminisztratív tevékenységet folytatott. Felelős volt az adminisztráció intézésének, feladata az írásbeliség végrehajtása és a megyei pecsét őrzése lett. A tisztség *Mária Terézia* óta állandósult tisztség volt.
- *Esküdtszék* (jurati nobiles): kezdetben esküdt nemesek, akik a szolgabíró mellett a jogszolgáltatásban segítettek, később az igazgatási tevékenységben is részt vettek.

A vármegye kétféle jogszolgáltatási tevékenységet végzett. Egyrészt működtette a vármegyei törvényszéket: az ítélőszéket, a sedriát, amely a nemesek bűntető és polgári peres ügyeiben járt el, és amelynek ítélet kiszabási és végrehajtási pallosjoga volt. Ez a vármegye legrégebbi testületi fóruma, amely helyi szinten jogalkalmazási funkciót gyakorol. Első fokon a nemesek, másodfokon pedig a jobbágyok ügyeiben is ítélkezhetett. Kiszabhatta és végrehajthatta az ítéleteket. Másrészt a rendi különbségek figyelembevételével működött az úriszék, amely a parasztok ügyeiben másodfokon ítélkezett, és amely a falusi bíróság feljebbviteli szerve volt.

A XV. századtól kezdve csökkent a vármegye ítélkezési szerepe, mert a legnagyobb földesurak megszerezték az önálló ítélkezés jogát, sőt a pallosjogot is. 1520-tól azonban egyre több feladatot kaptak a vármegyék törvények, rendeletek végrehajtása, önkormányzati igazságszolgáltatás, adószedés stb. tárgyában. 1526-tól (a Mohácsi csatavesztés után) a kormányzati központ Bécsbe kényszerült, a Fejér vármegyei főispán és a tisztikara azonban Győrben székelt, a vármegye magára maradt, ugyanakkor a helyi ügyek intézése tekintetében megerősödött autonómiája, amit egyfajta jogi autonómizmus is követett. A vármegye megmaradó ÉNY-i részét pedig ideiglenesen Veszprém és Komárom vármegyéhez csatolták. Az autonómiát jelentős mértékben erősítette azon 1545-ben létrejött törvény, amely lehetővé tette, hogy a vármegyék a királyi helyhatóság törvénytelen rendeleteit nem kötelesek végrehajtani. A nemesi vármegye tekintélye összességében csökkent ugyan, ám politikai befolyása 1848-ig töretlennek mondható. Főként a HABSBURG-uralom alatt nőtt meg a politikai befolyása, mert a rendi ellenállás védbástyája volt.[6] Az önkormányzatiság jegyében XVIII. században országszerte megyeházak, börtönök épültek.

Fejér vármegye közbiztonsága.

Már a nemesi vármegye tisztikara is a legfontosabb feladatai között tartotta számon a közbiztonság kezelését. A térség viharos történelmének a sodrában a közrend romlásáról azonban a vármegyei nemesség nem tehetett, az események megváltoztatták, sőt rendre károsan befolyásolták a vármegye, közrendvédelmi helyzetét és hosszú időre elnapolták a téma megnyugtató rendezését.

Fejér vármegye és a szomszédos vármegyék területe 1543 és 1688 közötti török uralom alatt állt. A török közigazgatás budai vilajetén belül, három szandzsákja fedte le a Kelet-Dunántúli térséget: a budai, a székesfehérvári, amely egyúttal nahie-nek (járás) is számított, és a simontornyai szandzsák. Fehérváron ebben az időben fegyvergyár, fegyvertár, lőszerraktár, salétrombánya, börtön (átlagosan 70 magyar rabbal), magtár, mészárszék, élelmiszerraktár is működött.[7] A török közigazgatásra jellemző az volt, hogy Buda környékén igen erős volt, a végvárak között gyenge, a Duna-Tisza közét, pedig szinte teljesen magára hagyták. A területen közbiztonságról nem lehetett beszélni, emiatt ott kialakulhatott a parasztvármegye intézménye, amely – a törökök hallgatólagos beleegyezésével - elsősorban a közbiztonság javítására egymással szövetkező falvak védelmi szervezete volt. Az éves adóbehajtástól eltekintve a hódítók azért engedték,

hogy az adózás eredménye minél nagyobb haszonnal záruljon a török tisztikar számára.[8] A török hadak számára a térség katonai felvonulási területnek számított.[9] Uralmuk idején és a háborúk alatt a vármegye falvai pusztulásnak indultak és elnéptelenedtek, a lakosságszám kb. 55 ezer főre csökkent. Ezzel párhuzamosan a falvak lakóit 1650-től a HABSBURG szimpatizáns önkéntesek is folyamatosan zaklatták rablással, kifosztással és általában erőszakoskodásukkal. Fejér vármegye 1686-tól letiport, legázolt, fölégetett földekből állt.[10] Már ekkor is jellemző bűncselekmények voltak: a rablás, az útonállás, a marha- és ló-tolvajlás, és általában az emberi élet elleni bűncselekmények.

A vármegye területe 1688-ra a Solti szék leválása miatt jelentősen kisebbedett, gazdasági ereje csökkent. Az 1686-os kamarai összeírás szerint a megyében és egy városban, amelyet széthordtak és kifosztottak, Fehérvárt elhagyatva találják. A 65 faluból 25-ben laktak, 11-ben gyéren laktak (azaz 36 településen élt lakosság), 29 falu elhagyatott és mintegy 400 lakóház lakatlan volt.[11] A lakosság 1683-tól a Dunántúli Közép-hegységben és a Sárvíz mocsaraiban húzódott meg.[12] A lakosság a vallását tekintve is megosztottá vált. A közbiztonság megyeszerte teljesen hiányzott. A lakossági terheket csak fokozták a mintegy 30 ezer fős európai hadsereg fegyelmével, ellátásával és beszállásolásával kapcsolatos gondok. A HABSBURGok 1688 után folyamatosan, mintegy évszázadig folytatták a terület betelepítését, benépesítését.[13] Fejér vármegye északi részének felszabadítására 1686-1688 között került sor, a déli területek pedig 1686 kora őszén váltak szabaddá.

A győztes szövetséges osztrák, német, bajor és lengyel csapatok 1688-1692 között Fehérváron és a vármegyében katonai közigazgatást vezettek be, amelynek parancsnokául báró AREYZAGA János ezredest nevezték ki, aki a legkeményebb eszközökkel próbálkozott a közrend fenntartására, ismét bevezette a város kapuinak éjjeli zárását, lovas- és gyalogos járőrcsoportok portyázták a város és megye területét is. A megye közbiztonságának a javítására ezek az intézkedések azonban nem voltak elegendők.

A bécsi udvar Fejér vármegyét szerzett földterületnek minősítette. A földek újraelosztására 1691. december 9.-én létrehozták az „Újra-szerzeményi Bizottságot". Ennek során azok jutottak nagyobb földbirtokhoz, akik a HABSBURG ház hűséges támogatói voltak.[14]

A katonai közigazgatást 1692. július 12.-én a felváltotta nemesi vármegye közigazgatása,[15] amely visszakapta az elvesztett jogintézményeit és hangsúlyozottan közigazgatási és rendvédelmi önkormányzatiságát is. A rendvédelmi igazgatási jogosítványa az önkormányzati jogok legfontosabb területét jelentette. A megye főispánjává az uralkodó kinevezte gróf ESZTERHÁZY Ferencet, visszaállították és megválasztották az alispánt, helyettesét és a főszolgabírót, továbbá nyolc nemest választottak szolgabírónak, valamint működtették a katonai biztosi intézményt. Az uralkodó a nemesi vármegye régi jogainak visszaadását 1694. október 10.-én az új vármegyei pecsét adományozásával külön is elismerte. A megye kiváltságai szűkebbek voltak, mint Fehérvár városé, amely 1703-ban I. Lipót császártól a „Diploma Leopoldinum" nevű dokumentummal visszakapta régi kiváltságait, alapjogait. Ezek között felsorolták a vámmentességet, a saját jogszolgáltatást, mint a bíró és az esküdtek, a polgári, bűntető és vagyoni jogosítványokat, megerősítették a függetlenségét a nemesi vármegyétől, befogadási jogot kapott, lakóinak csak a királyi seregben kellett katonáskodniuk, szabad végrendelkezési és pecsételési jogot kapott.[16] 1703-tól miután Székesfehérvár városa a jogait visszakapta óriási fejlődésnek indult, amely egyben a vármegye fejlődése egyik motorjának is bizonyult. A mezőföldi fejlett növény- és állattenyésztés, a szőlő- és bortermelés, a város és a katonaság részére tartott gulyák, ménesek, kondák, nyájak tenyésztésével óriási kereskedelmi jövedelem keletkezett, amelyhez jelentős mértékben hozzájárult az évente öt alkalommal megrendezett székesfehérvári vásár is. A termelés és a kereskedelem jövedelmeiből a nagybirtokosok, valamint a város, a legjobban adózó virilisták és a mezővárosokban élő zsidóság gazdagodott elsősorban. A nemesi társadalom intézményrendszere jól működött. A vármegye más privilégiumokkal együtt, önálló feladatául kapta a megyében a közrend-közbiztonság védelmét. Működő intézményei a közgyűlés, a kisgyűlés, az önálló falusi rendfenntartás, a megyei szolgabíró, a pandúr, hajdú és huszár intézmény, az 1830-as évektől kezdve pedig a csendbiztosi rendszer. A megyei nemesi rendvédelmet a vadőr, a csősz, a gátőr, a mezőőr, a bakter a foglalkozásukból eredően, jelentős mértékben támogatták. Az 1840-1890 között működő Mezei Rendőrség intézménye elsősorban a mezőgazdasági termelési feltételeket, a terményt védte.[17] A vármegyei vezetés a megyegyűlések közbiztonsági helyzetről szóló döntéseiből fakadó feladatokat a települések tudomására „levelesített körözések" (proscriptiok) formájában hozta. Ezek teljesítéséről a közgyűléseken rendszeresen beszámoltatták az alispánt, később pedig a másodalispánt és a szolgabírókat.

Ezt a fejlődést azonban jelentősen befolyásolta, gátolta, hogy a vármegye területén egy időben négyféle közigazgatási és rendvédelmi intézményrendszer működött, amelynek kombinációi mintegy kétszáz éven keresztül egymást kiegészítve, egyik modell a másikra hatva, vagy egymást ötvözve funkcionáltak.

A korábban leválasztott Solt- szék területéről, ahol a török hódoltság idején 1660-1690 között parasztvármegye működött, annak intézménye, egységei és módszerei hatottak a Mezőföldön is. E formában a parasztkapitánynak volt meghatározó szerepe, lovaskapitányok, hadnagyok, tizedesek, falusi bírók: utcánként, portánként szervezték a falvak önálló rendvédelmét. A területen a lovaskapitány alárendeltségében megjelentek a hajdúk (huszárok) is. A hajdú a parasztvármegyében lehetett fegyveres állathajtó, botos legény, később vármegyei törvényhatósági ember, illetve közbiztonsági szolgálatot teljesítő egyenruházott szolga, altiszt.

Az 1704-1709 között működött a megye közel kétharmadánál a Mezőföld egészét és Sárrétet birtokló kurucok saját intézményrendszere, a LOSONCZY Farkas István alispán által irányított kuruc vármegye.[18]

Ezen a területen portyázó kuruc lovas-katonák voltak a rendvédelem oszlopai. A város a kurucokkal szemben ellenségesen viselkedett, míg a falvak e rendvédelmi formában jól megszervezve, támogatóan vettek részt.

Fejér vármegye északi, északnyugati részén 1692-1704 és 1710 -1711 a nemesi vármegye intézményrendszere úgy működött, hogy azt Győrből, némely vezetők pedig Bécsből irányították a megyét a korábban megválasztott és elmenekült tisztikar, amely közbiztonságának alapvető felelőse, később egysége a pandúr szolgálat volt.[19]

Ugyanakkor a vármegye közbiztonságának mintájára — a városi lakosság elégedettségét meghatározó módon befolyásoló — úgynevezett „széles-spektrumú" rendvédelmi szervezetként működött a Kapitányi Hivatal és alkalmi segítő szervezetei, például a vásárbíróság, az Öreg-hegyi és a külterületi csőszök, a boltőrség. A „széles-spektrumú" rendvédelmet segítették elő az úgynevezett közbiztonsági megállapodások is, amelyeket a szomszédos falvakkalkötöttek.[20]

A nemesi vármegye működésének első szakasza az 1692 és az 1704-es évek közötti időszakra esett. Ebben az időben azonban a kurucok elfoglalták a megye mintegy kétharmadát és ott az úgynevezett „kuruc vármegyét" működtették. Ebben az időben a nemesi vármegye csak Fejér vármegye keskeny, ÉNY-i sávjára terjedt ki. A tisztikar Győrbe költözött és onnan kísérelte meg irányítani ezt a területet. A működés második szakaszában 1710-1711 között a nemesi vármegye ismét Fejér vármegye teljes területén érvényesülhetett. Ebben az időszakban 109 közgyűlés közül 71 foglalkozott rendvédelmi témával is.[21] **(Lásd I.sz. melléklet)**

Az 1711 után fejlődő és benépesülő megyét 1767-ben már három járásra osztották[22] A megyében a mezőgazdasági és a kereskedelmi fejlődés következtében a kereskedelmi és a gazdasági központokból a XVIII. század közepére 16 település mezővárosi rangra emelkedett. A nagybirtokos nemesség mellett a megyei közéletben és a közigazgatás ellátásában jelentős szerep jutott a birtokos köznemességnek, amelynek több tagja hivatalt vállalt és a reformkor során a haladó eszmék támogatójává vált. Fejér vármegye fejlődésére jellemző volt, hogy az 1830-as évtizedben a területén egy szabad-királyi város Székesfehérvár, 17 termelési, kereskedelmi (ezen belül vásártartási joggal bíró) mezőváros, 72 falu, 15 községesített puszta és 273 major terült el. A megyében mintegy 100 ezer fő lakos élt. A vidéken élő népesség 76 %-a mezőgazdasági munkát végzett és a XIX. századi vásárokra, valamint a Bécsi kézműves, növény- és állatvásárokra termelt, amely alapvetően biztosította a kereskedő, a nagybirtokos jövedelmét, a kisbirtokos nemesség, sőt a falusi népesség megélhetését. A járások területi besorolását 1878. március 1.-től ismét módosították, mégpedig a Sármelléki járás elnevezését Székesfehérvári járásra változtatták és ezen felül még négy járást alakítottak ki.[23] Ekkor a változásokhoz igazították a vármegyei tisztikart és a rendvédelmi intézményrendszert is. **(Lásd II.sz. melléklet)**

A nemesi vármegye intézményrendszerének legfontosabb jellemzője az önkormányzatiság volt. A közrend-közbiztonság tekintetében az önkormányzatiság négy fő téma köré csoportosult.

- *Gyűlések* (közgyűlés, kisgyűlés), amelyeken a nemesek a közbiztonsági kérdéseit rendszeresen megtárgyalták és a helyzetet elsősorban a közgyűlési jegyzőkönyvekben és az alispáni jelentésekben dokumentáltak.
- A megyei *igazságszolgáltatás*, amely elvileg független és elválasztott jogág volt a közbiztonságtól. A gyakorlati kivitelezés során azonban keveredtek.
- A *közbiztonság*.
- A *bűnözés*. **(Lásd III.sz. melléklet)**

A közbátorságra veszélyes bűncselekményeket elkövető bűnözők több csoportban tipizálhatók.[24]

„Régi emlékeinkben, a gonosztevők lopóknak, húzavonóknak, paráznáknak, gyilkosoknak, mordályégetőknek, gyújtóknak, ünneprontónak, kóborlóknak neveztetnek, mely utóbbiak alkalmasint ugyanazok a futó-betyárokkal neveztetnek."[25] Napjainkra — a XIX. század elejére — a betyár elnevezés, mint fogalom

volt a gonosztevői kör egyik kiemelt kategóriája: „betyár az olyan handabandázást vagy hetykélkedő önerejében elbizakodott, másokat lenéző, magát mindenekben jogosított főnek tartó, saját zajló indulatainak parancsolni nem tudó, semmit- nem tevés után is könnyen élni szerető egyén, ki ürügyet keres a másokkal való versengésre. Aki hányavetiségből aljas tetteket végrehajt, és ha elvetemült, isteni, emberi törvényekkel dacolva, családja hírnevével mit sem törődve, egészségét és életét ok nélkül is folyvást kockáztatva korlátlanul kicsapongva él."[26] A nemesi vármegye hosszú történelme során, a bűnözői kör általában vegyes összetételűnek volt mondható, azaz mindig ugyanazon rétegek, a saját társadalmi, gazdasági változó környezetükből, romló helyzetükből következően váltak bűnözővé, illetve a közbiztonságra veszélyes személyekké. A korszak szakirodalmában összefoglaló néven használt betyárbűnözés négyféle bűnözői csoportot jelentett, úgymint futóbetyárok (megugrott katonák), rablók (a legaljasabbak), tolvajok (jószágot loptak és átbélyegezték az állatokat), kapcabetyárok (minden ingóságot loptak).

Fejér vármegye rendvédelme.

A nemesi rendvédelem vármegyénként eltért egymástól, bár voltak hasonlóságok a szervezetben, a működésben és a helyi szabályozottságban egyaránt. A közbiztonság eltérő körülményei miatt a vármegyék közötti különbségek voltak a meghatározóak. A török hódoltsági előzménnyel rendelkező nemesi vármegyék fejlődése csak később teljesedhetett ki, mint a török megszállás által nem érintett vármegyéké. A másik sajátosság a rendvédelem önkormányzati jellege volt, amelyet a HABSBURG ház uralkodói a működés során csak kismértékben befolyásoltak, és csak rövid ideig centralizáltak.[27]

A centralizálásra jellemző intézkedés volt a vármegyei adminisztrátor funkció bevezetése a reformkorban 1830 körül, továbbá a titkosrendőrség, valamint a császári csendőrség bevetése, illetve a kormánybiztosi rendszer alkalmazása 1849 után a BACH-korszakban.[28] További sajátosság volt, hogy a nemesi rendvédelem „követő" jellegű volt. Ez, azt is jelentette, hogy általában bűnmegelőzéssel egyáltalán nem foglalkoztak, a közrend-közbiztonság javításával az eseményeket, a történteket a közgyűlés tudtával „csak követték". Például a súlyosabb bűncselekmények elkövetése után csak néhány nap múlva értek a helyszínre, megpróbálták a tanúkat összegyűjteni és az eseményeket rekonstruálni. Mindezek miatt intézkedéseik, csak írásbeli utasítások (proscripcióik), illetve ajánlások lehettek a falusi rendőrségek számára, az elkövetők elfogását ez csak ritka esetben eredményezte. Éppen az eredményesség vizsgálata során állapítható meg az a tény, miszerint minden a közbiztonsággal kapcsolatos intézkedés, vagy tett csak a megyehatárig szólt, azaz a vármegyei szervezetek kizárólag a vármegyehatárig voltak illetékesek, ez volt a negyedik jellemző. A vizsgált korszakban a szomszéd vármegyei szervek egymással csak igen ritka esetben működtek együtt (az együttműködéshez előzetesen közgyűlési felhatalmazás volt szükséges). Ez a gyakorlat, akkor is igaz volt, ha a kiegyezést (1867) követően a belügyi tárca a vármegyék közötti koordinációt erőteljesen szorgalmazta. Az együttműködés hiányát maximálisan kihasználta a betyár, a banda és a cigánybűnözés, stb. Ugyanez volt az oka van annak is, hogy a bűnözői bandák, mindig a vármegyehatárok mellé (Veszprém, Somogy és Tolna megyék) települtek és az elkövetés helyét és a rejtőzködés helyét két szomszédos vármegye között rendszeresen cserélték, ezzel kizárva elfogásuk legkisebb esélyét is. Az ötödik jellemző az volt, hogy a közbiztonságért elsősorban az alispán, a másodalispán, a szolgabírók és 1867 után pedig a vármegyei csendbiztos, míg a nagy ritkán elfogott elkövetők felelősségre vonásáért a tiszti ügyész felelt.

Az önkormányzatiság lényege képezte a közgyűlés elvi felelőssége. Végül az utolsó hatodik jellemzőjeként a nemesi vármegye rendvédelmének részbeni szabályozása tekinthető. Ilyen lényegi szabályozási esetek voltak 1861. december 19.-én a vármegyei tisztikar újjászervezése, vagy a főispán 1868. évi 12. pontos javaslata a közbiztonsággal kapcsolatos kiemelt intézkedésekről, vagy az 1871 után kialakított csendbiztosi kerületek, vagy a pandúrok és a hajdúk számáról, illetményeiről, járandóságaikról szóló döntések, stb.

A Fejér vármegyei rendvédelmi szervezetének lényegét, a vizsgált évszázadok során az jellemezte, hogy:

- a vármegye és Székesfehérvár közigazgatásáért is az uralkodó által kinevezett főispán felelt**;**
- a közbiztonsági feladatok irányítását és ellenőrzését az alispán, majd 1870 után az első és második alispán valósította meg, a közbiztonságról pedig félévente számoltak be a közgyűlésnek;
- velük együttműködésben, de nem alárendeltségükben működtek a tiszti ügyészek;
- a rendvédelem konkrét irányításában a főszolgabíró és járásonként 2 fő szolgabíró is részt vett;
- folyamatosan mozgósította az élet- és vagyonvédelem terén a hivatásukból fakadóan tevékenykedő személyeket (vadőr, halőr, bakter, pályaőr, út- és hídőr, csősz, stb.);

- 1766 után bevezették járásonként a strázsamester és csoportonként a káplári funkciókat, akik közvetlenül vezették a lovas, gyalogos pandúrokat, illetve hajdúkat;
- 1840 és 1890 között — a magyar Szent Korona alá tartozó területekre kiterjedően, így Fejér vármegyében is — működött a Mezőrendőrség, amely a mezőgazdasági termelés feltételeit és a terményt óvta;
- 1871 után a járásokkal azonos területen — működtették állandó és alkalmi jelleggel — a csendbiztosi rendszert. (Fejér vármegyében a csendbiztosok szerepe, fontosságuk, alkalmazásuk nem terjedt úgy el, mint az például a Dél -Alföldi területen jellemző volt);
- a közrend egyenruhás végrehajtói állománya a vármegye és a járások között megosztott volt, az alispán közvetlen alárendeltségében csupán 4-6 fő lovas-hajdú, később megyei huszár teljesített szolgálatot, ugyanilyen felelősségi körbe illeszkedett a megyei börtönt őrző pandúr alegység is;
- a vármegyei tisztikar folyamatosan követelte a falvaktól a falusi rendőrségek működését, amelyek éjjeli őrséget, mezei őrséget, tűzőrséget, vásári őrséget és úgynevezett orvos-rendőrséget működtettek. **(Lásd IV.sz. melléklet)**

A falvak rendvédelme támaszkodott a nemesi vármegye rendvédelmére, annak alsó fokú végrehajtó részét képezte. A falu rendvédelmének vezetője a falu bírája, később a jegyzője volt. Fejér vármegyében a nemesi közgyűlés által előírt módon — a XVIII-XIX. században úgynevezett éjjeli rendőrség[29] — valamint falvanként 1-2 bakter tevékenykedett. A bakter (éjjeli őr) vagy virrasztó, a település biztonságára, nyugalmára, a tűzvészek elhárítására vigyázó éjjeli őr. A bakterek éjjelente járták a település utcáit, rövid intő verseket mondtak és óránként kikiáltották az időt. Fegyverzetük helebárd, cifra lándzsa, vagy csak egyszerű somfabot volt. Ismert nótájuk volt a korszakban.[30]

A parasztvármegye „igazi legénységét" armausoknak hívták. „Ezektől örökölték az ármás nevet a mai fokost viselő községi cselédeink, akik a kisbíró vezetése alatt a községi elöljárók által az engedetlenek ellen a végrehajtásokra használhatták."[31] A jól megszervezett falusi rendvédelem részei voltak: az éjjeli őrség, a mezei őrség, a tűzőrség, az alkalmi vásári őrség és hangsúlyozottan az orvosi rendőrség. Az utóbbi az emberi és állati járványok elleni küzdelmet, valamint a korszakos falusi tisztasági szabályokat szervezte és ellenőrizte portánként.

A vizsgált időszakban a közbátorságra veszélyes személyek több csoportot alkottak. Ilyen csoportokat képeztek az úgynevezett bandák, a cigányok és a betyárok. A vándorcigányok menetvonala eleve a nagyobb települések melletti térségeket — elsősorban a vásárok és a művelt földterületek miatt — valamint a vármegyehatár menti területeket érintette.[32]

Ezeken a területen megjelentek az oláh cigányok. Jellemző bűncselekményük a rablás volt. Alapvetően vérségi alapon szerveződő cigány rablóbandák jöttek létre, mint például az Ozorai, az aranymosók, a pecsétnyomók, vagy a Lepsényi cigányok, stb. A bűncselekmények elkövetésével az oláh cigányokat vádolták elsősorban, akik a vármegyébe 1700 után DK-i irányból, Dél-Erdély felöl vándoroltak be. Sátoros életmódjukat megtartva, folyamatosan követtek el lopásokat, állatlopásokat és rablásokat, vagy pecsétnyomó, metsző módszerrel „nagy tolvajlásokat", például 1798-ban, vagy 1815-ben. Az 1780-1783-as cigányösszeírások alapján Fejér vármegyében 198 teljes cigány család tartózkodott, közülük csupán egy család élt Fehérváron. A cigány családok összlétszáma hozzávetőlegesen 1000 fő letelepedett cigány embert jelentett. Mintegy 60-100 fő cigány azonban, 8-10 stráfkocsival állandóan kóborolt és fokozott veszélyt jelentett a mezővárosok és falvak közbiztonságára. Előfordult, hogy cigányokból és a szökött katonákból szerveződő bandák telepedtek meg a megyehatáron, és együttműködve közösen követtek el bűncselekményeket.[33] Például városból hazatérő kereskedőket 1744-ben Lepsényben, majd 1876-ban Székesfehérvár határában raboltak ki.[34]

A vármegye kemény küzdelemben, de eredménytelenül küzdött a betyárbűnözéssel.[35] A betyárok búvóhelyei a Fehérvárhoz nagyon közeli Palota mezőváros határán a Bakony hegység mentén az erdő szélén terültek el, innen indultak bevetésekre, portyáik célpontja a fehérvári vásárokra menő és távozó kereskedők voltak. Emellett tevékenységüket a Duna parttal párhuzamosan húzódó évezredes hadiúton mozgó postakocsijárat megtámadására, vagy a vásárokat követő kocsmai szórakozók, vagy a kastélyok, kifosztására is kiterjesztették. A betyárok különösen veszélyes csoportjai a vegyes összetételű rabló csoportok voltak, akik kastély- vagy faluszél kifosztásokat és több alkalommal gyilkosságokat hajtottak végre. Ezek közül a legismertebbek voltak: STEINER Pinkász és bandája[36] által 1857-1858-ban Csákvár, Bicske, Fehérvár környéki településeken elkövetett rabló-gyilkosságok. Hasonló súllyal estek latba a kastély- és falukifosztók. A nagyon durva esetek közül kiemelkedik 1858. január 13.-án a kajászó-szentpéteri ANDRÁSSY kastély értékei és 3000 Ft készpénz és annak tulajdonosa ANDRÁSSYNÉ született VÉGH Márietta és a szolgái ellen elkövetett rablás és kifosztás bűncselekménye. A betyárbandák közül a legismertebbek voltak: az 1830-40-**es**

években tevékenykedő SOBRI Jóska és bandája[37] Majd az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc leverését követő elnyomás idején, 1849 után SAVANYÚ Jóska és bandája**.** Mindkét betyárbanda elsősorban Veszprém és Somogy megyét fenyegette, azonban rendszeresen követtek el bűncselekményeket Fejér vármegyében is. Legfőbb búvóhelyük a Palota település határában kezdődő Bakonyi erdők voltak. Támadásaik elsősorban a posta-kocsijáratok (1872 és 1873) és a fehérvári vásárra tartó, vagy onnan távozó kereskedők ellen irányultak (1874 és 1878). A nemesi vármegye közigazgatása a nyolcvanas évek első felében „megszabadult" az egyik legnyomasztóbb feladatától a közbiztonság védelmétől, azzal, hogy felállításra kerül a Magyar Királyi Csendőrség. A katonailag szervezett központosított közbiztonsági őrtestület országos kiépítésének indokai között első helyen állt a közbátorság helyreállítása és megvédése.[38]

A Magyar Királyi Csendőrség működése Fejér vármegyében.

1882. január elsejével kezdődött meg — az Erdélyi Csendőrség mintája alapján — a Magyar Királyi Csendőrség országos szervezeteinek a kiépítése.[39] A szervezet létrehozása ütemezve, keletről nyugat felé haladva, éves ütemezésben történt. A csendőrkerületeket több egymással szomszédos, történelmi, gazdasági, kulturális, és hasonló közbiztonsági viszonyokkal „küzdő" vármegyékben hozzák létre.[40] Utolsóként alakul meg a VI. hadrendi sorszámot viselő Székesfehérvári Csendőrkerület, amely kezdetben lényegében a teljes Dunántúli területen illetékes volt.[41] Létrehozásának indokairól és időpontjáról a belügyminiszter levélben értesítette a Fejér vármegye főjegyzőjét, hogy az 1881. évi. III. tc. alapján felállítják a vármegyében is a csendőr őrsöket.[42] A jogszabály hatálybalépését BÓNÉ Géza Fejér vármegye alispánja 1883. április 21.-én hirdetményben tette közzé.[43] A vármegyei hatóságok kötelesek voltak a vármegyei pandúrok közül azokat, akik csendőri szolgálat ellátására jelentkeztek és arra alkalmasak voltak, valamint a megyei pandúrok számára biztosított épületeket és felszereléseket átadni a csendőrségnek. Fejér vármegyében a törvény és az 1882. évi belügyminiszteri irányelvek alapján 14 csendőr őrsöt állítottak fel 1884. január elsején. A „proaktív" (megelőzés-típusú) csendőri — alapvetően portya-szolgálatban — 74-87 fő gyalogcsendőr teljesített szolgálatot. Közülük egy 9 fős őrsöt — Fehérvár város felsővárosi részén, annak falusi jellegére hivatkozva — igényelt a város vezetése, amely őrs 1912-ig működött.[44] Fejér vármegyében vidéken 13 csendőr őrsöt állítottak fel, amelynek őrsönkénti létszámát 5-6 főben határozták meg. Egy évvel később — a veszprémi megyehatárhoz közeli — Polgárdi településen állítottak fel őrsöt. A Magyar Királyi Csendőrség Fejér vármegye őrsein szolgálatot teljesítő csendőrök a lakosság megelégedésével látták el feladatukat. Annak ellenére, hogy létszámuk közel azonos volt a megelőző önkormányzati rendfenntartókkal, teljesítményük, eredményességük a korábbi dupláját érte el.

A Magyar Királyi Csendőrség Fejér vármegyei felállítását követő évben keletkezett alispáni jelentés az 1884. évről megállapította:

„- A közbiztonság megzavarva nem volt!
- Az állami csendőrség dicséretesen teljesítette a szolgálatát!
- A csendőrség működése megkezdődött, a várakozásnak megfelelnek!
- Jellemzi a katonai fegyelem, a feltétlen részrehajlatlanság, a magasabb érzelmi fokozat!
- A fegyverhasználathoz a lakosság nincs hozzászokva!"[45]

A csendőrség közbiztonsági járőrszolgálatának eredményességét bizonyítja az 1889-es alispáni jelentés, amelynek legfőbb következtetése az volt, hogy a korábbi önkormányzati rendvédelmi szervezettel szemben, a közel azonos létszámban tevékenykedő csendőrség a vármegyében közel kétszeres eredményességet ért el.

Fejér vármegyében működő csendőrség 1884. évi megalakulásától a rendvédelem minőségi fejlődése figyelhető meg. A korábbi helyzetet és a fejlődést mutatja a Székesfehérvár szabad királyi-, majd törvényhatósági jogú városban működő rendvédelmi szervezettípusok 1800-1867 közötti, valamint 1867 és 1900 közötti működésének a hatékonyságát.

Tanulmányomban nem foglalkoztam a különleges időszakokban — például az 1803-as nemesi felkelés idején, vagy a reformkorban, illetve az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc alatt — működő polgári önkéntes rendvédelmi szervezetekkel, mint a polgárőrség vagy a nemzetőrség, bár ezen időszakok rendvédelmi testületeit több kutató hangsúlyozottan kezeli.[46]

A tanulmányomban vázolt alrendszerek, mint a vármegyei önkormányzati rendészet, évszázadokon át alkotta Fejér vármegyében is a közrend-közbiztonság alapját. Ezt váltotta fel Fejér vármegyében 1884-ben — a városok területének kivételével — a Magyar Királyi Csendőrség alakulatainak rendvédelmi tevékenysége.

Álláspontom szerint — annak ellenére, hogy a különleges időszakokban működő — speciális szervezetek csak ideiglenes szerepet játszottak a megyei közrendvédelem fejlődésének folyamatában a meghatározó és stabil rendvédelmet Fejér vármegyében a nemesi rendvédelmi struktúra alkotta, amely azonban önmagában is folyamatos fejlődésen ment keresztül.

Jegyzetek:

1. Az egyik a megye 2/3-ad részét, a Dunántúli oldalon, amely a nagyobb földrajzi egységét érintette a Kelet-Dunántúlon (a Bakony és a Vértes hegység lejtőitől, a Sárrét mocsárvilágán át a Mezőföldig) húzódott, amíg a másik a Duna-túlsó oldalán, a Duna-Tisza közén az úgynevezett Solti szék területét és a Csepel szigeti ispánság területét érintette. Nemcsak állami szervezésében, gazdaságában volt kettős a vármegye szervezése, hanem egyházi, vallási szempontból is kétközpontúnak számított. Amíg a Dunántúli terület a Székesfehérvári káptalan, addig a másik, Duna-Tisza közi, Solti szék vallási központját jelentő Kalocsai érsekség területét jelentette.

2. 1596/LII.tc.

3. Az elsőhöz a Vértesaljaihoz tartozott: Mór, Bodajk, Csókakő vára, Csákberény, Zámoly, Csákvár, Lovasberény, Pátka, Pákozd, Sukoró, Nadap, Pázmánd, Vereb, Vértesacsa, Felcsút, Alcsút, Tabajd, Szentpéter, Ráckeresztúr, Tordas, Gyuró, Etyek, Bicske, Mány, Sóskút, Tárnok, Érd, Százhalom, Ercsi. A másodikhoz, azaz a Sárrét járáshoz tartozott: Ladány, Szt.Mihály, Kiskeszi, Battyán, Csíkvár, Füle, Polgárdi, Tác, Soponya, Káloz, Egres, Vajta, Cece, Sárkeresztúr, Aba, Seregélyes, Pentele, Adony, Almás, Perkáta, Moha, Szentgyörgy, Csór, Inota, Keresztes, Csúrgó.

4. Perkátán a XIII. században jelentős számban telepedtek meg a kunok. Árpád kori falut és temetőt tártak fel 2010-2011-ben. „ A legnagyobb kun szálláshely volt a Dunántúlon.
Kunok és besenyők Fejér Megyében.

5. Fejér vármegye szomszédjai É-ról Komárom-Esztergom, Pest-Pilis-Solt, Ny-ról Veszprém, DNy-ról Somogy és DK-ről Tolna vármegyék, majd 1596-tól K-ről a Duna folyó határolták. A török hódoltság kezdetéig Fejér vármegyét a Sármelléki, a Csákvári járásokra és a Solti székre tagolták.

6. BENCZÉDI

7. SIKLÓSI

8. HEGYI

9. NÉMETH 51.p.

10. VASS

11. Ezzel szemben Mátyás király korában Fejér vármegyében 7 nagyobb helység és 422 falu volt.

12. ERDŐS: Fejér vármegye újjászervezése 1692-1693.

13. Németeket Tárnok, Tordas, Etyek, Acsa, Mór, Isztimér, Szár településekre, szlovákokat Tárnok, Tordas falvakra, rácokat Fehérvár városba, és a Duna mellékére, valamint Alsószintiván, Perkáta, Sóskút és Ráckeresztúr falvakaba. 1690-ben bosnyákokat és szerbeket pedig Bicskére és környékére is telepítettek.
BENCSIK: I.köt. *Fejér vármegye.* 185-192.p.

14. Így többek között: gróf BATTYÁNYI Ádám Polgárdi, Battyán, Bicske és Mór környékén, galántai gróf ESZTERHÁZY Ferenc Sárosd és Jakabszállás, gróf ESZTERHÁZY Antal Csákvár, Magyaralmás, stb. Már 1650-ben ZICHY István Palota és a mellette lévő községek, Csókakő, Adony, Soponya, Káloz, Vajta, stb. A bécsi udvar hadiszállítója báró HOCHBURG Mór, Csókakő, Csákberény, Keresztes, Csúrgó, Zámoly és Csákberény falvakat. Gróf HEISTER generális Lovasberény, Rácz-keresztúr, Nadap és Börgönd településeket. A fentieken felül MESZLÉNYI János Velence, Bodmér, Cece, a várkonyi AMADE család birtokolta Moha-Iszkaszentgyörgy falvakat. Óriási földterülethez, uradalmakhoz jutottak a Katolikus Egyház Etyek, Vál, Vereb, Sukoró, Pákozd, Gyuró, Pázmánd, Acsa településeken, míg a Győri Jezsuita rendház Perkátát, a Ciszterciek Nagyvenyim, Előszállás és Nagykarácsony falvakat mondhatta magáénak. Mindez teljesen átrendezte a török hódoltság előtti tulajdoni viszonyokat.
FARKAS: Nagybirtokosok Fejér megyében a török kiűzése után.

15. ERDŐS: Fejér vármegye újjászervezése 1692-1693. : op.cit.

16. ZSOLDOS — NEUMNAN

17. 1840/IX.tc.

18. Az úgynevezett kuruc vármegye központjai Ladányban és Szentmihályon működtek.

19. A pandúr a XIX. századi rendfenntartó fegyveres alakulat tagja.
Én „A pandúrságot még Árpád fejedelmünk korabeli ősi intézményének nyilvánítom." Már a királyi vármegyében a várispán (később főispán) a fejedelem nevében igazságot szolgáltatni, a hadban a harcosokat zászlója alatt vezetni, és a közrendre felügyelni lettek kötelességei." O'SVÁTH szerint: „a pandúrság ősi, magyar intézmény, amelynek tagjai katonák voltak és a régi koroktól kezdve pandúr volt a magyar rendőr neve."
O'SVÁTH: *Közbiztonságunk múltja és pandúr korom emlékei (a régi magyar élet feltüntetésével).*
A szerző teljes munkássága alatt tiltakozott az ellen, hogy ezt az ősi elnevezést akármelyik zsandár, polizei, rendőr, vagy csendőrré magyarított névre cseréljék fel. Más megközelítésében, életútja későbbi írásaiban hajdúként, vagy huszárként[I] is szerepelnek. A hajdúk (gyalog- és lovas) az XVI. század végén és a XVII. század elején a RÁKÓCZI Szabadságharcot, illetve a törökök kiűzését követően a katonáskodás mellett kaptak fokozatosan rendvédelmi szerepet a Dunántúlon is.

A pandúr (persecutort, azaz üldözőt jelentett), aki a nemesi vármegye rendfenntartó fegyveres volt, és amely szervezet általában a nemesi vármegyéből származik. A közbiztonság közvetlen feladatát végzők öltözete a vármegye sárga-zöld színét viselte, amely a hajdúk, a huszárok (a vármegye szívesen alkalmazott a kiszolgált húszárokat közrendvédelmi feladatokra),

pandúrok, kerülők öltözékén, kocsikon, a pecsétek zsinórjain, a katonák tarsolyain is megjelent. A XIX. századra a vármegyeháza és a vármegye tulajdonában lévő házakat is ez a címer díszítette.
DARKÓ ; TÓTH

[20] A „széles-spektrumú" rendvédelem magában foglalta a közbiztonság általános védelmét, a mező- és erdő őrségeket, a tűzőrségeket, továbbá az úgynevezett vízirendészetet és egészségügyi rendészeti teendőket is.

[21] FARKAS: A vármegyei regeszták minősítése.

[22] A járások székhelyei voltak: Sármellék, Csákvár, Bicske.

[23] A négy új járás székhelyei voltak: Mór, Sárbogárd, Adony és Vál.

[24] FARKAS — MÓRA

[25] O'SVÁTH: Közbiztonságunk állapota hajdan és most különös tekintettel Bihar megyére.

[26] O'SVÁTH: Pandúr élmények.

[27] Ilyen centralizációs törekvés közé tartozott a katonai közigazgatás rendszerének alkalmazása 1688-1692 között, az uralkodó II. József közigazgatási, centralizálási, vagy átszervezési intézkedései, és kísérletei az 1700-as évek második felében.

[28] PARÁDI: *A magyar rendvédelem története.* 39-67.p.

[29] ERDŐS: Alispáni jelentések.

[30] Ismert nótájuk volt:
„Hallja minden háznak ura,
Tízet ütött most az óra
Tűzre, vízre vigyázzatok
Hogy károkat ne valljatok"

[31] O'SVÁTH: A megyei csendbiztosok emlékiratai.

[32] FARKAS — MÓRA: op.cit.

[33] HEICZINGER

[34] ERDŐS: Alispáni jelentések. : op.cit.

[35] FARKAS — MÓRA: op.cit. 63.p. , 64-67.p. , 68-69.p. ,70-71.p.

[36] STEINER Pinkász bandáját 1858 kora tavaszán a megyei hatóságok csellel elfogták és a bandájával együtt 1858. március 19.-én Fehérvár főterén nyilvánosan kivégezték. Az eset azért és érdekes, mert ekkor kellett a Fehérvári Kapitányi Hivatalnak a lincselést követelő tömeggel szemben tömegoszlatást végrehajtania.

[37] A banda tagjai voltak: MILFAJT Ferkó alvezér, MÓGOR Jancsi, ZSIDÓ Józsi, HOLICS Gyuri, KIRÁLY Jancsi, LAKAT Miska, KISS Jancsi.

[38] 1881/II.tc. ; 1881/III.tc.

[39] REKTOR: 68-95.p. ; PARÁDI: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szervezete a Magyar Királyi Csendőrség. ; PARÁDI: A csendőrség magyarországi története. ; SZAKÁLY: A Magyar Királyi Csendőrség az első központosított közbiztonsági őrtestület.

[40] CSAPÓ: 20-52.p. ; PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1918. ; PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete. ; SZAKÁLY: A Magyar Királyi Csendőrség 1919-1941.

[41] FORRÓ: A székesfehérvári csendőrkerület kapcsolata a közigazgatással. ; FORRÓ: A székesfehérvári csendőrkerület küzdelme Fejér vármegye közbiztonságáért 1884-1945.

[42] FML 8733/1883. A BM 66 121.sz. levele Fejér vármegye Főjegyzőjéhez.

[43] Kunok és besenyők Fejér Megyében.

[44] 1882/X.tc.

[45] ERDŐS: Alispáni jelentések. : op.cit.

[46] MAGONY

A jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

BENCZÉDI — BENCZÉDI László: *Rendiség, abszolutizmus és centralizáció a XVII. század végi Magyarországon (1664-1685).* Budapest, 1980, Akadémiai Kiadó. 180 p. HU-ISBN 963 05 2326 4. /Értekezések a történeti tudományok köréből, 91./ HU-ISSN 0071-1233.

BENCSIK — BENCSIK Gábor: *Vármegyék könyve. Milleniumi körkép Magyarországról.* Budapest, 2008, Magyar Mercurius. 304 p. HU-ISBN 978 963 86 4699 6.

CSAPÓ — CSAPÓ Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.* Pécs, 1999, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. 186 p. HU-ISBN 963 90 7940 5. /Pannon könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.

DARKÓ — DARKÓ Jenő: *A magyar huszárság eredete.* Máriabesenyő-Gödöllő, 2010, Attraktor. 106 p. HU-ISBN 978 963 98 5745 2. /Studia militaria Hungarica, 6./ HU-ISSN 1787-6796.

FARKAS — MÓRA — FARKAS Gábor — K. MÓRA Magda: *Fejér megye múltja írott emlékekben.* Székesfehérvár, 1962, Fejér Megyei Tanács Végrehajtó Bizottság Művelődési Osztály. 156 p.

MAGONY — MAGONY István: *Székesfehérvár város nemzetőrsége 1848.* Székesfehérvár, 1898, MTA.

O'SVÁTH — O'SVÁTH Pál: *Közbiztonságunk múltja és pandúr korom emlékei (a régi magyar élet feltüntetésével).* Budapest, 1905, s. n.

PARÁDI: *A magyar rendvédelem története.* — PARÁDI József: *A magyar rendvédelem története.* Budapest, 1996[2], Osiris. 367 p. HU-ISBN 963 04 7958 3.

REKTOR — REKTOR Béla: *A Magyar Királyi Csendőrség oknyomozó története.* Cleveland, OHIO, USA, 1980, Árpád Könyvkiadó Vállalat. 552 p. USA-ISBN 0-934214-01-8.

ZSOLDOS — NEUMNAN — ZSOLDOS Attila — NEUMANN Tibor: *Székesfehérvár középkori kiváltságai.* Székesfehérvár, 2010, Székesfehérvár Megyei Jogú Város Levéltára. 143 p. HU-ISBN 978 963 08 0219 2 /Közlemények Székesfehérvár történetéből./ HU-ISSN 1586-6998.

TANULMÁNYOK

ERDŐS: Alispáni jelentések. — ERDŐS Ferenc: Alispáni jelentések. In ERDŐS Ferenc: (szerk.): *Fejér megyei történeti évkönyv 1998.* Székesfehérvár, 1998, Fejér megyei Levéltár. /Fejér megyei Történeti Évkönyv, 24./ HU-ISSN 0301-7532

ERDŐS: Fejér vármegye újjászervezése 1692-1693. — ERDŐS Ferenc: Fejér vármegye újjászervezése 1692-1693. 63-68.p. In ERDŐS Ferenc (szerk.): *Fejér megyei Történeti Évkönyv 1989.* Székesfehérvár, 1989, Fejér megyei Levéltár. /Fejér megyei Történeti Évkönyv, 19./ HU-ISSN 0301-7532

FARKAS: Nagybirtokosok Fejér megyében a török kiűzése után. — FARKAS Gábor: Nagybirtokosok Fejér megyében a török kiűzése után. 171-175.p. In FARKAS Gábor: (szerk.): *Fejér megyei Történeti Évkönyv.* Székesfehérvár, 1971, Székesfehérvári Megyei Tanács Művelődési Osztály. /Fejér megyei Történeti Évkönyv, 5./ HU-ISSN 0301-7532

FORRÓ: A székesfehérvári csendőrkerület kapcsolata a közigazgatással. — FORRÓ János: A székesfehérvári csendőrkerület kapcsolata a közigazgatással. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* X.évf. (2000) 12.sz. 58-61.p. HU-ISSN 1216-6774.A tanulmány korábbi változata 1999 október 6.-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A közigazgatás a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában”* című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FORRÓ: A székesfehérvári csendőrkerület küzdelme Fejér vármegye közbiztonságáért 1884-1945. — FORRÓ János: A székesfehérvári csendőrkerület küzdelme Fejér vármegye közbiztonságáért 1884-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXI.évf. (2011) 24.sz. 32-72.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3.-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005”* című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HEGYI — HEGYI Klára: A török közigazgatás és a magyar városi autonómia. 85-97.p. In FARKAS Gábor (szerk.): *Fejér megyei Történeti Évkönyv 1977.* Székesfehérvár, 1977, Fejér Megyei Tanács Művelődési Osztály. /Fejér megyei Történeti Évkönyv, 3./ HU-ISSN 0301-7532

HEICZINGER — HEICZINGER János: Fejezetek a cigánykérdés alakulásáról. In FARKAS Gábor (szerk.): *Fejér megyei Történeti Évkönyv 1978.* Székesfehérvár, 1978, Fejér Megyei Tanács Művelődési Osztály. /Fejér megyei Történeti Évkönyv, 12./ HU-ISSN 0301-7532

NÉMETH — NÉMETH László: A székesfehérvári egyházmegye kialakulása (1688-1777). In FARKAS Gábor (szerk.): *Fejér megyei Történeti Évkönyv 1979.* Székesfehérvár, 1979, Fejér Megyei Tanács Művelődési Osztály. /Fejér megyei Történeti Évkönyv, 4./ HU-ISSN 0301-7532

PARÁDI: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szervezete a Magyar Királyi Csendőrség. — PARÁDI József: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szervezete a Magyar Királyi Csendőrség. *Belügyi Szemle,* XXXVII.évf. (1989) 2.sz. 35-40.p. HU-ISSN 0133-6738.

PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1918. — PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. VII.évf. (1997) 8.sz. 78-83.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996 október 29.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig.”* című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata

PARÁDI: A csendőrség magyarországi története. — PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XVI.évf. (2009) 19.sz. 63-87.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2005. október 6.-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában”* című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete. — PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete. *Rendvédelemtörténeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXI.évf. (2011) 24.sz. 80-90.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3.-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005"* című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SIKLÓSI — SIKLÓSI Gyula: A török hódoltság emlékei Székesfehérvárott. In ERDŐS Ferenc (szerk.): *Fejér megyei Történeti Évkönyv 1989.* Székesfehérvár, 1989, Fejér Megyei Levéltár. /Fejér megyei Történeti Évkönyv, 19./ HU-ISSN 0301-7532

SZAKÁLY: A Magyar Királyi Csendőrség az első központosított közbiztonsági őrtestület. — SZAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség az első központosított közbiztonsági őrtestület. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. III.évf. (1993) 4.sz. 51-58.p. A tanulmány korábbi változata 1992. szeptember 29.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A dualista Magyarország rendvédelme"* című IV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZAKÁLY: A Magyar Királyi Csendőrség 1919-1941. — SZAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség 1919-1941. *Rendvédelemtörténeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. VII.évf. (1997) 8.sz. 122-129.p. A tanulmány korábbi változata 1996 október 29.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig."* című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TÓTH — TÓTH Zoltán: A huszárok eredetéről. *Hadtörténelmi Közlemények,* XLVII.évf (1935) 129-196.p. HU-ISSN 0017-6540.

VASS — VASS Előd: Források a székesfehérvári szandzsák történetéhez. 69-90.p. In FARKAS Gábor (szerk.): *Fejér megyei Történeti Évkönyv 1973.* Székesfehérvár, 1973, Fejér Megyei Tanács Művelődési Osztály. /Fejér Megyei Történeti Évkönyv 1973, 7./ HU-ISSN 0301-7532

FARKAS: Vármegyei regeszták minősítése. — FARKAS Gábor: A vármegyei regeszták minősítése 1692-1704 és 1710-1711 évek között. In FARKAS Gábor (szerk.): *Fejér megyei történeti évkönyv.* Székesfehérvár, 1997, Fejér Megyei Tanács Művelődési Osztály. /Fejér megyei Történeti Évkönyv, 28./ HU-ISSN 0301-7532

CIKKEK

O'SVÁTH: Közbiztonságunk állapota hajdan és most különös tekintettel Bihar megyére. — O'SVÁTH Pál: Közbiztonságunk állapota hajdan és most különös tekintettel Bihar megyére. *Bihar,* XII.évf. (1867) 173.sz. november 9. 1.p. , 174.sz. november 11. 2-3.p. , 175.sz. november 12. 1-2.p.

O'SVÁTH: Pandúr élmények. — O'SVÁTH Pál: Pandúr élmények. In BAKOS Gábor (szerk.): *Első magyar országos rendőri. Zsebnaptár az 1872-ik szökőévre*. Budapest, 1871, s.a. 35–50. p.

O'SVÁTH: A megyei csendbiztosok emlékiratai. — O'SVÁTH Pál: A megyei csendbiztosok emlékiratai. *Bihar,* XVIII.évf. (1882) 291.sz. december 20. 2.p.

Kunok és besenyők Fejér Megyében. — Kunok és besenyők Fejér Megyében. *Fejér Megyei Hírlap,* LVII.évf. (1999) január 23. 3.p.

LEVÉL- IRAT- és DOKUMENTUMTÁRAK

FML — FML = Fejér Megyei Levéltár

JOGSZABÁLYOK

1596/LII.tc. — 1596/LII.tc. a Solti – szék elcsatolása Fejér vármegyétől.

1840/IX.tc. — 1840/IX.tc. a mezei rendőrségről.

1881/II.tc. — 1881/II.tc. a csendőrségi legénység állományának kiegészítéséről.

1881/III.tc. — 1881/III.tc. a közbiztonsági szolgálat szervezéséről.

1882/X.tc. — 1882/X.tc. a Magyar Királyi Csendőrség által, a törvényhatósági joggal felruházott városok kül- és belterületein való teljesítendőkről.

Mellékletek jegyzéke:

I.sz. melléklet
A Fejér vármegyei tisztikar értékelése a közbiztonságról.

II.sz. melléklet
Fejér vármegye lakossága a XVIII-XIX. században.

III.sz. melléklet
Fejér vármegyében jellemző bűncselekmények XVIII-XIX. században

IV.sz. melléklet
Fejér vármegye falusi rendvédelmének a részei a XVIII-XIX. században.

I.sz. melléklet

A Fejér vármegyei tisztikar értékelése a közbiztonságról.

Évek	Nemesi közgyűlés	Nemesi kisgyűlés	Összesen:
1692-1704	74	16	**90**
1710-1711	3	16	**19**
esetek	77	32	**109**
minősítés	**43 hiányosság 12 eredmény**	**28 hiányosság 11 eredmény**	**71 hiányosság 23 eredmény**

Forrás ! FARKAS Gábor: A vármegyei regeszták minősítése 1692-1704 és 1710-1711 évek között. In FARKAS Gábor (szerk.): *Fejér megyei történeti évkönyv.* Székesfehérvár, Székesfehérvár, 1997, Fejér Megyei tanács Művelődési Osztály. /Fejér megyei Történeti Évkönyv, 28./ HU-ISSN 0301-7532.

II.sz. melléklet

Fejér vármegye lakossága a XVIII-XIX. században.

Évek	lakosságszám
1700-as évek második felében	107.031 fő
1830	166.368 fő
1850	158.266 fő
1869	196.234 fő

Forrás ! FARKAS Gábor: A vármegyei regeszták minősítése 1692-1704 és 1710-1711 évek között. In FARKAS Gábor (szerk.): *Fejér megyei történeti évkönyv.* Székesfehérvár, Székesfehérvár, 1997, Fejér Megyei tanács Művelődési Osztály. /Fejér megyei Történeti Évkönyv, 28./ HU-ISSN 0301-7532.

III.sz. melléklet

Fejér vármegyében jellemző bűncselekmények a XVIII-XIX. században

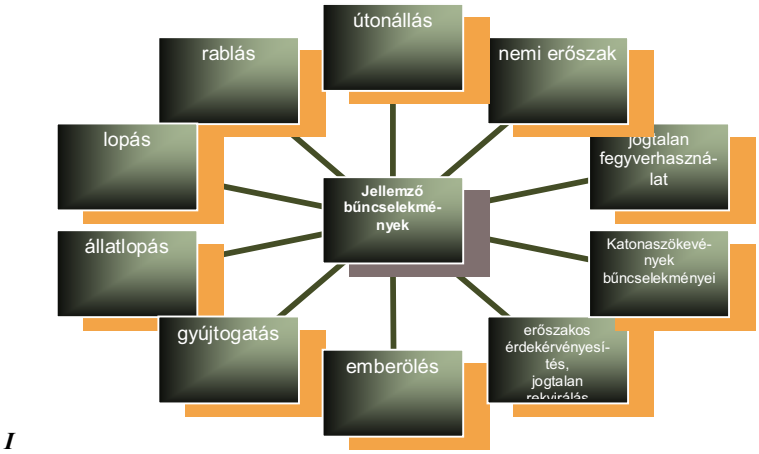

I

IV.sz. melléklet

Fejér vármegye falusi rendvédelmének a részei a XVIII-XIX. században.

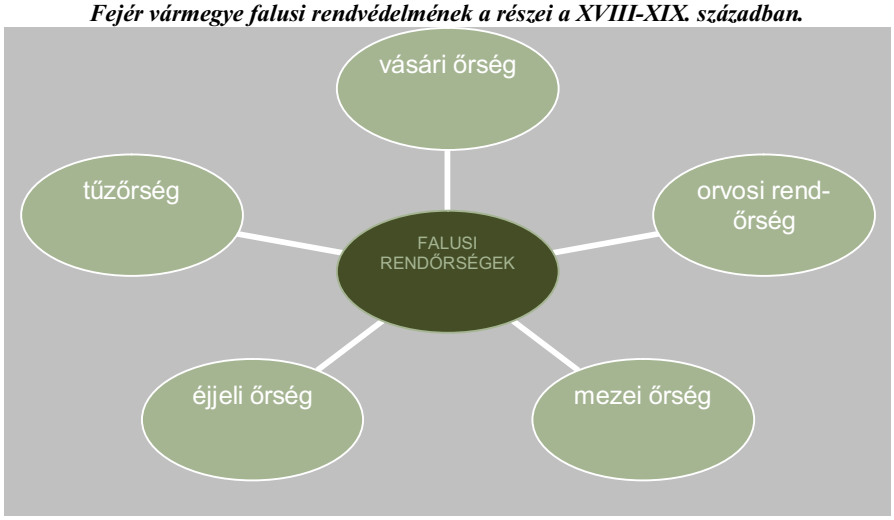

0385 HEGEDŰS Ernő

A Magyar Királyi Csendőrség harc- és gépjárművei

A Magyar Királyi Csendőrség – mint a területi jelenlét elvén működő, portyázó járőrtevékenység végzésén alapuló rendvédelmi szervezet — tevékenységének hatékonyságát első sorban az ország területén többé-kevésbé egyenletes sűrűséggel elhelyezett csendőr őrsök biztosították, amelyek lehetővé tették az ellenőrzés alá vont területek viszonylag rövid idő alatti elérését.[1]

A csendőrségnél 1925-ben 12 328 fő teljesített szolgálatot, 7 kerületbe, 30 osztályba, 93 szárnyba, 209 szakaszba és 853 őrsbe szervezve. A közel 900 őrs fenntartása az esetek döntő többségében hatékonyan biztosította az ország ellenőrzés alá vonandó területeinek elérését.[2]

Mivel a Magyar Királyi Csendőrség működési területe a városokra nem, „csupán" az ország vidéki területeire terjedt ki — amely azonban az ország területének és lakosságának a túlnyomó többségét alkotta — a szolgálatellátás hatékonyságát jelentős mértékben befolyásolta az, hogy a csendőr járőrök viszonylag gyorsan elérjenek az őrskörletük bármely részére és váratlanul tűnjenek fel ott is, ahol nem számítanak a megjelenésükre. Ez volt az egyik biztosítéka annak, hogy a testület olyan — 90 % körüli — bűnfelderítési eredményt hozott létre, amelyet azóta sem sikerült elérnie egyetlen magyar rendvédelmi testületnek sem.[3]

A csendőrség alapvetően gyalogos szervezet volt. Azonban a testületnek a szervezet felállításától kezdve volt egy részleges mobilitás-növelési igénye, amelyet kezdetben lovakkal oldottak meg, később — az 1929-1945 közti időszakon — ezt felváltotta egy lovakon, kerékpárokon, motorkerékpárokon és gépkocsikon alapuló modell. A csendőrség mobilitásának fokozására rendszerint elegendőnek bizonyult a kerékpárok, vagy lovak használatba vétele. Azonban az 1929-1936 között fokozatosan országos kiterjedtséggel felállított közlekedési csendőrség munkája során már járműtechnikai eszközöket kellett igénybe venni a mobilitás fokozására. A Magyar Királyi Csendőrség alapfeladatai változatlanok maradtak ugyan, azonban a magyar társadalom vált egyre inkább motorizálttá, illetve a karhatalmi harceljárásokban is fokozatosan teret kaptak a motoros páncélozott járművek. Ezekhez a fejlődési tendenciákhoz kellett igazodnia a magyar csendőrségnek is.[4] A Magyar Királyi Csendőrséget fennállása során kétszer hozták létre 1881-ben és 1919-ben, valamint kétszer is szüntették meg 1919-ben és 1945-ben. Létrehozásának okai mindkét esetben szakmaiak voltak, azaz a magyar rendvédelem hatékonyságának növelése, a megszüntetésének az okai pedig deklaráltan politikaiak voltak.[5] A magyar csendőrség kiválóan megfelelt a működtetéséhez fűzött reményeknek. Mindkét történelmi időszakban azaz a dualizmus és a két világháború közötti időkben is a magyar vidék kaotikus közbiztonságát fölszámolta és a helyébe a lakosság biztonságát megvalósító helyzetet hozott létre. Ezen példamutató közbiztonsági állapotok kialakításának a részét képezte a testület eredményes szolgálatellátása érdekében szükséges mobilitási igények kielégítése is. A közlekedési csendőrség – és általában a Magyar Királyi Csendőrség – szervezetfejlesztését a technikai fejlődés és a motorizáció elterjedése mellett jelentős mértékben befolyásolták a területi visszacsatolások is. 1940. augusztusában Magyarország visszakapta a Partium és Erdély északi területeit, így az ország területe 93 000 km^2-ről 160 000 km^2-re nőtt, lakosságának száma 9 millióról 13 millióra emelkedett. A terület gyarapodásával együtt növelni kellett a csendőr őrsök számát. Az országban ekkor 38 osztály, 80 szárny, 193 szakasz, valamint 1375 őrs működött. Ebből 11 vasúti-, 22 közlekedési, 11 vízi-, 19 repülőtéri- és 11 híradós őrs volt. Lovas őrsként 118, vegyesként 16, a többi gyalogosként teljesített szolgálatot.[6] A gépjárművel ellátott őrsök száma ilyen módon 1,5%, a lovasítottaké 8,5% volt.

A közlekedési csendőrség közlekedési járőrei Méray oldalkocsis motorkerékpáron, illetve Fiat Balilla, Steyr 50, Steyr 55, Merzedes-Benz 170-V. gépkocsikon hajtották végre feladataikat. A gépjárműpark – az 1929-ben induló, majd 1936-tól állandósuló, mintegy évi 30 darabos gépjármű-beszerzéssel – a motorkerékpárokkal és teherautókkal együtt 1943-ra elérte az 500 darabot. A második világháború éveiben a csendőrség militáns jellegének fokozódásával a haderő részéről Ansaldo kisharckocsik és Csaba páncélautók átadására is sor került. A páncélos technikát a galántai csendőrzászlóalj nehézfegyverszázada kapta meg, a zászlóalj egy másik századát pedig kerékpárokkal szerelték fel. Helyszínelő, vagy fogolyszállító gépkocsiként, illetve a csendőrség központi anyagraktárának szállítóeszközeként tehergépkocsik is feltűntek a csendőrség járműparkjában.[7]

A csendőrség hazai gépjárművekkel való ellátására már a századfordulótól mutatkoztak törekvések. A beszerzések kimenetelét az határozta meg, hogy az 1907-es ipartörvény értelmében „az állami közfeladatot ellátó gépkocsiknak hazai gyártmányúaknak kellett lenniük."[8] Hazai viszonylatban jelentős gyártókapacitással rendelkezett a MARTA (Magyar Automobil Részvény Társaság), a MÁG (Magyar Általános

Gépgyár) és a Röck-gyár, ezek mellett pedig a kisebb gyártók között megemlíthető a Csonka-műhely. Elsőként a trianoni békediktátum okozott törést a hazai járműgyártás fejlődésében, olyan gyárakat elszakítva az anyaországtól, mint az aradi MATRA. Ezt követően a húszas évek végén a gazdasági világválság következtében ment tönkre számos gépgyár, köztük a MÁG és a Röck-gyár. A válság során az állam nem nyújtott segítséget a gépjárműgyártó szektornak, a gyárak többsége tönkrement. Megszűnt a Méray cég nevéhez köthető önálló hazai motorkerékpár gyártás is, mindössze egy az osztrák Puch cég termékeire korlátozódó összeszerelő és kereskedelmi tevékenység maradt meg. A harmincas évek közepére a magyar járműgyártás a buszok és teherautók (pl.: Rába) előállítására korlátozódott. Személyautó gyártásra ekkor már lényegében nem került sor, e tevékenység mindössze hazai összeszerelésre korlátozódott (pl. Mávag Ford). A Weis Manfréd művek harcjárműgyártó kapacitása csak 1938-tól került fokozatos kialakításra. Nem csak a világválság vezetett ehhez a helyzethez. A világ jelentősebb autógyártóinál ekkorra meghonosodott tömegtermelési eljárások olyan versenyhelyzethez vezettek, amelyben a kis üzemmérettel és fejlesztő kapacitással rendelkező hazai gyártók már nem maradhattak talpon. Ennek következtében a Magyar Királyi Csendőrség gép- és harcjárművekkel történő ellátása többségében külföldi forrásból valósult meg.

A Magyar Királyi Csendőrség járműigényének kielégítése az egyes szervezeti elemeknél

A kerékpár, mint a csendőri járőrözés eszköze a húszas évek vége felé jelent meg nagyobb mennyiségben. Tekintve hogy a csendőri szolgálat gerince a járőrözés volt, a csendőr rengeteget gyalogolt. Nem volt ritka, hogy egy átlagos járőrözés 25-30 km-t vett igénybe gyalogmenetben. Szükség esetén egy ilyen járőrözést a csendőrnek esetleg kétszer is meg kellett tenni egy héten belül. Egy átlagos őrs területe 6-8, esetleg több falut is magába foglalhatott, és ezek között a járőrözés gyalog folyt a kerékpár megjelenéséig. A harmincas évek elején általában néhány csendőrnek már volt kerékpárja az őrsökön. A harmincas évek közepén már a csendőrök jelentős része „rendelkezik saját kerékpárral."[9] A harmincas évek végén „a járőrözés kb. 80 % már kerékpáron történt. A félreértések elkerülése végett megemlítendő, hogy a kerékpárt a csendőr a saját pénzén vette."[10] 1943-tól azonban – a csendőr-zászlóaljak felállítása során – már központi beszerzésű kerékpárokkal látták el a zászlóaljak kerékpáros századát.

A törvényi háttér kialakítását és a szervezet felállítását az 1926-ban Párizsban, — a közlekedésrendészet szabályozása tárgyában — megkötött egyezmény hazai törvénybeiktatása tette lehetővé.[11] A közúti közlekedés szabályozása tárgyában 1926. IV. 24-én aláírt nemzetközi egyezmény becikelyezéséről szóló 1929-ben alkotott törvény végrehajtási rendelete, az úgynevezett Közlekedési Kódex volt.[12] Ennek következtében 1929-ben jött létre a közlekedési csendőrség, itt került alkalmazásra a csendőrségen belül először a gépjármű, előbb motorkerékpár, majd kisgépkocsi formájában. Az 1929-1936 között fokozatosan országos kiterjedtséggel felállított közlekedési csendőrség munkája során már járműtechnikai eszközöket kellett igénybe venni a mobilitás fokozására. „1943-ban a közlekedési osztály létszáma hétszáz és hétszázötven fő között váltakozott, gépjárműveinek száma háromszázon felül volt."[13] A közlekedési csendőrség „a Magyar Királyi Csendőrség szervezetén belül egy alosztályt alkotott, amely négy szárnyra bomlott."[14]

A motorkerékpárok megjelenése a közlekedési csendőrségnél a testület motorizációja kapcsán az 1920-as évek legvégén vetődött fel. Egy 1927-ben elvégzett elemzés szerint „a csendőri szolgálat lebonyolítására — már csak közgazdasági szempontból is — elsősorban a magyar gyártmányú gépek közül az 500 cm^3-es Jap motorral szerelt »Méray« gépek a legalkalmasabbak."[15] 20 fő csendőrt még 1928. szeptemberében a honvédséghez vezényelték, ahol 1929. áprilisig gépkocsivezetői tanfolyamot végeztek. Ez a 20 fő képezte magvát a közlekedési csendőrségnek. Megszerezték a motorkerékpár, személygépkocsi és tehergépkocsi vezetői képesítést.

A szükséges kezelő állomány kiképzését követően megkezdődtek a motorkerékpár beszerzések. „1929-ben a belügyminisztérium megszavazta a csendőrség motorizálására 9 db Méray gyártmányú motorkerékpár beszerzését. Két motoros csendőr őrsöt állítottak fel: az egyik Székesfehérváron volt, ez felügyelte a Budapest-Székesfehérvár, ill. a Balaton északi és déli útvonalait, a másik pedig Győrben volt, ez a Bécsbe vezető utat felügyelte."[16] Három 1000 cm^3-es Méray oldalkocsis motorkerékpárt és hat 500 cm^3-es szintén Méray szóló motorkerékpárt szereztek be ekkor. A motorkerékpárok beszerzése után kezdték meg működésüket a székesfehérvári és győri közlekedési őrsök. Mindegyik őrsre egy-egy 1000cm^3-es oldalkocsis motorkerékpár és három-három 500 cm^3-es szóló motorkerékpár került. A harmadik 1000 cm^3-es oldalkocsis motorkerékpárt a motortiszt részére utalták ki. (A közlekedésrendészettel és motoros ügyekkel kapcsolatos teendőket 1929-től 1932. VIII. l-ig még a nyomozó osztályhoz beosztott úgyneve-

zett „motortiszt" végezte. Még ebben az évben további négy 350 cm^3-es szóló motorkerékpárt szereztek be. Két motorkerékpárból tanuló motorkerékpár lett.

A Magyar Királyi Csendőrség a közlekedés rendészeti szolgálatot kísérletképpen 1929-ben vezette be a Pest környéki, balatoni és bécsi utak forgalmának irányítására és ellenőrzésére. 1931 év tavaszával már három közlekedési őrs működött motorkerékpárokkal. Egy-egy ideiglenes közlekedési őrs alakult Budapest, Székesfehérvár és Győr székhellyel. Ezek a területileg illetékes parancsnokokhoz tartoztak és csupán motorkerékpárokkal vagy oldalkocsis motorkerékpárokkal rendelkeztek.[17] A beosztott tisztek és csendőrök előzőleg öthónapos tanfolyamon vettek részt. Itt a motorkerékpár vezetésén, karbantartásán és javításán kívül megtanulták a közlekedési szabályokat és az elsősegélynyújtást is. Feladatuk lett:

- a közlekedési rend fenntartása és a közlekedési szabályok betartásának ellenőrzése;
- közlekedési balesetek megelőzése;
- elsősegélynyújtás és a sérültek kórházba szállításáról való gondoskodás;
- a balesetek helyszínelése a felelősség kérdésének megállapítása céljából;
- az utak és műtárgyak biztonsági ellenőrzése.

A harmadik közlekedési őrs (Budapest) részére újabb hat 1000 cm^3-es oldalkocsis motorkerékpárt szereztek be 1936 nyaráig.

1931-ben a szolgálat addig hét motorkerékpárból álló eszközállományát tizenhatra emelték fel, mely egészen 1936-ig, a szakszolgálat országos megszervezéséig változatlan maradt. Amikor 1937-ben megalakult Kecskeméten és Mezőkövesden a közlekedési őrs, 22-re emelték a motorkerékpárok számát. 1940-ben a csehországi csendőrségtől hozzánk került további 11 db motorkerékpár.[18]

A közlekedésrendészettel és motoros ügyekkel kapcsolatos teendőket 1932.augusztus l-től a budapesti 1. csendőrkerületi parancsnoksághoz beosztott úgynevezett „gépjármű előadó" látta el. E minőségében 1936. június 15-ig működött, amikor az első közlekedési tiszti parancsnokságot felállították.

A motorkerékpáros járőr fegyverzete némiképp módosult a gyalogos járőrhöz képest: „A járőrnek az a tagja, amelyik az oldalkocsin foglal helyet, teljesen úgy van felszerelve, mint a gyalogcsendőr szolgálatban. Tehát puskával. A másik csendőr, aki a gépet vezeti, pisztollyal. A puskát az oldalkocsiban ülő csendőr hosszirányban ölébe fektetve tartja."[19] Az általánosan használt kalap helyett a motorkerékpáros állománynál 1933-tól egy alkalmasabb, fejhez simuló, fület részben takaró motoros fejvédőt rendszeresítettek.[20]

A motorkerékpáros járőrök fokozottan ki voltak téve az időjárás viszontagságainak, emellett járműveik csak rendkívül korlátozott mennyiségű felszerelés hordozására voltak alkalmasak. 1936-tól ezért a motorkerékpárok helyüket fokozatosan átadták a gépkocsiknak.

Gépkocsik megjelenésére 1936-ban került sor a közlekedési csendőrség országos megszervezésekor. 1937 őszén 20 darab Fiat-Balilla kétüléses kisgépkocsit szereztek be. Ekkor állítottak fel újabb közlekedési őrsöt, Kecskeméten és Mezőkövesden. A főváros körül-belül 60 km-es körzetében pedig — az ország szívébe vezető — főbb útvonalak felügyelete is a közlekedési csendőrségre hárult. Ennek keretében a motorizált és a motorizálatlan szervezeti egységek irányítására közös alosztályt, valamint négy közlekedési szárnyat állítottak fel. Az 1938. évben öt közlekedési őrsöt hoztak létre.[21]

A közlekedésrendészeti szolgálat ellátására beszerzett kétüléses Fiat-Balilla gépkocsik hasznosak voltak ugyan, de még mindig kicsinek bizonyultak. A gépkocsikon a járőrök felszerelésének, fegyverzetének és helyszínelő felszerelésnek stb. az elhelyezése nem volt megfelelően keresztülvihető. Ezért 1937-től előbb a nyomozó alosztályok részére, majd később a közlekedési őrsök részére is osztrák gyártmányú Steyr 50 és Steyr 55 típusú gépkocsikat szereztek be.[22] Ezek a gépkocsik a hozzájuk fűzött reményeket már minden tekintetben beváltották. 1938. év tavaszán beszerzésre került 2 db tanuló gépkocsi a közlekedés átképző tanfolyam részére. Emellett két Steyr 50 típusú gépkocsit alakítottunk át tanuló gépkocsivá.

A közlekedési járőr útvonala száz és százötven kilométer között változott, melyet egy nap alatt portyázott le. A megengedett portyázási sebesség 40 km/h volt. A gépjárművek üldözését határozottan megtiltották. A felszerelés ugyanaz volt, mint a gyalogos járőré, de a puskát gépkocsiban hagyva a közlekedési csendőr szolgálati fellépésnél csupán pisztolyt viselt.[23] A célszerűség miatt kalap helyett a járőrnek napellenzős tollas úgynevezett Bocskay-sapkája volt.

1937-ben a szolgálati ág 15 db osztrák gyártmányú Steyer 55-ös gépkocsikat kapott. A Felvidék egy részét, majd Kárpátaljának az anyaországhoz visszatérése, újabb közlekedési őrsök felállítását tette szükségessé. A visszatért területeken 1939. év tavaszán a kassai, ősszel pedig az ungvári és huszti közlekedési őrsöt állították fel. 1939-ben 53 db Steyr-55 típusú gépkocsit rendeltek meg.

1940. január 2-án a bajai, július 10-én a körmendi, szeptember l-én a gyulai közlekedési őrsöt állították fel. 1940 novemberében újabb 15 db Steyr 55 típusú gépkocsit rendeltek meg. Észak-Erdély és Észak-Partium visszatérésével 1941 I. 17-én Besztercén, február l-én pedig Kolozsváron állítottak fel új közlekedési őrsöt.

A Délvidék visszatérése nyomán, az ott felállított újvidéki közlekedési őrssel a közlekedési őrsök száma 19-re emelkedett. 1941-ben szereztek be 26 db Steyr 55 típusú és 5 db Mercedes-Benz 170 V. típusú gépkocsit. 1942 januárjában újabb közlekedési őrsök lettek felállítva Balassagyarmaton és Székelyudvarhelyen, illetve Désen. A gépjármű állomány 10 db Steyr 55 típusú gépkocsival gyarapodott. Az 1944-es évre már 22 őrs alkotta e szolgálati ágat, amely négy közlekedési szárnyparancsnokság alárendeltségében működött.[24]

Egy őrjárat menetvonala a lehetőség szerint 50 km-nél rövidebb és 200 km-nél hosszabb nem lehetett. A békeidős tevékenység mellett azonban meg kell említeni a háborús alkalmazást is. Németország 1941. év tavaszán megindult balkáni hadműveleteivel kapcsolatos közlekedésrendészeti feladatokat a csendőrség látta el. A Balkánra részben hazánkon keresztül felvonuló német gépesített csapatok vezetését, irányítását; a nagy tömegű gépjárműnek a hazai útvonalakon akadálytalan áthaladását; ezzel kapcsolatosan a baleset elleni védekezésre szükséges megelőző intézkedések megtételét; az előfordult baleseteknél elsősegélynyújtást, a közlekedési csendőrök látták el. A feladat megoldásába — a testület központi vezetése — a legtöbb közlekedési őrsöt is bevonta.[25]

Nyomozó alosztályok és egyéb szervezeti elemek ellátása gépkocsikkal történő ellátása az 1930-as évek második felében került előtérbe. 1937. évben a csendőrség nyomozói részére is gépkocsikat szereztek be. „Addig, amíg a kisgépkocsik a piacon meg nem jelentek, műszaki és anyagi okok miatt az összes nyomozó alosztály gépesítése nem volt megoldható. A motorkerékpár ugyanis erre nem volt alkalmas (nyomozáshoz szükséges személyek, eszközök számára nem volt megfelelő nagy férőhely), a nagy gépkocsik pedig drágák voltak. Csak az aránylag olcsó és takarékos üzemű kisgépkocsik megjelenése után volt az összes nyomozó alosztály gépkocsival ellátható."[26] 1-1 Steyr 50 típusú gépkocsi rendszeresítésével valósult meg az összes nyomozó alosztály gépkocsival való ellátása. Észak-Partium és Észak-Erdély visszacsatolásával gépkocsit kaptak a visszatért területeken felállított kolozsvári és marosvásárhelyi csendőr kerület-parancsnokságok és az itt felállított nyomozó alosztály-parancsnokságok is.

A kormányzó utazásainak biztosítása céljára kezdetben két 1000 cm^3-es oldalkocsis motorkerékpárt szereztek be. A kormányzó utazásainak biztosítása során — a kisgépkocsik megjelenésével — a motorkerékpárokat 1934 év nyarán a minden időjárási körülmény közt alkalmazható Fiat-Ballila kisgépkocsik váltották fel. A kisgépkocsik azonban a szolgálat természetéből fakadó nagy sebesség igénynek nem tudtak megfelelni. Ezért került sor 1935 decemberében az e szolgálatra alkalmasabbnak látszó Merzedes-Benz 170 típusú gépkocsik beszerzésére.

A csendőrség parancsnoki állományát is gépkocsikkal látták el. 1937-ben a Magyar Királyi Csendőrség felügyelője részére szereztek be egy újabb Merzedes-Benz személygépkocsit. 1942-ben pedig minden kerület-parancsnokság kapott egy-egy Mercedes-Benz gépkocsit, elsősorban a parancsnok rendelkezésére. Kiadásra kerültek Steyer-55 osztályparancsnoki gépkocsik is.[27]

Tehergépjárművek a csendőrségnél az 1930-as évek második felében bukkantak fel. 1936. év nyarán anyag- és élelmiszer szállítására egy-egy tehergépkocsit szereztek be a hévízi és balatonfüredi csendőr gyógyüdülő részére.

1936 nyarán szerezték be az első fogolyszállító személygépkocsit is. A gyakorlati tapasztalatok alapján készült el e gépkocsi elhasználódása után a második fogolyszállító gépkocsi 1938. év őszén, amely már minden tekintetben e célra szerkesztett (biztonsági berendezéssel, megfelelő férőhellyel stb. ellátott) gépjármű volt. Helyszínelő kocsi és mozgó rádiós gépkocsi is rendszeresítésre került.

1941. év elején került sor egy további tehergépkocsi vásárlásra. Ezt elsősorban a csendőrségi felszerelési anyagraktár szállításainak lebonyolítására szerezték be.[28] A csendőrség felszerelési anyagraktára a rendszerint vasúton érkező beszerzett, illetve a kiutalványozott anyagoknak a vasútállomástól beszállítását és odaszállítását, tárolását és elosztását, illetve egyes cégek közötti szállítását végezte.[29] A tehergépkocsi egy év alatt 26 000 km-t tett meg. A második tehergépkocsit 1941. év nyarán állítottak szolgálatba az anyagraktárnál. 1942-ben két újabb tehergépkocsi használatbavételére került sor.

1938-tól motorjavító műhelyeket állítottak fel, majd a közlekedési osztály műszaki alosztályát Budapestre telepítették. A műszaki alosztály saját gépjárműparkkal – köztük teherautóval – is rendel-

kezett. Az alosztály feladata volt:

- Öt hónapos közlekedési tanfolyamok tartása (közlekedési csendőr teendői, gépjárműismeret és műhelykiképzés). Minden jelölt jogosítványt szerzett a motorkerékpár, személy- és teherkocsi, valamint az autóbusz vezetésére is.
- Új gépjárművek átvétele, bejáratása és tárolása.
- Gépjárművek javítása saját műhelyben vagy javíttatása erre a célra kijelölt gépjárműjavító üzemeknél.
- Gépkocsi-alkatrészek beszerzése, raktározása és elosztása.

1942-ben további helyszínelő gépkocsikat vásároltak és sor került egy másik fogolyszállító gépkocsi beszerzésére is.[30]

Páncélozott harcjárműveket is rendszeresítettek a Magyar Királyi Csendőrségnél. A második világháború tapasztalatai nyomán a Magyar Királyi Csendőrségnél karhatalmi zászlóaljakat is létrehoztak. E zászlóaljak számára pedig páncélozott harcjárműveket is biztosítottak. A Magyar Királyi Csendőrség eredeti alapfeladata a magyar Szent Korona alá tartozó vidéki területeken a közrend biztosítása, a hadra kelt sereg kötelékében pedig a tábori csendőri szolgálat ellátása volt. A magyar hadvezetés terveiben nem szerepelt, hogy a csendőrség védekező, vagy támadó műveletekben aktív harcoló alakulatként vegyen részt. Csak a háború időszakában hozták létre a csendőr zászlóaljakat. Ezen zászlóaljak keretébe hivatásos csendőröket osztottak be. A legénység azonban válogatott sorozott fiatalokból állt. A magyarországi hadműveletek során a csendőrségnek a helyén kellett maradnia és a rendet fenntartania mindaddig, amíg erre lehetősége nyílt. A visszavonuló haderővel a csendőröknek is vissza kellett vonulniuk. Általában egy csendőr kerület személyi állományából hozott létre a honvédségi és a csendőrségi vezetés egy csendőr zászlóaljat, leszámítva a már korábban felállított csendőr karhatalmi zászlóaljakat. A hadműveleti területen — amely 1944-ben már Magyarországon húzódott — a hadműveleti záróvonal, az ellenőrző átengedő pontok, illetve az érintett területen harcoló csapatok mögöttes területeinek a biztosítását valósították meg a német biztonsági erőkkel (SS, tábori csendőrség) együttműködve.[31]

E zászlóaljakat szerelték fel a korabeli elvárások szerinti olyan haditechnikával, amellyel a siker reményében valósíthatták meg feladataikat. Ezeket a karhatalmi célzattal felállított zászlóaljakat részben motorizálták és Ansaldo típusú könnyű harckocsikkal, illetve Csaba páncélautókkal is ellátták. A páncélos technikát a csendőr zászlóaljak nehézfegyver százada kapta meg, a zászlóalj egy másik századát pedig kerékpárokkal szerelték fel. A Kárpát-medencében dúló harcok során azonban már nem tudták ellátni haditechnikával a visszavonuló csendőr kerületekből kialakított csendőr zászlóaljakat.[32]

Az előretörő szovjetek ellen az 1944-ben 22 000 fő összlétszámú csendőrséget is bevetették. A Magyar Királyi Csendőrség részéről 5 teljes zászlóalj vett részt a védelmi harcokban: a galántai, a zilahi, a székelyudvarhelyi, a besztercei és a pécsi zászlóalj. A harcokban mintegy 11 000 csendőr vesztette életét. A csendőrség személyi állományának a magas vesztesége két okra vezethető vissza. Egyrészt nem kaptak kellő mennyiségű és minőségű felszerelést. Másrészt pedig a többségében a csendőrséghez tartozó személyi állománnyal rendelkező alakulatokat a legnagyobb nyomásnak kitett helyeken vetették be. A vezetés ugyanis tudta — ami a gyakorlatban is bebizonyosodott —, hogy a csendőrök nem hátrálnak meg, hanem a végsőkig harcolnak. Az 1944-es magyarországi harccselekmények kapcsán — a reguláris haderő és az állam fokozatos felbomlásának (területvesztés, kiugrás meghiúsulása, német megszállás, Szálasi-puccs, szövetséges bombázások, főváros elvesztése, stb.) időszakában — már nem lehetett érdemben beszélni a csendőrségnek szánt fegyverek, illetve harc- és gépjárművek mennyiségéről és minőségéről. Egyszerűen arról volt szó, hogy mindenkit, akit lehetett, a hadvezetés kényszerűen hadra fogott és azzal látta el őket, ami a rendelkezésére állt. A rendelkezésre álló felszerelés mennyisége pedig meglehetősen korlátozott volt. Ilyen módon a harcoló csendőr zászlóaljaknál is feltűntek a békeidős technikai eszközök, - például a Steyr-50 és -55 járművek - mivel a csendőrség már meglévő felszerelését magával vitte a harcba.[33]

A csendőrség alakulatai nem úgy váltak harcoló alakulatokká, hogy a csendőrségi felszerelésüket leadták, ahelyett pedig honvédségi felszerelést kaptak. A csendőrök a csendőrségi felszerelésük megtartásával kaptak olyan első vonalbeli honvédelmi feladatokat, amelyek távol álltak az eredetileg nekik szánt harctéri támogató, illetve aktív harctevékenységektől (tábori csendőri feladatok, közlekedési csendőrség bevonása a katonai forgalom irányításába, csendőrzászlóaljak partizánok elleni harctevékenysége). Mindebből fakadóan felszerelésük meglehetősen hiányos, a már meglévő felszerelésük pedig esetenként harctevékenységre alkalmatlan volt.[34]

Az első sorcsendőr zászlóaljat, galántai csendőr zászlóaljat sorozott legénységből csak 1942-ben állították fel karhatalmi célokra. A kiképző század- és szakasz-parancsnokok csendőr tisztek, illetve tiszthelyettesek voltak, a raj-parancsnokokat pedig a honvédség adta. Legénysége sorozott csendőrökből állt,

akik katonai szolgálatukat töltötték csendőrként, de hagyományos csendőrfeladatokat nem kellett ellátniuk. A zászlóaljnak 1943 végén három puskás, egy kerékpáros és egy nehézfegyver - százada volt, kiegészítve egy híradó- és egy árkász szakasszal. Gyalogszázadai rajonként egy 31. M. golyószóróval voltak ellátva. A nehézfegyver századot aknavetőkkel, géppuskákkal és páncéltörő ágyúkkal látták el. Később hatodikként egy könnyű harckocsi századot is szerveztek 12 Ansaldo kisharckocsival, illetve egy szakasz Csaba típusú páncélgépkocsival. Az alakulat ideiglenes állomáshelyéül Galántát jelölték ki.[35]

1943. augusztusának elején a bácskai Palánkára vonult a zászlóalj. Három hét partizánvadász szolgálat után bevagoníroztak és Budapestre vonultak, ahol a Ludovika Akadémia épületében lettek beszállásolva és járőrszolgálatot láttak el. Egy 1944 VII. 1-én végrehajtott vasúti szállítás során megsemmisült a csendőr zászlóalj Ansaldo kisharckocsijainak egy része egy amerikai bombatámadás következtében.[36] A nyilas hatalomátvételt követően vasúti szállítással Siklósra vonultak. Siklóson részlegekre osztva folyammegfigyelési, illetve rendfenntartó feladatokat láttak el, az SS 13. (l. horvát) hadosztályának harccsoportjait támogatva. December elején ismét a fővárosba rendelték az alakulatot. A harccselekményekbe első ízben akkor avatkoztak be, amikor a szovjet csapatok déli irányból közelítették meg a fővárost, birtokba véve a Csepel-sziget nagy részét. November 20-án a zászlóalj több más alakulattal együtt Csepelre vonult, megerősíteni a sziget északi részének védelmét. Itt a 2. huszárezred védett. A harcok során a 3. gyalogcsendőr század szuronyrohamot hajtott végre a szovjet csapatok ellen. November 30-án a visszavonuló német csapatok a csendőr páncélos századot kivonták a megrövidített arcvonalból, majd Budatétényen keresztül a Bolyai Akadémiára vonultak. A gyalogcsendőr-századok a Háros-szigeten, illetve Budafokon foglaltak állást, kivéve a kerékpáros századot, amely tartalékban volt. A páncélos század részei a Svábhegy oldalában vett részt elhárító harcokban. A csendőr zászlóalj Csaba páncélautóinak befagyott a hűtővizük, így ott kellett hagyni őket a Bolyai laktanya udvarán. A csendőrök a budai várba vonultak, az Ansaldo kisharckocsik itt még harcban álltak. A zászlóalj alárendeltségéből a mintegy 100 főből álló gyalogosított páncélos századot kivonták, azt német vezénylet alá helyezték. A gyalogos csendőr századok egészen január első napjaiig harcérintkezésben maradtak a szovjet csapatokkal. A német csapatokkal keveredve vonultak vissza. Rövid ideig védelemben voltak a Kamaraerdőben, ahonnan egészen a Kelenföldi pályaudvarig vonultak vissza. A kerékpáros század itt harcolt, míg a nehézfegyver-század a Mosonyi utcai rendőrlaktanya térségében.[37]

A Magyar Királyi Csendőrségnél alkalmazott gépjárműtípusok

A Fiat 508-as Balilla volt az első olasz népautó. A kisméretű, egyszerű szerkezetű kisgépkocsit 1932-től gyártották. Az 508-as olcsó volt: 9800 líráért kínálták. Egy gyári munkás havi fizetése 400 líra körül alakult, így a Balillát az átlagfizetés mindössze hússzorosáért vihetett haza tulajdonosa, miközben a többi autó ennél jóval többe került. Magyarországon 3700 pengőbe került (Összehasonlításul: a hathengeres felsőkategóriás Fiat Ardita ára mintegy háromszor magasabb volt: 11950 pengőbe került.) A küllős kerekekkel és lemez keréktárcsával egyaránt szerelt típust - újdonságként - hidraulikus fékkel szerelték. Kettős hossztartós acélalváz, favázas, acéllemez borítású karosszéria jellemezte. Két- és négyajtós, nyitott és csukott felépítményekkel építették. Motorja négyhengeres, folyadékhűtésű, oldalt szelepelt (sv) 995 cm^3 lökettérfogatú 20 LE teljesítményű volt (3400 1/min-nél). Gyújtás akkumulátoros, megszakítós. Az elektromos rendszer 12 voltos. Termoszifonos hűtéssel rendelkezett. Két Balilla-típust különböztethető meg: az 1932 és 1934 között gyártott háromfokozatú és az 1934-36 között készített négyfokozatú váltós. 1933-ban két újabb variáció jelent meg: a katonai alkalmazásra szánt Militare és a nehéz terepre ajánlott Coloniale – mindkettő már négyfokozatú váltóval. 1934-ben az újabb kivitel motorja már 24 LE-t teljesített. Hosszúsága 3145 mm, szélessége 1400 mm, tengelytávolsága 2250 mm, szabad magassága 175 mm. Saját tömege 685 kg, megengedett össztömege 990 kg. Legnagyobb sebesség 80 km/óra, kapaszkodóképesség 1. fokozatban 22%, tüzelőanyag-fogyasztás 8,5 l/100 km. Míg a változatok többségét 2+1 üléseskent kategorizálták, az utolsó, 1938-as 1100 cm^3–es – kismértékben növelt belméretű - változatát már 4 személyesként sorolták be[38] A Fiat modern lingottói gyára napi 250 darabot állított elő az 508-asból. A Balillát öt éven keresztül gyártották, összesen 113 145 példányt adtak el.

A Steyr 50 és Steyr 55 kisgépkocsik voltak a Magyar Királyi Csendőrségnél rendszeresített első szolgálati személygépjármű típusok. A korábban középkategóriás autókat gyártó céghez 1929-ben külsős tervezőként dr. Ferdinand Porsche érkezett, aki több modellt is készített a Steyr megbízásából. A Steyr 50 kisgépkocsit 1936-tól gyártották Ausztriában. Elöl elhelyezett négyhengeres, folyadékhűtésű, 990 cm^3 lökettérfogatú boxermotorja 24 LE teljesítményű volt. Az erőforrás egy négyfokozatú váltón keresztül hajtotta meg az első kereket. Hidraulikus fékkel szerelték. Saját tömege 780 kg volt. Két- és négyajtós, nyitott és csukott felépítményekkel építették. Katonai alkalmazásra szánt változata is gyártásba került Steyr 250 jelzéssel 1938-1940 között. Utolsó variánsait már 1400-2200 cm^3 lökettérfogatú, 32-55 LE teljesít-

ményű soros motorokkal szerelték. 1938-1940 között erősebb motorral szerelt variánsát Steyr 55 néven forgalmazták. Összesen 13 000 példányt gyártottak.[39] A német haderő 1200 példányt rendszeresített a katonai változatból.

A Mercedes –Benz 170 V gépkocsi volt a Magyar Királyi Csendőrségnél rendszeresített második szolgálati személyi gépjárműtípus. A Mercedes — Benz 170 V a középkategória alján elhelyezkedő ponyvatetős gépkocsi volt, amelyet – terepjáró képessége következtében — különféle haderők is alkalmazásba vettek. A gépkocsit 1938-1942 között gyártották. A négyajtós, nyitott felépítményű jármű saját tömege 1235 kg, megengedett össztömege 1660 kg volt. Motorja négyhengeres, folyadékhűtésű, 1697 cm^3 lökettérfogatú 38 LE teljesítményű volt 3400 1/min-nél. Váltója négyfokozatú. Legnagyobb sebesség 90 km/óra, hatótávolsága - 43 literes tankkal - 330 km. Hosszúsága 4100 mm, szélessége 1830 mm, tengelytávolsága 2845 mm.[40]

A Méray szóló és oldalkocsis motorkerékpárok alkották a Magyar Királyi Csendőrség motorkerékpár állományát. A Méray Motorkerékpárgyár volt az első Magyarországon, amely iparszerű körülmények között állított elő motorkerékpárokat. A részvénytársaságot 1923 májusában alapították. Nem sokkal később a vállalkozás átkerült a Magyar Acélárugyár Rt tulajdonába. A hazai gyártású vázba angol, Villiers és Blackburne, illetve JAP erőforrások kerültek. A kínálat eleinte 175-680 köbcentiméteres sport- és túragépekig terjedt. A Magyar Királyi Állami Rendőrség, a Magyar Királyi Csendőrség és a Magyar Királyi Pénzügyőrség, majd a Magyar Királyi Posta is a megrendelők sorába lépett. A Méray vázat 1928-ban átdolgozták, így abban akár már a katonai megrendelők számára megfelelő teljesítményű 1000 cm^3–es erőforrás is elfért. A 350 cm^3–es Méray motorteljesítménye 10, majd később 15 LE volt, az 500 cm^3–esé 12 LE, míg az 1000 cm^3–es változat kisebb fordulatszámon, az oldalkocsis üzem során hasznosítható jóval nagyobb nyomaték mellett tekintélyes 22 LE-t teljesített.[41] Sebességváltójuk háromfokozatú volt, végsebességük változattól függően 90-120 km/h. A harmincas évek elején honvédségi sugallatra elkészítették a CSONKA János által tervezett motorral szerelt teljesen magyar gyártmányú 350-es és 500-as Méray típusokat. 1937 után azonban sem a csendőrség, sem a honvédség, illetve a rendőrség sem rendelt Méray motorkerékpárokat. A beígért megrendelések elmaradtak, a magyar fejlesztésű motorblokkba fektetett fejlesztési költség nem térült meg. Mindez érzékenyen érintette a céget. Az 500 cm^3 –es Csonka gyárban már készült Méray motorokból már csak 20 darabot gyártottak le.[42] A gazdasági világválság alatt a termelés jelentősen visszaesett. A megrendelések elmaradása ellenére sem hagytak fel, azonban a motorkerékpár építéssel. 1937-től 350-est és az 500-ast is modernizálták, a krómozott tank, új első villa lettek az igényesebb vásárlóréteg megszólítása érdekében létrehozott „próba" típusok megkülönböztető jegyei. Ezekből azonban már csak alig néhány darab készült. Inkább az osztrák Puch 200-as típus és árusítása kötötte le a cég energiáit. 1923-1939. között nagyjából 1500-1800 Méray motorkerékpár készülhetett. A Méray-Puch jelű motorkerékpárok esetében csupán a jelvény utalt a Méray-eredetre, azok hazánkban összeszerelt osztrák Puch motorok voltak.

Az Ansaldo páncélgépkocsi volt a Magyar Királyi Csendőrségnél az első páncélozott harcjármű. A CV–33 (Carro Veloce - gyors harckocsi) típusjelű FIAT Ansaldo kisharckocsi lényegében egy torony nélküli páncélozott harctámogató jármű volt. (Hasonló kategóriájú jármű a II. vh. végéig rendszerben tartott angol Bren Gun Carrier.) Forgó tornya nem lévén, a harckocsi definíciónak nem felel meg. Tömege 3,2 t; motorjának teljesítménye 43 LE; hatótávolsága 150 km. Páncélzata csak a kézifegyverek és géppuskák lövedékei ellen nyújtott védelmet. Az elülső páncélzat 13,5 mm, oldalt 8,5, hátul pedig 6 mm-es páncélzatot kapott. Futóműve oldalanként hat kis méretű futógörgővel rendelkezett. Személyzete 2 fő. A hátul, a jármű hossztengelyére merőlegesen elhelyezett motor igen kicsi hosszméretet eredményezett (3200 mm), és magassági mérete (1300 mm) is igen kedvező volt a terepen rejtés, álcázott mozgás szempontjából. A 3,2 tonna tömegű kocsi úton 42, terepen 15 km/h sebességgel közlekedett. A bukótoronyba beépített ikergéppuska - amelyet a vezető mellett ülő parancsnok kezelt - a haladási irányban függőleges és vízszintes szögtartományban is képes volt tüzelni. Felderítés, menetbiztosítás, illetve a gyalogság és lovasság géppuskatűzzel támogatásának céljaira fegyverzete is megfelelő volt ennek a vékony páncélzatú, könnyű fegyverzetű kisharckocsinak – helyesebben könnyű páncélozott támogató harcjárműnek. A futómű gumiperemmel ellátott görgői a tartós igénybevételnél gyorsan megsérültek, vagy teljesen tönkrementek. A magyar gyártmányú futógörgők 20 kilométert bírtak (az olasz gyártmányúak 100-200-at). Huzamosabb használat után a lánc megnyúlt. Az Ansaldok a hosszú talpon való menetet nem bírták, a járművet célszerű volt teherautón, vagy utánfutón szállítani.

A típusból 150 darabot rendelt a honvédség. Magyarországra 1935-ben érkezett meg az első Ansaldo szállítmány, olasz Breda géppuskával felszerelve. 1936 végéig a teljes megrendelt széria megérkezett. A lőszer-egységesítés érdekében az olasz Breda géppuskákat a magyar tervezésű, 8 mm űrméretű Gebauer

ikergéppuskákra cserélték. 1936 nyarától a harckocsikba a magyar tervezésű bukótornyot szerelték be. Hogy a megfelelőbb kilátást lehetővé tegyék, 45 kocsira 5 periszkóppal ellátott figyelőtornyot építettek, a parancsnoki ülés fölé.

Az Ansaldok részt vettek Kárpátalja visszafoglalásában, a Jugoszlávia és a Szovjetunió elleni hadjáratban, de súlyos veszteségeik miatt 1941. szeptemberében kivonták őket a harci állományból. A megmaradt Ansaldokból 10-10-et átadtak a Csendőrségnek, és a Rendőrségnek, továbbá 10 db a horvát fegyveres erőkhöz került.[43] Feltételezhetően 20 darab repülőtéri vontatóként nyert alkalmazást. A többi oktató lánctalpasként fejezte be pályafutását.

A WM Csaba páncélgépkocsi volt a Magyar Királyi Csendőrségnél rendszeresített második páncélozott harcjármű. A Weiss Manfréd vállalat 1938-ban kezdte el az első olyan könnyű páncélzattal ellátott páncélautó gyártását, amelyek alapjául szolgáltak a 39M Csabának elnevezett, sorozatgyártásra kerülő páncélgépkocsinak. A páncélgépkocsi megfelelt az akkori hasonló, páncélos felderítő járművek színvonalának. Személyzete 4 fő, fegyverzete 1 db 20 mm-es nehézpuska (ágyú) és 2 db 8 mm-es géppuska.[44] Motorja 3560 cm³-es lökettérfogatú, 8 hengeres folyadékhűtéses, 90 LE maximális teljesítménnyel. A 9 mm vastag acéllemezekből szegecselt páncéltest döntött, így a lövedékeknek egy nagyobb effektív páncélvastagságot kellett átütniük. A váltómű előre és hátramenetben egyaránt öt sebességű volt. Két vezetőállása volt, az egyik a jármű elején a másik végében. Mindkét vezetőállásból irányíthatták a járművet. A páncélautó összkerékhajtással és -kormányzással rendelkezett amely igen jó terepjáró képességet biztosított. A személyzet négy fős volt, parancsnok - lövész, géppuskás, elülső vezető és hátsó vezető, aki egyben a rádiós is volt. Minden gépkocsi rádióval volt felszerelve. A jármű maximális sebessége 65 km/h, hatótávolsága 150 km. Tömege 6000 kg, hosszúsága 4,52 m, szélessége 2,1 m, magassága 2,33 m. Összesen 135 db Csaba felderítő jármű készült, amelyből 30 db volt 40M parancsnoki változat.

Összességében a csendőrség alapvetően gyalogos szervezet volt. Azonban a csendőrségnek mindig is volt egy részleges mobilitás növelési igénye, amelyet kezdetben lovakkal oldottak meg, később ezt felváltotta egy lovakon, kerékpárokon, motorkerékpárokon és gépkocsikon alapuló modell. A mobilitás motorizált eszközökkel történő fokozása során:

- A gépesítésnek gazdasági korlátai voltak, mivel a beszerzést – a kerékpárok, illetve részben a motorkerékpárok kivételével - nem lehetett hazai forrásból megoldani, tekintve a gazdasági válság éveiben lényegében tönkrement gépjármű-ipar helyzetére.
- Ugyanakkor a nagy tömegben gyártott korszerű kisgépkocsi-típusok megjelenése 1936-tól lehetővé tette a Magyar Királyi Csendőrség egyes területeinek részleges gépesítését.
- A korlátozott számú gépkocsi a csendőrség békeidős feladatainak ellátására volt alkalmas, a háborús feladatokra kevésbé.
- A háborús alkalmazás során problémát jelentett az átadott könnyű harcjárművek elégtelen száma, illetve a már meglévő csendőrségi gépjárműpark alkalmatlansága a hadi használatra.
- A Magyar Királyi Csendőrség háborús alkalmazása elkerülhetetlen volt, ugyanakkor magas veszteségei szoros összefüggésben állnak gépesítettsége elégtelen mennyiségi és minőségi mutatóival is, ami a (hadi)ipari kapacitás szűkösségére vezethető vissza.
- Ugyanakkor elmondható, hogy a könnyű páncélozott eszközökkel is támogatott csendőr zászlóalj hatékonyabban vívta meg partizánok, illetve reguláris erők elleni harcait a harcjárművekkel el nem látott zászlóaljaknál.

Jegyzetek:

[1] PARÁDI: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szerve a Magyar Királyi Csendőrség.
[2] PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete.
[3] PARÁDI: A csendőrség magyarországi története. ; PARÁDI: A csendőrség és a XIX-XX. századi magyar rendszerváltozások, a csendőrség helye a polgári magyar rendvédelemben, a Magyar Királyi Csendőrség humán viszonyai.
[4] PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenysége.
[5] PARÁDI: A XIX-XX. magyar rendszerváltozások és a csendőrség.
[6] PERJÉSI
[7] FODOR
[8] 1907/III.tc. ; 1929/XXXII.tc.
[9] FÁBRY
[10] TOKAY
[11] 1929/XXXII.tc.
[12] 250 000/1929.BM.r.
[13] REKTOR: 177-179.p.
[14] Loc.cit.
[15] REVISNYEI
[16] TEMESVÁRI
[17] REKTOR: op.cit.
[18] FODOR: op.cit.
[19] SZLADEK
[20] PARÁDI: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* 62.p.
[21] Az új közlekedési őrsöket Jánosházán, Debrecenben, Miskolcon, Dunaföldváron és Szolnokon állították fel.
[22] PARÁDI: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* op.cit. 92.p.
[23] REKTOR: op.cit.
[24] 1. közlekedési szárnyparancsnokság, Budapest, őrsei Gödöllő, Kecskemét, Szolnok, Balassagyarmat, Szeged, Újvidék. 2. közlekedési szárnyparancsnokság, Komárom, őrsei Komárom, Győr, Jánosháza, Székesfehérvár, Dunaföldvár, Kaposvár. 3. közlekedési szárnyparancsnokság, Ungvár, őrsei Ungvár, Beregszász, Kassa, Miskolc, Mezőkövesd. 4. közlekedési szárnyparancsnokság, Dés, őrsei Dés, Kolozsvár, Székelyudvarhely, Szeretfalva.
[25] FODOR: op.cit.
[26] Loc.cit.
[27] Loc.cit.
[28] Loc.cit.
[29] KAISER: 62-63.p.
[30] FODOR: op.cit.
[31] PARÁDI: Rendvédelem-karhatalom 1867-1945.
[32] REKTOR: op.cit. 267-292.p.
[33] Loc.cit.
[34] Loc.cit.
[35] Loc.cit.
[36] VARGA: 233.p.
[37] REKTOR: op.cit. 267-292.p.
[38] BONHARDT — SÁRHIDAI — WINKLER: 198.p.
[39] RAUSCHER — KNOGLER: 11.p.
[40] QUARRIE: 276.p.
[41] KOVÁTS
[42] Loc.cit. 44.p. ; ZSUPÁN 153.p.
[43] VARGA: op.cit.
[44] BONHARDT — SÁRHIDAI — WINKLER: op.cit. 170-171.p.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK ÉS KISMONOGRÁFIÁK

BONHARDT — SÁRHIDAI — WINKLER	—	BONHARDT Attila — SÁRHIDAI Gyula — WINKLER László: *A Magyar Királyi Honvédség fegyverzete.* Kecskemét, **,** 1997, Petőfi. 475 p. HU-ISBN 963 32 7182 7.
KAISER	—	KAISER Ferenc: *A Magyar Királyi Csendőrség története a két világháború között.* Pécs, 2002, Pro Pannónia Kiadói alapítvány. 175 p. HU-ISBN 963 90 7982 0. /Pannon könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.
KOVÁTS	—	KOVÁTS Miklós: *Magyar motorkerékpárok.* Budapest, 2008, Maróti Könyvkereskedés és Könyvkiadó Kft. 214 p. HU-ISBN 963 90 5899 4.
PARÁDI: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbizton-sági őrtestület 1881-1945.*	—	PARÁDI József: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* Budapest, 2012, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 281 p. HU-ISBN 978 963 08 4794 0. /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 2./ HU-ISSN 2062-8447.
RAUSCHER — KNOGLER	—	RAUSCHER, Karl-Heinz - KNOGLER, Franz: *Das Steyr-Baby und seine Verwandten*. [A Steyr-baba és rokanai.] Gnas, 2002, Weishaupt Verlag. 264 p. DE-ISBN 978 370 59 0102 5.
REKTOR	—	REKTOR Béla: *A Magyar Királyi Csendőrség oknyomozó története.* USA, OHIO, Cleveland, 1980, Árpád Könyvkiadó Vállalat. 552 p. USA-ISBN 0-934214-01-8.
VARGA	—	VARGA A. József (szerk): *Magyar autógyárak katonai járművei.* Budapest, 2006, Maróti Könyvkereskedés és Könyvkiadó Kft. 492 p. HU-ISBN 963 90 0595 9.
QUARRIE	—	QUARRIE, Bruce: *Das Große Buch der Deutschen Heere im 20. Jahrhundert.* [A XX. század német hadseregének nagy könyve.] Friedberg, 1990, Podzun-Pallas. 394 p. DE-ISBN 379 09 0388 4.
ZSUPÁN	—	ZSUPPÁN István: *A magyar autó.* Budapest, 1994, Zrínyi. 228 p. HU-ISBN 963 32 7231 9.

TANULMÁNYOK

PARÁDI: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szerve a Magyar Királyi Csendőrség.	—	PARÁDI József: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szerve a Magyar Királyi Csendőrség. *Belügyi Szemle,* XXXVII.évf. (1989) 2.sz. 35-40.p. HU-ISSN 0133-6738.
PARÁDI: A csendőrség magyarországi története.	—	PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XVI.évf. (2009) 19.sz.63-87.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata2005. október 6.-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában."* című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
PARÁDI: A csendőrség és a XIX-XX. századi magyar rendszerváltozások, a csendőrség helye a polgári magyar rendvédelemben, a Magyar Királyi Csendőrség humán viszonyai.	—	PARÁDI József: A csendőrség és a XIX-XX. századi magyar rendszerváltozások, a csendőrség helye a polgári magyar rendvédelemben, a Magyar Királyi Csendőrség humán viszonyai. In GAÁL Gyula — HAUTZINGER Zoltán (szerk.): *Qou vadis rendvédelem? Szabadságjogok, társadalmi kötelezettségek és biztonság.* Pécs, 2010, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztályának Pécsi Szakcsoportja. 390 p. /Pécsi határőr tudományos közlemények, XI./ HU-ISSN 1589-1674. A tanulmány korábbi változata 2010. június 24.-én Pécset hangzott el a Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztályának Pécsi Szakcsoportja által szervezett konferenciasorozatnak a *„Qou vadis rendvédelem? Szabadságjogok, társadalmi kötelezettségek és biztonság."* című XI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete. — PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXI.évf. (2011) 24.sz. 80-90.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3.-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005."* című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenysége. — PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenysége. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXI.évf. (2011) 24.sz. 91-99.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3.-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005."* című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: Rendvédelem-karhatalom 1867-1945. — PARÁDI József: Rendvédelem-karhatalom 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XX.évf. (2011) 24.sz. 111-123.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009.október 9.-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek."* című XXIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A XIX-XX. magyar rendszerváltozások és a csendőrség. — PARÁDI József: A XIX-XX. magyar rendszerváltozások és a csendőrség. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 25.sz. 104-113.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2010. december 6.-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A közbiztonsági közös Kárpát-medencei örökségünk."* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PERJÉSI — ifj. PERJÉSI György: A Magyar Királyi Csendőrség létszámalakulása 1938-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XIII.évf. (2007) 16.sz. 105-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12.-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A rendvédelmi szakképzés története."* című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CIKKEK

FÁBRY — FÁBRY György: Kerékpáros közlekedési szolgálat. *Csendőrségi Lapok,* XXI.évf. (1931) 24.sz. 658-661. p.

FODOR — FODOR Sándor: Gépjárművek a csendőrségnél. I.rész. *Csendőrségi Lapok*, XXXII.évf. (1942) 20.sz. 635-637.p. II.rész. *Csendőrségi Lapok*, XXXII.évf. (1942) 21.sz. 665-667.p.

REVISNYEI — REVISNYEI REVICZKY Zsigmond: A csendőrségi motorkerékpárok megválasztásának irányelvei. *Csendőrségi Lapok,* XVII.évf. (1927) 8.sz. 196-198.p.

SZLADEK — SZLADEK Barna: A közlekedési csendőrség. *Csendőrségi Lapok,* XXI.évf. (1931) 21.sz. 581-584.p. I.rész.

JOGSZABÁLYOK

1907/III.tc. — 1907/III.tc. a hazai ipar fejlesztéséről.

1929/XXXII.tc. — 1929/XXXII.tc. a közúti közlekedés szabályozása tárgyában 1926. évi április hó 24.-én Párizsban aláírt nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről.

250 000/1929.BM.r. — 250 000/1929.BM.r. a közúti közlekedés rendjének és a közutakon a közrend fenntartásának szabályozása.
Rendeletek Tára, LXIII.évf. (1929) I.füzet. 1278-1401.p.

VILÁGHÁLÓS HIVATKOZÁSOK

TEMESVÁRI — TEMESVÁRI Jenő: Egy csendőrségi automobil.
Világhálón: http://www.csendor.com/konyvtar/irasok/magyar/Csend%F6rs%E9gi%20automobil%20-Temesv%E1ri.pdf

TOKAY — TOKAY László: Emlékezés a M. Kir. Csendőrségre. II. rész
Világhálón:http://www.csendor.com/konyvtar/irasok/magyar/Magyar%20kir%E1lyi%20csend%F6rs%E9g%20-%20Tokay%20L%E1szlo.pdf

0386 JAKUS János

A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai 1990-ig

Az egyes történelmi korok technikai fejlettségi színvonala meghatározó módon hatott a hírszerzés hatékonyságára, különösen a XIX-XX. században, amikor egyre-másra következtek be a tudományos és technikai felfedezések egyebek mellett a fizika a kémia és a matematika területein.

Szakmai körökben közismert, hogy a rádiófelderítés[1] első, hadászati döntéseket befolyásoló eredménye 1914 őszén Kelet-Poroszországban következett be, amikor is a német hírszerzés lehallgatta az oroszok kódolatlan rádió üzeneteit, amelynek eredményeként a tennenbergi csatában szétverték a támadó 1. és 2. orosz hadsereget. Az orosz vezérkar rejtjelző irodájának főnöke ANDREJEV őrnagy, aki árulástól tartott, késve rendelte el a kódkönyvek kiosztását a hadseregek számára, így a hadműveleti területen kialakult válságos helyzetben a vezetési szintek közötti hírváltás, adott esetben parancsok kiadása, nyílt szövegben történt. HINDENBURG tábornagy visszaemlékezésében nem tett említést arról, hogy az általa vezetett 8. német hadsereg tennenbergi győzelmében milyen szerepet játszott a német rádiófelderítés. Ezzel szemben POKORNY, visszaemlékezésében arról számolt be, hogy HINDENDURG tábornagynak a tennenbergi győzelmet követő kelet-poroszországi sikereihez jelentős részben hozzájárultak az általa megfejtett és a németeknek átadott orosz rejtjel kulcsok. Vagyis az Osztrák-Magyar Monarchiában, minden ellenkező véleménnyel szemben, a rádió híradásnak a polgári és katonai kommunikációban történő megjelenésétől kezdődően, megfelelő jelentőséget tulajdonítottak és úgy a hadseregben, mint a rendvédelmi testületeknél e szervezeti egységeket alkalmazták a nyílt és a rejtett hírváltások megfigyelésére és megfejtésére.[2]

A rádiófelderítés kezdete az Osztrák-Magyar Monarchiában

Az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregében, mint Európa fejlettebb országaiban általában — követve a németeknek a hadszervezés és vezetés területén, illetve a hadeljárások gyakorlatában bevezetett újdonságait — már a háború előtt megjelentek a híradástechnika új vívmányai: a morzetávíró, majd a távbeszélő és a rádió adó-vevő. E vezetéstechnikai berendezések és módszerek a katonai vezetés/irányítás szervezeti elemeinek operativitását jelentősen támogatták, mivel alkalmazásukkal lehetővé vált a parancsok/intézkedések gyorsan és titkosan történő továbbítása. A híradástechnika újdonságai magukkal hozták a továbbításra kerülő híranyagok kódolásának-, és dekódolásának fejlődését, illetve az e célt szolgáló berendezések korszerűsítését, vagy újabbak kialakítását.[3]

Az Osztrák-Magyar Monarchia véderejében 1896-tól vezényeltek hallgatókat a Tullnban működő távírász iskolába, ahol a vegyes nemzetiségű legénységből német, magyar és szláv nyelvű távírászokat, illetve a rendszeresítésre került más hírközlő eszközök kezelőszemélyzetét képezték ki. Az iskola növendékei elsajátították a rejtjelzés alapvető fortélyait, vagyis a kódkönyvek kezelését, a rejtjelzéssel/rejtjelfejtéssel kapcsolatos alapismereteket, illetve az ahhoz konstruált technikai berendezések használatát.[4]

1914. VII. 31-én, Osztrák-Magyar Monarchia véderejének mozgósítását követően, a hírszerzési feladatokat végző Nyilvántartó Irodával (Evidenzbüro) való szoros együttműködés követelményét szem előtt tartva, létrehozták a Hadsereg-főparancsnokság Hírszerző Osztályát, amelynek feladata a tábori hírszerzés megszervezése és fenntartása volt. Az osztály eredetileg, annak főnökéből a közös külügyminisztérium képviselőjéből, a tolmács-, az információkezelési-, az orosz-, és a balkáni hírszerző csoportból állt, amelyet később az olasz-, a román-, a személyi-, az útlevél-, az utazási-, a propaganda csoporttal, illetve a rádiólehallgató és rejtjelfejtő szolgálattal egészítettek ki. A részlegekben és a szakági szolgálatokban több magyar nemzetiségű, vagy magyarországi illetőségű személy is szolgált. A Hírszerző Osztály első parancsnoka Oskar HRANILOVIC-CVETASSIN ezredes volt, akit beosztásában, 1917-ben Maximilian RONGE ezredes követett. (RONGE századosként 1907-től teljesített szolgálatot a Nyilvántartó Irodában, és 1908-ban ő vette át Alfred REDL őrnagytól a hírszerző csoport vezetését. Osztrák-Magyar Monarchia haderejében 18-féle hírszerző szolgálati ág működött, többek között a távbeszélő-, és rádió lehallgató szolgálatok. A másfél tucatnyi szolgálatot olyan precizitással és hatékonysággal működtették, hogy a szervezési alapelveket a háború befejezését követően, az utódállamok hírszerző szolgálatainak kialakításakor is alapul lehetett venni.[5]

A Hírszerző Osztály a Hadsereg-főparancsnoksággal együtt 1914. augusztus 17-től Premyslbe, majd Neu-Sandecbe, míg november 13-tól Teschenbe, és végül 1917-től Badenbe települt. A Hírszerző Osztály legismertebb rádiófelderítő és rejtjelfejtő szakembere POKORNY Hermann százados volt **(I.sz.melléklet)**, aki 18, — más helyen hivatkozva 19 — orosz rejtjelkulcsot fejtett meg, amelyeknek

az ismeretében az hadvezetés megfelelő ellenintézkedéseket tudott foganatosítani az orosz csapatok támadásának elhárítására.[6]

A sikeres rádiófelderítés és rejtjelfejtés sorából három olyan példát érdemes megemlíteni, amely jól példázza a POKORNY által vezetett csoport munkájának jelentőségét. Az első, amikor a rejtjelfejtő csoport 1914. decemberében 240 távirat-csomagot dolgozott föl, amelyekből kiderült az orosz fél támadó szándéka, illetve annak helye és időpontja. Az orosz támadást sikerült megállítani és a 9. német-, valamint a Osztrák-Magyar Monarchia 1. hadserege visszaszorította az orosz csapatokat kiindulási állásaikba. A másik esetben, 1915. márciusában, 205 ellenséges távirat-csomag megfejtésével elősegítették a német és az osztrák-magyar csapatok Gorlicénél elért hadműveleti sikereit. A harmadik esetben pedig 53 távirat megfejtésével jelentős mértékben járultak hozzá Brest-Litovszk város 1915. VIII. 25-én történt elfoglalásához. MACKENSEN tábornok a 11. német hadsereg parancsnoka előterjesztésében a következők szerint nyilatkozott POKORNY munkájáról: "POKORNY őrnagy megfejtései Brest-Litovszk várakozáson felüli gyors elfoglalását eredményezték."[7]

POKORNY és csoportja 1914. IX. 6. és 1916. III. 1. között 10 000-12 000, lehallgatott rejtjelzett táviratot fejtett meg. Franz Conrad von HÖTZENDORF tábornagy, az Osztrák-Magyar Monarchia haderejének vezérkari főnöke, a háború után megjelent visszaemlékezésében név szerint is megemlékezett POKORNY rádiófelderítő, és rejtjelfejtő sikereiről.[8]

Az Osztrák-Magyar Monarchia mind a hat hadsereg-parancsnokságán, és azok alárendeltségeiben a hadtest-parancsnokságokon is működtettek hírszerző csoportok[9], közöttük rádiólehallgató őrsök, amelyek közvetlenül az illetékes hadtest vezérkari főnökének irányítása alatt álltak.[10] A rádiófelderítésből származó adatokat a hadsereg-parancsnokságoknál létrehozott rejtjelmegfejtő csoportokhoz, majd az eredményeket a hadsereg-parancsnokságokhoz, illetve a Fővezérséghez továbbították. A „Nagy Háború" alatt az Osztrák-Magyar Monarchia csapatainak frontvonalain összefüggő rádiólehallgató állomások működtek, amelyek rendszerbe szervezve gyűjtötték, dekódolták és értékelték az ellenségről szerzett információkat. Ezt a rendszert POKORNY Hermann szervezte meg és 1917-től, kisebb-nagyobb megszakításokkal irányította is. Az 1916. évi román támadás visszaverésében jelentős szerepet vállaltak a Magyar Királyi Honvédség, illetve a magyarországi sorozású közös alakulatok.[11] Ilyenek voltak: többek között a TANÁRKY Béla tábornok által vezetett 51. honvéd gyaloghadosztály, vagy a közös, de székelyföldi sorozású 82. gyalogezred, amely egyben az uralkodó háziezrede is volt.[12]

A hadműveletekben résztvevő és az arcvonal mögött harcfelderítési feladatokat végrehajtó MADERSPACH Viktor százados, visszaemlékezésében beszámol arról, hogy felderítő csoportja hogyan valósította meg a román telefonvonalak lehallgatását Havasalföldön, és az így szerzett információkat milyen hatékonysággal használta föl a német és az osztrák-magyar hadvezetés a nagyszebeni csatában.[13]

A békében, de a háború alatt is, a az Osztrák-Magyar Monarchia egyes diplomáciai képviseletein a katonai attasé szolgálatok — az Evidenzbüroval együttműködve — rezidentúrákat működtettek, amelyek tevékenységének alapját mindenek előtt a széleskörű ügynöki hálózat képezte,[14] de az információszerzés fontos eleme volt a telefonlehallgatás és a rádiófelderítés is.[15]

A hírszerzés területén dolgozó kitűnően felkészült szakemberek, az Osztrák-Magyar Monarchia széthullása után szerepet vállaltak az utódállamokban, köztük Magyarországon is. Körükből számosan visszatértek hazájukba, a Magyar Királyságba, illetve új otthonra találtak Magyarországon. Többek között: POKORNY Hermann és SZTOJAKOVICS Demeter vált igazán ismertté nálunk a régi gárdából. SZTOJAKOVICS Demeter volt az, aki megszervezte a magyar hírszerzés/elhárítás önálló intézményeit, és ő volt az is, aki SZTÓJAY Döme néven, mint vezérezredes berlini meghatalmazott követ, majd a német megszállást követően, az ország miniszterelnöke vált ismertté. POKORNY szintén részese volt a magyar hírszerzés/elhárítás megszervezésének, de ő csapatszolgálatait követően – miskolci vegyesdandár parancsnok, altábornagyi rendfokozatban, amely abban a korban egyáltalán nem volt jelentéktelen beosztás, mint azt PUSZTASZERI László állítja[16] – megmaradt a rejtjelfejtés területén. A II. világháború utáni időkben, mint nyugállományba helyezett vezérezredes vállalt állami feladatokat: ő lett a jóvátételi kormánybiztos. POKORNY unokaöccse (Franciszek POKORNY), aki szintén képzett rádiófelderítő és rejtjelfejtő volt, Lengyelországban telepedett le. A legújabb kutatások szerint nagyrészt neki köszönhetik a lengyelek, hogy Varsó alatt szétverték a TUHACSEVSZKIJ tábornok által vezetett túlerővel támadó szovjet hadsereg egységeit és kiűzték azokat Lengyelország területéről. Ugyancsak ő volt az, aki a poznani egyetemen kriptográfiai kurzust szervezett és vezetett. A keze alatt felnőtt növendékek egy része a háború alatt Londonban közreműködött a német ENIGMA rejtjelkulcsának feltörésében.[18]

A magyar katonai rádiófelderítés újjászervezése

A két világháború között, illetve a második világháború során a rádiófelderítés világszerte nagykorúvá vált, és a szemben álló felek által működtetett szolgálati ágak jelentős mértékben járultak hozzá a diplomáciai csatározások eredményeihez, majd pedig az újabb világháborúban, a hadászati és hadműveleti sikerekhez. A rádiófelderítés második világháborús eredményeiről számos esetet említ a szakirodalom. Ilyen például a német ENIGMA rejtjező berendezés kulcsának az angolok által történt feltörése, vagy az ún. Vörös Zenekar néven ismertté vált, Európát behálózó szovjet kémszervezett németek által történt felszámolása. Ennek a szervezetnek a tagja volt többek között RADÓ Sándor, aki a háború után Magyarországon, mint kartográfus és földrajz tudós, illetve a Dóra jelenti, című kötet szerzője vált ismertté.

A Magyar Királyság önálló hírszerző szervezete 1918-ban SZTOJAKOVICS Demeter vezetésével a Hadügyminisztérium I. osztályaként kezdte meg működését. A minisztérium VIII. osztálya a Katonapolitikai osztály volt, amely TÁNCZOS Gábor vezérőrnagy irányításával a tárca külkapcsolatainak szervezésével foglalkozott, és szorosan együttműködött a hírszerző osztállyal. A 1919-ben a diktatúra idején, a Hadügyminisztérium, illetve a Hadügyi Népbiztosság V. osztály foglalkozott a hírszerzés megszervezésével, amely később a Vörös Hadsereg Főparancsnokság II. csoportjaként végezte ezt a feladatot. A magyarországi politikai helyzet tisztázódását követően 1919. november 17-től a Fővezérség II. csoportja, élén SZTOJAKOVICS Demeterrel, vette át a hírszerzés irányítását.[19]

A rejtés időszakában (1920-1927) a Honvédelmi Minisztérium VI. Csoportfőnöksége tervezte, szervezte és végezte a hírszerzéssel kapcsolatos feladatokat. Itt kapott beosztást POKORNY Hermann, aki rövid idő alatt megszervezte, és első alkalommal 1925-ig vezette a rádiófelderítő és rejtjelfejtő szolgálatot.[20] A rejtési időszakot követően GÖMBÖS Gyula miniszterelnöksége idején, 1932-től a HM VI. Csoportfőnökségéből megalakításra került a Honvéd Vezérkar. A VI/2 osztályból pedig létrehozták a VKF-2 osztályt, amely a magyar hírszerzés/felderítés és elhárítás egyik legfontosabb szervezete lett 1945-ig. (A VKF-2 az önállóságát az Állambiztonsági Központ létrehozását követően is megőrizte annak ellenére, hogy annak támogatására kötelezve volt.)[21]

A VKF-2 szervezetében meghatározó jelentőséggel bírtak a rádiófelderítés és a rejtjelfejtés szervezeti egységei

A rádiófelderítés és a rejtjelfejtés szervezetei külön váltan működtek ebben az időben. A szakterülettel foglalkozó egyes civil kutatók tévesen értelmezik a VKF-2 korabeli szervezeti rendjét, szerintük a két szakterület azonos szervezeti egységben tevékenykedett. A rádiófelderítést huzamosabb időn keresztül, a kezdetben három lehallgató állomást működtető, MELCZER Dezső alezredes által vezetett csoport végezte. Az állomások munkahelyeinek száma a felderített adóállomások száma szerint bővülhetett. Így létezett angol, francia, olasz, török, spanyol stb. munkahely, amelyek a lehallgató állomások között került leosztásra. Minden felderített rádióállomást, 2-3 rádióvevőt alkalmazó lehallgató őrs megszakítás nélkül megfigyelés alatt tartott. A lehallgató állomások a testőrlaktanyában, a Verbőczy utcában, és a Vakok Országos Intézetében települtek, ez utóbbi helyen 40 fő látássérült embert foglalkoztattak. Az állomásokon mindösszesen 100-120 ember dolgozott folyamatosan fárasztó munkatempóban, amit a megfelelő munkaszervezéssel és meglehetősen jó anyagi dotációval kompenzáltak.[22]

Némely kutató azt állítja, hogy e munkaterületeken főleg híradó szakterületen szolgált katonaviselt személyzetet alkalmaztak. Nem volt ilyen megkötés és szempont a rádiólehallgató személyzet kiválogatásánál érvényben. Ellenben különös gondot fordítottak az alkalmazottak rátermettsége-, elkötelezettsége-, és mindenek előtt a megbízhatóságuk vizsgálatára. A rádiólehallgatások kitűnő eredményességgel folytak. Az egykori levéltári adatok és újabb keletű kutatási eredmények nem számolnak be arról, hogy ezen a területen dekonspiráció, vagy árulás történt volna.

A szakterület egyes kutatói azonban ráirányítják az érdeklődők figyelmét arra, hogy az „X" alcsoport vezető munkatársai a háború alatt közvetlenül is kapcsolatban álltak szövetséges, jelesül német kollégáikkal, illetve a német hírszerzés és elhárítás szervezeteivel. Ezzel nem lehet semmi probléma, de az nem történhetett meg, hogy beosztott munkatárs tartott fenn ilyen jellegű kapcsolatokat. A magam részéről ezt az állítást, mint a tárgyban folytatott kutatás hozzáadott értékét, tényként nem tudom elfogadni, mivel a szakterület belső rendje beosztotti szinten a személyhez köthető kapcsolattartást és adatszolgáltatást nem tűrte/tűri el. Ugyanis az ilyen jellegű kapcsolatok léte esetében fenn áll az árulás veszélye és azt egyetlen titkosszolgálat sem tolerálja. Intézményesített kapcsolattartás viszont, kölcsönös információcsere tekintetében természetesen egy bizonyos vezetési szintig és tartalmi határig létezett, mint ahogyan ez ma is fennáll a szövetséges hírszerző közösségen belül.[23]

A MELCZER csoport a KOFFA alárendeltségében végezte feladatait, míg az „X" alosztály, vagyis rejtjelfejtés önálló szervezeti egységként a VKF-2 osztályvezetőjének alárendelve, szigorú rezsim szabályok betartásával tevékenykedett a reaktivált POKORNY Hermann altábornagy vezetése alatt, aki 1935-1938 között állt az alosztály élén. POKORNYT, SOLYMOSSY alezredes és KUDRICZY István vk. őrnagy nyomására HENNYEY Gusztáv a VKF-2 osztályvezetője, elmozdította az állásából. POKORNYt PETRIKOVITS Viktor ezredes váltotta az alosztályvezetői székben.

Az alosztály a budai várban, a Színház utca 7. szám alatt állomásozott.[24] A szervezet működéséről SZENTPÉTERY György vk. ezredes, a VKF-2 egykori vezető beosztású tagja – a KOFFA egykori vezetője –, 1950-ben történt letartóztatását követően adott tájékoztatást az Államvédelmi Hatóság embereinek. SZENTPÉTERYtől az Államvédelmi Hatóság a rádiólehallgató szolgálat működési rendjéről és az egykori személyzet felől érdeklődött, feltehetően azért, mert ebben az időben történtek erőfeszítések az Államvédelmi Hatóság részéről a diplomáciai hírcsatornák lehallgatásának megszervezésére, illetve megerősítésére, amelyhez felkészült szakemberekkel az időtájban nem rendelkeztek. Annak ellenére sem, hogy a KATPOL-tól átirányították az ott alkalmazott egykori szakembereket, akiknek a zömét különféle ürügyekkel börtönbe zárták. A büntetésük ideje alatt e szakembereket a rádifelderítés és rejtjelfejtés területein az Államvédelmi Hatóság visszafoglalkoztatta, az ilyen presszió más katonai szakterületen dolgozó elismert szakemberekkel is gyakorta előfordult. A „szigorú felügyelet" igazán lehetővé tette a biztonságos tevékenységet. Egyébként ez történt SZENTPÉTERY György ezredessel is, aki a II. világháborút követően a KATPOL munkatársa lett.

A MELCZER csoport a lehallgatott anyagokat állomásonként összerendezve a KOFFA-hoz, illetve az „X" alosztályhoz továbbította, ahol megtörténtek a táviratok megfejtése, amelyeket a osztályvezetőnek adtak át. Így lehetőség nyílt arra, hogy a lehallgatott táviratokat számszakilag és megfejtettség szerint is össze lehetett hasonlítani. Ennek azért volt jelentősége, mert az „X" alosztály ösztönözve volt a minél eredményesebb munkára, mivel nem fektethette el az oda beérkező anyagokat. Másrészről pedig kontrollálni lehetett a MELCZER csoport lehallgatott táviratainak pontosságát. A szakág munkájának a szervezettsége, vezetettsége és eredményei jelentős mértékben elősegítették, hogy a VKF-2 folyamatosan ellátta értékelt híranyaggal a legfelsőbb állami és katonai vezetést úgy béke, mint háborús körülmények között. Az „X" alosztály nem adott ki sajáthatáskörben értékelt adatokat, a felhasználók tájékoztatását a NYIL alosztály végezte. A rejtjelfejtés szigorúan elzárt térben folyt, ahová az osztály vezetője sem léphetett be. Az ott folyó munkáról az alosztály vezetője referált az osztályvezető felé. SZENTPÉTERY szerint a 1930-as évek közepétől az "X" alosztály teljesítménye közép-európai viszonylatban kimagaslóan az első helyen állt, ugyanakkor tényként állapította meg, hogy német és az olasz partnereket biztosan felülmúlta.[25]

A veszélyeztetettség időszakában, illetve háborús viszonyok közepette a seregtest parancsnokságokat rádiófelderítésből származó adatokkal kezdetben a 101. híradó ezred bázisán létrehozott 101/II. rádiófelderítő-zászlóalj látta el, amelyet szakmai szempontból a VKF-2 irányított. A harcászati, hadműveleti szintű rádiófelderítés kezdete a 1930-as évek közepére tehető. A csapatszintű rádiófelderítés már a kezdetek-kezdetén is sikerrel oldotta meg feladatait, amennyiben sikerült a kis-antant államok csapatmozgásait, gyakorlatait, illetve a csapategységeit nyomon követni és beazonosítani. Az alegységek első gyakorlatainak egyikét SZENTPÉTERY György vk. százados, a KOFFA vezetője irányította és azonnal nagy feltűnést keltett azzal, hogy sikerült a cseh hadsereg Brünn környéki manővereit felderíteni és az abban szereplő egységeket, illetve azok feladatait megállapítani. A rádiófelderítés által szolgáltatott adatokat az attaséi szolgálaton keresztül a VKF-2 vezetője visszaellenőriztette. A kapott eredmények láttán, amelyek visszaigazolták a korábbi jelentések tartalmának hitelességét döntés született a csapatszintű rádiófelderítés erőinek növelésére.[26]

A háború menetében a 101. és a 102. önálló rádiófelderítő-zászlóaljak (RÁF) végezték ezt a feladatot. A rádiófelderítő-zászlóaljak alegységei a hadsereg frontvonalai mögött települve, nagy pontossággal mérték be az ellenséges adóállomások helyét, és állapították meg azok hovatartozását, valamint szerepüket az ellenség vezetési rendszerében.

A 101. önálló RÁF zászlóalj eredetileg a 101/II. híradó zászlóalj volt.[27] Az ezred II. zászlóalja és a 6. lehallgató századának összevonását a HM 42000/eln. 1/a-1942 sz. intézkedésében rendelte el a honvédelmi miniszter, állomáshelyéül pedig Nagyváradot jelölte ki. A zászlóalj 3. lehallgató százada és a kiértékelő részlege Budapesten maradt. A 3. lehallgató századra építve a HM 43000/eln. 1/a-1943. sz. miniszteri intézkedés elrendelte a 102. rádióhírszerző zászlóalj felállítását, amely a VKF-2 közvetlen alárendeltségébe került. Vagyis minősítését tekintve hadászati szinten tevékenykedő rádió felderítő alegységnek minősült, amelynek az állományába szintén beosztottak 30 látássérült embert. Szinte ezzel egy időben a 101. RÁF zászlóaljat állomáshely változtatása nélkül, alárendelték a kolozsvári IX. had-

testnek. A háború menetében a zászlóalj áttelepülést hajtott végre Csorna körzetébe, majd pedig a Német Birodalom ausztriai területén Purgstall, illetve Schérding területén megadta magát az amerikaiaknak.[28]

Az „X" alosztály a háború alatt folyamatosan és eredményesen folytatta tevékenységét, míg végül is alsó-bajorországban (állítólag Eggenfelden körzetében) PETRIKOVICS Viktor ezredes vezetésével megadta magát az amerikaiaknak és részükre 90 kódkönyvet adott át. A személyzet nagyobb hányada nem tért vissza Magyarországra. PETRIKOVITSsal együtt még néhány munkatársa döntött úgy, hogy hazatér. Őket a magyar állambiztonsági szervezetek (KATPOL, ÁVO/ÁVH) kezdetben alkalmazták, majd pedig többeket közülük az Államvédelmi Hatóság őrizetbe vett, és kényszer alatt felhasználta tudásukat és tapasztalataikat.

A két világháború között Magyarországon a rendvédelmi szervezetek is folytattak rádiófigyelést. Különösen a csendőrség volt aktív ezen a területen, amikor is már a 1920-as évek végén 21 rádiófigyelő állomást helyeztek üzembe, amelyeknek a külföldi nyílt rádióállomások magyar vonatkozású adásainak a figyelemmel kísérése volt a feladata. „ A külföldi rádióadások megfigyelését a nyomozóosztály parancsnokság rádió-megfigyelő állomása végezte, melyet 1935-ben már központi rádiófigyelő állomásnak neveztek. Rádiófigyeléssel foglalkoztak még a nyomozó alosztályok, valamint a híradó őrsök felállítása után ezen híradó őrsök is.[29] A Magyar Királyi Csendőrség központi rádió megfigyelő állomása 1935-ben több mint 200 megfigyelést végzett. 1936-ban min egy 160-at, 1942-ben csupán az ungvári híradó őrs 500-at. A Magyar Királyi Csendőrség rádiófigyelői meglepően jól érzékelték a nyugati hatalmak propagandájában bőven fellelhető népámítást és szemforgatást. Találóan jellemzi például DEÁK Kálmán híradó tiszthelyettes a párizsi adásokat a Csendőrségi Lapok 1942. II. 1-jei számában közzétett „Rádió hullámok Magyarország ellen" című írásában: „Az általános hírszolgálat tartalmát angol módszer szerint állították össze, azaz a valóság őszinte feltárása nem volt szokásuk . . ." [30]

A magyar rádiófelderítő-szolgálat újjá szervezése és működése a koalíciós időkben és a hidegháború korában.

Nem kétséges, hogy a magyar rádiófelderítés fejlődését és fejlesztését a hidegháború korában az ország orosz megszállásának ténye, illetve 1955-től a Varsói Szerződés tagsága alapvetően meghatározta. A hazai szakértők véleménye az, hogy ennek a helyzetnek szigorúan szakmai szempontokat figyelembe véve, voltak pozitív oldalai. A katonai konfliktus kirobbanásának veszélyével terhelt szembenállás időszakában mindkét tábor jelentős sikereket ért el a rádiófelderítés területén, az eredményekről a szakirodalom, illetve a szakterület még köztünk élő művelői különböző kiadványban, tudományos konferenciák előadásaiban számos alkalommal beszámoltak.

1945. január közepén az Ideiglenes Nemzeti Kormány Debrecenben felállította a Honvédelmi Minisztériumot. A honvédelmi minisztériumon belül – 1945. III. 3-án – létrehozták a Katonapolitikai Osztályt,[31] amelynek szervezete a hírszerzést illetően az alábbi osztályokat foglalta magába: Nyilvántartó alosztály (NYIL) benne a rádiócsoporttal, Hírszerző alosztállyal és „X" (rejtjelző, rejtjelfejtő) alosztállyal.

Ez a szerény szervezet, és annak korlátozott képességei, jelentette a háború utáni szervezett magyar rádiófelderítés kezdetét. Az adatforrások között műsorszórók, hírügynökségek, diplomáciai adók, postai vonalak szerepeltek.[32]

Miután a politikai pártok erőviszonyaiban radikális változások következtek be, annak velejárójaként átalakultak az ország erőszakszervezetei is, amelyek elsősorban a szovjet minta követésében mutatkoztak meg. 1947. II. 14-én a korábbi KATPOL egy részéből megalakították a HM Katonapolitikai Csoportfőnökséget RÉVÉSZ Géza altábornagy vezetésével. A Magyar Államrendőrség Államvédelmi Osztályából pedig EISENBERGER Benjámin (Péter Gábor) vezetésével a BM Államvédelmi Hatóságot. A Katonapolitikai Csoportfőnökség átköltözött a XI. kerületi Bartók Béla út 24-26. sz. alatti laktanyába (korábban Hadik laktanya). A Nyilvántartó Osztályhoz tartozó rádió felderítő erőket ugyanoda helyezték át.

Már az Államrendőrség Államvédelmi Osztály megalakulásakor (1946) is fontos feladatnak tekintették a titkos rádióállomások, illetve adók felderítését. Az Államrendőrség Államvédelmi Osztály IX. alosztályának volt feladata a levél-, távirat- és telefon ellenőrzés, a fényképezés rejtjelzés és helyszínelés, valamint a rádiófelderítés és elhárítás.

A Belügyminisztérium Államvédelmi Hatósága megalakulásával a kezdetektől, azaz 1948-tól a „D" ügyosztálya foglalkozott a rádiófelderítéssel egészen 1949 végéig, amikor is az ÁVH kivált a BM alárendeltségéből, és mint önálló szervezet a Minisztertanács „kontrolja" alá került. Az önállóvá vált

Államvédelmi Hatóságon belül a III. főosztály foglalkozott a telefon és rádiólehallgatással, illetve a rádiófelderítéssel. A soron következő átalakítás lényege abban foglalható össze, hogy az egyre erősödő és 1950-re teljes önállóságot élvező Államvédelmi Hatóság magához vonta a rádiófelderítés diplomáciai szolgálatokat ellenőrző részét. EISENBERGER Benjámin (PÉTER Gábor) KATPOL-tól, illetve később a katonai hírszerzéstől áthelyeztette, vagy letartóztatásukat követően, kényszeríttette a legképzettebb szakembereket a rádiófelderítéshez köthető szakfeladatok ellátására.[33]

1951-ben a szervezeti fejlesztések következtében a rádió elhárítás megmaradt a IX. osztálynál, ugyanakkor megalakításra került a XV. osztály, ahol a rejtjelfejtéssel foglalkoztak.[34] 1955-től ez az osztály önálló osztállyá fejlődött. 1956-ot követően az Államvédelmi Hatóságot végleg feloszlatták, de a főosztályait a belügyminisztérium szervezeti egységébe sorolták. A II. csoportfőnökség kapta a hírszerzéssel/elhárítással kapcsolatos feladatokat. A II/12. osztály volt a rejtjelző központ, míg a II/16. osztály a rádiófelderítéssel foglalkozott egészen 1962-ig.

1962-ben kialakították a III. Főcsoportfőnökséget, amelynek az V. Operatív Technikai Csoportfőnöksége foglalkozott a rádiófelderítés feladataival, pontosabban: a rádiófelderítéssel, a rádiólefigyeléssel, a távol- és közel iránymérréssel, a diplomáciai lehallgatással, a rádióadatok nyilvántartásával és a rejtjelfejtéssel.

A soron következő változás a polgári hírszerzés szervezetében 1972-ben történt, amikor is megalakult a BM III. Főcsoportfőnökség, amelynek I. (hírszerző) csoportfőnökségébe került a rejtjelfejtés, rejtjelzés (III/I-13. osztály), míg a rádiófelderítés és elhárítás feladatait a III/5. önálló osztály végezte egészen a rendszerváltásig.[35]

A katonai hírszerzés/felderítés szakmai utódszervezeteként 1950. I. 1-én alakult meg a HM IV. Főcsoportfőnökség RÉVÉSZ Géza altábornagy vezetésével és egyben megszűnt a HM Katonapolitikai Csoportfőnökség.

HM IV. Főcsoportfőnökség kezdetben három fő szervezeti elemből állt: Hírszerző Csoportfőnökség, Tájékoztató Szolgálat, RÁF. Szolgálat.

1953 végén – a szovjet igényeknek megfelelően – a felderítő főcsoportfőnökséget a HM állományából a Vezérkar állományába helyezték át, a vezérkari főnök közvetlen alárendeltségébe. Elnevezése VK. 2. Csoportfőnökségre változott. Szervezeti 1956 végéig négy fő részlegből állt: Operatív Szolgálat (hírszerző részleg), Tájékoztató Szolgálat (elemző-értékelő részleg), Rádiófelderítő Szolgálat, Kiképzési és ellátó Szolgálat.

A hírszerzés/felderítés fő irányait képezte 1955-ig Jugoszlávia, valamint az Egyesült Államok szárazföldi és légi haderőnemei képességeinek felfedése. Fontos cél országok voltak: Ausztria, Németország, Olaszország, Franciaország, Görögország, és Törökország.

A Magyar Néphadsereg Vezérkarának 2. Csoportfőnökségére változott 1957-ben a katonai hírszerzés szervezetének elnevezése és a szervezeti rendje módosult. Az új szervezet: Operatív Szolgálatból, Tájékoztató Szolgálatból, Rádióelektronikai Szolgálatból, Csapatfelderítő Szolgálatból és Anyagitechnikai Szolgálatból állt.

A Rádióelektronikai szolgálat legfontosabb szervezeti egysége a Rádiófelderítő osztály volt, amely: Hadműveleti alosztályból, Kiképző alosztályból, Technikai fejlesztő alosztályból, Rejtjelmegfejtő alosztályból és Híradó alosztályból állt.

Az alosztályok a későbbiek során osztályszintű szervezetté alakultak át és így is működtek egészen a rendszerváltásig.[36]

A rádió felderítő szolgálat csapattagozata lényegében követte a két világháború között működő hasonló szervezetek megnevezését. A 101., a 102., és a 103. rádió felderítő zászlóaljakból került megalakításra a 102., illetve a 3. önálló hadászati rádió felderítő ezred, majd pedig – 1983-tól – a 3. önálló hadászati rádió felderítő dandár. Ezek a szervezetek Budapesten a Budekeszi úti laktanyában nyertek elhelyezést. A rádió felderítő dandár feladatát és tevékenységét a megalakulást követően még áthatotta a Varsói Szerződés tagságból eredő kötelezettség.

1956-ot követően a polgári és a katonai hírszerző szervek a párt adminisztratív osztályához voltak „bekötve", de működött az együttműködés és adatszolgáltatás a Varsói Szerződés partnerországok, különösen pedig a szovjet társszervek felé.

Összegezve megállapítható, hogy az ezred, majd pedig a dandár képességei és technikai ellátottsága megfelelt a kor színvonalának. Teljesítményüket tekintve pedig felvették a versenyt a korabeli hasonló adottságokkal rendelkező államok rádió felderítő szervezeteivel. A rejtjelfejtő tevékenység 1962-ig, szigorúan elkülönítve a rádiófelderítést végző szervezetektől, olykor még más helyőrségben is, a Rádió felderítő Szolgálat irányítása alatt folyt. Később azonban ezt a munkát az információszerző

szervezethez rendelték, lényegében szakítottak az „X” alosztály működési rendjével és ezzel megszűnt a szakterület hitelességének belső kontrollja.

Jegyzetek:

[1.] „A korszerű rádiófelderítés (angolul COMINT — Communication Intelligence) : a rádióelektronikai felderítés (SIGINT — Signal Intelligence) részeként rádiófelderítő, rádióiránymérő, elektromágneses jelanalizátor- desifrtáor-berendezésekkel a rádiófrekvenciás tartományokban működő távközlési rendeltetésű elektromágneses sugárforrások felfedését, térbeli elhelyezkedésének és technikai jellemzőinek meghatározását, jeleinek rögzítését, megfejtését célzó szervezett tevékenység” Rádiófelderítés.

[2.] PILCH II. köt. 327-373.p.

[3.] Loc.cit. : III.köt. 314-374.p.

[4.] BALLA

[5.] Loc.cit. : 1.p.

[6.] A szövegkörnyezetben 18 rejtjelkulcs megfejtése szerepel, ugyanakkor a jegyzetek alcím 15. hivatkozásában 19 rejtjelkulcs összeállításáról van szó.
POKORNY : 132 .p.

[7.] Loc.cit. : 73.p.

[8.] POKORNY visszaemlékezésére hivatkozó kutatók következetesen 10 000 megfejtett táviratról tesznek említést, miközben a szerző könyvében 10 000-12 000 megfejtett orosz dokumentumról tesz említést.
POKORNY : 132 .p.

[9.] GALÁNTAI : 100-110.p.

[10.] PARÁDI

[11.] GALÁNTAI : op.cit.

[12.] A román támadás kezdetén az Osztrák-Magyar Monarchia 1. hadseregének állományába (parancsnok: ARTZ Artúr tábornok) kezdetben csupán az 51., a 61. honvéd gyalog hadosztályok, valamint a 71. közös gyaloghadosztály tartozott. A 71. hadosztály alárendeltségébe tartozott a legendás 82. közös „Székely” gyalogezred, amely Pálos körzetében kiemelkedő harcászati sikereket ért el a román csapatokkal szemben.
Nagybaconi : 77. p.

[13.] MADERSPACH : 191-192. p.

[14.] PILCH II. op.cit.

[15.] A hírszerző állomások működése súllyal a Balkánon, illetve Orosz-Lengyelországban összpontosult. A Nagy Háború időszakában a Hírszerző Osztály irányításával hírszerző állomások működtek: Pjotrkowban, Neu-Sandecben, Kowelben, Varsóban. A Balkánon: Cattaroban, Mostarban. Szerbia megszállását követően: Valjevoban, Mitrovicán, Kragujevacon, Novipazarban. Észak-Albániában: Skutariban. Montenegroban: Cetinjeben. Románia elleni hadjárat során: Kolozsvárott, Brassóban, Bukarestben, Jassiban és Galacon. Az olasz front megnyitását követően: Insbruckban, Grazban, Feldkirchben, Triesztben, Innichenben, Kötschachban, Wieselburgban. Svájcban: Züricben, Genfben, St. Morizban és St.Gallenben. A háború menetében a Svájcban létesültek hírszerző állomásoknak, ahol elsősorban az olasz hadvezetés terveinek megismerése iránt mutatott érdeklődést a Monarchia vezérkara. Az e forrásból a karintiai, és az isonzói csaták előkészületeiről jó időben sikerült beszerezni a legfontosabb információkat, amelyeket a Hírszerző Osztályon formáltak adatokká.
BALLA : op.cit. : 2.p.

[16.] PUSZTASZERI : 40. p.

[17.] ÁBTL. A-857. Szentpétery György vk. ezredes vallomása. A 11-10. 138/51. sz. Obj. do. 5. sz. melléklete. A VKF-2-es beosztottakról. 306-307. p.

[18.] PUSZTASZERI : op.cit. : 41. p.

[19.] SZAKÁLY

[20.] SZAKÁLY idézett tanulmányában, illetve az ÁBTL/Corvina gondozásában megjelent: Vallomások a holtak házából, című kötet 321. p. található 11. sz. jegyzetben is tényként közli, hogy Pokornyt az „X” alosztály élén KABINA Vilmos ezredes váltotta, aki 1935-ig vezette az osztályt. SZAKÁLY szerint KABINit PETRIKOVITS István ezredes követte az osztály élén, aki ott is maradt 1945-ig. (Ld. Felderítő Szemle 2008. november. 27. p.) Ezzel szemben SZENTPÉTERY György ezredes az ÁVH-nak tett vallomásában azt állítja, hogy miután átvette a KOFFA vezetését az akkor már nyugdíjba helyezett POKORNY altábornagy reaktiválására ő tett javaslatot. A tábornok így került ismét az „X” alosztály élére. A tábornok 1938-ig töltötte be ezt a beosztást, amikor is végérvényesen nyugállományba helyezték. (ÁBTL. 11-10. 138/51. sz. Obj. do. 5. sz. melléklet. 306. p.) SZENTPÉTERY közlését visszaemlékezésében magerősíti POKORNY vezérezredes is azzal a pontosítással, hogy őt 1935 augusztusában SOMKÚTHY tábornok, vezérkari főnök kérte föl a VKF-2 sifre osztályának vezetésére és a dezinformációs szolgálat megszervezésére.
POKORNY : 126.p.

[21.] BAJNAI

[22.] A VKF-2 szervezetei voltak: Nyilvántartó alosztály (NYIL), Központi offenzív alosztály (KOFFA) , Defenzív alosztály (DEF), „X” alcsoport, Attasé alcsoport, Közigazgatási alcsoport, Szabotázs alcsoport, Bakteriológiai alcsoport.
ÁBTL : op.cit. 288-293.p.

[23.] Felderítő Szemle 2010. júniusi számának 159-166. p. R.L A Magyar rádiófelderítés a II. világháborúban című tanulmány szerzője idősíkokat figyelmen kívül hagyva, félreérthető módon – több alkalommal forrás feltüntetése nélkül – közöl olyan tényadatokat, amelyeknek a valóságtartalma megkérdőjelezhető. A kifogásolható állításokat szakmai szempontból megvizsgálva arra a következtetésre juthatunk, hogy a szerző nincs tisztában az általa vizsgált hírszerző szervezetek és azok képviselőinek, vagy vezető munkatársainak jog- és hatáskörével. Mind ez vonatkozik az „X” alosztály, szerző által felemlített, nagyfokú önállóságának a sejtetésére is. A jobb megértéshez tartozik, hogy a rejtjelző alosztály a VKF-2 beosztott alosztálya volt, bár feladatait önerőből és rejtett módon végezte, de az általa megszerzett információkat nem kezelhette saját belátása szerint. Az adattá formált információk átadása csak és kizáróan az osztály vezetőjének intézkedése szerint és a legfelső

katonai vezetés tudtával és beleegyezésével történhetett. Amennyiben a VKF-2 osztály vezetője adatcsere keretében tájékoztatást adott ki a partnerei részére, még azt is köteles volt ledokumentálni, és a tárgyalásairól tájékoztatást adni a felettes szerveknek. Nyilvánvaló tehát, hogy az „X" alosztály, illetve a német társszervek közötti szoros együttműködést hiba úgy beállítani, mint az alosztály öntevékeny kezdeményezését, amelyet a felettes szerv megkerülésével folytatott volna.

[24] ÁBTL : op.cit. 293.p.

[25] SZENTPÉTERYVEL szemben UJSZÁSZY tábornok, a VKF-2 osztály egykori vezetője az őt kihallgató ÁVH embereinek úgy nyilatkozott, hogy a MELCZER csoport az „X" alosztály alárendeltségében működött. (HARASZTI György, Vallomások a holtak házából, UJSZÁSZY István vezérőrnagynak, a 2. vkf. osztály (helyesen: VKF-2. osztály) és az Államvédelmi Központ vezetőjének az ÁVH fogságában írott feljegyzései. Nem lehet kétséges, hogy UJSZÁSZY vezetése alatt történtek átszervezések az osztálynál, ugyanakkor az idézett műben a szervezeti rendre vonatkozóan egymásnak ellentmondó adatok szerepelnek, amely arra enged következtetni, hogy a visszaemlékező az adott pillanatban bizonytalan volt az osztály szervezeti rendjének pontos közlésében. Mindennek ellenére nem zárható ki, hogy a MELCZER csoport, UJSZÁSZY osztályvezetése idején, az „X" alosztály alárendeltségébe került.
ÁBTL. : op.cit. : 288-304.p.

[26] ÁBTL : op.cit. : 312.p.

[27] A 101. híradó ezred Budapesten a Károly király laktanyában volt elhelyezve, ma Petőfi laktanya, Budaörsi út. 49-53.

[28] BAJNAI : op.cit. 48-51.p.

[29] CSÓKA

[30] Loc.cit. : 20.p.

[31] Katonapolitikai Osztály = KATPOL. Székhelye: Budapest, Nádor utca. Vezetője: PÁLLFY György altábornagy.

[32] BAJNAI : op.cit. 56.p.

[33] A rádiólehallgató csoportból hazatérésüket követően a KATPOL-nál is szolgálatot vállalt MELCZER Dezső ezredes, HORVÁTH Ferenc alezredes, ANDREÁNSZKY István őrnagy.

[34] ÁBTL : op.cit. : 197-199.p.

[35] A polgári hírszerzés későbbi szerveinek jogelődei az ÁVH vonatkozó főosztályai voltak. Ez igaz a katonai elhárításra is. CSEH

[36] BAJNAI : op.cit. 56-59.p.

A jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

GALÁNTAI — GALÁNTAI József: *A Habsburg-monarchia alkonya. Osztrák-magyar dualizmus 1867-1918.* Budapest, 1985, Kossuth. 386 p. HU-ISBN 963 09 2589 3.

MADERSPACH — MADERSPACH Viktor: *Az oláhok vérnyomában a Fekete-tengerig.* Budapest, 2007, Masszi kiadó.

Nagybaconi — Nagybaconi NAGY Vilmos: *A Románia elleni hadjárat 1916-1917.* I. kötet.

PILCH — PILCH Jenő: *A hírszerzés és kémkedés története.* I-III.köt. Budapest, 1936, Franklin.

POKORNY — POKORNY Hermann: *Emlékeim, a láthatatlan hírszerző*. Budapest-Kalocsa, 2000, Petit Reál-KaloPrint. 168 p. HU-ISBN 963 92 6703 1. /Hadtörténeti Levéltári Közlemények./ HU-ISSN 1417-9598.

PUSZTASZERI — PUSZTASZERI László: *Karády és Ujszászy. Párhuzamos életrajz történelmi háttérre.* Budapest, 2008, Kairosz kiadó.

TANULMÁNYOK

BAJNAI — BAJNAI Gusztáv: A magyar rádiófelderítés kialakulása és működése a kezdetektől a II. világháború végéig. *Felderítő Szemle*, (2007) julius 38-41.p.

CSÓKA — CSÓKA Ferenc: Csendőrség és hírszerzés 1930-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. VII.évf. (1997) 8.sz. 17-20.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996 október 29.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig."* című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata

PARÁDI — PARÁDI József: Az Evidenzbüro. 33-54.p. In BODA József — PARÁDI József — SIMON F. Nándor (szerk.): *A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.* Budapest, 2013. Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 358 p. HU-ISBN 978 963 08 5856 4.

SZAKÁLY — SZAKÁLY Sándor: Az önálló magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás létrehozása és működése a két világháború közötti Magyarországon 1918-1945. *Felderítő Szemle,* (2008) november 22-27. p.

KÉZIRATOK

BALLA — BALLA Tibor: *Az osztrák-magyar hírszerző és kémelhárító szolgálat szervezése és működése az I. világháborúban.*
(Kézirat a szerző birtokában.)

LEXIKONOK

Rádiófelderítés. — Rádiófelderítés. *Hadtudományi Lexikon.* Budapest, 1995, Magyar Hadtudományi Társaság. HU-ISBN 963 04 5226 X.

LEVÉL- IRAT- ÉS DOKUMENTUMTÁRAK

ÁBTL — Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára

VILÁGHÁLÓS HIVATKOZÁSOK

CSEH — CSEH Gergő Bendegúz: *A magyarországi állambiztonsági szervek intézménytörténeti vázlata (1945-1990).*
Világhálón: http//www.abtl.hu/html/hu_11_1_intézmény_tort.html

I.sz.melléklet

POKORNY Hermann

POKORNY Hermann az 1945 utáni magyar honvédség nyá. vezérezredeseként.
(Kremsier, Morvaország 1882.IV.7. – Budapest, 1960.)

Nyelvismerete: Német, cseh, latin, orosz, bolgár, lengyel, francia, olasz, magyar.
Iskolái: 1900. Bécsi Landwehr Hadapródiskola ; Bécs, 1906. Császári és Királyi Hadiiskola.
Rangfokozati előmenetel: 1900.VIII.18. hadapród tiszthelyettes ; 1901.IX.1. hadnagy ; 1906.XI.1. főhadnagy ; 1910.V.1. vezérkari százados ; 1917.V.1. vezérkari alezredes ; 1921. vezérkari ezredes ; 1925. gyalogsági tábornok ; 1928. altábornagy ; 1945. nyugállományú vezérezredes.

Kitüntetései: Katonai Jubileumi Kereszt./1848-1908/ ; Katonai Érdemkereszt III. osztálya hadidíszítménnyel ; Porosz Vaskereszt II. osztálya ; Osztrák Császári Vaskorona Rend III. osztálya hadidíszítménnyel ; Porosz Vaskereszt I. osztálya ; Török Vasfélhold (ottomán hadi érem) ; Bronz Katonai Érdemérem a Katonai Érdemkereszt szalagján a kardokkal ; Lipót Rend Lovagkeresztje hadiékítménnyel és kardokkal ; Vöröskereszt Tiszti Díszjelvénye hadidíszítménnyel ; Porosz Koronarend II. osztálya a kardokkal ; Török Ozmán Rend III. osztálya a kardokkal ; Bolgár Katonai Érdemrend hadi ékítménnyel ; Nagy Katonai Érdemérem a Katonai Érdemkereszt szalagján a kardokkal ; Orosz Vlagyimir Rend IV. osztálya ; Kormányzói Dícsérő Elismer (Koronás Bronz érdemérem) Piros-fehér szegélyű zöld szalagon ; Katonai Tiszti Szolgálati Jel II. osztálya ; Magyar Háborús Emlékérem karddal és sisakkal ; Magyar Érdemkereszt II. osztálya a csillaggal (Magyar Érdemrend középkeresztje a csillaggal) ; Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje a csillaggal ; Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozata.
Életút: 1900. Bécsi 1. Landwehr gyalogezred ; 1906. 43. Landwehr gyalogdandár vezérkari tisztje ; 1909. szófiai féléves tanulmányút ; 1909. grazi székhelyű Császári és Királyi III. pk-on vezérkari tiszt ; 1910. Instruktionsbüro ; 1913 — kölcsönös vezénylés alapján — 3/4 éves oroszországi tanulmányút ; 1913. Evidenzbüro orosz referens ; 1914. Hadseregfőparancsnokság Hadműveleti Osztályának Rádiócsoport vezetője ; 1916. Evidenzbüro ; 1916. olasz front a 26. Landwehr Gyalogezred 2. Zászlóaljának parancsnoka ; 1916. Edelweiss Hadosztály vezérkari főnöke ; 1917. orosz béketárgyalásokon szakértő az Osztrák-Magyar Monarchia delegációjának tagjaként ; 1917. Evidenzbüro orosz referentúrájának vezetője ; 1918. novemberében belépett a magyar hadseregbe ; 1919. III. 5-én magyar állampolgárságot kapott ; Népköztársaság és Tanácsköztársaság ideje alatt a magyar Nyilvántartó Iroda munkatársa ; a Tanácsköztársaság bukása után debreceni vasi gyalogezred zászlóalj-parancsnoka ; 1920. titkos küldetéssel Krímbe utazott WRANGELhez, feladatát kiválóan teljesítette ; 1925-ig a Vezérkari Főnökség Nyilvántartó Iroda „X alcsoport”-jának vezetője ; 1925. a szegedi honvéd kerület V. honvéd vegyesdandár gyalogsági parancsnoka ; 1926-ban budapesti vámőrkerület parancsnok ; 1928-ban a Magyar királyi Vámőrség felügyelője ; 1930-ban a miskolci VII. vegyesdandár parancsnoka ; 1934. szabályzatszerkesztő bizottság vezetője ; 1935. május nyugdíjazás ; 1960. elhunyt, sírja a gödöllői Dózsa György úti temetőben.

POKORNY Hermann hozta létre az Osztrák-Magyar Monarchia felderítésének rádiófelderítő szolgálatát, majd a Habsburg-birodalom felbomlása után a magyar rádiófelderítést. Mindkét felderítői szakszolgálat kiválóan működött, példamutató eredményeket ért el.

Forrás ! ZEIDLER Sándor: POKORNY Hermann vezérezredes kitüntetései és ami mögötte van. 55-100.p. In BODA József — PARÁDI József — SIMON F. Nándor (szerk.): *A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.* Budapest, 2013. Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 358 p. HU-ISBN 978 963 08 5856 4.

1944-1945 során a határvadász csapatok a Magyar Királyi Honvédség szerves részeként vettek részt a határvédelemben. 1944. VIII. 23.-án a Kárpátok hágóinak lezárása céljából elrendelt határvédelem a szovjet és román csapatok átkaroló hadműveletei következtében összeomlott. Ebből fakadóan a határvadászok is folyamatosan visszavonultak.

A román és bolgár hadosztályokkal felduzzasztott szovjet csapatok 1944. IX. 23.-án lépték át délkelet felöl a trianoni határt, s nem sokkal később már kezükön volt a Tiszántúl. November 30.-án tette közzé a debreceni Néplapban a Magyar Kommunista Párt programját. Szegeden megalakult a Nemzeti Függetlenségi Front, melynek tagja volt a: Szociáldemokrata Párt, a Nemzeti Parasztpárt, a Független Kisgazda- és Földmunkás Párt, a Polgári Demokrata Párt, valamint a szakszervezetek képviselői.

Kisebb módosításokkal valamennyien a kommunista programot fogadták el közös platformként.

1945. I. 18.-án reggel hét óra három perckor a Budára visszavonuló németek felrobbantották maguk mögött a Lánchidat, Pest ostroma véget ért. A közigazgatás összeomlott, a rendvédelem nemkülönben.

Az újjáéledő Határőrség.

A Német Birodalom oldalán vonakodó szövetségesként harcoló Magyar Királyi Honvédség a világháború vesztes haderői közé került. A szovjetek által elfoglalt területen azonban megkezdődött egy új fegyveres erő szervezése. Országhatárunk bár rövidebb lett, —mivel a trianoni békediktátum által megállapított határvonalat állították vissza a győztesek — azt továbbra is őrizni, védeni kellett. A debreceni HM-ben már 1945. II. 22.-én megszületett az a rendelet, amely intézkedett a határportyázó századok felállításáról, az őrsök megszervezéséről. Az intézkedés szerint vármegyénként 1 határportyázó századot kellett felállítani (ha a vármegye határszakasza az 50 km-t meghaladta, akkor 2 határportyázó századot). Ennek köszönhetően 1945. márciusában mar az ország keleti és délkeleti határán 5 határportyázó század teljesített szolgálatot. 1946 márciusában létrehoztak a Határőrparancsnokságot, amelynek keretében 14 határvadász-zászlóaljat rendszeresítettek állományukban 27 határportyázó századdal, illetve 50 határvadász őrssel, őrsönként egységesen 31 fővel.

A határportyázó őrsök átlagosan 14-15 km-es határszakaszon, a határ mentén járőrözéssel láttak el a feladatukat. A háború következtében az anyagi-technikai felszerelésük, összeköttetési lehetőségük sokszor a minimális szintet sem érték el Tovább nehezítette a helyzetet, hogy nem volt megfelelő szabályzat, harárszolgálati utasítás kiadva. Így a parancsnoki állomány csak saját magára hagyatkozhatott. A nehézségeket tovább fokozta, hogy a határon való átjutással ez időben jelentős számú fegyveres banda, háborús bűnös, és csempész kísérletezett. A csempészek, háborús bűnösök elfogására irányult például a soproni és a csengeri razzia is, amely során több száz bűnöző került rács mögé[1] A szomszéd országok hazánk irányába tapasztalható ellenséges, rosszindulatú érzelmei sem javították a helyzetet.

A honvédség-határőrség létszámának, szervezetének változásai a háború után.

A HM. a SZEB-től érkező — a hadsereg átszervezésére vonatkozó — első átiratot 1945. X. 22.-én kapta meg. Ebben KONDRATOV vezérőrnagy a SZEB elnökének katonai szakértője, a honvédség engedélyezett katonai létszámát 25 000 főben állapította meg, meghatározva a szervezetet is.[2]

Minden olyan alakulatot, alosztályt és katonai intézményt, amelyet nem tüntettek fel az átiratban, két héten belül meg kellett szűntetni.

Az ország életében — 1946-ra az újjáépítés ütemének következtében — fokozatos konszolidáció jött létre. A politikai életben bekövetkezett változások miatt a rendőrség és a honvédség tiszti karának összetételét jelentősen megváltoztatták a baloldal javára.

VÖRÖS János honvédelmi miniszter október 26.-i parancsában intézkedett a honvédség új hadrendjét illetően,[3] egyben kérte, hogy a HM új állománytáblájának kivételével az összes többi honvédségi alakulat további átszervezését halasszak el a békeszerződés megkötése utáni időszakra. KONDRATOV vezérőrnagy közölte, hogy a szervezési rendelet végrehajtását november 15.-ig felfüggesztették, ami valószínűleg a választásokkal állt kapcsolatban. Az új FKgP vezette kormány honvédelmi minisztere TOMBOR Jenő altábornagy lett, aki VOROSILOV marsallal november 28.-ai találkozójukon ismertette elképzeléseit a honvédséggel kapcsolatban. A csökkentéseket TOMBOR is szükségesnek tartotta, csupán annak mértékét találta túlzottnak. Véleménye szerint 20-30 %-os lét-

számváltoztatás lett volna az, ami még nem veszélyeztette a honvédség működőképességét, majd kifejtette Magyarország jövő hadseregével kapcsolatos elgondolásait: „Olyan hadsereget képzelek el a nagy Szovjetunió szomszédságában álló Magyarországon, amely támadásra egyáltalán nem alkalmas, de az egész magyar népet testvéri közösségben foglalja magába, és amely leginkább alkalmas arra, hogy az állam közrendjének és biztonságának fenntartására szolgahon. A demokratikus Magyarország hadrendjéül ennek leginkább megfelelő minta Svájc kitűnő milícia rendszerű néphadserege." [4]

A két munkáspárt összekötő bizottsága 1946 elején értekezletet tartott, ahol egyezséget kötöttek a honvédség létszámának további lefaragásáról és mintegy 10 000-12 000 tiszt elbocsátásáról. Az intézkedés tervezetét ZENTAI Vilmos, a HM politikai államtitkára készítette el, amit a január 25.-ei, újabb értekezleten ismertetett. Megállapodás született arról, hogy a SZEB által engedélyezett 25 000-es létszámkeretet sem kell kitölteni, s „arra kell venni az irányt, hogy legfeljebb 15 000 fős legyen a létszám". Döntöttek egy közös bizottság felállításáról is (FARKAS Mihály, ZENTAI Vilmos, BŐHM Vilmos), amelynek javaslatokat kellett kidolgoznia a honvédség további leépítéséről.[5]

A hadsereg létszámának csökkentése valójában kettős célt szolgált. Egyrészt jelentős anyagi kiadásokat takarított meg az államháztartás számára, másrészt — s ez volt a fontosabb — kedvező körülményeket teremtett ahhoz, hogy a baloldal megszabaduljon azon tisztektől, akik nem értettek egyet politikai elképzeléseivel. Ehhez felhasználtak az államháztartás egyensúlyának helyreállítása érdekében kiadott rendeletet, amelyben a kormány a honvédség létszámát 20 000 főben engedélyezte és elrendelte a köztisztviselői kar felülvizsgálatát.[6]

A katonapolitikai osztály párttitkárának visszaemlékezése szerint: „Mi ezt az egész akciót, — melyet elsősorban az ország nehéz helyzetére hivatkozva lehetett megindítani — a reakciónak a hadseregtől való eltávolítására kívántuk felhasználni." E tevékenység hatékonyságát egy a SZEB-nek 1947 szeptemberében küldött beszámolóból rekonstruálhatjuk. a honvédség tiszti és tiszthelyettesi karának megtisztítása és megerősítése ügyében megtett" intézkedésekből az derült ki, hogy 1945. június - 1947 július között a hadseregből igazolási eljárás során 765 főt megfeddés büntetéssel sújtottak, 602 főt kizártak a további előléptetésekből 366 főt megfosztottak rendfokozatától, 318 főt vezetői állásra alkalmatlannak találtak, 298 főt nyugállományba helyeztek, további 55 főt pedig áthelyezésre, illetve a visszaténylegesítésből való kizárásra ítéltek. A „B-listázás" által 15 014 személyt bocsátottak el a honvédség kötelékéből. A nyugállományba kényszerítettek és az eltávolítottak együttes létszáma elérte a 15 312 főt, amelyből 7013 tiszt, 8251 fő pedig tiszthelyettes volt. **(I.sz., II.sz. melléklet)**

Ha figyelembe vesszük a tisztikar 1945. júniusi létszámát (3342 fő), akkor megállapíthatjuk, hogy végrehajtották a hivatásos tisztek (beosztott és létszámfelettiek) teljes elbocsátását, hiszen az 1947 eleji tiszti létszámot (2200 fő) nyilvánvalóan az időközben előléptetett kommunista tisztek, tiszthelyettesek, tartalékos tisztek, valamint kollaboráló, a kommunista eszmék kiszolgálását vállaló régi tisztek alkották.[7]

A Politikai Bizottság 1953. VII. 22.-ei határozatában rendelkezett a honvédség létszámának 6708 tiszttel , 8883 tiszthelyettessel , 6691 tiszti iskolai hallgatóval, 19 970 honvéddel, valamint 2206 polgári alkalmazottal (összesen 54 466 fő) való csökkentéséről. Ez a rendszeresített állomány 25 %-át jelentette. A honvédség rendszeresített létszáma 152 000 főre redukálódott. A létszámcsökkentésekkel és az új hadrend kialakításával egyidejűleg megkezdődtek az előkészületek a honvédelmi törvény kidolgozására, valamint a Honvédelmi Tanács szervezetének, ügyrendjének törvényes szabályozására is. Az új honvédelmi törvény tematikáját NÓGRÁDI vezérezredes, a honvédelmi miniszter első helyettese 1955. XII. 19.-én terjesztette a Honvédelmi Tanács ülése elé (ezzel tervezték felváltani a még hatályban lévő 1939/II. törvényt). A tervezet IV. része a Magyar Népköztársaság fegyveres erőinek tagozódását és feladatát szabályozta:

„ . . . a fegyveres erőket a néphadsereg, a Belügyminisztérium határőr, belső karhatalmi és légoltalmi alakulati alkották. A fegyveres erők feladata az ország védelme a külső és belső ellenség ellen, határainak őrizete, a nemzetközi szerződésekből folyó katonai feladatok teljesítése és az állam belső rendjének fenntartásában való együttműködés. A fegyveres erő szervezetét és létszámát a Minisztertanács állapítja meg, a honvédelmi és a belügyminiszter javaslata alapján."[8]

A honvédség (határőrség) párthadsereggé válása (1946-1950).

1946 tavaszán a Határőrségnek a honvédség hadrendjéből való kivonásával és kommunista vezetés alá helyezésével megtörtént egy ütőképes katonai erő létrehozása, amelyet szükség esetén akár budapesti „ellenséges, reakciós zendülés", sőt akár egy katonai ellenállás letörésére is bevethetnek

KORNIS Pál emlékiratában őszintén feltárta a célokat: „ . . . az látszott a legjobb megoldásnak, hogy a legszükségesebb erőket hátrahagyva (mármint a honvédségben) a megbízható parancsnokokból és katonákból új erőt hozzunk létre, amely alkalmas eredeti hivatásának ellátására, a határok megbízható őrzésére, s emellett szükség esetén arra is, hogy belső rendfenntartó feladatokat oldjon meg."[9]

Az új szervezet a határőr csapatokat a korábbi kettőről három szintre tagolta. Így ebben az időben kb. 250 határvadász őrs, 50 határvadász század. és 14 határvadász zászlóalj látta el egylépcsős hadrendben (tartalék alegységek nélkül) a határszolgálatot.[10]

Az 1947. II. 10.-én aláírt békeszerződésben a honvédség maximális létszámát 70 000 főben határozták meg, amelyből 65 000 fő a szárazföldi csapatokhoz, a határőrséghez, a légvédelmi egységekhez, valamint a dunai flottillához, 5000 fő pedig a légierőhöz tartozhatott.[11]

A magyar békeszerződés aláírásával megteremtődött a honvédség fejlesztéséhez szükséges jogalap és elkezdődhetett a demokratikus hadsereg kiépítése. A hadsereg ekkor 13 477 főből állt, amelyből a katonai létszám 11 477 fő, a polgári alkalmazottak száma pedig 2000 főt számlált. Hadrendjébe tartozott az 1. és 6. gyaloghadosztály, a Határőrség, a Műszaki Vezetési Törzs, a négy kerületi parancsnokság, valamint a HM közvetlen intézmények. Honvédelmi Minisztérium a békeszerződésben engedélyezett 70 000 tős honvédséget hosszú lejáratú, átgondolt fejlesztési terv alapján kívánta megvalósítani.[12]

A negyvenes évek második felében a kiéleződött politikai csatározások közepette, amikor a pártok figyelme elsősorban az államforma kérdésére és a földreform körüli problémákra irányult, az új honvédelmi miniszter, TOMBOR Jenő sikerrel oldotta meg a hadseregvezetés miniszteri felelősségének ügyét. Az 1946. I. 10.-ei minisztertanácsi előterjesztésben „honvédségi szemlélő" (felügyelő) beosztás létesítését, és ezzel egyidejűleg a „vezérkar főnöke" tisztség felfüggesztését kérte. A honvédség felügyelőjének feladata volt a honvédség kiképzésének, nevelésének, fegyelmének a biztosítása, továbbá a hadsereg szervezésének ellenőrzése. Az újonnan létrehozott tisztség alapjában véve a főparancsnoki funkcióval egyezett meg, azzal a lényeges különbséggel, hogy nem önálló, csak a köztársasági elnök hatáskörébe tartozó pozíció, hanem a honvédelmi miniszternek szorosan alárendelt katonai beosztás lett. A hadsereg irányításában és vezetésében így döntő tényezővé vált a honvédelmi miniszter, aki a törvényhozással szembeni felelősséget is képviselte. Ezt követően a hadseregvezetésben kialakult az a kettős irányítási rendszer, amelyben a köztársasági elnök a végrehajtó hatalmat a nemzetgyűlésnek felelős honvédelmi miniszteren keresztül gyakorolta.

A miniszter döntési és intézkedési jogait természetesen nagymértékben befolyásolta Magyarország akkori helyzete. Magyarországnak — mivel nem volt független állam — minden politikai, gazdasági és egyéb döntés meghozatalakor a SZEB engedélyét és jóváhagyását kellett kérnie. A SZEB befolyása — a fegyverszüneti szerződés 1. § d, alpontja értelmében a honvédelmi tárca kereten belül is érvényesült, minek következtében a honvédelmi miniszter jogai meglehetősen korlátozottak voltak.[13]

Ugyancsak csökkentette a miniszter irányítási lehetőségén az MKP azon törekvése, amely a párt befolyásának érvényesítésére és a főbb döntéshozói pozíciók megszerzésére irányult. 1946 tavaszától a kommunista párt a titkos Katonai Bizottság létrehozásával olyan illegitim szervezetet hozat létre, amely adott esetben, a SZEB Illetékes vezetőinek bevonásával akadályozni tudta a honvédelmi miniszter döntéseinek, intézkedéseinek érvényesülését. A Katonai Bizottság, FARKAS Mihály elnökletével — fontos katonai beosztásokat betöltő — tagokból állt: PÁLLFY György vezérőrnagy a HM katonapolitikai osztályvezetője és a Határőrség parancsnoka, ILLY Gusztáv vezérkari ezredes a HM személyügyi osztályvezetője, FÖLDY Lajos vezérkari ezredes a Katonapolitikai Osztály elhárító alosztályvezetője, JÁNOSSY Ferenc alezredes nevelési osztályvezető, RÉVAY Kálmán ezredes, SOMOGYI Imre honvédelmi bizottsági ezredes.

A bizottság legfontosabb feladatául a kommunista párt - a honvédség vezetésére gyakorolt — befolyásának érvényesülését jelölték meg. Katonai kérdésekben a testületnek javaslattevési és tájékoztatási kötelezettségei voltak. a pártvezetés felé. A bizottságra hárult a „demokratikus erők" harcának összefogása a honvédség keretében megbúvó „reakció" ellen, valamint a pártépítésben való aktív részvétel, szoros együttműködésben a párt Karhatalmi Osztályával. A hadsereg-fejlesztési elképzelések kidolgozásával egyidejűleg sor került a párt honvédséget irányító szervének — a Katonai Bizottságnak — az átszervezésére is. ILLY Gusztáv vezérőrnagy, a HM kiképzési csoportfőnöke a bizottság 1948. III. 1-ei értekezletén terjesztette elő az átszervezésre vonatkozó elképzeléseket.[14]

1948. április elején sor került a Honvédelmi Minisztérium átszervezésére A Katonai Bizottság új hatáskörét és feladatait a következő módon kívánta szabályozni: a Katonai Bizottság — a hon-

védségen belül — a párt hadügyi kérdésekben való tájékoztatása és határozatainak végrehajtása. Tagjait a partvezetőség jelölése alapján a honvédségi pártkonferencia választja meg. A bizottság tagjaiból négy tagú Végrehajtó Bizottságot választ. amely a Katonai Bizottság két ülése közötti időszakban a fontosabb kérdésekben jogosult a döntéshozatalra. A döntésről a Katonai Bizottság következő ülésén köteles beszámolni. ILLY a Végrehajtó Bizottság tagjainak javasolta PÁLLFY György altábornagyot, a honvédség felügyelőjét, SÓLYOM László altábornagyot, katonai csoportfőnököt, SZALVAI Mihály vezérőrnagyot, a Határőrség főparancsnokát, valamint saját személyét.

A párt felső vezetése, személy szerint FARKAS Mihály azonban nem mindenben osztotta az ILLY vezérőrnagy által ismertetett elképzelést. 1948 IV. 5.-én SÓLYOM altábornagy előterjesztett egy dokumentumot, amely a Katonai Bizottság munkájának új alapokra történő helyezéséről szólt. A Katonai Bizottság tagjait — az új elgondolás szerint — már nem a honvédségi pártkonferencia választotta volna, hanem a Politikai Bizottság. A Katonai Bizottság összetételére SÓLYOM a következő személyi javaslatot tette: FARKAS Mihály a párt főtitkárhelyettese (elnök), PÁLFFY György altábornagy (titkár), SÓLYOM László altábornagy, ILLY Gusztáv vezérőrnagy, kiképzési csoportfőnök, SOMOGYI Imre vezérőrnagy a HM II. gazdászat-közgazdasági alcsoportfőnök, SZALVAI Mihály vezérőrnagy a Határőrség főparancsnoka, FÖLDY Lajos vezérkari ezredes katonapolitikai csoportfőnök, JÁNOSSY Ferenc alezredes nevelő osztályvezető, RÉVAY Kálmán ezredes a Kossuth Akadémia parancsnoka, dr. ELEK Tibor alezredes a párt katonai osztályának vezetője.[15]

FARKAS Mihály 1948. IX. 9.-ei honvédelmi miniszteri kinevezésével döntő változás következett be a hadsereg irányításában. Felgyorsult a honvédség párthadsereggé való alakítása és kialakult az ennek megfelelő irányítási rendszer. FARKAS a kinevezését követő napon beszédet mondott a Katonai Bizottság tagjai előtt. Kifejtette, hogy véleménye (és a partvezetés) szerint „ . . . eddig a Honvédelmi Minisztériumnak nem volt gazdája, a Katonai Bizottság tulajdonképpen a minisztert helyettesítette. Ennek a gazdátlan állapotnak káros következményei vannak. A vezető katonai elvtársak külön-külön akartak gazdák lenni, és így ellentétek keletkeztek közöttük. Tisztában kell lenni azzal, hogy mindenkiből a munkásosztály, illetve annak élcsapata, a Párt csinált vezetőt, és mindenki csak addig marad vezető, ameddig a munkásosztály érdekében dolgozik, ameddig a Párt utasításait teljesíti. Az elvtársaknak szerényen és az eddiginél sokkal pártszerűbben kell dolgozniuk, ha megbecsülést akarnak szerezni maguknak. A Katonai Bizottságon belül megbonthatatlan, pártszerű egységnek kell lenni. Aki ez ellen vét, az a Párt és a Munkásosztály ellen vét."

Ezután bejelentette, hogy az MDP Titkárság határozata értelmében, a Belügyi és Katonai Bizottság egyesülésével megalakult az MDP Államvédelmi Bizottsága, RÁKOSI Mátyás elnökletével. A bizottság tagjai: GERŐ Ernő, FARKAS Mihály, KÁDÁR János, RAJK László, MAROSÁN György, PÁLFFY György, SZAKASITS Árpád, RÉVAI József, PÉTER Gábor.[16]

A bizottság széles jogkörrel rendelkezett, nyomozást indíthatott, őrizetbe vételeket foganatosíthatott. A Belügyi Bizottság 1948. VII. 12.-én zajló ülésén maga RAJK javasolta a politikai rendőrség másodfokú hatósággá való átalakítását, amelyet majd utódja, KÁDÁR János hajtott végre, aki augusztus 5.-én átvette tőle a belügyminiszteri posztot, tüstént visszaállítva a rendőrségi pártszervezeteket. S alig egy hónap múltán rendelet született, a rendőrségtől hatáskörileg s anyagilag független, az útlevélosztályt, a KEOKH-ot, valamint a folyam-, s a határrendészetet — nem azonos a határőrséggel — is magába foglaló, a Belügyminisztérium Államvédelmi Hatósága néven, közvetlen a BM-nek alárendelt szervezet megalakulásáról. A rendelet voltaképpen KÁDÁR János az Államvédelmi Osztály középfokú átszervezése tárgyában készített javaslatát hagyta helyben.[17] **(III.sz. melléklet)**

Az Államvédelmi Hatóság (ÁVH).

Hat, betűvel jelölt ügyosztályon összesen húsz alosztály, két csoport, egy kirendeltség és főorvosi hivatal alkotta a BM Államvédelmi Hatóságának szervezetét.[18] **(IV.sz. melléklet)**

Az 1950. I. 1.-én hatályba lépő rendelet alapján a BM Államvédelmi Hatóságból és a Honvéd Határőrségből önálló szervezetként jött létre az Államvédelmi Hatóság. A szervezet a minisztertanács alá tartozott, amely felügyeleti jogát részben a belügyminiszteren, részben pedig a honvédelmi miniszteren keresztül gyakorolta. Az ÁVH a HM-től átvette a katonai elhárítás feladatát, s vezetője PÉTER Gábor altbgy. e téren a honvédelmi miniszternek is köteles volt jelenteni és annak utasításait végrehajtani. A hatóság a miniszteri felügyelet dacára továbbra is a pártvezetés irányítása alatt állt. Erről KÁDÁR János az átszervezés irányítója úgy gondoskodott, hogy háromtagú bizottságot hozott létre a pártközpont és az ÁVH központi szervezete közötti kapcsolat tartására. Az így átalakított,

szerfelett bonyolult felépítésű, gigantikus méretű terrorszervezet az MDP egyeduralmának legfőbb támasza és biztosítéka volt.

A déli határszakaszon bekövetkező kisebb fegyveres provokációk visszaverése az 1950. I. 1.-étől az ÁVH alárendeltségébe tartozó Határőrség feladata lett.[19]

Az ÁVH alárendeltségébe kerültek: a KEOKH (Külföldieket Ellenőrző Központi Hatóság), a BM határőrség, a katonai elhárítás, a karhatalom.

1950. IX. 5.-én FARKAS Mihály így számol be levelében a Csehszlovákiában üdülő RÁKOSINAK: „Elutazásod után a határőrség és a belső karhatalom szervezési kérdéseivel kapcsolatban megbeszélést hívtak össze. Ezen részt vett PÉTER, KAJLI, JEVDOKIMENKO, és FARKAS Vladimir elvtársak. Itt kiderült, hogy a határőrség parancsnokságán komoly politikai bajok vannak és ennek következtében szakmai vonalon is komoly hibák történnek. Mialatt PÉTER elvtárs szabadságon volt és SZŰCS elvtárs vezette az ÁVH-t, magához édesgette KAJLIT és ettől az időtől kezdve a határőrség parancsnokságán olyan nézetek kezdenek kialakulni, hogy a határőrség önálló fegyveres alakulat és nincs szükség arra, hogy a HM-mel együttműködjön, ami eddig az ÁVH-hoz való viszonyt illeti, azt úgy fogalmazták meg, hogy »a határőrség támogatja az ÁVH-t.« Tehát nem az ÁVH parancsnoksága alatt dolgozik, hanem mint egyenlő fél, megadja majd a szükséges támogatást az ÁVH-nak. Szóval amint látod, a határőrség parancsnokságánál az AVH-val szemben ilyen elszakadási tünetek mutatkoznak meg. Úgy látszik azonban, hogy az, ami a határőrségen van, a SZŰCS-csoport romboló tevékenységének csak egy része. Minden jel arra mutat, hogy az ÁVH-án SZŰCS körül egy csoport van kialakulóban, amely keresztezi az AVH hivatalos vonalának végrehajtását."

A szovjet tanácsadók javaslatára eltávolították a tiszti állomány 50 %-át és valamennyi vezető beosztású tisztet. Az 1951-re átalakított Határőrségnél az alábbi jelentősebb változások következtek be:

- közös parancsnokságot hoztak létre a Belső Karhatalmi Parancsnoksággal;
- tovább növeltek az erőösszpontosítást a déli és a nyugati viszonylatokban;
- jelentős létszámnövelést hajtottak végre;
- erős, aktív határőr felderítő szolgálatot szerveztek;
- önálló kerület és zászlóaljparancsnokságokat hoztak létre;
- minden szinten kiépítettek a politikai apparátust;
- zászlóalj és kerület szinten tartalék egységeket és műszaki zárrendszer telepítésére, kiszolgálására szakalegységeket hoztak létre a déli és a nyugati viszonylatban;
- mind az őrsöket, mind a FEP-eket erőösszpontosításnak megfelelően kategorizálták.[20]

Az AVH alárendeltségébe került határforgalom-ellenőrzés megvalósítása során a katonai jelleg dominált.[21] Ebben az időben a járőrparancsnok dobtáras (PPS) géppisztollyal, míg a járőrtárs karabéllyal látta el a szolgálatot, ami jelentős előrelépés volt az elmúlt évek vegyes fegyverzetéhez képest.[22] Az ÁVH szovjet mintára való beolvasztását a Belügyminisztériumba 1953 júliusában kezdeményezte GERŐ Ernő PIROS Lászlóhoz írott feljegyzésében, jellemző módon a következőképp: „Az Államvédelmi Hatóságot, mint ilyet, meg kell szüntetni. Erről persze nyilvánosan semmit nem kell mondani." Nem is mondtak. De megszűnéséről nem volt szó, hiába hangoztatta GERŐ ez év novemberében: „Félreértések elkerülése végett közlöm, hogy az ÁVH a Minisztertanács határozata alapján már mintegy négy hónapja megszűnt Nemcsak a név szűnt meg, de a szervezet is. Persze államvédelmi feladatok és államvédelmi munka van, ezt azonban a különféle belügyi szervek végzik." Ezek szerint a belügyminiszterhez tartozott a Vizsgálati Főosztály — amelynek szerepe volt a törvénysértéseknek nevezett gaztettek felderítésében-, valamint az Ellenőrzési Főosztály, első helyetteséhez pedig a Kormányőrség. Az államvédelminek nevezett osztályokat egy-egy miniszterhelyettes felügyelte Az átszervezést az ekkor újra aktivizált Belügyminisztérium Kollégiuma hajtotta végre, amelynek tíz tagja közül nyolc ÁVH-s (GERŐ Emő, PIROS László vezérőrnagy, 1. helyettes, DÉKÁN István ezredes, belügyminiszter helyettese, GYÖRE József a belügyminisztérium helyettese, ÁCS Ferenc ezredes, BM Személyzeti Főosztályvezető, VALENCSAK János ezredes. a Határőrség és Belső Karhatalom parancsnoka, BERECZ Béla vezérőrnagy. az Anyagi és Technikai Főosztály vezetője, GAZDIK Gyula alezredes, a Hírszerző osztály vezetőre, BALÁZSI Béla őrnagy, Vizsgálati Főosztály vezetője és PŐCZE Tibor vezérőrnagy, országos rendőrkapitány. A kollégium titkára RAJKI Sándor őrnagy), akárcsak az új osztályvezetők többsége.

Ezzel az átszervezéssel a törvényesség erősítését kívánták elérni. A Határőrség ugyan továbbra is a belső karhatalommal közös parancsnokság alatt maradt, ez azonban csak formális közösség volt (kék AVO, zöld AVO).[23]

Az őrsök szolgálatukat többvonalas járőrözéssel látták el. A zászlóaljakat 5-15 km. mélységben, 1/3 részben a határsértők valószínű mozgási irányában alkalmazták, míg 2/3 része állandó készenlétben volt. Ez időben lezajlott razziák (soproni, és csengeri) alkalmával nagy erőkkel lezárták a határt, átkutatták a határterületet.[24]

A védelmi költségvetés 1954. évi drasztikus csökkentése a fegyveres erők leépítését eredményezte. A Határőrségnél 3000 fővel kevesebb katona szolgál.[25]

1955-ben az osztrák államszerződés aláírását követően kivonultak Ausztriából a szovjet csapatok Ezt a Határőrségnél erőátcsoportosítás követte a nyugati viszonylatba.[26]

A vasfüggöny megszületésének körülményei.

A vasfüggöny kifejezés CHURCHILL-től származik. 1945-ben, a német kapitulációt követően, a TRUMAN-nal folytatott levélváltás kapcsán használta először. Levelében óva intett attól, hogy az amerikai haderőt azonnal visszavonják Európából. A Lübeck-Trieszt-Korfu vonalat jelölte meg Európa osztóvonalaként, azt állítva, hogy attól keletre olyan társadalmi alakulások következhetnek be, amelyekre többé nem lehetnek majd befolyással. CHURCHILL-nek ez a jóslata hosszú időre beigazolódott, és csak az 1990-es éveket követően dőlt meg.

A vasfüggöny megszületése az 1945-1948-as évekre tehető. SZTÁLIN nagyhatalmi törekvése nyomán ez idő alatt jött létre az úgynevezett szocialista tábor, Csehszlovákia, Magyarország, Románia, Lengyelország, a Német Demokratikus Köztársaság, Bulgária és Jugoszlávia integrálódásával, kommunista kormányzatok mellett.

A vasfüggöny ez időtől kezdve évtizedeken át töltötte be azt a szerepet, amit SZTÁLIN elvbarátai szántak neki: a tábor országainak hermetikus elzárását Európától szárazföldön, levegőben, vízen és az éterben.

A fizikai korlátozás egyik fajtája volt a nyugati és a déli határunk menten létrehozott műszaki zár- és erődrendszer. a fokozott határvédelem kiépítése és fenntartása.

Az első legfontosabb teendő a határőrizet, a határvédelem megteremtése volt, Ennek érdekében felállították kezdetben a határvadász-, később a határőr szervezeteket, amelyeket 1947-től alárendeltségben, a Határőr Parancsnokság irányított.[27] 1948 őszétől a Szovjetunió katonai erejének növelése céljából és a nagyhatalmi szembenállás növekedése miatt a kelet-európai államok hadseregfejlesztésének meggyorsítását kezdte követelni. A magyar hadseregfejlesztés 1948 elején elfogadott elveinek megváltoztatására vonatkozó szovjet igényeket NÉMETH Dezső vk. ezredes, moszkvai katonai attasé 1948 október-novemberi táviratiban jelezte először. A szovjet katonai vezetés tagjai a magyar katonai attaséval történő megbeszéléseiken aggodalmaikat fejeztek ki a katonai titkok esetleges kiszivárgását illetően. A szovjetek véleménye szerint Magyarország a hadseregfejlesztés megindításával, a szovjet tanácsadók jelenlétével, a haditechnikai eszközök, fegyverek szállításával, a szabályzatok birtoklásával a szovjet hadsereg féltve őrzött titkainak birtokába került, s a Szovjetunió — jelentette NÉMETH ezredes — „nem nézi közömbösen, hogy ezeknek a kiszolgáltatása a magyar hadseregnek nem jár-e nagy veszéllyel a titkok megőrzése tekintetében." Javasolták a védőintézkedések mindenre kiterjedő megszervezését. Magyarország határainak hermetikus lezárását az elhárítás és a határőrség révén. Legfontosabb javaslatuk ez ügyben az úgynevezett védőövezetek kialakítása volt, amin azt értettek, hogy a „ . . . határ egy bizonyos sávjában, a legfontosabb helyeken csak tervszerűen kiképzett és szervezett, minden tekintetben »nemzethű« személyek lehetnek (szállodaigazgatók es a szálloda alkalmazottak, vasúti állomások, korházak beosztottai, hordárok bérkocsisok, vendéglősök, pincérek, erdő- és mezőőrök), amelynek hálózata a határ megközelítését és azon való átjutását a nem kívánatos elemek részére igen megnehezíti.[28] A határvadász-zászlóaljakat kerületparancsnoksággá szervezték át, alárendeltségükben 3-4 zászlóaljjal. Az őrsök számát mind nyugaton, mind délen megnövelték Ezt követte a nyugati és déli határszakasz átfogó lezárása. Ennek során létrehozták a határsávot, amelyből a „megbízhatatlan elemeket" kitelepítettek. A Minisztertanács 1948 májusában a nyugati határ menten garázdálkodó fegyveres bandák és csempeszék ellen, délen a Jugoszláviával megromlott viszony miatt, a HM és a BM előterjesztésére a nyugati és a deli határszakasz megerősítését rendelte el. Még ez évben megkezdődött a műszaki zár, a drótakadályok és aknamezők létrehozása.[29]

Műszaki zár- és erődrendszer létrehozása.

A határvédelemre vonatkozó műszaki tervek a katonai albizottságtól kapott utasítások alapján már 1948 novemberére elkészültek, aminek alapján 194,5 km hosszú egysoros és 227,5 km kiterjedésű kétsoros drótakadályt építettek 1949 elejétől az említett határrészeken. A Honvéd Műszaki Csapa-

tok parancsnoka GÖRGÉNYI Dániel vezérőrnagy 1949 augusztusában terjesztette fel jóváhagyásra azt a tervezetet, amely a déli és a nyugati határ fokozott műszaki biztosítását tartalmazta. A terv első ütemében a déli országhatár menten meglévő egysoros drótkerítést kellett kettős drótkerítéssé kiépíteni, majd a drótakadályon belül, ahol 5 métere egy 10-15 méter szeles határsáv felszántásával és beboronálásával az átjárást ellenőrizni. A második ütem foglalta magába a határ gyalogsági taposóaknákkal való elaknásítását, míg a befejező ütem a déli határ mentén a védelmi rendszer kiépítését irányozta elő. Az első építési ütem munkálatai 1950. I. 1. – 1950. VIII. 15. közötti időszakban megszakítás nélkül folytak, amelyben a bajai műszaki zászlóalj három műszaki százada vett részt 320 fővel. Először a magasfigyelőket készítettek el és a határőrség tervei szerint állítottak fel.

Az osztrák határszakaszon 356, a jugoszláv határszakaszon 630 km hosszan egyenes kétsoros drótakadályt építettek.

A költségvetési előirányzat a következőképpen alakult: a meglévő egy soros drótkerítés kiegészítése kétsoros kerítéssé 4-5 millió; a kétsoros drótkerítés kiépítése 124 km hosszan 5,2 millió, a 15 méter széles sáv felszántása (5119 kat. hold összterületben) 358 ezer Ft volt, amely összesen 10 114 757 Ft-ot tett ki.

A határ akadályjellegének fokozására 1949-töl a nyugati, 1950 nyarától a déli szakaszon aknamezőket telepítettek.[30]

A második ütemben végrehajtandó feladatokat a HM 1950. július 19.-én adta ki. Az intézkedés egy kiképzőtábor előkészítését, valamint a telepítésre kijelölt műszaki alegységek felkészítését írta elő. Július 22.-vel a honvédség összes műszaki alegységét (kivéve a 94. hidász, a 61. és a 92. műszaki zászlóaljakat) a Műszaki Parancsnokság alárendeltségébe utaltak Ezek a 82. mosonmagyaróvári, az 53. győri, a 72. komáromi, a 67. esztergomi, az 55. Budapesten (Csillaghegy), és az 59. bajai zászlóaljak voltak. A műszaki alakulatok 1950. VII. 24-28. között ötnapos kiképzést kaptak a 49.:M. taposóaknák kerítésközben való telepítéséből. A felkészítés harmadik napjától személyenként 8 db éles akna telepítését írtak elő gyakorlásképpen. A telepítés végrehajtására egy hónapot kaptak, ennek kezdete 1950. augusztus elsejében, befejezése pedig 1950. augusztus 31.-eben lett megbatározva Az 1950. augusztus 1-5 -ig terjedő időszak a csapatok munkatáborokba történő kivonulásával, elszállásolásával, valamint a munkaterületek elosztásával telt el. A határ teljes hosszát nyolcméteres szakaszokra bontva 323 km igen aktív, 166 km aktív, és 115 km kevésbé aktív, összesen 604 km akadály- (aknamező) típusokra osztottak fel. Az igen aktív részekre nyolcméterenként 12 db, az aktív részeken 4 db aknát számítva, összesen 567 500 db akna telepítését tervezték végrehajtani.

1950 végére a két határszakaszon kiépítettek 1000 km drótakadályt, melyből 871 km-t aknásítottak is, és megépítették 291 magasfigyelőt. E rendkívül nehéz és veszélyes műszaki munkát a határőrök fegyveresen biztosították. Erre azért volt szükség, mert a határ túlsó oldaláról gyakori volt a provokáció, a határsértés különösen a déli szakaszon. Előfordult, hogy elvontattak a drótakadályokat, több helyen felszedték a telepített aknákat, és átlövöldöztek. Tekintettel ezekre, a HM elrendelte a felszedett és hatástalanított aknák pótlásán felül a műszaki zárak hatásfokának növelését. Ennek érdekében az aknamezőkben sűrűbben telepítették az aknákat, azok egy részét felszedés ellen biztosították és érintő repeszaknákat is alkalmaztak Ezek nemcsak a határsértőkre, hanem a telepítést végzőkre is veszélyt jelentettek. A személyi állomány körében több haláleset és súlyos sérülés történt. A műszaki zászlóaljak a tényleges dolgozó létszámnak és a különböző aktivitású fokozatnak megfelelő határszakaszokat kaptak, amelyek keletről nyugati irányba haladva az alábbiak voltak: Kübekháza D-Tompa DK 77,0 km 73 466 db akna, Tompa DK-Csikéria 13,4 km 20 036 db akna, Csikéria-Ilocska NY 133,5 km 141 590 db akna, Ilocska NY-Barcs NY 136,1 km 98 950 db akna, Barcs NY-Zákány D 92,2 km 80 250 db akna, Zákány D-Rédics NY 79,5 km 67 250 db akna, Rédics NY-Felsőszölnök NY 72,3 km 80 250 db akna.

Az anyagokat Budafok-Harosról szállítottak ki — századszintig — az alakulatokhoz. A szállításokat csak világos időben engedélyeztek, a robbanótöltények és a robbanógyutacsok hidait egymástól szalma (széna) térelválasztó fallal különítették el. Egy-egy század robbanóanyag-raktárán ötnapi munkához szükséges anyag tárolását engedélyezték, vagyis 10 000 db robbanótöltényt és 10 000 db robbanógyutacsot. A századok a szakaszok robbanóanyag szükségleteit a felhasználást megelőző napon, a szakaszok pedig a rajok szükségleteit a munkanap reggelen kaptak meg. A századparancsnokságok a munka előrehaladásának megfelelően úgy változtatták települési helyüket, hogy a szakaszok minél közelebb kerülhessenek, a szakaszok pedig magán a munkaterületen helyezkedtek el. A 604 km kiépítésének költségvetése a következő volt: híradóhálózat kiépítése 967 785 Ft., a kettős drótkerítés aknásítása 12 084 103 Ft., szállítási költségek 425 660 Ft., munkapótdíjak

541 136 Ft., összesen 14 018 684 Ft.

A határsávban való mozgást csak a parancsnokok személyére kiállított nyílt parancsokkal engedélyeztek. A sötétség beálltával az államhatárt megközelíteni, vagy ott tartózkodni tilos volt. Minden esetben az illetékes határőr őrs határvédő kíséretét kellett igénybe venni. A jugoszláv területre való belépést szigorúan megtiltották. A munkahelyekre zárt rendben szakasz- vagy rajkötelékben fegyverrel, a parancsnokok vezetése alatt lehetett csak kivonulni. A fegyvereket a munkaterületen úgy helyezték el, hogy szükség esetén azokat bárki azonnal használni tudja. A telepítőszakasz sávjában a figyelést és a biztosítást a határvédő járőrök látták el. Fontos rendszabályként kezelték az éberség és a titoktartás betartását és különösen a nőkkel való kapcsolattartás veszélyeire hívtak fel a figyelmet.[31] A déli védelmi rendszer kiépítésére — amely a nyugati országhatárhoz csatlakozóan a jugoszláv határ menten mintegy 600 km hosszúságban, 100-160 km mélységben állandó tábori típusú védelmi építményeket foglalt magába — vonatkozó javaslatát BATA István altábornagy 1950. XI. 8.-án terjesztette elő a honvédelmi miniszternek. Ebben az altábornagy kifejtette, hogy a „ . . határerődítés kérdése szoros összefüggésben van a kidolgozás alatt levő hadműveleti tervvel." A feszült nemzetközi helyzetre való hivatkozással kérte a kérdésben való mielőbbi döntés meghozatalát, azzal az indoklással, hogy „ a honvédség egy A-típusú 1övészhadtestjének, a fő, várható támadási irányokban olyan megerősített állásokat építsünk ki, melyek felhasználásával folyó védelmi harc biztosítaná a haderő többi részének időben való feltöltését, mozgósítását és felvonulását." Az előterjesztés a fő támadási irányokban — a Duna-Tisza köze, a baranyai háromszög és a nagykanizsai sávhatárban — három védőöv és egy hadműveleti akadálycsomópont kiépítését határozta meg, amely 46 zász1óalj védőkörletet, 157 század-, és 222 szakasztámpontot, valamint 146 rajállást foglalt magába. Ezenfelül hadtest-, és hadosztály- parancsnoki figyelőhelyek, harcálláspontok. hírközpontok létrehozása is előírták. A fentebb említett támadási irányokon belül az erődítéseknek különösen az alábbi útvonalakon kellett szilárdnak lenniük:

- a Duna-Tisza közén elsősorban a Szabadka-Kiskunhalas, Bajmok-Jánoshalma, Zombor-Baja irányokban;
- a Baranya-háromszögben Udvar-Mohács, Baranyavár-Pécs körzetekben;
- a nagykanizsai sávban Kotor-Nagykanizsa térségben.

Figyelembe véve a megerősítendő határszakasz hosszat, kilométerenként 4 erődítési pontot, összesen 924-et kívántak felépíteni. Ez a variáció biztosította volna a hadtest mélységig való lezárását, abban az esetben is, ha a B-típusú hadosztályokat feltöltés után szintén a határ mentén kellene bevetni.

Költségkihatás tekintetében a 308 vasbeton és 616 föld-fa erőd - összköltségeit (anyag -, és munkabér) 12 936 000 forintban prognosztizáltak. Ezt kiegészítette a harc-, és hírközpontok kialakítására beállított 1 608 000 forint. Így a tábori erődítésekre összesen 14 544 000 forintot terveztek 1951. III. 29.-én BATA altábornagy GERŐ Ernővel ismertette a honvédelmi tárca elképzeléseit az erődítésekkel kapcsolatban, és kérte támogatását a védelmi munkálatok elindításához. A költségvetési előirányzat itt már 30 847 310 forint volt.

Az MDP titkársága 1951. VI. 2.-án tárgyalta a HM javaslatát, és elvileg jóváhagyta azt, az építkezésekre a Beruházási Banknál 306 milliós hitelt különítettek el. A szovjet tanácsadók által kidolgozott erődítési tervrajzokat, dokumentációkat 1951 novemberében nyújtották be Rákosi Mátyásnak: „Az első ütemben elvégzendő védelmi munkák hozzávetőleges erő- és eszköz szükséglete." címmel.

Az építkezések lebonyolítására 1952. II. 11.-én a Műszaki Parancsnokság alárendeltségében felállították az Erődítési Csoportfőnökséget, 3 építőparancsnoksággal, 8 építőzászlóaljjal, (4 176 fővel) 1952 szeptemberétől bevonták a hadtest és hadosztály munkazászlóaljakat. A védelmi építményekhez szükséges anyagi-technikai eszközök biztosításában számos nagyvállalat és üzem vett részt. Megtörtént a szükséges földterületek kisajátítása.

A déli védelmi rendszer a határsavban magában foglalta: a biztosítási övet (előteret), a fővédőövet és további védőövet. Az egyes övek mélysége 10-25 km között változott. Az erődrendszer alapját a nagy műszaki kiépítettségű vasbeton építmények harckocsi és gyalogság elleni, szilárd és tartóakadályok képezték. A megerődített körleteket a legfontosabb hadműveleti irányokban építették ki, 80-100 km szélességben. A védelem gerincét a zászlóalj- és századvédőkörletek erődítményei képezték, melyek a műszaki zárak és a védelmi vonalak előtt 200-250 méterre, illetve azok mögött és között helyezkedtek el. A védelmi rendszer részei voltak még a hadműveleti akadálycsomópontok, melyet a fővédőöv határától egészen Budapest határáig hoztak létre. Ezek magukban foglalták a főbb útvonalakon lévő fontosabb műtárgyak és útszakaszok rombolásának előkészítését

A beruházások pénzügyi ellenőrzésére önálló szervezetet nem hoztak létre, így a hitelek titkossága következtében annak folyósításáról, felhasználásáról sem az Országos Tervhivatal, sem a Beruházási Bank szakemberei nem tudtak. Az építkezések lassan, szervezetlenül indultak meg, és a sok visszásság miatt 1953 januárjában a HM Kollégiuma felmentette az erődítési csoportfőnököt. Erre az időpontra a célkitűzések 71 %-a valósult meg csupán Az építkezések, az állandó javítgatások 1955 május végéig folytatódtak, amikor külpolitikai helyzet változásai miatt napirendre került az egész védelmi rendszer felszámolása és lebontása.[32]

A határvédelmi és az erődítési munkálatok összköltség-kihatásai:

A rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható, hogy a drótkerítés telepítése és az aknásítás 24 133 438 Ft összege mellett az erődrendszer létrehozása 6 273 600 000 Ft-ot emésztett fel. Összehasonlításképpen a közel 6.3 milliárd forint az első ötéves terv beruházást előirányzatának (28 milliárd Ft) 22 %-át tette ki, míg a honvédelmi tárca 1951. évi költségvetése mindössze 5,2 milliárd Ft volt.

Az elvégzett erődítési munkák eredménye. 1952 február és 1955 január között 90 zászlóalj, 25 századvédőkörlet, 201 szakasz, 146 rajtámpont, 963 hadműveleti akadálycsomópont, 13 figyelő- és óvóhely valamint több száz színlelt építmény. Az építmény minősége az elhelyezés, a víz elleni védelem az álcázás és a kivitelezés tekintetében sok esetben erősen kifogásolható volt.

Az építkezések a politikai helyzet változása következtében — a Honvédelmi Tanács intézkedésére — 1955. VI. 15-vel befejeződtek. Az elkészült létesítményeket átadták az őrző-karbantartó szerveknek, a katonai alakulatoknak és a helyi tanácsoknak A védelmi munkákra fordított összköltség közel 7 milliárd forint volt.

E hatalmas beruházási költséggel létrehozott védelmi erődrendszer azonban sajnálatos módon nem járult hozzá az ország biztonságának növeléséhez mivel a nem teljesen átgondolt tervek alapján megépített körletek igen sok létesítménye a műszaki talajtechnika és vízügyi vizsgálatok figyelmen kívül hagyása miatt víz alá került, így ezek háború esetén használhatatlanok lettek volna

A déli határ mentén kiéleződött helyzet miatt a hadsereg vezetése növelte a katonai erők átcsoportosítását a határközeli övezetbe és fokozták a harckészültségüket.

Kísérletek a határzárak eltávolítására.

A magyar-jugoszláv viszony normalizálódása következtében a Honvédelmi Tanács 1955 októberében elrendelte a védőkörletek előtt telepített drótakadályok felszedését, decemberben pedig a műszaki zárak megszűntetését.

A magyar kormány döntése alapján a BM Határőrség és az MN műszaki csapatai októberében megkezdték a határzárak eltávolítását. Az intenzív munka csak 1956 márciusától indult be, az Országgyűlés II/11.sz. határozatára. 1956 tavaszán elrendelték a körletek katonai őrséggel való őrzésének beszüntetését, és az állandó jellegű létesítményeket — megfelelő karbahelyezés és álcázás után — átadták a terület korábbi tulajdonosainak mezőgazdasági felhasználás céljából. A HM kérte a kormány utasítását arra vonatkozóan, hogy a megyei, járási és községi tanácsok: „ . . . fejtsenek ki nevelőmunkát annak érdekében, hogy a helyi lakosság a létesítmények őrzését és gondozását tekintse honvédelmi kötelességének.” A műszaki zárak eltávolításához a BM saját erői mellé kérte a HM segítségét is. A mentesítéshez szükséges terveket részletesen kidolgozták, a résztvevő állományt kijelöltek és felkészítették.

Az 1955 októberében elkezdődött mentesítés a nyugati határszakaszon a határőrség erőivel folyt és decemberre már 10 000 db aknát semmisítettek meg. A munka meggyorsítására — a BM kérésére — a HM Haditechnikai Intézete kísérletet folytatott aknataposó harckocsik alkalmazásával a kübekházi őrs területen. A várt hatás elmarad a korhadt aknatestek és beázott gyújtók miatt Az eredménytelen kísérlet után a mentesítési munkák csak 1956 májusában folytatódtak, amelyben már a honvédség erői (a 2. aknakutató zászlóalj és a 6. hadtest zászlóalja) is részt vettek.

A deli határszakaszon 1956. III. l7.-én indult be a mentesítés. Ebben az önálló határőr műszaki zászlóaljon kívül 11 műszaki zászlóalj vett reszt.

A munka különös veszélyességét az jelentette, hogy a taposóaknákat — kormányrendeletre (1955 szeptemberi hatállyal) — fel kellett szedni annak ellenére, hogy a szakutasítás szerint ez tilos volt.

A déli és a nyugati határszakaszon a mentesítési munkák 1956. X. 20.-ára befejeződtek. A határőrség és az MN műszaki csapatai a közel 1000 km-en 700 ezer taposóaknát hatástalanítottak, illetve szedtek fel. A munkák során sajnos 2 fő meghalt, 17 fő súlyosan, 20 fő könnyebben megsérült

Háborúra való felkészülés.

Határőrség zászlóaljainak kellett biztosítani a határok tökéletes lezárását, a kisebb erőkkel végrehajtott ellenséges betörések elhárítását, illetve a háborús hadműveletek megindulásakor a halogató harcok megszervezését a honvédség csapatainak beérkezéséig. A Határőrség és a honvédség közös harci tevékenységének koordinálása a vezérkar, az irányítás pedig a HM feladata lett. Kijelöltek a hadműveleti együttműködés zónaterületeit is.[33]

A 24 órás készültségi szolgálatot az együttműködésre kijelölt ezredeknél — egy-egy géppuskás szakasszal megerősített — lövésszázad adta, amelynek a riadó elrendelése után 15 percen belül bármikor harckésznek kellett lennie, 1950 végétől ujjászervezték a riadókörzetek rendszerét.[34]

A Határőrség öt zászlóaljjal (Zalaegerszeg, Nagyatád, Pécs, Kiskunhalas, Szeged) vett részt. A 3. lövészhadtest parancsnokának feladata — az alárendelt és együttműködésre kijelölt csapatokkal — a déli határvonal teljes védelme volt az ellenséges támadással szemben. A három riadókörzet parancsnokainak az illető terület védelméért felelős hadosztályparancsnokokat nevezlek ki.

A csapatok kijelölése mellett 1949 elejétől intézkedések történtek a határ nyugati és déli részeinek műszaki megerősítésére, valamint elaknásítására is.

A hidegháború következményeként 1950-re a nemzetközi helyzet egyre feszültebbe vált, és hazánkban is háborús hangulat uralkodott. A RÁKOSI vezette politikai és katonai vezetés Moszkva befolyásának hatására — Jugoszlávia felöli támadást feltételezve — elrendelte a déli határ fokozott védelmét, a határ megerősítését, de nem zárták ki egy esetleg nyugati irányból érkező támadás lehetőségét sem. Ez utóbbi esetben az ellenség fő támadási irányát a Duna völgyében, a Bécs-Budapest vonalban prognosztizálták.

A legveszélyesebb betörési irányvonalnak azonban a déli számított, amelynek nyugati sávhatára Kalóz- Szigetvar- Banja Luka, keleti pedig Békéscsaba – Ursac - Zajecar volt. A Magyarország elleni támadás elhárításánál két lehetőséggel számoltak:

1.az ellenség meglepetésszerű, váratlan támadásával

2. a támadási előkészületek felderítésével.

Az első esetben a harcot először a határőrség alakulatai vették volna fel és harcba lépésükkel egyidejűleg riasztottak volna az A alakulatokat, beleértve a repülőerőket is. A Határőrség megerősítésére a határ menti városokban elhelyezett honvédségi alakulatokkal és a rendőrségi egységekkel számoltak (Nagykanizsa, Szigetvar, Kaposvár, Pécs, Haja, Kiskunhalas, Szeged).

1951 végén a Honvédelmi Tanács határozata alapján a Belügyminisztérium kidolgozta a veszélyeztetett határszéli területek kiürítési és a nagyobb városok munkaképtelen lakosságának kitelepítési tervét, valamint a rendőrség háború eseten végzendő feladatait. Az érintett megyék Vas, Zala, Somogy, Baranya és Csongrád voltak. A terv szerint a határtól számított 30-35 km-es mélységig a lakosság 60 %-os az ettől kezdődő 90-100 km-ig tartó második sávban pedig 30-40 %-os kitelepítését javasolták. Összesen 600-700 ezer fő evakuálását tervezték. A Belügyminisztérium KR osztályának számítása szerint az evakuálások során kb. 900 000 - 1 000 000 fő mozgásával kell számolni. A HM 1952. januárjában tette meg észrevételeit a kiürítési tervvel kapcsolatban. A hadsereg vezetése a határszéltől számított 25 km-es övezetben a teljes kiürítést tartotta kívánatosnak, innentől pedig 35-40 km-es mélységig a 75-80 %-os kitelepítést Javasolta. E területen csak a legfontosabb vasúti, postai forgalmat biztosító valamint a feltétlenül szükséges közigazgatási funkciókat betöltő személyek maradhattak vissza.

Ehhez szakértőket kértek a Szovjetunióból. Kidolgozták a szükséges terveket, melyeket a pártvezetés megtárgyalt és jóváhagyott. Ezzel párhuzamosan megkezdődött a hadsereg erőltetett ütemű fejlesztése. Mind a hadműveleti tervek, mind a déli védelmi rendszer tervezésének, szervezésének és kivitelezésének munkáiba bevonták a szovjet tanácsadókat A hadsereg békelétszáma 1952-re elérte a 200 000 főt, mozgósított állománya pedig a 800 000 főt. Egymást érték a törzsek és a csapatok felkészítését szolgáló különböző gyakorlatok. Ezeket jól érzékelteti a 3. hadtest 1952-ben lefolytatott gyakorlata, melyben közel 50 000 fő, 1000 löveg-, és aknavető, 250 harckocsi és rohamlöveg. 1000 repülőgép és 3000 gépkocsi vett részt. A gyakorlat során — melyet ismét FARKAS Mihály vezetett — végrehajtották az ellenséges védelem erőszakos folyamátkeléssel történő áttörését, bemutatták a második védőöv mélységi megsemmisítését és a hadműveleti mélységben való harc elemeit.

A Határőrség részvétele az 1956-os forradalom és szabadságharc.

A hadsereg karhatalmi szolgálatát már 1953 őszén kezdték szervezni. Az ezzel kapcsolatos elvi előterjesztés szerint a cél: „ BM fegyveres erőinek támogatása és az azokkal való együttműködés olyan esetekben, amikor a BM fegyveres erői, a Népköztársaság állambiztonságát, a közrend megóvása,

valamint a fontosabb objektumok és helységek megvédését biztosító törvényes feladataik végrehajtására nem képesek. «. A feladat tehát » a párt és kormány épületek, valamint ipari, közlekedési. távközlési üzemek biztosítása a már kirendelt, a BM alárendeltségébe tartozó csapatok leváltása és megerősítése, esetleges belső ellenséges megmozdulások likvidálása a BM fegyveres csapataival együttműködésben, amennyiben: a BM fegyveres csapatainak ereje a likvidáláshoz nem bizonyul elegendőnek, vagy a BM-csapatok csak késve érkeznek a helyszínre."

1956. X. 20-ai lengyel helyzet következtében elrendelték a teljes készültséget, az őrségek megerősítését, a karhatalmi riadótervek felülvizsgálatát. Ekkor kiderült, hogy a tervek alapján nem lehet a riadót végrehajtani. A riadóterv csődöt mond, s a fegyverhez jutott forradalmárokkal nem boldogultak a fővárosba rendelt szovjet csapatok sem. A pártvezetőség október 24.-ére virradóan létrehozta a jórészt hajthatatlan sztálinistákból álló Katonai Bizottságot, amely a Honvédelmi Minisztérium épületében működött az elkövetkező hat napban. E testület egy pillanatig sem volt a helyzet magaslatán. Az együttműködés teljes hiánya jellemezte a honvédség, a rendőrség, a szovjet csapatok, és az ÁVH egymáshoz való viszonyát. A Katonai Bizottság parancsára a fegyvertelen civil lakosságra 1956. X. 23.-a és X. 29.-e között hatvanegy — 24 halálos és több száz sebesült áldozatot követelő — sortüzet adtak le. Egyes tisztek felkészületlensége, negatív szemlélete, gyávasága több esetben tragédiához vezetett (pl. mosonmagyaróvári sortűz). ORBÁN László áv. ezredes, a Belső Karhatalom parancsnoka már október 22.-én este parancsba adta a rádió épületének megerősítését. A riadóterv szerint rendes körülmények között a Belső Karhatalom 1. Őrségi Zászlóalja tartózkodott húsz fővel a Bródy Sándor utcai épületben. Rendkívüli esetben meg kellett kettőzni ezt a számot. 23.-án délután aztán már mintegy 270 ávós állt készenlétben a stúdiónál.

Az ÁVH tulajdonkeppen a központi épületeket „védte" azaz védte volna. Egy az október 25.-ei állapotot tükröző — ám verifikálhatatlan — statisztika szerint e nap reggelén az időközben a fővárosba rendelt határőr és belső karhatalmista egységek a következőképp látták el feladatukat: „BM-központ 155, HM-központ 65, Szabad Nép székház 32, pártközpont, budapesti pártközpont 50, Bp. pártbizottság 62, Lakihegy 186, Stúdió 547, T. Hör. Pság. 50 fő, Belső karhatalom 570 fő." SZEROV altábornagy, a szovjet állambiztonság magyarországi főnöke október 26.-án készült jelentése érdekes adalékkal szolgál: „Budapesten az új belügyminiszternél tartott értekezlet után újra dolgozni kezdtek a kerületi államvédelmi és rendőrapparátusok. Provokációk elkerülése végett az ÁVH-sokat rendőr- egyenruhába öltöztetek."

1956. X. 28.-ai rádióbeszédében NAGY Imre miniszterelnök kijelentette: „ . . . a rend helyreállítása után egységes, új államrendőrséget szervezünk és az Államvédelmi Hatóságot megszüntetjük." Jóllehet a feloszlatásról nem rendelkezett nyilvános jogszabály, a testület megszűnését a hamarosan szovjet szuronyokkal hatalomra juttatott KÁDÁR-kormány is elfogadta.

Az 1956-os évet többszöri szervezet változtatás és módosítás jellemezte. Ez év májusától szeptemberéig déli és nyugati viszonylatban felszedték a műszaki zárat.

Az ÁVH időszakában parancsnoki beosztást kapott tisztek magatartása meghatározóvá vált az októberi események során.

A megnövekedett mozgás, belpolitikai feszültség erősödése mar éreztette hatását, ám minderre a Határőrség vezetése határozott intézkedéseket nem foganatosított, magára hagyta a végrehajtókat. Ilyen előzmények után a FEP-ek és őrsök állománya és vezetése a rádióból és a menekültektől szerzett információt a kialakult helyzetről.

A kellő irányítás nélkül maradt határőr alegységek a legkülönbözőbb módon reagáltak a politikai eseményekre. A kialakult helyzet tovább súlyosbodott a november 4.-én megindult szovjet támadással, az ország fokozatos megszállásával. A nyugati határszakaszon sokszorosára nőtt az országot elhagyók száma. A határőrzés ez időre elvesztette jelentőségét, mivel szinte ellenőrizhetetlenül haladhattak át a határon a tömegek.

A harcok után hatalomra került vezetés legtöbb figyelmet a fegyveres szervek ujjászervezésére fordította. Létrehozta a Fegyveres Erők Minisztériumát, amelynek alárendeltségébe került a Határőrség.

A határőrizeti-határvédelmi alakulatok fegyverzete.

A személyi állomány ruházata a háború előtti öltözet volt, bár a zubbonyokról, köpenyekről lefejtették a turulos határvadász-jelvényt és a sapkákról is lekerültek a vadászkürtök. Ugyanakkor az un. demokratikus honvédség téli öltözetét is hordani kezdtek. Az 1945-ös év változást jelentett a magyar határőrizeti-határvédelmi alakulatok egyenruházatának, felszerelésének alakulásában. Ez évtől lett ugyanis fokozottan jellemző a terepszínű öltözeti darabok megjelenése. Az 1949-ig tartó néhány év ezen a téren is legteljesebb vegyességet mutatta. Az 1938 M sátorlapból készített 1945 M „egy-

beszabott harcosruha", vagy maga a sátorlap ugyanúgy használatban volt sőt, még az 1929 M olasz sátorlapot és a Waffen-SS számára rendszeresített álcaruhát is hordták.

A fegyverek tekintetében is hasonló helyzetet lehetett tapasztalni. A legkülönfélébb egyes vagy sorozatlövés leadására alkalmas tűzfegyverek lapultak a fegyverszobákban: a szovjet 1941 M 7,62 mm-es PPS dobtáras géppisztoly un. „davaj-gitár" csakúgy, mint a német 1942 M 7,92 mm-es MG-42 „villámgéppuska". A honvédség- határőrség rendszeresített fegyverzete: 91/30, 7,62 mm puska, TT pisztoly, 1941l\v1 7,62 mm-es PPS dobtáras géppisztoly, 7,62 mm DP könnyű golyószóró, 7,62 mm Maxim géppuska, 12,7 mm DSK légvédelmi géppuska, 82 mm aknavető, 45 mm páncéltörő ágyú.

Egy 1948-as rendelkezés a határszolgálatban kiemelkedők számára határvadász jelvényt rendszeresített. A jelvény 48x60 mm-es volt, a sárgaréz lemez dombornyomású babér- és olajággal, két keresztbe tett puskával, a felső részen „HV" betűkkel. A jelvény középső, süllyesztett pajzs alakú részébe volt beillesztve a tombaklemezből sajtolt, piros-fehér- zöldre tűzzománcozott pajzs. A köpenyre és a zubbony jobb felső zsebe föle kellett illeszteni. A jelvényt az érdemektől függően bronz, ezüst, és arany fokozatokban adományozták.

A jelvény tiszavirág-életű volt, akárcsak az 1949-ben bevezetett piros alapon kék hajtóka. hiszen alig több mint egy esztendő múlva megszűnt létezni a honvédség keretein belüli határőrség, mint belügyi szerv, BM Határőrség néven 1950. I. 1.-től betagozódott az akkor megszületett Államvédelmi Hatóság (AVH) kötelékébe. Ezzel eltűntek a határvadász-csapatok és velük együtt a határvadász-jelvény is. Bevezettek a szovjet típusú egyenruhát s teljes egészében azzal látták el az ÁVH-t is. Míg 1951-ben a Néphadseregnél megszűntették a tányérsapka fegyvernemi szintű szegélyezését, addig ez az ÁVH-nál megmaradt: a Belső Karhatalom világoskék, a Határőrség pedig fűzöld állórészt viselt. Ezért is nevezte a testületet a korabeli népnyelv „zöldávó"-nak. A fűzöld szín a sapkán kívül természetesen megjelent a zubbony és a köpeny paroliján, és a váll-lapon is. A hajtókára a lövészcsapatokhoz hasonlóan a határőr katonák fegyvernemi jelzés gyanánt két, keresztbe fektetett puskát kaptak. A honvédségtől eltérő terepszínű ruhákat használt a Határőrség. Itt az un. levélmintás álcázó öltözetek voltak rendszerben, melyek a kezdet kezdeten meg szovjet importból származtak. Az anyagból készítettek egy- és kétrészes ruhákat és sátorlapokat is.

Útlevélügy 1945-1956 között.

1945-ben májustól kezdve naponta százak, olykor ezrek érkeztek magyar területre hadifogságból deportálásból. Az ujjászerveződő magyar határvadász alakulatok nem tehettek mást, a hazatérőket a szűrőtáborokba küldték. Az állami szervek részéről az igazolás mellőzhetetlen volt. Előírták, hogy aki utazási igazolvány nélkül tért vissza Magyarországra, 3 napon belül személyesen jelentkezni köteles tartózkodási helye szerint illetékes elsőfokú rendőrhatóságnál. (215. 645/1945. BM.sz.r.) A rend helyreállítása igényelte, hogy az útlevélügy is új alapokon kerüljön rendezésre.

1945. VII. 7.-én lépett hatályba az Ideiglenes Nemzeti Kormány rendelete az útlevélügy újabb szabályozásáról. A minisztérium az ideiglenes nemzetgyűlés által adott felhatalmazás alapján a következőket rendelte el: „ 1. §(l) Útlevél kiállítására kizárólag az államrendőrség alábbi szervei jogosultak: Budapesten a budapesti főkapitány, Törvényhatósági jogú városban a városi főkapitányság vezetője, Megyei városban és községben a megyei kapitányság vezetője. 2. A Jelen rendelet hatályba lépésétől kezdve az alispán útlevelet nem állíthat ki."[35]

Ekkoriban az Útlevélosztály Budapesten. a Kapitányság épületében. az Eötvös utca 7. szám alatt palotában (ma a Történeti Hivatal épülete) volt található. Az alispán által vezetett útlevél nyilvántartást haladéktalanul le kellett zárni és azt a részéről addig kiállított útlevelekkel és az általa őrzött útlevél nyomtatványokkal együtt nyolc nap alatt az illetékes rendőrkapitánysághoz kellett áttenni.[36]

Előírta a rendelet hogy az útlevél kiállítására vonatkozó kérelmet személyesen és közvetlenül az államrendőrség alábbi szerveinél kell előterjeszteni: Budapesten a budapesti főkapitányság útlevélosztályánál, törvényhatósági jogú városban a városi főkapitányságnál, megyei városban a városi kapitányságnál, községekben a járási kapitányságnál. Útlevelet csak a Belügyminiszter engedélyével lehetett kiállítani. A megyei, városi. illetőleg a járási kapitányság a kérelmet döntés végett a kérelmező politikai magatartására és előéletére vonatkozó adatokra is kiterjedő vélemény kíséretében a megyei főkapitánysághoz terjesztette fel. A főkapitányságok a teljesíthetőnek mutatkozó kérelmeket, úgyszintén az útlevél kiállítását megtagadó határozataik ellen benyújtott fellebbezéseket indokolt javaslattal együtt a belügyminiszterhez terjesztették fel. A belügyminiszter határozata ellen jogorvoslatnak helye nem volt.

Keretjogszabályként továbbra is az 1903. évi törvény maradt hatályban. Ez a törvény tartalmazta azokat a rendelkezéseket, amelyek alapján az útlevél kiállítható, vagy a kérelem elutasítható

volt: „Megtagadható az útlevél kiadása azoktól:

a, akik a külföldre való utazásban a véderőtörvényen alapuló állítási vagy szolgálati kötelezettségük teljesítése tekintetében korlátozva vannak,

b, kik ellen szabadságvesztéssel büntetendő cselekmény miatt bűnvádi eljárás van folyamatban nemkülönben az elítéltektől büntetésük végrehajtása előtt."[37]

E kor útlevélfelfogásának egyik sajátossága a központi döntés elve. A centralizmust az 1946-ban megjelent belügyminiszteri rendelet sem enyhítette, csupán egy másik szerv, a budapesti főkapitányság kezébe tette át országos hatáskörrel az útlevélkiállítás jogát.[38] Ez azonban akkor a gyakorlatban nem okozott gondot, hiszen a külföldre utazók száma minimális volt.

A határforgalom ellenőrzése ebben az időben az 1945. VIII. 17.-én felállított Határrendőrségre hárult, amely a BM alá tartozott. A Határrendőrség 26 kapitányságból, és 179 őrsből állt, létszáma 3950-4280 fő között változott. Tevékenységét hátráltatták a rendelkezésére álló anyagi-technikai feltételek, az elhelyezési körletek hiánya, ám a belügyi tárcán belül kiemelten kezelték, ezért az ellátási problémáikat a Határőrségnél korábban orvoslták.

Az útlevelek kiadása 1948-ban a rendőrség politikai nyomozó szervének hatáskörébe került.

Az államosítás során az ÁVO, majd az ÁVH működéséhez szükséges anyagi fedezet egy részét különféle illegális gazdasági tevékenységből fedezték. A Nemzeti Kereskedelmi nevű gazdasági vállalat, a Mikes textilgyár, Weiss és Stuhl székesfehérvári bőrgyár, Hungária konzervgyár államosításából befolyt összegek az ÁVH bizalmi kiadásait fedezték. A külföldre emigráló vagyonos emberek részére pénzért útleveleket adtak el. Mint az SZŰCS Ernő vallomásából kitűnik: „ kb. 80-100 esetben adott a hatóság az én ellenjegyzésemmel pénzért útlevelet. Minden esetben gondosan leprioráltuk az illetőket és csak akkor engedtük ki őket az országból, amikor bebizonyosodtunk felőle, hogy nincs demokráciaellenes tevékenységük. Többnyire idősebb kereskedők voltak. Az útlevelek kiadását 1949 elején beszüntettük."

Az ÁVH 1948 végén zárolta az útlevelek kiadását. A kormány 1948-ban elrendelte, hogy mindazok a tőkések, akik üzemeiket , vállalataikat a minisztériumoknak átadják, útlevelet kaphatnak a minisztérium ajánlására.

Az útlevélakcióból épült: Korvin Ottó kórház, a Cinege és Istenhegyi úti gyermeküdülők, a dobogókői, mátrafüredi, lellei, gödi, mátraházai hatalmas üdülők, a Kulich Gyula és a Délibáb utcai többemeletes iparitanuló otthonok, a következő nagygarázsok: Aradi utcai, Kárpát utcai, Benczúr utcai, Bajza utcai. A Határőrség részére a Hungária kőrúti laktanyái, a Párt részére az Apostol utcai vendégházak, a tihanyi vendégház, a Cserje utcai gyerekotthon. a szabadsághegyi pártiskola, és 25 villa különféle célokra, továbbá külföldi vendégek részére 30 villa. Az akció a Párt tudomásával történt.

Mint az az ÁVH kihallgatási jegyzőkönyveiből kiderül, ezek a törvénytelen útlevélügyletek már 1945-től folytak, de 1947-től öltött jelentős méretet: „1947-től 1949 végéig SZŰCS Ernő volt áv. ezredes és CSAPÓ Andor volt áv. alezredes útján nagyméretű útlevél-üzérkedést folytatott abból a célból, hogy az ÁVH részére illegális bevételi forrást teremtsen. Összesen 398 tőkés és egyéb osztályidegen részére adtak ki ily módon útlevelet, akik ezért nagy összegű pénzt, ingatlanokat és egyéb értéktárgyakat bocsátottak az AVH rendelkezésére. Összesen kb. 18 000 000 forintot vételeztek be ilyen módon. Ebből 15 000 000 Forintot kórházépítésre és egyéb hasznos célokra fordítottak és kb. 3 000 000 pedig személyes szükségletekre elpazaroltak."

Az 1951-1954 közötti években a külföldre (többségében hivatalos célból) utazó magyar állampolgárok száma 15-20 000 fő között mozgott, ami napi 50-55 személy átlépését jelenti az összes határátkelőhelyen (ez a szám 1937-ben meghaladta a 200 ezret).

1956. III. 31.-én születtek meg azok a minisztertanácsi határozatok, amelyek az állampolgárok Szovjetunióba és a „népi demokratikus országokba" irányuló utazást könnyítették meg.[39] A belügyminiszter utasítása bevezette a személyi igazolvánnyal érvényes utazási engedélyek (útlevéllapok vagy betétlapok) használatát.[40] A Szovjetunióba szóló útlevéllapokat országos hatáskörrel a BM Útlevélosztály. a Bulgáriába, Csehszlovákiába, Lengyelországba és Romániába szólókat a BM megyei főosztályvezetői adtak ki.

Jegyzetek:

[1] SZŐCS

[2] - Két gyaloghadosztály (7500-7500 fővel);
- Egy műszaki hadosztály (3000 fővel);
- Két kerületi parancsnokság (1-32. kiegészítő parancsnokság, 1-171. bevonuló központ, 1064 fővel)
- A HM és közvetlenjei (folyamőrs szakasz, Hadimúzeum, hadbiztosi raktár, gépkocsijavító műhely, budapesti helyőrségi kórház, rokkantház. 335 fővel);
- Határőrség (5000 fővel) 27 határvadász század, 171 határvadász őrs.
KESERŰ: *A felszabadult Magyarország rendőri és határőrizeti szerveinek megalakulása és tevékenysége a népi demokratikus forradalom időszakában 1944-1948.*

[3] Loc.cit.

[4] SZŐCS: op.cit.

[5] MUCS

[6] 5000/1946.ME.r.

[7] MUCS — ZÁGONI

[8] Loc.cit.

[9] GÁSPÁR: A határőrség leválasztása a Magyar Néphadsereg szervezetéről.

[10] Loc.cit.

[11] MUCS — ZÁGONI op.cit.

[12] Loc.cit.

[13] 1947/XVIII.tv.

[14] MUCS — ZÁGONI op.cit.

[15] Loc.cit.

[16] SZABÓ

[17] 288 010/1948.BM.r.

[18] Loc.cit.

[19] 4353/268/1949.MT.r.

[20] KESERŰ: *A határőrség megalakulása és tevékenysége a népi demokratikus forradalom időszakában.*

[21] NAGY

[22] SZŐCS: op.cit.

[23] GÁSPÁR: *A határőrség fejlődése 1950-1956.*

[24] Loc.cit.

[25] Loc.cit.

[26] Loc.cit.

[27] GÁSPÁR: A határőrség leválasztása a Magyar Néphadsereg szervezetéről. op.cit.

[28] MUCS: op.cit.

[29] KESERŰ: *A határőrség megalakulása és tevékenysége a népi demokratikus forradalom időszakában.* op.cit.

[30] HIM-HL-HALASSY

[31] HIM-HL-LÉKA

[32] FÓRIZS

[33] Az ország nyugati-déli határvonalán, Győrtől Mezőhegyesig A, B, C körzeteket hoztak létre. Az A körzet területet északon a Duna, keletről a Rába, délről Jákfa, Lukácsháza. Írottkő vonal, nyugatról pedig a magyar-osztrák határ által határolt országrész alkotta. A terület védelméért a pápai 32. lövészhadosztály és a csornai 1. határőr-kerületi parancsnokság volt a felelős. A B körzet az előbbi terület deli vonalától a nyugati határvonal magyar-osztrák-jugoszláv hármas határvonalig, majd délen égészen a Dunáig tartott. Az együttműködő alakulatok a kaposvári lövészhadosztály és a (Zalaegerszeg) 3. (Nagyatádi) és a 4. (Pécs) határőrkerület parancsnokságok voltak. A B körzeten belül az együttműködést az alkörzetek hajtottak végre az alábbiak szerint: B/1 alkörzetben, amelynek sávhatára jobbról Jákfa, Lukácsháza, Írottkő, balról pedig Kerhabarbás, Lendvajakabfa volt, II zalaegerszegi 19. lövészezred működött együtt a határőr parancsnoksággal. A B/2 alkörzetben, Kerhabarbás, Lendvajakabfa, Drávaszszentes, Grádac közötti sávban a nagykanizsai 49. lövészezred a 3. határőr-parancsnoksággal, a B/3 alkörzetben Drávaszentes, Grádac és a Duna közötti területen a kaposvári 12.1övészezred a 4. határőr-parancsnoksággal volt kapcsolatban, A C körzet a Duna vonalától kezdve a magyar-jugoszláv-román közös határvonalig tartott, a védelmet pedig a 12. lövészhadosztály (Kiskunhalas) 25. és 37. ezredei, valamint a 27. lövészhadosztály (Kiskunfélegyházai 31. és 17. ezredei biztosították a kiskunhalasi 5. határőrparancsnoksággal. A C/1. alkörzet területét jobbról a Duna, balról Felsőszentiván, Madaras vonal közötti rész alkotta. a kooperáló vezetők pedig a bajai 25. lövészezred és a garai 5/1. határőrzászlóalj parancsnokai voltak. AC/2. alkörzetben, a déli határsávban jobbról Felsőszentiván Madaras, balról Kiskunhalas, Kelebia területen a kiskunhalasi 37. lövészezreddel és a bácsalmási 5/II. határőrzászlóalj, a C/3. alkörzet kijelölt védőövezetében (jobbról Kiskunhalas, Kelebia, balról Kistelek, Röszke) a kiskunmajsai 31. lövészezred és a móraközponti 5/III. határőrzászlóalj, a C/4. alkörzetben az említett Kistelek- Röszke vonaltól a magyar-román-jugoszláv hármashatárig a szegedi 17. lövészezred az 5/IV. — szintén szegedi — határőrzászlóalj hajtotta végre a harcfeladatot.

[34] A riadókörzetek kiterjedése: északon Szentes, Tolna, Kiskunfélegyháza, Dombóvár, Marcali, nyugaton Körmend, Szentgotthárd, keleten pedig Makó, Orosháza. Az együttműködő csapatokat a honvédség részéről a 3. lövészhadtest 5. (Kaposvár), a 12. (Kiskunhalas) a 27. (Kiskunfélegyháza) magasabb egységei, a pécsi „Dózsa György" gyalogsági tiszti iskola személyi állománya, valamint a határkörzetekbe 1950 tavaszán kihelyezett légvédelmi tüzérütegek (a 88. légvédelmi tüzérosztály Nagykanizsa-Barcs, Pécs-Vajszló, az 51. légvédelmi tüzérosztály Szeged) alkották.

[35] 4340/1945.ME.r.

[36] Loc.cit.

[37] 1903/VI.tc. 4.§.

[38] 6 129 953/1946.BM.r.

[39] 3240/1956.MT.hat. ; 3241/1956.MT.hat.

[40] 10-1070/1956.BM.ut.

A jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK ÉS KISMONOGRÁFIÁK

KESERŰ: *A felszabadult Magyarország rendőri és határőrizeti szerveinek megalakulása és tevékenysége a népi demokratikus forradalom időszakában 1944-1948.* — KESERŰ István: *A felszabadult Magyarország rendőri és határőrizeti szerveinek megalakulása és tevékenysége a népi demokratikus forradalom időszakában 1944-1948.* Budapest, 1987, Rendőrtiszti Főiskola. HU-ISBN —

MUCS — ZÁGONI — MUCS Sándor — ZÁGONI Ernő: *A Magyar Néphadsereg története.* Budapest – Debrecen, 1984, Zrínyi Katonai Kiadó - Alföldi Nyomda. HU-ISBN 963 32 6329 8.

SZABÓ — SZABÓ Bálint: *Az „ötvenes évek". Elmélet és politika a szocialista Magyarországon 1948-1957.* Budapest, 1986, Kossuth Könyvkiadó-Zrínyi Katonai Kiadó. 357 p. HU-ISBN 963 09 2915 5.

SZŐCS — SZŐCS Ferenc (szerk.): *Fejezetek a határőrség történetéből.* Budapest, 1975, Határőrség-Zrínyi. 317 p. HU-ISBN 963 03 0176 8.

TANULMÁNYOK

FÓRIZS — FÓRIZS Sándor: Határőrizet a jugoszláv államhatáron 1951-1952. *Határőrségi tanulmányok,* II.évf. (1994) 1.sz. 55-66.p. HU-ISSN —

GÁSPÁR — GÁSPÁR László: A határőrség leválasztása a Magyar Néphadsereg szervezetéről. *Új Honvédségi Szemle,* V.évf. (1995) 5.sz. 43-47.p. HU-ISSN 1216-7436.

MUCS — MUCS Sándor: Adatok a magyar határőrség 1945 utáni történetéhez (1945 február – 1946 március). *Hadtörténelmi Közlemények,* LXXVII.évf. (1963) 2.sz. 5-28.p. HU-ISSN 0017-6540.

LEVÉL- IRAT- és DOKUMENTUMTÁRAK

HIM-HL-HALASSY — HALASSY Gábor: *MN. Műszaki Főnökség rövidített története 1944-1980.* Hadtörténeti Intézet és Múzeum Hadtörténeti Levéltár Tanulmánygyűjtemény. A.II/b-31.

HIM-HL-LÉKA — LÉKA Gyula: *Magyarország déli és nyugati határain létesített műszaki zárak, erődrendszerek felszámolása, a „vasfüggöny" lebontása.* Hadtörténeti Intézet és Múzeum Hadtörténeti Levéltár Tanulmánygyűjtemény. A.VIII/E-3.

KÉZIRATOK

GÁSPÁR: *A határőrség fejlődése 1950-1956.* — GÁSPÁR László: *A határőrség fejlődése 1950-1956.* Hadtudományi egyetemi doktori disszertáció (ZMKA). Budapest, 1989.

KESERŰ: *A határőrség megalakulása és tevékenysége a népi demokratikus forradalom időszakában.* — KESERŰ: *A határőrség megalakulása és tevékenysége a népi demokratikus forradalom időszakában.* Kandidátusi értekezés (MTA-TMB). Budapest, 1985.

NAGY — NAGY György: *Magyarország határforgalmat ellenőrző szervezetének, a szervezet feladatrendszerének, alkalmazott módszereinek változása 1945-1991.* Kandidátusi értekezés (MTA-TMB). Budapest, 1993.

JOGSZABÁLYOK

1903/VI.tc. — 1903/VI.tc. az útlevélügyről.

1947/XVIII.tv. — 1947/XVIII.tv. a Párizsban 1947. évi február hó 10. napján kelt békeszerződés becikkelyezése tárgyában.

4340/1945.ME.r. — 4340/1945.ME.r. az útlevélügy újabb szabályozásáról.

5000/1946.ME.r. — 5000/1946.ME.r. az államháztartás egyensúlyának helyreállítása érdekében szükséges egyes rendelkezések tárgyában.

6 129 953/1946.BM.r. — 6 129 953/1946.BM.r. az útlevélügyről.

288 010/1948.BM.r. — 288 010/1948.BM.r. a rendőrség államvédelmi osztálya középfokú hatósági szervezetének megállapítása és elnevezésének megváltoztatása.

4353/268/1949.MT.r. — 4353/1949.MT.r. az Államvédelmi Hatóság létrehozásáról.

3240/1956.MT.hat. — 3240/1956.MT.hat.

3241/1956.MT.hat. — 3241/1956.MT.hat.

10-1070/1956.BM.ut. — 10-1070/1956.BM.ut.

Mellékletek jegyzéke:

I.sz. melléklet
Igazolási eljárás alá vont személyek 1947. VII. 30.-ig.
II.sz. melléklet
„B" lista Bizottság által hozott határozatok 1947. VIII. 30.-ig.
III.sz. melléklet
Az Államvédelmi Hatóság középfokú átszervezése tárgyában.
IV.sz. melléklet
A BM ÁVH szervezete 1948-ban.
V.sz. melléklet

Az Államvédelmi Hatóság szervezete 1950-1953

I.sz. melléklet

Igazolási eljárás alá vont személyek 1947. VII. 30.-ig.

	Tábornok	Tiszt	Tiszthelyettes	**Összesen**
Igazolt	316	6952	8442	**15 710**
Megfeddés	13	196	556	**765**
Áthelyezésre ítélve		5	5	**10**
Előléptetésből kizárva	35	378	189	**602**
Vezetői állásra alkalmatlan	8	256	54	**318**
Nyugállományba helyezve	3	173	122	**298**
Visszaténylegesítésből kizárva	6	32	6	**44**
Rendfokozat-megfosztás	22	274	70	**366**
Összesen	403	**8516**	**9444**	**18 363**

II.sz. melléklet

„B" lista Bizottság által hozott határozatok 1947. VIII. 30.-ig.

	Tábornok	Tiszt	Tiszthelyettes	**Összesen**
A	17	1680	2560	**4257**
B	23	1557	2320	**3900**
C	22	5283	5809	**11 114**
Összesen	**62**	**8520**	**10 689**	**19 271**

III.sz. melléklet

Az Államvédelmi Hatóság középfokú átszervezése tárgyában.

Az Államvédelmi Osztály felállításakor annak összlétszáma őrszemélyzet nélkül az egész ország területére 2000 főben állapíttatott meg. Az ÁVO összlétszáma Budapesten és vidéken ez idő szerint 1940 fő volt. Az osztály a ráháruló súlyos feladatokat jelenlegi létszámával megoldani nem tudja, javasoljuk tehet az eredeti létszámkeretnek 200 főről 2500 főre való felemelését, függetlenül azoktól az alábbi javaslatoktól, amelyek különböző rendőri szerveknek az ÁVH-hoz való csatolására vonatkoznak.

4. A budapesti osztály mellett működő karhatalmi őrszemélyzeti osztályparancsnokságnak mai létszáma 436 fő. Javasoljuk ennek a létszámnak 700 főre való felemelését.

5. Csatoltassék a BM ÁVH-hoz a Budapesti Főkapitányság Igazságrendészeti Ügyosztályának Útlevél Alosztálya jelenleg kb. 120 főnyi létszánával akként hogy az utlevel ügyekkel kapcsolatos teendőket nemcsak Budapesten. hanem vidéken is az ÁVH szervei látják el.

6. Ide csatoltatik a KEOKH kb. 130 fő.

7. A Határ-, Folyam- és Légirendészet, amely a BM-ben lévő irányítóosztályon kívül határrendészeti kapitányságot, 14 révkapitányságot, 8 reptéri kirendeltséget foglal magában. Összlétszáma 1500 fő, 1200 fő ebből őrszemélyzet.

8. A BM ÁVH vezető szervei továbbra is magának a hatóságnak lennének elhelyezve, és maga a hatóság közvetlenül a belügyminiszternek lesz alárendelve. A BM különböző szerveivel anyagi, személyi stb. kérdéseknek és az átszervezéséből adódólag a közönséggel való állandó és közvetlen érintkezés — pl. szolgálati útlevelek kiállítása — ellátására a BM-ben egy kis államvédelmi csoport állana fel.

9. Az átszervezés után a BM AVH budapesti központja hét ügyosztályra tagozódna:

1. elnöki
2. karhatalmi
3. hatósági
4. nyomozói
5. idegenrendészeti
6. műszaki
7. vidéki ügyosztály.

A BM ÁVH szervezete 1948-ban.

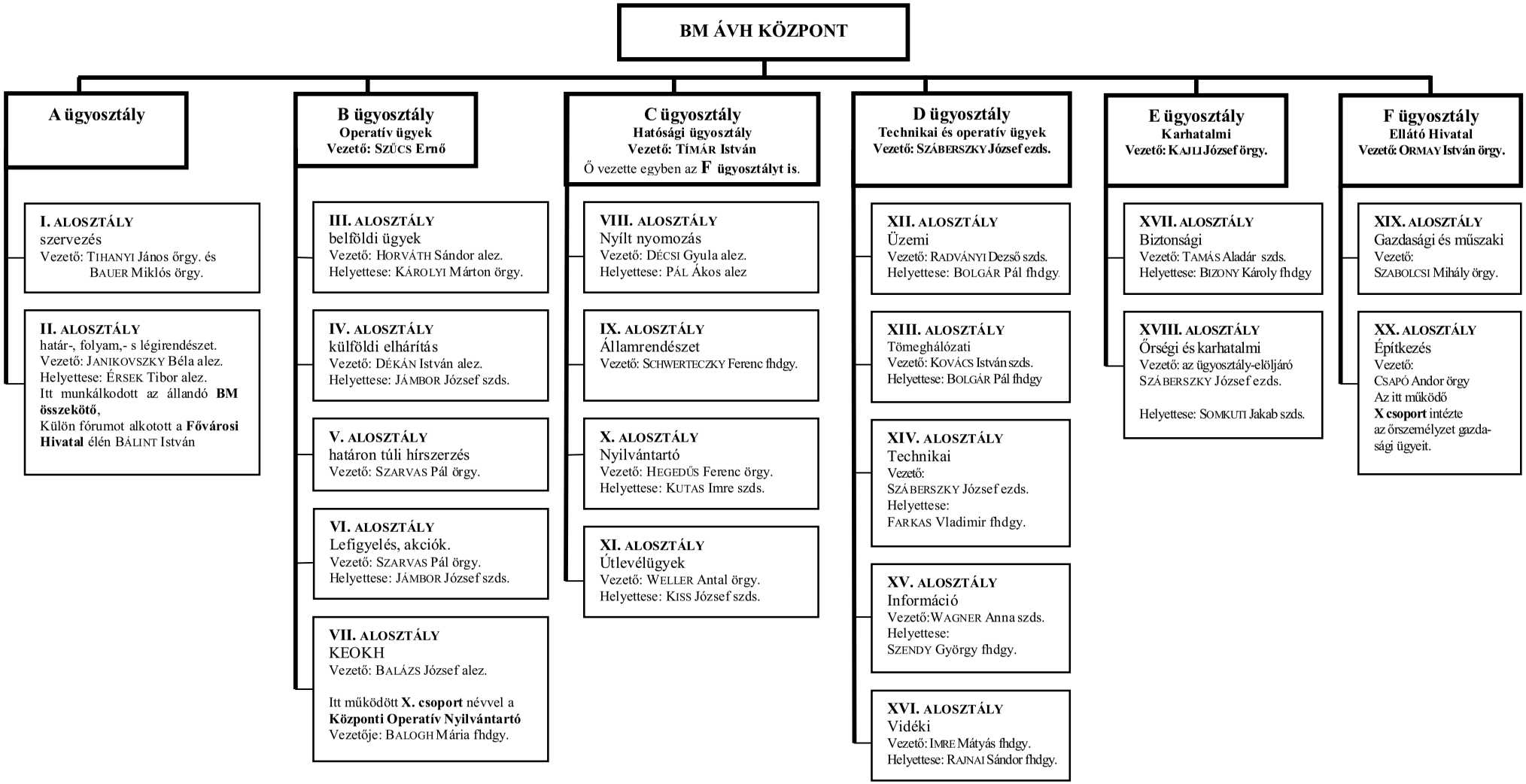

Jelmagyarázat: alez = alezredes ; fhdgy. = főhadnagy ; ezds. = ezredes ; szds. = százados

Az Államvédelmi Hatóság szervezete 1950-1953

T I T K Á R S Á G
PÉTER Gábor közvetlen alárendeltségében
Vezetők: SZENDY György örgy 1950.III.11. ; SÍN Sándor fhdgy. 1950.X.18. ; HARANGOZÓ Szilveszter fhdgy. 1952.IX.4.

I Hálózati FO.*
Vezetők: SZŰCS Ernő ezds. ;
BALOGH Béla ezds. ;
FERENCSIK József örgy.;
SELMECZI György alez.

- **I/1 Vidéki osztály** kirendeltségek irányítása, ellenőrzése
- **I/2 Belső Reakció** Ellen harcot vezető osztály
- **I/3 Kémelhárítás osztály**
- **I/4 Szabotázselhárító osztály**
- **I/5 Mezőgazdasági osztály**
- **I/6 Közlekedési osztály**

II Katonai Elhárítás FO.
Vezetők: JANIKOVSZKY Béla alez.
SZŰCS Emő ezds. , majd
KUTIKA Károly

- **Katonai kémelhárítás osztály**
- **Néphadseregnél, határőrségnél, Belső Karhatalom-nál, rendőrségnél végzendő hálózati operatív osztály**
- **Néphadseregből politikai okok miatt elbocsátott tiszteket operatív ellenőrző osztály**
- **Katonai Elhárítás Jogi Osztálya**

III. OPERATÍV FO
Vezetők:
ZSIDI GYULA alez.

- **Nyomozó Figyelő, karantonozó osztály**
- **Környezettanulmányozási osztály**
- **Őrizetbevételi házkutatási osztály**
- **Előzetes nyomozati osztály (különleges esetekben)**

IV Belső Karhatalom és Határőrség Főparancsnoksága FO
Vezetők:
KAJLI József örgy
PIROS László

- **IV/A Politikai osztály**
- **IV/1 Belső Karhatalmi Dandárparancsnokság**
- **IV/2 Határőr Parancsnokság Törzs**
- **IV/3 Káderosztály** Kiválasztás, nevelés, előléptetés
- **IV/4 Felderítő osztály**
- **IV/5. Hadtápparancsnokság**

V Személyzeti FO

- **V/1 O**
- **V/2 O**
- **V/3 O**
- **V/4 O**
- **V/5 O**
- **V/6 O**

A feladatkörök kiterjedtek a: személyzet kiválasztására, kiképzésére, ellenőrzésére, a vidéki szervezetek, a Határőrség, valamint a Belső Karhatalom káderosztályainak vezetésére.

Belső elhárító Vizsgálati Osztály
Vezető:
KAPITÁNY István

- **VI/3 Kémelhárító Vizsgálati osztály**
Vezető:
BALÁZS Béla
- **VI/2 Börtönügyi osztály**
Vezető
PRINCZ Gyula
Ez az osztály építette meg Recsket
- **VI/1 Jogi, majd Vizsgálati osztály**
- **VI Jogi- és Börtönügyi vagy Vizsgálati FO**
Vezetők:
DÉCSI Gyula
JUHÁSZ László
ZSIDI Gyula elv.

- **Vegyvédelmi o.**
- **Terv, szervezés o.**
- **Fegyver és lőszer**
- **Egészségügyi o.**
- **Építés o.**
- **Műszaki o.**
- **Gépjármű o.**
- **Vonatanyag o.**
- **Pénzügyi osztály**
- **VII Gazdasági FO**
Vezetők:
ÉRSEK Tibor
GAJDA Marcell

- **VIII/5 Külképviseleti és Elhárítási o**
- **VIII/4 Emigráció o**
- **VIII/3 Nyugat-Eu. o**
- **VIII/2 Angol-amerikai o**
- **VIII/1 Jugoszlávia o.**
- **VIII Hírszerzési FO**
Vezetők: FARKAS Vladimir
Helyettese: TIHANYI János
Főtanácsadó: KARTASOV
FILATOV, JEVDOKIMENKO,
POLJAKOV

IX Belső Karhatalom FO

X/1. Pártőrség
Vezetők:
az ÁVH vezetőjének első helyettese1950-1951
az ÁVH vezetője1951-

X/2. Tájékotatási O.
Vezetők: WAGNER Anna alez. ; SZENDY György örgy. 1950.X.-; KOVÁCS Endréné szds. ; RAJKI Sándor

X/3. Operatív, technikai O.
Vezetők: ÁVH vezetője

X/4. Gazdasági O.
Vezetők: CSAPÓ Andor alez.

X/5. Egészségügyi O.
1952. I. 1.-től önálló osztály
Vezetők: BÁLINT István ezds.

Ellenőrzési O.
Vezetők: BAKOS Pál alez.
Helyettes:
KENESSI Tamás szds.
PÁLMAI Imre fhdgy. 1952.II.-

Hírközpont O.
Vezetők: KURTA János alez.
Helyettes:
DOBÁNY Imre szds.

Kultúr O.
Vezetők: GÁT István szds.
KÓNYA Lajos örgy.

Budapesti O.
Vezetők:
SÁNDOR Imre örgy.
Helyettes:
ZNAMENÁK György örgy.

Jelmagyarázat: alez = alezredes ; ao = alosztály ; fhdgy. = főhadnagy ; FO = Főosztály ezds. = ezredes ; szds. = százados o = osztály
[redacted] = Kereten kívüli osztályok

* = Külső Hírszerzés Osztálya Szarvas Pál vezetésével (közvetlen az I/1 Főosztály irányítása alatt, de FO hierarchiától elkülönülve) 1.ao: Jugoszlávia, 2. ao: Amerika, Anglia, Franciaország, Nyugat-Németország, 3. ao: Svájc, Törökország, Olaszország Belgium, Izrael, 4. ao: a külügyminisztériumban folytatandó hálózati operatív tevékenység.

0388 **NAGY Ákos Péter**

Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez

A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata (RSZVSZ) Magyarországon az egyetlen profil tiszta, antikorrupciós szervezet volt 2010-ig, amely mind struktúráját, mind tevékenységét tekintve megfelelt az Európai Unió korrupcióellenes szervezeteivel szemben támasztott követelményeknek.[1]

Az RSZVSZ a rendszerváltoztatást követően, 1995-ben jött létre.[2] Ez alapvető változást jelentett, mert magának a szervezetnek a létrehozása is ahhoz a folyamathoz tartozik, amely a hatalmi ágak szétválasztását, az alkotmányos kontroll kialakítását, összességében a jogállami normák megteremtését jelentette.

Korábbi tanulmányaimban[3] foglalkoztam az RSZVSZ elődszervezeteivel, létrehozásával és működésével. Jelen tanulmányomban az RSZVSZ nemzetközi kapcsolatainak kialakulásával és fejlesztési tendenciáinak legfontosabb mozzanataival kívánok foglalkozni.

A RÁKOSI- és KÁDÁR – rendszerekben „Magyarországon a belügyi ellenőrzés feladatait (…) több szervezet is ellátta. Az '50-es években elsőként – még általános hatáskörrel - az Állami Ellenőrzés Minisztériuma volt a belső ellenőrzésért felelős, 1958-ban a BM Fegyelmi Osztálya, 1959-1962-ig a BM Belső Elhárító Csoportja, 1962-1971-ig a Belügyminisztérium II/3 Csoportja. A belügyi tárca radikális átszervezését követően, 1971-től 1991-ig pedig a Belügyminisztérium Belbiztonsági Osztálya látta el a feladatot."[4]

A demokratikus jogállam kialakításának folyamatában sarkalatos törvények, illetve kormányrendeletek helyezték a Belügyminisztérium a működését jogállami alapokra. E folyamatban fontos lépés volt a belügyi tárca feladat- és hatásköréről szóló kormányrendelet [5], valamint a rendőrségről szóló törvény megjelenése.[6]

A rendszerváltoztatást követően a belügyi belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatot az Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK) Biztonsági Főosztálya folytatta 1995-ig, az RSZVSZ megalakulásáig.[7]

Magának az RSZVSZ-nek a megalakulását is a nyilvánosság kritériumainak figyelembevételével valósították meg, hiszen a szervezetet alapító kormányrendeletet a Magyar Köztársaság hivatalos közlönyében hirdették ki. Az RSZVSZ ügyrendje a szolgálat feladatául a rendvédelmi szervezetek belső bűnmegelőzési ellenőrzését, továbbá a bűncselekmények felderítését és azok megelőzését határozta meg.[8]

Az európai demokratikus normák figyelembevétele struktúra- és szerkezetváltozást, valamint a rendvédelemben dolgozó személyi állomány szemléletváltozását és a képzés irányainak alapvető megváltoztatását is szükségessé tette.

NÉMETH Miklós átmeneti kormányának idején került sor a Magyar Népköztársaság Alkotmányának – gyakorlatilag minden szakaszában történő – módosítására, melyet az országgyűlés 1989. őszén, a szabad választások előtt fogadott el. Az 1989-90-es politikai rendszerváltoztatás a társadalom mélyreható átalakulását, a demokrácia kereteinek megteremtését jelentette. 1989. október 23-án SZŰRÖS Mátyás ideiglenes köztársasági elnök kikiáltotta a demokratikus alapokon nyugvó Magyar Köztársaságot.[9]

A XX. század végét tárgyaló történelmi albumokba belelapozva, kihagyhatatlan fotóként jelennek meg a páneurópai piknik eseményeit bemutató felvételek. A Német Demokratikus Köztársaság polgárai menekültáradatának határunkon való átengedése nem csak a szocialista tábor szétesését eredményezte, hanem ennek következménye volt Németország újraegyesítése is. Mindezen eseményeket követte a Szovjetunió 1990-1991-es felbomlása.[10] Az átmenet nem volt mindenütt békés: Romániában véres forradalom, déli szomszédainknál a Jugoszlávia szétesését követő kegyetlen balkáni háború, a Szovjetunió utódállamaiban az elszakadási törekvéseket pedig nem egy esetben elhúzódó fegyveres konfliktusok és etnikai háborúk kísérték.

Hazánkban a szilárd jogi környezet hiánya és a bizonytalan társadalmi lét velejárójaként a bűnözés drasztikusan megnőtt, újfajta bűncselekmények jelentek meg, amelyek esetenként a rendvédelem különböző területein dolgozók némelyikét sem hagyták érintetlenül. A nehéz körülmények között újjászerveződő rendvédelemben alig kezelhető problémaként merültek fel az országhatárokon átlépő, hazánkban is megjelenő szervezett bűnözői csoportok. Az újonnan létrejött Magyar Köztársaságot és vele együtt a magyar rendvédelmi szervezeteket ezek az első új kihívások is késztették az új típusú nemzetközi együttműködések megkötésére.

Magyarország minden politikai fórumon deklarálta, hogy politikájában ahhoz az európai értékközösséghez óhajt tartozni, amelyhez már az államalapító *Szent István* csatlakozott. A nemzetközi tárgyalások tárgysorozatába bekerültek azoknak az uniós szerződések, amelyekhez Magyarország az elkövetkezendő időkben csatlakozni kívánt.

Az Európai Unió tagállamai rendvédelmi testületeinek belső szolgálatai tevékenységének összehangolását megelőző folyamatok.

Nyugat Európában már korábban felismerték, hogy az országok bűnözőkkel vívott harca közösségi szintre emelve könnyebben kezelhető, mintha az adott országok azt egyenként kísérelnék meg megoldani. Komoly gondot hozott létre a polgárok mindennapi életét befolyásoló biztonság folyamatos garantálása is, hiszen az 1970-es években megjelenő szervezett terrorizmus, illetve a megerősödött nemzetközi szervezett bűnözés azt alapjaiban ásta alá. Az addig fennálló nemzetközi szervezetek képtelenek voltak az új típusú kihívásokkal megbirkózni, ezért sürgetővé vált az országok közötti, jogszabályokban is rögzített szélesebb körű és átfogóbb együttműködés.

E folyamat nyitányának tekinthető az 1973. VII. 03-án Helsinkiben megnyitott Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet (EBEÉ). 1975-re elkészült a Helsinki Záróokmány, amely alapelveit az ENSZ* alapokmányának elveire építette.[11]

Az Európai Tanács 1976-ban arról határozott, hogy — az Európai Politikai Együttműködés keretein belül — létrehozásra kerüljön egy olyan fórum Terrorism, Radicalism, Extrémism, Violance Internationale (TREVI), azaz Terrorizmus Radikalizmus Extrémizmus Nemzetközi erőszak, amelynek feladatává vált a terrorizmus elleni harc. A fórum tagjainak tevékenysége ekkor még ténylegesen inkább csak az információ átadására és megosztására korlátozódott, mintsem a konkrét feladatvégzésre.

Miközben az európai gazdasági együttműködések bővültek, új tagállamok kerültek az EU-ba (Görögország 1981, Spanyolország 1986, Portugália 1986), az EU tagállamai közötti bűnügyi együttműködések csak kormányközi és nem uniós szinten kerültek megoldásra. Ezen változtatott első lépésként az 1985. VII. 14-i schengeni megállapodás tartalmazta, melynek végrehajtásáról az 1990. VI.19-én aláírt schengeni végrehajtási egyezmény rendelkezett. Ezen közösségi jogszabályok az európai integráció fontos lépcsőfokát alkották, melyhez hazánk törvényi szinten 2007-ben csatlakozott.[12]

Az Európai Közösség szerződései Maastricht-ig nem rendelkeztek még a közös bel- és igazságügyi együttműködésről. A négy alapszabadság[13] egyike, pontosabban a személyek szabad mozgása azonban jelentős biztonsági kockázatot is hordozott magában. Azért, hogy a kockázati szint kontrollálható szinten maradjon, szükséges volt a bel- és igazságügyi szervezetek együttműködésének elősegítése, koordinációja, a bel- és igazságügyi jogszabályok egymáshoz való közelítése. Ennek tükrében felvetődött annak az igénye, hogy a tagállamok intézményesített módon is működjenek egymással együtt. A szinte határok nélküli Európában a tagállamok belső biztonságát veszélyeztető új típusú kihívások — illegális migráció, emberkereskedelem, terrorizmus, kábítószer-kereskedelem, szervezett bűnözés stb. — ellen csak koordinált, egységes fellépéssel lehetett sikereket elérni.

Az Európai Uniós Szerződés kidolgozásakor a tagállamok olyan elhatározásra jutottak, hogy a bel- és igazságügyi együttműködést az Unió egyik új elemévé (III. pillér) teszik. Mivel az új terület érintette az államok szuverenitását is, ezért azt — hasonlóan a II. pillérben megfogalmazott közös kül- és biztonságpolitikához — nem kívánták a közösségi intézmények hatáskörébe utalni, hanem meghagyták saját fennhatóságuk alatt és csak kormányközi szintű együttműködést határoztak el.

Az RSZVSZ nemzetközi tevékenységének témájához tartozóan — a bel- és igazságügyi együttműködések szempontjából — az 1993-as Maastricht-i konferencia volt a legmeghatározóbb mérföldkő.[14] Az Európai Uniós Szerződés K.(K1) cikke szabályozta a bel- és igazságügyi együttműködést:

1. menekültpolitka;
2. tagállamok külső határinak ellenőrzése;
3. bevándorlási politika és harmadik országok (nem-tagállamok) állampolgáraival kapcsolatos kérdések (ezen személyek belépése, kilépése, tagállamokon belüli forgalma, tartózkodása, bevándorlása, letelepedése, családegyesítése, munkavállalása);
4. kábítószer elleni küzdelem;
5. nemzetközi csalások elleni küzdelem;
6. igazságügyi együttműködés a polgári jog területén;
7. igazságügyi együttműködés a büntetőjog területén;
8. vámügyi együttműködés;
9. rendőrségi együttműködés a terrorizmus, a kábítószer-kereskedelem és a nemzetközi bűnözés egyéb formái ellen, illetve ezek megelőzése céljából.[15] Az európai nemzetközi együttműködések fejlődésének folyamatában jelentős továbbá az 1999. V. 1-jén létrehozott amszterdami szerződés.

Az amsterdami szerződés a maastrichti szerződésben foglaltak továbbfejlesztését jelentette, mivel szükséges volt az Európai Unió intézményrendszere hatékonyságának felülvizsgálatára. A legjelentősebb haladást a bel- és igazságügyi együttműködés közösségiesítésében érték el. A menekültügyi és bevándorlási politikát, a külső és belső határellenőrzést, valamint az igazságügyi együttműködést polgári jogi ügyek-

ben átemelték az Unió három pillére közül a harmadikból az elsőbe. A schengeni egyezményt beemelték az EU intézményi keretébe. A harmadik pillér fennmaradó részében pedig megerősítették a rendőri és bűnügyi együttműködést.[16]

Megállapítható, hogy az amszterdami szerződés fontos szerepet játszott a bel- és igazságügyi együttműködés területén hozott rendelkezéseivel a politikai unió kiépítése tekintetében, hiszen egy olyan folyamatot tükröz, amely a kormányközi együttműködés irányától a közösségi együttműködés irányába halad.[17]

Az 1999. X. 15-16. között megrendezett tamperei csúcson résztvevők elhatározták — az 1995-ben felállított EUROPOL-hoz* hasonló intézmény létrehozását —, az úgynevezett EUROJUST* felállítását. A szervezet ténylegesen 2002. III. 6-án jött létre, feladata lett annak elősegítése, hogy az Európai Uniós tagállamok vádhatóságainak, illetve rendőri tevékenységet ellátó szervezeteinek tevékenységét a szervezett bűnözés elleni harcban koordinálja.

Az Európai Unió következő jelentősebb közösségi szerződése a nizzai szerződés volt. A nizzai szerződést 2001. II. 26-án írták alá az Európai Unió akkori tagállamai, és 2003. II. 1-jén lépett hatályba. Kiemelkedő eseménye volt a csúcsnak az Alapjogi Charta elfogadása és a szerződéshez csatolása. A szerződés megújította az Európai Unió intézményrendszerét, hogy az a tervezett bővítések után is működőképes legyen.[18]

A nizzai szerződésben a korábbi bel- és igazságügyet érintő 31-40. cikkelyek közötti szöveg megváltozott: igényként került megfogalmazásra az EUROJUST-on* keresztül történő együttműködés fontossága, amely az együttműködések meggyorsítását és megkönnyítését szavatolta, valamint a Tanács ajánlásokat fogalmazott meg az EUROJUST* mellett, hiszen azon keresztül az egyes ügyekben mind a koordináció, mind pedig az elemzések kihasználhatóbbakká váltak.[19]

A nizzai szerződés III. pillért érintő legfontosabb rendelkezései:

- a Szerződés az EUROJUST* egység felállítását az EU Szerződésében is intézményesíti;
- az EUROJUST* feladatául a Tamperei Csúcson meghatározott területeket jelöli meg;
- átalakítja a megerősített együttműködés feltételrendszerét, azaz a III. pillér bármelyik területén lehetővé teszi a megerősített együttműködés indítását;
- eltörölték a vétó lehetőségét, így legalább 8 tagállam, a tagállamok minősített többségének támogatásával kezdhet megerősített együttműködést a rendőrségi és bűnügyi együttműködés terén.

Az Európai Unió új tagállamokkal való bővítése után az Európai Unió Tanácsa 2006-ban megfogalmazta az Unió tagállamainak bűnüldöző hatóságai közötti információ és bűnüldözési operatív bűnügyi információ cseréjének leegyszerűsítéséről szóló kerethatározatát.[20]

Magyarország szempontjából meghatározó, hogy már uniós tagállamként vehetett részt az Európai Unió működését stabilizáló lisszaboni szerződés előkészítésében és ratifikálásában, ugyanakkor az RSZVSZ nemzetközi tevékenységének témáját ez a szerződés új elemekkel nem bővítette.

A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat nemzetközi együttműködései Magyarország bűnügyi együttműködéseinek keretében

A vasfüggöny lehullását követően Magyarország Közép-Európa legtöbb államához hasonlóan új helyzetben, az új Közép-európai demokráciák sorába került. Ez a tény hazánk nemzetközi mozgásterét jelenleg is alapvetően meghatározza. S bár léteztek a rendszerváltozást megelőzően is Magyarországnak államközi szerződései (elsősorban a szomszédos és szocialista államokkal), és voltak kezdeményezések Nyugat-európai államokkal is, a kétoldalú kapcsolatfelvételek iránya és tartalma alapvetően megváltozott.[21]

Az államközi szerződésekhez kapcsolódtak és kapcsolódnak a tárcaközi együttműködések és az alacsonyabb szintű megállapodásokban közvetlen együttműködések jöhettek létre a bűnüldöző, bűnfelderítő és bűnmegelőző munkával foglalkozó intézmények között, így az RSZVSZ és külföldi partnerintézményei között is.

Különösen fontossá tette a megállapodások gyors megkötését az a tény, hogy legtöbb korábbi szomszédos államunk darabjaira hullott és a helyükön új államok jöttek létre. Az új szomszédaink: Csehszlovákia helyett csak Szlovákia, Szovjetunió helyébe szomszédként Ukrajna lépett. Románia velünk szomszédos nyugati határa változatlan maradt. A NATO* beavatkozását is követelő véres háború során széteső Jugoszlávia helyébe három új szomszédunk keletkezett a déli határszakaszon: mai formájában Szerbia, Horvátország, és Szlovénia. A korábbi államközi szerződések így hatályukat vesztették. Ausztria ugyan változatlan formában maradt szomszédunk, mégis a vasfüggöny lebontása országunk szempontjából ezen a határszakaszon hozta a legjelentősebb változásokat, mert ez egyúttal a bipoláris világ felszámolását is tükrözi.

Hazánk a közép-kelet-európai országok közül diplomáciai kapcsolatot elsőként létesített az Európai

Unió jogelődjével, az Európai Közösségekkel, amikor az Európai Közösség és az Európai Gazdasági Közösség, valamint Magyarország közötti gazdasági és kereskedelmi együttműködésről szóló megállapodást írtak alá 1988-ban.

Ma már történelmi tényként ismert az, hogy a rendszerváltoztatás folyamatában az ANTALL-kormány és a HORN-kormány szakminisztériumai az ország működtetéséhez szükséges alaptörvényeket az európai értékekre figyelemmel és az akkoriban létező nyugat-európai úniós jogszabályokra tekintettel hoztak meg. A társulási tárgyalások már az 1990-es évek elején megkezdődtek. A csatlakozási szerződést Athénban 2003-ban írták alá. Az Európai Uniós csatlakozási tárgyalások első sorban az ORBÁN- és MEDGYESY-kormányokhoz köthetők.[22]

Kardinális változás következett be a Magyar Köztársaság életében, 2004. V. 1-jén, amikor — a demokratizálódási folyamat több évtizedes várakozásának csúcspontjaként — hazánk népszavazás nyomán csatlakozott az Európai Unióhoz. Az addigi 15 államot számláló Európai Unió tagállamainak létszáma 25 állam szövetségévé bővült döntően a volt Szovjetunió vonzásából kikerülő közép-európai államok felvétele nyomán. Az Európai Unió mai összetételét 2007. I. 1-jével érte el Bulgária és Románia csatlakozásával, a további bővítés előkészületei folyamatosan zajlanak, a tagjelölt országok véglegesítése a viszonylag rövid időn belül várható.

A magyar rendvédelmi testületek külkapcsolatai

A magyar rendőrség és más külföldi illetékességű rendvédelmi szervezetek között már az 1990-es évek korai szakaszában is létrejöttek kétoldalú megállapodások, de csak bizonyos bűncselekmények üldözésére kiterjedően. Ilyen megállapodás volt 1995. VI. 28-án, Budapesten aláírt kormányközi megállapodás, amely a magyar és a szlovák fél között jött létre.[23]

A 2000. augusztusában elindult magyar-szlovák tárcaközi megállapodás alapvetően azt a célt szolgálta, hogy a két ország belső bűnmegelőzési szervezeti között a korrupció elleni fellépés feltételrendszerét hatékonyabbá tévő szabályozott együttműködés jöjjön létre. A megállapodás előkészítésében a RSZVSZ és a BM Felügyeleti és Ellenőrzési Főosztályán kívül részt vett még a BM Nemzetközi Főosztálya és a Pozsonyi Magyar Nagykövetség is. A megállapodás szerint az együttműködés a Szlovák Belügyminisztérium Ellenőrzési és Felügyeleti Szolgálata, valamint az RSZVSZ és a BM Felügyeleti és Ellenőrzési Hivatala között jött létre.

Az RSZVSZ magyar-szlovák viszonylatban együttműködési megállapodását a kormányközi megállapodáshoz és a belügyminisztérium tárcaközi megállapodásához csatlakoztatva értelemszerűen alacsonyabb szintű együttműködési jegyzőkönyvben kötötte meg a Szlovák Köztársaság Pénzügyminisztériuma képviseletében a Szlovák Vámigazgatósággal, valamint egy végrehajtási jegyzőkönyvben a Szlovák Köztársaság Belügyminisztériuma képviseletében a Rendőri Testület Felügyeleti Szolgálat Hivatalával.

A szlovák fél vámigazgatóságával kötött együttműködés azzal a céllal jött létre, hogy összehangolják tevékenységüket a különösen a szervezett bűnözés, a korrupció valamint a magyar rendvédelmi testületek személyi állományainak tagjai által Szlovákiában, illetve a Szlovák Köztársaság Vámigazgatóság személyi állományának tagjai által Magyarországon elkövetett bűncselekmények felderítése érdekében. A jegyzőkönyv a megállapodás részleteit 5 cikkre tagolja, melynek tartalma kiterjed a tevékenységek összehangolására, bűncselekmények esetén azok eredményes felderítésére, a kölcsönös információ és tapasztalatcserére, valamint az együttműködést igénylő információk cseréjére és értékelésére, a vonatkozó jogi, valamint tudományos, és műszaki információkat tartalmazó anyagok cseréjére, előadók, valamint szakértők kiküldésére. A jegyzőkönyv tartalmazza a kapcsolattartók pontos elérhetőségi adatait, továbbá a két szervezet illetékesei találkozásainak személyi és költségvetési vonzatásán túl a tárgyalások és a tolmácsolás technikai, anyagi feltételeit is.[24]

Ugyanebben a tárgyalási időszakban az RSZVSZ és a Szlovák Köztársaság Belügyminisztériuma képviseletében a Rendőri Testület Felügyeleti Szolgálat Hivatala között is létrejött együttműködési megállapodás a korrupció ellen, valamint a Szlovák Köztársaság rendőri testülete személyi állományának tagjai által Magyarországon elkövetett bűncselekmények, illetve a Magyar Köztársaság rendőrsége és határőrsége személyi állományának tagjai által Szlovákiában elkövetett bűncselekmények felderítése érdekében.[25]

A végrehajtási jegyzőkönyv négy, római számmal ellátott fejezetből áll. Ezeknek lényege az adott szakterülethez tartozóan az adott szolgálatok szakembercsoportjához kötődően az előző jegyzőkönyv tartalmához hasonlóan az együttműködés különféle területeire terjed ki. Ugyanakkor a végrehajtási jegyzőkönyv időbeli hatálya a 4. fejezet első pontja szerint egy évre terjed ki. Új elem a 4. fejezet 3. és 4. pontja: az előbbi kölcsönös megegyezés alapján a végrehajtási jegyzőkönyv esetleges módosítását engedélyezi, utóbbi a szerződésben foglalt kötelezettségek súlyos megsértéséhez tartozó anyagi kár esetéről rendelkezik.[26]

Az osztrák féllel is hasonló megállapodást alakítottak ki a magyar rendvédelem illetékesei. Az RSZVSZ és az Ausztriai Szövetségi Belügyminisztérium képviselői 2002. XII. 16-17-én Bécsben megállapodást kötöttek a bűnügyi rendőrségi korrupció elleni harc területén történő együttműködéséről.

Az magyar-osztrák megállapodás alapját — a Belügyminisztérium által kötött nemzetközi megállapodásokon túl — a 2002. II. 23-án, az osztrák és a magyar belügyminiszter által aláírt Lutzmanns-burginyilatkozat képezte.

A megállapodás szerint a felek kölcsönösen segítik egymást a korrupcióellenes harcban, illetve a hivatali bűncselekmények elleni fellépésben. Ezen túlmenően a szolgálatok tagjai jogosultak voltak a közvetlen szakmai együttműködésre és információcserére, jogszabályok, belső eljárási utasítások megismerésére, szakmai tanulmányutak szervezésére, tudományos, kutatási-műszaki fejlesztések technológiák és technikák egymás közötti cseréjére, valamint szakértők és előadók fogadására és kiküldésére kiképzés és továbbképzés céljából.

A megállapodások közös jellemzője, hogy azok mindkét állam nyelvén kerültek rögzítésre és aláírásra. A szervezetek vezetői aláírásukkal hitelesítették azokat. A szerződésben rögzített együttműködési tartalmakat határozott időközönként — félévente, vagy évente — a szerződést kötő felek felülvizsgálták. Ugyanígy közös jellemző a tárgyalási nyelvek — amely minden esetben a két ország államnyelvei — a tárgyalási helyszínek és a tolmácsolás feltételeinek a rögzítése.

A romániai rendvédelem illetékeseivel is kötöttek együttműködési megállapodást a magyar rendvédelem vezetői. A magyar-román belügyi együttműködés az 1997. II. 19-én, Budapesten aláírt, a terrorizmus, a szervezett bűnözés és a kábítószer-kereskedelem elleni harcról szóló kormányközi egyezménnyel kezdődött.

A jól működő együttműködés mellett, 2003-ban igény mutatkozott arra is, hogy a rendvédelmi testületek védelmi szolgálatait érintő együttműködési megállapodásra is sor kerüljön.

A tényleges kapcsolatfelvételre 2003 tavaszán került sor. Ezt követően az RSZVSZ vezetője Bukarestbe látogatott, ahol elvi egyetértés született a kétoldalú együttműködést szabályozó jegyzőkönyv létrehozásáról és mielőbbi aláírásáról. A román fél 2003. VIII. 19-én küldte meg a belügyi védelmi szolgálatokat érintő együttműködési tervezetre szóló javaslatát. A konkrét egyeztetések — levelezés és határtalálkozók útján — a BM RSZVSZ és BM Nemzetközi Főosztály, illetve a Román Belügyminisztérium Adat és Belső Védelmi Főigazgatóság között ezt követően kezdődtek meg.

Az együttműködési megállapodás szövegezése hasonlít az osztrák és a szlovák megállapodásokéra, eltérés csak abban van, hogy ebben a megállapodásban már nem szűkül le a bűnmegelőzés és felderítés alá vont kör a bűnügyi szolgálatra, a rendőrségre, vagy a határőrségre, hanem már egységesen, valamennyi rendvédelmi szervezetre kiterjed. Az együttműködés célja nem volt más, mint a partnerszervezetek tevékenységének összehangolása által a két ország rendvédelmi testületei személyi állományának tagjai által elkövetett bűncselekmények felderítés, illetve azok megakadályozása.

Az együttműködési megállapodás jegyzőkönyvét a magyar belügyi tárca nevében a Rendvédelmi Szervek Védelmi szolgálatának képviselője, illetve a Román Közigazgatási és Belügyminisztérium nevében a Felderítő és Belső Védelmi Szolgálat képviselője 2003. XII. 16-án írta alá Budapesten.

Miközben a napi tevékenységhez szükséges kétoldalú nemzetközi megállapodások megkötése elengedhetetlen volt, az RSZVSZ nemzetközi működésének jogi háttere még képlékenynek bizonyultt. Az addigi gyakorlat szerint az RSZVSZ kormányközi, vagy tárcaközi együttműködési megállapodásokra hivatkozva kötötte meg saját nemzetközi együttműködési megállapodásait, de ez a helyzet rendkívül sok működési nehézséget hordozott magában és az ügyek rendezésének lassúságát eredményezte.

Az országgyűlés a bűnüldözés hatékonyságának növelése érdekében a nemzetközi együttműködés eszközeinek felhasználására alkotta meg az Európai Unió Bűnüldözési Információs Rendszere és a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség szervezete keretében megvalósuló együttműködésről és információcseréről 1999-ben alkotott törvényt.[27] Ez a törvény lehetőséget nyitott az INTERPOL-lal*, az EUROPOL-lal*, a VIS-sel* és az OLAF-fal* kötendő nemzetközi szerződések létrehozására, valamint a SIS* Magyar Köztársaság általi használatának és együttműködésének törvényi előkészítésére. Ebben a törvényben a belügyminiszter és a pénzügyminiszter együttes felhatalmazást kapott arra, hogy a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (NEBEK)* jogállását, részletes feladat- és hatáskörét rendeletben szabályozzák.[28]

Ezt követően, az ügymenet gyorsítása érdekében született meg az RSZVSZ működési rendjéről szóló BM utasítás, majd a bűnüldöző szervezetek nemzetközi együttműködéséről szóló törvény.[29]

A belügyminiszteri utasítás rögzítette — az RSZVSZ részére — a nemzetközi együttműködés kereteit.[30] Az utasítás rendelkezése alapján a szolgálat nemzetközi terveiről és javaslatairól a szervezet vezetőjé-

nek volt kötelessége — a BM Felügyeleti és Ellenőrzési Hivatalának vezetőjén keresztül — előterjesztést tennie a belügyminiszter számára.[31]

A bűnüldöző szervezetek nemzetközi együttműködéséről szóló törvény tartalmi kritériumait illetően már nem csupán az ország jogállami normáinak megszilárdítását célozta meg, hanem Magyarország Európai Uniós csatlakozásának formálódó erőterében született.

A törvény négy fejezetből — általános rendelkezések, az együttműködés általános szabályai, az egyes együttműködési formák, záró rendelkezések — és három mellékletből áll. A korábbi keretszabályozástól eltérően a törvény már nem csak bűncselekmény-specifikusan rendelkezett, hanem meghatározta az együttműködési formákat is.[32] A törvény számtalan új tartalmi kérdést foglal magába, ezek közül is kiemelendő például az a 2010-es módosítás, amely az Európai Unió tagállamának különleges intervenciós egységével való együttműködést szabályozza.

Hazánk európai Uniós csatlakozása 2004. V. 1-vel hatályosult. Magyarország mellett Szlovénia, Szlovákia, Csehország, Lengyelország, Litvánia, Lettország, Észtország, Málta és Ciprus görögök lakta része csatlakozott az EU-hoz. A döntéshozatali rendszerbe a 2011-es EU elnökséggel került be Magyarország végérvényesen.

Fontosabb — Magyarországot is érintő — Európai Uniós törvények a nemzetközi bűnügyi együttműködés területén

Az Európai Unió tagállamaival is kapcsolatba hozható bűnügyeket és az európai elfogatóparancs alapján folytatott átadási eljárásokat érintő közös tevékenységet az együttműködésről szóló törvény alapján kell végezni, mely törvényhez Magyarország — az EU-hoz való csatlakozásunkról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésével — csatlakozott.[33]

A bűnüldöző szervezetek nemzetközi együttműködéséről szóló törvény, nem csupán a schengeni együttműködés körében addig létrejött formáknak a magyar jogba történő átvitelére, hanem az ehhez szükséges jogintézmények garanciális szabályainak megteremtése céljából is készült. A törvény a nemzetközi együttműködésben létező, elfogadott és a bűnüldöző szervezetek által nemzetközileg alkalmazott formákat tartalmazza, ezzel lehetőséget teremtve a magyar rendőrség számára az európai szintű és színvonalú nemzetközi bűnügyi együttműködésben való részvételt.

E törvény 3. § (1) bekezdése alapján abban az esetben alkalmazható, mint alacsonyabb rendű jogszabály, ha az együttműködési formákat szabályozó nemzetközi szerződés hatályba lép.

A törvény VII. fejezetében foglaltak szabályozzák az Európai Unió tagállamai bűnügyi együttműködésének feltételeit és kereteit. Az első fejezetben az általános rendelkezéseket rögzítették. A második fejezet az európai elfogatóparancs és átadás témájával — a fejezeten belül négy alcímben, átadás Magyarországról, átadás iránti megkeresés, költség viselése, átszállítás — foglalkozott. A harmadik fejezet az Európai Unió tagállamaival büntetőügyekben folytatott eljárási jogsegély kérdéskörét taglalta. A negyedik fejezet a bizonyítási eszköz, az elkobzás alá eső dolog és a vagyonelkobzás alá eső vagyon megőrzését biztosító határozat végrehajtására irányuló európai jogsegély szabályait foglalta magába. Az ötödik fejezet az Európai Unió tagállamaiban kiszabott pénzbüntetés végrehajtásának részletes szabályozását tartalmazta. A hatodik fejezet az Európai Unió tagállamaiban elrendelt vagyonelkobzás végrehajtását taglalta. E fejezetben található a VI/A és a VI/B rész is: az előbbi az Európai Unió tagállamának különleges beavatkozó egységével való együttműködés szabályozását mutatta be, az utóbbi pedig az Európai Rendőrségi Hivatal szabályozását, jogállását és rendeltetését ismertette. A hetedik és egyben utolsó fejezet a záró rendelkezéseket tartalmazta.[34]

A személyek szabad áramlásának gyakorlati megvalósulásában jelentős szereppel bír a schengeni megállapodáshoz kötött integrációs folyamat. Magyarország számára a schengeni végrehajtási egyezmény keretében történő együttműködésről és információcseréről szóló, 2007-es törvény hazánkat is bekapcsolta az új tagállamokkal kibővült Európai Unió egységes belső határok nélküli térségének létrehozási folyamatába. A 2004. V. 1-jei Európai Uniós csatlakozásunk és a 2007. évben hatályba lépő végrehajtási egyezmény közötti átmeneti időszak a nemzetközi bűnügyi együttműködés területén sok problémát okozott a magyar hatóságoknak. Ezen időszak gyakorlatilag csupán azzal az előnnyel járt, hogy az Európai Unió tagállamainak polgárai útlevél nélkül közlekedhettek az Európai Unió teljes területén.[35]

A schengeni végrehajtási egyezmény megállapítja a schengeni államok közötti együttműködés és információcsere szabályait. A törvény összesen 47 szakaszból áll, rögzíti a SIS* fogalmát, illetve a kezeléséhez és felhasználásához szükséges szabályokat.

Az Európai Unióval, illetve annak nemzetközi szervezeteivel kötött és ratifikált együttműködési megállapodások után kerülhetett sor azokra a kétoldalú együttműködési megállapodásokra, amelyeket a magyar kormány különböző, európai uniós tagállamokkal, illetőleg európai uniós csatlakozásra váró szomszédos

országokkal, valamint harmadik országokkal — például balkáni államokkal — törvényekben rögzítetten kötött.

A szerződéseket a magyar országgyűlés törvénybe foglalta:

- A Magyar Köztársaság és az Osztrák Köztársaság között a határokat átlépő bűnözés megelőzése és leküzdése érdekében folytatandó együttműködésről szóló, Heiligenbrunnban, 2004.VI. 06-án aláírt szerződés kihirdetéséről szóló 2006. évi törvény.[36]
- A Magyar Köztársaság és a Szlovén Köztársaság között a bűnüldöző szervezetek határokon átnyúló együttműködéséről szóló, Bródban, 2006. X. 25-én aláírt megállapodásról szóló törvény.[37]
- A Magyar Köztársaság és a Belga Királyság, a Német Szövetségi Köztársaság, a Spanyol Királyság, a Francia Köztársaság, a Luxemburgi Nagyhercegség, a Holland Királyság és az Osztrák Köztársaság között a határon átnyúló együttműködés fokozásáról, különösen a terrorizmus, a határon átnyúló bűnözés és az illegális migráció leküzdése érdekében létrejött szerződés — az úgynevezett prümi szerződés — kihirdetéséről, valamint az ehhez kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2007. évi törvény.[38]
- A Magyar Köztársaság kormánya és a Horvát Köztársaság kormánya között a határokat átlépő bűnözés elleni harcban történő együttműködésről szóló megállapodás kihirdetéséről szóló 2009. évi törvény[39]
- A Magyar Köztársaság kormánya és a Macedón Köztársaság kormánya között, a katasztrófák esetén történő együttműködésről és kölcsönös segítségnyújtásról szóló egyezmény kihirdetéséről.[40]
- A Magyar Köztársaság kormánya és a Román Köztársaság kormánya között a határokat átlépő bűnözés megelőzése és leküzdése érdekében folytatott együttműködésről szóló megállapodás kihirdetéséről szóló 2009. évi törvény.[41]

A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának nemzetközi megállapodásai és tevékenységei az Európai Unióhoz való csatlakozást követően

Az RSZVSZ a megalakulását követően — egészen 2004. V. 1-ig — nemzetközi együttműködési megállapodásait a már korábban megemlített kormányközi, vagy hasonló tárcaközi keretszerződésekre hivatkozva kötötte meg. Nemzetközi tevékenységét a bűnüldöző szervezetek nemzetközi együttműködéséről szóló törvényben foglaltak rendelkezéseinek figyelembevételével végezte.[42]

Hazánknak az Európai Unióhoz történő csatlakozását követően — az egyébként jól működő kapcsolatok mellett — igény mutatkozott arra is, hogy szükség lenne a rendvédelmi testületek belső védelmi szolgálatait érintő konkrét és közvetlen együttműködési megállapodásra is.

Ezen igény nyomán a nemzetközi együttműködés területén az RSZVSZ kiemelt figyelmet fordított a szomszédos országok, valamint az EU tagállamok társszervezeteivel történő kapcsolatok fejlesztésére az együttműködés gyakorlati szinten történő elmélyítésére, a kölcsönös bizalom erősítésére és az információcserék napi gyakorlattá tételére.

Ennek keretében, figyelemmel az RSZVSZ felderítő tevékenysége során jelentkező nemzetközi kapcsolódásokra is, az EU tagállamok közül aktív nemzetközi kapcsolat létesült az osztrák, szlovák, német, holland, angol, francia és román társszolgálatokkal.

A szomszédos nem EU tagállamok társszervezetei közül az RSZVSZ folyamatosan együttműködik a horvát és szerb társszolgálatokkal. Célként határozható meg az ezen irányú kapcsolatok tovább mélyítése és a határon átnyúló korrupciós bűncselekmények közös, hatékonyabb felderítése.

Az RSZVSZ a nemzetközi szintéren is több kiemelkedő eredményt ért el. A szomszédos, csatlakozás előtt álló, valamint harmadik országok korrupcióellenes szervezeteinek az Európai Unió értékrendjéhez történő felzárkóztatása, valamint a közép-európai térség speciális rendvédelmi korrupciós jelenségeinek kezelése, a társszolgálatokkal történő együttműködés további fejlesztése céljából az RSZVSZ kezdeményezésére — az öt szomszédos ország társszerveinek bevonásával — 2005-ben megalakításra került a Belső Védelmi Szolgálatok Közép-Európai Regionális Fóruma. Ennek kapcsán fogalmazták meg a csatlakozó országok közös nyilatkozatát. Még ebben az évben a szervezetnél látogatást tett az Amerikai Egyesült Államok Szövetségi Nyomozó Irodájának (FBI)* a vezetője, valamit az Európai Unión belüli együttműködés és integráció keretében az RSZVSZ előadást tarthatott az írországi Dublinban, 2005. XI. 17-18. között megrendezésre került AGIS* konferencián is.[43]

A 2005-ben lezajlott magyar-angol-holland Twinning Light Program (Iker Fény Program) célja és egyben eredménye is az RSZVSZ szervezeti struktúrájának Európai Unió feltételeihez történő közelítése volt, melynek során a magyar fél átvette az Európai Unió korrupció elleni küzdelmében bevett legjobb taktikákat és metodikákat. Ennek során — a társországok hasonló szervezeteinek véleményezése nyomán — jóváhagyásra került az RSZVSZ közép-, illetve rövid távú stratégiai terve, melynek hatásai a szervezet tevékenységében érezhetővé váltak.

Az RSZVSZ — hazánknak Európai Unióhoz történő csatlakozását megelőzően megfigyelőként, azt követően pedig már tagként — részt vesz az EPAC* elnevezésű európai uniós szakmai szervezet munkájában. Az EPAC szervezetétől az RSZVSZ — a korábban végzett munka elismeréséül — 2005-ben felkérést kapott az Európai Unió POB*, valamint ACA* szervezetei 2006. évi konferenciájának megrendezésére. A konferenciát 2006 novemberében Budapesten tartották, melynek fő gondolatisága a korrupció elleni harc hatékonyságának növelése volt. A résztvevő szervezetek záró dekrétumot fogadtak el, melyben az általános értékek mellett konkrét és specifikus szakmai iránymutatásokat és egyességeket is rögzítettek.[44]

Az RSZVSZ nemzetközi tevékenységéhez tartozik továbbá az is, hogy 2006-ban az IGEC* felkérte az RSZVSZ-t, hogy tevékenységében állandó szakértői csoport delegálásával vegyen részt.[45] Az RSZVSZ később már nem csak az Európai Unió irányában kereste a nemzetközi bűnügyi együttműködés lehetőségeit, hanem az Európai Unió keretien kívül az IGEC*-nél és a GUAM*, államokban, valamint a balkáni térségben is épített ki új kapcsolatokat társszervekkel.

Az RSZVSZ ezt követően meghívást kapott az EBESZ (Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet) szerb missziója által 2006. októberében Belgrádban megrendezett — szerb belügyminisztérium főfelügyelősége korrupció ellenes tevékenységének erősítését célzó — programra. Ezen a találkozón az RSZVSZ képviselője előadást tartott, illetve néhány esettanulmány bemutatásán keresztül szemléltette a rendvédelmi erőknél folytatott korrupció ellenes küzdelem nehézségeit, a tanulságokat, illetve a legjobb magyar gyakorlatokat.

2007-ben és 2008-ban a hangsúly inkább a külföldi társszolgálatokkal való kapcsolattartás elmélyítésén volt. Több határtalálkozó is létrejött a szomszédos országok társszervezeteivel. A román társszervezetekkel egy hospitációs program is megvalósult, melynek keretében az RSZVSZ-nél dolgozó szakemberek utazhattak tapasztalatcserére végett Romániába.

A RSZVSZ vezetője 2007.IV.18-20-án Bulgáriában, majd egy évvel később 2008.IV.15-17-én Pozsonyban megrendezett Belső Védelmi Szolgálatok Közép-Európai Regionális Fórumán képviselte Magyarországot. Az RSZVSZ a finn társszervezetnek nyújtott szakmai segítséget a 2007 decemberében, Helsinkiben megrendezett „Nemzetközi fejlődések – Európai kihívások" című EPAC* konferencia megszervezéséhez. 2008.VI.24-én és 2008.IX.18-án pedig Brüsszelben rendezték meg az RSZVSZ közreműködésével — az EPAC* szervezetének keretein belül újonnan létrehozott —„Nemzetek Feletti Együttműködés és a Személyi Állomány Cseréje" munkacsoport első és második ülését. Az ülésen az RSZVSZ nyolc tagállam belső rendvédelmi szolgálataival közösen vett részt.

Harmadik országok tekintetében 2007-ben a montenegrói rendőrség felkérésére tartott az RSZVSZ egy speciális képzést a montenegrói rendőrség bűnügyi állománya részére. Az RSZVSZ — szakmai felkészítő program keretében — támogatást nyújtott a Török Nemzeti Rendőrség Általános Igazgatósága Jogi Főosztályának felkérésére az Európai Bizottság TAIEX* Iroda által finanszírozott tanulmányút során megvalósuló együttműködéshez. Az RSZVSZ 2007. novemberében felkérést kapott az EBESZ bakui hivatalától az azerbajdzsáni rendvédelmi szervezeteken belüli korrupció megfékezésének megvalósítására. Az EBESZ bakui hivatalának korrupció ellenes programjában fontos szerepet szántak az RSZVSZ-nek, ezért kéthetes képzés tartására kérték fel Azerbajdzsánban a rendvédelmi szervezeteken belüli korrupció elleni harc témakörében, kiemelt figyelmet fordítva a különleges erők és eszközök alkalmazására.[46]

A 2008. évben az Európai Unió korrupció elleni küzdelmének kiemelkedő jelentőségű jogalkotási eredménye volt az EACN* felállításáról szóló határozat,[47] amely az EPAC* már meglévő — informális együttműködésre épülő szervezeteire — alapoz.[48] Ezzel a határozattal az Európai Unió jogszabályi keretet teremtett a társországokon belüli korrupció elleni küzdelem által érintett nemzeti hatóságok közötti együttműködésre. Magyarország részről elsődlegesen az RSZVSZ-t utasította felette hatósága a korrupcióellenes kapcsolattartói hálózatban történő részvételre.

2009-ben az RSZVSZ aktívan részt vett az EPAC-on* belül újonnan létrehozott, az EPAC* alapszabályzatának kidolgozásával és az EACN* felállításával foglalkozó munkacsoportban.[49] A már korábban elindult programok továbbfolytatásában az RSZVSZ folyamatosan részt vállalt, így a Brüsszelben megrendezett transznacionális együttműködés és állománycsere munkacsoport 2009-es ülésein is.

A 2009-ben, szlovéniai Nova Goricában megrendezett 9. EPAC* konferencia kiemelkedő eredményeket hozott, mivel elfogadásra került az EPAC* alapszabályzata, melynek a kidolgozására létrehozott munkacsoportban az RSZVSZ is aktívan részt vett. Az alapszabályzat elfogadását követően a tagok megválasztották a tisztségviselőket is, döntésük értelmében az EPAC* közgyűlése egyhangúan megválasztotta az RSZVSZ akkori vezetőjét — az azóta már elhalálozott — dr. FRANKBERGER Ferenc r.vörgy-t az EPAC*, ACA* irányvonalért felelős alelnökének.[50]

További meghatározó eredményt hozott a fenti konferencia, mivel annak keretein belül hivatalosan megtörtént az EACN* megalakítása.[51]

Az RSZVSZ 2010. II. 4-5. közötti időpontban, Brüsszelben részt vett az EACN* nemzeti szinten kijelölt szervezeteinek első munkatalálkozóján. A 2010. év hangsúlyos eseménye volt Martin KREUTNER EPAC*/EACN* elnök budapesti látogatása, amelyre 2010.III.29-30-án került sor. A munkalátogatás célja, a 2011. év I. félévében — a magyar EU elnökség alatt, az RSZVSZ által javasolt — EACN* projekt konferencia megrendezésének előkészítése és témájának egyeztetése volt. A megbeszélés alapján a magyar soros EU elnökség idejére, hivatalos programként az RSZVSZ az: „Európai Standardok EACN* tagoknak" címmel és témakörben javasolta egy EACN* projekt konferencia megrendezését.[52]

Az RSZVSZ képviselőjeként dr. BOLCSIK Zoltán r.ddtbk. miniszteri biztos vett részt 2010.IX.2-3. között, Bécsben az első globális IACA* megnyitó konferenciáján.

A nemzetközi szintéren elért pozíciója alapján az RSZVSZ-re összekötői szerep hárult az Európa Unió korrupció ellenes szervezetei, valamint Közép- és Kelet Európa, továbbá Nyugat Balkán csatlakozás előtt álló, illetve harmadik országok belső védelmi szolgálatai között. Feladatul kapta ezen térség korrupció ellenes szolgálatainak segítését, az Európa Uniós normákhoz történő mihamarabbi és zökkenő menetes felzárkóztatását.[53]

* = Lásd Glosszárium

Jegyzetek:

[1.] 2011. I. 01-vel, mint önálló költségvetési szerv a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata megszűnt, helyette — quasi utódszervezetként — a Nemzeti Védelmi Szolgálat látja el a feladatokat.
293/2011.korm.r.

[2.] 49/1995.korm.r.

[3.] NAGY: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. ; NAGY: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat megalakulása és tevékenységének kialakítása a rendszerváltás folyamatában. ; NAGY: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000-2010.

[4.] NAGY: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. : op.cit.

[5.] 147/1994 (XI.17.) korm.r.

[6.] 1994/XXXIV.tv.

[7.] NAGY: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. : op.cit.

[8.] 18/1995. (V.4.) BM.ut.

[9.] NAGY: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. : op.cit.

[10.] E tanulmány keretei között is szükséges megemlíteni, hogy a Szovjetunio széthullása egyúttal a bipoláris világ megszűnését és a világháború befejezését jelentette, amely egyúttal az Amerikai Egyesült Államok szuperhatalmi helyzetének létrejöttét is eredményezte.

[11.] NAGY: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. : op.cit.

[12.] Az egyezmény a Benelux Gazdasági Unió, Német Szövetségi Köztársaság, Francia Köztársaság kormányai között a közös határaikon történő ellenőrzések fokozatos megszüntetéséről szólt.
2007/CV.tv. 2.§ a.) pont

[13.] Az áruk, a szolgáltatások, a tőke és a személyek (munkaerő) szabadsága.

[14.] A maastrichti szerződés (hivatalosan szerződés az Európai Unióról) 1992. II. 7-én Maastrichtban az Európai Közösség tagjai, amely 1993.XI.1-én lépett hatályba a DELORES-bizottság idején. Az Európai Unió megalakulásához vezetettek, a pénzügyi és politikai unióról szóló különböző tárgyalások. A szerződés tartalmazta az euró bevezetésének körülményeit és itt jelent meg az Európai Unió három pilléres szerkezete is. Az Európai Unió három tartópillére: az Európai Közösségek (Europea Communities) a közös kül- és biztonságpolitika (common foreign and security policy) és a bel- és igazságügyi együttműködés (Justice and Home Affairs, JHA). A harmadik pillér elhozta a jogszabályok, az igazságszolgálatatás, a menedékjog, a bevándorlás összehangolást.

[15.] HORVÁTH : 381-382.p.

[16.] A III. pillér új megnevezést kapott: a rendőrségi és bűnügyi együttműködés (Police and Judicial Cooperation in Criminal Matters)

[17.] Az amszterdami szerződéshez tartozó 1998-ban Bécsben elfogadott cselekvési terv meghatározta az intézkedés prioritási listáját, amelynek megvalósítása szükséges a szabadság, biztonság, igazság övezetének kiépítéséhez. A legfontosabb a személyek szabad mozgásának és biztonságuknak párhuzamosan történő biztosítása. Külön meghatározta, hogy mit ért az Európai Unió a szabadság (schengeni modell alapján a személyek szabad mozgása), biztonság (bűnözés minden formája elleni harc) és igazság (az Európai Unió biztosítsa az igazsághoz való egyenlő hozzáférést, az igazságügyi hatóságok közötti együttműködést) övezete alatt.

[18.] az Alapvető Jogok Kartája (Charter of Fundamental Rights) kidolgozását már az 1999. VI. 3-4. kölni csúcson elhatározták, a nizzai csúcson pedig a kidolgozott kartát hirdették ki.

[19.] A nizzai szerződés az Európai Unióról szóló szerződés az európai közösségeket létrehozó szerződések és az egyes kapcsolódó okmányok módosításáról.

[20.] Az Európai Tanács 2006/960/IT. számú határozata.

[21.] Ilyen volt például a Német Szövetségi Köztársaság és a Magyar Népköztársaság közötti diplomáciai megállapodás 1993. XII. 13-án.

[22.] 1994/I.tv.

[23.] A megállapodás végrehajtási jegyzőkönyvét a Magyar Köztársaság belügyi tárcájának nevében a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának képviselője, a Szlovák Köztársaság belügyi tárcájának pedig a Rendőri Testület Felügyeleti Szolgálat

hivatalának képviselője írta alá Budapesten 2004. II. 16-án. Több ilyen jellegű korábban a magyar belügyi tárca és a szomszédos államok belügyi tárcái között létrejött kétoldalú megállapodások képezték az alapját a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata és más külföldi rendvédelmi szervezetek közötti együttműködésnek.

[24] A magyar Köztársaság belügyi tárcájának nevében a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának képviseletében, a Szlovák Köztársaság pénzügyminisztériumának nevében pedig a Szlovák Vámigazgatóság képviselője hagyta jóvá az együttműködési okmányt Budapesten 2004. II. 17-én.

[25] A magyar Köztársaság belügyi tárcájának nevében a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának képviselője, a Szlovák Köztársaság belügyi tárcájának nevében pedig a Rendőri Testület Felügyeleti Szolgálata Hivatala képviselője hagyta jóvá az együttműködési megállapodást Budapesten 2004. II. 16-án.

[26] A nemzetközi együttműködésről szóló első — belső bűnmegelőzési tartalmú — megállapodást a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata a szlovák belügyi tárca illetékeseivel 2003. I. 30-án hozták létre.

[27] 1999/LIV.tv.

[28] Loc.cit. ; 4/2002 (I.30.) BM-PM.r.

[29] 1999/LIV.tv. : op.cit. ; 2/2000.BM.ut.

[30] Az utasítás III. fejezete az együttműködéssel foglalkozik és ezen belül a nemzetközi részeket is szabályozza. „A szolgálat vezetői és munkatársai alapfeladataik ellátása során együttműködnek . . . továbbá a külföldi belbiztonsági, bűnüldözési és bűnmegelőzési szervezetekkel”
2/2000.BM.ut. III. fejezet, 12. d. a.

[31] 2/2000.BM.ut. VI. fejezet, 36., j alpont, 1. és 5. bekezdése.

[32] A III. fejezetben leírtak szerint ilyenek: közvetlen információcsere, az EU tagállamának bűnüldöző szervével történő információcsere, ellenőrzött szállítás, közös bűnfelderítő csoport létrehozása, bűnüldöző szervvel együttműködő személy igénybevétele, fedett nyomozó alkalmazása, határon átnyúló megfigyelés, forrónyomon üldözés, összekötő tisztviselő alkalmazása, titkos információgyűjtés nemzetközi együttműködés alapján, tanúvédelmi program alkalmazása nemzetközi együttműködés alapján, EU tagállamának különleges egységével való együttműködés. A felsorolt egyes együttműködési formák fokozatosan kerültek bevezetésre.

[33] 2003/CXXX.tv.

[34] Loc.cit. I-VII. fejezet.

[35] 2007/CV.tv.

[36] 2006/XXXVII.tv.

[37] 2006/CVIII.tv.

[38] A prümi szerződést 2005 májusában eredetileg Belgium, Franciaország, Hollandia, Luxemburg, Németország, Ausztria és Spanyolország írta alá, később csatlakozott hozzájuk Olaszország, Finnország, Portugália és Szlovénia. A megállapodás lehetőséget ad arra, hogy az Európai Unió egyik tagállama indokolt esetben cselekvési jogköröket adjon egy másik tagország rendvédelmi szervezeteinek, emellett a határokon átnyúló együttműködést teszi intenzívebbé a DNS nyomokhoz, újlenyomatokhoz és lopott járműveket tartalmazó adatbázisokhoz való kölcsönös hozzáférés biztosítása által.
2007/CXII.tv.

[39] 2009/LXVI.tv.

[40] 2009/CXLIII.tv.

[41] 2009/LXIII.tv.

[42] 2005-ben az RSZVSZ 6 szomszédos ország társszolgálatával rendelkezett érvényben lévő és a gyakorlati munkában is élő, kétoldalú államközi bűnügyi együttműködési megállapodással.

[43] Az AGIS konferencia témája a migrációs szabályok alkalmazása során jelentkező köztisztviselői korrupció elleni küzdelem volt.

[44] Az RSZVSZ 2003-ban megfigyelőként, 2004. óta tagként vett részt az EPAC elnevezésű európai uniós szakmai szervezet munkájában.
NAGY: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat megalakulása és tevékenységének kialakítása a rendszerváltás folyamatában. : op.cit.

[45] Az RSZVSZ képviselője az IGEC 2006 első félévi szakértői ülésén részt vett. A felkérés alapján később a közép- és kelet európai térség képviseletét — a korrupció kezelése tekintetében — az RSZVSZ látta el az INTERPOL-ban.

[46] A tanulmányút célja a korrupció elleni küzdelem magyarországi modelljének megismerése, különös tekintettel a jogszabályi háttérre, a szervezeti felépítésre, továbbá a feladatmegosztásra vonatkozó információkra volt.

[47] 2008/852/IB. ET határozat

[48] NAGY: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat megalakulása és tevékenységének kialakítása a rendszerváltás folyamatában. : op.cit.

[49] A tanácsi határozat 5. cikke, amely a hálózat szervezeti felépítéséről rendelkezik, kimondja, hogy a hálózat az EPAC között már meglévő, informális együttműködésre építve saját maga alakítja ki szervezeti felépítését, ezért is vált szükségessé az EPAC Alapszabályzatának kidolgozása. A munkacsoport célja az volt, hogy eleget tegyen a tanácsi határozat 5. cikkében foglaltaknak, a hálózat szervezeti felépítésének kialakításával és hogy megőrizze a hálózat jellegét, mint egy szigorúan műveleti, Anti-korrupciós szervezetek platformját.

[50] Újabb EPAC/EACN konferencia megrendezésére hazánkban 2011-ben került sor. Ekkor Magyarország volt egyben az Európai Unió soros elnöke is. A konferencián – az EPAC elnöke és az OLAF főigazgatója mellett - előadást tartott az RSZVSZ utódszervezetének az Nemzeti Védelmi Szolgálat igazgatója is, dr. BOLCSIK Zoltán r. dandártábornok.

[51] 2008/852/IB. számú tanácsi határozat.

[52] Az EACN Projekt Konferencia célja az eddig kidolgozott anti-korrupciós standardok összeállítása, megvitatása és elméletileg, ajánlások elfogadása, felhívva ezzel az Európai Unió figyelmét a korrupció elleni harc prioritására.

[53] 2006-ban elsődleges kapcsolatfelvételre került sor az ukrán partner-testületekkel.

A jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

TANULMÁNYOK

NAGY: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995.	—	NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. HU-ISSN 1216-6774.
NAGY: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat megalakulása és tevékenységének kialakítása a rendszerváltás folyamatában.	—	NAGY Ákos Péter: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat megalakulása és tevékenységének kialakítása a rendszerváltás folyamatában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 25.sz. 58-66.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2010. december 6-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A közbiztonság közös Kárpát-medencei örökségünk”* című XXV. Konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
NAGY: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000-2010.	—	NAGY Ákos Péter: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000-2010. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 59-65.p. HU-ISSN 1216-6774.

ADATBÁZISOK, ADATTÁRAK, KÉZIKÖNYVEK

HORVÁTH	—	HORVÁTH Zoltán: *Kézikönyv az Európai Unióról.* Budapest, 2006[4], Magyar Országgyűlés. 658 p. HU-ISBN 978 963 74 9084 1.

JOGSZABÁLYOK

1994/I.tv.	—	1994/I.tv. a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai között társulás létesítéséről.
1994/XXXIV.tv.	—	1994/XXXIV.tv. a Rendőrségről.
1999/LIV.tv.	—	1999/LIV.tv. az Európai Unió Bűnüldözési Információs Rendszere és a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség szervezete keretében megvalósuló együttműködésről és információcseréről.
2003/CXXX.tv.	—	2003/CXXX.tv. az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről.
2006/XXXVII.tv.	—	2006/XXXVII.tv. a Magyar Köztársaság és az Osztrák Köztársaság között a határokat átlépő bűnözés megelőzése és leküzdése érdekében folytatandó együttműködésről.
2006/CVIII.tv.	—	2006/CVIII.tv. A Magyar Köztársaság és a Szlovén Köztársaság között a bűnüldöző szervek határokon átnyúló együttműködéséről szóló, Bródban, 2006. október 25-én aláírt Megállapodásról kihirdetéséről.
2007/CV.tv.	—	2007/CV.tv. a Schengeni Végrehajtási Egyezmény keretében történő együttműködésről és információcseréről.
2007/CXII.tv.	—	2007/CXII.tv. A Belga Királyság, a Német Szövetségi Köztársaság, a Spanyol Királyság, a Francia Köztársaság, a Luxemburgi Nagyhercegség, a Holland Királyság és az Osztrák Köztársaság között a határon átnyúló együttműködés fokozásáról, különösen a terrorizmus, a határon átnyúló bűnözés és az illegális migráció leküzdése érdekében létrejött szerződés (prümi szerződés) kihirdetéséről, valamint az ehhez kapcsolódó törvények módosításáról.
2009/LXIII.tv.	—	2009/LXIII.tv. a Magyar Köztársaság Kormánya és a Macedón Köztársaság Kormánya között, a katasztrófák esetén történő együttműködésről és kölcsönös segítségnyújtásról szóló Egyezmény kihirdetéséről.
2009/LXVI.tv.	—	2009/LXVI.tv. a Magyar Köztársaság Kormánya és a Horvát Köztársaság Kormánya között a határokat átlépő bűnözés elleni harcban történő együttműködésről szóló Megállapodás kihirdetéséről.
2009/CXLIII.tv.	—	2009/CXLIII.tv. A Magyar Köztársaság Kormánya és a Macedón Köztársaság Kormánya között, a katasztrófák esetén történő együttműködésről és kölcsönös segítségnyújtásról szóló Egyezmény kihirdetéséről.
147/1994 (XI.17.) korm.r.	—	147/1994 (XI.17.) korm.r. a belügyminiszter feladat- és hatásköréről.
49/1995.korm.r.	—	49/1995.korm.r. a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatáról.
293/2011.korm.r.	—	293/2011.korm.r. a Nemzeti Védelmi Szolgálatról.
18/1995. (V.4.) BM.ut.	—	18/1995. (V.4.) BM.ut. a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatárnak ügyrendje.
2/2000.BM.ut.	—	2/2000.BM.ut. a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata ügyrendjének módosításáról
4/2002 (I.30.) BM-PM.r.	—	4/2002 (I.30.) BM-PM.r. a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ jogállásáról, részletes feladat- és hatásköréről, valamint a magyar bűnüldöző hatóságok és az Európai Rendőrségi Hivatal közötti nemzetközi együttműködésről szóló együttes rendelet.

Uniós határozatok

2006/960. ET. IT.hat.	—	2006/960. Európai Tanács. IT. határozata.
2008/852. ET. IB. hat.	—	2008/852. Európai Tanács. IB. határozata.

***Glosszárium*:**

ACA (Anti Corruption Association) Korrupcióellenes Hatóság.

AGIS-program (Nevét egy spártai királyról kapta) Az Európai Unió egyik olyan keretprogramja, amely arra hivatott, hogy az Európai Unió bűnüldöző szervezeteinek és a tagjelölt országok hasonló feladatokat ellátó szervezeteinek bűnügyi együttműködését elősegítse. *(a szerző)*

EACN (The European contact-point network against corruption) Európai Korrupcióellenes Kapcsolattartó Hálózat.

EJCU (European Judicial Cooperation Unit) Európai Igazságügyi Együttműködési Egység.

ENSZ Egyesült Nemzetek Szervezete (United Nations Organization) A második világháború után életre hívott, a Föld országainak többségét magába foglaló politikai szervezet, amely a nemzetközi feszültségek enyhítése érdekében tevékenykedik.

EPAC (European Partnership Against Corruption) Európai korrupcióellenes partnerség. Az EPAC az Európai Uniós tagországok és az Európai Tanács Tagországok Rendőrségi Felügyeleti Testületeinek (POB), valamint operatív Antikorrupciós Hatóságainak (ACA) korrupcióellenes szervezete. Az ACA szervezete — amelyek közé az ügyészségi nyomozó szervezeteket is sorolják — a korrupcióellenes harcban jeleskednek, a POB-ok pedig olyan panasztestületek, amelyek figyelemmel kísérik a rendőrség munkáját (Police Oversight) és gondoskodnak a testületek felügyeletéről is. *(a szerző)*

EUROPOL: Az EUROPOL-t (European Police Office) Európai Rendőrségi Hivatal 1995-ben állították fel. Az EUROPOL lényegében egy központi adatgyűjtő, tároló és elemző szervezet, feladata az információcsere előmozdítása, az információk gyűjtése, elemzése, megőrzése és eljuttatása az illetékes szervezetekhez, a tagállamok rendvédelmi szervezetei nyomozati tevékenységének támogatása. A szervezet tényleges működését a hágai központja felállítását követően, 1999.VII.1-én kezdte meg.
[1]NYÍRI

EUROJUST (European Judicial Cooperation Unit) — Európai Igazságügyi Együttműködési Egység — 2002-ben alapított uniós szervezet, amely összehangolja a tagállamok határon átnyúló szervezett bűnözéssel szembeni erőfeszítéseit a nyomozás és a vádeljárás során. Az Európai Tanács 2002/187/IB határozata alapján állították fel a szervezetet. *(a szerző)*

FBI (Federal Bureau of Investigation) Szövetségi Nyomozóiroda. USA.

GUAM-államok Grúzia, Ukrajna, Azerbajdzsán és Moldova.

IACA (International Anticorruption Academy) Nemzetközi Anti-korrupciós Akadémia.

IGEC (INTERPOL Group of Experts on Corruption) Az INTERPOL korrupcióellenes szakértői csoportja.

INTERPOL (International Police) Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség szervezete

NATO (North Atlantic Treaty Organisation) Észak Atlanti Katonai Szövetség. Észak-Amerika és Európa katonai szövetsége.

OLAF (Office de Lutte Anti-Fraude) Csalás Elleni Hivatal.

POB (Police Oversight Body) Rendőrségi Felügyeleti Testület

SIS (Schengen Information System) Schengeni Információs Rendszer.

TAIEX (Technical Assistance Information Exchange Office) Technikai Segítségnyújtási Információcsere Iroda

VIS (Visum Information System) Vízum Információs Rendszer.

Jegyzetek:
[1] NYÍRI Sándor: Az Europol szervezete és működésének elvei. *Belügyi Szemle,* XXXV.évf. (1997) 2.sz. 17.p. HU-ISSN 1789-4689.

0389 PARÁDI József

Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza.

A magyar nemzetállam kialakulásának és fejlődésének időszakához kapcsolódik a modern értelemben vett magyar határőrizet is. Lényegében az állam egyik szakterületének a rendvédelemnek képezi részét a határőrizet. A mindenkori magyar társadalom és állam viszonyai határozták meg az ország határőrizetét. Nemzeti rendvédelmünk ezen ágának a tartalmát, szervezetét, illetve működését azonban — a rendvédelem más részeihez viszonyítva — erőteljesebben befolyásolták az országon kívüli, külső körülmények is.

A kiegyezéssel újjáéledő magyar állam eltért az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc, valamint a neoabszolutizmus államától egyaránt. A kiegyezés után magyar állam már nem rendi alapokon szerveződött újjá. A polgári berendezkedés állama volt. Eltért azonban a neoabszolutizmus államától is, amely pedig — az uralkodói abszolutizmus ellenére — szintén a polgári államtípust testesítette meg. A kiegyezés utáni magyar állam nem csupán polgári, hanem egyben nemzeti is volt. Amilyen formában és mértékben változott a magyar állam, ahhoz igazodva módosult a magyar határőrizet is.

Ebből fakadóan két nagyobb és két kisebb időszak különböztethető meg:

- a dualizmus időszaka;
- a Tanácsköztársaság időszaka;
- a két világháború közötti időszak;
- áttérés a pártállami időszakra.

Mindegyik periódust jelentős mértékben eltérő bel- és külpolitikai viszonyrendszer jellemezte. Az állam működtetésének filozófiai alapjai is eltértek egymástól a vizsgált időszakokban. Ez tükröződött a magyar határőrizet szervezeti rendszerében, a feladatkör megvalósítására fordított humán és financiális, valamint technikai ráfordításban is. Nem elhanyagolható helyet foglalt el a vizsgált időszak magyar határőrizete, a polgár és az állam közötti viszonyban. A harmadik évezred elejének körülményeit jelentős mértékben túlszárnyaló, szinte abszolút nyitottságtól, a szinte hermetikus elzártság megvalósításáig terjedt a magyar határőrizeti skála a vizsgált időszakban. A magyar határőrizet-történet XIX-XX. századi időszaka rendkívül eredményes, tapasztalatokban gazdag, amelyből bátran meríthetnek a későbbi korok illetékesei.

A vizsgálat alá vont periódusok mindegyikében egy-egy fegyveres konfliktus ideje lelhető fel. Vizsgálatomat nem terjesztettem ki a kivételes helyzetek időszakában megvalósított határőrizetekre, mert azok:

- jelentős mértékben eltértek a békeidőszak határőrizetétől;
- döntően a fegyveres konfliktusok időszakára korlátozódtak;
- nem gyakoroltak meghatározó befolyást a béke időszak határőrizetére.

A vizsgált időszak két rövidebb időszaka közül csupán a Tanácsköztársaság határőrizetével foglalkozom érintőlegesen, hogy a két világháború közötti Magyar Királyság határőrizetének kiindulási alapja egyértelművé váljék.

Magyar határőrizet 1867-1918.

A kiegyezés nyomán a magyar állam vezetése számára a határőrizet kialakítása tekintetében alapvetően három megoldás kínálkozott:

- visszatérés az 1848-1849-es forradalom és szabadságharcot megelőző időszakhoz;
- a neoabszolutista rendszer továbbműködtetése;
- új határőrizeti struktúra létrehozása.

Az első két alternatíva azonban csupán elméleti lehetőség volt, hiszen a rendi körülményeken nyugvó határőrizetet a rendiség újjáélesztésével lehetett volna reorganizálni. A neoabszolutizmus államapparátusát, illetve annak határőrizeti részét pedig a nemzet ellenállása miatt nem lehetett tovább működtetni.[1]

A Magyar Királyságnak a kiegyezést követően szabad keze volt a békehatárőrizet kialakításában, mivel a közigazgatás részeként a rendvédelmet a kiegyezési törvény nem sorolta a két társország közös ügyei közé.[2]

A magyar állam történelmében a határőrizet ekkor vált el a határvédelemtől. A határvédelem — mint a honvédelem része, amely a haderő feladatát alkotta — a két társország közös érdekű viszonyai közé tartozott.[3] A határőrizet pedig rendvédelem részét képezte. A határőrizet és a határvédelem szétválása a — polgári fejlődés útjára korábban rálépő — nyugat-európai országok körében a XIX. századra már végbement. A Magyar Királyságtól keletre eső államokban azonban ez a folyamat nem,

vagy csak részlegesen zajlott le. Szerbiában és Bulgáriában például az első világháborút megelőzően az állam nyugati határait rendvédelmi testületek őrizték, míg a keleti, illetve déli határokat a haderő alakulatai őrizték és védték. Hasonló volt a helyzet Lengyelországban is a két világháború között. A Szovjetunióban pedig fennállása során mindvégig katonai szervezetek valósították meg a határőrizetet. Ezzel szemben mire CLAUSEVITZ felismerte és publikálta, hogy a határőrizeti teendőket ellátó, a határokon szétszórtan diszlokáló katonai alakulatoknak egy esetleges fegyveres konfliktus esetén nincsen komoly katonai értéke, nyugat-európában a határok őrizetében a katonai tömegeket a rendvédelmi testületek határőrizeti feladatokra szakosodott szervezetei váltották fel.

Az Osztrák-Magyar Monarchia mindkét társországa önállóan intézte ugyan határai őrzését, azonban ezt úgy kellett megvalósítania, hogy az a társország közrendjére ne jelentsen vezsélyt.[4]

A határőrizetnek azonban volt még egy aspektusa, amely a közös érdekű viszonyok közé tartozott, nevezetesen a vám- és kereskedelmi szövetség. A két társország között rendszeresen felújításra kerülő vám- és kereskedelmi szerződésben foglaltak megvalósításáról az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság kormányainak kellett gondoskodniuk. Ennek képezte részét a társországok határainak az Osztrák-Magyar Monarchia határaival egybeeső határszakaszain olyan határőrizet megvalósítása, amely lehetővé tette a szerződésben foglaltak érvényesítését.

A neoabszolutizmus időszakában a Kárpát-medencében egységes adó- és vámhivatali rendszer működött. A Magyar Királyságban az adóhivatalokat a vámhivataloktól 1872-ig szétválasztották. Az adók ugyanis alapvetően a magyar állam költségvetésének a fedezésére voltak hivatottak a kvótára eső rész kivételével. A vámbevételek ezzel szemben a közös költségvetés büdzséjébe kerültek, természetesen nem közvetlenül, hanem a magyar kormányon keresztül. A vámbevételek és a közös költségek közötti különbséget fedezte a két társországra eső kvóta.[5] Külpolitikai tekintetben a magyar határőrizetet befolyásoló tényezőnek tekinthető, hogy az Osztrák-Magyar Monarchia a térség nagyhatalma volt, amely nem számíthatott a határai mentén diverziós cselekedetekre. A magyar határőrizetre hatott továbbá a külföldre utazók ellenőrzésének európai liberális gyakorlata. Európában ugyanis a cári- és az oszmán birodalomban volt vízumkötelezettség. Elméletben ugyan a Román Királyság törvényei is előírták a vízumkötelezettséget, de azt a román hatóságok nem igényelték.

A Magyar Királyság és az Osztrák Császárság között a vámszövetségből fakadóan is a személyek és áruk szabad mozgása biztosított volt. A határok útlevél nélkül való átlépésének jogát ugyan csak a XX. század elején iktatták törvénybe a Magyar Királyságban, azonban a századfordulót megelőző évtizedekben már ezt a gyakorlatot követték. A törvényi szabályozás kimondta, hogy a Magyar Királyság határainak az átlépéséhez nincsen szükség útlevélre. Szabályozta azonban azon kivételeket, amikor az útlevél használata mégis szükséges, illetve szabályozta azt a kört, amelybe tartozók korlátozva voltak a határok szabad átlépésében. Ide tartoztak azok, akik ellen büntetőeljárás folyt, illetve a bíróság elítélte őket, a sorkatonai szolgálatra kötelezettek, kiskorúak önállóan nem léphették át a határt, továbbá azon államok polgárai számára is előírták az útelvélkötelezettséget, amely ország államhatárának átlépéséhez útlevéligényt támasztottak a Magyar Királyság polgáraival szemben.[6]

Az állam szerepéről alkotott korabeli magyar felfogás szerint, az államnak nincs joga békeidőben meghatározni polgárai számára azt, hogy hol éljen. Ezt tükrözték a korabeli kivándorlási törvények is.[7]

Ilyen körülmények között — amelyek erőteljesen hasonlítanak az Európai Unión belüli állapotokra — a magyar állam kezdetben nem hozott létre önálló határőrizeti szervezetet. Magyarország kizárólag a vámhatárok őrizetére koncentrált, azaz a Magyar Királyság azon határaira amelyek egybe estek az Osztrák-Magyar Monarchia határaival. Nevezetesen a magyar-román és a magyar-szerb határon hozott létre a magyar állam határőrizetet. A zöldhatár őrzését a határmenti pénzügyőr szakaszok látták el. Az áruk vámolását pedig a területileg illetékes vámhivatalok, illetve vámkirendeltségek végezték. Az utasok be- illetve kiléptetését a legközelebbi városi rendőrség kirendeltsége hajtotta végre. A határrend betartását a határmenti szolgabírói kirendeltségek felügyelték. A növényi és állati termékek ellenőrzését, valamint a személyi forgalom egészségügyi felügyeletét a kiépülő állami humán- és állatorvosi rendszerbe tartozó egészségügyi állomások valósították meg.[8]

Rendkívül takarékosnak bizonyult ez a szisztéma. Nem hozott létre ugyanis új határőrizeti szaktestületet, hanem a meglévő rendvédelmi szervezetek határmenti alakulataira bízta azon részhatárőrizeti feladatok ellátását, amelyek többé-kevésbé összhangban álltak a testület alapfeladataival. Jogi tekintetben is minden rendben volt, hiszen a virtuális belső határok őrzésére felesleges lett volna külön szervezetet kialakítani. A román és a szerb határokon jelentkező határőrizeti feladatokat pedig elláthatták a rendvédelmi testületek helyi alakulatai más feladataik mellett. E kitűnő és költségkímélő álláspontot a gyakorlat azonban megcáfolta.[9]

A szerb és a román határ őrzése nem bizonyult kielégítőnek. A határ ellenőrizetlen csempészútjain jelentős forgalom bonyolódott le, amely veszélyeztette a hazai mezőgazdasági árutermelők egzisztenciáját. A legnagyobb veszélyt a behurcolt betegségek jelentették, mivel ezek megingatták a magyar termékek nyugat-európai piacokon megszerzett pozícióit. Különösen az erdélyi gazdákat sújtották a behurcolt állatbetegségek. Az erdélyi gazdakörök számos beadvánnyal fordultak a földművelésügyi minisztériumhoz azért, hogy járjon el a határok hatékonyabb ellenőrzése érdekében.[10]

A harmadik évezred elejénél jóval liberálisabb korabeli gyakorlat közepette is kénytelen voltak a felelős magyar kormányok lépéseket tenni az államhatalom hatékonyabb működtetése érdekében a határőrizet terén. Nevezetesen a gazdasági jellegű károkozás mellett megjelent az ideológiai kártevés is. Elsősorban román nyelvű ellenséges propagandát jutattak át a foghíjasan őrzött határokon, amely a magyar állam területi épsége ellen irányult. Ez a propagandaanyag jelentős mennyiségű volt, hiszen csupán egyetlen ilyen eset kapcsán több mázsa iratot foglaltak le a magyar hatóságok. Nem egy ilyen eset fordult elő sőt bizonyos, hogy az esetek többsége homályban maradt.[11]

A csempészés és a magyar állam területi integritása elleni lázítás egyaránt a büntetendő cselekmények közé tartozott. Ebből fakadóan azok ellen az állam kötelessége volt fellépni. Márpedig ezen jogsértések ellen a legeredményesebben úgy lehetett fellépni, ha azokat — a határok hathatós ellenőrzésével — megelőzik. A megelőzés sokkal hatékonyabb és takarékosabb megoldás volt, mint az elkövetett jogsértésekre reagálás. Az állam vezetése a magyar határőrizet megerősítése érdekében a XIX. század legeredményesebb rendvédelmi testülettípusa a csendőrség felé fordult. A XIX. század a csendőrség diadalszázada volt. Európa szinte valamennyi országában létrehoztak csendőrséget. Az új testülettípus viszonylag olcsón és gyorsan megteremtette vidéken a polgári fejlődéshez szükséges azon közbiztonsági állapotokat, amelyet más rendvédelmi szervezetek általában magasabb költségen és kevésbé hathatósan voltak képesek kialakítani.[12]

A csendőrség, mint Európa egyik legnagyobb múlttal rendelkező testülettípus sokáig a francia állam határai között működött. Múltja a XIII. századig nyúlik vissza. Fokozatosan nőtte ki magát a haderő belső rendfenntartó szervezetéből az egész országra kiterjedő, békében és háborúban egyaránt működő, a polgári lakosságra is kiterjedő hatáskörű rendvédelmi szervezetté. A szervezetet eredetileg Maréchaussée-nak nevezték. 1788-ban királyi rendelettel változtatták meg a testület nevét csendőrségre. A nagy francia forradalom viharos eseményeinek sodrában a csendőrséget ugyan megszűntették, azonban BONAPARTE Napóleon a szervezetet Gendarmerie Nationale néven reorganizálta. A Francia Nemzeti Csendőrség azóta e néven látja el sikeresen a rend védelmét. A testülettípus európai elterjedését lényegében Napóleon-nak köszönheti, mivel a császárság vonzáskörébe tartozó államokban a francia közigazgatási modellt vezették be. Ennek részeként exportálta a francia állam a csendőrség intézményét. Az intézmény sikerei azonban biztosították a testülettípus számára, hogy túlélje első exportőrjét BONAPARTE Napóleon-t és Európa szerte elterjedjen.[13]

A csendőrség intézménye Magyarországa Lombardián és Ausztrián keresztül érkezett. Bonaparte Napóleon császársága idején a korábban Habsburg fennhatóság alá tartozó tartomány a francia befolyási övezet részévé vált. Így itt is bevezetésre került a francia közigazgatási modell. Napóleon bukása után a tartomány ugyan visszakerült a Habsburgokhoz, azonban a csendőrséget nem oszlatták fel, hanem — a hatékony rendvédelmi szervezetet — átvette a Habsburg adminisztráció. A Kárpát-medencébe a szervezet az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc leverése nyomán a neoabszolutista közigazgatás részeként érkezett. A testület ugyan impozáns eredményeket mutatott fel a közrend megszilárdítása terén azonban mint a Habsburg elnyomás egyik leglátványosabb szervezete kivívta a magyar társadalom ellenszenvét. A kiegyezést követően — politikai megfontolások miatt — nem hoztak létre csendőrséget a Magyar Királyságban.[14]

A vidék közbiztonságában azonban olyan űr keletkezett, amelyet a honi rendvédelmi testületek nem voltak képesek betölteni. A vidék közbiztonsága labilissá vált. Erdélyben azonban a közbiztonsági helyzet kedvezőbben alakult, mivel ott a csendőrség honvédelmi okokból fennmaradt. Erdély területével ugyanis az Osztrák-Magyar Monarchia katonai vezetése egy esetleges fegyveres konfliktus esetén hadműveleti területként számolt. Elsőrendű védelmi érdek volt ezen a területen a szilárd közbiztonság fenntartása, amelyet ebben az időben a csendőrség volt képes a leghatékonyabban szavatolni.[15]

TISZA Kálmán — látva az erdélyi és az ország többi része közötti közbiztonsági állapotbeli különbséget — sorompóba lépett a Magyar Királyi Csendőrség létrehozása érdekében. TISZA Kálmán 1875. márciusával kezdődően, belügyminiszteri kinevezésétől fogva szisztematikusan készítette elő a

csendőrség magyarországi reorganizálását. Ennek nyomán 1881-ben hozott törvényt a magyar országgyűlés a magyar csendőrség felállításáról.[16]

1881-1884-ig a csendőrség országos szervezetét kiépítették. A megfelelő színvonalú személyi állomány kialakítása ugyan több időt vett igénybe, de az évtized végére ezt is sikerült elérni. Ezt követően a csendőrséget a dualizmus időszakában több ízben fejlesztették, mivel a testület a hozzá fűzött reményeket beváltotta. Vidéken a közbiztonság megszilárdult, a Magyar Királyi Csendőrség tartósan 90 % körüli bűnfelderítési eredményt produkált.[17]

Az a tény, hogy a magyar állam felelős vezetői a Magyar Királyi Csendőrséget kívánták bevonni a határőrizeti feladatok ellátásába jól mutatja, hogy komolyan vették a határőrizeti erők megerősítésének a szükségességét, hiszen a legkiválóbb magyar rendvédelmi testület számára határozták meg a zöldhatárőrizeti feladatok teljesítését a magyar-román és a magyar-szerb határokon.[18]

A Magyar Királyi Csendőrségen belül fegyvernemi jelleggel hozták létre a határszéli csendőrséget. A határszéli csendőrség létrehozásáról az 1891-ben kibocsátott — a miniszterelnök és az érintett tárcák vezetői által is jóváhagyott — határőrizeti utasítás rendelkezett, 1892. I. 1.-ei hatállyal.[19]

A határszéli csendőrség létszámát és diszlokációját több ízben is gyarapították. A legnagyobb létszámmal és a legkiterjedtebb diszlokációval 1912 után működött. A minisztertanács — az 1911. februárjában kidolgozott javaslat alapján — augusztus 03.-án döntött a határszéli csendőrség megerősítéséről 1912. VI. 1.-ei hatállyal. Ennek nyomán 160 őrsön 1 038 főnyi csendőr legénység teljesített határőrizeti szolgálatot mintegy 35 főnyi tiszt vezetésével.[20]

A határszéli csendőrség struktúrája némileg eltért az ország belsejében szolgálatot teljesítő csendőrségétől. Az őrsök irányítása nem három, hanem két szintes parancsnoksági rendszerben valósult meg. Az ország belsejében a csendőr őrsöket a szakasz-, a szakaszokat pedig a szárnyparancsnokságok fogták össze, amelyeket a kerületparancsnokságok irányítottak. Ezzel szemben a határszéli csendőr őrsöket az úgynevezett kikülönített törzstisztek irányították, akiknek a szakmai felügyeletét a területileg illetékes csendőr kerületparancsnokságok határügyi tisztjei látták el. A határszéli csendőrség a Kárpátok hágóiba úgynevezett nyári őrsöket is telepített, amelyek — a hó elolvadása és leesése közötti időben — úgy működtek, hogy az anyaőrs személyi állományának egy részét ide vezényelték. A nyári őrsök téli üzemeltetésére nem volt szükség, mivel ezek a hágók télen járhatatlanok voltak.[21]

Lényegében a határszéli csendőrség feladatkörébe utaltak minden teendőt, amely nem harmonizált a határőrizetben részt vevő társ rendvédelmi szervezetek alapfeladataival. Így például a romániai pogromok elől menekülő zsidó lakosságot a határszéli csendőrség köteles volt a határforgalom számára meg nem nyitott határszakaszon bárhol átengedni és az őket üldözőket feltartóztatni, illetve a túloldali területre visszakényszeríteni akár tűzharc árán is.[22]

A határszéli csendőrség változatos teendői mellett alapfeladatként végezte az úgynevezett útlevélköteles határszakaszokon, azaz a magyar-román és a magyar-szerb határon, a zöldhatár őrizetét és a kishatárforgalom ellenőrzését. A Román Királyság és a Szerb Királyság ugyanis előírta a területére lépő külföldi állampolgárok számára az útlevélkötelezettséget. Így — a kölcsönösség elve alapján — a magyar állam is előírta a román, illetve szerb alattvalók részére az útlevélkötelezettséget.[23]

A határmenti lakosok számra azonban a magyar fél kezdeményezésére határátlépési kedvezményeket biztosítottak, az ebben résztvevők képezték a kishatárforgalmat. A kishatárforgalomban a határ mindkét oldalán 40 kilométeres sávban lakók vehettek részt. A kishatárfogalomban résztvevők mozgástere pedig a határ túloldalán elterülő 40 kilométeres körzetre terjedt ki. A határmenti lakosokon túlmenően a kishatárforgalom kedvezményezettjei voltak mindazok, akiknek a túloldali határsávban tulajdonuk volt, vagy a határ túloldalán valamilyen hivatalos ügyet kellett elintézniük. Gyakorlatilag a határmenti szolgabírók, illetve városi kapitányok mindenki számára kiállíthatták a kishatárforgalmi utiokmányokat. Ezen túlmenően a határon átnyúló birtokkal rendelkezők földtulajdonukon bármikor átléphették a határt.[24]

Az útlevélkezelés szabályozása is az útlevélkötelezettséget szabályozó liberális elvek szellemében valósult meg. Az utiokmányokat ellenőrzők számára például előírták, hogy utiokmány nélkül is át kell engedni mindazokat az államhatáron, akiket ismernek és tudják róluk, hogy valamilyen utiokmánnyal rendelkeznek még akkor is, ha az átlépéskor nincs náluk az utiokmányuk. A határállomásokon szolgálatot teljesítő szervezetek munkatársainak, illetve a közigazgatási hatóságok tisztviselőinek háza-népe eleve utiokmány nélkül léphette át a határt, ha csupán a szomszédos településre igyekezett.[25]

Az Európai Unióra erőteljesen hasonlító körülmények között, a harmadik évezred kezdetével összehasonlítva, a XIX-XX. század fordulóján jóval liberálisabb elvek szerint valósították meg az

ország határainak az őrzését, az utasforgalom ellenőrzését, mint az ezredfordulóig. A hatóságok az egyéni szabadságjogokat igyekeztek a lehető legmesszebbmenően tiszteletben tartani. Emellett azonban az élet kikényszerítette a határellenőrzés szigorítását, bár ebből az utazóközönség csak nagyon keveset észlelt. A zöldhatár foghíjainak kitöltése nyomán a határátkelőhelyekre került át a nem kívánatos személy és áruforgalom, az illegális határátlépés és csempészés más — a korábbiaktól eltérő — módszerei kerültek előtérbe. Ezért szükségessé vált a határforgalom ellenőrzés és a határőrizethez kapcsolódó nyomozó munka feltételrendszerének javítása.[26]

A XIX-XX. század fordulójára nyilvánvalóvá vált, hogy a magyar állam nem nélkülözheti az országos hatáskörű önálló határőrizeti testületet, még akkor sem ha a határőrizet egyes teendői — a bevált gyakorlatnak megfelelően — a társ rendvédelmi testületek határmenti alakulatainak a kompetenciáiban maradnak. Ezt a szervezetet Magyar Királyi Határrendőrség elnevezéssel 1906. januárjában állították fel az 1903. évi törvény alapján.[27]

A 160 fős kezdőlétszámmal működő testület személyi állománya békeidőben 400 háborús időszakban pedig 600 főre duzzadt ugyan, azonban a létszámgyarapodás sem tette lehetővé, hogy a távolsági utasforgalom ellenőrzésén és a határőrizeti nyomozó munkán valamint a társ rendvédelmi szervezetek határőrizeti teendőinek az összehangolásán kívül más tevékenységet is ellássanak.[28]

A Magyar Királyi Határrendőrségre és a határszéli csendőrségre hárult az Osztrák-Magyar Monarchia felderítő és elhárító apparátusa a Magyar Királyság területére eső határőrizetet is érintő tevékenységének az elősegítése. A dualista monarchiában a hírszerzés és az ellenséges felderítés elhárítása — a hagyományokból fakadóan — a véderő keretei között valósult meg. A haderő hadtestparancsnokságainak vezérkari osztályaiban tevékenykedő felderítő osztályok működtették a hadműveleti irányokban a felderítő fő- és mellékállomásokat a hazai és külföldi területeken egyaránt. Mellékállomások kialakítására került sor a határszéli csendőrség és a Magyar Királyi Határrendőrség alakulatainál. Ezen mellékállomások feladatát a határon titkos információk és személyek rejtett átjuttatása, valamint a túloldalról információszerzés, illetve a beszervezésre alkalmas személyek felkutatása és beszervezése képezte. E tevékenységet a magyar határőrizeti szervezetek minden bizonnyal jól ellátták, hiszen a hadtestparancsnokságok vezérkarainak felderítő osztályai számos alkalommal terjesztettek fel legfelsőbb elismerésre határrendőr, illetve határszéli csendőr tiszteket.[29]

A Magyar Királyi Határrendőrség szervezetét kezdetben csupán a magyar-román és a magyar-szerb határon hozták létre. A későbbiek során azonban — az évszázad első évtizedének a végére — a határrendőrség alakulatait fokozatosan felállították a történelmi Magyarország valamennyi határszakaszán. A belső határokon a határrendőrségnek természetesen sokkal kevesebb feladata akadt, mint a külső határokon ezért az ide csoportosított létszám is sokkal szerényebb volt.[30]

A dunai monarchia Magyar Királyságában — a harmadik évezred kezdetére jellemző körülményekre kísértetiesen hasonló viszonyok között — kezdetben nem számoltak önálló határőrizeti testület működtetésével. Úgy gondolták, hogy a meglévő rendvédelmi szervezetek — elsősorban a Magyar Királyi Pénzügyőrség határmenti szakaszainak, valamint a vámhivatalok — igénybe vételével a határőrizet eredményesen megvalósítható, legfeljebb a határközeli városok rendőri szervezeteiből kikülönített útlevélellenőrző csoportok működtetése szükséges. A határrend betartatása céljából pedig elégséges határmenti szolgabírói kirendeltségek létrehozása. Az elgondolás kétség kívül logikus volt és takarékosnak is bizonyult, mivel a meglévő rendvédelmi szervezetekre és közigazgatási hatóságokra olyan részhatárőrizeti feladatokat rótt, amelyek többé-kevésbé összhangban álltak a testület által egyébként teljesített teendőkkel. Így a szervezeti, személyi és infrastruktúrális feltételek már adottak voltak. A Magyar Királyi Pénzügyőrség szervezete például az egész Történelmi Magyarország területét lefedte. Az ország külső határainak teljes hosszában működtek pénzügyőr szakaszok, így azok alkalmasak voltak a zöldhatár őrzésére.[31]

Ez a szép és takarékos teória azonban nem állta ki az élet próbáját. Kénytelen volt a magyar állam a 12 000 fős elit rendvédelmi testületének a Magyar Királyi Csendőrségnek csaknem 10 %-át határőrizeti feladatok ellátására kikülöníteni a határszéli csendőrség formájában. Ez sem bizonyult azonban kielégítőnek, ezért létrehozták a Magyar Királyi Határrendőrség néhány száz fős szervezetét a magyar határőrizeti teendők koordinálására, illetve — a határőrizethez kapcsolódó — hatósági jogkörök (határrend) eredményes gyakorlása céljából. Békeidőben 400 fő, háborús viszonyok között 600 fő, átlagosan 500 fővel működő Magyar Királyi Határrendőrség hozzávetőlegesen a magyarországi rendőrségek 5 %-át tette ki.

A Magyar Királyság mintegy 33 078 fős rendvédelmi testületeinek 7.47%-a azaz 2 472 fő végzett konkrét határőrizeti feladatokat, figyelmen kívül hagyva a hatósági jogkörrel felruházott vámhivatalok, vesztegintézetek, egészségügyi állomások, révhivatlaok és határszéli erdőhatóságok

csaknem 630 főnyi munkatársát. **(I.sz.melléklet)** A magyar rendvédelmi testületek határőrizeti feladatokat ellátó személyi állományának a létszáma sem abszolút értelemben, sem pedig a rendvédelem területén szolgálatot teljesítők összlétszámához viszonyítva nem volt nagy. Mégis szükség volt a magyar állam szervezetében egy olyan testület létrehozására, amely országos hatáskörrel kizárólag a határőrizeti feladatkörre szakosodott. E testület létrehozását oly fontosnak tartották, hogy az alkotmányos válság rendeződése nyomán az ország vezetőinek az első feladatai közé tartozott a Magyar Királyi Határrendőrség felállítása. Az új testület létrehozásában egyetértés és példás együttműködés volt tapasztalható a magyar kormány és az uralkodó részéről egyaránt, ami arra enged következtetni, hogy Ferenc József birodalmi érdeknek tekintette a határőrizet javítását.

Figyelemre méltó, hogy a — harmadik évezred kezdetére jellemző viszonyainkra szinte hajszál pontosan hasonlító — dualizmus korabeli körülmények közepette, a magyar állam vezetése lényegében a semmiből teremtette meg a magyar határőrizeti testületet csaknem négy évtizedes fejlődés tapasztalatait figyelembe véve.

Elgondolkodtató továbbá, hogy — az abszolút liberális szemléletű államfilozófiai alapelvek gyakorlás közepette — a határőrizet legjelentősebb szervezetévé a katonai függelmi viszonyok alapján működő szervezetet a Magyar Királyi Csendőrséget tették. Fel sem merült, hogy ez ütközne a liberális elvekkel. A magyar határőrizet a dualizmus időszakában elvált a határvédelemtől. A határ őrzésében a harc megvívására alkalmas katonai szervezetek már nem vettek részt. Azonban a testület belső függelmi viszonyai tekintetében katonai jellegű szervezet már a modern magyar határőrizet kezdetétől jelen volt a magyar állam ezen szakterületén. [32]

Magyar határőrizet 1918-1945.

A magyar Tanácsköztársaság vezetői deklaráltan a szovjet mintát kívánták megvalósítani Magyarországon. A szovjet minta azonban a cári birodalom körülményeiből nőtt ki. A Magyar Királyságban nem voltak előzményei.[33]

A Tanácsköztársaság rendvédelme olyan paraméterekkel rendelkezett, amely idegen volt a Kárpát-medencei hagyományoktól. Nevezetesen:

- a rendvédelmi struktúra homogén volt, megszűntették az egyes rendvédelmi szakágak teendőinek specifikumaihoz igazodó testületeket;
- a rendvédelem a központi államhatalom monopóliumává vált azon nem osztozott a helyi hatalom szervezeteivel;
- lényegében nem volt jogi alapja a magyar proletárdiktatúra rendvédelmének, hiszen a korábbi törtvényeket eltörölték, újakat pedig még nem tudtak alkotni, illetve az új szervezetek léte is illegitim volt mivel a törvényhozás útján felállított rendvédelmi testületek helyett rendeleti úton alapítottak új rendvédelmi szervezetet;
- az új rendvédelmi struktúrára történő áttérés lényegében a centrumokban valósult meg, a perifériákon az átállás névleges volt;
- a szakterület tudatlanjai kerültek vezető pozíciókba — akik egyébként a korábbi szakterületükön minden bizonnyal megbecsült szakemberek voltak — azonban nem értettek a rend fenntartásához;
- a rendvédelem felett a pártirányítás közvetlenné vált bár kellő számú kommunista világnézetű káder hiányában ennek a kivitelezése nem lehetett tökéletes;
- mivel a Tanácsköztársaság 130 napos fennállása során nem jöttek még létre a történelmi Magyarország határainak a helyébe lépő új államhatárok és a demarkációs vonalak nagy részén is fegyveres összetűzések alakultak ki, tulajdonképpen nem beszélhetünk ebben az időszakban magyar határőrizetről.[34]

Az első világháborút követően a Kárpát-medencében és Európa szerte is megváltoztak a határőrizetet befolyásoló körülmények. A kontinens országaiban — a háború előtti viszonyokhoz képest — sokkal bürokratikusabb és feszesebb határellenőrzési formák váltak általánossá. Elterjedt az útlevél- és vízumkötelezettség. Az egyéni szabadságjogok primátusát az államhatalom elsőbbsége váltotta fel.[35]

A Kárpát-medencében az utódállamok autarchiára törekedtek. Az utódállamok bizalmatlanok voltak azzal az országgal (a Magyar Királysággal) szemben, amelynek a területéből kihasított részek alkották az új államok területének jelentős részét. A Magyar Királyság a térség meghatározó államából kiszolgáltatott országgá vált, melynek a haderejét a trianoni békediktátum 35 000 főben maximálta. Az utódállamok hadseregeinek vezérkarai pedig egymással egyeztetett terveket készítettek a maradék Magyar Királyság megszállására. Ezen államok hadereje a trianon utáni Magyar Királyság véderejének egyenként is a többszöröse volt.[36]

A körülmények változása nyomán a trianoni határokon teljes egészében általánossá vált az útlevél- és — döntő többségén — a vízumkényszer is. A határokra a magyar kormány rejtetten katonai erőt igyekezett telepíteni, hogy lassítsa az esetleges ellenséges előrenyomulást ezáltal biztosítva a határmenti ipari gócok haditermelését ameddig csak lehet, illetve a hadra fogható lakosság számára a mozgósítási lehetőséget. A mozgósított lakosság ugyanis már feltartóztathatta az ellenséges előrenyomulást addig, amíg a konfliktus rendezését diplomáciai útra tereleik.[37]

A megváltozott helyzet és annak figyelembe vételével kialakított védelmi stratégia a magyar határőrizet átszervezését igényelte.

A Magyar Királyi Határrendőrséget beolvasztották az újonnan kialakított Magyar Királyi ÁllamI Rendőrségbe, ahol — határszéli rendőri kirendeltségek elnevezéssel — a távolsági határforgalom ellenőrzését valósították meg.[38]

Mivel az ENTENTE nem járult hozzá a magyar véderő gyarapításához, a kormányzat a rendvédelmi testületek létszámát igyekezett a történelmi Magyarországon működő testületi létszámon tartani, illetve új rendvédelmi szervezeteket is létrehozott, mint a Magyar Királyi Vámőrség[39] és a Magyar Királyi Folyamőrség.[40] A rendvédelmi testületek erősítéséhez és az új szervezetek létrehozásához ugyanis az ENTENTE hozzájárult.

A magyar rendvédelmi testületek egy új szervezettel a Magyar Királyi Vámőrséggel gyarapodtak. A nevében ellentéttel a testület vámügyi teendőket nem végzett. Legális feladatkörét a határőrizet alkotta. Rejtett teendőit a határok védelme képezte, ehhez azonban az ENTENTE Szövetségközi Ellenőrző Bizottsága (SZEB) magyarországi jelenléte időszakában hiányoztak a lehetőségei, mivel nem állt rendelkezésére kellő katonai erő.[41]

A Magyar Királyi Vámőrségnek a magyar kormány létrehozásától kettős szerepet szánt a határok őrzését és a határok védelmét. A védelem rejtett feladatkörének ellátására azonban a SZEB távozása után volt képes fokozatosan felkészülni a testület.[42]

A magyar haderő trianoni békediktátum által engedélyezett létszám feletti részét változatos taktikával igyekeztek elrejteni. Ezek közé tartozott az alakulatok ikrezése. A megkettőzött alakulatok soha nem tartózkodtak egy helyen, így az ellenőrök mindig csupán egy szervezettel találkozhattak. A véderő rejtésének egyik módja volt a rendvédelmi testületek álcája mögé bújtatott katonai erő is. A Rendőr Újonc Iskola például a magyar rendőrség számára tömegoszlatási céllal engedélyezett páncélos járművek személyzetének a kiképzésére lett volna hivatott. A gyakorlatban azonban a haderő számára betiltott páncélos fegyvernem szakembereit és azok utánpótlását álcázták az intézménnyel.[43]

1928 után — a SZEB-nek az országból történő kivonása nyomán — a pénzügyi tárca hivatalos alárendeltségébe tartozó Magyar Királyi Vámőrség álcázásával gyarapodott a határ közelébe telepített katonai erők nagysága. A harmincas évek elejére már minden harmadik magyar gyalogezred rejtett formában a vámőrség fedésében a határ mentén diszlokált. Költségvetésüket a pénzügyi tárca költségeiben rejtették el, a honvédelmi tárca ellenőrzésüket rejtetten valósította meg. A Magyar Királyi Vámőrség lényegében két testület volt, egy legális rendvédelmi és egy illegális honvédelmi.[44]

Ugyanezt a helyzetet örökítették át a Magyar Királyi Vámőrséget 1932. IX. 1.-évl felváltó Magyar Királyi Határőrségre is. Kettős szervezeti felépítésű testület maradt a Magyar Királyi Határőrség örökébe 1938-ban lépő határvadász csapatnem is. A határvédelmi funkciót ellátó rész álcázására azonban ekkor már nem volt szükség. 1938-ban nem csupán átkeresztelték és átszervezték a szervezetet, mint 1932-ben, hanem az irányító tárca is megváltozott. A Magyar Királyi Határőrséget felváltó határvadászok a honvédelmi tárca felügyelete alá kerültek, a honvédség csapatnemeként.[45]

A magyar határőrizetben a katonai erő visszatérését egyértelműen a trianoni békediktátum nyomán kialakult Kárpát-medence-i katonapolitikai helyzet indokolta. A területvisszacsatolások során a magyar határőrizeti testület határőrizeti feladatokat ellátó része a trianoni határokon maradt, amíg a visszacsatolt területen katonai közigazgatás működött és a trianoni határvonalon meghúzott hadműveleti záróvonal őrzését látta el. Katonairól polgári közigazgatásra történő áttéréssel — amely a visszacsatolt terület hadműveleti területi státuszát is megszűntette — a hadműveleti záróvonal is megszűnt. A határőrizeti erőkre azonban a szükség volt az új határvonalon, mivel ott a normális határvonalak kialakultak. (A haderő visszatelepült a határokról, megindult a határforgalom stb.) A magyar határőrizeti testület határbiztosítási feladatokat ellátó része a magyar haderővel együtt vonult be a visszacsatolt területre, ahol az új határvonal mentére települt ellátva az új határok biztosítását. E mellett hozzákezdett a saját és a határőrizeti erők elhelyezési feltételeinek a kiépítéséhez. A katonai közigazgatás időszaka általában rövidnek bizonyult ahhoz, hogy az új határvonalon a határőrizeti és a határbiztosító alakulatok elhelyezési feltételeit kialakítsák.[46]

Akár a trianoni határokat vesszük figyelembe, akár a visszacsatolt területek határait, a határvonal menti 10-15 km széles határsávban működtek a határőrizeti szervezetek. Ez a zóna alkotta a határővet. Közvetlenül a határvonal menti 100 m széles sáv volt a határsáv. Ebben a határőrizeti szakszerveknek kizárólagos intézkedési jogul volt néhány eset kivételével. (pld.: tettenérés) A határővön belül a szélesebb 10-15 km vastag sávot hívták határkerületnek. A határkerületnek a határsávval érintkező részét a csendőrök, a kerületnek az ország belsejével érintkező részét pedig a pénzügyőrök őrizték. A határsávban alapvetően a határőrizeti testületek teljesítettek szolgálatot, a határkerületben pedig döntően a határőrizetben együttműködő társ rendvédelmi testületek.[47] **(II.-III.sz.melléklet)**

Jelentősen eltért a két világháború közötti Magyar Királyság határőrizete a dualizmuskoritól. Az első világháború előtti 40 km széles területsávról a határőv szélessége 10-15 km-re csökkent. Míg a dualizmus időszakában csupán a magyar-román és a magyar-szerb határon működött határőv, addig a két világháború között a Magyar Királyság teljes határszakaszán. A legjelentősebb eltérés azonban a határőv tartalmában jelentkezett. Míg a világháborút megelőzően lényegében jogosultságokat eredményezett a határővben lakás, addig a két világháború között — a jogosultságok mellett — megszorítások is érvényesültek.[48]

A határővben lakók számára maximum limitet vezettek be a csempészés tekintetében kurrens termékek egy háztartásban tartható mennyisége tekintetékben. A limit mérete természetesen függött az egy háztartásban élők létszámától. Ezen termékeket a forgalmazóknak — szigorú okmányfegyelem mellett — olyan helyen kellett tárolniuk, ahol a hatóságok bármikor akadálytalanul megtekinthették. A jogerősen elítélt csempészeket úgynevezett vámjövedéki felügyelet alá helyezték. Őket a kishatárforgalmi kedvezményektől és azon tevékenységek gyakorlásától amelyek művelése során a szokásos csempészárukkal kapcsolatba kerülhettek eltiltották a hatóságok.[49]

A határmenti lakosság számára azonban a dualisztikus időkből kedvezményeket is sikerült átmenteni. Ezeket a kedvezményeket — a magyar hatóságok permanens kezdeményezései ellenére — ugyan nem sikerült egységesíteni valamennyi szomszédos állam viszonylatában, azonban többé-kevésbé hasonló kedvezmények voltak igénybe vehetők a Magyar Királyság határai mentén. Voltak ugyan — a kishatárforgalom tekintetében — inkriminált időszakok is, azonban a két világháború közötti időszak döntő többségében a határforgalmi kedvezmények éltek.[50]

A kishatárforgalmi kedvezményben részesülők sokkal több határátkelőn léphették át a határt. Gyakorlatilag a határon átvezető útak szinte mindegyikét megnyitották a kishatárforgalom előtt. A kishatárforgalomban résztvevők számára a határátlépéshez nem volt szükség utiokmányra, részükre egyszerűsített eljárással bocsátottak ki kishatárforgalmi utiokmányokat. A határmenti lakosok hivatásukat a túloldali határsávban is gyakorolhatták, ha a nyilvántartási listákra feliratkoztak. A mentők és a tűzoltók bárhol bármikor átléphették a határt engedély nélkül is.[51]

A két világháború közötti Magyar Királyság határőrizete jelentős mértékben eltért az első világháborút megelőző változattól. Ennek oka kétség kívül a trianoni békediktátum volt. A trianoni békediktátum teremtett a Kárpát-medencében olyan helyzetet, amely a magyar határőrizet katonai jellegűvé formálásához vezetett. A katonai típusú határőrizet reorganizálása kezdetben rejtetten, majd 1938-tól nyíltan valósult meg. Mivel a Kárpát-medence magyar etnikum által lakott térségén belül húzódtak a trianoni határok, új helyzet állt elő, melyet a magyar hatóságok a dualizmuskori kishatárforgalmi kedvezmények fenntartásával kívántak elviselhetőbbé tenni. A rendvédelemben a határőrizeti teendők ellátásával foglalkozók számaránya gyarapodott.

A polgári magyar állam időszakában megvalósult a nyitott határok és az elzárkózást megvalósító határok őrzése egyaránt. A két modell eltérő szervezetet és létszámot igényelt. Mindegyik modell kialakulásában jelentős szerepet kapott a nemzetközi helyzet. Azonban mindkét — egymással szöges ellentétben álló — modell esetében rendelkezett az ország a központi államhatalomnak alárendelt országos hatáskörű önálló határőrizeti testülettel. A határok őrzését soha nem látta el egyetlen szervezet, azt mindig több testület erőinek bevonásával valósították meg. A határőrizeti erők között mindvégig jelen volt egy, vagy több katonailag szervezett testület is.

Fel sem merült annak a gondolata, hogy egyetlen rendvédelmi szervezet valósítsa meg a teljes határőrizetet, illetve rendvédelmet. Az egyetlen rendvédelmi testület ideáját csupán a Tanácsköztársaság kívánta megvalósítani. E modell lényegében a diktatúrák sajátja.

E felé a modell felé tartott a magyar határőrizet 1945 és 1950 között. A folyamat végén létrehozták az Államvédelmi Hatóságot (ÁVH) a totális diktatúra totális rendőrségeként, ahol a megmaradt rendvédelmi szervezetek az ÁVH felügyelete alatt működhettek. A határokat pedig hermetikusan lezárták, megszűntetve mindenfajta határátlépési kedvezményt. Ebben a rendszerben a határ mentén élők kifejezetten hátrányos helyzetbe kerültek az ország belsejében lakókkal szemben.

Jegyzetek:

[1] PARÁDI József: *A magyar rendvédelem története.* 68-69.p.

[2] 1867/XII.tc.

[3] A közös érdekű viszonyok négy nagy csoportra oszlottak:
- uralkodói udvartartás (kizáró jelleggel);
- pragmatikus ügyek (a Pragmatica Sanctio-ból következő ügyek, azaz a külügy, a hadügy és a finanszírozásukat szolgáló pénzügy);.
- hitelügy;
- dualisztikus ügyek (gazdasági szerződések, közvetett adózás, vasút, hajózás, posta, pénzrendszer, vám- és kereskedelmi szövetség.) A dualisztikus ügyek esetében fennállt a két társország önálló intézkedésének a lehetősége is.

GALÁNTAI: 90.p.

[4] A kiegyezési törvényben nem határozták meg pontosan a Magyar Királyság és az Osztrák Császárság dualisztikus államának a nevét. Az uralkodó 1868. november 14.-ei — a közös külügyminiszterhez intézett — utasításában elrendelte az „Osztrák-Magyar Monarchia" („Österreichisch-Ungarische Monarchie") és az „Osztrák-Magyar Birodalom" („Österreichisch-Ungarisches Reich") kifejezések alternatív használatát. A két elnevezés hűen tükrözte az új államalakulat eltérő osztrák és magyar felfogását. Osztrák részről az új államalakulatot egységes birodalomként fogták fel, amelyben a tartományok két fő csoportja alakult ki, amelyek a belső ügyeiket önállóan intézik ugyan, de a közös érdekű viszonyaikat közös alapelvek szerint szabályozzák. Ezzel szemben a magyar felfogás szerint két független állam szövetségéről van szó, amelyek bizonyos ügyeiket közösen intézik. A gyakorlatban a magyar álláspont érvényesült és az Osztrák-Magyar Monarchia kifejezés vált általánossá mindkét társországban és külföldön is.

Loc.cit.: 91., 120-121., 126.p.

[5] PARÁDI: *A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914.* 36.p.

[6] 1903/VI.tc.

[7] A kivándorlási törvények lényegében nem gördítettek akadályt a kivándorlás elé, azonban igyekeztek olyan mederbe terelni a folyamatot, hogy az ellenőrizhetővé váljon, többé-kevésbé meg lehessen oldani a kivándorlók érdekképviseletét, a kivándorlás lebonyolításának anyagi haszna lehetőleg hazai cégeknél keletkezzen, a haszonszerzési okokból gerjesztett kivándorlásra csábító hírverések visszaszoruljanak stb.

1881/XXXVIII.tc. ; 1903/IV.tc.

[8] PARÁDI: *Pénzügyőrök és vámhivatalok a határőrizetben.*

[9] Idem: A dualista Magyarország határőrizeti rendszerének kialakulása.

[10] Idem: A magyar határőrizet teendői a nemzetgazdaság védelme terén az Osztrák-Magyar Monarchiában és a két világháború közötti Magyar Királyságban.

[11] Idem: *A határszéli csendőrség 1891-1914.*

[12] REKTOR: 30-43.p.

[13] ŐRY: Maréchaussée –tól a Gendarmerie Nationale-ig.

[14] PRESZLY

[15] O'SVÁTH

[16] CSAPÓ

[17] PARÁDI: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szervezete a Magyar Királyi Csendőrség.

[18] Idem: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1891-1914.

[19] 5 043/1891.ME.r.

[20] PARÁDI: A történelmi Magyarország határőrizeti tapasztalatai.

[21] Idem: *Csendőrség a határőrizetben.*

[22] Idem: *A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914.* op.cit.

[23] BENCSIK

[24] PARÁDI: Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmus és a két világháború között.

[25] Idem: *A határszéli csendőrség 1891-1914.* op.cit.

[26] PARÁDI: A polgári magyar állam első határőrizeti szakmai szervezete a Magyar Királyi Határrendőrség 1906-1914.

[27] A határrendőrségről szóló törvényt az uralkodó ugyan 1903. III. 11.-én szentesítette, azonban a végrehajtási rendeletet a minisztertanács csak 1905. X. 11-én fogadta el, mivel ekkora zárult a hosszasan elhúzódó alkotmányos válság. A minisztertanácsi határozat alapján a Magyar Királyi Határrendőrség működését 1906. I. 15.-én kezdte meg, mivel az uralkodó 1905. XII. 09.-én hagyta jóvá a testület első személyi állományának a kinevezését összesen 160 fővel.

1903/VIII.tc.

[28] PARÁDI: A Magyar Királyi Határrendőrség a magyar határőrizet szakmai vezető testülete.

[29] Idem: Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmus és a két világháború között.

[30] Idem: *Rendőrség a határőrizetben.*

[31] Idem: A Magyar Királyi Pénzügyminisztérium határőrizeti feladatai az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi vámhatárain 1867-1914.

[32] Idem: A magyar határőrizet és az európai biztonság a XIX-XX. században 1867-1914.

[33] SIKLÓS: 274-311.p.

[34] GALÁNTAI: op.cit. 297-359.p. ; CSIZMADIA: 321-338.p. ; BORBÉLY — KAPY: 48-55.p. ; GRATZ ; ŐRY: Katonapolitika és hadseregszervezés az 1918-as polgári demokratikus forradalom idején. ; Idem: A Vörös Őrség gazdaságvédelmi feladatai. ; REKTOR: op.cit. 145-462.p.

[35] PARÁDI: A magyar állam határőrizete a két világháború között. A magyar határőrizeti struktúra változásai a két világháború között.

[36] Idem: A polgári Magyarország határőrizeti szervezetének kialakulása, tevékenységének jellemzői, a két világháború közötti magyar határőrizet változásai.

[37] Idem: A magyar állam határőrizete a két világháború között.

[38] Az államosítás 1919. novemberétől 1921. augusztusáig tartott.

5 047/1919.ME.r.

[39] 1922/VIII.tc.
[40] 1922/XIV.tc. ; 122 293/1922.BM.r.
[41] CSONKARÉTI — BENCZÚR
[42] PARÁDI: *A magyar állam határőrizete 1920-1941.*
[43] Idem: A magyar állam határőrizete a két világháború között. : op.cit.
[44] 1922/XIV.tc. : op.cit. ; 122 293/1922.BM.r. : op.cit.
[45] Loc.cit.
[46] KESERŰ — PARÁDI
[47] PARÁDI: A magyar határőrizet 1867-1945.
[48] Idem: Határőrizeti metodika a két világháború közötti Magyar Királyságban.
[49] Idem: A két világháború közötti Magyar Királyság határőrizetében részt vevő szervezetek együttműködése a csempészet elleni küzdelemben. ; Idem: A magyar állam határőrizete a kiegyezéstől a második világháborúig.
[50] BENCSIK op.cit. ; PARÁDI: Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmusban és a két világháború között. : op.cit.
[51] BENCSIK — NAGY ; PARÁDI: A magyar állam határőrizeti struktúrájának fejlődése a századfordulótól a második világháborúig.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK ÉS KISMONOGRÁFIÁK

BENCSIK	—	BENCSIK Péter: *A magyar utiokmányok története 1867-1945.* Budapest , 2003, Tipico Design. 179 p. HU-ISBN 963 7623 33 7. /A magyar rendvédelmi szervezetek története./
BENCSIK — NAGY:	—	BENCSIK Péter — NAGY György: *A magyar utiokmányok története 1945-1989.* Budapest, 2005, Tipico Design. 273 p. HU-ISBN 963 76 2335 3.
BORBÉLY — KAPY	—	BORBÉLY Zoltán — KAPY Rezső: *A 60 éves magyar rendőrség 1881-1941.* Budapest, 1942, Halász Irodalmi Kiadó. 594 p.
CSAPÓ	—	CSAPÓ Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.* Pécs, 1999, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. 186 p. HU-ISBN 963 9079 40 5. /Pannónia Könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.
CSIZMADIA	—	CSIZMADIA Andor: *A magyar közigazgatás fejlődése a XVIII. századtól a tanácsrendszer létrejöttéig.* Budapest, 1976, Akadémia. 560 p. HU-ISBN 963 05 0713 7.
CSONKARÉTI — BENCZÚR	—	CSONKARÉTI Károly — BENCZÚR László: *Haditengerészek és folyamőrök a Dunán. A Császári (és) Királyi Haditengerészet Dunaflottillájától a Magyar Királyi Honvédség Folyamerőkig 1870-1945.* Budapest, 1991, Zrínyi Kiadó. 291 HU-ISBN 963 32 7153 3.
GALÁNTAI	—	GALÁNTAI József: *A Habsburg-monarchia alkonya. Osztrák-magyar dualizmus 1867-1918.* Budapest, 1985, Kossuth. 387 p. HU-ISBN 963 09 2589 3.
GRATZ	—	GRATZ Gusztáv: *A forradalmak kora. Magyarország története 1918-1920.* Budapest, 1935, Magyar Szemle Társaság. 354 p. /A Magyar Szemle könyvei, 10./
KESERŰ — PARÁDI	—	KESERŰ István — PARÁDI József: *Határőrizetünk 1867-1990.* Budapest, 1990, Határőrség. 157 p.
O'SVÁTH	—	O'SVÁTH Pál: *Közbiztonságunk múltja és pandúrkorom emlékei.* Budapest, 1905, O'SVÁTH Pál. 155 p.
PARÁDI: *A határszéli csendőrség 1891-1914.*	—	PARÁDI József: *A határszéli csendőrség 1891-1914.* Budapest, 1984, Határőrség. 91 p.
PARÁDI : *A magyar rendvédelem története.*	—	PARÁDI József et.al.(szerk.): *A magyar rendvédelem története.* Budapest, 1996[2], Osiris. 367 p. HU-ISBN 963 04 7958 3.
PARÁDI : *Pénzügyőrök és vámhivatalok a határőrizetben.*	—	PARÁDI József: *Csendőrség a határőrizetben.* Budapest, 2003, Tipico Design. 186 p. HU-ISBN 963 7623 31 0. /Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században, 2./
PARÁDI : *Csendőrség a határőrizetben.*	—	PARÁDI József: *Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században.* II.köt. *Csendőrség a határőrizetben.* Budapest, 2003, Tipico Design. /A magyar rendvédelmi szervezetek története./
PARÁDI : *Rendőrség a határőrizetben.*	—	PARÁDI József: *Rendőrség a határőrizetben.* Budapest, 2003, Tipico Design. 266 p. HU-ISBN 963 7623 32 9. /Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században, 3./ HU-ISSN —
PRESZLY	—	PRESZLY Lóránd: *A Magyar Királyi Csendőrség története.* Budapest, 1920, Honvédelmi Sajtóvállalat. 142 p.
REKTOR:	—	REKTOR Béla: *A Magyar Királyi Csendőrség oknyomozó története*. Cleveland, Ohio, USA, 1980, Árpád Könyvkiadó Vállalat. 552 p. USA-ISBN 0 934214 01 8.
SIKLÓS	—	SIKLÓS András: *A Habsburg-birodalom felbomlása 1918. A magyarországi forradalom.* Budapest, 1987, Kossuth. 339 p. HU-ISBN 963 09 2786 1.

TANULMÁNYOK

ŐRY: Katonapolitika és hadseregszervezés az 1918-as polgári demokratikus forradalom idején. — ŐRY Károly: Katonapolitika és hadseregszervezés az 1918-as polgári demokratikus forradalom idején. *Hadtörténelmi Közlemények,* LXXXIII.évf. (1970) 1-2.sz. HU-ISSN 0017-6540.

ŐRY: Maréchaussée–tól a Gendarmerie Nationale-ig. — ŐRY Károly: Maréchaussée –tól a Gendarmerie Nationale-ig. A francia csendőrség történeti előzményei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* VII.évf. (1997) 8.sz. 75-77.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 26.-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig.*" című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ŐRY: A Vörös Őrség gazdaságvédelmi feladatai. — ŐRY Károly: A Vörös Őrség gazdaságvédelmi feladatai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* VIII.évf. (1998) 9.sz. 78-81.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1997. szeptember 22.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században.*." című IX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A dualista Magyarország határőrizeti rendszerének kialakulása. — PARÁDI József: A dualista Magyarország határőrizeti rendszerének kialakulása. *Belügyi Szemle,* XXX.évf. (1982) 10.sz. 44-51.p. HU-ISSN 0133-6738.

PARÁDI: A polgári magyar állam első határőrizeti szakmai szervezete a Magyar Királyi Határrendőrség 1906-1914. — PARÁDI József: A polgári magyar állam első határőrizeti szakmai szervezete a Magyar Királyi Határrendőrség 1906-1914. *Hadtörténelmi Közlemények,* XCIX.évf. (1986) 3.sz. 541-570.p. HU-ISSN 0017-6540.

PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1891-1914. — PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1891-1914. *Hadtörténelmi Közlemények,* CI.évf. (1988) 1.sz. 56-92.p. HU-ISSN 0017-6540.

PARÁDI: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szervezete a Magyar Királyi Csendőrség. — PARÁDI József: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szervezete a Magyar Királyi Csendőrség. *Belügyi Szemle,* XXXVII.évf. (1989) 2.sz. 35-40.p. HU-ISSN 0133-6738.

PARÁDI: A Magyar Királyi Pénzügyminisztérium határőrizeti feladatai az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi vámhatárain 1867-1914. — PARÁDI József: A Magyar Királyi Pénzügyminisztérium határőrizeti feladatai az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi vámhatárain 1867-1914. *Hadtörténelmi Közlemények,* CII.évf. (1989) 2.sz. 177-196.p. HU-ISSN 0017-6540.

PARÁDI: A Magyar Királyi Határrendőrség a magyar határőrizet szakmai vezető testülete. — PARÁDI József: A Magyar Királyi Határrendőrség a magyar határőrizet szakmai vezető testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* III.évf. (1993) 4.sz. 21-50.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1992. szeptember 29.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A dualista Magyarország rendvédelme.*." című IV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A magyar állam határőrizete a két világháború között. A magyar határőrizeti struktúra változásai a két világháború között. — PARÁDI József: A magyar állam határőrizete a két világháború között. A magyar határőrizeti struktúra változásai a két világháború között. *Főiskolai Figyelő Plusz,* V.évf. (1994) 4.sz. 391-404.p. HU-ISSN 0866-4404.

PARÁDI: Határőrizeti metodika a két világháború közötti Magyar Királyságban. — PARÁDI József: Határőrizeti metodika a két világháború közötti Magyar Királyságban. *Rendészeti Tanulmányok,* III.évf. (1994) 2. sz., 84-126.p. HU-ISSN 1216-5018.

PARÁDI: A polgári Magyarország határőrizeti szervezetének kialakulása, tevékenységének jellemzői, a két világháború közötti magyar határőrizet változásai. — PARÁDI József: A polgári Magyarország határőrizeti szervezetének kialakulása, tevékenységének jellemzői, a két világháború közötti magyar határőrizet változásai. *Határőrségi Tudományos Közlemények,* IV.évf. (1994) 1.sz. 4-23.p.

PARÁDI: A magyar állam határőrizete a két világháború között. — PARÁDI József: A magyar állam határőrizete a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* V.évf. (1995) 6.sz. 64-75.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1994. októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme.*" című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A magyar határőrizet 1867-1945. — PARÁDI József: A magyar határőrizet 1867-1945. *Határőrségi tanulmányok,* (1997) 1.sz. különszám. 11-35.p.

PARÁDI: A magyar határőrizet teendői a nemzetgazdaság védelme terén az Osztrák-Magyar Monarchiában és a két világháború közötti Magyar Királyságban. — PARÁDI József: A magyar határőrizet teendői a nemzetgazdaság védelme terén az Osztrák-Magyar Monarchiában és a két világháború közötti Magyar Királyságban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* VIII.évf. (1999) 9.sz. 26-30.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1997. szeptember 24.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században.*" című IX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A magyar állam határőrizeti struktúrájának fejlődése a századfordulótól a második világháborúig. — PARÁDI József: A magyar állam határőrizeti struktúrájának fejlődése a századfordulótól a második világháborúig. *Határőrségi Tanulmányok,* (1999) 5.sz. Különszám, 27-48.p.

PARÁDI: Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmus és a két világháború között. — PARÁDI József: Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmus és a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* X.évf. (2000) 11.sz. 42-53.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1999. április 20.-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Szabad mozgás a Kárpát-medencében.*." című XI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A két világháború közötti Magyar Királyság határőrizetében részt vevő szervezetek együttműködése a csempészet elleni küzdelemben. — PARÁDI József: A két világháború közötti Magyar Királyság határőrizetében részt vevő szervezetek együttműködése a csempészet elleni küzdelemben. In BERTA Gyula (szerk.): *Somogy megyei rendvédelem-történeti szimpozium 2001-2002.* Kaposvár, 2002, s.n. A tanulmány korábbi változata Kaposváron hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság „*Dél-Pannon Rendvédelem-történeti Napok*" című szimpoziom sorozatának a 2001. évi rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A magyar állam határőrizete a kiegyezéstől a második világháborúig. — PARÁDI József: A magyar állam határőrizete a kiegyezéstől a második világháborúig. In BODA József (szerk.): *A magyar polgári rendvédelem a XIX.XX. században. A magyar büntetés-végrehajtás, csendőrség, határőrség, koronaőrség, rendőrség, vám-és pénzügyőrség.* Budapest, 2004, Belügyminisztérium Nemzetközi Oktatási Központ — Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány, 74-109.p. A tanulmány korábbi változata 2003 nyarán Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány által szervezett magyar rendvédelem-történeti témájú nyári szabadegyetemen. A publikált tanulmány az előadás javított , bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A történelmi Magyarország határőrizeti tapasztalatai. — PARÁDI József: A történelmi Magyarország határőrizeti tapasztalatai. 357-388.p. In MEZEY Barna (szerk.): *Eckhart Ferenc emlékkönyv*. Budapest, 2004, Gondolat Kiadó. HU-ISBN 963 9500 86 0. /Jogtörténeti értekezések, 28./ HU-ISSN 0134-0026.

PARÁDI: A magyar határőrizet és az európai biztonság a XIX-XX. században 1867-1914. — PARÁDI József: A magyar határőrizet és az európai biztonság a XIX-XX. században 1867-1914. 123-138.p. In HAUTZINGER Zoltán (szerk.): *Tanulmányok a „Magyar határellenőrzés – európai biztonság" című tudományos konferenciáról.* Pécs, 2004, Magyar Hadtudományi Társaság Határőrizeti Szakosztályának Pécsi Szakcsoport. 294 p. HU-ISBN — /Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, III./ HU-ISSN 1589-1674.

PARÁDI: Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmus és a két világháború között. — PARÁDI József: Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmus és a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* X.évf. (2000) 11.sz. 42-53.p. HU-ISSN 1216 -6774. A tanulmány korábbi változata 1999. április 20-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Szabad mozgás a Kárpát-medencében.*" című XI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KÉZIRATOK

PARÁDI: *A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914.* — PARÁDI József: *A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914.* Bölcsészdoktori disszertáció (ELTE BTK). Kézirat. Budapest, 1984.

PARÁDI: *A magyar állam határőrizete 1920-1941.* — PARÁDI József: *A magyar állam határőrizete 1920-1941.* Hadtudományi kandidátusi értekezés (MTA). Kézirat. Budapest, 1990.

JOGSZABÁLYOK

1867/XII.tc.	—	1867/XII.tc. a magyar korona országai és az Ő Felsége uralkodása alatt álló többi országok között fennforgó közös érdekű viszonyokról, s ezek elintézésének módjáról.
1881/XXXVIII.tc.	—	1881/XXXVIII.tc. a kivándorlási ügynökségekről.
1903/VI.tc.	—	1903/VI.tc. az útlevélügyről.
1903/VIII.tc.	—	1903/VIII.tc. a határrendőrségről.
1922/VIII.tc.	—	1922/VIII.tc. a Magyar Királyi Vámőrség és a Magyar Királyi Pénzügyőrség létszámának, kiegészítési módjának és felfegyverzésének megállapításáról.
1922/XIV.tc.	—	1922/XIV.tc. a Magyar Királyi Folyamőrség szervezetéről, létszámának kiegészítési módjának és felfegyverzésének megállapításáról.
5 043/1891.ME.r.	—	5 043/1891.ME.r. határőrizeti utasítás.
5 047/1919.ME.r.	—	5 047/1919.ME.r. a rendőrség államosításáról.
122 295/1922.BM.r.	—	122 295/1922.BM.r. a Magyar Királyi Folyamőrség szervezéséről, létszáma kiegészítési módjának és felfegyverzésének megállapítása és a 1922/XIV.tc. végrehajtása.

Mellékletek jegyzéke:

I.sz. melléklet

A dualizmuskori magyar rendvédelmi testületek és rendészeti szervezetek létszáma és azon belül a határőrizeti élőerő nagysága, valamint a határőrizetben szolgálatot teljesítő összes élőerőhöz viszonyított százalékos aránya.

II.sz. melléklet

A határőv.

III.sz. melléklet

A két világháború közötti rendvédelmi és rendészeti testületek létszáma és azon belül a határőrizeti élőerő nagysága, valamint az összrendvédelmi és rendészeti erőkhöz viszonyított aránya.

PARÁDI József: *A magyar állam határőrizete 1920-1941.* Hadtudományi kandidátusi értekezés (MTA). Kézirat. Budapest, 1990.

I.sz. melléklet

A dualizmuskori magyar rendvédelmi testületek és rendészeti szervezetek létszáma és azon belül a határőrizeti élőerő nagysága, valamint a határőrizetben szolgálatot teljesítő összes élőerőhöz viszonyított százalékos aránya.

A határőrizetben részt vevő szervek	A személyi állománynak állomásozó része		ÖSSZESEN:
	a szerb-román határon	az örökös tartományok irányában	
Magyar Királyi Határrendőrség	180 (6.03 %)	271 (9.09 %)	**451 (15.18 %)**
Határszéli csendőrség	1 052 (35.25 %)	—	**1 052 (35.25 %)**
A Magyar Királyi Pénzügyőrség határőrizetben részt vevő erői	300 (10.06 %)	299 (10.02 %)	**599 (20.08 %)**
Vámhivatalok	251 (8.41 %)	—	**251 (8.41 %)**
Vesztegintézetek	39 (1.30 %)	—	**39 (1.30 %)**
Egészségügyi állomások	36 (1.90 %)	36 (1.20 %)	**72 (2.40 %)**
Révhivatalok		70 (2.35 %)	**70 (2.35 %)**
A határszéli erdőhatóságok fegyveres tagjai	200 (6.72 %)	250 (8.37 %)	**450 (15.09 %)**
ÖSSZESEN:	**2 058 (68.97 %)**	**926 (31.03 %)**	**2 984 (100 %)**

Forrás ! PARÁDI József et.al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története.* Budapest, 1996[2], Osiris, 284.p.

II.sz. melléklet

A határőv.

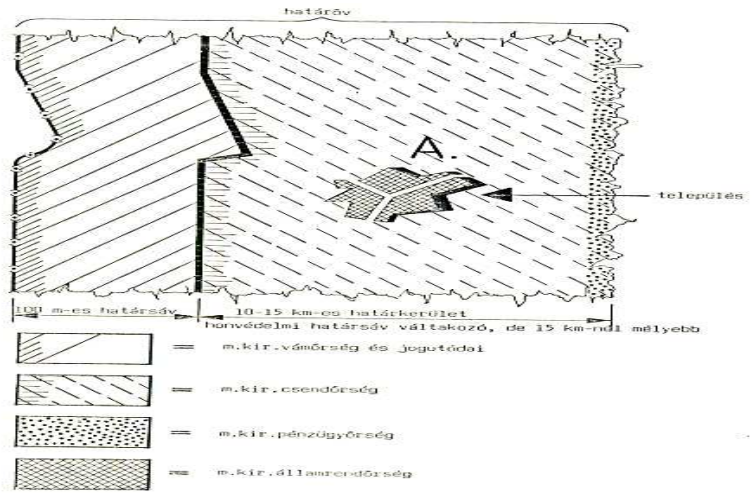

Forrás ! PARÁDI József: *A magyar állam határőrizete 1920-1941.* Hadtudományi kandidátusi értekezés (MTA). Kézirat. Budapest, 1990, 493.p.

III.sz. melléklet

A két világháború közötti rendvédelmi és rendészeti testületek létszáma és azon belül a határőrizeti élőerő nagysága, valamint az összrendvédelmi és rendészeti erőkhöz viszonyított aránya.*

	TESTÜLET	Létszám	Határszolgálatosok	%
1	Büntetés-végrehajtás	3 000 fő	1 052 fő	8.76
2	Magyar Királyi Csendőrség	12 000 fő	—	—
3	Magyar Királyi Képviselőházi Őrség	78 fő	—	—
4	Magyar Királyi Koronaőrség	58 fő	500 fő	9.09
5	Magyar Királyi Pénzügyőrség	5 500 fő	500 fő	4.16
6	Rendőrségek	12 000 fő	—	—
	Rendvédelmi testület	**32 636 fő**	**2 052 fő**	**6.28**
1	Magyar Királyi Egészségügyi Állomások	70 fő	70 fő	100.00
2	Magyar Királyi Erdőhatóságok **	25 000 fő	250 fő	1.00
3	Magyar Királyi Révhivatalok	60 fő	60 fő	100.00
4	Magyar Királyi Vámhivatalok	251 fő	251 fő	100.00
5	Magyar Királyi Vesztegintézetek ***	40 fő	40 fő	100.00
Rendészeti szervezet ÖSSZESEN		**25 428 fő**	**671 fő**	**2.63**
Rendvédelmi + rendészeti szervezet ÖSSZESEN		**58 057 fő**	**2 723 fő**	**4.69**

Forrás ! PARÁDI József et.al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története.* Budapest, 1996[2], Osiris, 283-285.p.

* A rendvédelmi testületek és a rendészeti szervezetek határőrizeti részfeladatokat ellátó munkatársai (határszolgálatosok) — a rendőrségek, a vámhivatalok és az egészségügyi állomások, valamint a vesztegintézetek kivételével, a határőrizeti teendőik mellett — az intézményük alapfeladataiból fakadó teendőket is ellátták.

** Úgynevezett *közhatósági jogú személyeket* kellett fenntartani a vonatkozó törvényben meghatározott erdőterületek nagyságától, illetve a vasútvonalak, távírdai vonal, valamint gát hosszától függően a mindenkori tulajdonosnak. Ezen személyek tényleges létszáma alapvetően becslés alapján állapítható meg. A *közhatósági jogú személyek* fizetésüket az őrzendő műtárgy, terület tulajdonosától kapták, azonban hatósági esküt tettek, megkülönböztető jelvénnyel és lőfegyverrel is rendelkeztek. Joguk volt az őrzendő vagyon ellen cselekvők, továbbá a tetten ért bűncselekményt elkövetők ellen fellépni. A határőrizetbe a határmenti erdőigazgatóságok erdőőrei kapcsolódtak be.

*** A határőrizetben részt vevő rendészeti szervezetek munkatársai fegyverrel és más fizikai kényszerítő eszközzel nem rendelkeztek. Egyedül az erdőhatóságok erdőőrei rendelkeztek lőfegyverrel, mint közhatósági jogú személyek. A rendészeti szervezetek döntéseik kikényszerítését a rendvédelmi testületek bevonásával voltak képesek megvalósítani.

0390 PARÁDI József

Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában

Az Osztrák-Magyar Monarchia dualisztikus államalakulat volt, amelyben két szuverén állam az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság bizonyos ügyeit közösen intézte. Ez az állítás megfelel ugyan a történelemtudomány 2010. évi ismereteinek, illetve a korabeli gyakorlatnak. Nem szabad azonban elfeledkezni arról, hogy a kiegyezésnek a maga korában két féle értelmezése volt.

A HABSBURG-dinasztiához közel álló körök úgy szerették volna értelmezni a kiegyezést, hogy a dualisztikus államalakulat olyan ország, ahol a birodalom két felében bizonyos helyi ügyeket önállóan intéznek ugyan, azonban az államalakulat egészének a kormányzása az uralkodót illeti meg.

Ezzel szemben a kiegyezés magyar felfogása szerint a birodalom két független ország szövetsége, amelyben egyes ügyeket közösen intéznek. A gyakorlatban a magyar felfogás érvényesült. A kiegyezéskor azonban ez még nem volt mindenki számára egyértelmű. Ezt tükrözte az államalakulat két féle elnevezése is. Mindkét elnevezés használatát uralkodói utasítás tette lehetővé. Nevezetesen:

- „Osztrák-Magyar Monarchia" (Österreichisch-Ungarische Monarchie)
- „Osztrák-Magyar Birodalom" (Österreichisch-Ungarisches Reich)[1]

A dualizmus, mint fogalom jelen esetben Ausztria és Magyarország viszonyrendszerét jelöli, amelyet a kiegyezési törvények szabályoztak. A kiegyezési törvények azonban magukban foglalták az uralkodói hatalom és az alkotmányosság szerepének szabályozását is.[2]

Témánk szempontjából azért fontos a közös érdekű viszonyok — vagy ahogyan az osztrák kiegyezési törvény fogalmaz a közös ügyek témája — mert annak tisztázása által helyezhető el a testőrségek feladatköre az Osztrák-Magyar Monarchia struktúrájában. A közös érdekű viszonyokat a magyar kiegyezési törvény az osztráknál részletesebben szabályozta. A magyar kiegyezési törvényben foglalt témák négy csoportba tartoznak.

1. Az uralkodói udvartartás.
2. A Pragmatica Sanctio-ból származó közös ügyek. Ezért ezen ügyeket pragmatikus ügyeknek is nevezték. Ide tartozott a külügy, a hadügy és ezek finanszírozására hivatott pénzügy.
3. A hitelügy. Ide tartoztak a korábbi államadósságok is.
4. A vám- és kereskedelmi szövetség és azon közös érdekű viszonyok, amelyeknél fenn állt ugyan a közös rendezés lehetősége, azonban az egyeztetés eredménytelensége esetén a két társország önálló intézkedésre is jogosult volt. Ide tartoztak a gazdasági szerződések külállamokkal, a közvetett adózás, a vasút-, hajózás- és postaügyek összehangolása, valamint a pénzrendszer és jegybank. Ezen ügyek csoportját dualisztikus ügyeknek is nevezték.[3]

Témánk tekintetében az uralkodói udvartartás és a pragmatikus, ügyek közül a hadügy érdekes.

Az uralkodói udvartartás témája ugyan szerepel a közös ügyek között, azonban csupán a magyar kiegyezési törvényben. Az osztrák kiegyezési törvény nem is foglalkozott az udvartartás kérdésével.

A magyar kiegyezési törvényben is úgy szerepel az udvartartás, mint ami nem tartozik a közös ügyek közé. Joggal merülhet fel a kérdés, hogy akkor miért kellett egyáltalán megemlíteni ezt a témát a kiegyezési törvényben? Egyértelmű, hogy a magyar fél ezzel is hangsúlyozni kívánta a kiegyezés magyar felfogását. Nevezetesen, hogy a kiegyezés eredményeként a monarchia két külön országból áll. Két ország kapcsolatáról van szó, ahol az udvartartás sem közös, még akkor sem, ha a két állam legfőbb közjogi méltóságát egy személy tölti be.

Nem véletlenül hangsúlyozták a kortársak Magyarország szuverenitását és igyekeztek azt kidomborítania két birodalomrész viszonyát szabályozó magyar törvényben. Az 1848/1849-es forradalom és szabadságharcot cári segédlettel vérbe fojtó HABSBURG hatalom ugyanis a „Verwirkungstheorie" (az úgynevezett jogeljátszás elmélet) létrehozásával igyekeztek elméleti alapot teremteni annak, hogy a magyar államot felszámolták. A hg. Karl SCHWARZENBERG –től származó jogeljátszás elméletet a SCHMERLING-rezsim ismét előtérbe helyezte.[4]

Függetlenül azonban attól, hogy az udvartartás nem tartozott a közös ügyek közé a magyar fél a magyar király udvartartási költségét mindig az osztrák császár udvartartási költségeivel azonos összegben állapította meg. Ebben a tekintetben nem követték a közös költségek két állam közötti elosztásának azon elvét, amely a két társország gazdasági erejét kifejező kvótát tekintette a közös terhek megosztási arányának. **(I.sz. melléklet)**

A hadügy témája azért érdekes, mivel a császár és a király testőrségeinek személyi állománya egyaránt a haderőből kapta utánpótlását. Az Osztrák-Magyar Monarchia fegyveres ereje a hadseregből a haditengerészetből, valamint — a hadseregen belül, a közös hadsereg mellett szervezett — honvédségből és Landwehr-ből állt, amelyhez háború időszakában a népfelkelő és Landsturm

alakulatok kapcsolódtak. A fegyveres erő egészére érvényesült az uralkodó vezérleti, vezényleti és belszervezeti joga, a Magyar Királyi Honvédség tekintetében megkötésekkel és minisztériumi ellenjegyzéssel.[5] A haditengerészet és a közös hadsereg, valamint a honvédség rendelkezett elkülönült tisztképző intézményekkel. A közös hadsereg vezérkari tisztképző intézménnyel is rendelkezett.[6] Ezen intézményekben avatott tisztek közül került ki a testőrségek személyzetének tiszti állománya.

Az Osztrák-Magyar Monarchiában összesen hat testőr szervezet működött. Az osztrák császárt négy a magyar királyt pedig két testőr szervezet védelmezte függetlenül attól hogy, a két közjogi méltóságot egy személy töltötte be. A testőrségek természetesen nem csupán az uralkodót, hanem annak közvetlen környezetét is védelmezték.

Császári testőrségek voltak: a *Császári Alabárdos Testőrség* (89 fő) a *Császári Darabont Testőrség* (65 fő), a *Császári Lovas Testőrség* (140 fő), a *Császári Gyalogos Testőrség* (286 fő).

Királyi testőrségek voltak: a *Magyar Királyi Nemesi Testőrség* (92 fő), a *Magyar Királyi Darabont Testőrség* (53 fő).

A királyi testőrségek létszáma 145 főt tett ki, valamennyi testőrség együttes létszáma pedig 725 fő volt.[7]

2010.XII.31. a Köztársasági Őrezred meglehetősen sokszínű feladatköre közé tartozó teendők egy részét a dualizmus időszakában külön testületek látták el. Elődeink úgy gondolták, hogy a magyar államiságot szimbolizáló koronázási jelvények, valamint az országgyűlés védelmét nem helyes, ha a végrehajtó hatalmat gyakorló kormánynak alárendelt egyik rendvédelmi testület alakulata, látja el. Ebből fakadóan — a magyar hagyományokkal összhangban — külön *Magyar Királyi Koronaőrség* (58 fő) működött.[8] A koronaőrség a koronaőrök alárendeltségébe tartozott. A koronaőröket az országgyűlés az államfővel egyetértésben kérte fel. Az országgyűlés biztonságát pedig a *Magyar Királyi Képviselőházi Őrség* (58 fő vigyázta.[9] A képviselőházi őrség a házelnök felügyelete alá tartozott. Mindkét testület az ország költségvetésében elkülönült önálló költségvetéssel rendelkezett. Felszerelésük, fegyverzetük, egyenruházatuk és szabályzataik egyediek voltak. A személyi állomány utánpótlása — a testőrségekhez hasonlóan — a fegyveres erők köréből került ki.[10]

A koronaőrség, a képviselőházi őrség és a testőrségek ugyan katonailag szervezett őrtestületek voltak ugyan, azonban nem tartoztak a honvédelmi tárca alárendeltségébe, a haderő kötelékébe.

A testőrségek a főudvarmester irányítása alá tartoztak. Szükség esetén a szolgálattevő szárnysegéd is utasíthatta a testőrségeket. A testőrségek szolgálata számra a keretet az udvartartás működését szabályozó „Udvari szolgálati rend" című szabályzat tartalma biztosította. A korabeli testőrségek teendőiben a díszelgő jellegű tevékenység napjainkhoz képest sokkal erőteljesebb volt. A civilruhás feladatokat nem is a testőrök látták el, hanem a területileg illetékes rendvédelmi szervezetek detektív testületeinek csoportjai végezték ezen teendőket. Ez a szisztéma valósult meg a két világháború közötti időszakban is.[11]

Az uralkodót és közvetlen környezetét valamennyi testőrség az udvari rendhez igazodva őrizte. Ferenc József azonban soha nem lehetett egyszerre egyidőben valamennyi testőrsége tevékenységének kedvezményezettje. A magyar testőrségek feladata a magyar király, az osztrák testőrségek feladata pedig az osztrák császár őrzése volt. Hiába töltötte azonban be mindkét közjogi méltóságot Ferenc József egyszemélyben. Magyarország területén ugyanis az uralkodó és kísérete biztonságáért a magyar testőrségek voltak felelősek. A Magyar Királyi Darabont Testőrség pedig — ellentétben a Magyar Királyi Nemesei Testőrséggel — a magyar Szent Korona alá tartozó országokon kívül eső terültre nem kísérhette el az uralkodót. Íly módon sohasem jöhetett létre az a helyzet, hogy az uralkodót valamennyi közjogi méltóságához szervezett testőrsége egyszerre védelmezze. A magyar Szent Korona alá tartozó területeken a magyar testőrségek kizárólagos jogosultsága természetesen nem zárta ki, hogy az uralkodó kíséretében a magyarországi utazásai alkalmával nem tartózkodhatott néhány fő a császári testőrségek tisztjei közül. Az uralkodó és kísérete védelmét azonban a Magyar Királyság területén a magyar testőrségek a magyarországi rendvédelmi testületekkel karöltve látták el.[12]

A Magyar Királyi Nemesi Testőrség tekintélyes múlttal rendelkező szervezet volt, amelyet Mária Terézia alapított. Ferenc József az önkényuralom időszakában a szervezetet feloszlatta ugyan, azonban a kiegyezést követően a testületet helyre állította. Ferenc József 1867. június 08-ai koronázásakor azonban a Nemesei Testőrség még nem lehetett jelen, mivel nem állt kellő idő rendelkezésre a szervezet létrehozására. Ezért a nemesi testőrséget 37 huszártiszt helyettesítette. A Magyar Királyi Magyar Királyi Nemesi Testőrség visszakapta az elődei által használt bécsi épületet az úgynevezett testőrpalotát. A jó fekvésű nagyértékű épületet a pártállam időszakában a magyar kormány — sajátos ideológiai megfontolásoktól vezérelve — lényegében elkótyavetélte. A nemesi testőrség eskűszövege megegyezett az 1760. szeptember 11-én kelt királyi alapítólevélben foglalt eskü szövegével.

A másik magyar testőrséget a Magyar Királyi Darabont Testőrséget 1904-ben hozták létre. Feladatát a királyi vár őrzése, illetve jeles ünnepségek alkalmával díszelgő teendők végzése alkotta. A Magyar Királyi Darabont Testőrség laktanyája a vár alatt a Palota téren állt. E terület neve jelenleg Dózsa tér. A testőr laktanya a Palota tér északi részén az Attila krt. sarkán állt. Bejárata az Attila krt. 4. szám alól nyílott. A Magyar Királyi Nemesei Testőrség és a Magyar Királyi Darabont Testőrség maradványaiból hozták létre 1920. augusztus 10-én a Magyar Királyi Testőrséget, miután HORTHY Miklós és családja a fővezérség Gellért szálló-beli szálláshelyéről a királyi várba költözött. A Magyar Királyi Testőrség a Magyar Királyi Darabont Testőrség laktanyáját kapta meg. Ezt az épületet nevezték el BESSENYEI Testőr Laktanyának.[13]

Az erőteljesen díszelgő jellegű testőrségi feladatok eredményes megvalósítására egyértelműen a katonák voltak a legalkalmasabbak. A testőrségek személyi állományába való felvétel előfeltétele a katonai szolgálat volt. A testőrségekhez ép, egészséges testalkatú személyek kerülhettek, akik számára nem volt újdonság a katonai fegyelem és a díszelgésben is már járatosak voltak. A dualizmus időszakában a fegyveres szervezeteknél a kívánatos testmagasság minimum 160 cm volt. A testőrségeknél ezt a testmagasság minimumot 170 cm-ben állapították meg. Az ép testalkat és a kellő testmagasság azonban önmagában kevés volt a felvételhez. A leendő testőrökkel szembeni követelmény volt az egészséges fizikai és pszichikai állapot, valamint az erkölcsös életmód. A testmagasság kivételével a követelmények lényegében azonosak voltak a fegyveres erők tisztjeivel szemben támasztott követelményekkel. Testőrségi szolgálatra a fegyveres erők tisztjei jelentkezhettek. Közülük válogatták ki a legkiválóbbakat. Előnyt élveztek ugyan a harctéri sérüléssel rendelkezők, azonban ez a sérülés egyrészt nem gátolhatta őket a testőrségi szolgálat ellátásában, másrészt pedig nem csorbíthatta az ép testalkati követelményt. A testőr tiszteknek több nyelven kellett társalogni tudniuk, illetve előírás volt számukra a táncolni tudás is. A testőrségekbe 45 évesnél idősebb személy nem kerülhetett, és 60 évesnél korosabb személy nem teljesíthetett szolgálatot. A fegyveres erő testőrségbe jelentkező tisztjeiről listát vezettek. A lista sorrendjét az alkalmasság figyelembe vételével alakították ki. A legalkalmasabb jelentkező állt a lista élén. A listát rendszeresen aktualizálták.[14]

A testőrség személyi állományára vonatkozó előírások összhangban álltak az állami alkalmazottak szabályozásaival. Általános elv volt, hogy a szolgálati idő 40 év volt. 10 évi szolgálati idő a fizetés negyven százalékával azonos összegű nyugdíjra jogosította fel az állami alkalmazottat, amely minden további szolgálati évvel két százalékkal nőtt. Az aktív állami szolgálatban tölthető életkor felső határa 65 év volt. 65 év felett, vagy 40 évnél több szolgálati idővel senkit sem lehetett foglalkoztatni állami szférában.[15]

Ez a rendezési elv kezdetben a fegyveres szolgálatot ellátókra változtatás nélkül terjedt ki. A fegyveres szervezetek körében azonban tarthatatlan volt mivel — a civil életnél jelentősen megerőltetőbb szolgálatellátás miatt — már a nyugdíjba vonulás előtt elhunyt az érintettek jelentős része. Akik pedig megélték a nyugdíjukat döntő többségében a nyugdíjba vonulásukat követően néhány éven belül elhaláloztak. Ezért a fegyveres szolgálatot ellátó állami alkalmazottak szolgálati idejének első öt évét duplán számították a nyugdíjba vonulás, és a nyugdíj összegének kiszámítása tekintetében. Íly módon a civil állami alkalmazottakhoz képest öt évvel korábban, de azonos feltételekkel vonulhattak nyugdíjba a fegyveres szolgálatot ellátó állami alkalmazottak.[16]

A testőrségi szolgálatot ellátók esetében a rendezési elvek megegyeztek a haderőben fegyveres szolgálatot ellátó állami alkalmazottakéval. A testőrök olyan katonák voltak, akik nem a véderőben, hanem az uralkodó katonai osztagaiban teljesítettek szolgálatot. Ebből a helyzetből fakadóan a testőrségbe belépőknek le kellett mondaniuk a haderőbeli ellátmányukról. Ez természetesen nem vonatkozhatott a már megszerzett nyugdíjjogosultságokra. A testőrök kizárólag testőrségi ellátmányban részesülhettek, amely kedvezőbb volt mint a haderőben. A testőrségi nyugdíjjogosultságukra vonatkozó szolgálati időszerzés a testőrségnél kezdődött. A testőrségeknél azonban „csupán” 60 éves korig teljesíthettek szolgálatot. Nyugdíjba vonulásuk alkalmával lényegében két nyugdíjra voltak jogosultak. Egyrészt arra, amire a haderőben szolgált évek után jogosultságot szereztek, másrészt pedig arra, amely a testőrségben teljesített szolgálati idejük alapján járt. Igaz ugyan, hogy mindkét nyugdíj a fizetés kisebb hányadát tartalmazta, mintha a testőr egy szervezetnél töltötte volna le aktív szolgálatát, azonban a magasabb testőrségi fizetés a különbözetet bőségesen pótolta, arról nem is beszélve, hogy a két nyugdíj összesített százalékos értéke is általában magasabb volt, mintha egy helyen szolgált volna csupán a nyugállományba vonuló testőr. Az aktív és a nyugállományú testőrök valamennyi testőrségi járandóságát az udvar fedezte. A testőrök korábbi katonai szolgálata során keletkezett nyugellátási járandóságait pedig a haderő biztosította.[17]

A testőrökre ugyan a katonákkal szemben támasztott általános elvárások vonatkoztak, azonban elöljárójuk a főudvarmester volt, aki egyben valamennyi testőrség ezredesi címét is viselte. Ettől eltekintve azonban a testőrségek kapitányai önálló parancsnokok voltak, a testőrségek független szervezetként működtek. A testőrségek tagjai katonai rangot viseltek ugyan, azonban a testőrségi rangok a haderőbeli rangoknál magasabbak voltak. A Magyar Királyi Nemesi Testőrségnél a testőrkapitány haderőbeli altábornagynak, a testőr főhadnagy a haderő vezérőrnagyának, a testőr hadnagy a haderő ezredesének, a testőr őrmester a haderő őrnagyának, a testőr alőrmester a haderő századosának, a testőr a haderő hadnagyának, a testőrsegédtiszt a haderő századosának, a testőr orvos pedig a haderő ezredorvosának felelt meg.[18]

Némileg eltért a helyzet a Magyar Királyi Darabont Testőrségnél, ahol legénységi állomány is teljesített szolgálatot. Legénységi állomány tekintetében a testőrséghez kerülés életkori határa nem 45, hanem 35 év volt. A testőrségi elvárásoknak megfelelő legénység — a haderőben teljesített tényleges sorkatonai szolgálati idejének letöltése nyomán — lehetőséget kapott három éves testőri szolgálat vállalására, ezután pedig évente újíthatta meg szolgálati viszonyát. A testőr legénység a haderő altiszti rangjának a jellegével bírt, hasonlóan a csendőr legénységhez.[19]

A testőrség legénységi állományára is kiterjedt az úgynevezett igazolványos altiszti fogalom. Azokat nevezték igazolványos altiszteknek, akik az államapparátusban olyan beosztásokat töltöttek be, amelyeknek a képesítési követelménye az érettséginél alacsonyabb volt és valamilyen — nem fegyelmi — okból kikerültek a fegyveres testületek tagjainak a köréből. Őket látták el a helyzetüket dokumentáló igazolvánnyal. Nevezetesen ezen igazolvánnyal rendelkező személyek számára az állami szervezetek tekintetében a megüresedett állások betöltését illetően elsőbbséget kellett biztosítani, ha egyébként a beosztáshoz kapcsolódó képesítési követelményeknek megfeleltek.[20]

Összességében bizton állítható, hogy a magyar testőr szervezetek és tevékenységük — hasonlóan a császári testőrségekhez — nem tartoztak a közös ügyek hatáskörébe. A Magyar Királyság legfőbb közjogi méltóságát betöltő személy és közvetlen környezete védelmének ilyen jellegű biztosítása nem csupán egyszerű feladat besorolás volt. Elvi kérdést jelentett ugyanis, hogy milyen megítélésben részesül a testőrség, mint szervezet és a tevékenység. Az Osztrák-Magyar Monarchia testőrségi rendszere is egyértelmű bizonyítéka annak, hogy az államalakulat nem egységes birodalom két része, hanem két ország olyan szövetsége volt, amely bizonyos ügyeit közösen intézte.

A testőrségek függetlenek voltak az állam más alrendszereitől. A személyi állomány humán viszonyrendszerét azonban az állami alkalmazottakra vonatkozó szabályozásokra tekintettel alakították ki, azokkal összhangban működtek.

A testőr szervezetekben ugyan katonák teljesítettek szolgálatot, azonban nem tartoztak a haderő állományába. A testőrszervezetek személyi állománya lényegében kettős szűrőn esett át mielőtt elkezdhette testőri szolgálatát, nevezetesen a katonai és a magasabb igényeket támasztó testőri rostán. Ebből fakadóan a dualista monarchia katonatársadalmának színe virága teljesített szolgálatot ezen szervezetekben.

Jegyzetek:

[1] Az uralkodó 1868. XI. 14-én az állam összességnek a megjelölésére „Osztrák-Magyar Monarchia" (Österreichisch-Ungarische Monarchie) „Osztrák-Magyar Birodalom" (Österreichisch-Ungarisches Reich) alternatív kifejezések használatát rendelte el a közös külügyminisztérium élére 1867. végén kinevezett — akkor már báróból grófi rangra emelt — Friedrich Ferdinánd BEUST Reichskanzler-nek írott levelében. BEUST-nak azért adományozott az uralkodó birodalmi kancellári címet, mert egyben a HABSBURG-ház minisztere is volt. A másik két közös miniszter a közös pénzügyminiszter és a közös hadügyminiszter Reichsminister címet kapott. A közös ügyek tárcáinak irányítói azonban nem alkottak közös kormányt. A közös minisztertanácson részt vett a két társország miniszterelnöke és a közös ügyek miniszterei, valamint a téma által érintett osztrák és magyar minisztériumok vezetői. Ha a közös minisztertanácson az uralkodó is részt vett azt koronatanácsnak nevezték.
GALÁNTAI: 118-121.p.

[2] Az osztrák és a magyar kiegyezési törvények nem két birodalomrész, illetve két ország közötti szerződés becikkelyezései, hanem az uralkodó és a magyar országgyűlés, illetve az uralkodó és a Reichsrat közötti egyeztetések eredményei, amelyek szövegükben is eltérnek ugyan egymástól bár tartalmukban azonosak.
1867/XII.tc. ; 1867.Nr.146.

[3] GALÁNTAI: op.cit. 89-135.p.

[4] A jogeljátszás elméletének tarthatatlanságát DEÁK Ferenc vezette le.
DEÁK: 170-171.p.

[5] A „vezérleti" (Leitung) jogba a hadüzenet joga is beletarozott. A „vezényleti" (Führung) jogba a fegyveres erő irányítása tartozott, azt az uralkodó bármikor bárhová küldhette. A „belszervezeti" (innere Organisation) jogba az összes belső ügy beletartozott, mint például a szervezeti felépítés meghatározása, a szolgálati nyelv megállapítása, a tisztek kinevezése, a fegyelmezés stb.
1868/XL.tc. ; 1868/XLI.tc. ; 1868/XLII.tc. GALÁNTAI : op.cit.

[6] BERKÓ: 71-72.p.
[7] PARÁDI: *A magyar rendvédelem története.* 72-73.p.
[8] TÓTH
[9] RÁTVAY
[10] 1789/1911.HM.kr.
[11] FAZAKAS
[12] PARÁDI: *A magyar rendvédelem története.* 91-94.p.
[13] BANGHA
[14] 1899/1900.HM.r.
[15] PARÁDI: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945.
[16] Loc.cit.
[17] 1899/1900.HM.r.
[18] Loc.cit.
[19] Loc.cit.
[20] 1873/II.tc.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

BANGHA — BANGHA Ernő: *A Magyar Királyi Testőrség 1920-1941.* Budapest, 1990, Európa. 403 p. HU-ISBN 963 07 5215 8.

BERKÓ — BERKÓ István (szerk.): *A Magyar Királyi Honvédség története 1868-1918.* Budapest, 1928, Magyar Királyi Hadtörténeti Levéltár. 601 p.

DEÁK — DEÁK Ferenc: *Adalékok a magyar közjoghoz.* Pest, 1865, s.n.

GALÁNTAI — GALÁNTAI József: *A Habsburg-monarchia alkonya. Osztrák-magyar dualizmus 1867-1918.* Budapest, 1985, Kossuth. 387 p. HU-ISBN 963 09 2589 3.

PARÁDI: A magyar rendvédelem története. — PARÁDI József et al. (szerk.) : *A magyar rendvédelem története.* Budapest, 1996[2], Osiris. 367 p. HU-ISBN 963 04 7958 3.

RÁTVAY — RÁTVAY Géza: *A koronaőri intézmény a magyar alkotmányban.* Budapest, 1898, Atheneum.

TANULMÁNYOK

FAZAKAS — FAZAKAS László: A Magyar Királyi Testőrség, a Magyar Királyi Koronaőrség és a Magyar Királyi Képviselőházi Őrség a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* V.évf. (1995) 6.sz. 27-38.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1994. októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme”* című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945. — PARÁD Józsefi: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XV.évf. (2008) 17.sz. 57-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2003. november 11-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A rendvédelem humán viszonyai”* című XVII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TÓTH — TÓTH László: A képviselőházi Őrség születésének története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* IV.évf. (1994) 5.sz. 36-41.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Háború, forradalom, trianon”* című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JOGSZABÁLYOK

1867/XII.tc. — 1867/XII.tc. a Magyar Korona országai és az Ő Felsége uralkodása alatt álló többi ország között fennforgó közös érdekű viszonyokról és ezek elintézésének módjáról.

1867.Nr.146. — 1867.Nr.146. Betreffend die allen Lindärn der Österreichischen Monarchie gemeinsamen Angelegenheiten und die Art ichrer Behandlung.

1868/XL.tc. — 1868/XL.tc. a véderőről.

1868/XLI.tc. — 1868/XLI.tc. a honvédségről.

1868/XLII.tc. — 1868/XLII.tc. a népfelkelésről.

1873/II.tc. — 1873/II.tc. a kiszolgált altisztek alkalmazásáról.

1899/1900.HM.r. — 1899/1900.HM.r. szervi határozványok a császári és királyi testőrségek számára.

1789/1911.HM.kr. — 1789/1911.HM.kr. a Magyar Királyi Koronaőrség szervezeti és szolgálati szabályzata.

I.sz. melléklet

Az osztrák császár és a magyar király udvartartási költségei

Tárgyév	Az osztrák császár udvartartási költsége	Ausztria költségvetésének %-a	A Magyar Király udvartartási költsége	Magyarország költségvetésének %-a
1868	3 250 000 Ft	1,1 %	3 250 000 Ft	2,5 %
1869	3 250 000 Ft		3 250 000 Ft	
1880	4 650 000 Ft		4 650 000 Ft	
1910	4 650 000 Ft	1 % alatt	4 650 000 Ft	1 % alatt
1913*	11 300 000 korona	1 % alatt	11 300 000 korona	1 % alatt

*A valutareform nyomán 1 forintnak 2 korona felelt meg.

Forrás! GALÁNTAI József: *A Habsurg-monarchia alkonya. Osztrák-magyar dualizmus 1867-1918.* Budapest, 1985, Kossuth, 91-94.p.

SOM Krisztián

A német gyarmatok rendvédelmi erői

Talán kevésbé közismert, hogy a császári Németország az 1880-as évek elején kezdődő gyarmatosítási „harcból" kivette részét. Természetesen a jelentős gyarmati hagyományokkal – és így területtel – rendelkező Portugália, Franciaország és az Egyesült Királyság (Nagy Britannia) mellett, már csak a fennmaradt „szabad" területek harcaiért folytatott küzdelemben érhetett el eredményeket. A Német Birodalom 1884-ben kezdte a gyarmatosítási törekvéseinek megvalósítását, amely módszer a többi európai hatalmaktól nemigen tért el. A gyarmatosítás a helyi uralkodókkal és vezetőkkel aláíratott kereskedelmi és védelmi szerződések által történt, amelyeket az európai államközi határegyezmények által körülhatárolt területen belül kötöttek.[1] Ahol a szerződések nem köt(h)ettek meg, ott a gyarmatosítók katonai erővel szereztek érvényt érdekeiknek, megszállás által vezeték be a gyarmatosító állam jogrendjét és közigazgatását. Így a XX. század első éveire lényegében kialakult a Német Gyarmatbirodalmat alkotó afrikai, kelet-ázsiai és csendes-óceáni területei, ún. védnökségei.[2]

A rendvédelmi szervek hatékonyságát a német gyarmati közigazgatás rendszere is jelentősen erősítette Afrikában: a törzsi vezetők a falvaikban kisebb súlyú ügyekben bíráskodási jogkörrel is bírtak, így saját hatáskörben tarthatták fenn a rendet.

A gyarmatok lakossága számos esetben lázadt fel az európai, esetünkben a német közigazgatás ellen (ezek közül kiemelten jelentős volt a német kelet-afrikai Maji–Maji felkelés 1905–1907-ben és a német délnyugat-afrikai herero- és hottentotta-lázadás 1904–1907-ben). Ezek elfojtásában döntően a katonai erőket vetették be, mely az afrikai német gyarmatokon a Császári Véderő (Kaiserliche Schutztruppe) nevet viselte. A Schutztruppe feladata a terület katonai védelme, de Afrikában elsősorban a belső lázadások és fegyveres összecsapások megszűntetése volt, azaz egyfajta csendőri tevékenységet látott el, mivel a gyarmati szomszédok felöl katonai fenyegetésről nemigen volt szó az I. világháború kitörése napjáig. A gyarmati hadsereg főparancsnoksága (Oberkommando der Schutztruppe[3]) Berlinben volt törvényben elrendelt felállításának napjától, azaz 1896. július 18-tól.[4] A Főparancsnokság közvetlenül a német kancellárnak volt alárendelve, de tényleges irányítását a Gyarmatügyi Hivatal (Minisztérium) látta el. A Főparancsnokság alá rendelték közvetlenül az 1889-ben felállított német kelet-afrikai Dar es Salaam, 1894 májusától a kameruni Sopo–Buea és a német délnyugat-afrikai Windhuk parancsnokságokat (Kommando der Schutztruppe). A Schutztruppe és a Polizeitruppe (Rendőri Csapat) egyes gyarmati egységeinek irányítója az 1896-os törvény értelmében a gyarmat kormányzója volt, a tényleges katonai parancsnokságot mindig egy magasabb rendfokozatú tiszt látta el. A Véderő gyarmati parancsnoksága alá századok (ún. Kompanie, Német Kelet-Afrikában: Feldkompagnie) tartoztak, minden századot 120–160 katona alkotott, akiket 3 szakaszba osztottak, melyeket legalább egy–egy géppuskával is elláttak, a katonák fegyverzete egy–egy már korszerűtlenné vált 1871 M puska volt. Minden századot 230–270 hordár segítségével saját utánpótlását és annak szállítását is megszervezhette. A német kelet-afrikai Schutztruppe 1911-ben már 14 századból állt; az állománytábla szerint, századonként – a német tisztek és tiszthelyetteseken túl – 1 afrikai törzsőrmesterből, 3 afrikai őrmesterből, 7 tizedesből, 11 őrvezetőből, 134 rendfokozat nélküli közkatonából (*askari*) és 6 jelzőtanoncból állt (162 fő) és az alapfegyverzet mellett 3 géppuskával is felszerelték, a századok mellé 30–48 hordárt is rendeltek.[5] Egyes közigazgatási körzetek (megyék) székhelyén állomásozó százada egy–három kikülönített szakasszal is rendelkezett, amely az alkörzetek közigazgatását biztosította.

A német gyarmatok rendvédelmét, a belső feszültségektől mentes területeken a Polizeitruppe-k (ritkábban „Landespolizei" elnevezéssel) látták el. A gyarmatokon igen nagy számban képviseltette magát a vámőrség is, mely a kereskedelmi útvonalak alapján, főként a tengerpartokon volt jelen, rendvédelmi feladata kizárólag a vámügyekhez kötődött. Az alábbiakban, a célszerűség okán gyarmatonként ismertetem a rendvédelmi szervek történetét.

A német gyarmatok közigazgatásában jelentős változás állt be 1907-ben, a Birodalmi Gyarmatügyi Minisztérium (Reichskolonialamt) átvette a Külügyi Minisztériumtól a gyarmati közigazgatás irányításának feladatkörét. A reformok a rendvédelemben is változást idéztek elő, s előtérbe került a Polizeitruppe szerepe, de továbbra is fennmaradtak a Schutztruppe csendőrségi feladatai is.

Togó. Az 1913-ban a 89 431 km^2 területű nyugat-afrikai gyarmaton alig több mint 1 millió lakossal bírt, köztük csak 368 (!) európai, legnagyobb arányban német polgár élt.

Togóban csak a Rendőrség (Polizeitruppe) működött, melynek 1905-ben a német vezetésen túl 16 afrikai altiszt és 506 afrikai közrendőr volt a tagja[6], 1908-ban már kilenc német rendőrtiszt és altiszt

irányított 550 közrendőrt. A falvak körzeteinek rendőreit néhol a törzsek vezetői, de általában a német hivatalnokok nevezték ki. A béke utolsó heteiben, 1914 nyarán a PFÄHLER főhadnagy[7] által vezetett Rendőrség 2 német tisztből, 11 német tiszthelyettesből (altisztből) és 530 afrikai rendfenntartóból állt, közülük 144-en Lomében, a közigazgatási székhelyen állomásoztak. A nagyobb és európaiak népesebb csoportja által lakott területeken a rendőrőrsök létszáma nagyobb volt (Sebbében 1895-ben 3 német rendőr szolgált, azonban az európai lakosság ekkor itt csak 9 fő volt összesen)[8]. A rendőrség afrikai tagjai még az 1871M puskákkal voltak felfegyverezve.[9]

Togóban, 1914 elején egy rendfenntartóra 1841 lakos jutott, a helyi vezetők nélkül a rend fenntartása – ilyen arány mellett – nem valósulhatott volna meg.

Kamerun. Az 1913-ban a 700 000 km^2 területű nyugat-afrikai gyarmaton hozzávetőlegesen 2,6 millió lakos élt, köztük 1871 európai vagy észak-amerikai (ebből 1600 német) polgár élt.

Az első rendvédelmi osztagot a nyugat-afrikai gyarmaton 1891. november 16-án állították fel, két évre rá hozták létre a gyarmati rendőrséget (Polizeitruppe vagy más néven Landespolizei) 100 fős létszámmal. E száz főből 45 volt nem-kameruni afrikai: togóiak, libériaiak és a brit Sierra Leonéből származó; havi bérük 20 márka volt ekkoriban és napi ellátmányban is részesültek.[10] A létszámot tekintve lassan növekedett a szervezet: 1903-ban még 204 fő, 1907-ben 400 rendőr volt az összlétszám, 1907-ben már 400 rendőr volt tagja, 1908-ban 11 német rendőrőrmester és 550 közrendőr alkotta[11], 1910-ben már 28 német és 621 afrikai[12] szolgált. A létszám növekedése arányban volt a teljes német igazgatás alá vont területekkel.

A kameruni rendőrség 1913 végén DICKMANN százados rendőrfelügyelő és további 3 tiszt (főhadnagy és hadnagy) vezetésével, 1 számvivő altisztből és 36 német tiszthelyettesből, valamint 1255 alacsonyabb rendfokozatú vagy rendfokozat nélküli személyből állt.[13] 1913-ban 36 rendőrös működött, a katonai igazgatású északi körzetekben a Schutztruppe látta el a rendvédelmi feladatokat.[14]

A kameruni Schutztruppét 1910-ben 178 német tiszt és tiszthelyettes vezette, az afrikaiakból toborzott legénység 1300 főt számlált.[15]

Kamerunban, 1910-ben egy rendfenntartóra 1222 lakos jutott (a Schutztruppe létszámával együtt).

Német Délnyugat-Afrika (Deutsch Südwestafrika). E dél-afrikai terület afrikai lakossága az 1904 és 1907 közötti ún. herero felkelésében igen nagyszámú veszteséget szenvedett, az amúgy is kis népsűrűségű terület tovább néptelenedett.[16] Az 1913-ban a 831 960 km^2 területű gyarmaton hozzávetőlegesen csak 140 000 lakos (!), köztük 14 830 nem-afrikai nemzetiségű (ebből 12 902 német állampolgárságú) polgár élt.

A gyarmati közigazgatást a kezdetekben – a helyi lakosság ellenállásai miatt – ún. rendőri kerületek útján gyakorolták. Az első évtizedekben fennálló hét körzetet 1909-ben 15-re, majd az utolsó békeévre (1914-re) 18-ra növelték, amelyek igazgatását főként polgári alkalmazottak látták el. 1912 júliusában 106 településen volt rendőrőrs illetve -állomás (utóbbiak az európaiak által kevésbé lakot vidékeken); Spitzkoppe és Kupferberg településeken rendőri raktárállomás működött. [17]

1905. március 1-jén nagyrészt a Schutztuppéből felállították a Német Délnyugat-Afrikai Császári Rendőrséget (Kaiserliche Landespolizei für Deutsch Südwestafrika), amely 1903-ban – akkor még a Schutztruppébe tagolva – 270 főt tett ki; 1907 október végén 1 őrnagyi rendfokozatban lévő rendőrfelügyelő (Polizei Inspekteur) vezette a beosztott személyi állományt: 5 főhadnagy felügyelő-tiszt (Inspektionsoffiziere), 1 számvivő altiszt, 72 törzsőrmester és 648 rendőr őrmester valamint 200 afrikai rendőrszolga (Polizeidiener), utóbbi állománycsoportot futárszolgálatra, járőrözésre illetve az afrikai lakossággal való kapcsolattartás miatt alkalmaztak.[18] 1914 első félévében a gyarmat rendőrségének vezetése 7 tisztből állt, akiket 9 hivatalnok segített, a végrehajtásban 68 rendőr tiszthelyettes (altiszt; Polizeiwachtmeister), 432 rendőr őrmester és tisztes, valamint 50 szerződéses rendőr dolgozott, valamint rajtuk kívül afrikai kisegítőrendőrök (rendőrszolgák).[19] A Landespolizei 1913-as költségvetése meghaladta a 3,8 millió márkát.

A német délnyugat-afrikai Schutztruppét a herero-lázadást követően jelentősen csökkentették, 1908-ban 3988 fő alkotta, mindegyikük német katona volt.

Német Délnyugat-Afrikában, 1908-ban egy rendfenntartóra 28 lakos jutott (a Schutztruppe létszámával együtt), ezzel az aránnyal a német gyarmatok között az első helyen állt a gyarmat.

Német Kelet-Afrika (Deutsch Ostafrika). Az 1912-ben a 997 301 km^2 területű kelet-afrikai gyarmaton hozzávetőlegesen 7,68 millió lakos élt, köztük 5 336 európai és ászak-amerikai, valamint 15 181 ázsiai és más afrikai államból származó polgár (arab, indiai, kínai, etióp, stb.) élt.

A gyarmat teljes terület csak az 1890-es évek végére vonták ellenőrzés alá (az utolsók között Ruanda és Urundi királyságokat 1897-ben), ezért a rend fenntartását a közigazgatás első éveiben a Schutztruppe végezte, majd a haderőn belül felállítottak egy rendvédelmi egységet, a rendőrőrsök ekkoriban még főként a tengerparti, európaiak által lakott területeken működtek.[20] A rendőrség 1896-ban még kisebb létszámmal bírt: 2 tisztből, 1 orvosból, 14 altisztből és 305 „askari"-ból (rendfokozat nélküli közkatona) tevődött össze; 1901-ben már 23 németből (tiszt és altiszt) és 614 afrikaiból állt.[21] Annak ellenére, hogy az igen nagy véráldozatot követelő Maji–Maji lázadás 1905 és 1907 között nagy területeken eredményezte katonai egységek bevetését rendfenntartás céljából, 1907-ben változtatást eszközölt a gyarmat polgári vezetése. A Schutztruppéből 1906. szeptember 1-én elkülönítették a rendfenntartó egységet, s felállították a Rendőri Csapatot (Polizeitruppe); feladata kizárólagosan a belső rend, személyek és vagyonok védelme volt. Létszáma ekkor a német tiszteken és altiszteken túl 2 afrikai tiszt, 120 altiszt és 1578 askari volt[22]; 1908-ban 42 európaiból és 1700 afrikaiból állt[23]. A Polizeitruppe vezetője RICHTER százados rendőrfelügyelő (Polizei-Inspekteur) volt – korábban Kilwa körzet elöljárója –, helyettese 1910-től pedig RUFF főhadnagy lett[24]. A Polizeitruppe parancsnoksága – akárcsak a Schutztruppéé – 1914-ig, a háború kitöréséig Dar es Salaamban volt.

Minden körzetben és alkörzetben egy–egy rendőri szakasz teljesített szolgálatot egy–két német őrmester vezetésével.[25] 1913-ban nagyobb létszámú rendőrörs működött a polgári igazgatású körzetek székhelyén és kis létszámú rendőrállomások az alkörzetek központjában is; ekkor 22 rendőrörs működött Német Kelet-Afrikában, azonban Bukoba, Ruanda és Urundi területén a részleges közigazgatási önállósággal bíró uralkodók saját rendfenntartó erőket működtettek. Természetesen a rendőri jelenlét nagyobb arányú volt az európaiak által lakott körzetekben. 1913-ban a rendőrfelügyelő és 3 tiszt vezette Polizeitruppe 59 német őrmesterből (Polizeiwachtmeister) és 2 fegyvermesterből, 147 afrikai altisztből és 1893 afrikai közrendőrből (Polizei-Askari) állt,[26] fegyverzetük még az 1871-es, francia–porosz háborúból visszamaradt puskákból állt. Ekkor a Polizeitruppe Dar es Salaamban nagyobb raktárat és tartalékos századot tartott fenn 12 afrikai altiszt és 108 *askari*val.[27] Az afrikai rendőrök jelentős része a Schutztruppétől leszerelt vagy vezényelt, kipróbált katonákból lettek.

Az afrikai közkatonák szolgálati ideje fél év próbaidő után legkevesebb 5 év volt, de a helyi lakosoktól kivívott tisztelet és jó bérezés gyakran a többszörös időre marasztalták a katonákat. Egy askari – teljes ellátás mellett – havi 20 rúpia (Rp.) illetményt kapott 1911-ben, mely igencsak jó fizetség volt a helyiek bérezéséhez képest. A lakhelyétől távolra vezényelt, századonként legfeljebb kettő, kiemelkedően példás, és legalább nyolc évi szolgálati idővel rendelkező közkatona havi illetménye pedig 30 Rp. volt.[28] Az afrikai közkatonák jó előmenetellel és magatartással magasabb beosztást érhették el, s akár törzsőrmesterré is előléptethették őket; 1900-as években már tiszt is válhatott belőlük (1911-ben kettő tiszti beosztás volt rendszeresítve afrikaiak részére a Schutztruppe állománytáblájában), azonban az afrikai tiszteket beosztásukban a német altiszteknek és tiszteseknek is alárendelték[29], mivel ez viszszásságot keltett, ezért ezt a gyakorlatot az 1910-es években megszüntették[30], s újabb afrikai altiszteket már nem neveztek ki tisztté. Az afrikai őrvezetők havonta 35 Rp.-t, a tizedesek 40 Rp.-t, az őrmesterek 50 Rp.-t, a törzsőrmesterek 60–80 Rp.-t illetményt kaptak, az afrikai tisztek bére 135–150 Rp. volt egy hónapra[31]; egy jól megfizetett afrikai szakmunkás keresete ugyanekkor 20–25 Rp., a segédmunkásoké pedig csak 8–12 Rp. körül. (Egy német kelet-afrikai rúpia egyenlő volt 1,333 akkori német márkával.)

Az ítélkezést elsősorban a német bíróságok és ügyintézők gyakorolhatták, azonban egyes vidékeken a falvak vezetői (szuahéli elnevezéssel: akida) a kisebb súlyú szabálysértésekben bírságot szabhattak ki, az ő segítségükre volt a Schutztruppe, majd felállítása után a Polizeitruppe is. Az igazságszolgáltatás büntetései között a testi fenyítés (botozás) is szerepelt, de csak az afrikaiak kárára. A közigazgatási reform után, 1907-től ezek számát igencsak lecsökkentették, s nem érte el a korábbi kegyetlen méreteket, azonban a tapasztalatok és a szükség miatt később ismét növekedett a száma (1911–1912-ben átlagosan heti öt botozást végeztek a körzeti hivatalokban, összesen 5944, 1912–1913-ban már 8057-et). Az afrikaiakra kirótt halálos ítéletet a kormányzónak is szentesítenie kellett, az európaiak számára kiszabható legszigorúbb ítélet a hazatoloncoltatás volt. Gyilkosságnak – a Maji–Maji lázadást követően – már nem volt európai származású áldozata, s egyre kevesebb életelleni bűncselekmény történt az afrikaiakkal szemben is, köszönhetően az egyre kiterjedtebb német közigazgatásnak és a rendvédelem hatékonyságának. Az ügyek felderítésében és nyomozásában természetesen a Polizeitruppe vett részt, amely munkáját segítendő, esetenként felhívásokat, nyílt körözéseket bocsátott ki az érintett körzet vezetése, melyben megnevezte és személyleírását közölte a körözött személynek vagy ismertette az eltűnt, ellopott tárgyakat.[32]

A német kelet-afrikai Schutztruppét 1901-ben 61 német tiszt, 110 német altiszt, 1767 afrikai altiszt, tisztes és rendfokozat nélküli alkotta (összesen 1938 fő);[33] 1911-ben 101 német tiszt, 160 német

altiszt, 135 afrikai altiszt és 1785 afrikai tisztes és rendfokozat nélküli alkotta (összesen 2122 fő); 1914-ben az összlétszám 2804 fő.

Német Kelet-Afrikában, 1914-ben egy rendőrre 3701 lakos jutott, a Schutztruppe létszámával is számítva egy rendfenntartóra 1574 lakos jutott.

A Kormányzóság 1895-ben 7 vámhivatal és az alájuk tartozó további 9 alvámhivatal útján ellenőrizte a gyarmat határain áthaladó áruforgalmat.[34] Hét évvel később, 1902-ben a korábbi arányú vámhivatal, 7 vámhivatal (Zollamt) és 6 alhivatal (összesen 13) működött. Azonban 1908-ban már –főként a tó- és tengerparti településeken – 33 vámhivatalon keresztül lehetett vámkezeltetni az árukat. A vámhivatalokat általában 2–4 fő (Dar es Salaamban 1896-ban 12 fő), az alhivatalokat 1–1 német vezette akik segítségére esetleg egy–egy helyi segédet vagy askarit (itt: vámőr katonát) rendeltek ki. A Kormányzóság tartotta fenn a vámhivatalok hajóit is: Dar es Salaamban két kis gőzüzemű vámőrhajót[35], és 1–1-et (melyek az utas és áruforgalmat is bonyolították) a Tanganyika- és Nyasza-tavon; ez az állomány 1914 elején állt fenn.

Az ugandai brit kormányzó által, 1900-ban hozott rendelet (melyet a német kormányzó is közzétett) szerint azév májusától a hét településeknél kijelölt határátkelőhelyeket használhatták az utazók Uganda és Német Kelet-Afrika között, köztük 4 Viktória-tavi kikötőváros volt.[36] Mindegyik határállomáson vámellenőrzés, karantén és hordárállomás is működött. A brit-ugandai és a német kelet-afrikai szárazföldi határállomások a határvonaltól esetenként igen távol estek, s a brit és német határállomások között a távolság meghaladhatta a 50–150 km-t is, aminek oka az volt, hogy a köztes területen nem éltek európaiak, s afrikaiak is esetenként csak kis számban, elszórtan (a Viktoria-tó partjához futó vasút mentén fekvő ugandai Naivasha egyúttal a Brit Kelet-Afrikából érkezők részére is megnyitott határállomás volt).

Kiautschou (Csiaocsou). A Kínába ékelt, 551,7 km^2 területű német külbirtokon 1914 elején 191 000 lakos, köztük több mint 5000 európai polgár élt (jelentős részük német katona és haditengerész volt).

A terület német katonai támaszpont és kereskedőváros volt Kína északkeleti negyedében, a Shantung-félsziget legnagyobb déli öblénél. A 99 évre szóló bérleti szerződést 1898-ban írták alá, a terület székhelye Tsingtau (Csingtao, ma Qingdao[37]) volt, ahol a lakosság túlnyomó többsége is élt. Tsingtauban igen nagy volt a német katonai jelenlét, a terület helyőrsége 1908-ban meghaladta 2400 főt, s e város volt a német 1. Kelet-Ázsiai Cirkálóraj (1. Kreutzergeschwader in Ostasien) támaszpontja; a terület kormányzója mindig német tengerész főtiszt volt.

A kiautschoui rendőrséget 1908-ban 8 német altiszt, 44 német és 81 kínai rendőr alkotta. 1913-ban a rendőrséget és a császári Rendőrhivatalt (Kaiserliches Polizeiamt) Albrecht WELZEL hadnagy vezette, vezető beosztottja HELLMER törzsőrmester (Polizeioberwachtmeister) volt, a rendőri erőkhöz 9 német őrmester (Polizeiwachtmeister) valamint 15 német tisztes tartozott (Polizei-Wachtmänner)[38], továbbá 1914-ben a kínai közrendőrök száma meghaladta a 100 főt. A rendőrörsök két településen is (Tschiang-kotch és Ts'ang kou) ellátták a postaügynökség feladatait is egy–egy kijelölt rendőrtisztes személyében.

Kiautschouban egy rendőrre 1515 lakos jutott.

Német Csendes-óceáni Védnökség (Deutsche Schutzgebiete in der Südsee). E távoli, csendes-óceáin gyarmat több mint 10 millió km^2 óceánfelületen elszórva, 241 031 km^2 összterületű, több ezer szigetből állt (az Egyenlítőtől északra fekvő 2141 szigetből mindössze 98 volt lakott!). 1912-ben 639 200 lakos, köztük 1169 európai és amerikai polgár élt. A gyarmat a következő, közigazgatási egységeket is alkotó területekből állt: Német Új-Guinea, Marshall-szigetek Nauruval, Észak-Marianaszigetek, Karolina-szigetek (utóbbi két szigetcsoport csak 1899-től, a spanyol–német adás–vételi szerződés életbe lépésétől került német fennhatóság alá).

A Német Új-guineai Rendőrséget 1899-ben alapították. A német rendfenntartó erő a közigazgatási székhelyen (amely gyakran változott az egészségtelen éghajlat miatt) két német tiszthelyettesből és 28 „opasz"-ból (helyi rendőr) állt a századfordulón, 1903-ra már 210 különböző rendfokozatbeli szolgált, 4 német tiszthelyettes vezetésével. Német Új-Guinea Rendőrsége 1908-ban 14 német tiszt és altiszt (10 fő Német Új-Guineán, 4 fő az Egyenlítőtől északra fekvő szigetcsoportokon szolgált) irányítása alatt 564 főt (489 és 75 fő elosztásban) tett ki, 1911-re csekély mértékben nőtt az összlétszám, ekkor 597 fő alkotta a rendvédelmi szervet. 1914 elején a rendőrség összlétszáma 19 német altiszt (Polizeimeister) és 670 közrendőr volt. Az egyenlítőtől északra fekvő német szigetvilágban 1914 kö-

zepén 1 rendőrtiszt (*Polizeiinspekteur*), 6 rendőr altiszt (*Polizeimeister*) és 932 mikronéz és melanéz közrendőr szolgált.[39]

A német új-guineai rendőrök egy kisebb osztaga 1911 januárjában részt vett – német tengerész egységekkel – a Ponape szigetén kitört lázadás leverésében.

Nyugat-Karolinák csoporthoz tartozó, de részint külön igazgatás alatt álló Jap-szigeten a rendet a helyi rendőrség felügyelte egy maláj tiszthelyettessel és 32 japi közrendőrrel.

Marshall-szigetek lakosainak száma nem érte el a 10 000 főt, s kevés európai élt itt (1910-ben 179-an, főként ültetvényesek és családjuk), 1906 elejéig külön igazgatott tartomány volt, s csak ezt követően került német új-guineai kormányzóság közvetlen igazgatása alá. Székhelye és legforgalmasabb kikötője Jabor volt, amelynek vezetője egy személyben a kikötővezető, a révkalauz és a jabori rendőrőrs parancsnoka is, 1908-tól az I. világháború kitöréséig Justus E. KRÜMLING volt. A külhoni állampolgárok lakhelyének, a Marshall-szigetekre való beutazásukat illetve elutazásukat a rendőrség tartotta nyilván, melyről 1887. március 15-ei rendelet intézkedett.

1914. augusztus 6-án, a háború hírére Német Új-Guineában felállították a katonai Expeditionstruppét, de ekkor még külön hangsúlyozták, hogy a Polizeitruppe nem része a katonai egységnek. A Polizeitruppe Új-Guineában szétszórva kis őrsökön, a gyarmat egész területén helyezkedett el; egyenruhájuk kiegészítéseképpen rendelkeztek arról, hogy a két karon fehér karszalagot viseljenek, fehér kalappal (a katonai erőkbe tartozók karszalagja zöld színű lett). A rendőri erőket augusztus 17-ei kormányzósági rendelettel olvasztotta be az Expeditionstruppébe.

Német Szamoa (Deutsche Samoa). A Csendes-óceán középső, déli felében elhelyezkedő szigetcsoport Németországtól a legtávolabb feküdt. 1900. március 1-jén vált német gyarmattá, utolsóként a Gyarmatbirodalomban. A 2842 km^2-nyi, két nagyobb szigetből álló területen, 1911-ben 33 554 lakos, köztük 504 európai és amerikai polgár élt. Székhelye Apia volt.

A gyarmat rendjére 1903-ban az 1 őrmester vezette 30 közrendőrből álló rendőrség (Polizeitruppe) felügyelt, 1908-ban 2 német altiszt vezetése alatt 50 rendfokozat nélküli teljesített szolgálatot; 1914 májusában 1 német tiszthelyettes irányítása alá 30 „fita-fita" (katonai kiképzésben részesült szamoai rendőr) és 20–25 szamoai közrendőr tartozott. Az I. világháború a szigeten fegyverdörgés nélkül hozta meg a brit–ausztrál hatalomátvételt.

Német afrikai gyarmatok rendőrségeinek rendszeresített egyenruhái. Az afrikai Polizeitruppe tagjai – akárcsak a Schutztruppe katonái – rendszeresített egyenruhákat viseltek. A német délnyugat-afrikai rendőrök és katonák öltözékének szegélycsíkja kék, a német kelet-afrikaiaké fehér, a kameruniaké és togóiaké vörös volt.

A testület európai tagjainak fehér egyenruhája: barna bőrcipő, fehér posztónadrág és felöltő koronás sárgaréz gombokkal. A kézelőt a gyarmatra jellemző színű szegély keretezte, akárcsak a gallér és az egysoros gombolás melletti sávot; a vállon fonott váll-lapot hordtak a beosztásnak megfelelően; barna bőr derékszíj rézcsattal, s gyarmati kard a megfelelő kardszalaggal, fehér kesztyű, tányérsapka vagy fehér parafakalap volt hordandó hozzá. A rendfokozati jelzéseket az altisztek és tisztesek a bal felkaron viselték, őrvezető egy lefelé mutató ezüst színű éket viselt szürke alapon, a törzsőrmester pedig négyet.

Ugyancsak az európai katonák – tehát őrvezetőtől felfelé – viseltek szürke, ún. szövet egyenruhát („Tuchuniform") is. Az zubbonyon kétoldalt, háromgombos zsebfedél látható a gyarmatra jellemző színnel szegélyezve; a vállon fonott váll-lapot hordtak a beosztásnak megfelelően. Az egyenruhához szürke tányérsapka vagy széles karimájú kalap (mely jobb oldalát felhajtották) volt viselendő, a megfelelő színű szegéllyel és az akkori német nemzeti színű kokárdával. E egyenruhán a rendfokozati jelzést a kézellőn és a galléron egyszerre viselték.

A tábori (ún. khaki*)* öltözet európaiak részére barna bőrcsizma, sárgásbarna kabát és nadrág, derékszíj rézcsattal és vállszíj, a kézelők és a szegélyek azonosak a fehér egyenruháéval; továbbá sárgásbarna parafakalap vagy tányérsapka, a fegyverzethez esetleg pisztoly, bőr pisztolytáskával; a vállon fonott váll-lapot hordtak a beosztásnak megfelelően. A parafakalapon kezdetben sárgarézből préselt császári sas volt látható, de a háború idejében csak egy fekete–fehér–vörös egyre kisebb korongokból álló jelzést helyeztek fel. A rendfokozati jelzéseket az altisztek és tisztesek a bal felkaron viselték.

Az német kelet-afrikai véderő és rendőrség afrikai közkatonái és afrikai altisztjei részére rendszeresített egyenruházat és felszerelés 1 fejfedőt (sárgásbarna vagy vörös ún. fez, 11,5 cm széles bronz lemezből sajtolt császári sassal), 2–2 khaki (sárgásbarna) felöltőt és térdnadrágot, 1–1 pár bőr bakancsot és lábszárvédő vásznat (kék, majd 1915-től már szürke is), 1 keretes málhazsákot, 1 bőr derékszí-

jat vállszíjjal, 1 bőr tölténytáskát, 1–1 kenyérzsákot, kulacsot takarót kötöző-szíjjal, illetve sátorponyvát tartozékkal tartalmazott.[40] A vállszíjat rögzítő gombon viselték a század számát; az újonc, géppuskás-, távírászegységek és a zenekar állománya jelzés nélküli gombot varrtak fel.[41] A rendfokozati jelzéseket (akárcsak az európaiakén) a bal felkaron viselték, sárgásbarna alapon megfelelő számú vörös ékekkel. A német kelet-afrikai Schutztruppénél szolgáltak afrikai tisztek is, akik a széles vállszalagra varrt három aranycsillagot, oldalukon lovassági kardot viseltek.[42] Szegélyek csak a kameruni és togói egyenruhákon voltak. A togói rendőrök és katonák egyenruhája annyiban különbözött a német kelet-afrikai askariéktól, hogy sapkájuk vörös fez volt fekete rojttal, nem hordtak lábszárvédő vásznat, ellenben széles, vörös övet viseltek a bőr derék- és két vállszíj mellett; a kameruniak bőr derékszíjat viseltek, fezt és nem kaptak lábszárvédő vásznat (**I. sz. mellékletet**). A rendőrök a bal karon, a rendfokozati ékek felett közvetlen viselték megkülönböztető jelölésüket – akárcsak a Schutztruppe askarijai a különleges alegység jelvényét – fehér körben vörös „P" betűt (a Polizeitruppe rövidítéseként).

Német csendes-óceáni gyarmatok rendőrségeinek rendszeresített egyenruhái eltértek az Afrikában rendszeresítettől, igazodva a helyi hagyományokhoz. A német tiszthelyettesek fehér egyenruhát (öltöny, szövetnadrág), fehér parafakalapot viseltek barna bőr derékszíjjal és cipővel; az „opasz"-ok (helyi származású rendőrök) vörös szoknyát viseltek sárgásbarna tányérsapkával, fedetlen felsőtesttel. Később már rendes egyenruhát kapott a melanéz állomány is: a közrendőrök sárgásbarna matrózinget és fekete térdnadrágot viseltek vörös–fehér–vörös övvel, de a hagyományokhoz híven lábbeli nélkül, a tiszthelyettesek azonos színű matrózinget és hosszúszárú nadrágot; tányérsapkájuk csak a színben tért el: a közrendőröké fehér, a tiszthelyetteseké sárgásbarna, a németeké fehér parafakalap volt. A sapkajelvény kör alakú, bronz, sajtolt korong volt, a felső félkörben a „GOTT MIT UNS" felirat, az alsóban két babérág, a két félkör a koronát fogta közre. A fegyverzetként a közrendőrök számára puska, a tiszthelyetteseknek tőr volt rendszeresítve.

A Nyugat-Karolinák Jap szigetén szolgáló rendőreinek egyenruhája fehér, rövid ujjú matrózblúzból állt, gallér nélkül, a nyak szegélye kék volt, s a mellrészen három egymás alatt futó 20–25 cmes kék sáv; alul térd alatt érő vörös szoknya borította a testet. Barna bőr derékszíj, oldaltáskákkal, a kék henger alakú sapka felső szegélye fehér–vörös átlójú zsinórzat és fehér tollcsokor díszítette. Fegyverzetük 1870 mintájú puska volt.

A német szamoai „fita-fitá"-k egyenruhája részint európai, részint helyi szokás alapján került rendszeresítésre. A fehér felöltőből, kék szegéllyel és a kézellőn két kék csíkkal; továbbá térd alatt végződő fehér szoknyából, alul egy kék csíkkal; arany szegélyű és arany sasos vörös szalaggal a vállon átvetve, továbbá barna derékszíjból állt tőrrel vagy karddal; mindehhez kék karimájú fehér tányérsapka volt rendszeresítve.

Jegyzetek:

[1] E szerződésekben a legtöbb esetben a helyi uralkodók lemondanak a kereskedelem és külpolitika jogáról a Német Császárság javára, cserében védelmet kapnak Németországtól. Sok esetben a belső függetlenségüket is elvesztették a német közigazgatás térnyerésével.

[2] Német védnökségek (azaz gyarmatok) voltak 1899-ben Afrikában Togó (a mai Ghána keleti határvidékével együtt), Kamerun (a mai Nigéria keleti határvidékeivel együtt), Német Délnyugat-Afrika (a mai Namíbia), Német Kelet-Afrika (a mai Tanzánia Zanzibár nélkül, valamint Ruanda és Burundi), a kínai Tsingtau (Csingtao; ma Qingdao város a Kínai Népköztársaságban) városa és szűkebb vidéke (Kiaotschou / Csiaocsou néven), valamint a Német Csendes-óceáni Védnökség (Pápua Új-Guinea, a déli területek nélkül, Palau, Nauru, Észak-Mariana-, Marshall-szigetek és Mikronézia területével). 1900. március 1-jétől, utolsóként Német Szamoa vált a német gyarmatbirodalom részévé. A védnökségeket kezdetben császári Tartománynak („Kaiserliche Landeshauptmannschaft"), majd az 1898-tól cs. Kormányzóságnak („Kaiserliches Gouvernement") nevezték el, mely élén a császárt képviselő kormányzó („Gouverneure") állt, mint a gyarmat fegyveres erőinek főparancsnoka is.

[3] Pontos, teljes megnevezése „Oberkommando der Schutztruppen im Reichs-Kolonialamt Berlin" volt, azaz a Birodalmi Gyarmatügyi Minisztérium Véderejének Főparancsnoksága Berlin.

[4] KELLER

[5] *Sprachführer.* 1., 3. p.

[6] *Meyers*:Togo címszó XIX. kötet, 590–591. p.

[7] Zu den Kämpfen in Togo.

[8] FITZNER

[9] Kis kitekintésként megemlíthető, hogy a törzsfőnökök két kinevezett német ügyintéző ellenőrzése mellett szabhattak ki nagyobb büntetést. A törzsek vezetői vagy a németek helyi megbízottai 50–100 márka (Mk) bírságot szabhattak ki, míg maguk a német ügyintézők 300 Mk pénzbüntetést ítélhettek meg (az átlagos pénzbűntetés 1908-ban 13,5 Mk volt). A hat hónapnál hosszabb börtönbüntetést és halálos ítéletet csak a kormányzó szabhatott ki. A börtönbüntetést az elítéltek általában az ún. javítótáborokban („Besserungssiedlungen") töltötték le mint kényszermunkások. A büntetésüket töltő személyeknek megengedték, hogy magukkal vigyék családtagjaikat is.

1907-től a gyarmati közigazgatás reformjával megindult az ítélkezési rendszer korszerűsítése is. Hamarosan eltörölték a korbácsolást (1907/1908-ban még 434 alkalommal vesszőztek és 1533 alkalommal szabtak ki börtönbűntetést), és halálbüntetést csak végső esetben szabtak ki. Az ítélkezési jogot elvették a falvak bíróságaitól, s immár csak a városokban, német irá-

nyítással ítélkeztek. Az európaiak által elkövetett bűnügyek tárgyalásait előbb a kameruni Dualában, majd 1903-tól a szintén kameruni Bueában a Császári Felsőbíróságon („Kaiserliches Obergericht") tartották.

[10] STOECKER. Az ellátmány naponta 60 dkg rizs, 20 dkg hús és 62,5 dkg kétszersült; hetente 5 dkg cukor, 2 dkg tea, 1/3 üveg rum (1-1 dl kedden csütörtökön és szombaton), 1 csomag dohány és 1/3 szappan.

[11] *Ritters.*

[12] *Révai*. XI. köt. 184. p. (Kamerun szócikk)

[13] SCHNEE : Polizeitruppe szócikk, III.köt.

[14] Rendőr őrsök működtek az alábbi településeken: Duala, Victoria, Buea, Jabassi, Babimbi, Johann Albrechtshöhe, Bare, Dschang, Mbo, Bana, Ossidinge, Bascho, Rio del Rey, Edea, Kribi, Lolodorf, Kampo, Ebolowa, Ambam, Sangmelima, Banjo, Joko, Dendeng, Jaunde, Akono-Linga, Dume Stat., Abong-Mbang, Lomie, Eta, Jakaduma, Molundu, Ngoila, Ssembe, Ikelemba, Bonga, Akoga és Ukoko. SCHNEE: Standorte der Schutz- und Polizeitruppe in Kamerun című térkép.

[15] RÉVAI : XI.köt. 184.p. : op.cit.

[16] 1902-ben a gyarmat összlakossága 207 000 fő körül volt; 1908-ra, az eredetileg 80 000 fős herero népességből a felkelést követően 15 130-an maradtak a német területen; a namák (hottentották) 20 000-es lélekszámából a fele maradt hátra.

[17] A gyarmat legészakibb rendőrállomása az Okawango-folyó partján fekvő Kurinkuruban volt, míg a legelszigeteltebben a Zambézi mentén található Schuckmannsburg volt. SCHNEE: Standorte der Schutz- und Polizeitruppe in Deutsch-Südwestafrika című térkép.

[18] Die Landespolizei.

[19] SCHNEE : Polizeitruppe szócikk, III.köt. : op.cit.

[20] Az említett Dar es Salaam (MUTTER őrmester vezetésével 1 afrikai tiszttel [!], egy altiszttel és 50 katonával) és Tanga (3 tisszthelyettes, 2 afrikai tisztes és 28 askari; négy K/73-as löveg) városán túl Panganiban (2 tiszthelyettes, 1 tisztes és 17 askari; öt 80 mm-es hajólöveg), Bagamoyoban (1 tiszt, 1 orvos, 1 altiszt, 1 afrikai tiszt, 3 tisztes és 33 askari; két K/73-as löveg), Kilwa Kiwindjében (1 tiszt, 2 altiszt, 3 tisztes, 24 askari; három K/73-as löveg), Mikindaniban (2 altiszt, 1 tisztes és 26 askari) és Langenburgban (1 altiszt, 3 tisztes és 22 askari) is működött rendőrőrs, általában néhány löveggel is bírtak. FITZNER

[21] 1902 februárjától ULLMANN őrmester a kilwai rendőrörshöz, HOENCIKE őrmester a pangani-ihoz, SCHARFFENBERG őrmester a tangai őrshöz került beosztásra. Szerkesztői közlemény 1902

[22] SCHNEE : Polizeitruppe szócikk, III.köt. : op.cit.

[23] MEYER

[24] Szerkesztői közlemény 1910 június.

[25] 1908-ban 50–50 fős rendőri elkülönített szakasz állott fenn Neu Iringában, Kilimatindében, Udjidjiben, Bukobában és Mahengében; ezek létére a korábbi lázadások, elsősorban a Maji–Maji felkelés adott okot.

[26] SCHNEE : Polizeitruppe szócikk, III.köt. : op.cit.

[27] Loc.cit.

[28] *Sprachführer*. 2. p.

[29] Loc. cit.

[30] KÁLMÁN

[31] *Sprachführer*. 2. p. : op.cit.

[32] Pangani körzetének vezetője, dr. NEUHAUS által kiadott körözés Ali bin Mohammadi SOA jumbe elfogatását rendelte el gyilkosság miatt; a nyomravezetőnek, vagy az őt előállító részére 50 Rp. jutalmat is felajánlott. O. R. 77.

1907. október 15-ről 16-ra virradó éjjel a kormányzósági kórházban fekvő tengerészkapitánytól ellopták 325 Rp-ját, mivel ismert volt a bankjegyek címletei és sorszámuk is, ezért az esetet és a bankók ismérveit a D.O.A. Zeitungban közzétették. Szerkesztői közlemény 1907 október.

[33] 1900. július 1-je és 1901. június 30-a közötti időszakban. *Meyers,* Deutsch-Ostafrika címszó IV. kötet, 837–841. p.

[34] Dar es Salaam vámhivatal alá – Kwalében működő alhivatal tartozott; Tanga vámhivatal (3 vámtisztviselővel) – Muoa alvámhivatallal; Pangani (2 tisztviselővel); Bagamojo (3 tisztviselővel) – Saadani; Kilwa Kiwindje (2 tisztviselővel) – Mohorro, Simba Uranga, Tschole, Kilwa Kisiwani; Lindi (4 tisztviselővel); Mikindani – Kionga. FITZNER

[35] Kb. 8–10 méteres rudazaton elhelyezett vászontetővel ellátott gőzhajók az 1893-tól üzemelő 20 tonnás WAMI és KINGANI voltak; mindkettőt a Meyer cég gyártotta Papenburgban.

[36] J.-No. 705 II.

[37] A Kínai Népköztársaságban fekvő Qingdao (Csingtao) neve az olimpiák iránt érdeklődők körében nem ismeretlen: a 2008-as Pekingi Olimpia során a vitorlás versenyeket a város előtti tengeren tartották meg. Az egzotikus söröket kedvelők pedig – a még német időkben alapított – sörgyárának, „Tsingtao Beer" nevű termékéről ismerhetik (palackozott változata Magyarországon is beszerezhető).

[38] Név szerint ismertek az őrmesterek: ANTOSCHOWITZ, DITTERT, DUMPROFF, JELINSKI, MARTIKE, PAPITZ, SCHWEIMER, STAIGER, TROST és a tisztesek: BECHER, BERGER, BOHN, FICK, FRITSCHE, GECK, HACHENBERG, KREWERTH, MAASS, RADBRUCH, RADSECK, RÖTTGEN, STRUCK, WOLLERSHEIM és WÖSSNER. *Adreß-Buch*

[39] KARSTEDT

[40] *Sprachführer*. 2–3. p.

[41] Loc. cit. 3. p.

[42] Loc. cit.

A jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

FITZNER — FITZNER, Rudolf: *Deutsches Kolonialhandbuck*. [Német Gyarmati Kézikönyv.] Berlin, 1896, s.n.

KÁLMÁN — KÁLMÁN Géza: *Miaka Ile / Béke és harc a feketékkel / Egy német gyarmatról és védelmi harcáról*. Budapest, 1923, Pátria Irodalmi Vállalat és Nyomdai R.T.

KELLER — KELLER, Helen Rex: *The Dictionary of Dates*. [A Dátumok Szótára.] New York, 1934, Macmillian Co.

MEYER — MEYER, Hans: *Das Deutsche Kolonialreich Ostafrika*. [A német gyarmatbirodalom Kelet-Afrikában.] Leipzig–Wien, 1914, s. n.

MVENG — MVENG, Engelbert: *Histoire du Cameroun*. [Kamerun története.]

SCHNEE — SCHNEE, H. (szerk.): *Deutsches Kolonial-Lexikon*. [Német Gyarmati Lexikon.] Leipzig, 1920, Quelle & Meyer.

STOECKER — STOECKER, dr. Helmuth: *Kamerun unter Deutscher Kolonialherrschaft*. [Kamerun német gyarmaturalom alatt.] Berlin, 1960, s.n.

LEXIKONOK, ENCIKLOPÉDIÁK, KÉZIKÖNYVEK

Adreß-Buch — *Adreß-Buch des Deutschen Kiautschou-Gebiets und der Provinz Schantung einschl. Tsinanfu, Tschifu und Weihaiwei für 1913-1914. (Zusammengestellt auf Grund amtlichen Materials.)* [1913-1914 évi Német Csiacsou-terület és Santung tartomány, beleértve Csinanfut, Csifut és Vei-hai-veit címjegyzéke]. Tsingtau, 1913, Otto Rose.

Meyers — *Meyers Großes Konversations-Lexikon*. [Meyers Nagy Kifejtő Szótár.] Leipzig, 1909[6] s. n.

Révai — *Révai Nagy Lexikona.* XI. köt. Budapest, 1914, Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság.

Ritters — *Ritters Geographisch Statistiches Lexikon.* [Ritters Földrajzi Statisztikai Lexikon.] Leipzig – Wien 1910, s. n.

Sprachführer — *Militärischer Suaheli-Sprachführer für Deutsch-Ostafrika* [Német kelet-afrikai katonai szuahéli nyelvkalauz.] Dar es Salaam, 1911, Deutsch-Ostafrikanische Rundschau.

SZABÁLYZATOK, HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

J.-No. 705 II. — J.-No. 705 II. Bekanntmachung. [J.-No. 705 II. Hirdetmény.] *Amtlicher Anzeiger für Deutsch-Ostafrika* I. évf. (1900) 8. sz. 14. p.

O. R. 77. — O. R. 77. Steckbrief. [O. R. 77. Körözvény.] *Amtlicher Anzeiger für Deutsch-Ostafrika* III. évf. (1902) 5. sz. 1. p.

Szerkesztői közlemény 1902 — Szerkesztői közlemény: Personalnachrichten. [Személyi hírek.] *Amtlicher Anzeiger für Deutsch-Ostafrika* III. évf. (1902) 7. sz. 3. p.

CIKKEK

Die Landespolizei. — Szerkesztői közlemény: Die Landespolizei. [A területi rendőrség.] *Deutsch-Ostafrikanische Zeitung*, IX. évf. (1907) 65. sz. (nov. 6.) 5. p.

KARSTEDT — KARSTEDT, Oscar: Der Krieg und die deutschen Kolonien. [A háború és a német gyarmatok.] *Deutsche Kolonialzeitung*, XXXI. évf. (1914) 33. sz. 565. p.

Szerkesztői közlemény 1907 október. — Szerkesztői közlemény. *Deutsch-Ostafrikanische Zeitung*, IX. évf. (1907) 59. sz. 3. p.

Szerkesztői közlemény 1910 június. — Szerkesztői közlemény. *Deutsch-Ostafrikanische Zeitung*, XII. évf. (1910) 43. sz. 3. p.

Zu den Kämpfen in Togo. — Szerkesztői közlemény: Zu den Kämpfen in Togo. [Harcok Togóban.] *Deutsch-Ostafrikanische Zeitung*, XVI. évf. (1914) 68. sz. (aug. 22.). 1. p.

I. sz. melléklet

Német Kelet-Afrikában a törvényszékek által hozott ítéletek 1913-ban

bűncselekmény fajtája:	Büntetések			
	halálos	min. 1 év börtön	zárka v. botozás	összesen
állam és közrend ellen elkövetett	1	69	1 100	1170
élet ellen elkövetett	19	150	2 750	2919
vagyonbiztonság ellen elkövetett	–	148	5 600	5748
összesen:	20	367	9 450	9837

0392 **SUBA János**

„Csendőralakulások" a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921.

„Csendőralakulásoknak" azokat a karhatalmi alakulatokat tekintem, amelyek a nemzeti hadsereg kötelékében, vagy kötelékéhez kapcsolódóan közbiztonsági, karhatalmi jellegű tevékenységeket végeztek és ezért a csendőr jelzőt kapták. Vizsgálatom kiindulási időpontjának a nemzeti hadsereg megszervezését, befejezési időpontjának pedig a *Magyar Királyi Honvédség* elnevezés visszavételének az időpontját tartom. A vizsgálódás forrásának pedig a nemzeti hadsereg által kiadott hadrendek szolgálnak.

Ez az időszak eseménydús volt, hiszen egy időben zajlott le a *Vörös Őrségbe* olvasztott rendvédelmi szervezetek maradványainak az újjászervezése, a nemzeti hadsereg felfejlesztése, másrészt a román hadsereg kivonulása a későbbi trianoni határok mögé, a magyar közigazgatás visszaállítása, az ellenforradalmi erők megszilárdulása, az önálló államiság struktúrájának újrateremtése.

A *Magyar Nemzeti Hadsereg* volt, azon erő, amely 1919-1921 között a Magyar Királyság fegyveres erejét alkotta. 1919. VI. 9.-én, Szegeden HORTHY Miklós altengernagy — mint a gróf KÁROLYI Gyula-kormány hadügyminisztere — felhívást bocsátott ki a nemzeti hadsereg felállításáról. Másnap a kormány elrendelte a *Magyar Nemzeti Hadsereg* szervezését. A köznyelvben ennek az eleinte csupán néhány száz főt számláló, főleg tiszti (altiszti) századokból álló fegyveres erőnek a neve a „magyar" előtag nélkül, nemzeti hadseregként terjed el. 1920. április 1.-jén a honvédelmi miniszter elrendelte a magyar királyi előtag bevezetését minden katonai szervezet, karhatalom, fegyveres testület, állami intézmény stb. hivatalos megnevezése előtt, így a magyar haderő megnevezése ettől kezdve *Magyar Királyi Nemzeti Hadsereg* lett, ám a köznyelvben továbbra is csak nemzeti hadsereg maradt.

HORTHY Miklós altengernagy 1919. VII. 12.-én kivált a kormányból, és átvette a nemzeti hadsereg főparancsnokságát, amit 1919. VIII. 9.-én a kormánytól független *Fővezérséggé* szervezett át. Ez gyakorlatilag HORTHY Miklós altengernagy kormányzóvá választásáig funkcionált, és csak 1920. IV. 1.-jén szűnt meg.

1919. VIII. 6.-án HAUBRICH József — a PEIDL-kormány hadügyminisztere — hivatalosan is feloszlatatta az addigra javarészt magától felbomlott Vörös Hadsereget. Rendeletét a FRIEDRICH-kormány hadügyminisztere, SCHNETZER Ferenc vezérőrnagy 1919. VIII. 8.-án megerősítette. HORTHY Miklós altengernagy 1919. VIII. 15.-én átvette az összes fegyveres erő és testület feletti főparancsnokságot. Ettől kezdve a *Magyar Nemzeti Hadsereg* lett az ország egyetlen, elsődlegesen katonai funkcióval bíró fegyveres ereje. SCHNETZER Ferenc vezérőrnagy egyébként 1919. VIII. 9.-én rendeletben erősítette meg a *Magyar Nemzeti Hadsereg*, mint egyedüli fegyveres erő felállítását. Igaz ebben az időben még egy ideig önálló életet élt Nyugat-Magyarországon a báró LEHÁR Antal ezredes szervezte és vezette legitimista haderő a Feldbachi tiszti zászlóalj. Báró LEHÁR Antal ezredes 1919. VIII. 5.-én lépte át az osztrák-magyar határt, főhadiszállását Szombathelyen rendezte be.

A nemzeti hadsereg térnyerése az ország területén összefüggött a katonai közigazgatás megszervezésével. 1919. VIII. 22.-én HORTHY Miklós altengernagy elrendelte az 1918 őszéig fennállt honvéd közigazgatás újjászervezését. Alapját a volt *Magyar Királyi Honvédség* katonai kerületei alkották. Közülük 1919. júliusában kettő már ismét működött, mint a *Magyar Nemzeti Hadsereg* katonai körlete. Az egyik a szombathelyi székhelyű katonai körlet volt, amelynek a vezetését báró LEHÁR Antal ezredes látta el, aki határt ellenőrző járőröket és mozgó tartalékot is kialakított. A másik a szegedi körlet volt, amelyet ugyan a parancs nem említ, azonban a Fővezérség Siófokra távozását követően, a Szegeden hátra maradt parancsnokságot eleve körletparancsnokságnak tekintették. A debreceni katonai körletparancsnokságot csak 1920. V. 1.-jével hozták létre a Tiszántúl román kiürítése után.

A budapesti bevonulás után, a főváros területét egyenlőre a hadügyminisztériumnak rendelték alá. Az új szabályozás szerint öt katonai körletparancsnokságot állítottak fel: I. Budapest, II. Siófok, III. Szombathely, IV. Kaposvár, V. Miskolc székhellyel. A szombathelyi katonai körletparancsnokság egyben hivatott volt báró LEHÁR Antal ezredes parancsnokságának és katonai szervezeteinek az integrálására is. Parancsnokává báró LEHÁR Antal ezredest nevezték ki, aki egy ideig együttműködött HORTHY Miklós altengernaggyal. 1920. II. 25. és 1920. III. 31. között ő irányította a tiszántúli bevonulást, a román kiürítést követően.

A román megszálló csapatok kivonása, és körletenként egy hadosztály megalakítása egyrészt megkövetelte, hogy a körletparancsnokságok — mint területi hatóságok — a fővezérség közvetlen alárendeltségébe kerüljenek, másrészt pedig a körletparancsnokságok és hadosztályparancsnokságok különválasztását is igényelte. A katonai vezetésnek az volt a célja, hogy minden körletből egy gyalog seregtest, az egész ország területéről pedig egy lovas seregtestet lehessen felállítani.

A Dunántúlon lévő három körletben ez azonnal megtörtént, a többiben pedig a körletparancsnokságok felállítási sorrendjében. A győri katonai kerületi parancsnokság megszűnt. A budapesti, miskolci (kassai) és a szegedi katonai kerületparancsnokságok is megszűntek, személyzetüket és ügykörüket a körletparancsnokságok vették át. A körletparancsnokságok hatásköre, ügyköre, feladatai ugyanazok voltak, mint eddig.[1]

A katonai körletparancsnokságok kezdetben felügyelték a polgári közigazgatási szervezeteket is. A katonai és a polgári közigazgatást csak 1920. IX. 14.-én — HORTHY Miklós altengernagy fővezér rendeletével — választották ketté, de a karhatalom feletti rendelkezési jogosultságot HORTHY Miklós altengernagy nem engedte át a polgári közigazgatás vezetőinek. A polgári közigazgatás részét alkotó rendvédelmet is katonai felügyelet alá helyezték. A körletparancsnokságok például határforgalmi katonai felügyelőket is kineveztek, akik a körletparancsnokságok hatósági területeire eső határvonalra kiterjedően lényegében teljhatalommal felügyelték a határőrizeti szervezeteket.[2] Ez a helyzet ellentétes volt a kivételes hatalomról szóló törvényben foglaltakkal, hiszen abban a kivételes hatalmat a polgári közigazgatásnak biztosította a Magyar Királyság területén a hadműveleti területek kivételével.[3] A törvényben foglaltakat és a gyakorlatban kialakult helyzet ellentétét a kormányzóválasztás oldotta fel.

A kormány, illetve az önkormányzatok hatásköréből a rendvédelmi testületek kivonása és a haderőnek való alárendelése a hadsereg karhatalmi funkcióit erősítette. Ezt a folyamatot erősítették azok *a karhatalmi alakulások* is, amelyek a hadsereg kötelékébe léptek. Ebbe a körbe tartoztak a csendőr jelzőt viselő alakulatok.

A *csendőr* jelzőt viselő — különböző *katonai és polgári — alakulatok* vizsgálata a nemzeti hadsereg által kiadott hadrendek segítségével végezhető el. Az 1919. XII. 18.-án kiadott utasítás szerint a hadrendi kimutatásokat a körletparancsnokságok minden hónap 1.-én és 16.-án küldték el az elöljárónak, később ezt lecsökkentették havi egy alkalomra.

Az első ilyen hadrend 1919. júliusára datálódik. Ez a szegedi körlet hadrendje. Itt, mint visszamaradó részeknél a 100 fő katonaság mellett — akik mint helyőrség maradtak vissza — megemlítették a csendőrséget és a városi rendőrséget TIRTS őrnagy parancsnoksága alatt, mint karhatalmat. A Szegeden állomásozó fegyveresek feladata az utánpótlás és hadtápszolgálat vezetése, a katonai közigazgatás szervezése volt. A hadsereg akkori létszáma 4 500 főt tett ki, pedig a franciák csupán 1300 főt engedélyeztek.[4] A létszám egyre növekedett, ami az 1919. VIII. 7.-én elrendelt országos toborzásnak tudható be, melyet BERNÁTSKY Kornél tábornok irányított. A toborzás nem terjedt túl a nemzeti hadsereg által ellenőrzött területek határain. 1919. VIII. 22.-én HORTHY Miklós altengernagy elrendelte a sorozást. BERNÁTSKY Kornél tábornok 1919. IX. 10.-i jelentése szerint a nemzeti hadsereg létszáma — beleszámítva a Fővezérség irányítása alatt álló egyéb karhatalmi alakulatokat is — meghaladta a 23 000 főt. 1919. X. 15.-i jelentése a 30 000 fős létszám átlépéséről tudósított.

1919. XI. 30.-án a nemzeti hadsereg létszáma 56 000 fő, ebből 34 000 fő a *csendőrtartalék* állományába tartozott.[5]

A nemzeti hadsereg 1920. I. 15-i hadrendje szerint a *csendőr tartalék alakulások* összlétszáma 14 466 fő, a csendőrségé 7149 fő, a határrendőrségé pedig 2112 fő volt. A csendőr nevet viselő formációk összlétszáma 23 727 főt tett ki. A nemzeti hadsereg összlétszáma ekkor 65 245 főből állt. A csendőralakulások — a budapesti körlet alakulatai nélkül — a hadrendi létszám 25 %-át tették ki.[6] **(I.-II. és III. sz. mellékletek)**

A nemzeti hadsereg 1920. V. 1.-i hadrendjében már minden körlet szerepelt. A nemzeti hadsereg létszáma 97 537 fő volt. Ennek megfelelően emelkedett a csendőr formációk létszáma is. **(IV.,V. és VI.sz. melléklet)** A *csendőrtartalék* név alatt 37 052 fő szerepelt, ez majdnem 20 000 főnyi növekedést jelentett. Így ez a formáció a haderő 38%-t tette ki. A haderő mintegy 10 %-át a *hivatásos csendőrség* alkotta, melynek a létszáma 9554 fő volt. A csendőrségen belül a *határcsendőr* alakulatok létszáma több mint ezer fővel nőt, elérte a 3173 főt. A csendőr formációk összlétszáma 40 225 fő volt, amely hadsereg 41 %-át jelentette.[7]

A nemzeti hadsereg 1920. IX. 1.-i hadrendjében a magyar haderő létszáma 144 280 fővel szerepelt,[8] **(VII.,VIII., IX.sz.mellékletek).**

46 753 fős létszámgyarapodás valósult meg a haderőben. Ezzel szemben a csendőralakulások létszáma csökkent. A *pótcsendőrnek* átkeresztelt alakulatok személyi állománya 14 721 főt tett ki. Ez 22 331 fős csökkenést jelentett. Ezáltal a pótcsendőr alakulatok a haderő 10,2 %-át alkották. A hivatásos csendőrség létszáma 10 802 fő volt, ez 1248 főnyi növekedést jelentett. A határőrök létszáma pedig 313 fővel gyarapodott. Így a csendőralakulások létszáma összesen 27 524 főt tett ki, amely az 1920 májusi állapothoz képest 22 250 fővel csökkent. A csendőr alakulások összesített létszáma a haderő 19,08 %-át alkotta.

A nemzeti hadsereg hadrendjében 1920. novembertől eltűnt a *csendőr* jelző. Az alakulatokat átkeresztelték karhatalomra. Így budapesti körletben karhatalmi parancsnokságok, és karhatalmi zászlóaljak működtek. A katonai körletek hadrendjéből véglegesen eltűntek a csendőr alakulatok. A szombathelyi körletben továbbra is szerepeltek a *határőrség* alakulatai 2172 fővel. [9]

A trianoni békediktátum törvénybe iktatása[10] megkövetelte a nemzeti hadsereg átszervezését. Erre az előkészületeket már 1920. januárban megtették, így az új szervezetre való átállást nagyobb mozgások nélkül tudták végrehajtani. Az addigi 2 zászlóaljas 24 gyalogezred helyett 14 ezredet hoztak létre ezredenként 3 zászlóaljjal.[11]

A nemzeti hadsereg 1921. I. 1.-i hadrendjében sem szerepeltek a „csendőr" jelzős alakulatok, helyettük karhatalmi jelzőt alkalmaztak a budapesti körlet polgárinak nevezett alakulásainál. A hadsereg létszáma 112 706 fő, a polgárinak nevezett volt csendőr jelzőt viselő alakulatok létszáma pedig 5411 főre csökkent, amely kizárólag Budapest helyőrség területén diszlokált. Ez a haderő 5 %-t tette ki. Ha figyelembe vesszük a hivatásos csendőrség és a határőrség létszámát, akkor a rendvédelmi formációk a haderő 18 %-át alkották. **(X., XI.sz.melléklet)**

Összességében a csendőrtartalék alakulások a nemzeti hadseregben fontos szerepet töltöttek be, hiszen kezdetben, 1920 májusában az összlétszám 38%-át, 1920 júniusban 30%-át alkották. Később ez a létszám 1920 szeptemberben ugyan 10%-ra csökkent, azonban 1921 januárjában 12 %, 1921 februárjában pedig már a nemzeti hadsereg összlétszámának 26 %-át alkotta.

A határvédelemre kikülönített csendőrségnek, rendőrségnek, majd újra csendőrségnek nevezett alakulatok a hadsereg létszámának a 3%-t alkották.[12] **(XII.sz.melléklet)**

A Magyar Királyi Csendőrség létszáma folyamatosan emelkedett, szervezete visszaállt az eredeti struktúrára. Létszáma 1921-ben — miközben jelentős karhatalmi feladatokat oldott meg — a haderő 1/10-t tette ki.

Megállapítható, hogy a különböző csendőralakulások a haderőn belül jelentős erőt képviseltek, az összlétszámnak mintegy e felét tették ki. Ez tökéletesen leképzi a haderő belső karhatalmi feladatait, és alkalmazásnak lehetőségeit.

A csendőralakulások csúcspontja 1920 nyarán jött létre **(XIII.sz.mellékletek).**

Az I. világháború után a Magyar Királyság hadereje elnevezése tekintetében 1922-ben visszatért a gyökereihez. Ekkor — már a trianoni békediktátumban foglaltakhoz igazítva — BELITSKA Sándor honvédelmi miniszter 1922.I.4-én kelt, a Magyar Királyi Nemzeti Hadsereg átszervezéséről szóló rendeletének a részeként határozta meg a magyar haderő számára azt, hogy ismét a Magyar Királyi Honvédség elnevezést használja visszamenőleges hatállyal 1922.I.1-től.[13]

A Magyar Királyi Honvédség visszavétele nem csupán formai aktus volt. Ezzel a magyar haderő a belső rend aktív fenntartásából kivonult. E faladatkör az újjászervezett és az újonnan létrehozott rendvédelmi testületekre hárult. Ezután a haderő csapatai békeidőszakban csak — jogszabályban rendezett módon — kivételes esetekben, átmenetileg és akkor avatkozhatott be a rend fenntartásába, ha a közrend fenntartását a rendvédelmi testületek nem tudták megvalósítani.

Jegyzetek:

[1] 19 142/1919.HM.r.

[2] GÁSPÁR — PARÁDI

[3] 1912/LXIII.tc.

[4] HL.TGY.3606. A magyar katonapolitika fejlődése és a honvédség története. 4.rész 1.sz.melléklet.

[5] Csendőrtartaléknak a karhatalmi célzattal kikülönített, egyben az Antant és a megszálló román parancsnokság előtt rejtett alakulatok összességét nevezték.

[6] HL.HM. 1065/eln.1.sz. 1920.

[7] HL.HM.63 812/eln.1.sz. 1920. ; PARÁDI: *A magyar állam határőrizete 1920-1941.*

[8] HL.HM. 78 360/eln.1.sz. 1920.

[9] „Viszonylag rövid idő alatt felmerült annak az igénye, hogy a határőrizeti erők döntő többségét alkotó csapatok egy fegyveres erőhöz tartozzanak. A kezdeti elgondolás az volt, hogy a határt őrző önálló fegyveres testületet hozzanak létre.

A Magyar Királyi Honvédelmi Minisztérium és a Fővezérség által egyeztetett elgondolás szerint a határőrizeti, valamint bizonyos határvédelmi tevékenységek ellátására határőrséget kívántak felállítani.

A határőrséget több irányú komplex feladatrendszerrel kívánták létrehozni. A szervezet feladatait alkották volna:

- az elszakított országrészekben lakó honfitársakkal való szoros kapcsolat fenntartása és az irredenta mozgalmak elősegítése;
- békében az ellenséges kémszolgálat megakadályozása, a saját kémszolgálat elősegítése, a katonai határőrizettel kapcsolatos összes teendők teljesítése;
- háborúban a határ lezárása, a határ megerősítése, a mozgósítás és felvonulás biztosítása és fedezése, továbbá közreműködés a határvédelemben a vezérkar főnöke által kiadandó külön utasítás szerint.

A határőrséget a katonai körletparancsnokságoknak kívánták alárendelni, közbiztonsági ügyekben azonban a területileg illetékes rendőrhatóság rendelkezésére kellett volna állnia. A határőrizeti feladatok ellátására a határőrség esetenként igénybe vehette volna a határmenti belbiztonsági erőket is.

A tervezet szerint a határőröket a katonai őröknek járó jogok illették volna meg, a szervezet jogállása pedig a Magyar Királyi Csendőrségével lett volna azonos.

A határőrség szervezete őrségekből, alosztályokból és osztályokból állt volna. A határőr osztályok zászlóaljnak, a határőr alosztályok századnak, míg a határőr őrsök szakasznak feleltek volna meg az elképzelés szerint. Összesen 22 zászlóalj felállítását tervezték 11 000 fővel. A határőr csapatok irányítására katonai körletparancsnokságonként egy törzstisztet kívántak megbízni megfelelő segédszemélyzet biztosításával.

A tervezetet azonban végül is nem realizálták, mert a Fővezérség leállította a kezdődő szervezési munkálatokat. Döntését azzal indokolta, hogy »közvetlenül a békejavaslat végső megállapítása előtt, időszerűtlennek tartja egy külön határőrizeti testület megeszervezését.«

A tervezet több elemét azonban megvalósították a későbbiek során a Magyar Királyi Vámőrség felállításakor, illetve a vizsgált időszak határőrizetének későbbi szakaszában.

A békeszerződés létrejöttéig az ellenforradalmi rendszer jobbnak látta, ha visszatér a Magyar Királyi Csendőrséghez, mint határőrizeti szervezethez. A Magyar Királyi Csendőrség — elsősorban a magyar-osztrák határ mentén — úgynevezett határcsendőr zászlóaljakba szerveződve végezte a határok őrzését a magyar haderő zászlóaljaival közösen.

A Magyar Királyi Csendőrség 1920. januárjával kezdődően 1920. március 31.-ével bezárólag vette át a határok őrizetét. E feladatot két lépcsőben hajtották végre. Először az északi, keleti és déli határszakaszon szervezték meg a csendőrségi határőrizetet, majd a nyugati határvonal őrzését is a többi határszakaszon már kialakított rendszerhez igazították.

A Magyar Királyi Honvédelmi Minisztérium a határőrizetet ellátó csendőrségek működési területét a határvonaltól (demarkációs vonaltól) számított 8-10 kilométerben határozta meg. Első lépésként a társ fegyveres erők és testületek itt állomásozó csapatait kellett felmérni, illetve azok létszámát, felszerelését a szükségletekhez igazítani. Ezzel párhuzamosan kezdték el a határőrizeti szolgálatot ellátó csendőrség felállítását. Az alapelv szerint olyan mérvű személyi állományt kellett a határokra irányítani, hogy azok »lezárhatók legyenek.«

A határszéli csendőrség szervezeti felépítésének legkisebb eleme az őrs volt. Létszáma nyolc főnél nem lehetett kevesebb. Szükség esetén több határmenti őrsöt egy tiszt felügyelete alatt különítménybe lehetett összevonni. A határszéli csendőr őrsök megmaradtak a területileg illetékes szakasz-, illetve szárnyparancsnokság alárendeltségében, azonban szakmai felügyeletüket a csendőr kerületparancsnokság törzsének egyik tisztje látta el egyéb feladatai mellett. Az úgynevezett határszéli csendőrtiszt kettős alárendeltségbe került, mert a csendőrkerület parancsnokán kívül egyben a területileg illetékes katonai körlet parancsnokának is az alárendeltségébe került.

Ez a megoldás nagyon hasonlított az 1912-ben a román-magyar és a szerb-magyar határokon újjászervezett határszéli csendőrség struktúrájához.

Eltérő vonás volt azonban, hogy:

- nem alkalmaztak nyári őrsöket;
- a határőrizeti ügyekkel foglalkozó törzstisztet nem helyezték ki a kerület törzséből, hanem annak szerves részeként a parancsnokság székhelyén működött, sőt más feladatai mellett látta el ezen munkáját;
- a határszéli csendőrök szolgálati rendszere megegyezett az ország belsejében szolgálatot ellátókéval, speciális felszerelést nem rendszeresítettek részükre;
- a Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatokat ellátó része közvetlenül a katonai körletparancsnokságok felügyelete alá került;
- a határszéli csendőrtiszteknek »saját kémszolgálatot« kellett fenntartaniuk;
- a teljes határszéli csendőrség feladata volt az irredenta mozgalmak elősegítése.

Az új szervezeti felépítés létszámfejlesztést is igényelt. A létszámhiányt elsősorban az ország belsejében szolgálatot teljesítő csendőrökből fedezték. Szükségessé vált azonban e mellett úgynevezett pótcsendőröknek a határra vezénylése is. A pótcsendőrök olyan sorkatonák voltak, akiket a katonai körletparancsnokságok csendőri szolgálatra megbízhatónak ítéltek és átvezényeltek a Magyar Királyi Csendőrséghez. A határőrizeti szolgálat erősítése céljából a magyar véderőtől katonai körletparancsnokságonként 380 főt vezényeltek a csendőrséghez. Ez alól csupán a budapesti katonai körletparancsnokság volt kivétel. Mérsékeltebb — 100 főnyi erősítést — kellett biztosítania a határra a székesfehérvári katonai körlet parancsnokságának.

Ez a határőrizeti struktúra a Magyar Királyi Vámőrség felállításáig funkcionált, csupán a személyi állományt növelték jelentősen 1920. októberében."

PARÁDI: *A magyar állam határőrizete 1920-1941.* 23-26.p.

[10] 1921/XXXIII.tc.

[11] HL.HM.15 000/eln.1.sz.1921.

[12] PARÁDI: *A magyar állam határőrizete 1920-1941.* 13-27.p. : op.cit.

[13] A Tanácsköztársaság bukását követően a magyar haderő elnevezését három ízben változtatták meg:

- 1919.VI.9-én HORTHY Miklós altengernagy hadügyminiszter a magyar haderő felállítására irányuló felhívásában, illetve a rákövetkező napon a kormánynak a magyar véderő szervezésére vonatkozó rendeletében már a Magyar Nemzeti Hadsereg kifejezés szerepelt;
- 1920.IV.1-én SOÓS Károly gyalogsági tábornok honvédelmi miniszter elrendelte az alárendeltségébe tartozó valamennyi intézmény számára a Magyar Királyi előtag használatát, így módosult a magyar haderő elnevezése Magyar Királyi Nemzeti Hadseregre;
- 1922.I.4-én BELITSKA Sándor gyalogsági tábornok honvédelmi miniszter 1922.I.1-ei visszamenőleges hatállyal — a magyar haderő átszervezéséről szóló rendeletében — a véderő nevét ismét Magyar Királyi Honvédségre változtatta.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

TANULMÁNYOK

GÁSPÁR — PARÁDI — GÁSPÁR László — PARÁDI József: A két világháború közötti Magyar Királyság határőrizete a trianoni békeszerződésig 1919. VIII. 7. – 1920. VI. 6. *ZMKA Akadémiai Közlemények,* XXXIII.évf. (1990) 1.sz. 64-71.p. HU-ISSN 0133-6738.

KÉZIRAT

PARÁDI: *A magyar állam határőrizete 1920-1941.* — PARÁDI József: *A magyar állam határőrizete 1920-1941.* Hadtudományi kandidátusi értekezés (MTA) Kézirat. Budapest, 1990.

LEVÉL- IRAT ÉS DOKUMENTUMTÁRAK

HL.HM. — Hadtörténelmi Levéltár Honvédelmi Minisztériumi gyűjtemény.

HL.TGY. — Hadtörténelmi Levéltár Tanulmánygyűjtemények.

JOGSZABÁLYOK

1912/LXIII.tc. — 1912/LXIII.tc. a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről.

1921/XXXIII.tc. — 1921/XXXIII.tc. az Északamerikai Egyesült Államokkal, a Brit Birodalommal, Franciaországgal, Olaszországgal és Japánnal, továbbá Belgiummal, Kínával, Kubával, Görögországgal, Nikaraguával, Panamával, Lengyelországgal, Portugáliával, Romániával, a Szerb-Horvát-Szlovén Állammal, Sziámmal és Cseh-Szlovákországgal 1920. évi június hó 4. napján a Trianonban kötött békeszerződés becikkelyezéséről.

19 142/1919.HM.r. — 19 142/1919.HM.r. átmeneti szervi határozványok a katonai körletparancsnokságok számára.

Jelmagyarázat:

- eln. = elnöki
- FÖV = Fővezérség
- HL = Hadtörténelmi Levéltár
- HM = honvédelmi miniszter v. Honvédelmi Minisztérium
- r. = rendelet
- sz. = szám(ú)
- tc. = törvénycikk (törvény)
- TGY = tanulmánygyűjtemény

Mellékletek jegyzéke:

I.sz. melléklet
Csendőralakulások alakulattípus szerinti létszáma a nemzeti hadsereg hadrendjében 1920. I.

II.sz. melléklet
Csendőralakulások állománycsoportok szerinti létszáma katonai körletenként 1920. I.

III.sz. melléklet
Csendőralakulások szervezete és létszáma katonai körletenként 1920. I.

IV.sz. melléklet
Csendőralakulások alakulattípus szerinti létszáma a nemzeti hadsereg hadrendjében 1920. V.

V.sz. melléklet
Csendőralakulások állománycsoportok szerinti létszáma katonai körletenként 1920. V.

VI.sz. melléklet
Csendőralakulások szervezete és létszáma katonai körletenként 1920. V.

VII.sz. melléklet
Csendőralakulások alakulattípus szerinti létszáma a nemzeti hadsereg hadrendjében 1920. IX.

VIII.sz. melléklet
Csendőralakulások állománycsoportok szerinti létszáma katonai körletenként 1920. IX.

IX.sz. melléklet
Csendőralakulások szervezete és létszáma katonai körletenként 1920. IX.

X.sz. melléklet
Csendőralakulások alakulattípus szerint létszáma a nemzeti hadsereg hadrendjében 1921. I.

XI.sz. melléklet
Csendőralakulások állománycsoportok szerinti létszáma katonai körletenként 1921. I.

XII.sz. melléklet
Csendőralakulások a nemzeti hadseregben 1920. I. — 1921. III.

XIII.sz. melléklet
Csendőralakulások területi elhelyezkedése katonai körletenként 1920-1921.

I.sz. melléklet

Csendőralakulások alakulattípus szerinti létszáma a nemzeti hadsereg hadrendjében 1920. I.

Csendőralakulások típusai	Tiszt	Hivatásos altiszt	Legénység	Összesen
Hivatásos csendőralakulások	211	5536	1402	**7149**
Tartalék csendőralakulások	775	589	13102	**14466**
Határrendőrség*	120	69	1923	**2112**
Összes csendőralakulás	**1106**	**6194**	**16427**	**23727**
A nemzeti hadsereg létszáma	3943	8339	52963	**65245**

* A határrendőrség nem azonos az 1903/VIII.tc.-kel 1906-ban Magyar Királyi Határrendőrség elnevezéssel felállított testülettel. A későbbiek során a határrendőrség elnevezést átkeresztelték határcsendőrségre.
Forrás: HL.HM. 1065/eln.1.sz. 1920.

II.sz. melléklet

Csendőralakulások állománycsoportok szerinti létszáma katonai körletenként 1920. I.

Katonai körletek	Tiszt	Hivatásos altiszt	Legénység	Összesen
Kaposvár	192	108	4554	**4854**
Szombathely	154	83	2658	**2895**
Szeged	39	16	1209	**1264**
Miskolc	122	182	2274	**2578**
Összes csendőralakulás	**507**	**389**	**10695**	**11591**

Forrás: HL.HM. 1065/eln.1.sz. 1920.

III.sz. melléklet

Csendőralakulások szervezete és létszáma katonai körletenként 1920. I.

Katonai körlet / Szervezet és létszám		Szombathely (Moson, Sopron, Vas, Zala vármegyék)	Kaposvár (Somogy, Tolna Baranya vármegyék)	Szeged (Csongrád, Bács-Bodrog vármegyék)	Miskolc (Hont, Nógrád, Borsod, Abaúj-Torna, Zemplén Heves vármegyék)	Összesen
	Ezred	—	2	—	—	2
	Zászlóalj	4	7	2	4	17
	Század	15	21	8	12	56
	Létszám	6698 fő 43,97 %	4854 fő 31,86 %	1102 fő 7,24 %	2578 fő 16,93 %	15 232 fő 100 %
Határrendőrség*	Ezred	—	—	—	—	—
Határrendőrség*	Zászlóalj	3	—	—	—	—
Határrendőrség*	Század	8	—	—	—	—
Határrendőrség*	Létszám	1754 fő	—	—	—	1754 fő
Összesen	Ezred	**—**	**2**	**—**	**—**	**2**
Összesen	Zászlóalj	**7**	**7**	**2**	**4**	**20**
Összesen	Század	**23**	**21**	**8**	**12**	**64**
Összesen	Létszám	**8452 fő 49,76 %**	**4854 fő 28,57 %**	**1102 fő 6,49 %**	**2578 fő 15,18 %**	**16986 100 %**

* A határrendőrség nem azonos az 1903/VIII.tc.-kel 1906-ban Magyar Királyi Határrendőrség elnevezéssel felállított testülettel. A későbbiek során a határrendőrség elnevezést átkeresztelték határcsendőrségre.

A csendőralakulások ugyan katonai szervezés szerint tagozódtak, azonban eltérő volt a zászlóaljak, illetve a századok alárendeltségébe tartozó századok és szakaszok száma, valamint az oda beosztott személyi állomány létszáma. E mellett — annak ellenére, hogy fegyverzetük és felszerelésük lényegében a Magyar Királyi Honvédségben rendszeresítettel volt megegyező — eltérő volt a sorozatlövő fegyverrel (gép-puskával) való ellátottságuk. Tüzérségi eszközökkel pedig nem rendelkeztek.

A katonai körletek számára kijelölt vármegyéknek csupán azon részére terjedt ki a körletparancsnokságok hatásköre, amely területek magyar fennhatóság alatt álltak.

Forrás: HL.HM. 1065/eln.1.sz.1920.

IV.sz. melléklet

Csendőralakulások alakulattípus szerinti létszáma a nemzeti hadsereg hadrendjében 1920. V.

létszám / alakulatok	Személyi állomány létszáma				Szolgálati állat	Személyi állomány összesen
	Hivatásos tiszt	Tartalékos tiszt	Hivatásos altiszt	Legénység	ló	
Hivatásos csendőralakulások	253	32	7547	1722	8262	**9554**
Tartalék csendőralakulások	564	7140	720	28 628	366	**37 052**
Határcsendőrség	74	66	67	2966	211	**3173**
Összes csendőralakulás	**891**	**7238**	**8334**	**33 316**	**8839**	**49 779**
A nemzeti hadsereg létszáma	7127	2959	6984	80 467	10 522	**97 537**

Forrás: HL.HM.63 812/eln.1.sz.1920.

V.sz. melléklet

Csendőralakulások állománycsoportok szerinti létszáma katonai körletenként 1920. V.

létszám / körletek	Személyi állomány létszáma				Szolgálati állat	Személyi állomány
	Hivatásos tiszt	Tartalékos tiszt	Hivatásos altiszt	Legénység	ló	összesen
Budapesti	335	6931	320	16 548	113	24 134
Székesfehérvári	51	24	87	2612	67	2774
Szombathelyi	21	10	43	1583	65	1657
Kaposvári	21	8	17	822	40	868
Szegedi	84	70	86	3910	56	4150
Debreceni	21	76	83	1417	3	1597
Miskolci	31	21	84	1536	31	1672
Összesen	**564**	**7140**	**720**	**28 428**	**375**	**36 852**
Szombathelyi (határcsendőrség)	74	66	67	2966	211	3173
Mindösszesen	**638**	**7206**	**787**	**31 394**	**586**	**40 025**

Forrás: HM.HL. 63812/eln.1.sz. 1920.

VI.sz. melléklet

Csendőralakulások szervezete és létszáma katonai körletenként 1920. V.

Katonai körlet* / Szervezet és létszám	Budapest (Budapest, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyék)	Székesfehérvár (Győr, Komárom Esztergom, Veszprém, Fejér vármegyék)	Szombathely (Moson, Sopron, Vas, Zala vármegyék)	Kaposvár (Somogy, Tolna Baranya vármegyék)	Szeged (Csongrád, Jász-Nagykun-Szolnok, Csanád, Torontál Bács-Bodrog vármegyék)	Debrecen (Bihar, Hajdú, Szabolcs, Bereg, Szatmár vármegyék)	Miskolc (Hont, Nógrád, Borsod, Abaúj-Torna, Zemplén Heves vármegyék)	Összesen
Dandár	2	—	—	—	—	—	—	**2**
Ezred	4	—	—	—	—	—	—	**4**
Zászlóalj	12+2**= 14	5	2	3	5	1	1	**31**
Század	27+6**= 33	13	8	6	20	6	9	**95**
Létszám	6103 fő + 1042 fő** **7145 fő 35,61 %**	**2774 fő 13,82 %**	**1657 fő 8,26 %**	**868 4,33 %**	**4150 fő 20,68 %**	**1597 fő 7,96 %**	**1872 fő 9,34**	**20 063 fő 100 %**
Polgári csendőr tartalék alakulatok								
Ezred	—	—	—	—	—	—	—	**—**
Zászlóalj	12***	—	—	—	—	—	—	**12**
Század	48	—	—	—	—	—	—	**48**
Létszám	**4139 fő**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**4139 fő**
Határcsendőrség****								
Dandár	—	—	—	—	—	—	—	**—**
Ezred	—	—	—	—	—	—	—	**—**
Zászlóalj	—	—	5	—	—	—	—	**5**
Század	—	—	20	—	—	—	—	**20**
Létszám	—	—	**3173 fő**	—	—	—	—	**3173 fő**
Összesen								
Dandár	2	—	—	—	—	—	—	**2**
Ezred	4	—	—	—	—	—	—	**4**
Zászlóalj	26	5	7	3	5	1	1	**48**
Század	81	13	28	6	20	6	9	**163**
Létszám	**11 284 fő 41,22 %**	**2774 fő 10,14 %**	**4830 fő 17,64 %**	**868 fő 3,18 %**	**4150 fő 15,16 %**	**1597 fő 5,83 %**	**1872 fő 6,83 %**	**27 375 fő 100 %**

* A katonai körletek hatósági területe nem a teljes vármegyékre, hanem azoknak az idegen hatalom által meg nem szállt területére terjedt ki.

** A Budapesten és közvetlen környezetében — ekkor még nem létezett nagy Budapest — tevékenykedő csendőr alakulások mellett, a budapesti körletparancsnokság alárendeltségébe tartozott még az észak Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyére kiterjedő csendőr tartalék zászlóalj, valamint a dél Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyére és Jász-Nagykun-Szolnok vármegyére kiterjedő csendőr tartalék zászlóalj is.

*** Fővárosi kerületenként 1 zászlóalj és a tudományegyetemi, valamint a műegyetemi zászlóalj.

**** A határcsendőr zászlóaljak a nyugati határ menti (Moson, Sopron, Vas és Zala) vármegyékben működtek. Zalában 2 határcsendőr zászlóalj is működött.

A csendőralakulások ugyan katonai szervezés szerint tagozódtak, azonban eltérő volt a zászlóaljak, illetve a századok alárendeltségébe tartozó századok és szakaszok száma, valamint az oda beosztott személyi állomány létszáma. E mellett — annak ellenére, hogy fegyverzetük és felszerelésük lényegében a Magyar Királyi Honvédségben rendszeresítettel volt megegyező — eltérő volt a sorozatlövő fegyverrel (géppuskával) való ellátottságuk. Tüzérségi eszközökkel pedig nem rendelkeztek.

A századok létszáma 91 fő (Ludovica Akadémia csendőr tartalék zászlóaljának a századai) és 617 fő (műegyetem csendőr tartalék zászlóaljának a századai) között, a zászlóaljak pedig 455 fő (vasi csendőr tartalék zászlóalj) és 916 fő (székesfehérvári csendőr tartalék zászlóalj) között mozgott.

Forrás: HL.HM. 63812/eln.1.sz. 1920.

VII.sz. melléklet

Csendőralakulások alakulattípus szerinti létszáma a nemzeti hadsereg hadrendjében 1920. IX.

létszám / alakulatok	Személyi állomány létszáma				Szolgálati állat	Személyi állomány
	Hivatásos tiszt	Tartalékos tiszt	Hivatásos altiszt	Legénység	ló	összesen
Hivatásos csendőralakulások	278	20	8226	2278	641	**10 802**
Tartalék csendőralakulások	9	3209	—	10 018	—	**13 236**
Határőrség (Korábban Határcsendőrség elnevezéssel)	69	60	89	3268	239	**3486**
Összes csendőralakulás	**356**	**3289**	**8315**	**15 564**	**880**	**27 524**
A nemzeti hadsereg létszáma	7671	4636	6975	124 998	13 047	**144 280**

Forrás: HL.HM. 78 360/eln.1.sz. 1920.

VIII.sz. melléklet

Csendőralakulások állománycsoportok szerinti létszáma katonai körletenként 1920. IX.

létszám / körletek	Személyi állomány létszáma				Szolgálati állat	Személyi állomány
	Hivatásos tiszt	Tartalékos tiszt	Hivatásos altiszt	Legénység	ló	összesen
Budapesti	9	3393	—	11 313	—	14 715
Székesfehérvári	—	—	—	—	—	—
Szombathelyi	—	—	—	—	—	—
Kaposvári	—	—	—	—	—	—
Szegedi	—	—	—	—	—	—
Debreceni	—	—	—	—	—	—
Miskolci	—	—	—	—	—	—
Összesen	**9**	**3393**	**—**	**11 313**	**—**	**14 715**
Szombathelyi (határcsendőrség)	69	60	89	3268	239	**3486**
Mindösszesen	**78**	**3453**	**89**	**14 581**	**239**	**18 201**

Forrás: HL.HM. 78 360/eln.1.sz. 1920.

IX.sz. melléklet

Csendőralakulások szervezete és létszáma katonai körletenként 1920. IX.

Katonai körlet* / Szervezet és létszám	Budapest (Budapest, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyék)	Székesfehérvár (Győr, Komárom Esztergom, Veszprém, Fejér vármegyék)	Szombathely (Moson, Sopron, Vas, Zala vármegyék)	Kaposvár (Somogy, Tolna Baranya vármegyék)	Szeged (Csongrád, Jász-Nagykun-Szolnok, Csanád, Torontál Bács-Bodrog vármegyék)	Debrecen (Bihar, Hajdú, Szabolcs, Bereg, Szatmár vármegyék)	Miskolc (Hont, Nógrád, Borsod, Abaúj-Torna, Zemplén Heves vármegyék)	Összesen
Zászlóalj	12	—	—	—	—	—	—	**12**
Létszám	**13 236 fő**	—	—	—	—	—	—	**13 236 fő**

Forrás: HL.HM. 78 360/eln.1.sz. 1920.

A főváros területén állomásozó alakulatokból az úgynevezett területen kívüli hadosztályt hozták létre. A műegyetemi és a tudományegyetemi zászlóaljak a hadrendben már nem csendőr jelzővel szerepeltek. A csendőr tartalék ezredeket átkeresztelték és más katonai körletekbe helyezték. Maradt azonban minden fővárosi kerületben egy pótcsendőrnek nevezett zászlóalj. A Ludovica Akadémia zászlóaljára csendőr tartalékként már nem számoltak. Az úgynevezett postás zászlóaljról nincs adat. A postás zászlóaljat a MÁV zászlóaljjal átadták a budapesti rendőr tartaléknak.

X.sz. melléklet

Csendőralakulások alakulattípus szerint létszáma a nemzeti hadsereg hadrendjében 1921. I.

létszám / alakulatok	Személyi állomány létszáma				Szolgálati állat	Személyi állomány
	Hivatásos tiszt	Tartalékos tiszt	Hivatásos altiszt	Legénység	ló	összesen
Hivatásos csendőralakulások	354	32	8756	3631	611	**12 773**
Polgári alakulás (korábbi tartalék csendőr)	24	378	1	5008	—	**5411**
Határőrség	50	36	59	2027	173	**2172**
Összes csendőralakulás	**428**	**446**	**8816**	**10 666**	**784**	**20 356**
A nemzeti hadsereg létszáma	7461	3636	6669	94 939	16 042	**112 705**

Forrás: HL.HM. 108/titk.

XI.sz. melléklet

Csendőralakulások állománycsoportok szerinti létszáma katonai körletenként 1921. I.

létszám / körletek	Személyi állomány létszáma				Szolgálati állat	Személyi állomány
	Hivatásos tiszt	Tartalékos tiszt	Hivatásos altiszt	Legénység	ló	összesen
Budapesti	24	378	1	5008	—	**5411**
Székesfehérvári	—	—	—	—	—	—
Szombathelyi	—	—	—	—	—	—
Kaposvári	—	—	—	—	—	—
Szegedi	—	—	—	—	—	—
Debreceni	—	—	—	—	—	—
Miskolci	—	—	—	—	—	—
Összesen	**24**	**378**	**1**	**5008**	**—**	**5411**
Szombathelyi (határőrség)	50	36	59	2027	173	**2172**
Mindösszesen	**74**	**414**	**60**	**7035**	**173**	**7583**

Forrás: HL.HM. 108/titk.1.sz. 1921.

XII.sz. melléklet

Csendőralakulások a nemzeti hadseregben 1920. I. — 1921. III.

időpont / alakulattípus	Hivatásos csendőralakulások	Tartalék csendőralakulások	Határcsendőrség	Összes csendőrség	Magyar Nemzeti Hadsereg
1920. I.	7149 fő 11 %	14 466 fő 22 %	2112 fő 3%	**23 727 fő** **36%**	65 245 fő 100 %
1920. V.	9554 fő 10 %	37 052 fő 38 %	3173 fő 3 %	**49 779 fő** **51 %**	97 537 fő 100 %
1920. VI.	9773 fő 10 %	34 142 fő 34 %	3455 fő 3 %	**47 370 fő** **47 %**	100 425 fő 100 %
1920. VII.	9747 fő 9 %	30 743 fő 30 %	3494 fő 3 %	**43 984 fő** **42 %**	104 299 fő 100 %
1920. IX..	10 802 fő 8 %	14 720 fő 10 %	3486 fő 2 %	**29 008 fő** **20 %**	144 280 fő 100 %
1921. I.	12 773 fő 11 %	13 236 fő 12 %	3486 fő 3 %	**29 495 fő** **26 %**	112 706 fő 100 %
1921. II.	12 265 fő 12 %	25 531 fő 26 %	3329 fő 3 %	**41 125 fő** **41 %**	101 081 fő 100 %
1921. III.	14 671 fő 18 %	—	2416 fő 3 %	**17 087 fő** **21 %**	79 505 fő 100 %

Forrás: HL.HM. 1065/eln.1.sz. 1920. ; HL.HM. 63 812/eln.1.sz. 1920. ; HL.HM. 67 609/eln.1sz.1920. ; HL.HM. 71 7327/eln.1.sz. 1920. ; HL.HM. 78 360/eln.1.sz.1920. ; HL.HM. 108/titk.1.sz.1921.

XIII.sz. melléklet

Csendőralakulások területi elhelyezkedése katonai körletenként 1920-1921.

Budapesti katonai körlet 25 960 fő a csendőr alakulások létszáma
Hatósági területe Budapest, Pest-Pilis-Solt-Kiskun és Jász-Nagykun-Szolnok vármegye.
Észak Pest – Pilis - Solt - Kiskun vármegyei cső.tart.zlj. 321 fő. , Budapesti I. cső.tart.ezd. 1066 fő. , Budapesti II.cső.tart.ezd. 502 fő. , Budapesti III.cső.tart.ezd. 1976 fő. , Budapesti 2. p.cső.tart.zlj. 4 szd.-al. (I.kerület.) , Budapesti 3. p.cső.tart.zlj. 4 szd.-al. (II.kerület) , Budapesti 4. p.cső.tart.zlj. 4 szd.-al (III. kelrület) , Budapesti 5.p. cső.tart.zlj. 4 szd.-al. (IV.kerület) , Budapesti 6. p.cső.tart.zlj. 4 szd.-al. (V. kerület) , Budapesti 7. p.cső.tart.zlj. 4 szd.-al. (VI. kerület) , Budapesti 8. p.cső.tart.zlj. 4 szd.al. (VII. kerület) , Budapesti 9. p.cső.tart.zlj. 4 szd.-al. (VIII. kerület) , Budapesti 10. p.cső.tart.zlj. 4 szd.-al (IX. kerület) , Budapesti 11. p.cső.tart.zlj. 4 szd.-al (X. kerület) , Budapesti 12. p.cső.tart.zlj. 4 szd.-al (XI/A. kerület) , Budapesti 13. p.cső.tart.zlj. 4.szd.-al (XI/B. kerület) , Budapesti 14.p.cső.tart.zlj. 4 szd-al (XII. kerület) , Budapesti 15. Ludovika Akadémia p.cső.tart.zlj. 364 fő. , Budapesti 16. MÁV.p.cső.tart.zlj. 640 fő. , Budapest 17. Postás p.cső.tart.zlj. 201 fő. , Budapesti 18. Tudományegyetem p.cső.tart.zlj. 1569 fő. , Budapesti 19. Műegyetem p.cső.tart.zlj 1569 fő. ,

Székesfehérvári katonai körlet 1055 fő a csendőr alakulások létszáma
Hatósági területe Győr, Komárom, Esztergom, Veszprém és Fejér vármegyék magyar fennhatóság alatt álló területei.
Győri 1.cső.tart.zlj. 1 szd.-al 240 fő. , Komáromi 2. cső.tart.zlj. 1 szd.-al 312 fő. , Esztergomi 3. cső.tart.zlj. 1 szd.-al 168 fő. , Veszprémi 4. cső.tart.zlj. 2 szd.-al 348 fő. , Fejér vármegyei 5. cső.tart.zlj. 1szd.-al 161 fő.

Szombathelyi katonai körlet 5175 fő a csendőr alakulások létszáma
Hatósági területe Moson, Sopron, Vas és Zala vármegyék magyar fennhatóság alatt álló területei.
Moson vármegyei 1. cső.tart.zlj. 1 szd.-al 183 fő. , Sopron vármegyei 2. cső.tart.zlj. 1 szd.-al 355 fő. , Vas vármegyei 3. cső.tart.zlj. 3 szd.-al 555 fő. , Zala vármegyei 4. cső.tart.zlj. 3 szd.-al 647 fő. , Moson vármegyei 5. hör.cső.zlj. 547 fő. , Sopron vármegyei 6. hör.cső.zlj. 912 fő. , Vas vármegyei 7.hör.cső.zlj. 602 fő. , Vas vármegyei 8. hőr.cső.zlj. 705 fő. , Zala vármegyei 9.hőr.cső.zlj. 689 fő.

Kaposvári katonai körlet 894 fő a csendőr alakulások létszáma
Hatósági területe Somogy, Tolna és Baranya vármegyék magyar fennhatóság alatt álló területei.
Somogy vármegyei 1. cső.tart.zlj. 1 szd.-al 303 fő. , Tolna vármegyei 2. cső.tart.zlj. 1 szd.-al 303 fő. , Baranya vármegyei cső.tart.zlj. 1 szd.-al 267 fő.

Szegedi katonai körlet 2848 fő a csendőr alakulások létszáma
Hatósági területe Békés, Csanád, Csongrád, Bács-Bodrog és Dél Pest Pilis-Solt-Kiskun vármegyék magyar fennhatóság alatt álló területei.
Csongrád vármegyei 1. cső.tart.zlj. 545 fő. , Csongrád vármegyei 2. cső.tart.zlj. 685 fő. , Békés vármegyei 3. cső.tart.zlj. 589 fő. , Csanád vármegyei 4. cső.tart.zlj. 245 fő. , Bács-Bodrog vármegyei 4. cső.tart.zlj. 204 fő. , Dél Pest Pilis-Solt-Kiskun vármegyei 6. cső.tart.zlj. 261 fő.

Debreceni katonai körlet 1519 fő a csendőr alakulások létszáma
Hatósági területe Bihar, Szabolcs, Bereg, Szatmár és Hajdú vármegyék magyar fennhatóság alatt álló területei.
Bihar vármegyei 1. cső.tart.zlj. 1 szd.-al 273 fő. , Szabolcs vármegyei 2. cső.tart.zlj. 1 szd.-al 285 fő. , Bereg vármegyei 3. cső.tart.zlj. 1 szd.-al 36 fő. , Szatmár vármegyei 4. cső.tart.zlj. 1 szd.-al 256 fő. , Hajdú vármegyei 5. cső.tart.zlj. 1 szd.-al 669 fő.

Miskolci katonai körlet 801 fő a csendőr alakulások létszáma
Hatósági területe Borsod, Hont, Nógrád, Heves, Abaúj és Zemplén vármegyék magyar fennhatóság alatt álló területei.
Borsod vármegyei 1. cső.tart.zlj. 1 szd.-al 145 fő. , Hont-Nógrád vármegyei 2. cső.tart.zlj. 1 szd.-al 135 fő. , Heves vármegyei 3. cső.tart.zlj. 1 szd.-al 161 fő. , Abaúj vármegyei 4. cső.tart.zlj. 1 szd.-al 166 fő. , Zemplén vármegyei 5. cső.tart.zlj. 1 szd.-al 194 fő.

Forrás: HL.HM. 1065/eln.1.sz. 1920. ; HL.HM. 63 812/eln.1.sz. 1920. ; HL.HM. 67 609/eln.1sz.1920. ; HL.HM. 71 7327/eln.1.sz. 1920. ; HL.HM. 78 360/eln.1.sz.1920. ; HL.HM. 108/titk.1.sz.1921.

A XIII.sz. mellékletben alkalmazott rövidítések:

cső.	=	csendőr
ezd.	=	ezred
hör.	=	határőr
MÁV.	=	(Magyar Államvasútak)
p.	=	polgári
szd.	=	század
tart.	=	tartalék
zlj.	=	zászlóalj

0393 SZÉKELY Zoltán

Repülők és határok régen és ma.

A történelem során hosszú időn keresztül volt kézenfekvő megoldás az egyes közösségek számára élőhelyük határainak fizikai akadályokkal történő védelme. Az őskori csapdáktól és vermektől kezdve a limesen, Nagy Falon, gyepűn és végvárrendszeren át a műszaki zárig. Ezek voltak hivatva megakadályozni a területre engedély nélküli bejutást. A repülés elterjedésével azonban egyszerre értelmetlenné váltak ezek a védelmek. A földfelszín és a KÁRMÁN-vonal közti óriási tér akkora, hogy egyetlen ország sem képes olyan műszaki akadályrendszert létrehozni, ami minden behatolási kísérletet képes lenne megakadályozni. Így nem maradt más, mint a légi határok aktív őrizete és a légi határokon átlépő forgalomnak speciális ellenőrzési módjainak bevezetése.

A repülés történetéről

Az embert feltehetően az első madár vagy más repülő lény látványának megpillantásától kezdve űzi az a vágy, hogy maga is a levegőbe emelkedjen. Az első komolyabb, repüléssel kapcsolatos kísérletekre egy ötezer éves görög mítosz utal, miszerint apa és fia, DAIDALOSZ és IKAROSZ saját maguk készítette siklószárnyakkal kíséreltek meg átjutni Kréta szigetéről a kontinensre, így megszökni Kréta királya elől. A történet szerint a szökési kísérletben IKAROSZ életét vesztette, DAIDALOSZ azonban sikerrel járt.[1] A mítosz valóságalapjának létezése máig tisztázatlan. Az egymásnak ellentmondó forrásokban közös pont, hogy DAIDALOSZ feltaláló volt és ő fejlesztette ki például az állítható felületű trapézvitorlát. Athénból elmenekült, mivel gyilkosság miatt elítélték, ezután több városban épített közüzemet. Neki tulajdonítják a minotaurosz labirintusát is, egy ideig Krétán tartózkodott, majd onnan a király elől megszökött, szökés közben fia, IKARUSZ meghalt.[2] Amennyiben elfogadjuk, hogy szökést – részben vagy egészben – siklórepüléssel hajtották végre, akkor ez az első ismert olyan eset, amikor valaki légi úton lépte át – ráadásul engedély nélkül - egy állam határát, kivonva így magát annak joghatósága alól, egy természeti akadályt is leküzdve egyúttal.

Az ókortól kezdve DAIDALOSZon kívül számos feltalálót foglalkoztatott a repülés, azonban nagyon hosszú ideig tévúton járva főleg a madarak utánzásában látták a megoldást, emiatt a csapkodószárnyas repülőgépek, az ornitopterek korának csak a XX. század elején alkonyult be végleg. Az eltérő megoldást keresők erőfeszítéseinek eredményeként 1783.IX.19-én Versailles-ban felszállt az első léggömb[3] is, így az első, dokumentáltan sikeres repülés nem szárnyak révén történt. Egyes álláspontok szerint az áttöréshez azért kellett a felvilágosodás megerősödéséig várni, mert az egyház Európában erősen szembehelyezkedett a repülésre irányuló kutatásokkal. Teológusok úgy hirdették, az égbe emelkedés nemcsak a testi épséget, de a lelket magát is veszélybe sodorja.[4] Azokat a feltalálókat, tudósokat, akik ebben az időszakban a repülés ember számára lehetővé tételével foglalkoztak, többek között Roger BACON, Nicolaus ORESMUS, HOHENSTAUF Frigyes és Leonardo da VINCI, eretnekség gyanúja és ellenszenv lengte körül.[5] Mégis, minden ellenállással szemben, számos sikertelen, gyakran sérüléssel és halállal járó kísérlet után 1903.XII.17-én Orwille és Wilbur WRIGHT Kitty HAWK nevű (munkanevén WRIGHT Flyer I) merevszárnyú repülőgépe 39 métert repült 12 másodperc alatt, majd ugyanaznap a negyedik felszállásra már 259 métert 59 másodperc alatt.[6] Annak ellenére, hogy a léggömb segítségével hamarabb valósult meg a repülés, sőt az első kormányozható léghajó már 1852-ben elkészült,[7] napjaink repülését a merevszárnyú aeroplánok dominálják. Habár nem zárható ki teljesen, hogy a legújabb anyagok és eljárások visszahozzák a léghajók versenyképességét.

A légi személyszállítás az első repüléstől a fapados légtársaságokig

Gyakorlatilag már az első, mitikus repülés is azt a célt szolgálhatta, hogy embereket juttasson át egyik államból a másikba, leküzdve egy egyébként nehezen áthatolható természeti akadályt is. A repülésnek a legnagyobb előnye ugyanis az, hogy a természeti akadályokat nem kell leküzdenie. Olyan mesterséges akadályok sem állítják meg, mint az emberek emelte falak, sáncok, erődök vagy éppenséggel szögesdrótból készült kerítések, aknamezők, államhatárok. A repülő szerkezetben ülő személy kényelmesen megfigyelheti az alatta fekvő területeket, elmenekülhet üldözői elől vagy éppenséggel magasból támadhat rájuk. Már az első hőlégballonokat is igyekeztek katonai célokra felhasználni, 1794.VI.26-án a Fleurus-i csatában a franciák először vetettek be hőlégballont, a l'Entreprenant (A Vállalkozó) nevűt és sikeresen figyelték meg vele a koalíciós erők hadmozdulatait, majd az ütközetet megnyerték.[8] Az első világháborúban a németek merev törzsű léghajókkal, a zeppelinekkel bombázták Londont, Párizst és Belgiumot, a merevszárnyú repülőgépek pedig a háború végére főfegyvernemmé váltak.[9] A katonai alkalmazás mellett már az első világháborút megelőzően megjelent a légi személyszállítás. 1910-ben a világ első légitársasága, a német Deutsche Luftschiffahrts-AG (DELAG) végzett először kereskedelmi légiutas-szállítási tevékenységet.[10] A ZEPPELIN gróf nevével fémjelzett társaság 1930-ra már interkontinentális nemzetközi légi járatokat is üzemeltetett.[11]

Az egyik léghajó, a Hindenburg katasztrófája és az első világháborútól kezdve óriási fejlődésen átesett aeroplánok azonban egészen napjainkig háttérbe szorították a léghajón történő kereskedelmi személyszállítást, annak ellenére, hogy ezen a területen jelentős késéssel indultak. Habár a WRIGHT-fivérek 1908-ban már szállítottak személyeket a repülőgépükön, az első kereskedelmi utasszállító repülőgép az orosz Sikorsky Ilya Muromets volt, amely 1913-ban repült először és 1914-ben menetrend szerint is közlekedett, azonban a világháború kitörése miatt a légi személyszállítás abbamaradt. A háború után átalakított bombázók és hidroplánok nyújtottak ugyan személyszállítási szolgáltatásokat, de az első igazán kereskedelmi célú légi utasszállító csak 1931-ben jelent meg a Boeing 247 típus révén. Ez a gép nyolc-tizenkettő utast volt képes szállítani, azonban az újító technikai megoldásoknak köszönhetően a kor legtöbb harci gépénél is gyorsabb volt, bár versenytársai, az 1932-ben megjelent Douglas DC-2 és DC-3 típusok voltak az első olyan gépek, amelyek már valóban profitot termeltek és kormányzati támogatás nélkül is gazdaságosan üzemben tarthatóak voltak.[12] A kereskedelmi légitársaságok elsődleges elvárása a flottájuk gépeivel szemben ma is a minél nagyobb költséghatékonyság. Napjaink repülőgépei rövid idő alatt hatalmas távokat tudnak megtenni. Az egyik legelterjedtebb, közepes méretű repülőgépnek számító típus, a Boeing NG 737-800 típus 182 utast óránként 700-1000 km/h sebességgel képes akár 5400 km távolságra is elszállítani. Több mint 7500 jármű áll szolgálatban csak ebből a géptípusból és még legalább ezer darabot rendeltek meg belőle.[13] Ezen járművek által lebonyolított forgalom nagyságára jellemző adat, hogy naponta kb. 50.000 járat repül, ennek kb. 50%-a nemzetközi viszonylatban. A nappali időszak minden percében 6-7 ezer kereskedelmi utasszállító repülőgép van a levegőben. A kereskedelmi célú polgári repülés nagy kihasználtsága és tömeges mérete folytán a szolgáltatás egyre olcsóbb lett, ugyanakkor a hozzáadott szolgáltatások színvonala egyre kevésbé lényeges, ami további költségcsökkenést eredményezett. 1965-ben megalakult az első fapados légitársaság, a Laker Airways, azonban jogi akadályok miatt a szolgáltatás igazán csak 1977-től indulhatott be, ráadásul az akkor még erejük teljében lévő nemzeti légitársaságok összefogása nyomán 1980-ban meg is szűnt.[14] Az üzleti modell azonban elterjedt és a 90-es évek végén újra színre lépett, napjainkra pedig a fapados légitársaságok a régiós légiközlekedés domináns szereplői lettek, mert az utasok a régiós útvonalakon az alacsony árért cserébe elviselik a viszonylag kényelmetlen körülményeket és az alacsony színvonalú kiszolgálást. Ez viszont azt jelentette, hogy a légi utasok és értelemszerűen ezzel egyenes arányban a légi közlekedéssel kapcsolatos rendvédelmi feladatok volumene megnövekedett.

A tengerjog szerepe a légjogi szabályozás kialakulásában

A repülés megjelenése és hatása az életviszonyokra számos problémát vetett fel, több jogi és rendészeti megoldást elavulttá tett. Ugyanakkor a repülés megjelenése e tekintetben nem jelentett teljes újdonságot az emberiség számára, mert egy sokkal korábban lezajlott hasonló jelenség és az annak kezeléséhez szükséges, bevált megoldások már a jog rendelkezésére álltak. Ráadásul a két jelenség közötti analógia is hosszú ideje ismert volt. Ez a rokon jelenség a hajózás. A hajózás is addig leküzdhetetlen természeti akadályok áthidalását tette lehetővé, a korábbi lehetőségekhez képest rendívül gyors és akadálymentes helyváltoztatást biztosítva. Akárcsak a repülés, a hajózás is áttörte az addig biztonságosnak, áthatolhatatlan védvonalnak tartott tengeri távolságokat, aktív védekezésre, új módszerek kidolgozásra kényszerítve. Az első írásos szabályokat a hajózással kapcsolatban már i.e. 1780 körül rögzítették, bár nagy valószínűséggel itt még csak a folyami hajózás szabályairól és a folyami hajók építéséről van szó.[15] A tengeri hajózással összefüggésben az első írásos szabályzó, a Lex Maritima a rómaiaktól maradt fenn, bár a Római Birodalom fénykorában a Mare Nostrum, a mai Földközi-tenger római felségvíznek számított, így a szabályzónak kevés nemzetközi vonatkozása van.[16] A fennmaradt középkori források már több nemzetközi elemet tartalmaznak, mint például az Ordinamenta et Consuetudo Maris, a tengeri szokásjog gyűjteménye 1063-ból.[17] A XV. századból fennmaradtak kifejezetten tengerjogi nemzetközi egyezmények, legjelentősebb az egyben Amerika sorsát is meghatározó, 1494-es Tordesillas-i Egyezmény amely a világtengereket a spanyolok és a portugálok közötti befolyási övezetre osztotta, s ami közvetetten arra kényszerítette a többi államot, hogy kalózlevelek útján szerezzen érvényt az övezeteken belüli igényeinek.[18] A modern tengerjog alapjait végül Hugo GROTIUS rakta le Mare Liberum című művében 1609-ben.[19] Az első jelentős modern tengerjogi egyezményt 1841.XII.20-án kötötték meg Londonban a tengerszorosok átjárhatóságáról.[20] Végül a tengerjog a XIX. századtól a XX. század végéig tartó fejlődés hatására jutott el oda, hogy a hajóágyúk és parti ütegek hatótávolságától függő, az erőszak alkalmazásának lehetőségén alapuló fennhatóságot felváltsa a nemzetközi megegyezéssel megállapított joghatóság. E tengerjogi kitérő a légjog szempontjából azért fontos, mert annak számos vívmányát a repülés megjelenését követően rövidesen kialakuló nemzetközi légjog alkalmazta, méghozzá olyan sikeresen, hogy több tekintetben le is előzte saját elődjét. A legelső összekötő kapcsot a két terület között az arisztotelészi fizika vízzel kapcsolatos megállapításainak levegőre alkalmazása teremtette meg, amely elméleti tétel először már a VIII. században előfordul, de végleges formát csak a XVIII.

században öltött.[21] A repülés megjelenésével majd elterjedésével párhuzamosan azonban egyre több hasonlóság jelent meg a hajók és — elsősorban — az aeroplánok között. Mindkettőnek érkezési és kiindulási helyére speciális infrastruktúra szükségeltetett, útnak indulás előtt a járműveket különös gonddal kellett leellenőrizni, feltölteni, mert útközben erre nem volt lehetőség. A navigációs problémák is nagyon hasonlóak és mindkét esetben a járművet irányító (egyelőre[22]) embernek tisztában kell lennie az áramlástan törvényeivel. A hajókon és a légi járműveken szolgáló személyzetet hajózó személyzetnek nevezik, az utaskísérői feladatokat mindkét típuson a steward(ess) hajtja végre. Az utasoknak a járműből az út során nincs, vagy csak nagyon korlátozott (legtöbbször életveszéllyel járó) lehetősége van kiszállni. A hatóságoknak az ellenőrzések elvégzésére alapvetően csak az indulási és érkezési pontokon van lehetősége. A számos hasonlóságnak köszönhetően a repülés által biztosított lehetőségek nem érték teljesen váratlanul a társadalmi életviszonyokat és így az államok belső rendjét, volt mibe kapaszkodni, honnan meríteni az új jelenség kezelése tekintetében. Ennek, valamint a technológiai fejlődés által biztosított kommunikációs lehetőségeknek köszönhető, hogy a repülésre vonatkozó nemzeti és nemzetközi jogszabályok, ajánlások és bevett gyakorlatok gyorsan kialakultak és az iparág fejlődését nem fogta vissza egyetlen államhatalom se.

A légjogi szabályzók csoportosítása. A légtér, a repülők és az állami szuverenitás a Chicagói Egyezmény előtt

A repülésre vonatkozó jogszabályokat két nagy részre, azokon belül két-két csoportra oszthatjuk. Az első részben a nemzeti jogszabályok kapnak helyet, melynek két csoportja közül az egyik a repülésre mint tevékenységre vonatkozó általános szabályokat foglalja magában, a másik pedig az ehhez szükséges igazgatási, rendészeti és egyéb hatósági feladatköröket, műszaki háttérhez kapcsolódó normákat tartalmazza. A második rész a nemzetközi jog szabályait foglalja magában, egyik csoportjában a multilaterális nemzetközi szerződésekkel, másik felében a bilaterális nemzetközi egyezményekkel, amelyek általában egy-egy útvonalról, két ország területe közötti légi összeköttetésről szólnak. Új, besorolásra váró elem az Európai Unió jogának légiközlekedést érintő rendeletei, mivel az uniós jog nemzeti jog feletti primátusából eredően az uniós rendeleteket a nemzeti jogba nem kell átültetni, azok közvetlenül hatályosak és alkalmazandók. Ezek a viszonylag új, 2004 óta megjelenő szabályzók az „Egységes Európai Égbolt" koncepció keretében arra törekszenek, hogy a korábbi, nemzetközi jog implementációjából és saját elgondolásból adódó nemzeti szabályozást az adott területen az Európai Unió egységes szabályozásával váltsák fel.[23]

Természetesen az első szabályzók nemzetközi szerződés formájában jöttek létre. 1909-től kezdve működött Párizsban egy előkészítő bizottság, majd 1910-ben ennek eredményeként összeült az első légügyi konferencia.[24] E konferencián nem született nemzetközi megegyezés, csupán egy tervezet, mert a konferencián a jelen lévő két álláspont, a tengerek szabadságának analógiájára a levegő szabadságát hangoztató és az államszuverenitásnak az állam szárazföldi területe felett történő feltétlen érvényesítését hangsúlyozó nem tudott megegyezni, bár az elkészült tervezetben az utóbbi jobban érvényesült.[25] Ez a kettősség napjainkig meghatározza a légtér feletti szuverenitás egyes elemeit. A világháború megszakította a jogfejlődést, befejezése utána azonban rövidesen, 1919-ben megszületett az első nemzetközi repülési egyezmény[26] amely az államok részére földterületük és vizeik feletti légtérben korlátlan szuverenitást biztosított. Érdekesség, hogy ezen egyezményből származik azon definíció, hogy az államhatár nem felszíni vonal, hanem képzeletbeli függőleges síkok sorozata, amely fogalmi bővítésre azért volt szükség, mert az államok saját légterének határait így lehetett a legegyszerűbben kijelölni. E fogalom egy változatát alkalmazza hazai jogi szabályozásunk is, bár matematikailag pontatlan meghatározással.[27] A párizsi egyezményt azonban csak kéttucat ország írta alá, így globális megoldás nem született. Ezért rövidesen egy másik követte, ami már kifejezetten a kereskedelmi célú polgári légi közlekedéssel foglalkozott, az 1929.X.12-én aláírt Varsói Egyezménynek 152 aláíró országa van és egyes elemei napjainkig meghatározzák a légi személy- és áruszállítást.[28] A nemzetközi jogban azonban továbbra is kérdés volt a légi jármű feletti joghatóság kérdése, amely tekintetben egyelőre a tengerjog analógiája érvényesült, miszerint a jármű a felségjelzése szerinti országhoz tartozik (loi du pavillon). Ez összeütközésben volt a légtér feletti szuverenitás elvével. A légi jármű feletti joghatóság alapja végül a 1933.XII.26-án Montevideóban aláírt Egyezmény az Államok Jogairól és Kötelességeiről szóló lett,[29] amely megállapította, hogy az államnak a területe, azaz az államterület felett kizárólagos és teljes főhatalma van. Ez azt jelenti, hogy minden más állam kizárásával főhatalmat gyakorol a szárazföldi és vízi területei valamint az ezek feletti légoszlop bármely pontján tartózkodó személyek és tárgyak felett, továbbá minden esetben a lobogóját viselő hadihajóra és lajstromjelét viselő katonai légi járműre. Polgári hajók és légi járművek esetén az előző főszabályt egyes esetekben korlátozták, különösen, amikor a járműről kiinduló cselekmény annak az államnak okozott sérelmet, amelynek az államterületén tartózkodott. Ezen egyezmény hazánkban és több más országban nemzeti jogszabállyal nincs kihirdetve, de nemzeti jogszabályaink az állam államterület feletti joghatóságáról azzal összhangban rendelkeznek. A

gyakorlat azonban azt mutatta, hogy a kialakult nemzetközi jogi háttér nem elégséges, a megnövekvő légi személyforgalom és az új technikai megoldások már a jogi háttér keletkezésével egy időben új, megoldandó problémákat vetettek fel. Példa rá a korábban már említett Boeing 247 megjelenése, amely műszaki paramétereinél fogva egy kisebb országon úgy át tudott repülni, hogy az ország vadászgépei egyszerűen nem érték utol. Ráadásul az egyezmény tárgya az államterület definiálása és nem a nemzetközi légiközlekedés szabályozása, így e tekintetben részletszabályokat nem tartalmaz.

A légi járművek és a légtér feletti joghatóság napjainkban

A polgári repülés fejlődésével többek között szükségessé vált a polgári légi járművek feletti joghatósági kérdések tisztázása. Számos egyéb ok mellet ez volt az egyik, amely indokul szolgált a nemzetközi polgári repülésről Chicagóban, az 1944.XII.7. napján aláírt egyezmény megkötésére, mely hazánkban 1971-ben törvényerejű rendelettel hatályosult.[30] Az egyezmény kizárólag a polgári légi járművekre vonatkozik, az állam katonai légi járműveire nem alkalmazható. Legfontosabb joghatósági megállapításai, hogy a szerződő államok elismerik, hogy minden államot a területe fölötti légtérben teljes és kizárólagos szuverenitás illeti meg. Ennek megfelelően a szerződő államok megfelelő hatóságai jogosultak más szerződő államok légi járművét leszálláskor vagy felszálláskor indokolatlan késedelem előidézése nélkül átkutatni, valamint az egyezményben meghatározott bizonyítványokat és egyéb okmányokat megvizsgálni. Ezen elvekkel párhuzamosan azonban kimondta azt is, hogy a légi jármű ahhoz az államhoz tartozik, amelynek lajstromába be van jegyezve és ezt minden más szerződő állam köteles tiszteletben tartani, például alapos ok nélkül nem foglalhatja le a légi járművet.

A fentiek némi visszásságot okoztak, különösen a jogsértő cselekményekkel kapcsolatos eljárások különösen a rendvédelmi szervek feladatai terén. A helyzet rendezésére kötötték meg a légi járművek fedélzetén elkövetett bűncselekményekről és egyéb cselekményekről szóló Tokióban, az 1963.IX.14. napján kelt Tokiói Egyezményt, mely hazánkban 1971-ben törvényerejű rendelettel hatályosult.[31]

Az egyezményt olyan cselekmények elkövetése esetében kell alkalmazni, amelyek büntető törvénybe ütköznek, illetve veszélyeztetik vagy veszélyeztethetik a légi jármű, az azon levő személyek vagy vagyontárgyak biztonságát, illetőleg veszélyeztetik a fedélzeti rendet és fegyelmet, tekintet nélkül arra, hogy e cselekmények bűncselekmények-e vagy sem. Az egyezmény alkalmazása szempontjából a légi járművet repülésben levőnek kell tekinteni attól kezdve, hogy a hajtóművét a felszálláshoz szükséges teljesítményre állítják, mindaddig, amíg a leszállási művelet befejeződik. A légi jármű fedélzetén elkövetett bűncselekmény és egyéb cselekmény tekintetében a lajstromozó államnak joghatósága van. Az a szerződő állam, amely nem a lajstromozó állam, a repülésben levő légi járművel kapcsolatban nem tehet intézkedést abból a célból, hogy a fedélzeten elkövetett bűncselekmény tekintetében joghatóságot gyakoroljon, kivéve ha:

a) a bűncselekménynek hatása van ebben az államban;

b) a bűncselekményt ennek az államnak az állampolgára vagy állandó lakosa követte el, illetőleg ellene követték el;

c) a bűncselekmény ennek az államnak a biztonsága ellen irányul;

d) a bűncselekménnyel a légi járművek repülésére vagy a légtérben való mozgására vonatkozó, ebben az államban hatályos más előírást szegtek meg;

e) a joghatóság gyakorlása szükséges ahhoz, hogy ez az Állam teljesíthesse a többoldalú nemzetközi egyezmény alapján ráháruló kötelezettségeit.

A lajstromozó állam joghatósága a légi jármű parancsnokán keresztül valósul meg.

Ha a légi jármű parancsnoka alapos okkal feltételezheti, hogy a légi jármű fedélzetén valaki az egyezmény hatálya alá tartozó bűncselekményt vagy egyéb cselekményt követett el vagy készül elkövetni, e személlyel szemben megteheti azokat a megfelelő intézkedéseket — ideértve a személyes szabadságot korlátozó intézkedéseket is — amelyek a légi jármű vagy az azon levő személyek és vagyontárgyak, biztonságának a megóvásához, a fedélzeti rend és fegyelem fenntartásához vagy annak lehetővé tételéhez szükségesek, hogy e személyt az illetékes hatóságnak átadják vagy a légi járműről leszállítsák. Ezekben az esetekben a lajstromozó állam joghatóságát az Egyezmény kiterjeszti és az a légi jármű ajtajának bezárásától annak kinyitásáig tart, függetlenül attól, hogy a légi jármű készül-e felszállni vagy nem. Kényszerleszállás esetén a joghatóság ebben az esetben az ajtónyitástól függetlenül addig tart, amíg a szerződő állam hatóságai a felelősséget át nem veszik.

Gyakorlatilag tehát az egyezmény értelmében a rendvédelmi feladatok ellátása vagy a légi járművet lajstromozó állam és annak képviselőjeként a légi jármű parancsnokának feladata, vagy a légi jármű helyzete alapján az adott terület felett fennhatósággal rendelkező állam rendvédelmi szerveinek a kötelessége.

Ez a megoldás jogilag jól elkülöníthető és értelmezhető ugyan, de rendvédelmi szempontból számos problémát is felvet. A légi járművek személyzete általában nincsen sem kiképezve sem felszerelve arra, hogy

rendvédelmi feladatokat lásson el, intézkedéseket, kényszerítő eszközöket megfelelően alkalmazzon, sőt, amint a 2001.IX.11-i támadás megmutatta, a légi jármű megvédésére sincs elegendő eszközük. A rendvédelmi szervezetek munkatársainak többsége ugyanakkor nincsen kiképezve arra, hogy a rendvédelmi feladatait egy olyan speciális kialakítású helyen végezze el, mint például egy utasszállító repülőgép utastere, vagy nem rendelkezik kellő nyelvi ismerettel ahhoz, hogy a személyzettel hatékonyan kommunikáljon.

Az államhatár és az állami szuverenitás a repülés korában. A légi jármű és utasaik, valamint a szállított áruk határátlépése

Az állam egyik fő alkotóeleme az államterület. Az államterület – nagyon leegyszerűsített fogalommal – az a földrajzi terület amelyre az állam hatalma kiterjed.[32] Az államterületet leggyakrabban más államok veszik körül, esetleg áthatolhatatlan természeti akadályok vagy nemzetközi egyezmények alapján egyetlen állam fennhatósága alá sem tartozó területek, a „res communis omnium usus" határolják[33]. A repülés által az állami szuverenitással szemben támadt új kihívások és annak jogi megoldásai már fent szerepelnek, azonban azt a kérdést, hogyan jelenik ez meg közvetlenül az adott állam szuverenitásának határát jelentő államhatáron, érdemes részletesen is tárgyalni. Az államhatár ugyanis az állam elsődleges védvonala, amely egyben szűrőként is funkcionál, s az, hogy kit, mit és hogyan enged át a határán, azt az államok mindig saját pillanatnyi érdekeiknek megfelelően alakították ki. A repülés révén lehetővé vált az államhatáron történő ellenőrzés nélkül az államterület belsejébe jutni. Ez még a tengeri közlekedéshez képest is új fejlemény volt, főleg a tengeri kijárattal nem rendelkező államok esetén.

A fenti problémára a megoldást egyrészt az állam részéről történő aktív légtérellenőrzés jelentette, magyarán légtere felett olyan ellenőrzés gyakorlása, amely a légterébe belépő, azonosítatlan illetve a kijelölt magatartásformákat, utasításokat nem követő légi jármű esetén lehetővé tette annak elpusztítását vagy földre kényszerítését. Fokozatos fejlődés és megfelelő jogi háttér[34] eredményeképpen a legtöbb állam képes arra, hogy – természetesen a háborús viszonyokat nem számítva – akarata ellenére mozgó légi járműveket elfogja vagy elpusztítsa. Emiatt az államok légterébe belépő légi járművek az adott állam légtérellenőrzésért felelős szervezeténél bejelentkeznek, és miközben egyébként megőrzik lajstromjel szerinti állami hovatartozásukat, engedelmeskednek az adott állam légiirányító hatóságának. Az engedély nélküli, állam területére berepülések észlelésére az egyes államok lényegében azonos, szerteágazó megfigyelő rendszert fejlesztettek ki, az összetett radarrendszerek alkalmazásától a felszíni határterületen szolgálatot teljesítő gyalogos járőrök légtérfigyelésre vonatkozó feladatáig. Utóbbi természetesen csak az alacsony sebességen, kis magasságon történő berepüléseket képes felfedni, de pont emiatt tökéletes kiegészítője a radarrendszereknek. Itt fontos megjegyezni, hogy az észlelés a rendvédelmi szervek feladata is, de az elfogás vagy elpusztítás a fegyveres erők dolga, az engedelmeskedő légi jármű irányítása pedig a közlekedési hatóságoké, kivételes esetben a katonai légi irányításé.

Miközben a légi jármű határátlépése az államhatáron átrepüléssel megtörténik és a jármű a fenti helyzetben halad tovább úti célja felé, a légi járművön tartózkodó utasoknak és áruknak a határátlépése már némileg összetettebb és a tengeri joggal fennálló párhuzamokon alapul. A rendvédelem határellenőrzéshez fűződő viszonyából adódóan elsősorban az utasok határátlépésével érdemes foglalkozni, mivel az áruk mozgatásával kapcsolatos rendvédelmi feladatok egyrészt főleg a vámszervezetekhez tartoznak, másrészt általában több államot érintő ügyeket jelentenek. Első és legfontosabb párhuzam a tengeri és a légi utas határátlépésénél, hogy az utas akkor kerül határellenőrzésre, amikor a járművet — az átszállás esetét kivéve — elhagyja. Ez természetesen csak a kijelölt határátlépési pontokon történhet meg, ami általában a légi utasforgalom esetében már az úti cél szerinti állam területén van. Ezeket az ellenőrzési pontokat az államok speciális jog státussal látták el, annak érdekében, hogy mind az ellenőrzés, mind az államhatalom érvényesülése, mind az utasok szempontjából optimális helyzetet teremtsenek. Ezeken az úgynevezett tranzitterületeken ugyanakkor az adott állam büntető és szabálysértési főhatalma, valamint polgári jogi szabályai érvényesülnek, mondhatni pusztán idegenrendészeti és vámjogi szempontból nem tekinthetők az állam területének. Az utasokat két kategóriába sorolják, vannak a tranzitutasok, akik alapvetően az adott állam területén lévő légikikötőt csak arra használják, hogy egy másik államba induló légi járműre átszálljanak, míg vannak az érkező, illetve induló utasok. Az ellenőrzés szempontjából a hangsúly az utóbbi kategórián van, ugyanakkor az államok fenntartják maguknak azt a jogot, hogy az átszállást is külön engedélyhez kössék. Kivételes esetben az állam akár egy másik állam lajstromjelével rendelkező légi jármű fedélzetén is végrehajthat ellenőrzést. Alapvető szabály, hogy azoknak az utasoknak, akiknek az érkezés után az államba belépést a hatóságok nem engedélyezték, légi járművel vissza kell fuvarozni abba az államba, ahonnan érkeztek.

Összességében megállapítható, hogy a rendvédelem területén jogalkotási előkészítő munkát végzők, illetve az egyéb közjogi szabályzók kiadására feljogosított szakmai irányító szervezetek munkatársainak nagyobb figyelmet kellene fordítaniuk a téma elemzésére és megfelelő szabályzók kialakítására. Sajnos e tekintetben a végrehajtó személyi állomány kissé magára hagyatott, gyakorlatilag ma a határellenőrzés és a terrorelhárítás szakterületein kívül nincs olyan jogszabály, belső szabályzó vagy akár gyakorlati útmutató, ami támpontot nyújtana egy légi járművön foganatosítandó rendőri intézkedés végrehajtásához. Márpedig ezek kialakítására szükség van, mert minden jel arra mutat, hogy a légi közlekedés egyre szélesebb társadalmi réteg számára válik elérhetővé és ezzel párhuzamosan megjelennek az ezzel járó — egyébként hétköznapinak számító — rendvédelmi feladatok is az utasszállító repülőgépek fedélzetén, a tömegessé vált határforgalom megfelelő ellenőrzésének kihívásáról nem is beszélve. A téma történelmi fejlődésének a vizsgálata is azt támasztja alá, hogy a jogi szabályozás dinamikusan fejlődik, amely szorosan tapad a technikai fejlődéshez.

Jegyzetek:

[1] NASO: 187.p.
[2] SICULIS
[3] D. FÖLDI: 225.p.
[4] HART: 17.p.
[5] GALÁNTAI: 16-18.p.
[6] KONTÚR — LOVAS: 585.p.
[7] DAY — MCNEIL: 285–286.p.
[8] JACKSON: 147.p.
[9] SZENTNÉMEDY: 15.p.
[10] ECKENER: 155-157.p.
[11] Loc.cit. : 210-211.p.
[12] MELLBERG
[13] Boeing 737-800 Technikai leírása.
[14] ORAVECZ
[15] *Hammurabi törvényei* : 234-240.§. 57.p.
[16] ANAND
[17] OLDFIELD: 247.p.
[18] LEMUS: 2.p.
[19] Loc.cit.: 16.p.
[20] BENKŐ: 8.p.
[21] Loc.cit.: 4.p. és 187.p.
[22] 2013. V. 15-én az Egyesült Királyságban végrehajtották az első sikeres, emberi beavatkozás nélküli kereskedelmi utasszállító robotrepülést.
Robotrepülés.
[23] SZTRUNGA
[24] BOGAERT
[25] COOPER
[26] Az 1919. X. 13-án Párizsban létrehozott nemzetközi egyezmény a légi irányítás szabályozásáról.
[27] 2007/LXXXIX.tv. 1.§ (1) bek.
[28] 1964/19.tvr.
[29] Az 1919. X. 13-án Párizsban létrehozott nemzetközi egyezmény a légi irányítás szabályozásáról.: op.cit.
[30] 1971/25.tvr.
[31] 1971/24.tvr.
[32] GERŐ: 592.p.
[33] Utóbbi olyan terület, melyet egyetlen állam sem nyilváníthat államterületének.
DRIENYOVSZKI
[34] 1995/XCVII.tv.

A jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK ÉS KISMONOGRÁFIÁK

ANAND — ANAND R.P. (szerk.): *Origin and Development of the Law of the Sea.* [A tengerjog kialakulása és fejlődése.] Hága, 1983, Martinus Nijhoff Publishers. DM-ISBN 902 47 2617 4.

ECKENER — ECKENER Hugo: *Graf Zeppelin.* [Zeppelin gróf.] Stuttgart, 1938, Cotta. 275 p.

GALÁNTAI — GALÁNTAI Zoltán: *A csapkodószárnyas repülőgépek története.* Budapest, 1997, Uránusz. HU-ISBN 963 90 8603 7.

HART — HART Clive: *The Prehistory of Flight.* [A repülés előtörténete]. Berkeley, 1985, Berkeley University of California. 302 p. USA-ISBN 978 052 005 213 0.

JACKSON — JACKSON J. Hampden (szerk.): *A Short History of France: From Early Times to 1972.* [Franciaország rövid története a kezdetektől 1972-ig.] New York, 1974, Cambridge University Press. 246 p. Kiadvány GB-ISBN 978 052 109 864 9.

NASO — NASO Publius Ovidius: *Daedalus et Icarus.* [Dédalusz és Ikarusz.] Ford. DEVECSERI Gábor. Budapest, 1982, Európa. 187 p. HU-ISBN 963 07 2452 9.

OLDFIELD — OLDFIELD Paul: *City and Community in Norman Italy.* [Város és Közösség Normann Itáliában.] Oxford, 2009, Oxford University. 247 p. GB-ISBN 978 110 74 0307 9.

SICULIS — SICULIS Diodorus: *Bibliotheca Historiae.* [Történelemkönyvek Tára.] Ford. C.H. OLDFATHER. London, 1939, Cambridge-Mass. 433 p. GB-ISBN 978 067 49 9375 4.

SZENTNÉMEDY — SZENTNÉMEDY Ferenc: *A repülés.* Budapest, 1933, Magyar Szemle Társaság. 40 p.

TANULMÁNYOK

BOGAERT — BOGAERT E.van: The Relativity of the Nation of the Law of the Air. [A nemzet érvényesülése a légjogban.] *Studia Diplomatica,* XXXII.évf. (1979) 6.sz. 621-637.p. BE-ISSN 0770-2965.

D. FÖLDI — D. FÖLDI János: Aeronautikáról. In PÉCZELI József (szerk.): *Mindenes gyűjtemény.* XV.köt. Komárom, 1789, 225 p.

MELLBERG — MELLBERG William F.: Transportation revolution. [Szállítási forradalom.] *Mechanical Engineering,* CXXV.évf. (2003) 12.sz. 22–25.p. GB-ISSN 0195-0737.

SZTRUNGA — SZTRUNGA Erzsébet: Az európai légiközlekedési útvonalak változása az egységes európai égbolt megjelenésével. In NYÁRI Diána (szerk.): *Kockázat-konfliktus-kihívás. A VI. Magyar Földrajzi Konferencia, a MERIEXWA nyitókonferencia és a Goegráfus Doktoranduszok Országos Konferenciájának Tanulmánykötete.* Szeged, 2012, Szegedi Tudományegyetem Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszék. 1059 p. HU-ISBN 978 963 30 6175 6.

KÉZIRATOK

BENKŐ — BENKŐ Géza: *A nemzetközi tengerjog fejlődéséről.* Egyetemi doktori disszertáció. (DE) Kézirat. Debrecen, 1919.

DRIENYOVSZKI — DRIENYOVSZKI János: *Az Arktisz nemzetközi jogi helyzete: a szunnyadó szuverén igények feléledése? Szüksége van-e egy átfogó nemzetközi jogi rezsim kialakítására a térségben?* Diplomamunka. (Corvinus Egyetem) Budapest, 2011.

LEXIKONOK, ADATTÁRAK, ENCIKLOPÉDIÁK

DAY — MCNEIL: — DAY Lance — MCNEIL Ian: *"Giffard, Baptiste Henri Jacques (Henri)", Biographical Dictionary of the History of Technology.* [A technika történetének névmutatója.] London, 1996, Taylor & Francis. 392 p. GB-ISBN 978 041 50 6042 4.

GERŐ — GERŐ Lajos (szerk.): *Pallas Nagylexikona.* I.köt. Budapest, 1893, Pallas Irodalmi és Nyomdai Rt. 1134 p.

KONTÚR — LOVAS — KONTÚR — LOVAS: *Révai nagy lexikona.* XII. kötet. Budapest, 1915, Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság. 875 p.

SZÖVEGGYŰJTEMÉNYEK

Hammurabi törvényei. — *Hammurabi törvényei.* Ford. KMOSKÓ Mihály. Kolozsvár, 1911, Erdélyi Múzeum-Egyesület Jog- és Társadalomtudományi Szakosztálya. 88 p.

COOPER — COOPER J.C.: The International Air Navigation Conference. [A nemzetközi légiközlekedési konferencia.] In I.A. VLASIC (szerk.): *Explorations in Aerospace Law, Selected Essays by John Cobb COOPER 1946-1966.* [Légi jogi kutatások, John Cobb COOPER esszéválogatásai 1946-1966.] Montreal, 1968, McGill University Press. 480 p.

JOGSZABÁLYOK

Az 1919. X. 13-án Párizsban létrehozott nemzetközi egyezmény a légi irányítás szabályozásáról. — *Paris Convention of 13th October 1919, Convention Relating to the Regulation of Aerial Navigation.* [Az 1919. X. 13-án Párizsban létrehozott nemzetközi egyezmény a légi irányítás szabályozásáról.] In League of Nations. Official Journal. [A Népszövetség Hivatalos Közlönye.] I.évf. (1920) 1.sz. London, Harrison & Sons. GB-ISSN 1019-343X.
Magyarország nem volt az aláírók között, ezért az egyezmény nem rendelkezik hiteles magyar fordítással.

1995/XCVII.tv. — 1995/XCVII.tv.a légiközlekedésről.
Magyar Közlöny, LI.évf. (1995) 103.sz. 5994-6006.p. HU-ISSN 2063-0379. (2013.VIII.28-án hatályos szöveg alapján.)

2007/LXXXIX.tv. — 2007/LXXXIX.tv. az államhatárról.
Magyar Közlöny, LXIII.évf. (2007) 88.sz. HU-ISSN 2063-0379. (2013.VIII.28-án hatályos szöveg alapján.)

1964/19.tvr. — 1964/19.tvr. a nemzetközi légifuvarozásra vonatkozó egyes jogszabályok egyesítése tárgyában Varsóban, 1929.X.12-én aláírt egyezmény módosításáról Hágában, 1955. évi szeptember 28-án kelt jegyzőkönyv kihirdetéséről.
Magyar Közlöny, XXI.évf. (1965) 21.sz. HU-ISSN 2063-0379. (2013.VIII.28-án hatályos szöveg alapján.)

1971/24.tvr. — 1971/24.tvr. a légijárművek fedélzetén elkövetett bűncselekményekről szóló Tokióban, az 1963. évi szeptember hó 14. napján kelt Egyezmény kihirdetéséről.
Magyar Közlöny, XXVII.évf. (1971) HU-ISSN 2063-0379. (2013.VIII.28-án hatályos szöveg alapján.)

1971/25.tvr. — 1971/25.tvr. a nemzetközi polgári repülésről Chicagoban, az 1944. évi december hó 7. napján aláírt Egyezmény és az annak módosításáról szóló jegyzőkönyvnek kihirdetéséről.
Magyar Közlöny, XXVII.évf. (1971) HU-ISSN 2063-0379. (2013.VIII.28-án hatályos szöveg alapján.)

VILÁGHÁLÓS HIVATKOZÁSOK

Boeing 737-800 Technikai leírása. — Boeing 737-800 Technikai leírása.
Világhálón: http://www.boeing.com/boeing/commercial/737family/pf/pf_800tech.page
Letöltés ideje: 2013.VI.24.

LEMUS — LEMUS Lesther Antonio Ortega: *Brief Outline of the History and Development of the Law of the Sea.* [A tengerjog kialakulásának és fejlődésének rövid összefoglalása.]
Világhálón: http://www.academia.edu/1193093/Brief_Outline_of_the_History_and_Development_of_the_Law_of_The_Sea
Letöltés ideje: 2013.VI.25.

ORAVECZ — ORAVECZ Katalin: A papados légitársaságok szolgáltatásainak újszerűsége.
Világhálón: http://elib.kkf.hu/edip/D_12566.pdf
Letöltés ideje: 2013.VI.25.

Robotrepülés. — Robotrepülés.
Világhálón: http://www.bbc.co.uk/news/technology-22511395
Letöltés ideje: 2013.VI.25.

Az ellenforradalmi korszak egyik első lépése volt a városi rendőrségek államosítása. Már a rövid életű szociáldemokrata PEIDL-kormány is kiadott egy rendeletet az államrendőrség felállításáról.[1] A magyarországi rendőrségek államosítása már a dualizmus időszakában felszínre került. A háború miatt azonban ez a téma háttérbe szorult.[2]

Végül is a forradalmakat követően kormányrendelettel valósították meg a városi rendőrségek államosítását.[3] A rendelet a törvényhatósági jogú és rendezett tanácsú városokra állapította meg a magyar állami rendőrség illetékességét, amit a belügyminiszter indokolt esetben egyes községekre vagy községi csoportokra is kiterjeszthetett. A budapesti államrendőrség és a határrendőrség az új, egységes szervezetbe olvadt be. A Magyar Királyi Állami Rendőrség felügyeletét a belügyminiszter látta el. Rajta kívül országos irányító szerv nem volt.[4] Nagyobb területet fogtak át a rendőrkerületi főkapitányságok, amelyeknek a hatósági területe harmonizált a honvéd vegyes dandárok működési területével. 1931-ben a kerületi főkapitányságokat megszüntették[5] és Budapest székhellyel vidéki főkapitányság létesült. Így a változatlanul közvetlen miniszteri alárendeltségben álló budapesti főkapitány mellett a vidéki főkapitányon keresztül valósult meg az irányítás.

A csendőrség szervezetében alapvető változás nem ment végbe a háborút követően. A trianoni békeszerződés a rendőrséggel együtt a csendőrségre is létszámkorlátozást rendelt el, így 12 000 főben maximálta az állományt és kimondta, hogy a szervezet minden tekintetben a belügyminiszternek van alárendelve.[6]

A fejlődés során a rendőrség militarizálása, szervezetének és működésének a csendőrségéhez való közelítése figyelhető meg. Ezt a folyamatot tetézte be a Magyar Királyi Rendőrség átszervezéséről szóló miniszterelnöki rendelet 1944-ben, amely kimondta, hogy a rendőrség *„katonailag szervezett testületté alakíttatik."* [7] A két szervezet egységes vezetés alá került, amit a csendőrség és rendőrség felügyelője valósított meg.

A rendőrség és a csendőrség irányítása központosított volt, az általános közigazgatási szervezetek és az önkormányzatok korlátozott jogosítványokkal rendelkeztek. A rendőrség államosításáról szóló rendelet kimondta, hogy a „*Magyar Királyi Állami Rendőrség saját hatáskörében intézkedik akkor is, amikor valamely hatóság megkeresésére jár el. A Magyar Királyi Állami Rendőrség a közigazgatási hatóságoknak nincs alárendelve, köteles azonban azokat törvényes intézkedéseiben támogatni, megkereséseikre a szükséges rendőri segédkezet nyújtani, valamint a közigazgatási hatóságok által ellátott rendészeti karhatalmat szolgáltatni.*

Megkeresés nélkül is köteles a Magyar Királyi Állami Rendőrség működése területén a jóváhagyott szabályrendeleteket, valamint a végrehajtó képviselőtestületi vagy tanácsi határozatok és intézkedések megszegését lehetőleg meggátolni, az azok ellen vétőket pedig kinyomozni és felderíteni." [8]

A rendőrség és a közigazgatási hatóságok között felmerülő vitás kérdésekben a belügyminiszter döntött.

Törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőrkapitányság vezetője vagy helyettese részt vett a közigazgatási bizottság ülésein, a rendezett tanácsú városokban és községekben működő rendőrkapitányság (rendőri kirendeltség) vezetője pedig a közbiztonság állapotára vonatkozó statisztikai adatokat megküldte a vármegyei közigazgatási bizottságnak.[9]

Korszakunkban a militarizálódás további jegyei figyelhetők meg a rendvédelem alakulásában. A honvédelmi vezetés, ezen belül különösen a vezérkar jelentős beleszóláshoz jutott belbiztonsági kérdésekben. Különösen a vezérkar 2. osztálya, azon belül is a „D" kémelhárítói alosztály működött aktívan közre a szélsőséges mozgalmak elleni harc terén.[10]

A katonai karhatalom igénybevételéről és alkalmazásáról általános érvénnyel rendelkezett a belügyminiszter körrendelete, amelyet a honvédelmi miniszterrel egyetértésben adott ki. A rendelet kimondta: *„A katonai karhatalom rendeltetése az, hogy a polgári hatóságokat törvényes feladataik végrehajtásában, különösen pedig az állami és társadalmi rend és közbiztonság fenntartására, illetőleg helyreállítására irányuló működésükben támogassa olyan esetekben, amikor a polgári hatóságok rendelkezése alá tartozó rendészeti alakulatok erre a célra nem elegendők."* [11] A jogszabály követelményként támasztotta az erőszak lehető mellőzését, ugyanakkor jelentősebb törvénysértések vagy zendülések megfékezése esetére hangsúlyozta „*hogy a kívánt eredmény elérését nem annyira a karhatalom nagysága, mint inkább a gyorsan megjelenő együtt-tartott karhatalmi osztag határozott, és ha szükséges: kíméletlen fellépése, valamint a parancsnoknak felelősségtől visszanem riadó elszántsága teszi lehetővé."* [12]

Az igénybevételre jogosultak köre rendkívül széles volt, a miniszterektől kezdve a dohánygyárak igazgatóiig (a helyettest is megillette a jogkör). Jogosultak voltak katonai karhatalmat kérni továbbá a rendőrhatóságok és a társ rendvédelmi szervezetek, azaz a rendőrség, a csendőrség, a vámőrség, a révkapitányságok és a pénzügyőrség is.[13]

A rendelet megtiltotta a katonák közvetlen rendőri vagy közbiztonsági végrehajtó szolgálatra való alkalmazását. A katonai közreműködést kizárólag a hatóságok és azok közegeinek oltalmazására, azok rendelkezéseinek nyomatékosítására szűkítette. Kimondta, hogy a karhatalmi csapatok minden egyes csoportjánál

rendszerint közigazgatási tisztviselőknek és rendészeti közegeknek kell jelen lenni. A rendelet utolsó bekezdése a katonai és rendészeti alakulatok viszonyát a következőképpen határozza meg együttes alkalmazás esetére: „*. . . a karhatalom parancsnoka az ily alakulatokkal egyetértésben jár el, és azok felett — a karhatalmak egységes vezetésére vonatkozó felsőbb intézkedések hiányában — nem rendelkezhetik, hasonlóképpen a rendészeti alakulatok parancsnokai sem gyakorolhatnak befolyást a katonai karhatalom csapataira.*" [14]

A harmincas évekre — különösen az 1930. IX. 1-jei tömegmegmozdulásokat követően — a Magyar Királyi Honvédség szerepe fokozódott a belbiztonság terén. 1931 elején a Magyar Királyi Honvédelmi Minisztériumban olyan tervek születtek, amelyek nyomán a fentiektől eltérően gyakorlatilag az érdemi rendfenntartás katonai kézbe került volna. A kirendelést és a bevetés módját és mértékét is adott esetben a katonai vezetés határozta volna meg. Bizonyos esetekre egyenesen katonai diktatúrát megjelenítő modell körvonalazódott.[15]

A rendőrség, csendőrség és esetenként a honvédség mellett rendvédelmi szervezetként működött még lényegesen eltérő feladatkörrel a pénzügyőrség, vámőrség — majd utódszervezeteként — a határőrség, a folyamőrség, a koronaőrség, testőrség és a képviselőházi őrség, valamint a büntetés-végrehajtás.

A rendőri tevékenység jogi szabályozása

A rendőri jog alapjait a két világháború közötti időszakban a rendőrség államosításáról szóló miniszterelnöki rendelet határozta meg.[16] Kétségtelen tény, hogy az alkotmányosság helyreállításáról és az állami főhatalom gyakorlásának ideiglenes rendezéséről szóló törvény az 1919. VIII. 7-ét követően működött kormányok és azok tagjai által kibocsátott rendeletek érvényességét elismerte, sőt további felhatalmazást adott módosításukra kiegészítésükre, vagy hatályon kívül helyezésükre. Kimondta azonban: *„Utasíttatik egyúttal a minisztérium, hogy amennyiben e rendelkezések a törvényhozás hatáskörébe tartozó ügyekre vonatkoznak, mielőbb megfelelő törvény javaslatokat terjesszen a nemzetgyűlés elé."* [17]

A rendőrség ügye vitathatatlanul törvényhozási tárgy volt, ezért az említett kormányrendelet kizárólag ideiglenes szabályozásként fogadható el. Az ideiglenességből azonban tartós rendezés lett, ami egyébként az egész korszakra jellemző. A háború idejére szóló kivételes felhatalmazások és az azok alapján kiadott rendeletek is elvesztették a létjogosultságukat a békekötést követő időszakban. A Nemzetgyűlésben FERDINANDY Gyula a következőket mondta: *„Ma az a jogi állapot állt elő, hogy a rendkívüli hatalmat nem vehetné igénybe a kormány. Nézetem és meggyőződésem szerint azonban a viszonyok még nem javultak annyira, hogy a békeidők normális jogszabályainak alkalmazásával a közrendet, a jogrendet és ezzel a jog uralmát és a jogbiztonságot feltétlenül érvényesíteni lehetne. Ez az oka annak, hogy egy időre, tehát meghatározott időre, a minisztérium összes tagjának felelőssége mellett, a kormány csakis a szükség mérvéhez képest és ott, ahol az állam java azt feltétlenül indokolja, ahol tehát a közrend és a szükségesség ezt bizonnyal kötelességévé teszi a kormánynak, éljen kivételesen ezen rendelet kibocsátási jogával."* [18]

A kivételes hatalom jegyében létrehozott jogszabályok és jogintézmények jelentős része — formálisan vagy tartalmilag — a háborús felhatalmazások hatályának megszűnte után is fennmaradt különböző jogi megoldásokkal.

Ez a „*kivételes általánosság"* és „*ideiglenes véglegesség*" — a jelző és a jelzett szó felcserélhető — jellemezte az egész időszakot. Az 1920/I.tc. címe és tartalma is megjeleníti az ellentmondást: az alkotmányosság helyreállítása érdekében jogilag nem problémamentes, az intézményes rendhez képest mindenképpen kivételes megoldások születnek.

Az államosítási rendelettel került be jogunkba a konkrét felhatalmazás nélkül is beavatkozásra jogosító norma, az úgynevezett „*rendőrségi /rendészeti/ generálklauzula*". A jogszabály rögzíti, hogy az állami rendőrség működését a jogszabályok azaz törvény, rendelet, szabályrendelet irányítják. Hozzáteszi azonban: *„Joguk van a rendőrhatóságoknak a jogszabályokkal nem ellenkező mindazokat a rendelkezéseket megtenni, amelyek a köznyugalmat, a közrendet vagy a közbiztonságot közvetlenül fenyegető veszedelmek elhárítása végett szükségesek."* [19]

Ez a szabály feloldja a rendeletben egyébként pozitívumként értékelhető törekvést a jogi feltételrendszer kialakítására. A rendelet mellőzi a fővárosi államrendőrség kivételes felhatalmazásához kapcsolódó (1881/XXI: tc. 8.§.), vagy bármely más garanciákkal való ellentételezést. A rendőrség szervezeti és szolgálati szabályzata világossá teszi, hogy nem alárendelt jelentőségű kisegítő szabályról van szó. Az államosítási jogszabályra utalva a következőket mondja: *„Az ott felsorolt jogosítványok között a legjelentősebb az, amely a tételes jogban nem szabályozott kérdésekben ad lehetőséget a rendőrségnek saját megítélésétől függő elhatározásra és rendelkezésre. Ez a rendőrség diszkrecionárius joga, amelynek csak a fennálló jogszabályok ellenkező rendelkezései és a rendőri hatáskör általános keretei szabnak határt."* [20]

A rendőri diszkréció megítélésében SZONTAGH Vilmosnak kell igazat adnunk, aki a következőket írta: *„Tárgyilagosan meg kell állapítanunk, hogy az önkényeskedésre természettől hajlamos hatalomnak a rosszul értelmezett szabad belátás az utolsó menedékhelye. Ma még nálunk a szabad belátás köntösében jelenhetik*

meg minden hatalmi túlkapás, minden önkényeskedés. Hiszen csak ki kell jelentenie magáról az aktusnak, hogy diszkrecionárius jellegű, s nincs a jognak hatalma, hogy vele szemben a maga érvényesülését eredménnyel vitathassa. Természetesen más volna a helyzet, ha azt a kérdést, vajon valóban diszkrecionárius-e az aktus vagy sem — ami már nem diszkrecionárius, de jogkérdés — illetékes fórum, a bíróság elé lehetne vinni." [21]

A közigazgatási bíráskodás azonban a két világháború közötti időszakban sem nyílt meg a rendőri beavatkozások jogszerűségének megvitatása számára.[22]

A jogi vonatkozások figyelmen kívül hagyása a rendőrségre vonatkozó említett szabályok esetében azért különösen veszélyes, mert *„éppen itt torkollik be az önkény csatornája a jog területére"* [23]

Diszkrecionális jogosítványt nem csupán a generálklauzula adott, hanem a *„tételes"* rendelkezések is. Ha ugyanis az intézkedés jogalapja, célja és korlátai nincsenek meghatározva ennél fogva annak alkalmazása is döntés kérdése, akkor itt is szabad belátásról van szó. Ez a helyzet a *„szóbeli idézés"* első fordulata esetében. Az anyagi jogalapot az sem teszi megragadhatóvá, hogy a második mondat már imperatív szabályt statuál: *„Mindenki, akit erre a magát kellően igazoló rendőrközeg a törvény nevében felszólít, köteles a rendőrség legközelebbi helyiségében megjelenni. Aki e felszólításnak nem engedelmeskedik, azt a rendőrközeg előállítja."* [24] A szolgálati szabályzat sem részletezi az alapul szolgálható okokat.[25]

A rendőrségi jog körében feltétlenül említést érdemel a Magyar Királyi Rendőrség fegyverhasználati jogáról szóló 1932. évi törvény. A kérdés törvényi szintű rendezése feltétlenül pozitívumnak tekinthető, tartalmát tekintve azonban megalapozott aggályok fogalmazhatók meg. Már a miniszteri indokolás is egyértelműen utalt arra, hogy a javaslat a rendőrség fegyverhasználati jogosítványainak kiszélesítését hozza magával.

Különösen kifogásolható a tömeg elleni fegyverhasználat *„ . . . oly néptömeg szétoszlatása végett, amelynek szétoszlatását a hatóság elrendelte, vagy amelynek szétoszlatása a közbiztonság érdekében szükséges."* Ilyen határozatlan jogfogalmak a legalapvetőbb emberi joggal az élethez való joggal szemben semm1 megfogható és érvényesíthető garanciát nem adnak.[26]

Még kedvezőtlenebb a kép, ha a fegyverhasználatról szóló törvényt az egész állami irányítás és jogi szabályozás kontextusában nézzük. A rendvédelmi jellegű megoldások keresése erőteljesen háttérbe szorította a valódi társadalmi, vagy akárcsak közhatalmi feladatok megoldását. Megítélésem szerint joggal jegyezte meg PROPPER Sándor a törvényjavaslat vitája során: *„Nem ártana . . . ., ha erőszakos rendszabályok helyett politikai jogokban részesítenék a dolgozó magyar népet és hozzájuttatnák a jogoknak ahhoz a mennyiségéhez és minőségéhez, amely más országokban már régen túlhaladott álláspont."* [27]

A szabadságjogok helyzete, különös tekintettel a rendvédelmi működésre

A háború idejére szóló kivételes felhatalmazásból eredő jogintézmények közül a személyes szabadságot súlyosan korlátozó rendőri felügyeletet, kitiltást és internálást lehet kiemelni. A belügyminiszter a háború és a forradalmak után először 1919-ben szabályozta a kérdést körrendeletében elsősorban, amely a külföldiek és hozzátartozóik kitiltásáról szólt. Kimondta azonban, hogy őrizetbe vételnek, lakó- illetve tartózkodási helyről való kitiltásnak, illetőleg internálásnak van helye azokkal a magyar honosokkal szemben is, akik az állam és társadalom érdekeire, a közrendre és közbiztonságra veszélyesek voltak, vagy akiknek ténykedése a *„zilált közviszonyok"* között a gazdasági életre károsnak minősült.[28]

A kényszerintézkedéseket 1920-ban és 1922-ben újra szabályozták.[29]

Az új rendelkezések elsősorban a kényszerintézkedésekkel sújtható személyek körének meghatározásában hoztak újat. Megkülönböztették az állam biztonsága, vagy a társadalmi rend és béke szempontjából, valamint a közbiztonságra veszélyes, aggályos és gyanús, továbbá a gazdasági okból káros egyének kategóriáit. A jogszabály meg is határozta, hogy kik sorolhatók ebbe vagy abba a kategóriába. Veszélyesnek azokat minősítettek, akik a Tanácsköztársaság alatt bűncselekményeket követtek el.

Aggályosak voltak azok, akik a Tanácsköztársaság megalapítása vagy fenntartása, illetve a társadalmi rend és béke felforgatása miatt fenyegettek állami-társadalmi érdeket. Gyanúsaknak tekintették azokat, akik a Tanácsköztársaság bukását követő időszakban tanúsított magatartásukkal adtak alapot olyan következtetésre, hogy céljuk a proletárdiktatúra visszaállítása, illetve a törvényes rend és béke erőszakos felforgatása. A *„gazdasági életre káros"* kategóriát képezték *„akik a közellátás rendjét veszélyeztető árufelhalmozással, lánckereskedésseI, árdrágítással, tiltott valutaüzérkedésseI foglalkoznak vagy általában a közellátásra és legális kereskedelemre vonatkozó hatósági rendeleteket és intézkedéseket kijátsszák vagy kijátszani törekednek."* [30]

A kényszerintézkedések következő átfogó szabályozására már az újabb háborús készülődés jegyében alkotott honvédelmi törvény jogosította fel a végrehajtó hatalmat. A jogszabályok a kényszerintézkedések alkalmazási körét és módját alapvetően nem változtatták meg. Mellőzték a Tanácsköztársaságra való utalást, de ezzel együtt a határozatlan jogfogalmak mindenfajta konkretizálását is. A jogintézmények a közrend és közbiztonság szempontjából vagy más fontos állami érdekből aggályos, valamint gazdasági okokból káros személyekkel szemben írták elő a kényszerintézkedések alkalmazását.[31]

A kényszerintézkedések alkalmazásának politikai célja világos és 1939-ig jogilag is rögzített volt. A joggyakorlat és a szakirodalom egyaránt tisztában volt azzal, hogy *„úgy a rendvédelmi törvény, mint a rendelet kimondottan a kommunista mozgalom ellen védi az államot és a társadalmat."* [32]

Ehhez képest lényegében jogellenesnek minősíthető az intézmény felhasználása közönséges köztörvényes bűncselekmények megelőzésére. Márpedig arra is kiterjesztették az elrendelés körét. NAGY Valér írta 1938-ban: *„A megrögzött bűntettesek és gyanús környezetük, személy szerint jól ismert, részben szoros rendőri felügyelet alatt álló egyének, ma már sokat vesztettek hírhedt jelentőségükből. A legveszélyesebb elemek közülük — miután alakszerű rendőri felügyelet alatt állnak — éjjel lakásukon tartózkodnak, nyilvános helyen nem mutatkozhatnak. Ha ellenkeznek a rendőrség tilalmával, következik a szabadság teljes elvonása. A szokásos betörő zseb-, és kéjtolvajok, csalók, kitartottak és más közveszélyes munkakerülők sorsát egyébként is nálunk megpecsételte a közigazgatási internálás lehetősége."* [33]

A személyi szabadságjogok terén egyébként is az alkotmányos garanciák lebontása, a hatalom elé emelt korlátok eltávolítása volt jellemző. A büntető anyagi jog több tekintetben szakított a CSEMEGI-kódex klasszikus elveivel, az eljárás pedig a statárium bevezetésével vesztette el jogvédelmi szerepét.

Korszakunkban tovább élt a rendőrbíráskodás intézménye anélkül, hogy alkotmányossági biztosítékokkal övezték volna.

A törvényi szabályozás hiánya és — részben ebből adódóan — a hatalmi kontroll kiterjesztése jellemezte a kollektív szabadságjogok helyzetét is. A gyülekezési jogot a dualizmushoz képest már alanyi jogi jellegének elvi elismerésétől is egyre inkább megfosztották, NAGY János szerint: *„A tömeg cselekedetei . . . nem tudatosak, hanem azt a benyomásoknak megfontolás nélkül való követése jellemzi. Érzelmeiben a szertelenségek felé hajló; nagy hang, szertelen kifejezések hatnak nála, nem a következetesség. Az igazságot s a tévedést nem tudja szétválasztani, tárgyilagosan bírálni nem tud. A tömegben az egyéniség elvész, az ember géppé válik, amelyet külső erő s nem saját akarata vezet. Az egyén felelősségérzete itt teljesen háttérbe szorul. Érzi, hogy tetteiért kérdőre vonni nem lehet. Ez okozza, hogy a legcsekélyebb sugalmazásnál kész megindulni, rombolni, törni, zúzni. A tömegeknek az egyesüléstől eme teljesen elütő lélektana készteti az államhatalmat arra, hogy a közrend megóvása érdekében a gyülekezés jogát erősebb korlátok közé szorítsa."* [34]

Ez az érvelés szinte magától értetődővé tette a gyűlések igen erős rendőri ellenőrzését.

Az ellenforradalmi kormány 1919. IX. 30-án hatályon kívül helyezte az őszirózsás forradalom liberális rendelkezéseit[35] és visszaállította a politikai gyűlések tartása tiltásának[36] és az egyéb rendezvények előzetes rendőrhatósági engedélyhez kötésének háborús viszonyok között kialakult gyakorlatát.[37] Később némi enyhítés következett be, amit újból szigorítás követett. A második világháború előtt a honvédelmi törvény ismét kivételes hatalommal ruházta fel a kormányt.[38] Ennek jegyében született azon miniszterelnöki rendelet[39], amely teljes gyülekezési tilalmat írt elő.[40]

Lényegében hasonló módon alakult az egyesülési jog szabályozása is.

A kormány 1919-ben miniszterelnöki rendelettel kormányhatósági láttamozáshoz kötötte az egyesületek működését. Új szervezetek alakítása olyan egyesületek vagy fiókegyesületek esetében volt megengedett, amelyek létrehozását a belügyminiszter közérdekből indokoltnak tartotta.[41]

Már itt megmutatkozott az egyesülési jog kezelésének az a kettős arculata, amely az egész korszakon végigvonult: egyfelől erős korlátozása és ellenőrzés, másfelől az egyesülési jog kereteinek felhasználása a kormány által támogatott politikai célok támogatására.

1922-ben rendeleti úton szabályozták az egyesületek alapításának lehetőségeit és működésük körülményeit. A létrehozni kívánt szervezet alakuló közgyűlésének megtartásához a rendőrhatóságtól kellett engedélyt kérni, helyi szervezet alakítása esetén a megalakulás tényét kellett bejelenteni a törvényhatóság első tisztviselőjének. Az egyesület működését csak az illetékes miniszter jóváhagyása vagy láttamozása után kezdhette meg. Az egyesületekről nyilvántartást vezettek az illetékes minisztériumban, az első fokú felügyeleti hatóságnál (polgármester, alispán) és 1937-től a területileg illetékes rendőrhatóságnál is.[42]

1937-ben a belügyminiszter újabb rendeletben előírta, hogy az egyesület köteles az alapszabály egy példányát, az egyesület tisztikarának és választmányának névsorát a viselt tisztség és a pontos személyi adatok megjelölésével a rendőrhatóságnak beszolgáltatni.[43] A rendőrség ellenőrizte az egyesület gyűlései bejelentését, az engedély meglétét, a rendezvény kezdő és befejező időpontjának betartását. Ugyancsak ellenőrizni kellett, hogy a bejelentett tárgysorozattól nem tértek-e el, továbbá, hogy nem foglalkoztak-e politikai kérdésekkel.[44]

1938-ban az egyesülési jog bizonyos kérdései törvényi szintű szabályozást kaptak. Jellemző azonban, hogy a rendezés nem elsősorban az érdemi kérdések megoldására, hanem a hatalmi kontroll fokozására irányul. A törvény az egyesülési szabadsággal elkövetett visszaélések megtorlásáról szól. A jogszabály közvetlenül az egyesülési joghoz kapcsolódó kihágások és vétségek szankcionálásával foglalkozik.[45] 1939-ben a honvédelmi törvény ismét kivételes hatalommal ruházta fel a kormányt, méghozzá jóval szélesebb körben, mint az első világháború időszakában és azt megelőzően alkotott hasonló tárgyú jogszabályok.[46] 1939. szep-

temberében a kormány élt is a kivételes felhatalmazással és — miniszterelnöki rendeletében egyebek mellett — egyesületalakítási tilalmat rendelt el, egyidejűleg a működő szervezetek fokozott rendőrségi ellenőrzése iránt intézkedett.[47]

A politikai pártokat kivették az engedélyezési eljárás alól, amennyiben működésük *„a törvényhozásban, vagy törvény által alkotott más testületben való képviseletre”* [48] irányult. Az egyéb tilalmak és korlátozások többsége azonban a pártokra is vonatkozott. Ezzel együtt a rendőri szaktanfolyamokon azt oktatták, hogy *„célszerű, ha a politikai pártok megalakulásukat, párthelyiségük címét, vezetőségük névsorát és programjukat az illetékes helyi rendőrhatóságnak bejelentik, mert ezzel elérik, hogy a rendőrhatóságok megtudják, hogy nem tikos, esetleg engedély, illetve alapszabályok nélkül, jogosulatlanul működő szervezetről van szó s így sok felesleges a tények nem ismeréséből származó hatósági zaklatástól mentesülnek.”* [49]

A sztrájkokkal kapcsolatban amennyiben azok tisztán gazdasági jellegűek maradtak - változatlanul az volt a hatalom álláspontja, hogy a rendőrség feladata a rend biztosítása, bár egyes időszakokban ennél aktívabb szerepet is vállalt a viták elintézésében, a békéltetésben. A politikai célok érdekében szervezett munkabeszüntetéseket azonban forradalmi megmozdulásnak tekintették, *„mikor is a sztrájkmozgalmat már csírájában kell elfojtani a hatóságnak.*” [50]

A két világháború közötti időszak egyik szembeötlő sajátossága a szociális kérdések rendészeti útra terelése volt. A dualizmushoz képest azonban itt már nem elsősorban a védelemre szorultak közhatalmi segítéséről van szó — habár a szabályozás kétségtelenül tartalmaz ilyen rendelkezéseket is —, hanem a *„társadalom”,* vagyis a fennálló rend és az uralkodó értékek oltalmazásáról. Jellemzője az e tárgyban kiadott normáknak az alacsony jogforrási szint, a feltételek részletező leírása, ugyanakkor azok feloldása a diszkrecionális mérlegelés lehetőségének biztosításával.

Példa az elmondottakra a koldulás és adománygyűjtés szabályozása. NAGY János, leírta, hogy a kérdés rendezésében az államot a szociális szempontok mellett közbiztonsági megfontolások is vezérelték, *„mert lélektanilag ismert tény, hogy a nincstelen, a nélkülöző népréteg, vagy akárcsak csoport, a közbiztonságra felette veszélyes, nemzeti szempontból teljesen megbízhatatlan, így a nemzeti társadalom számára nemhogy hasznos elem, hanem egyenesen tehertétel.”* [51]

Külön szabályok vonatkoztak az általában vett gyűjtésre[52] és a magánszemélyek saját célra való könyöradomány kérésére. Ez utóbbi esetben, a tulajdonképpeni koldulásra vonatkozóan szigorú rendelkezések tették „*hivatalossá*” a tevékenységet. A könyöradomány gyűjtésre engedélyt az illetékes hatóság (alispán, polgármester, Budapesten a rendőrfőkapitány) csak a területén állandóan lakó és csak erkölcsileg teljesen megbízható olyan egyén részére adhat, aki betegség, baleset, vagy önhibáján kívül beállott nagyobb mérvű károsodás következtében segélyezésre szorul. Az engedély felhasználásáról és bevonásáról is alaposan kimunkált normák szóltak.[53]

A későbbiekben még az engedélyezési rendszerrel körülbástyázott adománygyűjtések is kínosan árulkodhattak a tényleges viszonyokról, legalábbis erre következtethetünk az engedélyek korlátozását szorgalmazó dokumentumokból[54] vagy a koldussá válás feltételeinek szigorításából. A könyöradományok gyűjtésére vonatkozó későbbi szabályozás kategórikusan megtiltotta a koldulást Budapesten, a törvényhatósági jogú és megyei városokban, továbbá gyógy- és üdülőhelyeken. Egyebütt is csak olyan egyének számíthattak kolduskénti elismerésre, akik megfeleltek a rendelet 2.§-a (2) bekezdésében foglalt magas követelményszintnek: *„ . . . csak az a nagykorú, erkölcsi és közrendészeti szempontból kifogás alá nem eső magyar állampolgár kaphat könyöradománygyűjtési (koldulási) engedélyt, aki elemi csapás, vagy önhibáján kívül beállott más nagyobb mérvű károsodás következtében segélyezésre szorul.*” [55] Az ellenőrzés jórészt rendőri feladat volt, de a kapcsolódó kihágások elbírálása is a rendőrség, harmadfokon a belügyminiszter hatáskörébe tartozott.

Hasonló megfontolásokból és hasonló szemlélettel született meg a belügyminiszter körrendelete a közerkölcsiség védelméről. A rendelet preambuluma szerint *„ . . . a közerkölcsiség védelme, vagyis annak biztosítása, hogy a társadalmi élet külső megnyilvánulásaiban az egyesek magatartása mindenkor megfeleljen a jó erkölcs és a jó ízlés követelményeinek a hatóságoknak, kiváltképpen pedig a rendőrhatóságoknak és közbiztonsági szerveknek egyik legfontosabb feladata.”* [56]

A rendelet a rendőrhatóságok kötelességévé tette *„az utca és általában a nyilvános helyek erkölcsi színvonalának emelése végett”* a tilalmazott magatartások elleni fellépést. Kihágásnak minősült a nyilvános helyen elkövetett káromkodás, trágár beszéd, ocsmány kifejezés használata, továbbá szeméremsértő mozdulat vagy taglejtés(!). Ugyancsak kihágás volt *„tisztességes”* nők zaklatása, szeméremsértő dolog közszemlére tétele és a természetellenes fajtalanságra való felhívás.[57]

Talán nem szorul mélyebb bizonyításra, hogy a deklarált -cél, az erkölcsi színvonal emelése, aligha valósítható meg rendészeti eszközökkel. Tény viszont, hogy az említett szabályozás gyakorlatilag bármikor lehetőséget biztosít az *„alsóbb néposztályok”* tagjaival szembeni eljárásra, méghozzá nem is csak a generálklauzula ingoványos alapján.

Ebbe a körbe tartozik a prostitúció jogi kereteinek meghatározása is. A belügyminiszter körrendelete[58] erkölcsrendészeti, közegészségügyi és nővédelmi szempontok érvényesítésére törekedett. Lényege a kéjnők rendőrhatósági bejegyzése, tevékenységük behatárolása és a jogszerű működés körén kívül eső prostitúció, valamint a kapcsolódó magatartások tilalmazása és szankcionálása. A rendelet kétségkívül némi védelmet nyújt a prostituáltak mások általi kizsákmányolásával szemben. Ugyanakkor teljesen kiszolgáltatja őket a hatóságok szabad belátásának. A koldulás szabályainak ismertetése után nem meglepő, hogy kéjnővé is csak az válhatott, aki a rendeletben pontosan körülírt feltételeknek megfelelt. Ebben az esetben is meg kellett kísérelni a jelentkezőt szándékáról lebeszélni. Ha ez nem sikerült, a rendőrhatóság vezetője vagy helyettese szabad mérlegeléssel döntött a bejegyzés kérdésében. A rendőrhatóságnak egyébként is számos olyan jogosítványa volt, amelyek birtokában kontroll alatt tarthatta a prostitúciót. Megállapította például *„a helyi viszonyok figyelembevételével”*, hogy egy utcában vagy házban hány kéjnő lakhatott. Ha valamely prostituált ottlakása ellen utóbb erkölcsrendészeti szempontból kifogás merült fel, a rendőrhatóságnak jogában állt a kéjnőt a lakásból eltávolítani.

A szociális kérdések rendészeti szinten történő kezelésére számos további példa hozható fel. Néhány esetben a jogpolitika már fel sem vállalta a rendezés segítő jellegét, kifejezetten az uralkodó rend védelme került előtérbe. Ez volt a helyzet a változatlanul gyakorolt *„cigányrendészet”* esetében. NAGY János írta: *„ . . . a cigányság teljesen elkülönült faj, külön erkölcsi törvényekkel és társadalmi renddel. Minthogy ezt a rendet meg is tartják, magától értetődik, hogy más rendet magukra nézve kötelezőnek el nem ismernek, magukat annak csak a tettleges erőszak esetén és az erőszak pillanatnyi idejére vetik alá. Ebből következik, hogy kétszínűek, ravaszak és a legnagyobb mértékben megbízhatatlanok. Ezek a tulajdonságaik szöges ellentétbe helyezik a fennálló társadalmi és állami renddel, amelynek védekezni kell ellenük.”* [59] Noha a korlátozó rendelkezések egyértelműen a kóbor cigányokra vonatkoztak, a kiterjesztett értelmezés egyáltalában nem volt szokatlan.[60]

Természetesen vannak a rendészeti szabályozásnak olyan területei *is,* ahol a politikum kevésbé érvényesül, az állam organizatórius funkciója dominál. Már a dualizmusban is voltak a közlekedés rendjét biztosítani kívánó normák és azokhoz kapcsolódó rendvédelmi tevékenység. A technikai fejlődés a későbbiekben további, kiterjedtebb regulációt követelt meg. E követelményeket elégítette ki a közúti közlekedés rendjére vonatkozó rendelet. Közlekedésrendészeti ügyekben a rendőrhatóságok jártak el.[61]

Előrelépésnek tekinthető a tűzrendészet törvényi szabályozása. Maga a törvény csak az általános kereteket adja meg, a tényleges rendezés rendeleti szinten maradt. A tűzoltóság a rendőrségtől elkülönült, önálló szervezet volt, az országos tűzoltó-főparancsnokkal az élén. Tűzrendészeti Hatóságként első fokon a kijelölt közigazgatási tisztviselők, Budapesten a székesfőváros tűzoltóparancsnoka járt el. Másodfokon a törvényhatóság első tisztviselője, harmadfokon pedig a belügyminiszter döntött. A hatósági jogkört azonban mindig a tűzrendészeti szakértők (hivatásos tűzoltók és parancsnokok) előzetes meghallgatásával kellett gyakorolni.[62]

A két világháború közötti korszak rendvédelmi jogát a mondottak után meglehetősen negatívan jellemezhetjük. A tevékenység normatív alapjai ott is rendeleti szintre süllyedtek, ahol korábban törvényi rendezés volt. A fővárosi államrendőrségről szóló törvényt az államosítási rendelet nem helyezte hatályon kívül, azonban gyakorlatilag szubszidiáriussá tette.

A rendvédelmi szervek működéséhez kapcsolódó szélesebb körű szabályozás, a szabadságjogok biztosítása terén is inkább visszalépésről, semmint haladásról beszélhetünk. Pedig az ellenforradalmi rendszer legfontosabb ígérete éppen az alkotmányosság helyreállítása és megszilárdítása volt. Már 1919-ben rendelet jelent meg a szabadságjogok gyakorlásának biztosításáról. A jogszabály kimondta: *„A magyar kormánynak komoly törekvése, hogy a szabadságjogoknak törvényes kereteken belül való gyakorlását mindenki részére biztosítsa. Szigorú kötelességévé teszi ennélfogva a magyar kormány valamennyi hatóságnak és hatósági közegnek, hogy tartózkodjék minden olyan intézkedéstől vagy magatartástól, amely a szabadságjogok gyakorlását akadályozná, vagy lehetetlenné tenné. A hatóságnak mindazon tagja vagy közege ellen, aki e rendelkezést megsérti, vagy kijátssza, a büntető vagy fegyelmi eljárást haladéktalanul folyamatba kell tenni.”* [63]

Szép szavak nemes elhatározás. Kár, hogy sem írott alkotmány, sem jelentősebb törvények nem határozták meg, mit is kell tulajdonképpen szabadságjogok alatt érteni és milyen garanciarendszer áll rendelkezésre azok érvényesítésére. Jellemző, hogy a szabadságjogok biztosítását szorgalmazó rendelet a *Belügyi Közlöny* ugyanazon (1919/56.) számában jelent meg, amelyikben a veszélyes aggályos, gyanús, illetőleg káros személyek kitiltásáról, őrizetbe vételéről vagy internálásáról rendelkező belügyminiszteri rendelet.[64]

Valójában sem a közigazgatási bíráskodás, sem más jogvédelmi intézmények terén nem következett be olyan fejlődés, ami a polgári alkotmányosság követelményeinek maradéktalanabb kielégítését szolgálta volna. Ellenkezőleg: a kodifikáció — habár részleges eredmények időnként felmutathatók — összességében az egyének és közösségek hatalomnak való kiszolgáltatottságát növelték.

Ha elméleti alapjait és értékelését tekintve vitatható is CSEKEY István teóriája, mindenképpen van realitás a burzsoá alkotmányosság két alapkérdéséről vallott nézeteiben, amelyek szerint a magyar és külföldi alkotmányfelfogás abban különbözött, hogy „ . . . *a mienk nem ismerte az egyének alapjogait, az úgynevezett*

alanyi közjogokat . . .” A magyar alkotmányjogi felfogás szerint a szabadságjogok is inkább a polgároknak a közösségben elfoglalt helyzetét, a nemzet életébe való bekapcsolódási eszközeit jelentették, nem pedig az állam céljai elé emelt bástyákat, amelyek a közösségtől idegen egyénnek államtalan vagy államellenes szabad teret biztosítanak. Azt is meg kell mondani, hogy a magyar alkotmány az államhatalmi ágak merev elválasztásában sem utánozta a nyugati demokráciákat.” [65]

Magától értetődik, hogy ez a nem mindenki által vallott, de ténylegesen érvényesülő jogfelfogás a rendészet szerepét is új megvilágítás alá helyezte. MAGYARY Zoltán — a egyébként elméletileg az ő tételei is vitathatók felismerte a szabályozás mögött meghúzódó elvi megfontolásokat: A *„Magyar közigazgatás”*-ban a következőket írja: *„A posztindusztriális államban a rendészet szerepe is új megfontolást kíván. A XIX. századi állam a liberalizmus eszmekörében az egyén minél nagyobb szabadságát tartotta szem előtt. Nem akart a közigazgatásnak más irányító befolyást engedni, mint a rendészet szűkre szabott eszközeit. . . A XX. században azonban az életviszonyok annyira megváltoztak, hogy az embereknek ez a szabadsága tényleg megszűnt és azok számos irányban tervszerű vezetésre szorulnak.”* [66] MAGYARY szerint ez a társadalomirányítás a parlamentarizmus intézményrendszerének meghaladásával és korporatív szervezéssel valósítható meg. Mivel azonban ezek nálunk elmaradtak, *„az államnak”* az emberek irányítására nincs más eszköze, mint a rendészet. Ezért kénytelen a kihágások fajait folyton szaporítani. Ha valami célt el akar érni, kihágások statuálásával kénytelen fenyegetni. Pedig a célok nagy része ma már ezen az úton nem érhető el. A mezőgazdasági többtermelés vagy átállítás, a népélelmezés javítása, vitaminban gazdag ételek fogyasztása stb. az emberek akaratának a megnyerésén múlik, amit a korporáció el tud érni, ha azonban a rendőri hatóságtól kívánják, olyant követelnek tőle, ami a tekintélyét lerontja, az eredményt azonban nem biztosítja.[67]

A nyilas diktatúra időszakában a rendvédelmi szervezetek működéséhez kapcsolódó addigi korlátok is jórészt lebomlottak. Már SZÁLASI Ferenc nemzetvezetővé választásakor létrehozták az úgynevezett *„fegyveres nemzetszolgálatot”*, melynek feladata a nemzetvezető biztosítása és a hungarizmus céljainak szolgálata volt.[68] Ezen túlmenően a Nyilaskeresztes Párt valamennyi tagja fegyverviselési joggal rendelkezett, így a politikai és közhatalom teljesen egybefonódott. Külön terror-osztagként működött a Nemzeti Számonkérő Különítmény.[69]

Mindamellett a korábbi rendvédelmi szervezeteket nem oszlatták fel, csupán alárendelték azokat a fasiszta katonai-politikai céloknak.[70]

Jegyzetek:

[1] 4/1919.MNK.korm.r.

[2] A magyarországi városi rendőrségek államosításának témáját a Magyar Rendőrtisztviselők Országos Egyesülete (MROE) karolta fel. A rendőr tisztek korabeli elnevezése volt. A rendőr tisztviselő, mivel a rendőrségnél nem rendszeresítettek katonai rendfokozati rendszert. A rendőri szervezetek belső függelmi viszonyai nem voltak katonaiak. Az önkormányzatok által többnyire úgynevezett szabályrendelet formájában jóváhagyott rendőrségi szabályzatok elején általában megtalálható volt a szervezet meghatározásaként, hogy „polgári fegyveres őrtestület”. A polgári kifejezés pedig azt jelentette, hogy a személyi állomány függelmi viszonyai nem katonaiak. Ebből fakadóan a rendőrségek személyi állománya sem számított katonának. A rendőr tisztviselőkre ugyanazok a jogosultságok és kötelezettségek vonatkoztak, mint az önkormányzati tisztviselőkre. Hat évente választották őket, a nyugdíjukat sem szabályozták, illetve a fizetésük is önkormányzatonként változott. A rendőr tisztviselők el szerették volna érni, hogy az egzisztenciális biztonságot és erkölcsi megbecsültséget nyújtó állami alkalmazottak közé kerülhessenek. A MROE a magyarországi rendőrségek államosításának témakörében pályázatot hirdetett, melyet MISKOLCZI rendőr tisztviselő tanulmánya nyerte meg. A szerző nem csupán a magyar rendőrségi viszonyokat ismerte kiválóan, hanem a nyugat-európai rendőrségek tevékenységét is tanulmányozta a helyszínen és elméleti munkássággal is rendelkezett. A MROE felvetése kedvező időben történt, mivel találkozott a kormányzat központosítási törekvéseivel, illetve a városok is szívesen lemondtak volna az önálló rendőrség jogáról, tekintettel azok tetemes fenntartási költségeire. A MROE több kongresszusán is megvitatta a rendőrségek államosításának elméleti kérdéseit. Ezt követően pedig — petíció formájában — a miniszterelnökhöz is eljuttatta MISKOLCZI könyvét. Végül is az országgyűlés is megvitatta a témát és 1912-ben arra döntésre jutott, hogy a belügyminisztériumban állítsanak fel egy osztályt, amely a magyarországi rendőrségek államosításának előkészítését hivatott kivitelezni. Az osztálynak a rendőrségek államosítására vonatkozó törvénytervezete 1914-ben került ismét az országgyűlés elé. A törvényhozó testület azonban átdolgozásra visszaküldte az indítványt. Újabb javaslattal pedig a háború miatt már nem foglalkozott az országgyűlés. 1919-ben a magyarországi tanácsköztársaság bukása után a háború előtti tervezetben foglaltakhoz tért vissza az ország vezetése a rendőrségek államosításakor. (*a szerk.*)
BORBÉLY — KAPY : 11-74.p.

[3] 5047/1919.ME.r.

[4] Eredetileg országos rendőr-főkapitányságot is terveztek az államosított rendőrség szervezetének az élére. Az országos rendőr-főkapitány — nemzetközi botrányt előidéző — frank-hamisítási ügybe keveredése nyomán azonban az országos rendőr-főkapitányság szervezeti kezdeményeit is felszámolták az országos rendőr-főkapitányság szervezetét a két világháború között többé nem hozták létre. (*a szerk.*)
BORBÉLY — KAPY : 48-55.p.

[5] 6500/1931.ME.r.

[6] 1922/VII.tc.

[7] 2300/1944.ME.r. : 1.§.

[8] 5047/1919.ME.r. op.cit. : 15.§.

[9] 39 820/1921.BM.r. : 29.§.

[10] VARGYAI Gyula véleménye szerint a vezérkar igényei — a harmincas években — nem voltak túlzottak. HOLLÓS: 134-135.p. ; VARGYAI : 97.p.
[11] 4132/1925.BM.kr.
[12] Loc.cit. : 1.§.
[13] Loc.cit. : 2.§.
[14] Loc.cit. : 5.§.
[15] VARGYAI : op.cit. : 98-102.p.
[16] 5047/1919.ME.r. op.cit.
[17] 1920/I.tc.
[18] *NN 1920-1922*. II.köt. 341.p.
[19] 5047/1919.ME.r. op.cit. : 18.§.
[20] 39 820/1921.BM.r. op.cit. : 38.§.
[21] SZONTAGH : 235.p.
[22] SZONTAGH-al hasonló módon ítéli meg a témát TOMCSÁNYI is. TOMCSÁNYI
[23] SZONTAGH op.cit. : 252.p.
[24] 5047/1919.ME.r. op.cit. : 24.§.
[25] 39 820/1921.BM.r. op.cit. : 46.§.
[26] 1932/XIII.tc.
[27] ON. 1931-1936. VI.köt.279.p.
[28] 91 383/1919.BM.r.
[29] 4352/1920.BM.r. ; 3000/1922.BM.r.
[30] 4352/1920.BM.r. op.cit.
[31] 1939/II.tc.
[32] TOPORCZER
[33] NAGY Valér
[34] NAGY János : 36-37.p.
[35] 5084/1919.ME.r.
[36] 5481/1914.ME.r.
[37] 7430/1913.BM.r. ; 5735/1914.ME.r.
[38] 1938/XVII.tc. : 1.§.
[39] 8120/1939.ME.r.
[40] BÖKÖNYI
[41] 5084/1919.ME.r. op.cit.
[42] 77 000/1922.BM.r.
[43] 181 000/1937.BM.kr. ; 181 001/1937.BM.kr.
[44] KÖRMENDY : 13-16.p.
[45] 1938/XVII.tc. op.cit.
[46] 1939/II.tc. op.cit.
[47] 8110/1939.ME.r.
[48] 1938/XVII.tc. op.cit. : 1.§.
[49] KÖRMENDY op.cit. : 15.p.
[50] Loc.cit. : 33.p.
[51] NAGY János. op.cit. : 171.p.
[52] 6189/1923.BM.r. ; 167 800/1936.BM.r.
[53] 81 000/1924.BM.r.
[54] 153 210/1926.BM.kr.
[55] 172 000/1936.BM.r.
[56] 151 000/1927.BM.kr.
[57] Loc.cit.
[58] 160 100/1926.BM.kr. ; 178 300/1936.BM.r.
[59] NAGY János mellett a rendészeti fellépés fontosságát hangsúlyozta FINTA Imre is. NAGY János. op.cit. : 91.p. ; FINTA
[60] Vas vármegye alispánja például 1938-ban kiadott rendeletében kimondta, hogy a cigányokra vonatkozó rendeletet nem csak a kóborláson ért, hanem általában a cigányokkal szemben kell alkalmazni. NAGY János. op.cit. : 93.p.
[61] 250 000/1929.BM.r.
[62] 1936/X.tc.
[63] 6335/1919.ME.r.
[64] 91 383/1919.BM.r. op.cit.
[65] CSEKEY : 18-19.p.
[66] MAGYARY
[67] Loc.cit.
[68] TELEKI : 394.p.
[69] Loc.cit.
[70] Loc.cit. : 399-404.p.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK ÉS KISMONOGRÁFIÁK

BORBÉLY — KAPY — BORBÉLY Zoltán — KAPY Rezső: *A 60 éves magyar rendőrség 1881-1941.* Budapest, 1942, Halász Irodalmi és Könyvkiadó Vállalat. 594 p.

CSEKEY — CSEKEY István: *Magyarország alkotmánya.* Budapest, 1943, Renaissance Könyvkiadó. 260 p.

FINTA — FINTA Imre: *A cigányok életéről, szokásaikról, bűnözésükről és a közbiztonsági szervek ellenük folytatott harcáról.* Debrecen, 1944, Nagy Károly Nyomda. 64 p.

MAGYARY — MAGYARY Zoltán: *Magyar közigazgatás.* Budapest, 1942, Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. 572 p.

NAGY János — NAGY János: *A község rendészete: a községi közigazgatási tanfolyamok hallgatói számára.* Szombathely, 1938, NAGY János. 216 p.

SZONTAGH — SZONTAGH Vilmos: *A közigazgatás szabad belátása, (diszkrecionális közigazgatás): közigazgatásjogi dogmatikai tanulmány.* Miskolc, 1928, Magyar Jövő. 253 p. /Miskolci Evangélikus Jogakadémia tudományos értekezéseinek tára, 32./

TOMCSÁNYI — TOMCSÁNYI Móric: *Rendészet-közigazgatás-bírói jogvédelem.* Budapest, 1929, Akadémia. 31 p. /Értekezések a filozófia és a társadalomtudományok köréből, III.7./

VARGYAI — VARGYAI Gyula: *A hadsereg politikai funkciói Magyarországon a harmincas években.* Budapest, 1983, Akadémia Kiadó. 190 p. HU-ISBN 963 05 3085 6.

TANULMÁNYOK

BÖKÖNYI — BÖKÖNYI István: A gyülekezések szabályozása Magyarországon 1945-ig. *Belügyi Szemle,* XXXVII.évf. (1989) 9.sz. 47-56.p. HU-ISSN 0133-6738.

TELEKI — TELEKI Éva: A nyilas diktatúra államszervezete. 388-415.p. In PÖLÖSKEI Ferenc — RÁNKI György (szerk.): *A magyarországi polgári államrendszerek.* Budapest, 1981, Tankönyv Kiadó. 587 p. HU-ISBN 963 17 5558 4.

CIKKEK

NAGY Valér — NAGY Valér: A bűncselekmények megelőzése a rendőri szolgálatban. *Magyar Rendőr,* V.évf. (1938) 6-7.sz. 10.p. Különlenyomat.

TOPORCZER — TOPORCZER Ferenc: Közigazgatási eljárás során személyes szabadság korlátozásával járó különleges rendőri intézkedések. *Magyar Rendőr,* X.évf. (1943) 1.sz. 6.p. Különlenyomat.

TANKÖNYVEK

KÖRMENDY — KÖRMENDY Sándor: *Államrendészet. A Magyar Királyi Rendőrség országos detektív szaktanfolyamainak anyaga.* Budapest, 1943, s.n.

LEVÉL-, IRAT- ÉS DOKUMENTUMTÁRAK —

NN — *Nemzetgyűlési Napló 1920-1922*. Országgyűlési Könyvtár Kézirattára.

ON — *Országgyűlés Naplója 1931-1936.* Országgyűlési Könyvtár Kézirattára.

DOKUMENTUMGYŰJTEMÉNYEK

HOLLÓS — HOLLÓS Ervin: *Rendőrség, csendőrség, VKF-2.* Budapest, 1971, Kossuth. 429 p.

JOGSZABÁLYOK —

1920/I.tc. — 1920/I.tc. az alkotmányosság helyreállításáról és az állami főhatalom gyakorlásának ideiglenes rendezéséről.

1922/VII.tc. — 1922/VII.tc. a Magyar Királyi Állami Rendőrség és a Magyar Királyi Csendőrség létszámának, kiegészítési módjának és felfegyverzésének megállapításáról.

1932/XIII.tc. — 1932/XIII.tc. a Magyar Királyi Rendőrség fegyverhasználati jogáról.

1936/X.tc. — 1936/X.tc. a tűzrendészet fejlesztéséről.

1938/XVII.tc. — 1938/XVII.tc. az egyesülési szabadsággal elkövetett visszaélések megtorlásáról.

1939/II.tc. — 1939/II.tc. a honvédelemről.

7430/1913.BM.r. — 7430/1913.BM.r. a gyülekezési jog gyakorlásáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* XLVII.évf. (1913) 1.sz. 1298-1301.p.

5481/1914.ME.r. — 5481/1914.ME.r. a politikai gyűlések tartásának tiltása tárgyában. *Magyarországi Rendeletek Tára,* XLVIII.évf. (1914) 1.sz. 1428.p.

5735/1914.ME.r. — 5735/1914.ME.r. a háború esetére szóló kivételes intézkedések tárgyában kiadott rendeletek hatályának kiterjesztéséről. *Magyarországi Rendeletek Tára,* XLVIII.évf. (1914) 1.sz. 1448-1449.p.

4/1919.MNK.korm.r. — 4/1919.MNK.korm.r. államrendőrség felállításáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LIII.évf. (1919) 1.sz. 622.p.

5047/1919.ME.r. — 5047/1919.ME.r. a rendőrség államosításáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LIII.évf. (1919) 1.sz. 752-767.p.

5084/1919.ME.r. — 5084/1919.ME.r. az egyesülési és gyülekezési jogról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LIII.évf. (1919) 1.sz. 729.p.

6335/1919.ME.r.	—	6335/1919.ME.r. a szabadságjogok gyakorlásának biztosításáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LIII.évf. (1919) 1.sz. 938.p.
91 383/1919.BM.r.	—	91 383/1919.BM.r. az állam biztonságára vagy a közrendre és közbiztonságra veszélyes, aggályos és gyanús, valamint gazdasági okokból káros egyének őrizetbevételéről. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LIII.évf. (1919) 1.sz. 1076.p.
4352/1920.BM.r.	—	4352/1920.BM.r. a budapesti főkapitánysághoz, valamennyi kerületi főkapitánysághoz és valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez, az állam biztonságára, vagy a társadalmi rend és béke szempontjából, valamint a közbiztonságra veszélyes, aggályos és gyanús, úgyszintén gazdasági okokból káros egyének rendőri felügyelet alá helyezéséről, őrizetbe vételéről és internálásáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LIV.évf. (1920) 1.sz. 674-683.p.
39 820/1921.BM.r.	—	39 820/1921.BM.r. a Magyar Királyi Állami Rendőrség szervezetének és szolgálatának szabályozása. NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos (szerk.): *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye.* Budapest, 1926, Editor Kiadó. 225-274.p.
3000/1922.BM.r.	—	3000/1922.BM.r. az állam biztonságára, vagy a társadalmi rend és béke szempontjából, valamint a közbiztonságra veszélyes, aggályos és gyanús, úgyszintén gazdasági okokból káros egyének rendőri felügyelet alá helyezése, őrizetbe vétele és internálása tárgyában kiadott 4352/1920.BM. rendelet módosításáról és kiegészítéséről. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LVI.évf. (1922) 1.sz. 221-222.p.
77 000/1922.BM.r.	—	77 000/1922.BM.r. az egyesületi alapszabályok általános kellékeiről. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LVI.évf. (1922) 1.sz. 233-240.p.
6189/1923.BM.r.	—	6189/1923.BM.r. az adománygyűjtések szabályozásáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LVII.évf. (1923) 1.sz. 423-427.p.
81 000/1924.BM.r.	—	81 000/1924.BM.r. a könyöradomány gyűjtése (koldulás) szabályozásáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LVIII.évf. (1924) 1.sz. 399-401.p.
4132/1925.BM.kr.	—	4132/1925.BM.kr. a katonai karhatalom igénybe vételéről és alkalmazásáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LIX.évf. (1925) 1.sz. 275-285.p.
153 210/1926.BM.kr.	—	153 210/1926.BM.kr. az adománygyűjtési engedélyek korlátozásáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LX.évf. (1926) 1.sz. 274.p.
160 100/1926.BM.kr.	—	160 100/1926.BM.kr. a prostitúció tárgyában. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXI.évf. (1927) 1.sz. 187-198.p.
151 000/1927.BM.kr.	—	151 000/1927.BM.kr. a közerkölcsiség védelméről. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXI.évf. (1927) 1.sz. 185-187.p.
250 000/1929.BM.r.	—	250 000/1929.BM.r. a közúti közlekedés rendjéről. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXIII.évf. (1929) 1.sz. 1278-1401.p.
6500/1931.ME.r.	—	6500/1931.ME.r. a m.kir. rendőrség szervezetváltoztatásairól. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXV.évf. (1931) 1.sz. 1533-1534.p.
167 800/1936.BM.r.	—	167 800/1936.BM.r. az adománygyűjtés korlátozásáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXX.évf. (1936) 1.sz. 92-93.p.
172 000/1936.BM.r.	—	172 000/1936.BM.r. a könyöradománygyűjtésnek, koldulásnak, továbbá a munkaképtelen szegények és munkanélküli ínségesek támogatásának szabályozásáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXX.évf. (1936) 1.sz. 760-765.p.
178 300/1936.BM.r.	—	178 300/1936.BM.r. a prostitúcióról szóló 160 100/1926.B.M. számú rendelet egyes rendelkezéseinek kiegészítéséről és módosításáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXX.évf. (1936) 1.sz. 948-949.p.
181 000/1937.BM.kr.	—	181 000/1937.BM.kr. az egyesületek működésének fokozottabb felügyeletéről és ellenőrzéséről. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXXII.évf. (1938) I.füzet. 429-432.p.
181 001/1937.BM.kr.	—	181 001/1937.BM.kr. újabb egyesületek korlátozásáról és a felesleges egyesületek megszűntetéséről. *Magyarországi Rendeletek tára,* LXXII.évf. (1938) I.füzet. 432-434.p.
8110/1939.ME.r.	—	8110/1939.ME.r. az egyesülési jog szabályozásáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXXIII.évf. (1939) 1.sz. 1267-1268.p.
8120/1939.ME.r.	—	8120/1939.ME.r. a gyülekezési jog korlátozásáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXXIII.évf. (1939) 1.sz. 1268.p.
2300/1944.ME.r.	—	2300/1944.ME.r. a m.kir. rendőrség átszervezéséről. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXXVIII.évf. (1944) 1.sz. 1063-1065.p.

Jelmagyarázat:

BM	=	belügyminiszter(i)
évf.	=	évfolyam
korm	=	kormány
kr	=	körrendelet
ME	=	miniszterelnök(i)
MNK	=	Magyar Népköztársaság Kormánya
r	=	rendelet
sz.	=	szám
tc	=	törvénycikk

RECENZIÓK

0380 **ARTNER Ramona**

A Magyar Királyi Csendőrség és a városok.

A szerző tanulmányában a polgári magyar rendvédelem történetének a feltárása során perifériára szorult témával, a városok és a csendőrség viszonyával foglalkozik. Ennek keretében bemutatja a magyar városfejlődés folyamatának a lényegét a polgári korszakban, valamint a Magyar Királyi Csendőrség teendőit a városok vonatozásában. Olyan egymásra utaltsági rendszert tárt fel a szerző, amely érthetetlen volna a korabeli rendvédelmi struktúra lényegének ismertetése nélkül, amit a szerző eredményesen megvalósított. A tanulmány értékes feldolgozás abban a tekintetben, hogy kiválóan érzékelteti a magyar pártállam előtti nemzeti rendvédelmi rendszerünk eredményességét.

0381 **ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor**

A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi, vasúti és közúti szakszolgálati ágai.

A szerzők a polgári magyar állam rendvédelmének legjelentősebb testületével a Magyar Királyi Csendőrséggel foglalkoztak, mely szervezet megítélése ma még politikai prekoncepcióktól terhes. A tanulmány objektív történelemszemléleten nyugvó feldolgozás eredménye. A szerzők a testület szolgálatellátásának szakosodási folyamatát igyekeztek feltárni, amely szoros összefüggésben állt a technika és a társadalom változásaival. A Magyar Királyi Csendőrség mint „katonailag szervezett közbiztonsági őrtestület" a magyar specifikumoknak és a korabeli viszonyoknak megfelelő választ igyekezett adni azokra a kihívásokra, amelyekkel a harmadik évezred kezdetén a magyar társadalom ismét szembesül.

0382 **BODA József**

A katonai rang és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál.

A harmadik évezred elején meglehetősen eklektikus a magyar fegyveres szervezetek rangrendszere. Egyrészt ugyanis követi azon — a hajdani Szovjetunio-tól importált — pártállami szisztémát, mely szerint a tűoltóktól kezdődően, a rendőrségen keresztül, a honvédséggel bezáróan, az érintett személyi állomány egységesen katonai rangrendszerben él. Ugyanazon katonai rangoknak a jelölése azonban szinte testületenként változik és a hozzá fűződő jogok és kötelezettségek is eltérőek. Sajnálatos módon a rendszerváltás utáni magyar jog nem állította helyre a „katonailag szervezett őrtestület" és a „polgári őrtestület" fogalmát, továbbá e differenciálásból fakadóan az érintett személyi állományok megkülönböztetett jogállását. Ezen eklektikus helyzet bemutatását mellőzve írta le a szerző a rangok helyzetét a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál.

0383 **FÓRIZS Sándor**

Rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében.

A szerző közép-európai kitekintéssel vizsgálja a rendőrtiszt képzés helyzetét a XXI. század kezdetén. Bemutatja azoknak a változásoknak a lényegét, amelyeken a volt Varsói Szerződés tagállamainak a rendőrtiszt képzése átesett, egyben pedig e tendenciákkal párhuzamba állítja más rendvédelmi testületek tisztképzését. A szerző nem rejti véka alá azon meggyőződését, hogy a német modellt tekinti követendőnek és ellenzi a rendőrségen belül a katonai rang használatát, a katonai függelmi viszonyokat.

0384 **FORRÓ János**

Fejér vármegye közbiztonság-története 1688-1884.

A szerző — az életműve tartalmának megfelelően — a Fejér vármegyei rendvédelem-történettel foglalkozik alkotásában. Ezen témakörön belül azonban olyan időszak feltárására vállalkozott, amelyre a korábbi alkotásai még nem terjedtek ki. Nevezetesen Fejér vármegyének 1688-tól 1884-ig terjedően a nemesi rendvédelmét, illetve annak fejlődéstörténetét igyekezett a szerző ugyan dióhéjban, azonban érezhetően széles forrásbázisra támaszkodva bemutatni. A vizsgált korban Fejér vármegye eseménydús történetet élt meg. Ezen idő alatt lényegesen módosult a vármegye területe, továbbá huzamos időre török megszállás alá került, valamint a — viharos történelmi eseményekből fakadóan — lényegesen módosult a népessége is. A nemesi rendvédelem tehát sok történelmi vihar próbáját kiállta. A kiegyezést követően azonban — az ország más vármegyéihez hasonlóan — már túlhaladottá vált. A megoldást a vidék rendvédelmének biztosítása terén a Magyar Királyi Csendőrség rendszerbe állítását jelentette.

0385 **HEGEDŰS Ernő**

A Magyar Királyi Csendőrség harc- és gépjárművei.

A szerző a magyar rendvédelem-történet méltánytalanul elhanyagolt szakterületének — a rendvédelemi testületek szolgálati gépjármű-történetének — a feltárásához járult hozzá a tanulmányával. A Magyar Királyi Csendőrség szolgálatellátásával kapcsolatosan gépjárműigény a két világháború közötti időszakban merült fel. Már a húszas évek végén megkezdődtek a szolgálati gépkocsik rendszerbe állításának az előkészületi teendői. A gépjármű rendszeresítések a harmincas évek elején kezdődtek. A folyamat a második világháború időszakában felerősödött — amikor a harci tapasztalatok alapján — páncélozott harcjárművek rendszeresítésére is sor került a karhatalmi célzattal felállított csendőr zászlóaljaknál. A Magyar Királyi Csendőrségnél — az ipartörvényben foglaltak ellenére, amely az állami szervezeteknél magyar termékek beszerzését tette lehetővé — kizárólag külföldi gyártmányú gépkocsikat rendszeresítettek, mivel a bimbódzó magyar autógyártás kisüzemei a nagy világgazdasági válság nyomán tönkre mentek, vagy csak csökevényes formában maradtak fenn. A magyar csendőrségnél a Fiat Balilla tehergépkocsit, a Steyer 50 és a Steyer 55, valamint a Mercedes Benz 170 V személygépkocsikat, a Méray szóló és oldalkocsis motorkerékpárokat, az Ansaldo „kishackocsit" és a Csaba páncélgékocsit rendszeresítették. Ez utóbbi volt az egyedüli magyar gyártmány a gépkocsi parkban.

0386 **JAKUS János**

A magyar rádió-és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai 1990-ig.

A szerző a magyar rádiófelderítést lényegében a szakterület technikájának a haderőben történő alkalmazásához és ezt követően a harccselekmények létrejöttéhez kapcsolja. Az első világháborúban — ugyan még az Osztrák-Magyar Monarchia haderejének a keretében, de — már elindult a magyar rádiófelderítés. Ez a tevékenység — a technikai fejlődés változó körülményeinek megfelelően — több államformán és társadalmi berendezkedésen átívelően végig jelen volt a magyar haderőben. A szerző ezen szaktevékenységet végzők technikai felszereltségét, szervezetük felépítést és feladatkörüket ismerteti az első világháborútól a XXI. századig.

0387 **KESERŰ István**

A magyar pártállam határőrizete 1945-1956.

A szerző, akinek a munkássága — az 1944-1950 közötti időszakra kiterjedően — a magyar határőrizet fejlődéstörténetét ölelte fel, művében azt mutatja be, ahogyan a polgári típusú határőrizetet fokozatosan felváltotta a pártállam határőrizete. A szerző azonban ezen alkotásában továbblép. Nevezetesen a magyar határőrizetnek az államvédelmi szervezetbe ágyazása folyamatának a lényegét is feltárja, egészen a magyar pártállam 1956. évi összeomlásáig. A dolgozat egy folyamatot követ nyomon. Bemutatásra kerül az is, hogy a magyar határőrség hogyan vált a magyar államvédelem részévé ismertetve a folyamathoz kacsolódó politikai aktusokat is. Egyben pedig a szerző ismerteti azt is, ahogyan a testület kikerült az államvédelmi szervezet szorításából.

0388 **NAGY Ákos Péter**

Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez.

A szerző egy régi-új szervezet nemzetközi vonatkozásait mutatja be dolgozatában. A rendvédelmi szervezetek tevékenységének felügyeletét különböző korokban és térségekben különböző módon valósították meg. Így történt ez a magyar állam fejlődése során is. Nevezetesen a rendszerváltás nyomán hozták létre első ízben a rendvédelmi testületeket felügyelő önálló országos szervezetként a Rendvédelmi Szervek védelmi Szolgálatát (RSZVSZ), jelenlegi nevén Nemzeti Védelmi Szolgálatot (NVSZ). E szervezet példamutató volt a térségben, ebből fakadóan pedig kiterjedt regionális kapcsolatrendszert hozott létre. E kapcsolatrendszer kialakulását és működését mutatja be a szerző alkotásában.

0389 **PARÁDI József**

Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza.

A szerző — a polgári magyar állam rendvédelmére kiterjedően — munkásságának talán legfontosabb elemeit tartalmazó alkotásában mutatja be nemzeti határőrizetünket a kiegyezéstől a pártállami határőrizet létrehozásáig. A vizsgált időszak a magyar határőrizet-történet fontos korszaka. Ebben az időben váltotta fel — a dualizmus kezdetén — a katonai típusú határőrizetet, a polgári őrszervezetek által megvalósított határőrzés. Ez a jelenség kiválóan illeszkedett a hadtudomány korabeli elvárásaihoz, amelyek e tekintetben lényegesen máig nem módosultak. A két világháború közötti időszakban azonban — a trianoni békediktátum hátrányos következményeinek részeként — ismét felerősödött a magyar határőrizetben a katonai jelenlét. Az okokat és következményeket feltárva mutatja be a szerző a polgári magyar állam határőrizetének kacskaringós fejlődéstörténetét.

0390 **PARÁDI József**

Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában.

Az Osztrák-Magyar Monarchia dualista államalakulat volt, amely két ország, az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság szövetségén alapult. A dualizmus lényegét alkotta, hogy a két társország egyes ügyeit közösen, a többit pedig önállóan intézte. A két társországnak nem volt sem közös kormánya sem pedig közös államfője. Az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság legfőbb közjogi méltóságát azonban egy természetese személy I. Ferenc József töltötte be. A testőrségeket azonban — annak ellenére, hogy tevékenységük lényegét nyilvánvalóan az államfői tisztséget betöltő természetese személy és közvetlen környezetének a védelme alkotta — a két társország államfői tisztségeihez szervezték. Ebből fakadóan a császári testőrségek az osztrák császári tisztséget betöltő személyt, a királyi testőrségek pedig a magyar királyi tisztséget betöltő személyt voltak hivatottak őrizni. Ez azonban azt jelentette, hogy valamennyi testőrség egy természetes személyt őrzött.

0391 **SOM Krisztián**

A német gyarmatok rendvédelmi erői.

A szerző — korabeli folyóiratokra és könyvekre hivatkozva — az első világháború előtti német gyarmatok rendvédelmi testületeit veszi számba. A gyarmati rendvédelmi szervezetekre jellemző volt, hogy a személyi állományuk vegyes volt. Az alacsony beosztásokat a helyi őslakosság tagjai töltötték be. A vezetői és a szakértelmet igénylő tisztségeket pedig a gyarmatosító ország népének a fiai látták el. A gyarmati rendvédelmi testületek létszáma jóval gyérebb volt a gyarmatosító országban megszokottnál. E szervezetek külsőségeikben meglehetősen eklektikusak voltak ugyan, azonban a gyarmatosító ország formavilága mindenképpen meghatározó volt. A gyarmati rendvédelem valamilyen szimbiózisban élt a gyarmatok népeinek hagyományos rendvédelmeivel, azokra szinte rátelepült. Az egyszerűbb, a helyi hagyományos értékrend szerint is elítélendő cselekmények esetében általában a helyi hagyományos rendvédelmi rendszer funkcionált.

0392 **SUBA János**

„Csendőralakulások" a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921.

A dolgozatban az első világháború utáni tanácsköztársaságot követően a magyar haderő fejlesztésének a kezdeti időszakát mutatja be a szerző. Ebben az időben a magyarországi forradalmak hatására a korábbi időszaknál jelentősebb szerep hárult a magyar haderőre az ország rendvédelmében. A haderőnek a belső rend fenntartásának az érdekében is felfejlesztett részét nevezték „csendőralakulásoknak". Ezen csapatnem jellegű alakulatok 1919 és 1921 között a magyar haderő jelentős részét alkották. A szerző ezen alakulatok területi elhelyezkedését, létszámát és fegyverzetét mutatja be.

0393 **SZÉKELY Zoltán**

Repülők és határok régen és ma.

A szerző a határőrizet egy speciális elemével a légtérben megvalósuló határátlépés ellenőrzésének a témájával foglalkozik. A határőrizet történetének ez a legifjabb szakterülete, hiszen a technika fejlődésével a XX. században alakultak ki a rendszeres légijáratok, légikikötők stb. Ezalatt a rövid idő alatt azonban a nemzetközi légiforgalom ellenőrzése dinamikus fejlődésen esett át, amely összekapcsolódik napjainkban is a biztonság fenntartásának a különböző szakterületeivel.

0394 **SZIKINGER István**

A magyar rendvédelmi jog 1919-1944.

A szerző a két világháború közötti magyar rendvédelmi jogot mutatja be írásában, jelentős forrásanyag feldolgozásával és jogtörténeti ismeretek közvetítésével. A jelen időszak jogelveinek és elvárásainak a bemutatott korra való kivetítésével egyfajta összehasonlítást és minősítést fogalmaz meg a vizsgált kor jogi helyzetére vonatkozóan. Mindezt a magyar és az európai jogfejlődés folyamatába ágyazva igyekszik bemutatni.

RECENSIONEN

0380 **Ramona ARTNER**

Die Ungarische Königliche Gendarmerie und die Städte

Die Autorin befasst sich in ihrer Studie mit einem Thema, dass in der Erforschung der bürgerlichen ungarischen Ordnungsschutzgeschichte ziemlich an der Peripherie steht, mit dem Verhältnis zwischen den Städten und der Gendarmerie. In diesem Rahmen beschreibt sie das Wesen der ungarischen städtischen Entwicklung in der bürgerlichen Epoche, sowie die Aufgaben der Ungarischen Königlichen Gendarmerie hinsichtlich der Städte. Die Autorin erkundet ein System, das ohne die Darlegung des Wesens der damaligen Ordnungsschutzstruktur unverständlich wäre. Die Darlegung wurde von der Verfasserin erfolgreich durchgeführt. Die Studie ist auch in der Hinsicht von Wert, dass sie ausgezeichnet die erfolgreiche Tätigkeit des bürgerlichen nationalen Ordnungsschutzes vor der Zeit des ungarischen Parteistaates darstellt.

0381 **Ramona ARTNER — József PARÁDI — Sándor ZEIDLER**

Die Luft- Wasser- und Bahndienstzweige der Ungarischen Königlichen Gendarmerie

Das Autorenpaar beschäftigt sich mit der bedeutendsten Körperschaft des Ordnungsschutzes des bürgerlichen ungarischen Staates, mit der Ungarischen Königlichen Gendarmerie, eine Organisation, deren Berurteilung bis heute noch von schweren Vorurteilen belastet ist. Die Studie ist auf einer objektiven Geschichtssichtweise begründet. Die Autoren waren bestrebt, den Prozess der Spezialisierung der Fachdienste zu erschließen, der im engen Zusammenhang stand mit den Veränderungen in Technik und Gesellschaft. Die Ungarische Königliche Gendarmerie als „militärisch organisierte schutzpolizeiliche Körperschaft“ versuchte eine der ungarischen Situation und den damaligen Gegebenheiten entsprechende Antwort auf die Herausforderungen zu geben, mit denen die ungarische Gesellschaft der Jahrtausendwende mehr oder weniger konfrontiert war.

0382 **József BODA**

Erfahrungen hinsichtlich der Anwendung des Rang- und Befehlsystems in der Tätigkeit des Nationalen Sicherheitsdienstes

Das Rangsystem der ungarischen bewaffneten Organisationen ist am Anfang des dritten Jahrtausends ziemlich eklektisch. Einerseits folgte es dem – aus der Sowjetunion importierten – System des Parteistaats, andererseits angefangen bei den Feuerwehrleuten, über die Polizei und schließlich das Militär betreffend, versehen die Angehörigen dieser bewaffneten Organe ihren Dienst einheitlich im militärischen Rang- und Befehlssystem. Die gleichen militärischen Ränge verändern sich beinahe in jeder Organisation, und die dazugehörigen Rechte und Pflichten weichen ebenfalls ab. Bedauerlicherweise stellte das ungarische Recht nach der Wende nicht die Begriffe „militärisch organisiertes Wachorgan“ und „bürgerliches Wachorgan“ wieder her, wie auch nicht die aus der Differenzierung entstandenen unterschiedlichen Rangsysteme und Rechte der betroffenen Personenstände. Die jetzige Situation außer Acht lassend beschreibt der Autor das Funktionieren des militärischen Rangsystems beim Nationalen Sicherheitsdienst.

0383 **Sándor FÓRIZS**

Die Wiederspiegelung der Anforderungen an den Ordnungsschutz in der polizeilichen Offiziersausbildung in vier Lädern

Der Autor untersucht mit einem Blick nach Mitteleuropa die Lage der polizeilichen Offiziersausbildung am Anfang des 21. Jahrhunderts. Er beschreibt das Wesen der Veränderungen, die die polizeiliche Offiziersausbildung der ehemaligen Warschauer Vertragsstaaten erfuhren. Mit diesen Tendenzen zieht er gleichzeitig eine Parallele zur polizeilichen Offiziersausbildung in Deutschland. Er macht kein Geheimnis daraus, dass er das deutsche Modell für beispielgebend hält, und er innerhalb der Organisation der Polizei gegen die Anwendung militärischer Ränge und Befehlsverhältnisse Stellung nimmt.

0384 **János FORRÓ**

Der Patrizier-Ordnungsschutz in der Grafschaft Fejér 1688-1884

Der Autor beschäftigt sich – dem Inhalt seines Lebenswerks entsprechend – in seiner Arbeit mit der Ordnungsschutzgeschichte der Grafschaft Fejér. Innerhalb dieses Themenkreises hat er jedoch einen Zeitabschnitt gewählt, auf den die Inhalte vorangegangener Publikationen nicht eingegangen sind. Genauer, den Patrizier-Ordnungsschutz in der Grafschaft Fejér in der Zeit von 1688 bis 1884. Der Autor war bemüht, die Entwicklungsgeschichte, zwar nur in aller Kürze, jedoch auf einer breiten Quellengrundlage darzulegen. In dem untersuchten Zeitabschnitt erfuhr die Grafschaft Fejér eine bewegte Geschichte. In dieser Zeit veränderte sich das Territorium der Grafschaft, ferner geriet sie für lange Zeit unter türkische Herrschaft sowie – sich aus den stürmischen geschichtlichen Ereignissen ergebend - veränderte sich auch wesentlich die Bevölkerung. Der Patrizier-Ordnungsschutz hielt also vielen stürmischen Herausforderungen der Geschichte Stand. Nach dem Ausgleich aber – ähnlich wie bei anderen Grafschaften des Landes – erwies er sich als überaltet. Die Lösung für die Gewährleistung des Ordnungsschutzes auf dem Lande bedeutete die Ungarische Königliche Gendarmerie.

0385 **Ernő HEGEDŰS**

Die Panzer- und Fahrzeuge der Ungarischen Königlichen Gendarmerie

Der Autor trägt mit seiner Studie zum Erschließen eines vernachlässigten Gebiets der ungarischen Ordnungsschutzgeschichte – Geschichte der Dienstfahrzeuge bei den Ordnungsschutzkörperschaften - bei. Der Bedarf an Fahrzeugen im Interesse der Diensterfüllung bei der Ungarischen Königlichen Gendarmerie kam erstmalig in der Zeit zwischen den beiden Weltkriegen auf. Bereits Ende der 20er Jahre bereitete man den Einsatz von Dienstfahrzeugen vor. Anfang der 30er Jahre begann die systematische Nutzung der Fahrzeuge. Dieser Prozess verstärkte sich im Zweiten Weltkrieg – als aufgrund der Kampferfahrungen – auch gepanzerte Fahrzeuge bei den Gendarmerie-Batallionen zwecks Brachialgewalt systematisch genutzt wurden. Bei der Ungarischen Königlichen Gendarmerie wurden – trotz der Inhalte des Industriegesetzes, welches bei staatlichen Organisationen die Anschaffung von ungarischen Produkten obligatorisch machte – ausschließlich ausländische Fabrikate benutzt, da die Kleinunternehmen der eben erblühenden ungarischen Automobilherstellung infolge der Weltwirtschaftskrise Bankrott gegangen waren, oder nur in Ansätzen bestanden. Bei der ungarischen Gendarmerie wurden systematisch der Lastkraftwagen Fiat Balilla, die Personenkraftwagen Steyer 50 und Steyer 55, sowie der Mercedes Benz 170 V, Meray Solo-und Seitenwagen Motorräder, sowie Ansaldo „kleines gepanzertes Fahrzeug“ und Csaba Panzerwagen benutzt. Letztes war allein ein ungarisches Fabrikat.

0386 **János JAKUS**

Die Veränderungen der Organisation der ungarischen Radio- und radioelektronischen Aufklärung bis 1990

Der Autor bringt im Wesentlichen die Anfänge der ungarischen Radioaufklärung mit der Anwendung derer Technik bei den Streitkräften und danach mit dem zu Stande kommen der Kampfhandlungen in Verbindung. Im I. Weltkrieg – zwar noch im Rahmen der Streitkraft der Österreichisch-Ungarischen Monarchie – begann die ungarische Radioaufklärung. Diese Tätigkeit – den Umständen der technischen Entwicklung entsprechend – war mehrere Staatsformen und gesellschaftliche Strukturen übergreifend ständig präsent in der ungarischen Streitmacht. Der Autor beschreibt die technische Ausstattung der diese fachliche Tätigkeit ausführenden Kräfte, den Aufbau ihrer Organisation sowie deren Aufgabenbereich vom I. Weltkrieg bis zum 21. Jahrhundert.

0387 **István KESERŰ**

Der Grenzschutz des ungarischen Parteistaates 1945-1956

Der Autor, dessen Werk – für den Zeitraum zwischen 1944 und 1950 – die Entwicklungsgeschichte des ungarischen Grenzschutzes umfasst, zeigt in seiner Studie den Prozess, wie der Grenzschutz des Parteistaats den bürgerlichen Grenzschutz abgelöst hat. Der Autor geht jedoch in seiner Arbeit einen Schritt weiter, denn er legt auch den Prozess dar, wie der ungarische Grenzschutz in den Staatsschutz eingebettet wurde, ganz bis zum Zusammensturz des ungarischen Parteistaats im Jahr 1956. Die Studie folgt dem Prozess, zeigt, wie die ungarische Grenzwache Teil des ungarischen Staatsschutzes wurde, dabei auch die mit diesem Vorgang verbundenen politischen Handlungen beschreibend. Gleichzeitig stellt der Autor dar, wie die Körperschaft aus dem Griff der Staatsschutzorganisation gerät.

0388 **Ákos Péter NAGY**

Zusätze zur Tätigkeit der Sicherheitsdienste der Ordnungsschutzorgane

In seiner Arbeit stellt der Autor die internationalen Auswirkungen einer alten neuen Organisation dar. Die Kontrolle über die Effektivität der Ordnungsschutzorgane wurde in den verschiedenen Zeiten und an den verschiedenen Orten auf verschiedene Art und Weise verwirklicht. So geschah das auch während der Entwicklung des ungarischen Staates. Nach der Wende wurde erstmalig eine selbstständige Organisation zur Kontrolle der Ordnungsschutzorgane gegründet, der Sicherheitsdienst der Ordnungsschutzorgane, unter dem gegenwärtigen Namen Nationaler Sicherheitsdienst. Diese Körperschaft war die erste Organisation, deren Aufgabenbereich bereits durch offene Gesetze bestimmt wurden. Die Organisation funktionierte hervorragend, sich daraus ergebend, konnten umfangreiche Beziehungen ausgebaut werden. Die Herausbildung dieser Beziehungen und deren Mechanismus stellt der Autor in seiner Studie vor.

0389 **József PARÁDI**

Der bürgerliche Abschnitt des nationalen Grenzschutzes

Im Einklang mit seiner Tätigkeit auf dem Gebiet des Ordnungsschutzes des bürgerlichen ungarischen Staates stellt der Autor den bürgerlichen Zeitabschnitt unseres nationalen Grenzschutzes vor, vom Ausgleich bis zur Gründung des Grenzschutzes des Parteistaates. Der untersuchte Zeitabschnitt ist eine wichtige Zeit in der ungarischen Grenzschutzgeschichte. In dieser Zeit – zu Beginn des Dualismus - löste der militärische Grenzschutz den Grenzschutz ab, der mit bürgerlichen Wachorganen realisiert wurde. Diese Erscheinung entsprach hervorragend den Erwartungen der damaligen Militärwissenschaft, die sich in dieser Beziehung bis heute nicht wesentlich verändert haben. In der Zeit zwischen den beiden Weltkriegen jedoch – als Teil der nachteiligen Folgen des Friedensvertrags von Trianon - erstarkte wieder die militärische Präsens im ungarischen Grenzschutz. Die Gründe und Folgen darlegend stellt der Autor die gewundene Entwicklungsgeschichte des Grenzschutzes des bürgerlichen ungarischen Staates vor.

0390 **József PARÁDI**

Die Leibgarde des Staatsoberhaupts in der Österreichisch-Ungarischen Monarchie

Der Österreichisch-Ungarischen Monarchie war ein dualistichen Staatsgebilde, das auf dem Bund von zwei Ländern, dem Kaisereich Österreich und dem Königreich Ungarn, basierte. Das Wesen des Dualismus war, dass die zwei Länder gewise Angelegenheiten gemeinsam Staatsoberhaupt. Den höchsten Würdenträger des Kaiserreichs Österreich und des Königreichs Ungarn stellte aber eine natürliche Person dar, nämlich Franz Joseph I. Die Leibgarden jedoch – trotz dessen, dass das Wesen ihrer Tätigekeit offensichtlich den Shutz der den Posten des Staatsoberhauptsposten der beiden Länder organisiert. Aufgrund dessen schützen die kaiserlichen Leibgarden die Person des österreichischen Kaiser und die königlichen Leibgarden die Person des ungarischen Königs. Dies bedeute jedoch, dass alle Leibgarden eine natürliche Person schützen.

0391 **Krisztián SOM**

Polizeikräfte der deutschen Kolonien

Im Rahmen der Erkundung damaliger deutscher Zeitschriften und Bücher zählt der Autor die Ordnungsschutzkörperschaften in den deutschen Kolonien in der Zeit vor dem Ersten Weltkrieg auf. Für die Ordnungsschutzorgane des Deutschen Kaiserreichs war charakteristisch, dass der Personenstand aus Einheimischen und aus Angehörigen der deutschen Kolonialmacht bestand. Die unteren Positionen nahmen im Allgemeinen Einheimische ein, Posten, für die Führungs- oder Fachwissen notwendig war, wurden von Vertretern der Kolonialmacht besetzt. Die Personenzahl in den Körperschaften in den Kolonien war viel geringer als es bei der Kolonialmacht üblich war. In den Äußerlichkeiten zeigten die Organisationen ein ziemlich eklektisches Bild, von der Form her war jedoch die Kolonialmacht auf jeden Fall entscheidend. Der Kolonial-Ordnungschutz lebte im Wesentlichen in der Symbiose mit dem traditionellen Ordnungsschutz der kolonisierten Völker, wurde sozusagen auf diesen aufgebaut. Bei einfacheren Fällen, die auch laut der örtlichen trationellen Werte als zu verurteilende Handlungen galten, agierte im Allgemeinen das einheimische traditionelle Ordnungsschutzsstem.

0392 **János SUBA**

„Gendarmerie-Übergänge"im Ungarischen Nationalen Heer, später im Ungarischen Königlichen Nationalen Heer 1919-1921

Der Autor zeigt die Anfangsphase der Entwicklung der ungarischen Streitkraft in der Zeit nach der Räterepublik. Als Folge des aufgrund des verlorenen Weltkrieges entstandenen Chaosses kam der ungarischen Streitmacht eine größere Rolle als früher im

Ordnungsschutz des Landes zu. Der zur Aufrechterhaltung der inneren Ordnung der Streitmacht entwickelte Teil wurde auch Gendarmerieformationen genannt. Diese Einheiten bildeten zwischen 1919 und 1921 einen bedeutenden Teil der ungarischen Streitmacht. Der Autor stellt die Stationierung, die Anzahl und die Bewaffnung der Einheiten vor. Mit diesen Gendarmerieformationen hatte die Organisation der Ungarischen Königlichen Gendarmerie nichts zu tun.

0394 **Zoltán SZÉKELY**

Fluegzeuge und Grenzen früher und heute

Der Autor beschäftigt sich mit einem speziellen Element des Grenzschutzes mit der Thematik der Kontrolle Grenzübertritts im Luftraum. Dies ist das jüngste Fachgebiet der Geschichte des Grenzscutzes, denn mit der Entwicklung der Technik im 20. Jahrhundert entstanden ständige Fluglinien, Flughäfen u.s.w. Während dieser kurzen Zeit jedoch erfuhr die Kontrolle des internationalen Flugverkehrs eine dynamische Entwicklung, die sich auch heutzutage mit den verschiedenen Gebieten der Aufrechterhaltung der Sicherheit verbindet.

0394 **István SZIKINGER**

Ordnungsschutzrecht 1919-1944

Der Autor – mit der Aufarbeitung bedeutenden Quellenmaterials und der Vermittlung rechtsgeschichtlicher Kenntnisse – stellt in seiner Schrift das ungarische Ordnungsschutzrecht zwischen den zwei Weltkriegen vor. Mit der Projektion der gegenwärtigen Rechtsprinzipien und Erwartungen auf den untersuchten Zeitabschnitt formuliert er eine Art Vergleich und Beurteilung bezüglich der Rechtslage des gegebenen Zeitabschnitts. Dies versucht der Autor im ungarischen und europäischen Rechtsentwicklungsprozess vorzustellen.

CITÁCIÓS INDEX
PUBLIKÁCIÓK ÉS KÉZIRATOK

A-Á

ABAY Kálmán: A közlekedésrendészeti szolgálatról. *Csendőrségi Lapok,* XXVII.évf. (1937) 15.sz. 490-496.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32..p. 14.sz.jegyzet

Adreß-Buch des Deutschen Kiautschou-Gebiets und der Provinz Schantung einschl. Tsinanfu, Tschifu und Weihaiwei für 1913-1914. (Zusammengestellt auf Grund amtlichen Materials.) [1913-1914 évi Német Csiacsou-terület és Santung tartomány, beleértve Csinanfut, Csifut és Vei-hai-veit címjegyzéke]. Tsingtau, 1913, Otto Rose.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 167.p. 38.jegyzet

AMANT Zoltán: A közlekedési rend első nyoma. *Csendőrségi Lapok,* XXI.évf. (1931) 8.sz. 205-211.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32..p. 13.sz.jegyzet

ANAND R.P. (szerk.): *Origin and Development of the Law of the Sea*. [A tengerjog kialakulása és fejlődése.] Hága, 1983, Martinus Nijhoff Publishers. DM-ISBN 902 47 2617 4.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 16.sz.jegyzet.

ARANY János — MÁRTON Ferenc: Vasúti és közlekedési őrseink szolgálatáról. *Csendőrségi Lapok,* XXXII.évf. (1942) 17.sz. 549-550.p. VI.rész.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33..p. 41.sz.jegyzet

ÁROKAY Lajos: Az önálló magyar katonai attasé szolgálat létrehozásának előzményei 1918-1919. *Hadtörténelmi Közlemények,* XCVIII.évf. (1983) 1.sz. 73-94.p. HU-ISSN 0017-6540.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.14.sz.jegyzet.

ÁROKAY Lajos: A rejtett katonai attaséi szolgálat első állomáshelyeinek felállítása 1920-1923. *Hadtörténelmi Közlemények,* XCVIII.évf. (1983) 3.sz. 356-381.p. HU-ISSN 0017-6540.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.14.sz.jegyzet.

ÁROKAY Lajos: A rejtett katonai attaséi szolgálat tevékenysége 1923-1928. *Hadtörténelmi Közlemények,* XCVIII.évf. (1983) 4.sz. 574-591.p. HU-ISSN 0017-6540.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.14.sz.jegyzet.

B

BAJNAI Gusztáv: A magyar rádiófelderítés kialakulása és működése a kezdetektől a II. világháború végéig. *Felderítő Szemle*, **évf.** (2007) julius 38-41.p. **HU-ISSN**

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Tár-

saság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 107.p. 21.sz.jegyzet ; 108.p. 28.sz.jegyzet + 32.sz.jegyzet + 36.s.zjegyzet.

Balla Tibor: *Az osztrák-magyar hírszerző és kémelhárító szolgálat szervezése és működése az I. világháborúban.* (Kézirat a szerző birtokában.)

Jakus János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 107.p. 4.sz.jegyzet + 5.sz.jegyzet + 15.z.jegyzet.

Bangha Ernő: *A Magyar Királyi Testőrség 1920-1944.* Budapest, 1990, Európa. 407 p. HU-ISBN 963 07 5215 8.

Parádi József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 159.p. 6.sz.jegyzet.

Barcza Jenő: A vasútügyeleti szolgálatról. *Csendőrségi Lapok,* XX.évf. (1930) 27.sz. 840-843.p.

Artner Ramona — Parádi József — Zeidler Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33..p. 34.sz.jegyzet

Barta János: Feketézők furfangjai. *Csendőrségi Lapok,* XXXIV.évf. (1944) 19.sz. 602-603.p.

Artner Ramona — Parádi József — Zeidler Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33..p. 39.sz.jegyzet

Benczédi László: *Rendiség, abszolutizmus és centralizáció a XVII. század végi Magyarországon (1664-1685).* Budapest, 1980, Akadémiai Kiadó. /Érteke-zések a történeti tudományok köréből, 91./

Forró:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 84.p. 6.sz.jegyzet.

Bencsik Gábor: *Vármegyék könyve. Milleniumi körkép Magyarországról.* Budapest, 2008, Magyar Mercurius. 304 p. HU-ISBN 978 963 86 4699 6.

Forró:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 84.p. 13.sz.jegyzet.

Berkó István (szerk.): *A Magyar Királyi Honvédség története 1868-1918.* Budapest, 1928, Magyar Királyi Hadtörténeti Levéltár. 601 p.

Parádi József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 159.p. 6.sz.jegyzet.

Bonhardt Attila: Egy rendvédelmi szervezet mögé rejtett honvédségi alakulat rövid története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. V. évf. (1995) 6.sz. 12-15.p. A tanulmány korábbi változata 1994. októberében, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme”* című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Artner Ramona — Parádi József — Zeidler Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33.p. 55.sz.jegyzet.

BENCSIK Péter: *A magyar utiokmányok története 1867-1945.* Budapest , 2003, Tipico Design. 179 p. HU-ISBN 963 7623 33 7. /A magyar rendvédelmi szervezetek története./

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 23.sz.jegyzet ; 150.p. 50.sz.jegyzet.

BENCSIK Péter — NAGY György: *A magyar utiokmányok története 1945-1989.* Budapest, 2005, Tipico Design. 273 p. HU-ISBN 963 76 2335 3.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 150.p. 51.sz.jegyzet.

BENKŐ Géza: *A nemzetközi tengerjog fejlődéséről.* Egyetemi doktori disszertáció. (DE) Kézirat. Debrecen, 1919.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 20.sz.jegyzet + 21.sz.jegyzet.

BOGAERT E.van: The Relativity of the Nation of the Law of the Air. [A nemzet érvényesülése a légjogban.] *Studia Diplomatica,* XXXII.évf. (1979) 6.sz. 621-637.p. BE-ISSN 0770-2965.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 24.sz.jegyzet.

BONHARDT Attila — SÁRHIDAI Gyula — WINKLER László: *A Magyar Királyi Honvédség fegyverzete.* Budapest, **kiadás éve ?,** Zrínyi. **? p. HU-ISBN ?**

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 38.sz.jegyzet + 44.sz.jegyzet.

BORBÉLY Zoltán – KAPY Rezső (szerk.): *A 60 éves magyar rendőrség 1881-1941.* Budapest, 1942, Halász Irodalmi és Könyvkiadó Vállalat. 594 p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32.p. 10.sz.jegyzet.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p. 10.sz.jegyzet.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 70.p. 1.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 34.sz.jegyzet.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar*

rendvédelemben" című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 193.p. 2.sz.jegyzet + 4.sz.jegyzet.

BORNEMISSZA Félix: *Magyar hajóhadak a Dunán.* Budapest, 1928, Turcsány kiadó.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33.p. 43.sz.jegyzet.

BÖKÖNYI István: A gyülekezések szabályozása Magyarországon 1945-ig. *Belügyi Szemle,* XXXVII.évf. (1989) 9.sz. 47-56.p. HU-ISSN 0133-6738.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 40.sz.jegyzet.

C-Cs

Cooper J.C.: The International Air Navigation Conference. [A nemzetközi légiközlekedési konferencia.] In I.A. VLASIC (szerk.): *Explorations in Aerospace Law, Selected Essays by John Cobb COOPER 1946-1966.* [Légi jogi kutatások, John Cobb COOPER esszéválogatásai 1946-1966.] Montreal, 1968, McGill University Press. 480 p.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 14.sz.jegyzet + 25.sz.jegyzet.

CSAPÓ Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség 1881-1918.* Kandidátusi értekezés (MTA-TMB). Budapest, Kézirat. 1998.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 20.p. 37.sz.jegyzet

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33.p. 71.sz.jegyzet + 72.sz.jegyzet.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p.40.sz.jegyzet.

CSAPÓ Csaba: Csendőrség és közigazgatás 1881-1914. *Századok,* CXXVII.évf. (1993) 3.sz. 497-518.p. HU-ISSN 0039-8098.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 19.p. 8.sz.jegyzet.

CSAPÓ Csaba: Az erdélyi és a horvát-szlovén csendőrség átvétele a magyar kormány felügyelete alá 1867-1876. *Hadtörténelmi Közlemények,* CIX.évf. (1994) 1.sz. HU-ISSN 0017-7654.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 19.p. 7.sz.jegyzet.

CSAPÓ Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.* Pécs, 1999, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. 186 p. HU-ISBN 963 9079 40 5. /Pannónia Könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 16.sz.jegyzet + 34.sz.jegyzet.

CSAPÓ Csaba: Csendőrség és városok 1881-1914. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* X. évf. (2000) 12. sz. 43-48. p. HU-ISSN 1216-63774. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6.-án, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában."* című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 19.p. 13.sz.jegyzet , 20.p. 28.sz.jegyzet.

CSAPÓ Csaba: *Ráday Gedeon és a szegedi királyi biztosság. A betyárvilág felszámolása.* Pécs, 2007, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. 204 p. HU-ISBN 978 963 94 98. /Pannónia Könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. HU-ISSN 1216-6774. 13-22.p. 20.p. 27.sz.jegyzet.

CSEH Gergő Bendegúz: A magyarországi állambiztonsági szervek intézmény-történeti vázlata 1945-1990. In Gyarmati György (szerk.): *Trezor 1. A történeti Hivatal Évkönyve 1999.* Budapest, 1999, Történeti Hivatal. 73-90.p. HU-ISSN 1585-3993.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.18.sz.jegyzet.

CSEKEY István: *Magyarország alkotmánya.* Budapest, 1943, Renaissance Könyvkiadó. 260 p.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 65.sz.jegyzet.

CSERMENDY László – HORVÁTH Ferenc: *125 éves a magyar közlekedési hatóság 1868-1993.* Budapest, 1993, Közlekedési Dokumentációs Rt. HU-ISBN 963 04 3444 X.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32.p. 4.sz.jegyzet.

CSIZMADIA Andor: *A magyar közigazgatás fejlődése a XVIII. századtól a tanácsrendszer létrejöttéig.* Budapest, 1976, Akadémia Kiadó. 560 p. HU-ISBN 963 05 0713 7.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 19.p. 14.sz.jegyzet + 15.sz.jegyzet + 16.sz.jegyzet + 20.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 34.sz.jegyzet.

CSÓKA Ferenc: Csendőrség és hírszerzés 1930-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. VII.évf. (1997) 8.sz. 17-20.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996 október 29.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig."* című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 108.p. 29.sz.jegyzet ; 108.p. 30.sz.jegyzet.

CSONKARÉTI Károly — BENCZÚR László: *Haditengerészek és folyamőrök a Dunán. A Császári (és) Királyi Haditengerészet Dunaflottillájától a Magyar Királyi Honvédség Folyamerőkig 1870-1945.* Budapest, 1991, Zrínyi Kiadó. 291 HU-ISBN 963 32 7153 3.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33.p. 44.sz.jegyzet + 45.sz.jegyzet + 48.sz.jegyzet + 49.sz.jegyzet + 50.sz.jegyzet + 51.sz.jegyzet + 52.sz.jegyzet + 553.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 150.p. 41.sz.jegyzet.

CSUKA László: Vízi őrseink szolgálatából. *Csendőrségi Lapok,* XXXIII.évf. (1943) 22.sz. 686-690.p. I.rész ; *Csendőrségi Lapok,* XXXIII.évf. (1943) 23.sz. 715-717.p. II.rész.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33..p. 62.sz.jegyzet

D

DARKÓ Jenő: *A magyar huszárság eredete.* Máriabesenyő-Gödöllő, 2010, Attraktor. 106 p. HU-ISBN 978 963 98 5745 2. /Studia militaria Hungarica, 6./ HU-ISSN 1787-6796.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 84-85.p.19.sz.jegyzet.

DAY LANCE — MCNEIL Ian: *"Giffard, Baptiste Henri Jacques (Henri)", Biographical Dictionary of the History of Technology.* [A technika történetének névmutatója.] London, 1996, Taylor & Francis. 392 p. GB-ISBN 978 041 50 6042 4.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 7.sz.jegyzet.

DEÁK Ágnes: Besúgólisták a neoabszolutizmus korából. *Aetas,* XXI.évf. (2006) 4.sz. 21-44.p. HU-ISSN 1785-9943.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.2.sz.jegyzet.

DEÁK Ágnes: Egy régi politikai rendszerváltás és az államrendőrség 1867. *Történelmi Szemle,* XLIX. évf. (2007) 3. sz. 351-372. p. HU-ISSN 0040-9634.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.2.sz.jegyzet.

DEÁK Ágnes: Ludasi Mór és a bécsi titkosrendőrség az 1860-as években. In RESS Imre — SZABÓ Dániel (szerk.): *A Lajtán innen és túl. Elektronikus ünnepi tanulmányok Somogyi Éva 70. születésnapjára.* Budapest, 2007, MTA Történelemtudományi Intézet. 131-134.p. HU-ISBN 978 963 9627 17 8.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.2.sz.jegyzet.

DEÁK Ágnes: Államrendőrség Magyarországon a Schmerlingi-provizórium időszakában. *Századok,* CXLII.évf. (2008) 3.sz. 727-771.p. HU-ISSN 0039-8098.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.2.sz.jegyzet.

DEÁK Ágnes: Szigorúan ellenőrzött levelek. Az 1849. utáni politikai elit titkos postai megfigyelése. *Múlt-kor,* II.évf. (2011) tavasz. 53-56.p. HU-ISSN 2061-3563.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.2.sz.jegyzet.

DEÁK Ágnes: Államrendőrségi információs hálózat Magyarországon 1849-1867. 81-92.p. In CSÓKA Ferenc (szerk.): *Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából 1780-2011.* Budapest, 2012, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 497 p. HU-ISBN 978 963 08 3211 3.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.2.sz.jegyzet.

DEÁK Ferenc: *Adalékok a magyar közjoghoz.* Pest, 1865, s.n.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 158.p. 4.sz.jegyzet.

DOMBRÁDY Lóránd: Mi volt a VKF/2.? *História,* I.évf. (1979) 2.sz. 21-22.p. HU-ISSN 0139-2409.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p..12sz.jegyzet.

DRIENYOVSZKI János: *Az Arktisz nemzetközi jogi helyzete: a szunnyadó szuverén igények feléledése? Szüksége van-e egy átfogó nemzetközi jogi rezsim kialakítására a térségben?* Diplomamunka. (Corvinus Egyetem) Budapest, 2011.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 33.sz.jegyzet.

E-É

ECKENER Hugó *Graf Zeppelin.* [Zeppelin gróf.] Stuttgart, 1938, Cotta. 275 p.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 10.sz.jegyzet + 11.s.zjegyzet.

ERDŐS Ferenc: Alispáni jelentések. In ERDŐS Ferenc: (szerk.): *Fejér megyei történeti évkönyv 1998.* Székesfehérvár, 1998, Fejér megyei Levéltár. /Fejér megyei Történeti Évkönyv, 24./ HU-ISSN 0301-7532

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 29.sz.jegyzet + 45.sz.jegyzet.

ERDŐS Ferenc: Fejér vármegye újjászervezése 1692-1693. 63-68.p. In ERDŐS Ferenc (szerk.): *Fejér megyei Történeti Évkönyv 1989.* Székesfehérvár, 1989, Fejér megyei Levéltár. /Fejér megyei Történeti Évkönyv, 19./ HU-ISSN 0301-7532

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 84.p.12.sz.jegyzet + 15.sz.jegyzet.

ÉLTHES Gyula: A vízi közlekedés új rendszabályai. *Csendőrségi Lapok,* XVII.évf. (1927) 22-24.sz. 707-710.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33..p. 58.sz.jegyzet

ÉLTHES Gyula: A közlekedés új rendje. *Csendőrségi Lapok,* XX.évf. (1930) 2.sz. 44-47.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32..p. 12.sz.jegyzet

F

FARKAS Gábor — K. MÓRA Magda: *Fejér megye múltja írott emlékekben.* Székesfehérvár, 1962, Fejér Megyei Tanács Végrehajtó Bizottság Művelődési Osztály. 156 p.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p.24.sz.jegyzet + 32.sz.jegyzet + 36.sz.jegyzet.

FARKAS Gábor: Nagybirtokosok Fejér megyében a török kiűzése után. 171-175.p. In FARKAS Gábor: (szerk.): *Fejér megyei Történeti Évkönyv.* Székesfehérvár, 1971, Székesfehérvári Megyei Tanács Művelődési Osztály. /Fejér megyei Történeti Évkönyv, 5./ HU-ISSN 0301-7532

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 84.p. 14.sz.jegyzet

FARKAS Gábor: A vármegyei regeszták minősítése 1692-1704 és 1710-1711 évek között. In FARKAS Gábor (szerk.): *Fejér megyei történeti évkönyv.* Székesfehérvár, 1997**,** Fejér Megyei Tanács Művelődési Osztály. /Fejér megyei Történeti Évkönyv, 28./ HU-ISSN 0301-7532

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 21.sz.jegyzet.

FÁBIÁNNÉ Kiss Erzsébet: Az országos rendőrség ügye az 1848-1849-ben. *Levéltári Közlemények,* XLIV-XLV.évf. (1974) 1-2.sz. 187-209.p. HU-ISSN 0024-1512.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.3.sz.jegyzet.

FAZAKAS László: A Magyar Királyi Testőrség, a Magyar Királyi Koronaőrség és a Magyar Királyi Képviselőházi Őrség a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* V.évf. (1995) 6.sz. 27-38.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1994. októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme"* című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 159.p. 11.sz.jegyzet.

FÁBRY György: Kerékpáros közlekedési szolgálat. *Csendőrségi Lapok,* XXI.évf. (1931) 24.sz. 658-661. p.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 9.sz.jegyzet.

FODOR Sándor: A vízi csendőrségről. *Csendőrségi Lapok,* XXXII.évf. (1942) 14.sz. 442-445.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33..p. 61.sz.jegyzet

FINTA Imre: *A cigányok életéről, szokásaikról, bűnözésükről és a közbiztonsági szervek ellenük folytatott harcáról.* Debrecen, 1944, Nagy Károly Nyomda. 64 p.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett

rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 59.sz.jegyzet.

FITZNER, Rudolf: *Deutsches Kolonialhandbuck*. [Német Gyarmati Kézikönyv.] Berlin, 1896, s.n.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 166.p. 2.sz.jegyzet ; 167.p. 20.sz..jegyzet + 34.sz.jegyzet.

FODOR Sándor: Gépjárművek a csendőrségnél. I.rész. *Csendőrségi Lapok*, XXXII.évf. (1942) 20.sz. 635-637.p. II.rész. *Csendőrségi Lapok*, XXXII.évf. (1942) 21.sz. 665-667.p.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 7.sz.jegyzet + 97.p. 18.sz.jegyzet + 97.p. 25.sz.jegyzet + 97.p. 26.sz.jegyzet + 97.p. 27.sz.jegyzet + 97.p. 28.sz.jegyzet + 97.p. 30.sz.jegyzet.

FORRÓ János: A székesfehérvári csendőrkerület kapcsolata a közigazgatással. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* X. évf. (2000) 12. sz. 58-61. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1999. október 06-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A közigazgatás a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában”* című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 41.sz.jegyzet

FORRÓ János: Milyen legyen a jövő rendőrsége? *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XIX. évf. (2010) 22.sz. 30-45.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2008. október 10.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai a nemzeti rendvédelmünkre.”* című XXII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 71-72.p. 6.sz.jegyzet.

FORRÓ János: A székesfehérvári csendőrkerület küzdelme Fejér vármegye közbiztonságáért 1884-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXI.évf. (2011) 24.sz. 32-72.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3.-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005”* című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 41.sz.jegyzet

D. FÖLDI János: Aeronautikáról. In PÉCZELI József (szerk.): *Mindenes gyűjtemény.* XV.köt. Komárom, 1789, 225 p.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 3.sz.jegyzet.

G-Gy

GALÁNTAI József: *A Habsburg-monarchia alkonya. Osztrák-magyar dualizmus 1867-1918.* Budapest, 1985, Kossuth. 387 p. HU-ISBN 963 09 2589 3.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 19.p. 6.sz.jegyzet.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 107.p. 9.sz.jegyzet + 11.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 3.sz.jegyzet + 4.s.zjegyzet + 34.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 158.p. 1.sz.jegyzet + 3.sz.jegyzet + 5.sz.jegyzet.

GALÁNTAI Zoltán: *A csapkodószárnyas repülőgépek története.* Budapest, 1997, Uránusz. HU-ISBN 963 90 8603 7.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 5.sz.jegyzet.

GÁSPÁR László: *A határőrség fejlődése 1950-1956.* Hadtudományi egyetemi doktori disszertáció (ZMNE). Kézirat. Budapest, 1989. HU-ISBN —

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 23.sz.jegyzet + 24.sz.jegyzet + 25.sz.jegyzet + 26.sz.jegyzet.

GÁSPÁR László: A határőrség leválasztása a Magyar Néphadsereg szervezetéről. *Új Honvédségi Szemle,* V.évf. (1995) 5. sz. 43-47. p. HU-ISSN 1216-7436.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 9.sz.jegyzet + 10.sz.jegyzet + 27.sz.jegyzet.

GÁSPÁR László — PARÁDI József: A két világháború közötti Magyar Királyság határőrizete a trianoni békeszerződésig 1919. VIII. 7. – 1920. VI. 6. *ZMKA Akadémiai Közlemények,* XXXIII.évf. (1990) 1.sz. 64-71.p. HU-ISSN 0133-6738.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 171.p. 2.sz.jegyzet.

GERŐ Lajos (szerk.): *Pallas Nagylexikona.* I.köt. Budapest, 1893, Pallas Irodalmi és Nyomdai Rt. 1134 p.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 32.sz.jegyzet.

GRATZ Gusztáv: *A forradalmak kora. Magyarország története 1918-1920.* Budapest, 1935, Magyar Szemle Társaság. 354 p. /A Magyar Szemle könyvei, 10./

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett

rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 34.sz.jegyzet.

H

HALASSY Gábor: *Az MN Műszaki Főnökség rövidített története 1944–1980.* Hadtörténeti Intézet és Múzeum Hadtörténeti Levéltár Magyar Néphadsereg Tanulmánygyűjteménye. A. II/b-31.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 30.sz.jegyzet.

HALÁSZ Imre: A közigazgatási eszmék fejlődése Magyarországon. *Nyugat,* VII.évf. (1914) 2.sz. 13-24.p.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 20.p. 26.sz.jegyzet.

Hammurabi törvényei. Ford. KMOSKÓ Mihály. Kolozsvár, 1911, Erdélyi Múzeum-Egyesület Jog- és Társadalomtudományi Szakosztálya. 88 p.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 15.sz.jegyzet.

Hart Clive: *The Prehistory of Flight.* [A repülés előtörténete]. Berkeley, 1985, Berkeley University of California. 302 p. USA-ISBN 978 052 005 213 0.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 4.sz.jegyzet.

HEGYI Klára: A török közigazgatás és a magyar városi autonómia. 85-97.p. In FARKAS Gábor (szerk.): *Fejér megyei Történeti Évkönyv 1977.* Székesfehérvár, 1977, Fejér Megyei Tanács Művelődési Osztály. /Fejér megyei Történeti Évkönyv, 3./ HU-ISSN 0301-7532

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 84.p. 8.sz.jegyzet

HEICZINGER János: Fejezetek a cigánykérdés alakulásáról. In FARKAS Gábor (szerk.): *Fejér megyei Történeti Évkönyv 1978.* Székesfehérvár, 1978, Fejér Megyei Tanács Művelődési Osztály. /Fejér megyei Történeti Évkönyv, 12./ HU-ISSN 0301-7532

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 33.sz.jegyzet

HERMAN Róbert: A „polgári” hírszerzés 1848-1849-ben. 43-70.p. In CSÓKA Ferenc (szerk.): *Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából 1780-2011.* Budapest, 2012, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 497 p. HU-ISBN 978 963 08 3211 3.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.13.sz.jegyzet.

HOLLÓS Ervin: *Rendőrség, csendőrség, VKF-2.* Budapest, 1971, Kossuth. 429 p.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 10.sz.jegyzet.

HORVÁTH Zoltán: *Kézikönyv az Európai Unióról.* Budapest, 2006[4], Magyar Országgyűlés. 658 p. HU-ISBN 978 963 74 9084 1.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 137.p. 15.sz.jegyzet.

J

Jackson J. Hampden (szerk.): *A Short History of France: From Early Times to 1972.* [Franciaország rövid története a kezdetektől 1972-ig.] New York, 1974, Cambridge University Press. 246 p. Kiadvány GB-ISBN 978 052 109 864 9.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 8.sz.jegyzet.

J.-No. 705 II. Bekanntmachung. [J.-No. 705 II. Hirdetmény.] *Amtlicher Anzeiger für Deutsch-Ostafrika* I. évf. (1900) 8. sz. 14. p.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 167.p. 36.sz.jegyzet

K

KAISER Ferenc: *A Magyar Királyi Csendőrség története a két világháború között.* Pécs, 2002, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány, 175 p. HU-ISBN 963 90 7982 0. /Pannónia Könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 20.p. 38.sz.jegyzet + 39.sz.jegyzet + 46.sz.jegyzet.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32.p. 6.sz.jegyzet +22.sz.jegyzet + 33.p. 63.s.zjegyzet + 70.sz.jegyzet + 72.sz.jegyzet.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 29.sz.jegyzet.

KARSTEDT, Oscar: Der Krieg und die deutschen Kolonien. [A háború és a német gyarmatok.] *Deutsche Kolonialzeitung*, XXXI. évf. (1914) 33. sz. 565. p.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 167.p. 39.sz.jegyzet

KÁLMÁN Géza: *Miaka Ile / Béke és harc a feketékkel / Egy német gyarmatról és védelmi harcáról*. Budapest, 1923, Pátria Irodalmi Vállalat és Nyomdai R.T.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 167.p. 30.sz.jegyzet.

KELLER, Helen Rex: *The Dictionary of Dates*. [A Dátumok Szótára.] New York, 1934, Macmillian Co.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 166.p. 4.sz.jegyzet.

KEMPINSZKI Béla: A Magyar Királyi Folyamőrségről. *Csendőrségi Lapok,* XVII.évf. (1927) 7.sz. 151-156.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33..p. 59.sz.jegyzet

KESERŰ István: *A határőrség megalakulása és tevékenysége a népi demokratikus forradalom időszakában.* Kandidátusi értekezés (MTA). Kézirat. Budapest, 1985.

PARÁDI József: A magyar állami rendőrség fejlődéstörténeti tapasztalatai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXI. évf. (2011) 25. sz. 84-101.p. A tanulmány korábbi változata 2009.december 3. Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005”* című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 94.p.25.sz.jegyzet.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 20.sz.jegyzet + 29.sz.jegyzet.

KESERŰ István: *A felszabadult Magyarország rendőri és határőrizeti szervezeteinek megalakulása és tevékenysége a népi demokratikus forradalom időszakában 1944-1948.* Budapest, 1987, Rendőrtiszti Főiskola.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 2.sz.jegyzet + 3.sz.jegyzet.

KESERŰ István – PARÁDI József: *Határőrizetünk 1867-1990.* Budapest, 1990, Határőrség. **? p.**

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 150.p. 46.sz.jegyzet.

KONTRA Kálmán: A közlekedési csendőrségről. *Csendőrségi Lapok,* XXX.évf. (1940) 13.sz. 426-433.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32..p. 18.sz.jegyzet.

KONTRA Kálmán: Érdekes közúti balesetek. *Csendőrségi Lapok,* XXX.évf. (1940) 24.sz. 806-809.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32..p. 15.sz.jegyzet

KONTRA Kálmán: A közlekedési csendőrség két utolsó esztendeje. *Csendőrségi Lapok,* XXXII.évf. (1942) 6.sz. 170-173.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32..p. 19.sz.jegyzet

KONTRA Kálmán: Közlekedési szolgálatunk a statisztika tükrében. *Csendőrségi Lapok,* XXXIV.évf. (1944) 12.sz. 373-376.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32..p. 19.sz.jegyzet

KONTÚR — LOVAS: *Révai nagy lexikona.* XII. kötet. Budapest, 1915, Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság. 875 p.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 6.sz.jegyzet.

KOVÁCS Tamás: A Magyar Királyi Csendőrség és a Magyar Királyi (Állami) Rendőrség politikai osztályai. 117-134.p. In BODA József — PARÁDI József — SIMON F. Nándor (szerk.): *A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.* Budapest, 2013. Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 358 p. HU-ISBN 978 963 08 5856 4.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.13.sz.jegyzet.

KOVÁTS Miklós: *Magyar motorkerékpárok.* Budapest, 2008, Maróti Könyvkereskedés és Könyvkiadó Kft. 214 p. HU-ISBN 963 90 5899 4.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 41.sz.jegyzet + 42.sz.jegyzet.

KÖRMENDY Sándor: *Államrendészet. A Magyar Királyi Rendőrség országos detektív szaktanfolyamainak anyaga.* Budapest, 1943, s.n.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 44.sz.jegyzet + 49.sz.jegyzet + 50.sz.jegyzet.

A „Közlekedés" szerkesztősége: Válasz a „Csendőrségi Lapok"-nak „Az országút hírei" című cikkére. *Csendőrségi Lapok,* XXVII.évf. (1937) 10.sz. 329-331.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32..p. 16.sz.jegyzet

KULCSÁR Lajos: A közúti közlekedés ellenőrzése. *Csendőrségi Lapok,* XXVI.évf. (1936) 16.sz. 496-498.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32..p. 17.sz.jegyzet

Kunok és besenyők Fejér Megyében. *Fejér Megyei Hírlap,* LVII.évf. (1999) január 23. 3.p.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 43.sz.jegyzet.

KÜRTI Gergely: Vasúti és közlekedési őrseink szolgálatáról. *Csendőrségi Lapok,* XXXII.évf. (1942) 14.sz. 456-459.p. V.rész.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33..p. 41.sz.jegyzet

L-Ly

LÉKA Gyula*: Magyarország déli és nyugati határain létesített műszaki zárak, erődrendszerek felszámolása, a „vasfüggöny" lebontása.* Hadtörténeti Levéltár Tanulmánygyűjteménye A. VIII /E-3.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 31.sz.jegyzet.

M

MADERSPACH Viktor: *Az oláhok vérnyomában a Fekete-tengerig.* Budapest, 2007, Masszi kiadó. **p. HU-ISBN**

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 107.p. 13.sz.jegyzet.

MAGONY István: *Székesfehérvár város nemzetőrsége 1848.* Székesfehérvár, 1898, MTA.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p.46.sz.jegyzet

MAGYARY Zoltán: *Magyar közigazgatás.* Budapest, 1942, Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. 572 p.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 66.sz.jegyzet + 67.sz.jegyzet.

MELLBERG William F.: Transportation revolution. [Szállítási forradalom.] *Mechanical Engineering,* CXXV.évf. (2003) 12.sz. 22–25.p. GB-ISSN 0195-0737.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 12.sz.jegyzet.

MEYER, Hans: *Das Deutsche Kolonialreich Ostafrika*. [A német gyarmatbirodalom Kelet-Afrikában.] Leipzig–Wien, 1914, s. n.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 167.p. 23.sz.jegyzet.

Meyers Großes Konversations-Lexikon. [Meyers Nagy Kifejtő Szótár.] Leipzig, 1909[6] s. n.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 166p. 6.sz.jegyzet ; 167.p. 33.sz.jegyzet.

Militärischer Suaheli-Sprachführer für Deutsch-Ostafrika [Német kelet-afrikai katonai szuahéli nyelvkalauz.] Dar es Salaam, 1911, Deutsch-Ostafrikanische Rundschau.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 166.p. 5.szjegyzet ; 167.p. 28.sz.jegyzet + 29.sz.jegyzet + 31.sz.jegyzet + 40.sz.jegyzet + 41.sz.jegyzet + 42.sz.jegyzet.

M.K.: A vasúti csendőrség. *Csendőrségi Lapok,* XXII.évf. (1932) 9.sz. 270-274.p. I. rész ; *Csendőrségi Lapok,* XXII.évf. (1932) 10.sz. 312-314.p. II. rész.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32..p. 27.sz.jegyzet . 33.p. 33.sz.jegyzet + 35.sz.jegyzet.

MUCS Sándor: Adatok a magyar határőrség 1945 utáni történetéhez (1945. február-1946. március). *Hadtörténelmi Közlemények,* LXXVI.évf. (1963) 2.sz. 5-15p.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 5.sz.jegyzet + 8.sz.jegyzet.

MUCS Sándor – ZÁGONI Ernő: *A Magyar Néphadsereg története.* Budapest-Debrecen, 1984, Zrínyi Katonai Kiadó-Alföldi Nyomda. 357 p. HU-ISBN 963 32 6329 8.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 7.sz.jegyzet + 8.sz.jegyzet + 11.sz.jegyzet + 12.sz.jegyzet + 14.s.zjegyzet + 15.sz.jegyzet.

MÜLLER Rolf: Politikai rendőrség a második világháború utáni években 1945-1948. 171-189.p. In BODA József — PARÁDI József — SIMON F. Nándor (szerk.): *A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.* Budapest, 2013. Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 358 p. HU-ISBN 978 963 08 5856 4.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi

változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.13.sz.jegyzet.

N-Ny

NAGY Ákos Péter: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata megalakulása és tevékenységének kialakulása a rendszerváltás folyamatában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXI.évf. (2011) 25.sz. 59-67.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2010. december 8.-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A közbiztonság közös Kárpát-medencei örök-ségünk*.” Című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javí-tott, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 137.p. 3.sz.jegyzet ; 138.p. 44.sz.jegyzet + 48.sz.jegyzet.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. HU-ISSN 1216-6774.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 137.p. 3.sz.jegyzet + 4.sz.jegyzet + 7.sz.jegyzet + 9.sz.jegyzet + 11.sz.jegyzet.

NAGY Ákos Péter: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000-2010. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 59-65.p. HU-ISSN 1216-6774.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 137.p. 3.sz.jegyzet.

NAGY György: *Magyarország határforgalmat ellenőrző szervezetének a szervezet feladatrendszerének, alkalmazott módszereinek változása 1945-1991.* Kandidátusi értekezés (MTA-TMB). Kézirat. Budapest, 1993. HU-ISBN —

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 21.sz.jegyzet.

NAGY János: *A község rendészete: a községi közigazgatási tanfolyamok hallgatói számára.* Szombathely, 1938, NAGY János. 216 p.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 34.sz.jegyzet + 51.sz.jegyzet + 59.sz.jegyzet + 60.sz.jegyzet.

NAGY Valér: A bűncselekmények megelőzése a rendőri szolgálatban. *Magyar Rendőr,* V.évf. (1938) 6-7.sz. 10.p. Különlenyomat.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 33.sz.jegyzet.

Nagybaconi NAGY Vilmos: *A Románia elleni hadjárat 1916-1917.* I. kötet.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 107.p. 12.sz.jegyzet.

NASO Publius Ovidius: *Daedalus et Icarus.* [Dédalusz és Ikarusz.] Ford. DEVECSERI Gábor. Budapest, 1982, Európa. 187 p. HU-ISBN 963 07 2452 9.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 1.sz.jegyzet.

NÉMETHY Ferenc: *A Magyar Királyi Csendőrség szervezete, szolgálata és viszonya közigazgatási hatóságokhoz.* I. köt. *A Magyar Királyi Csendőrség hatásköre, jogai szolgálati teendői és eljárása.* II. köt. *A Magyar Királyi Csendőrség viszonya közigazgatási hatóságokhoz.* III.köt. Budapest, 1900, Országos Központi Községi Nyomda Rt. /Közigazgatási Könyvtár/

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32.p. 36.sz.jegyzet.

NÉMETH László: A vasúti csendőrségről. *Csendőrségi Lapok,* XXXI.évf. (1941) 5.sz. 146-151.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32..p. 27.sz.jegyzet . 33.p. 38.sz.jegyzet

NÉMETH László: Képek a vasúti lopásokról. *Csendőrségi Lapok,* XXXI.évf. (1941) 23.sz. 766-767.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33.p. 38.sz.jegyzet.

NÉMETH László: A székesfehérvári egyházmegye kialakulása (1688-1777). In FARKAS Gábor (szerk.): *Fejér megyei Történeti Évkönyv 1979.* Székesfehérvár, 1979, Fejér Megyei Tanács Művelődési Osztály. /Fejér megyei Történeti Évkönyv, 4./ HU-ISSN 0301-7532

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 33.sz.jegyzet

O-Ö

OLASZ György — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A magyar rendvédelmi testületek rendfokozati rendszere a kiegyezéstől az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XV.évf. (2008) 18.sz. 28-63.p. A tanulmány korábbi változata 2004. október 13-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*Karhatalmi feladatok a bűnmegelőzés és a békefenntartás szolgálatában Európában a XIX-XX. században"* című XVIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.1.sz.jegyzet.

OLDFIELD Paul: *City and Community in Norman Italy.* [Város és Közösség Normann Itáliában.] Oxford, 2009, Oxford University. 247 p. GB-ISBN 978 110 74 0307 9.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 17.sz.jegyzet.

O. R. 77. Steckbrief. [O. R. 77. Körözvény.] *Amtlicher Anzeiger für Deutsch-Ostafrika* III. évf. (1902) 5. sz. 1. p.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 167.p. 32.sz.jegyzet

O'SVÁTH Pál: Közbiztonságunk állapota hajdan és most különös tekintettel Bihar megyére. *Bihar,* XII.évf. (1867) 173.sz. november 9. 1.p. , 174.sz. november 11. 2-3.p. , 175.sz. november 12. 1-2.p.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett

rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 25.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 15.sz.jegyzet.

O'SVÁTH Pál: Pandúr élmények. In BAKOS Gábor (szerk.): *Első magyar országos rendőri. Zsebnaptár az 1872-ik szökőévre.* Budapest, 1871, s.a. 35–50. p.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 26.sz.jegyzet.

O'SVÁTH Pál: A megyei csendbiztosok emlékiratai. *Bihar,* XVIII.évf. (1882) 291.sz. december 20. 2.p.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 31.sz.jegyzet.

O'SVÁTH Pál: *Közbiztonságunk múltja és pandúrkorom emlékei.* Budapest, 1905, O'SVÁTH Pál. 155 p.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 84-85.p.19.sz.jegyzet

ŐRY Károly: Katonapolitika és hadseregszervezet az 1918-as polgári demokratikus forradalom idején. *Hadtörténelmi Közlemények*, LXXXV. évf. (1970) 1-2.sz. HU-ISSN 0017-6540.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 34.sz.jegyzet.

ŐRY Károly: A Maréchaussée-tól a Gendarmerie Nationale-ig a Francia Csendőrség történeti előzményei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* VII. évf. (1997) 8. sz. 75-77. p. HU-ISSN 1216-6774.A tanulmány korábbi változata 1996. október 29.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig”* című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 19.p. 1.sz.jegyzet.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32.p. 1.sz.jegyzet + 2.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 13.sz.jegyzet.

ŐRY Károly: A Vörös Őrség gazdaságvédelmi feladatai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* VIII. évf. (1998) 9. sz. 78-81. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1997. szeptember 23.-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században”* című IX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett

rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 34.sz.jegyzet.

Ötvös István: Harc az elsőbbségért. Adalékok az ÁVH, a Katpol és a BM szervek küzdelméhez 1947-1949. 191-206.p. In Boda József — Parádi József — Simon F. Nándor (szerk.): *A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.* Budapest, 2013. Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 358 p. HU-ISBN 978 963 08 5856 4.

Boda József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.19.sz.jegyzet.

P

Pajkossy Gábor: A kormányzati „terrorizmus” politikája Magyarországon 1835-1839 között. *Századok,* CXLI.évf. (2007) 3.sz. 683-721.p. HU-ISSN 0039-8098.

Boda József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.2.sz.jegyzet.

Pajkossy Gábor: A Sedlnitzky magyarországi besúgói 1848 előestéjén. In Csóka Ferenc (szerk.): *Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából 1785-2011.* Budapest, 2012, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 31-42.p. HU-ISBN 978 963 08 3211 3.

Boda József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.2.sz.jegyzet.

Parádi Ákos: A magyar rendvédelem civil szerveződései 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XV. évf. (2008) 18. sz. 28-51. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2004. október 13-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Karhatalmi feladatok a bűnmegelőzés és a békefenntartás szolgálatában Európában a XIX-XX. században.”* című XVIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Artner Ramona — Parádi József — Zeidler Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32.-33p. 31.sz.jegyzet + 33.p. 32.sz.jegyzet.

Parádi József: A dualista Magyarország határőrizeti rendszerének kialakulása. *Belügyi Szemle,* XXX.évf. (1982) 10. sz. 44–51.p. HU-ISSN 0133-6738.

Parádi József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 9.sz.jegyzet.

Parádi József: *A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914.* Bölcsészdoktori disszertáció (ELTE BTK). Kézirat. Budapest, 1984.

Parádi József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 5.sz.jegyzet + 22.sz.jegyzet.

Parádi József: *A határszéli csendőrség 1891-1914.* Budapest, 1984, Határőrség. 91 p. HU-ISBN —

Parádi József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 11.sz.jegyzet + 25.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A polgári magyar állam első határőrizeti szakszerve a Magyar Királyi Határrendőrség 1906-1914. *Hadtörténelmi Közlemények,* CI. évf. (1986) 3. sz. 541-570. p. HU-ISSN 0017-6540.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 26.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1891-1914. *Hadtörténelmi Közlemények,* CIII.évf. (1988) 1.sz. 56-92.p. HU-ISSN 0017-6540.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 19.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szerve a Magyar Királyi Csendőrség. *Belügyi Szemle,* XXXVII.évf. (1989) 2.sz. 35-40. p. HU-ISSN 0133-6738.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 70.p. 1.sz.jegyzet.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 39.sz.jegyzet

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 1.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 17.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A Magyar Királyi Pénzügyminisztérium határőrizeti feladatai az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi vámhatárain 1867-1914. *Hadtörténelmi Közlemények*, CIV.évf. (1989) 2. sz. 177-196.p. HU-ISSN 0017-6540.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 31.sz.jegyzet.

PARÁDI József: *A magyar állam határőrizete 1920-1941*. Kandidátusi értekezés (MTA-TMB). Kézirat. Budapest, 1990.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 150.p. 42.sz.jegyzet.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 171-172.p. 9.sz.jegyzet ; 172.p. 12.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A Magyar Királyi Határrendőrség, a magyar határőrizet szakmai vezető testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiea Preasidii Ordinis),* III. évf. (1993) 4. sz. 21-50. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1992. szeptember 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Dualista Magyarország rendvédelme"* című negyedik konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 28.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar állam határőrizete a két világháború között. A magyar határőrizeti struktúra változásai a két világháború között. *Főiskolai Figyelő Plusz,* V.évf. (1994) 4.sz. 391-404.p. HU-ISSN 0866-4404.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 36.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Határőrizeti metodika a két világháború közötti Magyar Királyságban. *Rendészeti Tanulmányok,* III.évf. (1994) 2. sz., 84-126.p. HU-ISSN 1216-5018.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 150.p. 48.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A polgári Magyarország határőrizeti szervezetének kialakulása, tevékenységének jellemzői, a két világháború közötti magyar határőrizet változásai. *Határőrségi Tudományos Közlemények,* IV. (1994) 1.sz. 4-23.p. HU-ISSN —

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 35.sz.jegyzet.

PARÁDI József et al. (szerk.) : *A magyar rendvédelem története.* Budapest, 1996[2], Osiris. 367 p. HU-ISBN 963 04 7958 3.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p.28.sz.jegyzet + 34.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 1.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 159.p. 7.sz.jegyzet + 12.sz.jegyzet.

PARÁDI József: *A magyar állam határőrizete 1920-1941.* Kandidátusi értekezés (MTA-TMB). Kézirat. Budapest, 1990.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32.p. 33.p. 70.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A dualista Magyarország rendvédelmi testületei és az önkormányzatok kapcsolata. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* I. évf. (1991) 1.sz., 30-37.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24- én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzatok kapcsolata 1848-1945"* című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 20.p. 29.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Rendőr tisztképzésünk hagyományai 1867-1945. In DÁNOS Valér (szerk.): *A rendőrképzés reformja a kelet-európai változások tükrében.* Budapest, 1991, BM Rendészeti Kutató Intézet. 35-51.p. /Tanulmányok a rendészet köréből./ A tanulmány korábbi változata 1991. november 12-én Balatonföldváron hangzott el a Rendőrtiszti Főiskola által szervezett rendvédelmi szakképzési konferencián. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 70.p. 1.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar állam határőrizete a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* V.évf. (1995) 6.sz. 64-75.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1994. októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme"* című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32.-33p. 56.sz.jegyzet

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 37.sz.jegyzet ; 150.p. 43.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar határőrizet 1867-1945. *Határőrségi Tanulmányok,* (1997) 1. sz. különszáma. 11-35. p.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 150.p. 47.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* VII. évf. (1997) 8.sz. 78-83.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak. *„A napoleóni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig"* című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 40.sz.jegyzet

PARÁDI József: A magyar határőrizet teendői a nemzetgazdaság védelme terén az Osztrák-Magyar Monarchiában és a két világháború közötti Magyar Királyságban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiea Preasidii Ordinis)*, VIII. évf. (1998) 9. sz. 26-30. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1997. szeptember 24.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században*" című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 10.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmus alatt és a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* X. évf. (1999) 11.sz. 42-53.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1999. április 20-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*Szabad mozgás a Kárpát-medencében"* című XI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar*

rendvédelemben" című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 24.sz.jegyzet ; 150.p. 50.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 29.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar állam határőrizeti struktúrájának fejlődése a századfordulótól a második világháborúig. *Határőrségi Tanulmányok,* VII.évf. (1999) 5.sz. különszám 27-48. p. és 14 melléklet.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 150.p. 51.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiea Preasidii Ordinis),* X. évf. (1999) 10. sz. 98-147. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre"* című XI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 19.p. 9.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A rendvédelem a közigazgatás és a véderő kapcsolata a kiegyezéstől a második világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* X. évf. (2000) 12. sz. 79–87. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1999. október 06-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelemtörténeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A közbiztonság, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában."* című XIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 20.p. 35.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A két világháború közötti Magyar Királyság határőrizetében részt vevő szervezetek együttműködése a csempészet elleni küzdelemben. In BERTA Gyula (szerk.): *Somogy megyei rendvédelem-történeti szimpózion 2001-2002.* Kaposvár, 2002, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, 49-53.p. A tanulmány korábbi változata 2002 szeptemberében Kaposváron hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság „*Dél-Pannon Rendvédelem-történeti napok"* című szimpózion sorozatának 2002. évi rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. HU-ISBN —

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 150.p. 49.sz.jegyzet.

PARÁDI József: *Pénzügyőrség és vámhivatalok a határőrizetben.* Budapest, 2003, Tipico Design. 219 p. HU-ISBN 963 7623 30 2./Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században, 1./ HU-ISSN —

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 8.sz.jegyzet.

PARÁDI József: *Csendőrség a határőrizetben.* Budapest, 2003, Tipico Design. 186 p. HU-ISBN 963 7623 31 0. /Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században, 2./

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32.p. 8.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 21.sz.jegyzet.

PARÁDI József: *Rendőrség a határőrizetben.* Budapest, 2003, Tipico Design. 266 p. HU-ISBN 963 7623 32 9. /Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században, 3./ HU-ISSN —

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 30.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar állam határőrizete a kiegyezéstől a II. vh-ig. In BODA József (szerk.): *A magyar polgári rendvédelem a XIX-XX. században. A magyar büntetés-végrehajtás, csendőrség, határőrség, koronaőrség, rendőrség, vám- és pénzügyőrség*. Budapest, 2004, Belügyminisztérium Nemzetközi Oktatási Központ – Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány, 74-109.p. A tanulmány korábbi változata 2003. nyarán Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány által szervezett magyar rendvédelem-történeti témájú nyári szabadegyetemen. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. HU-ISBN —

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 150.p. 49.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A történelmi Magyarország határőrizeti tapasztalatai. 357-388.p. In MEZEY Barna (szerk.): *Eckhart Ferenc emlékkönyv*. Budapest, 2004, Gondolat Kiadó. HU-ISBN 963 9500 86 0. /Jogtörténeti értekezések, 28./ HU-ISSN 0134-0026.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 20.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar határőrizet és az európai biztonság a XIX—XX. században 1867-1914. *Pécsi határőr tudományos közlemények*, III.évf. (2004) 3.sz. 123-138.p. HU-ISSN 1589-1674. A tanulmány korábbi változata 2004 júniusában Pécset hangzott el a Magyar Hadtudományi Társaság Határőrizeti Szakosztályának Pécsi Szakcsoportja által szervezett hadtudományi tudományos konferenciasorozatnak „*Magyar határellenőrzés – Európai biztonság*" című III. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 32.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A Magyar Királyság rendőrségei 1920-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XI. évf. (2005) 13.sz. 105-113.p. A tanulmány korábbi változata 2001 áprilisában Párizsban hangzott el a Franxia Nemzeti Csendőrség és a Sorbonne Egyetemcsoport közös szervezésében megvalósított tudományos történeti konferencián. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.9.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályokba sorolt állami alkalmazottak szkavizsgarendszere. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordini),* XIII. évf. (2007) 16.sz. 100-104.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A rendvédelmi szakképzés története"* című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 70.p. 1.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendőr tisztképzés tradíciói 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XIII.évf. (2007) 16.sz. 94-99.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12.-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-

történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A rendvédelmi szakképzés története”* című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 70.p. 1.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XIII.évf. (2007) 16.sz. 90-93.p. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A rendvédelmi szakképzés története”* című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 70.p. 1.sz.jegyzet.

PARÁD Józsefi: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XV.évf. (2008) 17.sz. 57-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2003. november 11-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A rendvédelem humán viszonyai”* című XVII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 159.p. 15.sz.jegyzet + 16.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 63-87. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2005. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában”* című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 39.sz.jegyzet

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 19.p. 11.sz.jegyzet.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 3.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Csendőrség és a XIX-XX. századi magyar rendszerváltozások, a csendőrség helye a polgári magyar rendvédelemben. 311-326.p. In GAÁL Gyula — HAUTZINGER Zoltán (szerk.): *Tanulmányok „Quo vadis rendvédelem? Szabadságjogok, társadalmi kötelezettségek és a biztonság.” című tudományos konferenciáról.* 2010, Magyar Hadtudományi Társaság Határőrizeti Szakosztályának Pécsi Szakcsoport. 390 p. HU-ISBN — /Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, XI./ HU-ISSN 1589-1674.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 3.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVIII. évf. (2010) 21. sz. 86–101. p. A tanulmány korábbi változata 2007. október 5-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században*” című XXI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.8.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XX.évf. (2010) 24.sz. 100-104.p. A tanulmány korábbi változata 2009. december 03-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005."* című XXIV. Konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 19.p. 12.sz.jegyzet.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 2.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXI.évf. (2011) 24.sz. 80-90.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3.-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*A csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005."* című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 19.p. 11.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXI.évf. (2011) 24.sz. 80-90.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3.-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005"* című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 40.sz.jegyzet

PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenységei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XXI.évf. (2011) 24.sz. 91-99.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3.-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005.*" című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32.-33p. 57.sz.jegyzet

PARÁDI József: A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XX.évf. (2011) 23.sz. 124-143.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. október 9.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek.*" című XXIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.8.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXI.évf. (2011) 24.sz. 80-90.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3.-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005."* című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011.

november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 2.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenysége. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXI.évf. (2011) 24.sz. 90-99.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3.-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005.”* című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 4.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Rendvédelem-karhatalom 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XX.évf. (2011) 24.sz. 111-123.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009.október 9.-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek.”* című XXIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 31.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar állami rendőrség fejlődéstörténeti tapasztalatai 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 25.sz.85-103.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2010. december 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A közbiztonság közös Kárpát-medencei örökségünk”* című XXV. Konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.9.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A XIX-XX. magyar rendszerváltozások és a csendőrség. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 25.sz. 104-113.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2010. december 6.-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A közbiztonsági közös Kárpát-medencei örökségünk.”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 5.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Az Evidenzbüro. 33-54.p. In BODA József — PARÁDI József — SIMON F. Nándor (szerk.): *A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.* Budapest, 2013. Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 358 p. HU-ISBN 978 963 08 5856 4.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p. 4.sz.jegyzet.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 107.p. 10.sz.jegyzet.

PARÁDI József : *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* Budapest, 2012, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 281 p. HU-ISBN 978 963 08 4794 0./A magyar rendvédelem-történet öröksége, 2./ HU-ISSN 2062-8447.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p. 11.sz.jegyzet.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 20.sz.jegyzet + 22.sz.jegyzet.

PATAKI István: *Az ellenforradalom hadserege 1919-1921. A hadsereg szerepe az ellenforradalmi rendszer kialakításában és megszilárdításában Magyarországon 1919. augusztus – 1921. július.* Budapest, 1973, Zrínyi. 298 p. HU-ISBN —

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 20.p. 41.sz.jegyzet.

ifj. PERJÉSI György: A Magyar Királyi Csendőrség létszámalakulása 1938-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XIII.évf. (2007) 16.sz. 105-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12.-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A rendvédelmi szakképzés története."* című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 6.sz.jegyzet.

PILCH Jenő: *A hírszerzés és kémkedés története.* I-III. köt. Budapest, 1936, Franklin.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p. 1.sz.jegyzet + 5.sz.jegyzet + 14.sz.jegyzet.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 107.p. 2.sz.jegyzet + 3.sz.jegyzet + 14.sz.jegyzet.

PINCZÉS Zoltán: A vasútbiztosítás. *Csendőrségi Lapok,* XV.évf. (1925) 21.sz. 400-402.p. I. rész ; *Csendőrségi Lapok,* XV.évf. (1925) 22.sz. 420-424.p. II. rész. ; *Csendőrségi Lapok,* XV.évf. (1925) 23.sz. 447-542.p. III. rész.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32.p. 28.sz.jegyzet.

POKORNY Hermann: *Emlékeim, a láthatatlan hírszerző.* Budapest-Kalocsa, 2000, Petit Reál-KaloPrint. 168 p. HU-ISBN 963 92 6703 1. /Hadtörténeti Levéltári Közlemények./ HU-ISSN 1417-9598.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p. 6.sz.jegyzet.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 107.p. 6.sz.jegyzet + 7.sz.jegyzet + 8.sz.jegyzet + 20.sz.jegyzet.

Portyázó. *Csendőrségi Lapok,* XVIII.évf. (1928) 28.sz. 770-772.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32.p. 11.sz.jegyzet.

PRESZLY Lóránd: *A magyar Királyi Csendőrség története.* 1881-1919. Budapest, 1920, Honvédelmi Sajtóvállalat. 142 p.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 19.p. 2.sz.jegyzet.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32.p. 3.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 14.sz.jegyzet.

PUSZTASZERI László: *Karády és Ujszászy. Párhuzamos életrajz történelmi háttérre.* Budapest, 2008, Kairosz kiadó. p. HU-ISBN

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 107.p. 16.sz.jegyzet + 18.sz.jegyzet.

Q

QUARRIE, Bruce: *Das Große Buch der Deutschen Heere im 20. Jahrhundert.* [A XX. század német hadseregének nagy könyve.] Friedberg, 1990, Podzun-Pallas. **? p. DE-ISBN ?**

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 40.sz.jegyzet.

R

RAUSCHER, Karl-Heinz - KNOGLER, Franz: *Das Steyr-Baby und seine Verwandten*. [**? a könyv címe magyarul.]** Gnas, 2002, Weishaupt Verlag. **? p. DE-ISBN ?**

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 39.sz.jegyzet.

RÁTVAY Géza: *A koronaőri intézmény a magyar alkotmányban.* Budapest, 1898, Atheneum.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 159.p. 9.sz.jegyzet.

REKTOR Béla: *A Magyar Királyi Csendőrség oknyomozó története*. Cleveland, Ohio, USA, 1980, Árpád Könyvkiadó Vállalat. 552 p. USA-ISBN 0 934214 01 8.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32.p. 5.sz.jegyzet + 20.sz.jegyzet + 21.sz.jegyzet , 33.p. 42.sz.jegyzet + 60.sz.jegyzet.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 70.p. 1.sz.jegyzet.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar*

rendvédelemben" című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 39.sz.jegyzet.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 13.sz.jegyzet + 14.sz.jegyzet + 17.sz.jegyzet + 23.sz.jegyzet + 32.sz.jegyzet + 33.sz.jegyzet + 34.sz.jegyzet + 35.sz.jegyzet + 37.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 12.sz.jegyzet + 34.sz.jegyzet.

RESS Imre: A kormányzati hírszolgálat átalakulása az Osztrák-Magyar Monarchiában a kiegyezés után 1867-1873. In Csóka Ferenc: *Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és a titkos adatgyűjtés világából 1785-2011.* Budapest, 2012, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 93-124.p. HU-ISBN 978 963 08 3211 3

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p. 4.sz.jegyzet.

REVISNYEI REVICZKY Zsigmond: A csendőrségi motorkerékpárok megválasztásának irányelvei. *Csendőrségi Lapok,* XVII.évf. (1927) 8.sz. 196-198.p.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 15.sz.jegyzet.

Révai Nagy Lexikona. XI. köt. Budapest, 1914, Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 167.p. 12.szjegyzet + 15.sz.jegyzet.

Ritters Geographisch Statistiches Lexikon. [Ritters Földrajzi Statisztikai Lexikon.] Leipzig – Wien 1910, s. n.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 167.p. 11.szjegyzet.

sROVÁS Rovó: Pillanatfelvétel a vasúti csendőri szolgálatról. *Csendőrségi Lapok,* XXXIII.évf. (1943) 24.sz. 750-751.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33.p. 40.sz.jegyzet.

S-Sz

SCHNEE, H. (szerk.): *Deutsches Kolonial-Lexikon.* [Német Gyarmati Lexikon.] Leipzig, 1920, Quelle & Meyer.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 167.p. 13.sz.jegyzet + 14.sz.jegyzet + 17.sz.jegyzet + 19.sz.jegyzet + 22.sz.jegyzet + 26.sz.jegyzet + 27.sz.jegyzet.

SICULIS Diodorus: *Bibliotheca Historiae.* [Történelemkönyvek Tára.] Ford. C.H. OLDFATHER. London, 1939, Cambridge-Mass. 433 p. GB-ISBN 978 067 49 9375 4.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-

történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 2.sz.jegyzet.

SIKLÓS András: *A Habsburg-birodalom felbomlása 1918. A magyarországi forradalom.* Budapest, 1987, Kossuth. 339 p. HU-ISBN 963 09 2786 1.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 33.sz.jegyzet.

SIKLÓSI Gyula: A török hódoltság emlékei Székesfehérvárott. In ERDŐS Ferenc (szerk.): *Fejér megyei Történeti Évkönyv 1989.* Székesfehérvár, 1989, Fejér Megyei Levéltár. /Fejér megyei Történeti Évkönyv, 19./ HU-ISSN 0301-7532

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 84.p. 7.sz.jegyzet.

SOÓS István: József főherceg-nádor titkos rendőri megfigyelése 1805-1812. 11-30.p. In CSÓKA Ferenc (szerk.): *Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából 1780-2011.* Budapest, 2012, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 497 p. HU-ISBN 978 963 08 3211 3.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p. 2.sz.jegyzet.

STOECKER, dr. Helmuth: *Kamerun unter Deutscher Kolonialherrschaft*. [Kamerun német gyarmaturalom alatt.] Berlin, 1960, s.n.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 167.p. 10.sz.jegyzet

SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség és a vasútbiztonság 1917-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XXI.évf. (2011) 24.sz. 126-135.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3.-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005.*” című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32.p.23.sz.jegyzet + 24.sz.jegyzet + 25.sz.jegyzet + 26.sz.jegyzet.

SUBA János: Postaellenőrzés 1867-1945. 137-144.p. In CSÓKA Ferenc (szerk.): *Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából 1780-2011.* Budapest, 2012, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 497 p. HU-ISBN 978 963 08 3211 3.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p. 4.sz.jegyzet.

SZABÓ Bálint: *Az „ötvenes évek”. Elmélet és politika a szocialista Magyarországon 1948-1957.* Budapest, 1986, Kossuth Könyvkiadó-Zrínyi Katonai Kiadó. 357 p. HU-ISBN 963 09 2915 5.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 16.sz.jegyzet.

SZABÓ Lajos: Vasúti és közlekedési őrseink szolgálatáról. *Csendőrségi Lapok,* XXXII.évf. (1942) 9.sz. 282-284.p. II.rész.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33.p. 41.sz.jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség az első központosított magyar közbiztonsági őrtestület. *Rendvédelem-történeti Füzetek* (*Acta Historiae Preasidii Ordinis*), III.évf. (1993) 4.sz. 51-58.p. A tanulmány korábbi változata 1992. szeptember 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által rendezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A dualista Magyarország rendvédelme.*" Című IV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 39.sz.jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség 1919-1941. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. VII.évf. (1997) 8.sz. 122-129.p. A tanulmány korábbi változata 1996 október 29.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig."* című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 40.sz.jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1945.* Budapest, 2000[2], Ister. 173 p. HU-ISBN 963 9243 28.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32.p. 7.sz.jegyzet.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 70.p. 1.sz.jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: A magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás vezetői 1919-1945. 11-38.p. In SZAKÁLY Sándor: *Katonák, csendőrök, ellenállók.* Kaposvár, 2007, Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése. 114 p. HU-ISBN 978 963 86 7329 9. /Örökség Kaposi Kiskönyvtár, 32./ HU-ISSN 1218-7380.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p. 14.sz.jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: A magyar katonai attaséi szolgálat személyi összetétele 1919-1945. 39-60.p. In SZAKÁLY Sándor: *Katonák, csendőrök, ellenállók.* Kaposvár, 2007, Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése. 114 p. HU-ISBN 978 963 86 7329 9. /Örökség Kaposi Kiskönyvtár, 32./ HU-ISSN 1218-7380.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p. 14.sz.jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: Az önálló magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás létrehozása és működése a két világháború közötti Magyarországon 1918-1945. *Felderítő Szemle,* **évf. (**2008) november 22-27. p. **HU-ISSN**

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 107.p. 19.sz.jegyzet.

SZAKÁY Sándor: Az önálló magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás létrehozása 1918-1922. 101-116.p. In BODA József — PARÁDI József — SIMON F. Nándor (szerk.): *A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.* Budapest, 2013. Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 358 p. HU-ISBN 978 963 08 5856 4.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p. 13.sz.jegyzet + 14.sz.jegyzet.

SZENTNÉMEDY Ferenc: *A repülés.* Budapest, 1933, Magyar Szemle Társaság. 40 p.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 9.sz.jegyzet.

Szerkesztői közlemény. *Deutsch-Ostafrikanische Zeitung*, XII. évf. (1910) 43. sz. 3. p.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 167.p. 24.sz.jegyzet

Szerkesztői közlemény. *Deutsch-Ostafrikanische Zeitung*, IX. évf. (1907) 59. sz. 3. p.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 167.p. 32.sz.jegyzet

Szerkesztői közlemény: Die Landespolizei. [A területi rendőrség.] *Deutsch-Ostafrikanische Zeitung*, IX. évf. (1907) 65. sz. (nov. 6.) 5. p.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 167.p. 18.sz.jegyzet

Szerkesztői közlemény: Personalnachrichten. [Személyi hírek.] *Amtlicher Anzeiger für Deutsch-Ostafrika* III. évf. (1902) 7. sz. 3. p.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 167.p. 21.sz.jegyzet

Szerkesztői közlemény: Zu den Kämpfen in Togo. [Harcok Togóban.] *Deutsch-Ostafrikanische Zeitung*, XVI. évf. (1914) 68. sz. (aug. 22.). 1. p.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 166.p. 7.sz.jegyzet

Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára. Budapest, 1941, Stádium Sajtóvállalat. 411 p. HU-ISBN —

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32.p. 29.sz.jegyzet +32.sz. jegyzet , 33.p. 37.sz.jegyzet.

SZÍVÓS Pál — LAKATOS Ferenc: Vasúti és közlekedési őrseink szolgálatáról. *Csendőrségi Lapok,* XXXII.évf. (1942) 12.sz. 380-382.p. IV.rész.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33p. 41.sz.jegyzet.

SZLADEK Barna: A közlekedési csendőrség. *Csendőrségi Lapok,* XXI.évf. (1931) 21.sz. 581-584.p. I.rész. ; *Csendőrségi Lapok,* XXI.évf. (1931) 22.sz. 609-613.p. II.rész

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33.p. 15.sz.jegyzet.

SZLADEK Barna: A közlekedési csendőrség. *Csendőrségi Lapok,* XXI.évf. (1931) 21.sz. 581-584.p. I.rész. ; *Csendőrségi Lapok,* XXI.évf. (1931) 22.sz. 609-613.p. II.rész

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33.p. 15.sz.jegyzet.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 19.sz.jegyzet.

Szócikk szerzőjének a neve ? Rádiófelderítés. **In ? (szerk):** *Hadtudományi Lexikon.* Budapest, 1995, Magyar Hadtudományi Társaság. HU-ISBN 963 04 5226 X.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 107.p. 1.sz.jegyzet.

SZONTAGH Vilmos: *A közigazgatás szabad belátása, (diszkrecionális közigazgatás): közigazgatásjogi dogmatikai tanulmány.* Miskolc, 1928, Magyar Jövő. 253 p. /Miskolci Evangélikus Jogakadémia tudományos értekezéseinek tára, 32./

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 21.sz.jegyzet + 23.sz.jegyzet.

SZŐCS Ferenc: *Fejezetek a határőrség történetéből.* Budapest, 1975, Határőrség-Zrínyi Katonai Kiadó. 317 p. HU-ISBN 963 03 0176 8.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 1.sz.jegyzet + 4.sz.jegyzet + 22.sz.jegyzet.

SZTRUNGA Erzsébet: Az európai légiközlekedési útvonalak változása az egységes európai égbolt megjelenésével. In NYÁRI Diána (szerk.): *Kockázat-konfliktus-kihívás. A VI. Magyar Földrajzi Konferencia, a MERIEXWA nyitókonferencia és a Goegráfus Doktoranduszok Országos Konferenciájának Tanulmánykötete.* Szeged, 2012, Szegedi Tudományegyetem Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszék. 1059 p. HU-ISBN 978 963 30 6175 6

SZÜTS Emil: *Adatok a megszállt Baranya-Pécs közigazgatásának helyzetéhez és a visszacsatolás katonai és politikai előkészítéséről 1918-1920.* Pécs, 1983, Pécsi Szikra. HU-ISBN 963 8000 37 6. /Baranyai levéltári füzetek 38./ HU-ISSN 0525-566X

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 23.sz.jegyzet.

T-Ty

TAKÁCS Tibor: A kádári politikai rendőrség létrejötte 1956-1962. 223-238.p. In BODA József — PARÁDI József — SIMON F. Nándor (szerk.): *A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.* Budapest, 2013. Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 358 p. HU-ISBN 978 963 08 5856 4.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p. 21.sz.jegyzet + 22.sz.jegyzet.

TELEKI Éva: A nyilas diktatúra államszervezete. 388-415.p. In PÖLÖSKEI Ferenc — RÁNKI György (szerk.): *A magyarországi polgári államrendszerek.* Budapest, 1981, Tankönyv Kiadó. 587 p. HU-ISBN 963 17 5558 4.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 68.sz.jegyzet + 69.sz.jegyzet + 70.sz.jegyzet.

TOMCSÁNYI Móric: *Rendészet-közigazgatás-bírói jogvédelem.* Budapest, 1929, Akadémia. 31 p. /Értekezések a filozófia és a társadalomtudományok köréből, III.7./

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 22.sz.jegyzet.

TOPORCZER Ferenc: Közigazgatási eljárás során személyes szabadság korlátozásával járó különleges rendőri intézkedések. *Magyar Rendőr,* X.évf. (1943) 1.sz. 6.p. Különlenyomat.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 32.sz.jegyzet.

TÓTH Eszter: A politikai és gazdasági hírszerzés szervezet-története, 1945-1990. *Betekintő,* V.évf. (2011) 2.sz. A folyóirat csak a világháló jelenik meg, oldalszámozás nélkül. HU-ISSN 1788-7569.
Világhálón: epa.oszk.hu/01200/01268/00018/pdf/EPA01268_betekinto_2011_2_toth_e.pdf

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.20.sz.jegyzet.

TÓTH László: A Képviselőházi Őrség születésének története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae PreasidiiOrdinis),* IV. évf. (1994) 5. sz. 36–41. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Háború, forradalom, Trianon" című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 159.p. 8.sz.jegyzet.

TÓTH Zoltán: A huszárok eredetéről. *Hadtörténelmi Közlemények,* XLVII.évf (1935) 129-196.p. HU-ISSN 0017-6540.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 84-85.p. 19.sz.jegyzet.

TÖRÖK Lajos — NÉMETHY Tihamér (szerk.): *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye.* Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Rendőrtisztviselők Zsebkönyvtára./

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 71.p. 3.sz.jegyzet.

U-Ü

UDVARY Jenő: A levegő közbiztonsága. *Csendőrségi Lapok,* XIV.évf. (1924) 3.sz. 6-8.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33.p. 68.sz.jegyzet.

URBÁN Aladár: Az 1848–1849-es szabadságharc rendvédelmi testületei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* I. évf. (1991) 1. sz. 7-16. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A rendvédelem-történet kutatásának, feldolgozásának és oktatásának időszerű kérdései”* című II. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p..3.sz.jegyzet.

URBÁN Aladár: Tervek és eredmények az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc idején az önálló magyar rendvédelmi szervek létrehozására. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* II. évf. (1992) 3. sz. 11-20. p. A tanulmány korábbi változata 1991. november 19-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Tradíció és korszerűség”* című III. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p..3.sz.jegyzet.

URBÁN Aladár: Az Országos Rendőri Hivatal megszervezése 1848. májusában. *Századok,* CXLIII.évf. (2009) 3.sz. 657-668.p. HU-ISSN 0039-8098.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p..3.sz.jegyzet.

URBÁN Aladár: Perczel Mór a rendőrfőnök. *Századok,* CXLV.évf. (2011) 3.sz. 637-654p. HU-ISSN 0039-8098.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p..3.sz.jegyzet.

URBÁN Aladár: Postaellenőrzés 1848-ban. 71-80.p. In CSÓKA Ferenc (szerk.): *Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából 1780-2011.* Budapest, 2012, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 497 p. HU-ISBN 978 963 08 3211 3.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p..3.sz.jegyzet.

Utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára. Budapest, 1881, Pesti Könyvnyomda. 191 p. és *Magyarországi Rendeletek Tára,* XV.évf. (1881) 4.sz. 1167-1344.p.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 20.p. 30.sz.jegyzet + 31.sz.jegyzet + 32.sz.jegyzet.

V-W

VALLÓ József: A gépjárművek közúti forgalmáról és ennek ellenőrzéséről. *Csendőrségi Lapok,* XVI.évf. (1926) 19.sz. 630-633.p. I. rész ; *Csendőrségi Lapok,* XVI.évf. (1926) 20.sz. 678-680.p. II. rész.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32.p. 11.sz.jegyzet.

VARGA A. József (szerk): *Magyar autógyárak katonai járművei.* Budapest, 2006, Maróti Könyvkereskedés és Könyvkiadó Kft. 492 p. HU-ISBN 963 90 0595 9.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 36.sz.jegyzet + 43.sz.jegyzet.

VARGYAI Gyula: *A hadsereg politikai funkciói Magyarországon a harmincas években.* Budapest, 1983, Akadémia Kiadó. 190 p. HU-ISBN 963 05 3085 6.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p. 12.sz.jegyzet.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 10.sz.jegyzet + 15.sz.jegyzet.

VASS Előd: Források a székesfehérvári szandzsák történetéhez. 69-90.p. In FARKAS Gábor (szerk.): *Fejér megyei Történeti Évkönyv 1973.* Székesfehérvár, 1973, Fejér Megyei Tanács Művelődési Osztály. /Fejér Megyei Történeti Évkönyv 1973, 7./ HU-ISSN 0301-7532

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 84.p. 10.sz.jegyzet.

VESZTÉNYI János: A magyar katonai repülés. *Magyar Szárnyak,* XXII.évf. (1993) 4.sz. 215.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33.p. 65.sz.jegyzet +66.sz.jegyzet

VÉCSEY Leo: *A 40 éves budapesti detektív testület.* Budapest, 1927. A Magyar Királyi Államrendőrség Detektívtestületének Nyugdíjpótló és Segélyező Egyesülete.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 71.p. 3.sz.jegyzet.

VIDA Sándor: Vasúti és közlekedési őrseink szolgálatáról. *Csendőrségi Lapok,* XXXII.évf. (1942) 10.sz. 312-313.p. III.rész.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33.p. 41.sz.jegyzet.

WELLMANN Nóra: A Habsburg-birodalom titkosrendőrségének kiépülése és működése I Ferenc uralkodása idején. In CSORBA Csilla — GERŐ András (szerk.): *Nyolc tanulmány a XIX. századi magyar történet köréből.* Budapest, 1978, 51-87.p.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.2.sz.jegyzet.

Z-ZS

ZACHAR József: Az Osztrák-Magyar Monarchia örökös tartományainak rendvédelmi testületei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, HU-ISSN 1216-6774. I.évf. (1991) 1. sz. 17-29. p. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervek kapcsolata 1848-1945*”című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 19.p. 4.sz.jegyzet.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.2.sz.jegyzet.

ZACHAR József: Tradíció és folyamatosság az osztrák rendvédelmi szervezeteknél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, HU-ISSN 1216-6774. II.évf. (1992) 3. sz. 65-74. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1991. november 19.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Tradíció és korszerűség”*című III. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.2.sz.jegyzet.

ZACHAR József: Az osztrák rendvédelmi modell történelmi gyökerei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* IX. évf. (1999) 10. sz. 202-206. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre”* című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 19.p. 3.sz.jegyzet.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.2.sz.jegyzet.

ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség rendfokozati rendszere és jelvényei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* VII.évf. (1997) 8.sz. 110-112.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig”* című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.1.sz.jegyzet.

ZEIDLER Sándor: POKORNY Hermann vezérezredes kitüntetései és ami mögötte van. 55-100.p. In BODA József — PARÁDI József — SIMON F. Nándor (szerk.): *A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.* Budapest, 2013. Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 358 p. HU-ISBN 978 963 08 5856 4.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.6.sz.jegyzet.

ZSOLDOS Attila — NEUMANN Tibor: *Székesfehérvár középkori kiváltságai.* Székesfehérvár, 2010, Székesfehérvár Megyei Jogú Város Levéltára. 143 p. HU-ISBN 978 963 08 0219 2 /Közlemények Székesfehérvár történetéből./ HU-ISSN 1586-6998.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 84.p. 16.sz.jegyzet.

ZSUPÁN István: *A magyar autó.* Budapest, 1994, Zrínyi.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 43.sz.jegyzet.

CITÁCIÓS INDEX
PERIÓDIKÁK

A-Á

Aetas (1973 -) HU-ISSN 0237-7934 A JATE-BTK történelem szakos hallgatóinak kiadványa. 1973., 1975. és 1976. évben évente egyszer, 1974. és 1988. évben évente négyszer, 1986-1987 és 1990-ben évente kétszer, 1991-től megjelenő tudományos folyóirat.

ARTNER Ramona: Hírszerzés a dualizmuskori Magyar Királyságban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 19-26.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 18.sz.jegyzet.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.2.sz.jegyzet.

B

Belügyi Szemle HU-ISSN 1218-8956 (1953-1962: Rendőrségi Szemle, 1963-1990: Belügyi Szemle, 1991-1994: Rendészeti Szemle, 1995-1996: a hatodik számmal befejezően Belügyi Szemle, 1996 –: hetedik-nyolcadik számmal kezdődően Rendészeti Szemle, 2010- Belügyi Szemle) A Belügyminisztérium havonta megjelenő központi tudományos folyóirata. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 39.sz.jegyzet.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 1.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 9.sz.jegyzet + 17.sz.jegyzet.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 40.sz.jegyzet.

Betekintő HU-ISSN 1788-7569 (2007-) Az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárának negyedévente megjelenő tudományos, történelmi, csak elektronikusan megjelenő, oldalszámozás nélküli folyóirata.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.20.sz.jegyzet.

Bihar. 1864-ben indult regionális–megyei, naponta megjelenő folyóirat.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 25.sz.jegyzet + 31.sz.jegyzet.

C-Cs

Csendőrségi Lapok (I-XIII.évf.: 1907-1919 , XIV-XXXIV.évf.:1924-1944) Megjelent havonta kétszer, 1928-1930 havonta háromszor. Képes szakmai magazin.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32.p. 11.sz.jegyzet + 12.sz.jegyzet + 13.sz.jegyzet + 14.sz.jegyzet + 15.sz.jegyzet + 16.sz.jegyzet + 17.sz.jegyzet + 18.sz.jegyzet + 19.sz.jegyzet + 27.sz.jegyzet + 28.sz.jegyzet + 29.sz.jegyzet + 30.sz.jegyzet. , 33.p. 33.sz.jegyzet + 34.sz.jegyzet + 35.sz.jegyzet + 38.sz.jegyzet + 39.sz.jegyzet + 40.sz.jegyzet + 41.sz.jegyzet + 58.sz.jegyzet + 59.sz.jegyzet + 61.sz.jegyzet + 62.s.zjegyzet + 68.sz.jegyzet.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 7.sz.jegyzet + 9.sz.jegyzet + 15.sz.jegyzet + 181.sz.jegyzet + 19.sz.jegyzet + 25.sz.jegyzet + 26.sz.jegyzet + 27.sz.jegyzet + 28.sz.jegyzet + 30.sz.jegyzet.

D

Deutsch-Kolinial Zeitung (1884-1914) A német gyarmati közigazgatás általában hetente megjelenő német nyelvű kiadott közérdekű információkat tartalmazó folyóirata.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 167.p. 39.sz.jegyzet.

Deutsch-Ostafrikanische Zeitung (1898-1914) A Nyugat-Afrikai német gyarmati közigazgatás által hetente egy-két alkalommal megjelenő német nyelvű kiadott közérdekű információkat tartalmazó folyóirat.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 166.p. 7.sz.jegyzet ; 167.p. 18.sz.jegyzet + 24.sz.jegyzet + 32.sz.jegyzet.

F

Fejér Megyei Hírlap HU-ISSN 0133-0406 (1956 -) A Hírlap Press Kiadó Kft közéleti napilapja.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 43.sz.jegyzet

Felderítő Szemle

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 107.p. 19.sz.jegyzet + 107.p. 21.sz.jegyzet ; 108.p. 28.sz.jegyzet + 32.sz.jegyzet + 36.sz.jegyzet.

RTF Főiskolai figyelő plusz HU-ISSN 0866-4404, (1990-1995) A Rendőrtiszti Főiskola negyedévente megjelenő kiadványa. A tudományos közlésekkel szemben támasztott igényeknek megfelelő tanulmányok jelentek meg a periodikában szakmai lektorálás nyomán.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 36.sz.jegyzet.

H

Hadtörténelmi Közlemények. HU-ISSN 0017-6540 (1887–) a Hadtörténeti Intézet és Múzeum negyedévente megjelenő tudományos folyóirata. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 19.p. 7.sz.jegyzet

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi

változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.14.sz.jegyzet.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 40.sz.jegyzet

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 5.sz.jegyzet + 28.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 19.sz.jegyzet + 26.sz.jegyzet + 31.sz.jegyzet + 34.sz.jegyzet.

Határőrségi Tanulmányok Lásd *Határrendészeti Tanulmányok*

Határrendészeti Tanulmányok. *Határőrségi Tudományos Közlemények* (1991-1992) *Határőrségi Tanulmányok* (1993-2003)***, Határrendészeti Tanulmányok*** HU-ISSN 1786-2345 (2004-2008) A Határőrség szakmai tudományos folyóirata. Változó sűrűséggel jelent meg. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg.

PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 81-104.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 96.p. 37..sz.jegyzet + 41.sz.jegyzet.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 32.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 35.sz.jegyzet ; 150.p. 47.sz.jegyzet + 51.sz.jegyzet.

História HU-ISSN 0139-2409 (1979-) A História Alapítvány évente tízszer megjelenő tudományos ismeretterjesztő történelmi folyóirata.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.12.sz.jegyzet.

L-Ly

Levéltári Közlemények. HU-ISSN 0024-1512, (1923-) Magyar Királyi Országos Levéltár, a Magyar Országos Levéltár, a Levéltárak Országos Központja, majd Magyar Országos Levéltár kiadványa. A periodika 1923-tól 1936-ig negyedévente, 1936-tól 1961-ig évente, végül 1961-től kétévente jelenik meg.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.30.sz.jegyzet.

M

Magyar Rendőr

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 32.sz.jegyzet + 33.sz.jegyzet.

Magyar Szárnyak ISSN 1416-6577 (Oshawa 1972-1989, Toronto 1989-1992, Norwalk 1993-1995, Budapest 1996) 1972-1995-ig a Magyar Repülő Múzeum, majd 1996-tól a Magyar Szárnyak Baráti Közössége által évente megjelenő repüléstörténeti szaklap.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32.p. 65.sz.jegyzet + 66.sz.jegyzet

Mechanical Engenieering USA-ISSN 0195-0737 (1979-) Az Amerikai Gépészmérnökök Egyesületének havonta megjelenő tudományos szakmai folyóirata.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 12.sz.jegyzet.

Múlt-kor HU-ISSN 2061-3563 (2010-) A Múlt-kor Alapítvány negyedévente megjelenő tudományos-ismeretterjesztő történelmi folyóirata.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.2.sz.jegyzet.

N-Ny

Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények. *ZMKA Akadémiai Közlemények.* HU-ISSN 1218-5507, *Zrínyi Miklós Katonai Akadémia Közleményei* 1966–1996, ***Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények.*** (HU-ISSN 1417-7323) 1997–. Negyedévente megjelenő tudományos folyóirat. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 171.p. 2.sz.jegyzet.

Nyugat (1908-1941) FENYŐ Miksa, HATVANY-DEUTSCH Lajos és VEIGELSBERG Hugó (Ignotus) által alapított és kiadott 1908-1935 között kéthavonta, majd 1935-1941 között havonta, illetve összevont számokkal megjelenő irodalmi közéleti folyóirat.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 20.p. 26.sz.jegyzet.

R

Rendészeti Tanulmányok HU-ISSN 1216-5018 (1992-1994 A megjelenés 1993-ban szünetelt.) A BM Rendészeti Kutató Intézet évente többször megjelenő tudományos és szakmai folyóirata. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 150.p. 48.sz.jegyzet.

Rendőrségi Szemle Lásd Belügyi Szemle.

Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 (1991 —) Megjelenik évente 1-2 alkalommal. A tudományos közlésekkel szemben támasztott igényeknek megfelelő tanulmányok jelennek meg a periodikában szakmai lektorálás nyomán. A periodikát a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság publikálja.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 19.p. 1.sz.jegyzet + 3.sz.jegyzet + 4.sz.jegyzet + 9.sz.jegyzet + 11.sz.jegyzet + 12.sz.jegyzet + 13.sz.jegyzet , 20.p. 28.sz.jegyzet + 29.sz.jegyzet + 35.sz.jegyzet.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32.p. 1.sz.jegyzet + 2.sz.jegyzet + 23.sz.jegyzet + 24.sz.jegyzet + 25.sz.jegyzet + 26.sz.jegyzet, 32-33.p. 31.sz.jegyzet , 33.p. 32.sz.jegyzet + 55.sz.jegyszet + 56.sz.jegyzet + 57.sz.jegyzet.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.1.sz.jegyzet + 2.sz.jegyzet + 3.sz.jegyzet + 8.sz.jegyzet + 9.sz.jegyzet.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 39.sz.jegyzet + 40.sz.jegyzet + 41.sz.jegyzet.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 2.sz.jegyze + 3.sz.jegyzet + 4.sz.jegyzet + 5.sz.jegyzet + 6.sz.jegyzet + 31.sz.jegyzet.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 108.p. 29.sz.jegyzet + 30.sz.jegyzet.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 137.p. 3.sz.jegyzet + 4.sz.jegyzet + 7.sz.jegyzet + 9.sz.jegyzet + 11.sz.jegyzet ; 138.p. 44.sz.jegyzet + 48.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 10.sz.jegyzet + 13.sz.jegyzet + 24.sz.jegyzet + 28.sz.jegyzet + 29.sz.jegyzet + 37.sz.jegyzet ; 150.p. 43.sz.jegyzet + 50.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 159.p. 8.sz.jegyzet + 11.sz.jegyzet + 15.sz.jegyzet + 16.sz.jegyzet.

S-Sz

Studia Diplomatica BE-ISSN 0770-2965 (1947-) A Belga Királyi Nemzetközi Kapcsolatok Intézetének havonta megjelenő tudományos folyóirata. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 24.sz.jegyzet.

Századok HU-ISSN 0039-8098 (1867 —) A Magyar Történelmi Társulat negyedévente megjelenő tudományos folyóirata. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 19.p. 8.sz.jegyzet.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.2.sz.jegyzet + 3.sz.jegyzet

Történelmi Szemle. HU-ISSN 0040-9634, (1958–) az MTA Történettudományi Intézetének, negyedévenként, esetenként összevont számmal megjelenő tudományos folyóirata. A tudományos közlésekkel szemben támasztott igényeknek megfelelő tanulmányok jelennek meg a periodikában szakmai lektorálás nyomán.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.2.sz.jegyzet

U-Ú

Új Honvédségi Szemle, HU-ISSN 1216-7436 (1946-) A Magyar Honvédség 1946-ban *Honvédségi Szemle* címmel indított központi folyóirata, amely 2008-tól ***Új Honvédségi Szemle*** néven jelent meg. Havonta megjelenő folyóirat. A tudományos közlésekkel szemben támasztott igényeknek megfelelő tanulmányok jelennek meg a periodikában szakmai lektorálás nyomán.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 9.sz.jegyzet + 10.sz.jegyzet + 27.sz.jegyzet.

Z-Zs

ZMKA Akadémiai Közlemények Lásd *Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények.*

CITÁCIÓS INDEX
LEVÉL-, IRAT- ÉS DOKUMENTUMTÁRAK

A-Á
Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (ÁBTL)

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 107.p. 127.sz.jegyzet + 22.sz.jegyzet ; 108.p. 24.sz.jegyzet + 25.sz.jegyzet + 26.sz.jegyzet + 34.sz.jegyzet.

B
Belügyminisztérium Irattára (BM.I)

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 54.p. 5.sz.jegyzet + 34.sz.jegyzet + 37.sz.jegyzet + 38.sz.jegyzet ; 55.p. 48.sz.jegyzet + 49.sz.jegyzet + 50.sz.jegyzet + 52.sz.jegyzet + 53.sz.jegyzet + 71.sz.jegyzet + 74.sz.jegyzet + 75.sz.jegyzet + 77.sz.jegyzet + 78.sz.jegyzet + 81.sz.jegyzet + 82.sz.jegyzet ; 56.p. 99.sz.jegyzet + 106.sz.jegyzet + 107.sz.jegyzet + 113.sz.jegyzet + 114.sz.jegyzet + 115.sz.jegyzet + 116.sz.jegyzet + 117.sz.jegyzet + 118.sz.jegyzet + 119.sz.jegyzet + 120.sz.jegyzet + 121.sz.jegyzet + 123.sz.jegyzet.

NAGY Ákos Péter: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000-2010. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz.59-65.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 64.p. 8.sz.jegyzet + 21.sz.jegyzet + 28.sz.jegyzet.

F
Fejér Megyei Levéltár (FML)

FORRÓ János: A rendvédelmi szervezetek sajátos tevékenysége háborús helyzetben Fejér vármegyében 1944 őszétől 1945 tavaszáig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 35-43.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 42.p. 31.sz.jegyzet + 34.sz.jegyzet.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 42.sz.jegyzet.

H
Hadtörténelmi Levéltár (HL)

SUBA János: Szovjetunió és Magyarország közötti határvonal kitűzése 1947-1949. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz.120-132.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 126.p. 19.sz.jegyzet.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 30.sz.jegyzet + 31.sz.jegyzet.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 171.p. 4.sz.jegyzet + 6.sz.jegyzet + 7.sz.jegyzet + 8.sz.jegyzet ; 172.p. 11.sz.jegyzet.

Haus-, Hof- und Staatsarchiv Wien (OESTA, HHSTA) [A Ház-, az Udvar- és az Állam Archívuma, Bécs]

CSAPÓ Csaba — PARÁDI József. Az államfő magyarországi védelme az Osztrák-Magyar Monarchiában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 27-34.p. A tanulmány korábbi változata

2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 33.p. 5.sz.jegyzet.

M

Magyar Országos Levéltár (MOL)

[korábban: Országos Levéltár (OL)]

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 54.p. 42.sz.jegyzet + 43.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A dualista Magyarország határőrizete a migráció tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 66-80.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 73.p. 25.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 81-104.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 96.p. 54.sz.jegyzet + 59.sz.jegyzet + 62.sz.jegyzet.

O

Országgyűlés Irattára (OI)

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 152.p. 24.sz.jegyzet ; 153.p. 102.sz.jegyzet.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 18.sz.jegyzet.

S-Sz

Székesfehérvári Városi Levéltár (SZVL)

FORRÓ János: A rendvédelmi szervezetek sajátos tevékenysége háborús helyzetben Fejér vármegyében 1944 őszétől 1945 tavaszáig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 35-43.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 41.p. 2.sz.jegyzet + 6.sz.jegyzet + 9.sz.jegyzet + 24.sz.jegyzet.

CITÁCIÓS INDEX
JOGSZABÁLYOK

Törvények

1596

1596/LII.tc. a Solti-szék elcsatolása Fejér vármegyétől.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 84.p. 2.sz.jegyzet.

1805

1805/V. a rosszlelkű árulkodások megakadályozásáról.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 152.p. 32.sz.jegyzet.

1840

1840/IX. tc. a mezei rendőrségről.

PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 81-104.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 96.p. 24.sz.jegyzet.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 151.p. 4.sz.jegyzet.

1847

1847/XXII.tc. a Nemzetőrségről.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 151.p. 11.sz.jegyzet.

1848

1848/III.tc. független, felelős magyar minisztérium alakításáról.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 151.p. 9.sz.jegyzet.

1848/XXIII.tc. a szabad királyi városokról.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 151.p. 13.sz.jegyzet.

1849

Nr. 150/1849. Reichsgesetzblat,

ARTNER Ramona: Egy közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 13-18.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 16.p. 15.sz.jegyzet.

1840/IX.tc. a mezei rendőrségről.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 84.p. 17.sz.jegyzet.

1867

1867/XI.tc. a Nemzetőrségről szóló 1847/XXII.tc. felfüggesztetik.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 151.p. 12.sz.jegyzet.

1867/XII. tc. a magyar Korona országai és az Ő Felsége uralkodása alatt álló többi országok között fennforgó közös érdekű viszonyokról, s ezek elintézésének módjáról.

CSAPÓ Csaba — PARÁDI József. Az államfő magyarországi védelme az Osztrák-Magyar Monarchiában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 27-34.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 33.p. 6.sz.jegyzet + 8.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 81-104.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 96.p. 5.sz.jegyzet

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 19.p. 5.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 2.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 158.p. 2.sz.jegyzet.

1867/XVI.tc. a magyar korona országai és Ő Felsége többi királyságai és országai közt kötött vám- és kereskedelmi szövetségről.

PARÁDI József: A dualista Magyarország határőrizete a migráció tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 66-80.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 73.p. 1.sz.jegyzet.

1867. Nr. 146. Betreffend die allen Lindärn der Österreichischen Monarchie gemeinsamen Angelegenheiten und die Art ichrer Behandlung.

PARÁDI József: A dualizmuskori magyar rendvédelem.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XVIII. évf. (2010) 21. sz. 66-84.p. A tanulmány korábbi változata 2007. október 5.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A magyar rendvédelem fejlődése a XIX–XX. században"* című XXI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 79.p. 4.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 158.p. 2.sz.jegyzet.

1868

1868/XXI.tc. a közadók kivetése, befizetése, biztosítása, behajtása és pénzügyi törvényszékek felállítása iránt.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 152.p. 39.sz.jegyzet.

1868/XL. tc. a véderőről.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 152.p. 48.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 158.p. 5.sz.jegyzet.

1868/XLI. tc. a honvédségről.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 152.p. 48.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 158.p. 5.sz.jegyzet.

1868/XLII. tc. a népfelkelésről.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 152.p. 48.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 158.p. 5.sz.jegyzet.

1869

1869/IV. a bírói hatalom gyakorlásáról.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 153.p. 72.sz.jegyzet.

1870

1870/XLII.tc. a köztörvényhatóságok rendezéséről.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 19.p. 18.sz.jegyzet.

1871

1871/XVIII. tc. a községek rendezéséről.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 152.p. 51.sz.jegyzet.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 19.p. 19.sz.jegyzet , 20.p. 263.sz.jegyzet.

1871/XXXIX.tc. a vízszabályozási társulatokról.

CSAPÓ Csaba — PARÁDI József. Az államfő magyarországi védelme az Osztrák-Magyar Monarchiában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 27-34.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 33.p. 17.sz.jegyzet.

1871/XL.tc. a gátrendőrségről.

CSAPÓ Csaba — PARÁDI József. Az államfő magyarországi védelme az Osztrák-Magyar Monarchiában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 27-34.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 33.p. 19.sz.jegyzet.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 152.p. 41.sz.jegyzet.

1871/LII.tc. a büntetőtörvényekre és gyakorllatra vonatkozó némely intézkedésekről.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 153.p. 67.sz.jegyzet.

1872

1872/XXXVI.tc. Budapest fővárosi törvényhatóság alakításáról és rendezéséről.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 152.p. 21.sz.jegyzet.

1873

1873/II.tc. a kiszolgált altisztek alkalmazásáról.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 159.p. 20.sz.jegyzet.

1876

1876/XIII.tc. a cseléd és a gazda közötti viszony szabályozásáról, a gazdasági munkásokról és a napszámosokról.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 153.p. 81.sz.jegyzet.

1876/XX.tc. némely városi törvényhatóság megszűntetéséről.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 19.p. 17.sz.jegyzet.

1879

1879/VIII. tc. a berlini szerződés beczikkelyezésének tárgyában.

PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 81-104.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 96.p.10.sz.jegyzet

1879/XXXI.tc. az erdőtörvény.

CSAPÓ Csaba — PARÁDI József. Az államfő magyarországi védelme az Osztrák-Magyar Monarchiában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 27-34.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 33.p. 20.sz.jegyzet.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 152.p. 41.sz.jegyzet.

1879/XL.tc. a magyar büntetőtörvénykönyv a kihágásokról.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 153.p. 66.sz.jegyzet.

1879/LII. tc. a Bosznia-Hercegovinával való vámkapcsolat létesítése tárgyában.

PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 81-104.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 96.p.11.sz.jegyzet

1880

1880/VI. tc. Bosznia-Hercegovinának az 1878. évi július 13-án kelt berlini szerződés által, az Osztrák-Magyar Monarchiára átruházott közigazgatása tekintetében szükséges intézkedések tárgyában.

PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 81-104.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 96.p. 12.sz.jegyzet

1881

1881/II.tc. a csendőrség legénységi állományának a kiegészítéséről.

ARTNER Ramona: Egy közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 13-18.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 17.p. 32.sz.jegyzet.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 38.sz.jegyzet.

1881/III. tc. a közbiztonsági szolgálat szervezéséről.

ARTNER Ramona: Egy közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 13-18.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 17.p. 32.sz.jegyzet.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 152.p. 26.sz.jegyzet.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 19.p. 10.sz.jegyzet.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 38.sz.jegyzet.

1881/XXI. tc. a Budapest-fővárosi rendőrségről.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 152.p. 22.sz.jegyzet ; 153.p. 62.sz.jegyzet + 63.sz.jegyzet.

1881/XXXVIII.tc. a kivándorlási ügynökségekről.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 7.sz.jegyzet.

1882

1882/X.tc. a Magyar Királyi Csendőrség által a törvényhatósági joggal felruházott városok kül- és belterületén való teljesítéséről.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 20.p. 33.sz.jegyzet + 34.sz.jegyzet.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 85.p. 44.sz.jegyzet.

1886

1886/XXI.tc. a törvényhatóságokról.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 20.p. 22.sz.jegyzet + 25.sz.jegyzet.

1886/XXII.tc. a községekről.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 152.p. 51.sz.jegyzet ; 153.p. 57.sz.jegyzet + 85.sz.jegyzet.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 20.p. 24.sz.jegyzet + 25.sz.jegyzet.

1888

1888/XIV. tc. az Osztrák-Magyar Monarchiának Romániával, a monarchia két állama és Románia között fennforgott határvillongások kiegyenlítése végett, a határvonal újabb megállapítása és azzal kapcsolatos kérdések szabályozása tárgyában kötött és Bukarestben 1887. évi december 7-én, november 25.-én aláírt nemzetközi egyezmény beczikkelyezéséről.

PARÁDI József: A dualista Magyarország határőrizete a migráció tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 66-80.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 73.p.24.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 81-104.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 96.p. 55.sz.jegyzet

1888/XXXI.tc. a távírda, távbeszélő és egyéb villamos berendezésekről.

CSAPÓ Csaba — PARÁDI József. Az államfő magyarországi védelme az Osztrák-Magyar Monarchiában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 27-34.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 33.p. 22.sz.jegyzet.

1889

723/1889.PM.r. a pénzügyőrök vámhivatali segédszolgálata tárgyában.

PARÁDI József: A dualista Magyarország határőrizete a migráció tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 66-80.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 73.p.21.sz.jegyzet.

1891

50 341/1891.BM.r. az 1888/XIV.tc.-kel beczikkelyezett magyar-román határegyezmény alapján kiadott határőrizeti utasítás tárgyában.

PARÁDI József: A dualista Magyarország határőrizete a migráció tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 66-80.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 73.p.23.sz.jegyzet

1894

1894/XII.tc. a mezőgazdaságról és a mezőrendőrségről.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 151.p. 5.sz.jegyzet ; 152.p. 42.sz.jegyzet.

1896

1896/XXXIII. tc. a bűnvádi perrendtartásról.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 20.p. 36.sz.jegyzet + 45.sz.jegyzet.

1898

1898/II.tc. a munkaadók és a mezőgazdasági munkások közötti jogviszony szabályozásáról.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 153.p. 82.sz.jegyzet.

1899

3200/1899.IM.r. a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896/XXXIII. t-cz. életbeléptetése alkalmából a nyomozó rendőri hatóságok és közegek részére kibocsátott Utasítás tárgyában.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 20.p. 45.sz.jegyzet.

130 000/1899.BM.r. nyomozási utasítás a rendőri hatóságok és közegek részére.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 20.p. 45.sz.jegyzet.

1903

1903/VI. tc. az útlevélügyről.

PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 81-104.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 96.p. 34.sz.jegyzet

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar*

rendvédelemben" című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 37.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 6.sz.jegyzet + 7.sz.jegyzet.

1903/VII. tc. három új csendőrkerület felállításáról.

PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 81-104.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 96.p. 63.sz.jegyzet.

1903/VIII. tc. a határrendőrségről.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 27.sz.jegyzet.

1907

1907/III.tc. a hazai ipar fejlesztéséről

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 8.sz.jegyzet.

1907/XLIX.tc. a vasúti szolgálati rendtartásról.

CSAPÓ Csaba — PARÁDI József. Az államfő magyarországi védelme az Osztrák-Magyar Monarchiában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 27-34.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 33.p. 24.sz.jegyzet.

1909

65 000/1909.BM.r. a rendőri büntető eljárásra vonatkozó egységes szabályzat kibocsátásáról.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 20.p. 45.sz.jegyzet.

105 000/1909.BM-IM.r. a rendőri büntetőeljárásra vonatkozó ügyviteli sza-bályzat kibocsátásról.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 20.p. 45.sz.jegyzet.

1910

6989/1910.ÖSZMIN.r. a közigazgatási eljárás egyszerűsítéséről szóló 1901/XX.tc. 13-22.§-ainak életbeléptetése tárgyában.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 20.p. 45.sz.jegyzet.

1911

1911/V.tc. a fehér vagy sárga foszforral való gyújtógyártás eltiltásáról.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 115.sz.jegyzet.

1912

1912/LVIII. a városok fejlesztéséről.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 153.p. 106.sz.jegyzet.

1912/LXVII. tc. a képviselőházi őrség felállításáról.

PARÁDI József: Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 105-119.p. A ttanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 111.p.17.sz.jegyzet + 20.sz.jegyzet.

1912/LXIII.tc a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 153.p. 101.sz.jegyzet.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 152.p. 43.sz.jegyzet.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 171.p. 3.sz.jegyzet.

1916

1916/XXXVII. tc. a Fiumei Magyar Királyi Állami Rendőrségről.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 152.p. 31.sz.jegyzet.

5 047/1919.ME.r. a rendőrség államosításáról.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 20.p. 42.sz.jegyzet + 44.sz.jegyzet.

1920

1920/I.tc. az alkotmányosság helyreállításáról és az állami főhatalom gyakorlásának ideiglenes rendezéséről.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 17.sz.jegyzet.

1921

1921/III. tc. az állami és a társadalmi rend hatályosabb védelméről.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.7.sz.jegyzet

1921/XXXIII. tc. az Észak Amerikai Egyesült Államokkal, a Brit Birodalommal, Franciaországgal, Olaszországgal és Japánnal, továbbá Belgiummal, Kínával, Kubával, Görögországgal, Nikaraguával, Panamával, Lengyelországgal, Portugáliával, Romániával, a Szerb-Horvát-Szlovén Államal, Sziámmal és Cseh-Szlovákországgal 1920. évi június hó 4. napján a Trianonban kötött békeszerződés becikkelyezéséről:

PARÁDI József: Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 105-119.p. A ttanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 111.p.21.sz.jegyzet.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33.p. 64.sz.jegyzet.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 172.p. 10.sz.jegyzet.

1922

1922/VII.tc. a Magyar Királyi Állami Rendőrség és a Magyar Királyi Csendőrség létszámának, kiegészítési módjának és felfegyverzésének megállapításáról.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 193.p. 6.sz.jegyzet.

1922/VIII.tc. a Magyar Királyi Vámőrség, a Magyar Királyi Pénzügyőrség létszámának, kiegészítési módjának és felfegyverkezésének megállapításáról.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 150.p. 39.sz.jegyzet.

1922/XIV.tc. a Magyar Királyi Folyamőrség szervezéséről, létszámának, kiegészítési módjának és felfegyverkezésének megállapításáról.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33.p. 46.sz.jegyzet

1922/XIV.tc. a Magyar Királyi Folyamőrség szervezéséről, létszámának, kiegészítési módjának és felfegyverkezésének megállapításáról.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33.p. 46.sz.jegyzet

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 150.p. 40.sz.jegyzet + 44.sz.jegyzet + 45.sz.jegyzet.

1929

1929/XXXII.tc. a közúti közlekedés szabályozása tárgyában 1926. évi április hó 24.-én Párizsban aláírt nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 8.sz.jegyzet + 11.sz.jegyzet.

1932

1932/XIII.tc. a Magyar Királyi Rendőrség fegyverhasználati jogáról.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 26.sz.jegyzet.

1936

1936/X.tc. a tűzrendészet fejlesztéséről.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 62.sz.jegyzet.

1938

1938/XVII.tc. az egyesülési szabadsággal elkövetett visszaélések megtorlásáról.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 38.sz.jegyzet + 45.sz. jegyzet + 48.sz.jegyzet.

1939

1939/II.tc. a honvédelemről.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 31.sz. jegyzet + 46.sz. jegyzet.

1947

1947/XVIII. tv. a Párizsban 1947. évi február hó 10. napján kelt békeszerződés becikkelyezése tárgyában.

SUBA János: Szovjetunió és Magyarország közötti határvonal kitűzése 1947-1949. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz.120-132.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 125.p. 1.sz.jegyzet.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 13.sz.jegyzet.

1949

1949/XX.tv. a Magyar Köztársaság alkotmánya VIII. fejezet a fegyveres erők és a rendőrség.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 55.p. 9.sz.jegyzet.

NAGY Ákos Péter: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000-2010. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz.59-65.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 6.p. 17.sz.jegyzet.

1949

1949/XX.tv. a Magyar Köztársaság alkotmánya VIII. fejezet a fegyveres erők és a rendőrség.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 64.p. 24.sz.jegyzet.

NAGY Ákos Péter: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000-2010. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz.59-65.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 6.p. 17.sz.jegyzet.

1989

1989/XI.tv. az Alkotmány módosításáról.

NAGY Ákos Péter: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000-2010. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz.59-65.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 64.p. 18.sz.jegyzet.

1989/XXXI.tv. az alkotmány módosításáról.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 55.p. 90.sz.jegyzet.

1990

1990/X.tv. a különleges titkosszolgálati eszközök és módszerek engedélye-zésének átmeneti szabályozásáról.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.23.sz.jegyzet

1992/LXIII.tv. a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról

NAGY Ákos Péter: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000-2010. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz.59-65.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 64.p. 26.sz.jegyzet + 27.sz.jegyzet.

1994

1994/I.tv. a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai között társulás létesítéséről.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 137.p. 22.sz.jegyzet.

1994/XXXIV. tv. a rendőrségről.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 137.p. 6.sz.jegyzet.

1995

1995/XCVII.tv.a légiközlekedésről. *Magyar Közlöny,* LI.évf. (1995) 103.sz. 5994-6006.p. HU-ISSN 2063-0379. (2013.VIII.28-án hatályos szöveg alapján.)

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 34.sz.jegyzet.

1995/CXXV.tv. a nemzetbiztonsági szolgálatokról.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p.25..sz.jegyzet + 27.sz.jegyzet + 28.sz.jegyzet.

1996

1996/XLIII. a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p.29..sz.jegyzet.

1998

1998/XIX.tv. a büntetőeljárásról.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p.29..sz.jegyzet.

1999

1999/LIV.tv. az Európai Unió Bűnüldözési Információs Rendszere és a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség szervezete keretében megvalósuló együttműködésről és információcseréről.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 138.p. 27.sz.jegyzet + 28.sz.jegyzet + 29.sz.jegyzet.

1999/LXXV. A szervezett bűnözés, valamint az azzal összefüggő egyes jelenségek elleni fellépés szabályiáról és az ehhez kapcsoldó törvénymódosításokról.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p.29..sz.jegyzet.

1999/LXXXV.tv. a bűnügyi nyilvántartásról és a hatósági erkölcsi bizonyítványról

NAGY Ákos Péter: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000-2010. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz.59-65.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 64.p. 10.sz.jegyzet.

2002

2002/LIV.tv. a bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p.29..sz.jegyzet.

2003

2003/III.tv. az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára létrehozásáról.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p.29..sz.jegyzet.

2003/C.tv. az elektronikus hírközlésről.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p.29..sz.jegyzet.

2003/CI. a postáról.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p.29..sz.jegyzet.

2003/CXXX.tv. az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p.29..sz.jegyzet.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 138.p. 33.sz.jegyzet + 34.sz.jegyzet.

2005

2005/XLVII.tv. az igazsgáügyi szakértői tevékenységről.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p.29..sz.jegyzet.

2006

2006/XXXVII.tv. a Magyar Köztársaság és az Osztrák Köztársaság között a határokat átlépő bűnözés megelőzése és leküzdése érdekében folytatandó együttműködésről.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 138.p. 36.sz.jegyzet.

2006/CVIII.tv. A Magyar Köztársaság és a Szlovén Köztársaság között a bűnüldöző szervek határokon átnyúló együttműködéséről szóló, Bródban, 2006. október 25-én aláírt Megállapodásról kihirdetéséről.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 138.p. 37.sz.jegyzet.

2007

2007/LXXXIX.tv. az államhatárról. *Magyar Közlöny,* LXIII.évf. (2007) 88.sz. HU-ISSN 2063-0379. (2013.VIII.28-án hatályos szöveg alapján.)

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 27.sz.jegyzet.

2007/CV.tv. a Schengeni Végrehajtási Egyezmény keretében történő együttműködésről és információcseréről.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 137.p. 12.sz.jegyzet ; 138.p. 35.sz.jegyzet.

2007/CXII.tv. A Belga Királyság, a Német Szövetségi Köztársaság, a Spanyol Királyság, a Francia Köztársaság, a Luxemburgi Nagyhercegség, a Holland Királyság és az Osztrák Köztársaság között a határon átnyúló együttműködés fokozásáról, különösen a terrorizmus, a határon átnyúló bűnözés és az illegális migráció leküzdése érdekében létrejött szerződés (prümi szerződés) kihirdetéséről, valamint az ehhez kapcsolódó törvények módosításáról.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 138.p. 38.sz.jegyzet.

2009

2009/LXIII.tv. a Magyar Köztársaság Kormánya és a Macedón Köztársaság Kormánya között, a katasztrófák esetén történő együttműködésről és kölcsönös segítségnyújtásról szóló Egyezmény kihirdetéséről.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 138.p. 41.sz.jegyzet.

2009/LXVI.tv. a Magyar Köztársaság Kormánya és a Horvát Köztársaság Kormánya között a határokat átlépő bűnözés elleni harcban történő együttműködésről szóló Megállapodás kihirdetéséről.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 138.p. 39.sz.jegyzet.

2009/CXLIII.tv. A Magyar Köztársaság Kormánya és a Macedón Köztársaság Kormánya között, a katasztrófák esetén történő együttműködésről és kölcsönös segítségnyújtásról szóló Egyezmény kihirdetéséről

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 138.p. 40.sz.jegyzet.

2010

2010/CXXII.tv. a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p.29..sz.jegyzet.

2011

Magyarország Alaptörvénye

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p.26..sz.jegyzet.

Rendeletek

1552/1867.HM.r. az erdélyi és a horvát-szlavón csendőrség átvétele tárgyában.

ARTNER Ramona: Egy közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 13-18.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 17.p. 28.sz.jegyzet.

2219/1868.BM.kr. a munkásegyletek hatályosabb ellenőrzése tárgyában.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos

konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 153.p. 88.sz.jegyzet + 89.sz.jegyzet.

1869

6120/1869.BM.kr. a haderő igénybevétele tárgyában.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 152.p. 47.sz.jegyzet.

1884

13 972/1884.BM.r. a Fővárosi Rendőrség tárgyában.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 152.p. 23.sz.jegyzet.

1885

9 389/1885. BM. r. az új toloncz-szabályzat tárgyában.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 152.p. 37.sz.jegyzet ; 153.p. 83.sz.jegyzet + 84.sz.jegyzet.

1891

49 396/1891. BM. r. a határvonal jelölésére szolgáló építmények és termész-tes képződmények védelme tárgyában.

PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 81-104.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 96.p. 56.sz.jegyzet.

50 341/1891.BM.r. az 1888/XIV.tc.-kel beczikkelyezett magyar-román határegyezmény alapján kiadott határőrizeti utasítás tárgyában.

PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 81-104.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 96.p. 57.sz.jegyzet ; 97.p. 68.sz.jegyszet.

1898

768/1898.BM.kr. az utazó szocialista izgatók működésének megakadályozása tárgyában.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 153.p. 96.sz.jegyzet

83 383/1898.BM.r. a kitolonczolás tárgyában.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 153.p. 86.sz.jegyzet

1899

105 711/1899.BM.r. a kitolonczolás tárgyában.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 153.p. 86.sz.jegyzet

1900

1899/1900.HM.r. Szervi határozványok a császári és királyi testőrségek számára.

CSAPÓ Csaba — PARÁDI József. Az államfő magyarországi védelme az Osztrák-Magyar Monarchiában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 27-34.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 33.p. 29.sz.jegyzet + 31.sz.jegyzet + 32.sz.jegyzet + 33.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 105-119.p. A ttanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 111.p.28.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 159.p. 14.sz.jegyzet + 17.sz.jegyzet + 18.sz.jegyzet + 19.sz.jegyzet.

1901

88 358/1901.BM.r. a kitolonczozás tárgyában.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 153.p. 86.sz.jegyzet.

1903

15 587/1903.BM.r. a 64 573/1901.BM.kr. a hangversenyek, mutatványok és hasonló rendezvények engedélyezése tárgyában rendelet módosításáról.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 153.p. 91.sz.jegyzet + 92.sz.jegyzet.

1904

55 154/1904.BM.kr. strájkok idején az állami kényszer alkalmaása tárgyában.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 153.p. 97.sz.jegyzet.

1905

5692/1905.ME.r. a határrendőrségről szóló 1903/VIII. tc. életbe léptetéséről.

PARÁDI József: A dualista Magyarország határőrizete a migráció tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 66-80.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 74.p.27.sz.jegyzet.

91 000/1905.BM.kr. a határrendőrségről szóló 1903/VIII.tc. életbe léptetésének a végrehajtásáról**.**

PARÁDI József: A dualista Magyarország határőrizete a migráció tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 66-80.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 74.p.28.sz.jegyzet.

1909

65 000/1909.BM.r. a rendőri büntető eljárásra vonatkozó egységes szabályzat kibocsátásáról.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 153.p. 76.sz.jegyzet.

1911

1789/1911.HM.kr. a Magyar Királyi Koronaőrség szervezeti és szolgálati szabályzata.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 159.p. 10.sz.jegyzet.

1912

58 320/1912.BM.kr. a határrendőri külszolgálat ellátása a határrendőrségi őrségek megszűntetésével.

PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 81-104.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 96.p. 60.sz.jegyzet ; 97.p. 69.sz.jegyszet + 72.

1913

7430/1913.BM.r. a gyülekezési jog gyakorlásáról. Magyarországi Rendeletek Tára, XLVII.évf. (1913) 1.sz. 1298-1301.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 37.sz. jegyzet.

1914

3009/1914.BM.kr. a hadviselés érdekében felügyelet alá helyezendőkkel, vagy lakóhelyükről eltávolítandókkal szemben követendő eljárás tárgyában.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 153.p. 103.sz.jegyzet.

4 220/1914.BM.r. a polgári őrsereg szervezése tárgyában.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 107.sz.jegyzet + 108.sz.jegyzet.

5481/1914.ME.r. a politikai gyűlések tartásának tiltása tárgyában. *Magyarországi Rendeletek Tára,* XLVIII.évf. (1914) 1.sz. 1428.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 36.sz. jegyzet.

5735/1914.ME.r. a háború esetére szóló kivételes intézkedések tárgyában kiadott rendeletek hatályának kiterjesztéséről. *Magyarországi Rendeletek Tára,* XLVIII.évf. (1914) 1.sz. 1448-1449.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 37.sz. jegyzet.

1916

15 000/1916.BM.r. a czigány-rendészet tárgyában.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 153.p. 105.sz.jegyzet.

1917

26 970/1917.BM.kr. a katonai rendőrség tárgyában.

SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz. 141-157.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 109.sz.jegyzet.

1919

1919 *Paris Convention of 13th October 1919, Convention Relating to the Regulation of Aerial Navigation.* [Az 1919. X. 13-án Párizsban létrehozott nemzetközi egyezmény a légi irányítás szabályozásáról.] In League of Nations. Official Journal. [A Népszövetség Hivatalos Közlönye.] I.évf. (1920) 1.sz. London, Harrison & Sons. GB-ISSN 1019-343X.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 26.sz.jegyzet + 29.sz.jegyzet.

4/1919.MNK.korm.r. államrendőrség felállításáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LIII.évf. (1919) 1.sz. 622.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 193.p. 1.sz. jegyzet.

5 047/1919.ME.r. a rendőrség államosításáról.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 20.p. 42.sz.jegyzet + 44.sz.jegyzet.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.8..sz.jegyzet.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 38.sz.jegyzet.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 193.p. 3.sz. jegyzet + 8.sz.jegyzet ; 194.p. 16.sz.jegyzet + 19.sz.jegyzet + 24.sz.jegyzet.

5084/1919.ME.r. az egyesülési és gyülekezési jogról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LIII.évf. (1919) 1.sz. 729.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 35.sz.jegyzet + 41.sz.jegyzet.

6335/1919.ME.r. a szabadságjogok gyakorlásának biztosításáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LIII.évf. (1919) 1.sz. 938.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 63.sz.jegyzet.

19 142/1919.HM.r. átmeneti szervi határozványok a katonai körletparancsnokságok számára.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar

Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 171.p. 1.sz.jegyzet.

91 383/1919.BM.r. az állam biztonságára vagy a közrendre és közbiztonságra veszélyes, aggályos és gyanús, valamint gazdasági okokból káros egyének őrizetbevételéről. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LIII.évf. (1919) 1.sz. 1076.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 28.sz.jegyzet + 64.sz.jegyzet.

1920

4352/1920.BM.r. a budapesti főkapitánysághoz, valamennyi kerületi főkapitánysághoz és valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez, az állam biztonságára, vagy a társadalmi rend és béke szempontjából, valamint a közbiztonságra veszélyes, aggályos és gyanús, úgyszintén gazdasági okokból káros egyének rendőri felügyelet alá helyezéséről, őrizetbe vételéről és internálásáról. *Magyarországi Rendeletek Tára*, LIV.évf. (1920) 1.sz. 674-683.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 29.sz.jegyzet + 30.sz.jegyzet.

1921

5715/1921.ME.r. a Szövetségközi Ellenőrző Bizottság működéséről, jogairól és a velük való eljárásról.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33.p. 54.sz.jegyzet.

39 820/1921.BM.r. a Magyar Királyi Állami Rendőrség szervezetének és szolgálatának szabályozása. NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos (szerk.): *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye*. Budapest, 1926, Editor Kiadó. 225-274.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 193.p. 9.sz.jegyzet ; 194.p. 20.sz.jegyzet + 25.sz.jegyzet.

46 669/1921.BM. r. a Magyar Királyi Csendőrség és a Magyar Királyi Állami Rendőrség viszonyának rendezése tárgyában.
1. PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XVI. évf. (2008) 19. sz. 64-88.p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07.-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában”* című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 20.p. 43.sz.jegyzet + 55.sz.jegyzet.

1922

3000/1922.BM.r. az állam biztonságára, vagy a társadalmi rend és béke szempontjából, valamint a közbiztonságra veszélyes, aggályos és gyanús, úgyszintén gazdasági okokból káros egyének rendőri felügyelet alá helyezése, őrizetbe vétele és internálása tárgyában kiadott 4352/1920.BM. rendelet módosításáról és kiegészítéséről. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LVI.évf. (1922) 1.sz. 221-222.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 29.sz.jegyzet.

77 000/1922.BM.r. az egyesületi alapszabályok általános kellékeiről. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LVI.évf. (1922) 1.sz. 233-240.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar*

rendvédelemben" című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 42.sz.jegyzet.

122 295/1922.BM.r. az 1922/XIV.tc. a Magyar Királyi Folyamőrség szervezéséről, létszámának, kiegészítési módjának és felfegyverzésének megállapításáról szóló törvény megvalósítása tárgyában.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33.p. 47.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 150.p. 40.sz.jegyzet + 44.sz.jegyzet + 45.sz.jegyzet.

1923

6189/1923.BM.r. az adománygyűjtések szabályozásáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LVII.évf. (1923) 1.sz. 423-427.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 52.sz.jegyzet.

8 270/1923.ME.r. a Magyar Királyi Folyamőrség hatáskörének megállapítása tárgyában.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33.p. 47.sz.jegyzet

1924

45 179/1924.KM.r. a Magyar Királyi Légügyi Hivatal felállításáról, szervezetének és hatáskörének megállapításáról.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33.p. 67.sz.jegyzet

81 000/1924.BM.r. a könyöradomány gyűjtése (koldulás) szabályozás*áról. Magyarországi Rendeletek Tára,* LVIII.évf. (1924) 1.sz. 399-401.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 53.sz.jegyzet.

1925

4132/1925.BM.kr. a katonai karhatalom igénybe vételéről és alkalmazásáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LIX.évf. (1925) 1.sz. 275-285.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 11.sz.jegyzet + 12.sz.jegyzet + 13.sz.jegyzet + 14.sz.jegyzet.

157 570/1925.BM.kr. a csendőrség alkalmazása városok területén.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 20.p. 40.sz.jegyzet.

1926

74 937/1926.BM.kr. a Magyar Királyi Állami Rendőrség területén működő csendőrség viszonya a rendőrhatósághoz.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 20.p. 40.sz.jegyzet + 47.sz.jegyzet + 48.sz.jegyzet + 49.sz.jegyzet + 50.sz.jegyzet +51.s.zjegyzet + 52.sz.jegyzet + 53.szjegyzet + 54.sz.jegyzet + 62.sz.jegyzet.

153 210/1926.BM.kr. az adománygyűjtési engedélyek korlátozásáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LX.évf. (1926) 1.sz. 274.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 54.sz.jegyzet.

160 100/1926.BM.kr. a prostitúció tárgyában. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXI.évf. (1927) 1.sz. 187-198.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 58.sz.jegyzet.

1927

151 000/1927.BM.kr. a közerkölcsiség védelméről. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXI.évf. (1927) 1.sz. 185-187.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 56.sz.jegyzet + 57.sz.jegyzet.

1929

250 000/1929.BM.r. a közúti közlekedés rendjének és a közutakon a közrend fenntartásának szabályozása. *Rendeletek Tára,* LXIII.évf. (1929) I.füzet. 1278-1401.p.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97.p. 12.sz.jegyzet.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 61.sz.jegyzet.

1930

60 374/1930.BM.kr. a Magyar Királyi Csendőrség és rendőrség közbiztonsági szolgálati viszonyának szabályozásáról.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 20.p. 40.sz.jegyzet + 47.sz.jegyzet + 556.sz.jegyzet + 57.sz.jegyzet + 58.sz.jegyzet + 59.sz.jegyzet + 60.sz.jegyzet + 61.sz.jegyzet + 62.sz.jegyzet.

71 464/1930.BM.r. a csendőrségi nyomozó szolgálat létrehozása tárgyában.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 32.p. 8.sz.jegyzet

1931

6 500/1931.ME.r. a m.kir rendőrség szervezeti változásairól.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.9.sz.jegyzet.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 193.p. 5.sz.jegyzet.

1933

115 000/1933.KM.r. a külföldi légijáróművek közlekedéséről.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p. 33.p. 69.sz.jegyzet.

1936

167 800/1936.BM.r. az adománygyűjtés korlátozásáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXX.évf. (1936) 1.sz. 92-93.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 193.p. 52.sz.jegyzet.

172 000/1936.BM.r. a könyöradománygyűjtésnek, koldulásnak, továbbá a munkaképtelen szegények és munkanélküli ínségesek támogatásának szabályozásáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXX.évf. (1936) 1.sz. 760-765.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 55.sz.jegyzet.

178 300/1936.BM.r. a prostitúcióról szóló 160 100/1926.B.M. számú rendelet egyes rendelkezéseinek kiegészítéséről és módosításáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXX.évf. (1936) 1.sz. 948-949.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 58.sz.jegyzet.

1937

181 000/1937.BM.kr. az egyesületek működésének fokozottabb felügyeletéről és ellenőrzéséről. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXXII.évf. (1938) I.füzet. 429-432.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 43.sz.jegyzet.

181 001/1937.BM.kr. újabb egyesületek korlátozásáról és a felesleges egyesületek megszűntetéséről. *Magyarországi Rendeletek tára,* LXXII.évf. (1938) I.füzet. 432-434.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 43.sz.jegyzet.

1939

8110/1939.ME.r. az egyesülési jog szabályozásáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXXIII.évf. (1939) 1.sz. 1267-1268.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 47.sz.jegyzet.

8120/1939.ME.r. a gyülekezési jog korlátozásáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXXIII.évf. (1939) 1.sz. 1268.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 194.p. 39.sz.jegyzet.

1944

2300/1944.ME.r. a m.kir. rendőrség átszervezéséről. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXXVIII.évf. (1944) 1.sz. 1063-1065.p.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 193.p. 7.sz.jegyzet.

27 054/1944.BM.r. A csendőrség fegyverhasználati jogának kiterjesztése tárgyában.

FORRÓ János: A rendvédelmi szervezetek sajátos tevékenysége háborús helyzetben Fejér vármegyében 1944 őszétől 1945 tavaszáig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 35-43.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 41.p. 8.sz.jegyzet.

30 782/1944.BM.r. A Nemzeti Számonkérés Szervezetének tárgyában.

FORRÓ János: A rendvédelmi szervezetek sajátos tevékenysége háborús helyzetben Fejér vármegyében 1944 őszétől 1945 tavaszáig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 35-43.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 41.p. 11.sz.jegyzet.

100 482/1944.HM.r. A tábori biztonsági szolgálat szervezése tárgyában.

FORRÓ János: A rendvédelmi szervezetek sajátos tevékenysége háborús helyzetben Fejér vármegyében 1944 őszétől 1945 tavaszáig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 35-43.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 41.p. 10.sz.jegyzet.

1945

1690/1945.ME.r. a csendőrség feloszlatásáról és az államrendőrség megszervezéséről.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.15.sz.jegyzet.

1 700/1945.ME.r. a Magyar Államrendőrség felállításáról.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 54.p. 9.sz.jegyzet + 10.sz.jegyzet.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.16.sz.jegyzet.

4340/1945.ME.r. az útlevélügy újabb szabályozásáról.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 35.sz.jegyzet + 36.sz.jegyzet.

1946

533.900/1946. BM. r. az államháztartás egyensúlyi helyzetének rendbehozása érdekében az államrendőrség kebelében végrehajtandó változásokról szóló 10.060/1946. M. E. sz. rendelet 1. §-ában foglalt rendelkezések végrehajtása.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Buda-

pesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 54.p. 12.sz.jegyzet.

5000/1946. ME. r. 5 000/1946.ME.r. az államháztartás egyensúlyának helyreállítása érdekében szükséges egyes rendelkezések tárgyában.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 6.sz.jegyzet.

6 129 953/1946.BM.r. az útlevélügyről.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 38.sz.jegyzet.

1948

12 030/1948.Korm.r. az Állami Határügyi Bizottság felállításáról, szervezetéről és feladatköréről.

SUBA János: Szovjetunió és Magyarország közötti határvonal kitűzése 1947-1949. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz.120-132.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 126.p. 9.sz.jegyzet.

12 340/1948.Korm.r. az Állami Határügyi Bizottság felállításáról, szervezetéről és feladatköréről szóló 12 030/1948.Korm.r. módosítása.

SUBA János: Szovjetunió és Magyarország közötti határvonal kitűzése 1947-1949. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz.120-132.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 126.p. 9.sz.jegyzet.

288 009/1948. BM. r. a rendőrség államvédelmi osztálya középfokú hatósági szervezetének megállapítása és elnevezésének megváltoztatása.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 17.sz.jegyzet + 18.sz.jegyzet.

1949

4 353/1949.MT.r. az Államvédelmi Hatóság létrehozásáról.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 19.sz.jegyzet.

1950

250/1950.MT.r. Állami Határügyi Bizottság megszűnése

SUBA János: Szovjetunió és Magyarország közötti határvonal kitűzése 1947-1949. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII. évf. (2012) 26. sz.120-132.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 126.p. 10.sz.jegyzet.

1955

1955/28.tvr. a fegyveres erők és fegyveres testületek ellenőrzéséről.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 54.p. 20.sz.jegyzet ; 21.sz.jegyzet.

1964

1964/19.tvr. a nemzetközi légifuvarozásra vonatkozó egyes jogszabályok egyesítése tárgyában Varsóban, 1929.X.12-én aláírt egyezmény módosításáról Hágában, 1955. évi szeptember 28-án kelt jegyzőkönyv kihirdetéséről. *Magyar Közlöny,* XXI.évf. (1965) 21.sz. HU-ISSN 2063-0379. (2013.VIII.28-án hatályos szöveg alapján.)

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 28.sz.jegyzet.

1971

1971/24.tvr. a légijárművek fedélzetén elkövetett bűncselekményekről szóló Tokióban, az 1963. évi szeptember hó 14. napján kelt Egyezmény kihírdetéséről. *Magyar Közlöny,* XXVII.évf. (1971) HU-ISSN 2063-0379. (2013.VIII.28-án hatályos szöveg alapján.)

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 31.sz.jegyzet.

1971/25.tvr. a nemzetközi polgári repülésről Chicagoban, az 1944. évi december hó 7. napján aláírt Egyezmény és az annak módosításáról szóló jegyzőkönyvnek kihírdetéséről. *Magyar Közlöny,* XXVII.évf. (1971) HU-ISSN 2063-0379. (2013.VIII.28-án hatályos szöveg alapján.)

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 184.p. 30.sz.jegyzet.

1976

1976/8.tvr. az Egyesült Nemzetek Közössége XXI. ülésszakán, 1996. december 16.-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egységokmánya kihirdetéséről.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 55.p. 55.sz.jegyzet.

1990

26/1990 (II.14.) MT.r. a Nemzetbiztonsági feladatok ellátásának átmeneti szabályozásáról.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 45.p.24.sz.jegyzet.

1994

147/1994.korm.r. a belügyminiszter feladat- és hatásköréről.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 54.p. 8.sz.jegyzet.

NAGY Ákos Péter: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000-2010. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz.59-65.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 63.p. 2.sz.jegyzet ; 64.p. 29.sz.jegyzet.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 137.p. 5.sz.jegyzet.

1995

49/1995.Korm.r. a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatáról.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 137.p. 2.sz.jegyzet.

1996

140/1996 (VIII.31.) kom.r. a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996/XLIII.tv. végrehajtásáról.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p.29.sz.jegyzet.

1997

1/1997 (II.27.) TNM.r. a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjai szolgálati viszonyának létesítéséről, tartalmáról és megszűntetéséről.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p.29.sz.jegyzet.

1999

5/1999 (X.27) TNM.r. a szolgálati fegyvernek a polgári nemzetbiztonsági szolgálatoknál történő rendszeresítéséről, viseléséről, használatáról és tárolásáról.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p.29.sz.jegyzet.

2002

4/2002 (I.30.) BM-PM.r. a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ jogállásáról, részletes feladat- és hatásköréről, valamint a magyar bűnüldöző hatóságok és az Európai Rendőrségi Hivatal közötti nemzetközi együttműködésről szóló együttes rendelet.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 138.p. 28.sz.jegyzet.

2003

7/2003 (VI.27.) MeHVM-IM.r. a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjai által elkövetett katonai vétségek parancsnoki nyomozásáról.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p.29.sz.jegyzet.

2004

180/2004 (V.26.) korm.r. az elektronikus hírközlési feladatokat ellátó szervezetek és a titkos információgyűjtésre, illetve titkos adatgyűjtésre felhatalmazott szervezetek együttműködésének rendjéről.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p.29.sz.jegyzet.

293/2011.korm.r. a Nemzeti Védelmi Szolgálatról.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 137.p. 1.sz.jegyzet.

Utasítások, határozatok, parancsok

1891

5 043/1891.ME.r. határőrizeti utasítás.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 149.p. 19.sz.jegyzet.

1956

17/1956.BM.ut. a fegyveres erők és fegyveres testületek ellenőrzéséről.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 54.p. 20.sz.jegyzet.

24/1956.BM.pcs. a BM Határőrség és a Belső Karhatalom átszervezéséről.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 54.p. 25.sz.jegyzet.

6007/1956.MT.hat. a fegyveres erők és a belügyminisztérium testületeinek állami ellenőrzéséről.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 54.p. 2.sz.jegyzet + 15.sz.jegyzet + 16.sz.jegyzet + 17.sz.jegyzet + 18.sz.jegyzet + 19.sz.jegyzet + 20.sz.jegyzet.

3240/1956.MT.hat.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 39.sz.jegyzet.

3241/1956.MT.hat.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 39.sz.jegyzet.

10-1070/1956.BM.ut.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 40.sz.jegyzet.

1957

1957. január 29. MSZMP hat. A polgári fegyveres karhatalom létrehozásáról.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 54.p.23.sz.jegyzet.

1958

4/1958.BM.pcs a BM politikai nyomozó és bűnügyi szervei részéről a belügyi beosztásokkal szembeni operatív feldolgozás szabályozása

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 54.p. 25.sz.jegyzet.

28/1958.BM.H.ut. a BM Fegyelmi Osztály felállításáról.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 54.p. 3.sz.jegyzet + 25.sz.jegyzet + 26.sz.jegyzet + 27.sz.jegyzet.

33/1958.BM.pcs. a BM állambiztonsági szerve ügynöki munkájának az alapelvei.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 54.p. 31.sz.jegyzet.

1959

8/1959.BM.pcs. a belső elhárító csoport létrehozásáról.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 54.p. 4.sz.jegyzet + 30.sz.jegyzet + 38.sz.jegyzet.

1960

003/1960.BM.pcs. a 10-290/1959.BM. belső elhárító csoport ügyrendjéhez

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 54.p. 38.sz.jegyzet.

1972

008/1972.BM.pcs. a BM Belbiztonsági Osztály hatásköréről és feladatáról.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 54.p. 6.sz.jegyzet ; 55.p. 59.sz.jegyzet + 60.sz.jegyzet + 61.sz.jegyzet + 65.sz.jegyzet + 66.sz.jegyzet + 68.sz.jegyzet + 69.sz.jegyzet + 75.sz.jegyzet + 79.sz.jegyzet.

1981

211-11/1981.BM.”M” és szervezési csoportfőnökség, a BM. belbiztonsági osztályvezető közös intézkedése. A megyei rendőr-főkapitányságokon szolgálatot teljesítő belbiztonsági tisztek rendkívüli időszaki feladatairól.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 55.p. 64.sz.jegyzet.

1983

24/1983.BM.pcs. a 008/1972.BM.pcs. a belbiztonsági osztály hatásköreiről és feladatairól módosítása.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 55.p. 61.sz.jegyzet + 62.sz.jegyzet.

1987

I/1987.BM.ÁT.pcs. a BM. Belbiztonsági Osztály hálózati munkájáról.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 55.p. 63.sz.jegyzet.

1990

20/1990.BM.ut. a titkos információgyűjtésről.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 56.p. 109.sz.jegyzet.

NAGY Ákos Péter: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000-2010. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz.59-65.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 64.p. 8.sz.jegyzet.

21/1990.BM.ut. a titkos információgyűjtésről.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 56.p. 109.sz.jegyzet.

NAGY Ákos Péter: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000-2010. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz.59-65.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 64.p. 8.sz.jegyzet.

26/1990.MT.r. a nemzetbiztonsági feladatok ellátásának átmeneti szabá-lyozásáról.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 54.p. 7.sz.jegyzet.

29/1990.OGY.hat. a BM belső biztonsági szolgálatának tevékenységéről.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-

történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 54.p. 7.sz.jegyzet ; 56.p. 94.sz.jegyzet + 95.sz.jegyzet.

1991

12/1991.BM.ut. az ORFK Biztonsági Főosztály hatásköréről és illetékességéről.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 54.p. 7.sz.jegyzet ; 56.p. 98.sz.jegyzet.

NAGY Ákos Péter: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000-2010. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz.59-65.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 64.p. 8.sz.jegyzet.

37/1991.BM.ut. a belügyminisztérium szervezeti és működési szabályzatá-nak kiadásáról.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 56.p. 103.sz.jegyzet.

NAGY Ákos Péter: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000-2010. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz.59-65.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 64.p. 8.sz.jegyzet.

1992

7/1992.ORFK. Bizt.Főoszt.int. a 13/1992.ORFK.utasításban foglaltak meg-valósításának normatíváiról.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 56.p. 97.sz.jegyzet + 111.sz.jegyzet.

10-19/2/1992.BM-IM-PM.ut. a bűncselekmények megelőzéséről.

NAGY Ákos Péter: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000-2010. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz.59-65.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 64.p. 8.sz.jegyzet.

13/1992.ORFK.ut. a különleges titkosszolgálati eszközök és módszerek át-meneti szabályozásának végrehajtása tárgyában.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 56.p. 97.sz.jegyzet.

25/1992.BM.ut. az ORFK Biztonsági Főosztály ügyrendjéről.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 56.p. 101.sz.jegyzet.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmé-*

ben" című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 54.p. 7.sz.jegyzet ; 56.p. 100.sz.jegyzet + 102.sz.jegyzet + 104.sz.jegyzet + 105.sz.jegyzet + 112.sz.jegyzet.

NAGY Ákos Péter: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000-2010. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz.59-65.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 64.p. 8.sz.jegyzet.

1995

18/1995. BM.ut. a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának ügyrendje.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 137.p. 8.sz.jegyzet.

1999

1/1999. (II. 24.) AB.hat. az úgynevezett „Maffia törvény" alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványról szóló határozat.

NAGY Ákos Péter: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000-2010. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz.59-65.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 64.p. 11.sz.jegyzet + 13.sz.jegyzet.

2000

2/2000.BM.ut. a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata ügyrendjének módosításáról.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 138.p. 29.sz.jegyzet + 31.sz.jegyzet.

2006

2006/960. Európai Tanács. IT. határozata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 137.p. 20.sz.jegyzet.

2008

2008/852. Európai Tanács. IB. határozata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 138.p. 47.sz.jegyzet + 51.sz.jegyzet.

INDEX NOMINUM

A-Á

II. ANDRÁS (1176-1235) Árpád-házi magyar király (1205-1235) III. Béla magyar király és Chatillon Anna gyermeke. I. Szt. Istvántól számítva a 18. Árpád-házi király. 1222-ben született dekrétuma az Aranybula a magyar történelmi alkotmány legfontosabb törvényei közé tartozik, amely megalapozta a nemesi vármegyét is.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ANDRÁSSY család csíkszentkirályi és krasznahorkai ősi székely család, mely eredetét a magyarok visszatértekor az egyik magyar vézérig Andorásig vezeti vissza. A család egyik előnevét *János Zsigmond* 1569. évi csíkszentimre és csíkszentkirályi birtokadományára, a másik előnevét pedig az 1585. évi Krasznahorka várának birtokadományra lehet visszavezetni. Az ANDRÁSSY család egy-egy része a RÁKÓCZI szabadságharc alatt mind a kuruc, mind a labanc oldalon részt vett a harcokban. Ekkor szakadt a család betléri és monoki ágakra, később mind a két ág grófi rangot kapott. A betléri ágnak leszármazotta volt ANDRÁSSY Gyula gróf, aki az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharc leverése után emigrációba kényszerült, majd az 1867-es kiegyezés előkészítésében és létrehozásában jelentős szerepet vállalt. Ő volt a kiegyezés utáni magyar kormány első miniszterelnöke (1867.II.17. – 1871.XI.14.) majd az Osztrák Magyar Monarchia első magyar közös külügyminisztere (1871.XI.14.-1879.X.8.)

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ANDRÁSSYNÉ Végh Marietta 1858.I.13-án a kajászószentpéteri kastélyában rablóbanda kifosztotta, melynek során a kastély értéktárgyait és 3000 forint készpénzt eltulajdonított.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ANDREJEV őrnagy az orosz hadsereg vezérkara rejtjelző irodájának főnöke az I. világháborúban.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ANTALL József Tihamér (Pestújhely, 1932. április 8. - Budapest, 1993. december 12.) Magyarország 1989-es rendszerváltás utáni elsőminiszterelnöke)

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

AREYZAGA János Fejér vármegye török megszállás alóli felszabadítása nyomán a vármegye területén katonai közigazgatást vezettek be 1688 és 1690 között, melynek a parancsnoka AREYZAGA János ezredes volt.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ARTNER Kálmán ezredes Budapest rendvédelmének elősegítése érdekében 1919 őszén — a megszálló román hadsereg kivonulása után 5795 fős karhatalmi alakulatot hozott létre.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

ÁCS Ferenc A belügyminisztérium személyügyi osztályának vezetője 1953-ban és a belügyminisztérium kollégiumának tagja.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ÁRPÁD-ház A honfoglaló ÁRPÁD vezér fiúági leszármazottai tartoztak az ÁRPÁD-házba, közülük kerültek ki a Magyar Királyság királyai a fiúági kihalásáig.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

B

BACH Alexander báró (Loosdorf [Alsóausztria] 1813. január 4. – Unterwaltersdorf [Bécsújhely mellett] 1893. november 3.) Osztrák ügyvéd. Belügyminiszter-helyettes, majd belügyminiszter 1849. VI. 28. – 1859. VIII. 21.-éig. Nevéhez fűződik az úgynevezett „Bach-korszak", amely a polgári fejlődés számára ugyan utat nyitott, azonban a magyar nemzet megsemmisítésére törekedett. Bach a neoabszolutista rendszer egyik fő irányítója volt, amely a központosítást oly módon hajtotta végre, hogy eltörölte a magyar nyelv állami használatát, általában a kultúrából száműzte a magyarnyelvűséget. Nem csupán Magyarország önállóságát törölték el, hanem még Magyarország létét is tagadva területét 5 kormányzóságra osztva igazgatták a Kárpát-medence térségét. A kollaboráns hivatalnoki kart Bach egyenruhában járatta, melyhez díszkard is járt, őket nevezték „Bach huszároknak".

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BACON Roger (Anglia, Ilchester 1214 – Anglia, Oxford 1294) középkori angol gondolkodó, filozófus, ferences rendi szerzetesként az Oxfordi Egyetemen tanított.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BALÁZS Béla őrnagy a belügyminisztéium vizsgálati osztályának a vezetője és a belügyminisztérium kollégiumának a tagja 1953-ban.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BATA István vezérezredes (Tura, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye 1910. III. 5. - Budapest, 1982. VIII. 17.) Villamoskalauz, BESZKÁRT pártitkár, vezérezredes. Honvédelmi miniszter 1953. VII. 4.-től 1956. X. 24.-ig.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BERECZ Béla vezérőrnagy a belügyminisztérium anyagi és technikai főosztály vezetője és a belügyminisztérium kollégiumának tagja 1953-ban.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BERNÁTSKY Kornél 1919. VIII. 8.-án a Dunántúlra vonuló nemzeti hadsereg parancsnoka, egyben az 1919.VIII.7-én elrendelt országos toborzás vezetője.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dr. BOLCSIK Zoltán r.ddtbk. 2010. szeptemberében a Rendvédelmi Szervek Védelmi szolgálatát képviselte a bécsi Nemzetközi Antikorrupciós akadémia megnyító konferenciáján.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BÓNÉ Géza 1883-ban Fejér vármegye alispánja.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BÖHM Vilmos (Budapest, 1880.I.6. – Stockholm 1949.VIII.12.) Műszerész, pártfunkcionárius, a tiszántúli Vörös Hadsereg főparancsnoka, 1945-ig emigrációban. Stockholmi magyar követ 1946 vége – 1949.I.13. Osloi magyar követ is 1948.I.31. – 1949.I.13. és koppenhágai magyar követ 1948.III.3. – 1949.I.13.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

C-Cs

CHURCHILL Sir Winston Leonard Spencer (Woodstock, Oxfordshire 1874. november 30. - London, 1965. január 24.) brit politikus, miniszterelnök 1940–1945 és 1951–1955 között.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CSAPÓ Andor áv.alezredes az úgynevezett „útlevél-üzérkedés" egyik kulcsfigurája 1947 és 1949 között.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CSEKEY István Jogtudós a két világháború közötti Magyar Királyságban.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CLAUSEWITZ Karl Gottlieb von (1780-1831) porosz katona, hadtörténész , katonai teoretikus.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CSERMANEK János [KÁDÁR János] (Fiume, 1912 — Budapest, 1989. VII. 6.) Kommunista politikus. 1948 és 1950 között belügyminiszter. 1952 és 1954 között egy koncepciós pert követően börtönbe zárták. Az 1956-os forradalom alatt részt vett Nagy Imre kormányában, de november 4-én átállt a szovjetekhez, akik a visszaállított kommunista diktatúra vezetőjévé tették. 1956 novembere és 1988 májusa között az MSZMP első titkáraként, később pedig főtitkáraként megkérdőjelezhetetlenül Magyarország első emberének számított. Kétszer volt miniszterelnök.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CSONKA János A teljes egészében magyar gyártmányú Méray-motorkerékpárok tervezője a XX. század 1920-1930-as éveiben.

HEGEDŰS Ernő:A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

D

DAIDALOSZ A közel 5000 éves görög mítosz szerint fiával IKAROSSZal, Kréta királya elől menekülve siklószárnyakkal kíséreltek meg átjutni a szárazföldre. DAIDALOSZ átjutott a kontinensre, fia IKAROSZ azonban a repülés során életét vesztette.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

DEÁK Kálmán a Magyar Királyi Csendőrség rádiófigyelő csoportjának a tagja.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

DÉKÁN István ezredes belügyminisztérium kollégiumának tagja 1953-ban.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

DICKMANN százados Nyugat-afrikai Kamerun német gyarmat Landesschutztruppe (Gyarmati Rendőrség) vezetője az I. világháború előtt.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

DZSUGASVILI Joszif Viszarionovics [SZTALIN] (Gori, 1879 – Moszkva, 1953), az SZKP KB főtitkára, a Szovjetunió vezetője (1924–1953)

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

E-É

EISENBERGER Benjámin [PÉTER Gábor] (Újfehértó, 1906 – Budapest, 1993) Szabó, áv.altbgy. a Budapesti Rendőrfőkapitányság Politikai Rendészeti Osztályának vezetője, majd az Államvédelmi Osztály, majd az Államvédelmi Hatóság vezetője 1952-ig.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dr. ELEK Tibor alezredes 1948-ban a Magyar Dolgozók Pártja katonai osztályának a vezetője.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERASMUS Lásd GERRITSOON Herasmus

ERB Gusztáv [1923.VI.17- vitéz HENNYEY Gusztáv (Kolozsvár, 1888.IX.25. – München, 1977.VI.14.)] Katonatiszt. Legmagasabb rendfokozata vezérezredes. 1938-ban a VKF-2 osztály utolsó vezetője.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ESZTERHÁZY Ferenc Fejér vármegye első főispánja az 1688 és 1692 közötti katonai közigazgatást követően.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

F

FARKAS Mihály Lásd LŐWY Hermann.

FERDINÁNDY Gyula (Kassa, 1873.VI.1. – Szikszó, Abaúj-Torna vármegye 1960.I.16.) Megyei tisztviselő, jogakadémiai tanár. Igazságügyminiszter 1920.III.15.-1920.VII.19. , Belügyminiszter 1920.VII.19.-1921.II.19.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Ferenc József (Bécs, 1830. VIII. 18. — Bécs, 1916. XI. 21.) Született osztrák főherceg, 1867-től haláláig Magyarország megkoronázott apostoli királya. A Habsburg Monarchia leghosszabb ideig (68 évig) uralkodó tagja.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FÖLDY Lajos vezérkari ezredes a Katonapolitikai osztály elhárító alosztályának a vezetője 1946-ban.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dr. FRANKBERGER Ferenc (Lengyeltóti, 1958. június 16 – Balatonboglár 2011. április 24.) Rendőrtiszt. Legmagasabb rendfokozata dandártábornok. Legmagasabb beosztása a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának vezetője.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FRIEDRICH István (Malacka, Pozsony vm., 1883. VII. 1. — Vác, 1951. ?) Gépészmérnök, gyáros, politikus, megbízva a miniszterelnökség ideiglenes vezetésével 1919. VIII. 7. – 1919. VIII. 15., miniszterelnök 1919. VIII. 15. – 1919. XI. 24., kereskedelemügyi miniszter 1919. VIII. 15. – 1919. VIII. 17., belügyminiszter 1919. VIII. 27. – 1919. IX. 11., hadügyminiszter 1919. XI. 24. – 1920. III. 15.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

G-Gy

GAZDIK Gyula alezredes a belügyminisztérium hírszerző osztályának vezetője és a belügyminisztérium kollégiumának a tagja.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

GERŐ Ernő Lásd SINGER Ernő.

GERRITSOON Herasmus (Rotterdam, Hollandia 1466. X. 27. – Bázel, Svájc 1536. VII. 12.) Ágoston-rendi kanonok, filozófus.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

GÖMBÖS Gyula (Murga, Tolna vármegye 1886.XII.26. – München, Németország 1936.X.6.) Katonatiszt. Zágrábi katonai attasé. Honvédelmi minisztériumi államtitkár 1928.IX.5. – 1928.X.10. , honvédelmi miniszter 1929.X.10. – 1936.IX.2. , miniszterelnök 1932.X.1. – 1936.X.6. , külügyminiszter 1933.I.7. – 1933.II.4.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

GÖRGÉNYI Dániel vezérőrnagy a honvéd műszaki csapatok parancsnoka 1949-ben.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

de GROOT Huig (Delft, 1583.IV.10. – Rostock, 1645.VIII.28.) Németalföldi, jogász, a modern kori nemzetközi jog egyik előfutára. Fő művei: *De iure belli ac pacis libri tres.* [A háború és béke jogáról] és a *Mare Liberum* [A szabad tengerekről].

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

GROTIUS Hugó Lásd de GROOT Huig.

GYÖRE József ezredes belügyminisztérium kollégiumának tagja 1953-ban.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

H

HABSBURG-ház (majd a HABSBURG-LOTHARINGIAI-ház), Közép-Európa több országának– így Magyarország és az osztrák tartományok – uralkodóit adó család.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

vitéz HAISER István (Pancsova, 1896.VIII.29. – Passaic, 1969.X.15.) Katonatiszt. Legmagasabb rendfokozata altábornagy. A II. világháború után angol internálását követően a budapesti népbíróság 12 év fegyházra és 10 évre politikai jogaitól való megfosztásra ítélte. 1956 októberében szabadult és az Egyesült Államokba emigrált.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HAUBRICH József (Detta, Temes vármegye, 1888.XI.9. – Szovjetunió, 1938. ?) Vasöntő, szociáldemokrata politikus. 1919-ben a IV. hadtest és Budapest katonai parancsnoka, majd hadsereg-főparancsnok. Kereskedelemügyi Népbiztoshelyedttes 1919.III.21.-1919.IV.3. , az öt hadügyi népbiztos egyike 1919.IV.3.-1919.VI.24. , a központi munkástanács által megbízott hadügyminiszter 1919.VIII.1.-1919.VIII.6.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

vitéz HENNYEY Gusztáv Lásd ERB Gusztáv

HINDENBURG Paul Ludwig Hans Anton von Beneckendorff und von, (Posen, Németország, 1847.X.2. – Neudeck, Németország, 1934.VIII.2.) Német tábornok., a weimari köztársaság elnöke.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HORN Gyula (Budapest, 1932 –), külügyminiszter (1989), miniszterelnök (1994–1998), az MDP, majd MSzMP tagja, majd 1985-től az MSzMP KB tagja, az MSzP egyik alapítója 1989-ben.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HORTHY Miklós nagybányai vitéz. altengernagy, Magyarország kormányzója (Kenderes 1868. VI. 18. — Estoril, Portugália 1957. II. 9.)

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

von HÖTZENDORF, Conrad Franz (Penzing, Ausztria 1852.XI.11. – Bad Mergentheim, Németország 1925.VIII.25.) Osztrák katonatiszt. Számos katonai szakkönyv szerzője. 1906-1911 és 1912-1917 között az Osztrák-Magyar Monarchia vezérkari főnöke, mely tisztségből 1917-ben bekövetkezett leváltásakor az uralkodó a Mária Terézia Katonai Érdemrenddel tüntette ki.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HRANILOVICS-CVETASSIN Oskar ezredes az Osztrák-Magyar Monarchia hadsereg-főparancsnoksága számára a világháború kitörésekor felállított hírszerző osztály első pariancsnoka.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

I

IKAROSZ A közel 5000 éves görög mítosz szerint fiával IKAROSSZal, Kréta királya elől menekülve siklószárnyakkal kíséreltek meg átjutni a szárazföldre. DAIDALOSZ átjutott a kontinensre, fia IKAROSZ azonban a repülés során életét vesztette.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ILLY Gusztáv vezérkari ezredes 1946-ban a honvédelmi minisztérium személyügyi osztályának vezetője, 1948-ban a honvédelmi minisztérium kiképzési csoportfőnöke.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

I. szent István [Vajk] (Esztergom, 967. – Esztergom, 1038.VIII.15.) A keresztény Magyar Királyság megalapítója, az első római katolikus magyar király.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

J

JÁNOSSY Ferenc alezredes A honvédelmi minisztérium nevelési osztályának a vezetője 1946-ban.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

K

KAJLI József, ávh. ezredes, az ÁVH Határőr és Belső Karhatalom parancsnoka (1949).

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KÁDÁR János Lásd CSERMANEK János.

KÁROLYI Mihály gróf (Budapest 1875.III.04. — Vemce Franciaország 1955.III.19.) nagybirtokos, a Függetlenségi Párt elnöke, a Nemzeti Tanács elnöke, miniszterelnök 1918. X. 31. – 1919. I. 11., az önálló magyar külügyminisztérium létrehozásáig a külügyek intézését végezte 1918. X. 31. – 1918. XI. 5., külügyminiszter 1918. XI. – 1919. I. 11., pénzügyminiszter 1918. X. 31. – 1918. XI. 25., hadügyminiszter 1918. XII. 12. – 1918. XII. 29., ideiglenes köztársasági elnök megbízva a külpolitika irányításával 1919. I. 11. – 1919. III. 21., rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter 1946. VIII. 7. – 1949. VI. 9., párizsi magyar követ 1947. VI. 14. – 1949. VI. 9., megbízva a brüsszeli és luxemburgi követség vezetésével 1949. I. 13. – 1949. VI. 9. Erélytelen személyisége jelentősen hozzájárult az I. világháború után Magyarország külső és belső pozícióinak gyengüléséhez.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KONDRATOV vezérőrnagy A magyarországi Szövetséges Ellenőrző Bizottság elnöke 1945-ben.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KORNIS Pál alezredes 1949-ben a párt összekötője a Katpollal. 1955–1957 a Tervhivatal munkatársa. 1960-1971 a Kiadói Főigazgatóság helyettes vezetője, majd nyugdíjazásáig a Kultúra Külkereskedelmi Vállalat vezetője.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KREUTNER Martin Az Európai Korrupcióellenes Kapcsolattartó Hálózat és az Európai Korrupciósellenes Partnerség szervezetek elnöke, aki 2010-ben látogatást tett a magyarországi Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatánál.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

vitéz KUDRICZY István Lásd HAISER István

L-Ly

LÁZÁR Pál csendőr őrnagy, a Magyar Királyi Csendőrség vasúti szárnyának első parancsnoka.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

LEDERER József [RÉVAI József] (Budapest, 1898 – Balatonaliga, 1959), KMP egyik alapítója (1918), MKP PB tagja (1949–).

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

LEHÁR Antal ezredes, báró Katonatiszt, az általa szervezett és vezetett legitimista haderő a Feldbach-i tiszti zászlóalj 1919.VIII.5-én lépte át a magyar-osztrák határt, főhadiszállását pedig Szombathelyen rendezte be. A magyarországi katonai közigazgatás újjászervezése nyomán Szombathelyen katonai körletparancsnokság felállítására került sor, amely többek között arra volt hivatott, hogy a Feldbach-i eredeti tiszti zászlóaljat magába integrálja. A szombathelyi katonai körletparancsnok vezetőjének báró LEHÁR Anatl ezredest nevezték ki, aki kezdetben együttműködöt HORTHY Miklóssal, majd a királypártiak táborát erősítette.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

I. Lipót (Bécs, 1640. VI. 9. – Bécs, 1705.V.5.) Magyarország királya (1655-1705) és Német-római császár (1657-1705)

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

LOSONCZY Farkas István Fejér vármegye területén 1704-1709 között működő kuruc vármegye alispánja.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

LŐWY Hermann, [FARKAS Mihály, mozgalmi neve: WOLF Mihály], (Abaújszántó, 1904 – Budapest, 1965) hadseregtábornok, MKP főtitkár-helyettese 1946-tól, honvédelmi miniszter (1948–1953), 1956-ban kizárták az MKP-ból.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

M

von MACKENSEN Ludwig Friedrich August (Hauslepnitz, Wittenberg megye, Poroszország, [ma Drossin, Szászország] 1849. XII. 6. — [Burghorn, ma Habighorst, Alsószászország] 1945. XI. 8.) német tábornagy, hadvezér. Miután Románia megtámadta Erdélyt MACKENSEN vezértábornagy megszervezte a bolgár, török, német és osztrák-magyar egységekből álló dunai hadsereget, amellyel elfoglalta Dobrudzsát a Duna-delta vidékét és szétverte a románok felmentésére érkező orosz csapatokat, valamint kiszorította erdélyből a román csapatokat, majd átkelve a Dunán elvágta a visszavonulók útját. Ezután Románia kapitulált MACKENSEN-t pedig kinevezték a megszállt Románia katonai kormányzójának. A központi hatalmak összeomlása után a MACKENSEN hadsereg német és osztrák egységei Magyarországon keresztül vonultak hazafelé. A fegyverszüneti egyezmény értelmében a túlbuzgó KÁROLYI Mihály utasítására a magyar lakosság körében népszerű MACKENSEN tábornagyot Budapesten letartóztatták és internálták. 1919. márciusában KÁROLYI átadta MACKENSEN-t az ENTENTE képviselőinek, akik a tábornagyot Szalonikibe internálták, majd 1919. decemberében visszaengedték Németországba.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

MADERSPACH Viktor százados az I. világháború időszakában az ellenséges területen a Havasalföldön végzett felderítő tevékenységet csoportjával, a román telefonvonalak lehallgatásával. Az íly módon megszerzett információkat az osztrák-magyar hadvezetés a nagyszebeni csatában eredményesen kamatoztatta.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

MAROSÁN György (Hosszúpályi Bihar vm. 1908. V. 15. – Budapest 1992. XII. 20.) pék, szociáldemokrata, majd kommunista pártfunkcionárius, könnyűipari miniszter 1949. VI. 11. – 1950. VIII. 4., minisztertanács elnökhelyettese 1956. VII. 30. – 1956. X. 24., a magyar forradalmi munkás-paraszt kormány tagja 1956. XI. 4. – 1957. V. 9., államminiszter 1957. V. 9. – 1960. I. 15., az elnöki tanács helyettes elnöke 1961. X. 7. – 1963. III.21.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

MAGYARY Zoltán (Tata, 1888.– Héreg, 1945.) Köztisztviselő, egyetemi tanár és jogtudos a két világháború közötti Magyar Királyságban.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Mária Terézia (Erzehzorgin Maria Theresia Amalia Walpurg von Österreich. Bécs 1717. V. 13. – Bécs 1780. XI. 29.) A Habsburg-házból származó osztrák főhercegnő. 1740-1780 között magyar és cseh királynő. I. Ferenc német-római császár felesége. Magyar királynőként II. Mária. 1740 X. 21.-én férjét Lotarinigiai Ferencet az összes uralma alá tartozó országban névleg társuralkodói rangra emelte. Férje halála után 1756-ban elsőszülött fiát II. Józsefet tette névleg társuralkodóvá.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

MEDGYESSY Péter (Budapest, 1942.X.19. -) Magyarország miniszterelnöke 2002.V.27. – 2004.IX.29.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

MERCZEL Dezső alezrede a két világháború között a magyar hírszerzés rádiófelderítési részlegének az élén a leghosszabb ideig tevékenykedő vezető volt.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

N-Ny

NAGY János *A község rendészete: a községi közigazgatási tnafolyamok hallgatói számára* című, 1938-ban Szombathelyen publikált mű szerzője és kiadója.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. no-

vember 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Valér A Magyar Királyi Rendőrség tisztje az 1930-as évek második felében.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Napóleon (BONAPARTE Napóleon. Eredeti olasz nevén Napoleon di BUONAPARTE; Ajaccio Korzika 1769. VIII. 15. – Szent Ilona 1821. V. 5.) francia katonatiszt és politikus. 1799-1804 Első Konzul, 1804-1815 I. Napóleon néven francia császár.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NÉMETH Dezső (Bethlen, Szolnok-Dobóka vármegye. 1913.VI.30. – Budapest, 1949.X.29.) A Határőrség élén álló PÁLFFY György törzsének a parancsnoka, vezérkari ezredes, a honvédelmi minisztériumban különböző beosztásokban teljesített szolgálatot, majd a moszkvai magyar nagykövet katonai attaséja. 1949-ben koncepciós per nyomán kivégezték.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NÉMETH Miklós (Monok 1948. I. 24. -) Közgazdász, politikus. 1974-1975-ben a Magyar Népköztársaság ösztöndíjával az Amerikai Egyesült Államok legrangosabb egyeteminek egyikén a Harward Egyetemen folytatott tanulmányokat. Hazatérte után 1988-ban KÁDÁR János leváltását követően bekerült a Politikai Bizottságba és még ebben az évben kormányt alakított. A Kádár-rendszer bukása után bekerült a magyar parlamentbe független képviselőként, de miután 1991-ben felajánlották számára az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank egyik alelnöki posztját, újra elhagyta Magyarországot.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NÓGRÁDI Sándor (Fülek, 1894. V. 14. - Budapest, 1971. I. 1.) honvéd-vezérezredes, nagykövet. Rézesztergályos és villanyszerelő. 1918 őszén belépett az MSZDP-be, 1919 tavaszán a KMP-be. A Tanácsköztársaság idején a Vörös Hadseregben szakaszparancsnok volt. A proletárdiktatúra bukása után Csehszlovákiába emigrált. Részt vett az ifjúmunkás mozgalom megszervezésében. 1921-ben letartóztatták, 3 havi börtönre ítélték. 1922–1923-ban a csehszlovák kommunista ifjúsági szövetség egyik titkára volt. 1944-ben a moszkvai Kossuth Rádió egyik szerkesztője lett. 1944. májusában a kijevi partizániskola parancsnoka volt. 1945 végén iparügyi államtitkár. 1946-tól az MKP Központi Vezetősége agitációs és propagandaosztályának irányítója, majd a miniszterelnökség politikai államtitkára. 1949-1956 a Magyar Néphadsereg politikai főcsoportfőnöke, altábornagy, majd vezérezredes, 1955-től a honvédelmi miniszter első helyettese. Az 1956-os forradalom és szabadságharc leverése után 1957-ben az MSZMP agitációs és propagandaosztályának vezetője, 1957. áprilistól 1960. januárig pekingi és hanoi nagykövet. Országgyűlési képviselő, 1963–1967-ig, nyugdíjba vonulásáig az Elnöki Tanács tagja. 1968 januárjában APPEL (ACZÉL) Györggyel, az MSZMP KB titkárával együtt a Szovjetunióba utazott, ahol sikertelen megbeszéléseket folytatott ROSENFELD (RÁKOSI) Mátyással hazatérésének feltételeiről.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

O-Ö

ORBÁN László áv.ezredes 1956-ban a belső karhatalom parancsnoka.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. szá-*

zadi magyar rendvédelemben" című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ORBÁN Viktor dr. (Székesfehér 1963. május 31. -) Jogász, politikus. Miniszterelnök, 1998-2002 és 2010- .

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

d'ORESME, Nicolaus (ORESMUS Nicolaus) (Franciaország, Caen, 1320 - Lisieux, 1382. VII. 11.) Püspök, filozófus. - 1348: a párizsi Navarra-kollégium tagja, magister teologhicus, 1364-től Rouenban nagyprépost. A XIV.sz. jelentős filozófusa és természettudósa. Arisztotelészt komnmentálva írta le matematikai, csillagászati és filozófiai meglátásait.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

P

PÁLFFY György (Temesvár, 1909 – Budapest, 1949), vk.ezds. 1946-tól vezérőrnagy, 1947-től altábornagy, a Honvédelmi Minisztérium katonapolitikai (elhárító) osztályának vezetője (1945), a Honvédség Határőr Parancsnokság parancsnoka (1946–1948), honvédelmi miniszter-helyettes (1948–1949), az MDP Központi Vezetőségének tagja (1948–1949), a RAJK-per során halálra ítélték, 1963-ban rehabilitálták.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PEIDL Gyula (Ravazd, Győr vm. 1873. IV. 4. — Budapest, 1943. I. 22.) Nyomdász, szakszervezeti funkcionárius, parlamenti képviselő, munkaügyi és népjóléti miniszter 1919. I. 19. – 1919. III. 21., a központi munkástanács által megbízott kormány elnöke (miniszterelnök) 1919. VIII. 1. – 1919. VIII. 6.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PETRIKOVICS Viktor ezredes 1938-ban vette át POKORNY Hermanntól a magyar federítés „X alosztály" elnevezésű rádiófelderítő részlegét, melynek az utolsó parancsnoka volt. Részlegével Alsó-Bajoroszában adta meg magát az amerikai hadseregnek. Az amerikai fogságból hazatért. Itthon a KatPol alkalmazta, majd az ÁVH őrizetbe vette és kényszer alatt használta fel tudását.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PÉTER Gábor Lásd EISENBERGER Benjámin.

PFÄHLER főhadnagy Nyugat-afriakai Togó német gyarmat Landesschutztruppe (Gyarmati Rendőrség) vezetője az I. világháború előtt.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PIROS László (Újkígyós, 1917 – Szeged, 2006), ávh. vörgy., Hentessegéd, kommunista politikus, a Szakszervezetek Országos Tanácsának főtitkár-helyettese, MKP, majd az MDP tagja, nemzetgyűlési, majd országgyűlési képviselő (1945–1957), az ÁVH Határőr és Belső Karhatalom parancsnoka (1950–1953), a belügyminiszter első helyettese (1953–1954), belügyminiszter (1954–1956).

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

POKORNY Hermann (Morvaország Kremisier, 1882.IV.7. – Budapest, 1960.) Németajkú család gyermekeként született a morvaországi Kremisirben. Korán felszínre került nyelvtehetsége, iskolás korában már elsajátította a cseh és a latin nyelvet is, a későbbiek során pedig metanulta az orosz, a bolgár a és lengyel nyelveket is. Ezeken felül valamelyest beszélt franciául és olaszul is. 1919 után tökéletesen megtanult magyarul.

A katonai pályát választotta. A bécsi Landwehr hadapród iskolát 1900. VIII. 18-án évfolyamelsőként fejezte be. 1904.X.1. és 1906.X.31. között végezte el a Császári és Királyi Hadi Iskolát kitűnő minősítéssel. Első vezérkari tiszti beosztása a 43. Landwehr gyalog dandárnál volt. Innen vezényelték két hónapos tanulmányútra Szófiába nyelvtanulás céljából. 1913-ban — kölcsönös vezénylés alapján 3/4 évet Ororszországban töltött nyelvtanulás céljából. Visszatérése után az Evidenzbüro-ba került orosz referensként.

A háború kitörésekor a hadsereg főparancsnokság hadműveletei osztályánakm alárendeltségébe tartozó rádiór csoportot vezette. Sikerült megfejtenie az orosz jelkulcsokat, amely rendkívüli előnyökhoz juttatta az o-sztrák-magyar és a német hadvezetést. Az 1917. évi orosz forradalom utáni béketárgyalásokon szakértői minőségben vett részt az Osztrák-Magyar Monarchia delegációjának tagjaként.

Az Osztrák-Magyar Monarchia összeomlásakor Bécsben teljesített szolgálatot az Evidenzbüro orosz referentúrájának a vezetőjeként. A közös hadseregből kilépve magyar szolgálatba állt. 1920-ban titkos küldetést vállalt, melynek keretében a krími fehér-hadsereg vezetőjével WRANGEL tábornokkal folytatott tárgyalást. Álnéven, kalandos úton került haza, teljesítve küldetését. Itthon létrehozta a Vezérkari Főnökség Nyilvántartó Iroda X alcsoportját (dekódoló). Ezt követően a Magyar Királyi Vámőrségnél, majd a Magyar Királyi Honvédségnél magas beosztásokat látott el, ahol altábornaggyá léptették elő. 1937-ben került nyugdíjba. CANARIS tengernagy az Abwehr számára megvette a kódfejtésről írott könyvének iadéási jogát, nehogy a külföldi titkosszolgálatok abból okulhassanak.

Budapest eleste után MALINOVSKI marsalhoz került, majd a dálnoki MIKLÓS Béla által vezetett ideiglenes nemzeti kormányhoz. A Jóvátételi Kormánybizottság és a Fegyverszüneti Bizottság elnökévé nevezték ki, majd a külügyminisztériumban a hadifoglyok ügyeit intézte. 1945. X. 1-én nyugállományú vezérezredessé léptették elő. 1949. februárjában elbocsátották. 1950. augusztusában pedig nyugdíjától is megfosztották. 1955-ig alkalmi fordításokból élt, ekkor szerény nyugdíjhoz sikerült jutnia. 1960-ban hunyt el, sírja a gödöllői Dózsa György úti temetőben van. Felesége 1983-ban követte.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dr. PORSCHE Ferdinánd Az osztrák Steyer autógyárhoz 1929-ben külső tervezőként érkezett. Ő tervezte azokat a Steyer autókat, amelyket a Magyar Királyi Csendőrség szolgálati gépjárműként a közúti közlekedés ellenőrzése céljából megvásárolt.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PŐCZE Tibor rendőr ezredes. 1955-1956-ban a Belügyminisztérium II. Rendőri Főcsoportfőnökségének a vezetője. Országos Rendőr-főkapitány vezérőrnagyi rangban és a belügyminisztérium kollégiumának a tagja 1953-ban.

FORRÓ János: A KÁDÁR-rendszer rendvédelmi szervezetei a BM Karhatalom és a Készenléti Rendőri Ezred. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XX. évf. (2011) 23. sz. 36–59. p. A tanulmány korábbi változata 2009. október 9.-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek."* című XXIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PROPPER Sándor Országgyűlési képviselő a két világháború közötti Magyar Királyságban 1931-1936 között.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

R

RADÓ Gábor Lásd REICH Sándor Kálmán

RAJK László (Székelyudvarhely, 1909 – Budapest, 1949), a magyar pártállam előkészítésének és kiépítésének egyik kulcsfigurája, belügyminiszter (1945–1948), külügyminiszter (1948–1949), koncepciós perek áldozata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

RAJKI Sándor őrnagy a belügyminisztériumának a tagja 1953-ban.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

RÁKOSI Mátyás Lásd ROSENFELD Mátyás.

REICH Sándor Kálmán [1908 - RADÓ Gábor] (Újpest, 1899.XI.5. - Budapest, 1981.VIII.20.) A dualizmus gazdasági virágzása alatt vagyonosodott zsidó kereskedő család gyermeke. A földrajztudományok doktora és a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja volt. Az 1920-as évektől kezdve a Szovjetunió hírszerzésének az ügynökeként tevékenykedett „Radó” fedőnév alatt. 1973-ban a legmagasabb szovjet hadikitüntetéssel a „Nagy Honvédő Háborús Érdemrend I. fokozata”-val és a „Győzelemért Németország felett Érdemrend”-el tüntették ki. 1978. évi nyugdíjazását követően haláláig a Magyar Földrajzi Társaság elnöke, valamint a Geodéziai és Kartográfiai Egyesület társelnöke volt.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

RÉVAI József Lásd LÉDERER József.

RÉVAY Kálmán ezredes 1946-ban a Magyar Kommunista Párt katonai bizottságának a tagja.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

RÉVÉSZ Géza Katonatiszt. Legmagasabb rendfokozata altábornagy. Vezetésével jött létre — a HM KatPol felszámolása nyomán — a HM Katonapolitikai Csoportfőnökség majd annak felszámolása után a katonai hírszerzés szakmai utódszervezeteként a HM IV. Főcsoportfőnökséget is az ő vezetésével hozták létre.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

RICHTER százados Német Kelet-Afrika német gyarmat Landesschutztruppe (Gyarmati Rendőrség) vezetője az I. világháború előtt.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ROMAKO Josef von Az Osztrák-Magyar Monarchia császári-királyi hajóépítő inspektora tervezte az 1871. IV. 20-án Lajta (Leitha) és és 1871. V. 17-án Maros néven vízre bocsátott első két dunai monitor.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

RONGE Maximillian ezredes 1907-ben századosi rangban került az Evidenzbürohoz. 1908-ban Alfred REDL őrnagytól átvette az Evidenzbüro vezetői teendőit. 1917-ben az Osztrák-Magyar Monarchia hadsereg-főparancsnoksága hírszerző főosztályának parancsnoki posztjára került.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ROSENFELD Mátyás [RÁKOSI Mátyás] (Ada, 1892 – Gorkij, 1971), kommunista politikus, a Tanácsköztársaság idején a szociális termelés népbiztosának helyettese, majd a Vörös Őrség országos parancsnoka, a proletárdiktatúra bukása után Szovjet-Oroszországba emigrált, miniszterelnök (1952–1953), MKP, majd MDP főtitkára (1945–1948–1953), MDP első titkára (1953–1956).

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

RUFF főhadnagy Német Kelet-Afrika német gyarmat Landesschutztruppe (Gyarmati Rendőrség) vezetőjének a helyettese az I. világháború előtt.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

S-Sz

SAVANYÚ Jóska Az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharc után a Bakony erdőségeiben bújkáló, Veszprém, Somogy és Fejér vármegye területén működő rablóbanda vezére. Működésük a népi mondákban az elnyomottak védelmezőjévé nemesült.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SCHICK László (Muraszombat, 1908. december 17. – Budapest, 1950. augusztus 19.) 1948-1950 között a Magyar Honvédség Vezérkari Főnöke. 1950-ben egy koncepciós perben halálra ítélték, majd kivégezték.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SCHMERLING Anton lovag (Bécs, 1805.VIII.23. – Bécs, 1893.V.23.) Az 1848-as mozgalmakban nemzetőrtiszt. Schwarzenberg kormányában igazságügyminiszter 1849-től, mjad 1851 januárjában lemondott. Az „októberi diploma” kibocsátása után ismét kinevezték miniszternek. Kidolgozta az Osztrák Császárság centralisztikus alkotmányát, amely az 1861.II.26-án kelt pátensben vált ismertté. Elképzelése azonban politikai kudarcot vallott s 1867.VII.27-én lemondásra kényszerült. A kiegyezés után Az Osztrák Császárság Urak Házának a kinevezett tagja volt. 1891-ben vonult nyugalomba.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SCHNETZER Ferenc vezérőrnagy (Baja, 1867. X. 26. — Budapest, 1944. IV. 3.) katonatiszt, hadügyminiszter 1919. VIII. — 1919.XI.24.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SCHRÉDL Vilmos vitéz, csendőr tiszt (Sellye, 1890. június 12. – Németország, 1951. április 14.) Legmagasabb rendfokozata csendőr ezredes. A magyar közigazgatási továbbképző tanfolyamon tartott előadást a harmincas évek bűnözési tendenciáiról „a csendőrnyomozó alakulatok szervezete és szolgálata" címmel. Tőle ered — valószínűleg az I. világháborús tapasztalatok alapján — a Magyar Királyi Csendőrségen belül a vasúti csendőrség szakszolgálati ág létrehozásának a gondolata, amely 1944. IV. 1-én kezdte el működését.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

SCHWARZENBERG Félix, herceg (Krumau, 1800. október 2. – Bécs, 1852. április 5.) Cseh-osztrák számazású katonatiszt. Metternich alatt diplomata. 1848 márciusában RADETZKY hadseregében teljesített szolgálatot Milánóban, majd az osztrák fővárosba került. 1848-ban, Olmützben az ő vezetésével állították fel a forradalmi vívmányokkal leszámolni szándékozó kormányzatot. Személyesen hozzájárult ahhoz a döntéshez, hogy 1848.XII. 2.-án a szellemi fogyatékos I. Ferdinánd császárt az osztrák trónon I. Ferenc József főherceg váltsa fel. Ausztria miniszterelnöke 1848. XI. - 1852. IV.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SELLYEY Vilmos Lásd SCHRÉDL Vilmos.

SIKORSKY Igor Ivanovics (Orosz Birodalom, Kijev 1889.V.25. –USA, Connecticut, Easton 1972.X.26.) orosz származású amerikai helikopter- és repülőgép-tervező. Ő tervezte és építette a világ első többmotoros repülőgépét, a *Russzkij Vityaz* bombázót 1913-ban, valamint az első többmotoros utasszállító repülőgépet, az *Ilja Muromecet* 1914-ben.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SINGER Ernő [GERŐ Ernő] (Terbegec, 1898 – Budapest, 1980), az NKVD tisztje, közlekedésügyi miniszter (1945–1948), pénzügyminiszter (1948–1949), és államminiszter (1948–1956), a minisztertanács elnökének helyettese (1952–1954), MDP első titkára (1956)

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SOBRI Jóska Veszprém, Somogy és Fejér vármegye területére kiterjedően működő rablóbanda vezetője az 180-as és 1840-es évtizedben, melynek tevékenysége a népi mondákban az elnyomottak védelmezőjévé nemesült.

FORRÓ: János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SÓLYOM László Lásd SCHICK László.

SOMOGYI Imre vezérőrnagy a honvédelmi közgazdasági alcsoport főnöke 1948-ban.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

STEINER Pinkász a XIX. század első felében Fejér vármegye területén tevékenykedő rablóbanda vezére. Steiner Pinkászt 1858 kora tavaszán a vármegyei hatóságok csellel elfogták és 1858. III. 19-én Fehérvár főterén nyilvánosan kivégezték.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

vitéz stanogorai Stanoilovic Ulászló ([1934- stanogorai SOLYMOSSY Ulászló] (Teresianstadt 1897.VI.30. – Gröbming, Ausztria 1960.IX.30.) Katonatiszt. Legmagasabb rendfokozata vezérőrnagy. Nyugdíjaztatás 1944.XI.15.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

vitéz stanogorai SOLYMOSSY Ulászló Lásd vitéz stanogorai STANOILOVIC Ulászló

SZAKASITS Árpád (Budapest 1888 XII. 6. – Budapest 1965. V.3.) kőfaragó, majd újságíró később szociáldemokrata funkcionárius, miniszterlelnökhelyettes, és államminiszter 1945. XI. 15. – 1948. VIII. 5., iparügyi miniszter 1948. II. 26. – 1948. VIII. 5., köztársasági elnök 1948. VIII. 3. – 1949. VIII. 23., az elnöki tanács elnöke 1949. VIII. 23. – 1950. V. 8.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZALVAY Mihály (Zagyvaróna, 1899. augusztus 23. – Budapest, 1955. november 21.) Hat elemit végzett, napszámos volt, majd kőműves segéd. 1917–1918-ban az olasz fronton katonáskodott. Hazatérése után belépett a Kommunisták Magyarországi Pártjába. 1919-ben vöröskatona, októberben letartóztatták, és 1920. márciusban 15 évre ítélték. A börtönből, 1920. áprilisban külföldre szökött. 1936-ban belépett a spanyol köztársasági hadseregbe. 1945. januárban Debrecenbe érkezett a szovjet Vörös Hadsereg tisztjeként. 1948. februártól 1949. végéig a Határőrség főparancsnoka, 1953. május 17.-től országgyűlési képviselő, 1954-től Egyesített Tiszti Iskolák parancsnoka.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZÁLASI Ferenc (Kassa 1897. I. 6. – Budapest 1946. III. 12.) A magyarországi fasiszta mozgalom, a Nyilaskeresztes Párt vezetője, Magyarország német megszállását követően a németek segítségével került hatalomra. A megszállókat, mint kormányfő mindvégig kiszolgálta. Hatalmát véres diktatúrával igyekezett fenntartani. A háború után elfogták és a magyar hatóságok ítélete nyomán kivégezték.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZENTPÉTERI György vezérkari ezredes A két világháború között a magyar rádiófelderítés területén teljesített szolgálatot. A II. világháború után a KatPol, majd az ÁVH hasznosította szakmai ismereteit.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZONTAGH Vilmos Jogtudos két világháború közötti Magyar Királyságban.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZTÓJAY Döme (Versec, 1883. január 5. – Budapest, 1946. augusztus 24.) Katonatiszt. Nevéhez fűződik az I. világhábor után az önálló magyar hírszerzés megszervezése. Külügyminiszter és miniszterelnök 1944.III.22.-1944.VIII.29. A háború után haálára ítélték és kivégezték.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZŰCS Miklós honvéd ezredes a Magyar Néphadsereg vezérkarának hadműveleti csoportfőnöke az 1956-os forradalom és szabadságharc idején.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZŰRÖS Mátyás (Püspökladány, 1933. szeptember 11. -) Diplomata, politikus. 1953-ban a moszkvai Nemzetközi Kapcsolatok Intézetében folytatott tanulmányokat. 1951-1956-ig a Magyar Dolgozók Pártájának, majd 1956-1989 között a Magyar Szocialista Munkáspártnak a tagja. 1978-tól, mint moszkvai nagykövet került be az MSZMP Központi Bizottságába. 1989 márciusában az Országgyűlés elnökévé választották.1989. október 23.-án az országgyűlés erkélyén kikiáltotta a Magyar Köztársaságot. 1989. október 23.-tól 1990. május 2.-ig ideiglenes köztársasági elnök.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

T-Ty

TANÁRKY Béla tábornok az 51. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka.Jelentős szerepet kapott az 1916. évi román betörés visszaverésében.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TÁNCZOS Gábor vezérőrnagy a honvédelmi tárca 8., katonapolitikai osztályát irányította az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlását követően.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TEGETTHOFF Wilhelm von altengernagy, 1866-ban koncepciót hozott létre a Habsburg-birodalom haditengerészetének a fejlesztésére. E tervezet részét alkotta. A folyami flottila felállítása. Elképzelése szerint a flottilát a kor legkorszerűbb és az Emrikai Egyesült államokban, illetve Nagy Britanniában már bevált monitor típusú hadihakóból kellett kialakítani. A monitor sekély merülésű, alacsony oldal magasságú, páncélozott és forgó lövegtornyú hadihajó volt, amely a tengereken ugyan nem, de a sekély vízű térségekben kitűnően bevált.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

TIRTS őrnagy Az újjászerveződő magyar katonai közigazgatási rendszerben kialakított szegedi katonai körlet első parancsnoka 1919-ben.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

borosjenői és szegedi TISZA Kálmán (Nagyvárad, 1830 – Budapest, 1902), államférfi, 1861-ben képviselőházi alelnök, miniszterelnök (1875–1890) és egyben belügyminiszter (1875–1887), valamint ideiglenesen pénzügyminiszter (1878, 1887–1889) és a király személye körüli miniszter (1879), a Szabadelvű Párt vezető személyisége, az MTA tagja.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TOMBOR Jenő (Nyitra, 1880. március 3. – Budapest, 1946. június 25.) Hivatásos katonatiszt. A hadügyi népbiztosság csoportfőnöke, később gyógyszerész és vegyészdoktor, majd újságíró, végül kisgazdapárti politikus és mint miniszter vezérezredes. Honvédelmi miniszter 1945.XI.15. – 1946. VIII. 25.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TRUMAN Harry S. (Lamar, Missouri, Amerikai Egyesült Államok, 1884. V. 8. - Kansas City, Missouri, Amerikai Egyesült Államok, 1972. XII. 26.) 1945. IV. 12. - 1953. I. 20. az Amerikai Egyesült Államok elnöke.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TUHACSEVSZKIJ Mihail Nyikolajevics (Szlednyevo, Oroszország 1893.II.16. – Moszkva, Oroszország, 1937.VI.12.) Orosz katonacsalád gyermeke. Katonatiszti tanulmányait követően részt vett az I. világháborúban. A cári Orosz Birodalom bukását követően a szovjet hadseregben folytatta katonai pályáját, melynek során magas szintű katonai, vezető pozíciókat töltött be.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

V-W

VALENCSÁK János ezredes a Határőrség és a belső karhatalom parancsnoka és a belügyminisztérium kollégiumának tagja 1953-ban.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ser Piero da VINCI Leonardo (Itália, Anchiano 1452.IV.15. – Franciaország, Ambois 1519.V.2.) Itáliai tudós, matematikus, hadmérnök, feltaláló, anatómus, festőművész, szobrász, építész, zeneszerző, költő és író.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VOROSILOV Kliment Jefremovics (Verhnyeje, Orosz Birodalom, 1881. II. 4. - Moszkva, Szovjetunió, 1969. XII. 2.) Szegény, paraszti család gyermeke. 1891-től bányász, 1902-től mozdonygyári lakatos, 1903-ban belépett az orosz bolsevik pártba, októberi szovjet forradalom után a szentpétervári Forradalmi Katonai Bizottság polgári ügyekben illetékes komisszárja volt, részt vett a CSEKA, majd a Vörös Hadsereg megszervezésében. 1918. novemberétől az ukrán ideiglenes kormány tagja, 1919. januárjától belügyi népbiztos. 1919-1921 az 1. lovas-hadsereg vezetője. 1921-1961 a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának és 1926-1960 a Politikai Bizottságnak is a tagja. 1935-től a Szovjetunió marsallja. 1940-ben VOROSILOV, MOLOTOV és MIKOJAN hagyták jóvá a Katyń-i vérengzést, ahol több tízezer lengyel tisztet mészároltak le. 1945-1947 között a magyarországi Szövetséges Ellenőrző Bizottság elnökeként felügyelte a magyarországi kommunista hatalom kiépítését. 1957-ben a HRUSCSOV által „Pártellenes csoport"-nak nevezett keményvonalas frakció tagjaként részt vett egy HRUSCSOV eltávolítását célzó sikertelen puccskísérletben. 1960-ban a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa elnöki posztjáról, majd a Központi Bizottság elnöki tagságából is felmentették. 1969-es haláláig számottevő politikai szerepet már nem töltött be.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VÖRÖS János (Zala vármegye, 1891. - ? 1964.) Hivatásos katonatiszt. Vezérezredes, a fegyverszüneti egyezmény egyik aláírója. Vezérkari főnök 1944.IV. 19. – 1946.III.7., az ideiglenes nemzeti kormány honvédelmi minisztere 1944.XII.22. – 1945.XI.15.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

WELZEL Albrecht hadnagy A Kínai német külbirtok Csiaocsou (Kiaotschou) katonai támaszpont Landesschutztruppe (Gyarmati Rendőrség) vezetője az I. világháború előtt.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

WRIGHT Orwille (USA, Ohio, Dayton 1871.VIII.19. - USA, Ohio, Dayton 1948.I.30.) Testvérével WRIGHT Wilbur-el közösen tervezték és építették meg az első gyakorlatban is működő repülőgépet.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

WRIGHT Wilbure (USA, Indiana, Millville 1867.IV.16. - USA, Ohio, Dayton 1912.V.30.) Testvérével WRIGHT Orwille-el közösen tervezték és építették meg az első gyakorlatban is működő repülőgépet.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

WULFF OLAF Richárd fregattkapitány. Az első világháború végén a magyar flottilla Al-Duna térségében állomásozó hajóit hazahozta, majd a flottilla folyamrendészetté történő átszervezésének a javaslatát kidolgozta. E szerint hoztéák létre a Magyar Királyi Folyamőrséget.

PARÁDI József: A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XVIII. évf. (2010) 21. sz. 85-100.p. A tanulmány korábbi változata 2007. október 5.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A magyar rendvédelem fejlődése a XIX–XX. században"* című XXI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Z-Zs

ZENTAI Vilmos A honvédelmi minisztérium politikai államtitkára 1946-ban.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

von ZEPPELIN Ferdinand Adolf Heinrich August (Konstanz, 1838.VII.8. – Németország, Berlin, 1917.III.8.) Német katonatiszt, kémikus, gépészmérnök és léghajóépítő.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

INDEX GEOGRAPHICUS

A-Á

Afrika A föld harmadik legnagyobb kontinense, melyet északról a Földközi-tenger, keletről az Indiai-óceán, nyugatról az Atlanti-óceán határolja.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Amerikai Egyesült Államok (gyakran mint Egyesült Államok, angol rövidítése: USA=United States of America), szövetségi állam Észak-Amerikában.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Amerikai kontinens Keletről az Atlanti Óceán, nyugatról pedig a Csendes Óceán által határolt kontinens, amely az északi sarkkörtől a déli sarkkörig terjed. Középső részén elovékonyodik, amelyen keresztül a Panama-csatornával kötötték össze az Atlanti Óveánt a Csendes Óceánnal. Lakóinak többsége anyanyelvként az angol, illetve a spanyol és portugál nyelvet beszéli. Területén valamennyi éghajlati ővmegtalálható. A kontinens flórája és faunája némileg eltér az Eurázsiaitól, mivel hosszú ideig elzártan fejlődött.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Amszterdam, Hollandia legnagyobb városa, kereskedelmi és közlekedési központ.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Arad Partium-i város jelenleg Románia területén.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Athén Görögország fővárosa.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Ausztria Az Osztrák Császárság Ausztria-i tartományaiból álló szövetségi állam, amelyet a Harmadik Német Birodalom bekebelezett, majd a második világháború után ismét függetlenné vált. Ausztria területe hagyományosan az Alpok északi, keleti és déli lejtőire terjed ki. A trianoni békediktátum Ausztriához csatolta Magyarország nyugati szélén elterülő várvidéket.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Azerbajdzsán Kaukázusi ország.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

B

Baden Ausztriai település.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Baja Bács-Kiskun vármegyei település.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bajmók Délvidéki település, jelenleg Szerbia területén.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bakony A Dunántúl közepén elterülő hegyes, erdős terület. Délről a Balaton, északról a Kis-Alföld, keletről a vértes és a Mezőföld, nyugatról pedig a Zala folyó és a Kemeneshát határolja. Veszprém és Zala vármegyék területén helyezkedik el.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Balassagyarmat A Legbátrabb Város jelzőt nyerte el a település, mivel az első világháború után betörő cseh légió fegyveres csapatait a lakosság önszervezeődő alakulatai kiszorították a városból. A város a jelenlegi magyar-szlovák határ mentén fekszik, az Ipoly folyó partján, Nógrád vármegyében, amelynek korábban székhelye volt.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Balaton Magyarország legnagyobb tava. Sekély vizű, viszonylag keskeny és hosszú tó, amely a Dunántúl közepén helyezkedik el kelet-nyugati irányban. Az ország és Közép-Európa egyik legkedveltebb üdülőhelye.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Balatonfüred Település a Balaton északi partján Veszprém vármegyében.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Balkán, az európai kontinens egyik félszigete, amely a Kárpátok déli vonulatától és a Szávától délre eső félszigetet foglalja magában, az Adria, a Földközi-tenger, az Égei-tenger, a Márvány-tenger és a Fekete-tenger határolja. Ázsiától a Boszporusz és a Dardanellák választják el.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Baranya háromszög a Dráva és a Duna találkozása közötti földrajzi egység, jelenleg Horvátország területén.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Baranyavár Település a Baranya-háromszögben.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Barcs Dráva parti település Somogy vármegyében.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bácska a Duna-Tisza közének a déli Szeged alatti területe, jelenleg Szerbia része.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Belgium Hollandia, Németország, Luxemburg és Franciaország között elterülő királyság, amely az Északi tengerrel határos. Lakói vallon és flamand anyanyelvűek.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Belgrád Lásd Nándorfehérvár

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Berlin Poroszország, majd az egyesült Németország fővárosa.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Beszterce Erdélyi település, jelenleg Románia területén.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bécs Ausztria fővárosa.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bécsújhely Nyugat-Magyarországi város, a trianoni békediktátummal elcsatolt Várvidéken, jelenleg Ausztria területén.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Békéscsaba Békés vármegyei település.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bicske Fejér vármegyei település.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bled Szlovéniai üdülőhely. Itt írták alá 1938. VIII. 29.-én a Bled-i egyezményt, melyben a kisantant államok elismerték Magyarország fegyverkezési jogát.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Bologna Észak-Olaszország-i, nagy múltú egyetemmel rendelkező város

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Brandenburg Németországi város Berlintől északra.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Breszt-Litovszk a jelenlegi Fehéroroszország dél-nyugati részén a Nyugati-Bug és a Muhavec összefolyásánál található város, a központi hatalmak és Oroszország itt írták békeszerződésüket 1918. III. 3.-án.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bród Az Osztrák-Magyar Monarchia Osztrák Császársága galiciai tartományának egyik települése, jelenleg Szlovénia területén.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Brünn Morvaországi település.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Brüsszel Belgium fővárosa.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Budaőrs Nagy Budapest létrehozásáig a főváros agglomerációjába tartozó település, majd nagy Budapest része.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Buda Város a Duna jobb partján, 1873-ban Buda, Pest és Óbuda egyesülésével létrejött Budapest.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Budai Vár Hosszú időn keresztül Magyarország közigazgatási és kulturális központja. A várhegyet magában foglaló vár déli része az uralkodói rezidencia, az északi része pedig a polgárváros. A kiegyezéstől 1945-ig a Budai Vár területén működött a hadügyi, a belügyi és a pénzügyi tárca.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Budafok A Duna jobb partján található, korábban önálló település, mely jelenleg Budapest részét alkotja.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011.

november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Budapest Magyarország fővárosa, 1872-ben Óbuda, Buda és Pest egyesítésével jött létre.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Budatétény A Duna jobb partáján található, korábban önálló település, mely jelenleg Budapest részét alkotja.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bukarest Románia fővárosa.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bulgária Kelet-balkáni ország.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

C-Cs

Chicago Nagyváros az Amerikai Egyesült Államokban a Nagy Tavak mentén.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Ciprus Sziget a Földközi-tenger keleti medencéjében. Lakosai görögök és törökök. A sziget területén két állam osztozik, a Ciprusi török Köztársaság és a Ciprusi Köztársaság.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Ciprusi Köztársaság Lásd Ciprus

Csákvár Fejér vármegyei település.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csehország a Cseh-Morva medencében a szláv nyelvcsaládhoz tartozó cseh nemzet által lakott ország, amely jelentős történelmi múlttal jelentkezik, bár hosszú ideig a HABSBURG-birodalom tartományi szintre sűlyesztett részeként működött. A két világháború között és a második világháború után. Szlovákiával alkotott államközösséget, Szlovákia függetlenedéséig. A második világháború után az ország németajkú lakosságát elüldözték.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csehszlovákia Ideiglenesnek bizonyuló államalakulat, amelyet a trianoni békediktátum hozott létre és a Párizs-i békeszerződések erősítettek meg, az ezredfordulón Csehszlovákia Csehországra és Szlovákiára bomlott. A szlovák állam a Dunától északra eső kisalföldi területekre és a Felvidékre terjed ki.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett

rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csenger A trianoni békediktátum után a történelmi Szabolcs vármegye, Bereg vármegye és Szatmár vármegyéknek a trianoni határokon belülre eső maradványaiból keletkezett Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei település.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csepel Nagy Budapest létrehozásáig a főváros agglomerációjába tartozó település, majd nagy Budapest része.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csiaocsou A Kínai Tenger partján található német gyarmat, katonai táémaszpont. Területe az I. világháború előtt 551,7 km ^{2} lakosainak száma mintegy 191 000, ebből a fehér fajhoz tartozott 5000 fő, döntően német állampolgár.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csikéria Magyar határtelepülés a jelenlegi magyar-szerb határ mentén, Bács-Kiskun megyében.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csorna Kisváros, a trianoni békediktátummal elcsatolt Győr, Moson és Sopron Vármegye maradványaiból létrehozott Győr-Moson-Sopron Vármegyében.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

D

Debrecen a trianoni békediktátummal elcsatolt Hajdú és Bihar Vármegye maradványain létrejött Hajdú-Bihar Vármegye székhelye.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett

rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Délalföld az Alföld Szeged alatti déli területe.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dél-Erdély Erdélynek a Maros folyótól délre eső része jelenleg Románia területén.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Délvidék A Duna-Tisza köze és a Tiszántúl Szeged alatti része. Az eredetileg színmagyar lakosságot a törökök szinte teljesen kipusztították. Helyükre a Habsburgok szerbeket, illetve románokat telepítettek. Jelenleg — a trianoni békediktátum nyomán — részben Romániához részben Szerbiához tartozik. Az 1848-1849-es, az 1919-es és 1945-ös fegyveres harcok kapcsán a magyar lakossággal szemben tömeges és brutális gyilkosságokat követtek el a szerb fegyveresek. Ezek az atrocitások beárnyékolják a szerb-magyar viszonyt. A szerbiai magyarok küzdenek a nemzetiségi jogaik maradéktalan elismeréséért és gyakorlati megvalósításáért.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dés erdélyi város jelenleg Románia területén.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dublin Írország fővárosa.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Duna Közép-Európa legnagyobb folyója, a Bajorország-i Fekete Erdőben ered és a Fekete Tengerbe torkolik, Németországot, Ausztriát, Szlovákiát, Magyarországot, Szerbiát, Romániát és Bulgáriát is érinti. A történelmi Magyarország területére a Dévényi Kapunál lépett be és a Vaskapunál hagyta el. Hagyományos kereskedelmi és hadi útvonal.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Duna-Tisza köze A Duna és a Tisza között húzódó terület.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dunántúl, a Kárpát-medence azon területe, melyet északról és keletről a Duna, délről a Dráva nyugatról pedig a Lajta folyó határol.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dunántúli középhegység A Balaton északi részén húzódó a dunakanyarig terjedő hegyláncolat amely a Pilis, Vértes és a Bakony hegységet foglalja magába.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

E-É

Erdély A történelmi Magyarország Keleti, a Kárpátokkal övezett tájegysége, jelenleg Romániához tartozik. A trianoni békediktátum óta a román hatóságok változó erősségű magyarellenes politikával igyekeztek a magyar lakosság létszámát csökkenteni, befolyását mérsékelni. Az 1919-es és 1945-ös fegyveres harcok kapcsán a magyar lakossággal szemben tömeges és brutális gyilkosságokat követtek el a román fegyveresek. Ezek az atrocitások beárnyékolják a magyar-román viszonyt. Az erdélyi magyarok küzdenek a nemzetiségi jogaik maradéktalan elismeréséért és gyakorlati megvalósításáért.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Esztergom Magyar város a Duna partján, Komárom-Esztergom megyében, a magyar katolikus egyház központja, királyi székhely a XI–XIII. században

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Európa az Atlanti Óceán, a Földközi és a Fekete Tenger, a Kaukázus, a Kaszpi Tenger továbbá az Ural és az északi Jeges Tenger által határolt kontinens.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Észak-Erdély a második bécsi döntéssel a Magyar Királysághoz visszacsatolt terület (1940-1944).

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Észak-Partium A Partium északi része.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Észtország A Balti-tenger Finn öblének déli partján elterülő ország, amely a Szovjetunió felbomlásával nyerte vissza függetlenségét. Az észt nyelv a finnugor nyelvcsalád részét alkotja. Az észt nemzet létszámának szovjet uralom alatti csökkenése a függetlenség visszanyerése után megállt.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

F

Fejér vármegye Magyar területi közigazgatási egység, vármegye a Dunántúlon.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett

rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Felsőszölnök Határtelepülés a jelenlegi magyar-osztrák-szlovén hármashatárnál, Vas megye és Magyarország legnyugatibb települése.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Felvidék A történelmi Magyarország északi hegyvidéke. Jelenleg a Kisalföld északi részével együtt alkotja Szlovákia területét. A trianoni békediktátummal elcsatolt felvidéken és Kisalföldön élő magyarságot a csehszlovák állam igyekezett kiszorítani a térségből, különösen erősen jelentkezett ez a szándék a második világháború nyomán. Ezek az atrocitások beárnyékolják a szlovák-magyar viszonyt. A felvidéki magyarok küzdenek a nemzetiségi jogaik maradéktalan elismeréséért és gyakorlati megvalósításáért.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Fiume 1918-ig a Magyar Szent Korona csatolt teste, Adria parti kikötőváros, jelenleg Horvátország területén.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Fleurus Franciaországi település, itt alkalmaztak első alkalommal hőlégballont katonai célokra 1794.VI.26-án.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Földközi-tenger Európát Afrikától, illetve Ázsiától elválasztó tagolt partvonalkó beltenger, amely természetese úton a Gibraltár-szoroson át kapcsolódik az Atlanti Óceánnal, illetve a Dardanellákon és a Boszporuszon keresztül a Fekete-tengerrel, mesterséges úton pedig a Szuezi-csatorna által a Vörös-tengerrel áll összeköttetében.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Franciaország döntően franciák által lakott nyugat-európai ország. Szárazföldön Belgium, Luxemburg, Németország, Svájc, Olaszország és Spanyolország határolja. Vízi határai az Atlanti óceán, La Manche csatorna és a Földközi-tenger.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Buda-

pesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Győr A trianoni békediktátum által elcsatolt, Győr vármegye, Moson vármegye és Sopron vármegye maradványainak egyesítéséből létrehozott Győr-Moson- Sopron vármegye székhelye.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

G-Gy

Galánta Felvidéki város, jelenleg Szlovákia területén.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Gorlice Lengyelországi település.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Görögország A Balkán félsziget déli részén elterülő ország.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Győr A trianoni békediktátum által elcsatolt, Győr vármegye, Moson vármegye és Sopron vármegye maradványainak egyesítéséből létrehozott Győr-Moson- Sopron vármegye székhelye.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

H

HABSBURG-birodalom (Lásd Habsburg-monarchia.)

HABSBURG-monarchia a HABSBURG-ház Közép-Európában uralkodó tagjai által uralt területek összessége. A dualizmus időszakában az Osztrák-Magyar Monarchia nem hivatalos, szinonim kifejezése.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Hamburg, kikötőváros Németország északi részében, az Elba torkolatánál.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Hantos Fejér vármegyei település.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Havasalföld Lásd Románia

Háros-sziget A Duna magyarországi középső szakaszán található dunai sziget.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Heiligenbrunn Ausztriai város.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Helsinki Finnország fővárosa.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Hévíz Zala vármegyei település.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Hollandia Németország és Belgium között az északi Jeges-tenger partján fekvő nématalföldi ország.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Horvátország Magyarország déli szomszédja, 1920-ig a Magyar Királyságban autonómiát élvező ország. Eredetileg a Dráva és a Száva közötti területet magába foglaló térséget magyarok lakták, akiket a török csapatok kipusztítottak, helyükre horvátok települtek, így vált a korábban a Száva és Adria közötti Horvátország Horvát-Szalvón országgá, amely már a szlávok által benépesített Dráva-Száva közt, is magába foglalta. A dualizmus időszakában Dalmácia még nem képezte Horvát-Szlavón ország részét, hanem az osztrák örökös tartományok egyike volt, hasonlóan az Isztriai félszigethez. Az első világháború után a Horvát-Szlavón elnevezést Horvátország név váltotta fel, amely magába Horvát-Szlavón országot és a hozzá csatolt Dalmáciát és Isztriát is. A trianoni békediktátum után a Szerb-Horvát-Szlovén Királyság, majd Jugoszlávia tagállama, 1941-1945 között önálló, majd ismét Jugoszlávia része, végül 1991 nyarától újra független állam.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar

Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Horvát-Szalvón Ország Lásd Horvátország

Huszt erdélyi település jelenleg Románia területén.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

I

Ilocska Magyar határtelepülés a jelenlegi magyar-horvát határ mentén, Baranya megyében.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Itália Lásd Olaszország

J

Jánoshalma Bács-kiskun vármegyei település.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Jugoszlávia nyugat Balkán szláv népei által lakott térség. Az első világháború után keletkezett Szerb-Horvát-Szlovén Királyság néven, amely a két világháború között a Jugoszláv Királyság nevet vette fel. A második világháború során felbomlott, majd ismét egyesült Jugoszláv Szocialista Köztársaság néven, amely 1992-2006-ig folyamatosan felbomlott a Jugoszláviában élő szláv népek önálló nemzeti államaivá. Jelenleg — a trianoni békediktátum nyomán — az alföld déli része a többszörösen átalakult Szerb-Horvát-Szlovén Királyság egyik utódállamához a Szerb Köztársasághoz tartozik. Az Alföld déli részébe betelepített szerb lakosság az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc, az 1918-1919-es forradalmak és a második világháború során tömeges és drasztikus gyilkosságokat követtek el a magyar lakossággal szemben. A szerb hatóságok a Délvidék-i magyar lakosság beolvasztására törekedtek.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

K

Kamaraerdő Korábban önálló település Dél-Budán, jelenleg Budapest része.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kamerun Afrika nyugati részén, Nigéria és Francia Egyenlítői-Afrika között az Atlanti Óceán partján helyezkedik el. Területe az I. világháború előtt 700 000 km ^{2} lakosainak száma mintegy 2 600 000, a fehér fajhoz tartozott 1871 fő, ebből német állampolgár 1600 fő.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kaposvár Magyar város a Dunántúlon, Somogy Vármegye székhelye.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kassa Felvidéki város. Jelenleg Szlovákia területén.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kárpátalja Korábban Ruszka Krajna néven ismert, döntően magyarok, ruszinok és ukránok által lakott terület, a történelmi Magyarország része, amely a történelmi magyar vármegyék közül Ung, Bereg, és Máramaros vármegyék döntő többségére terjed ki. A Kárpátok és a Tisza felső folyása közötti terület. A trianoni békediktátummal Csehszlovákiához csatolták, amely 1939-ben visszatért az anyaországhoz, majd az 1947. évi párizsi békediktátum a Szovjetúnióhoz csatolta. Jelenleg Ukrajnának a Kárpát medencébe ékelődő nyúlványa. Ukrajna felől a Kárpátok hegysége, a többi oldalról pedig Szlovákia, Magyarország és Románia határolja. A második világháborút követően a megszálló szovjet csapatok tömegesen hurcolták el a magyar lakosság akiknek a döntő többsége elpusztult. Ezek az atrocitások beárnyékolják a ukrán-magyar viszonyt. A kárpátaljai magyarok küzdenek a nemzetiségi jogaik maradéktalan elismeréséért és gyakorlati megvalósításáért.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kárpát-medence keleten és délen a Kárpátok, északon az Alpok, nyugaton pedig a Dinári-hegység által határolt terület.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kárpátok A Dévényi kaputól a Vaskapuig terjedően a történelmi Magyarországot határoló hegyvonulat.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kecskemét Bács-Kiskun Vármegye székhelye.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kelenföld Korábban önálló település Dél-Pesten, jelenleg Budapest része.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kelet-Afrika A föld harmadik legnagyobb kontinensének, Afrikának a keleti része.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kelet-Poroszország A II. világháború végéig Németország integráns része. Németajkú lakosságát elűzték, területét felosztották Oroszország és Lengyelország között.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kiskunhalas Város a Duna-Tisza-közén, a történelmi Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye maradványain létrejött Bács-Kiskun vármegyei település.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kolozsvár Erdélyi város, jelenleg Románia területén.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Komárom Duna parti város. Jelenleg a Duna bal partjára eső városrész Szlovákiához a jobb oldalra eső pedig Magyarországhoz tartozik.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Komárom vármegye A történelmi Magyarország 64 vármegyéje közé tartozott a Duna jobb és bal partján terült el Komárom székhellyel. A trianoni békediktátummal a vármegyének a Duna bal parti területeit elcsatolták. Ezt követően Komárom és Esztergom vármegyének a Duna jobb parti területeit egyesítették Komárom-Esztergom vármegyévé.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Konstantinápoly Törökország fővárosa 1453-tól 1923-ig, fontos kereskedelmi központ az Égei- és Fekete-tenger között, a Boszporusz partján (a török idők előtt a Bizánci Császárság székhelye volt Bizánc néven.)

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Korfu Görögország partjainak elterülő sziget az Adria bejáratánál.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Körmend, magyar határtelepülés a jelenlegi osztrák-magyar határ mentén, Vas vármegyében.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Közép-Európa A kontinens közepén elhelyezkedő terület, amely magába foglalja Észtországot, Lettországot, Litvániát, Lengyelországot, Csehországot, Szlovákiát, Ausztriát, Szlovéniát, Magyarországot és Horvátországot.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Közép-Kelet-Európa Közép-Európa azon része, amely a Szovjetúnió érdekszférájába tartozott a Varsói Szerződés felbomlásáig.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kréta Ggörög sziget az Égei tengerben.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Krím A Fekete-tenger északi partjáról mélyen benyúló félsziget, amely az Azovi-tengert a Fekete-tengertől elválasztja. Az Azovi-tengert vízen a szűk Kercsi-szoroson keresztül lehet megközelíteni, amely a Krím-félsziget és a szárazföld között található.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kübekháza Magyar határtelepülés a jelenlegi magyar-román-szerb hármashatárnál, Csongrád megyében.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

L-Ly

Lajta a Duna jobb oldali mellékfolyója, amely a trianoni békediktátum előtt némely szakaszán Magyarország nyugati határfolyója is volt, ezért az Osztrák–Magyar Monarchia két felét Trans- és Cislajtania néven is emlegették. A folyó határszakasz jellege miatt közkeletű kifejezés volt a "Lajtán innen" és "Lajtán túl" is.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Lengyelország a Balti Tenger, Németország, Csehország, Szlovákia, Ukrajna, Belorusszia, és a néhai Kelet-Poroszország maradványa ma orosz terület által határolt ország. A történelmi Magyarország Lengyelországgal határos volt. A lengyel-magyar kapcsolatok hagyományosan jók voltak, amelynek emléke élénken él mindkét népben. Lengyelország a XVIII. században elvesztette szuverenitását, amikor Oroszország, Poroszország és a Habsburg-birodalom között felosztották. Lengyelország államisága az első világháború után állt helyre, azonban a HITLER és SZTÁLIN közötti alku nyomán Németország és a Szovjetúnió ismét megszállta. Függetlensége a második világháború után állt ismét helyre.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Lepsény Fejér vármegyei település.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Lettország A három balti ország középső állama, nyugatról a Balti-tenger keletről Oroszország, északrólÉsztország, délről pedig Litvánia határolja.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Litvánia A három balti ország déli állama, nyugatról a Balti-tenger keletről Oroszország, északról Lettország, délről pedig Lengyelorzság határolja.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Lombardia az Alpok és az Appeninek között elterülő sík vidék, melyet a Pó folyó kettészel. Keletről az Adria, nyugatról Franciaország határolja.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

London Az Egyesült Királyság fővárosa.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Luxemburg Belgiummal, Németországgal és Franciaországgal határos európai miniállam, melyet 1815-ben a Bécsi konferencián hoztak létre.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Lübeck Németországi város.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

M

Maastricht

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Macedónia A Balkán félszigeten elterülő szláv lakosságú ország, amelyben az albán nemzetiség jelentős mértékű növekedése tapasztalható. Macedónia Jugoszlávia felbomlása után lett önálló ország, északról Koszovó és Szerbia, keleten Bulgária, délen Görögország, nyugaton pedig Albánia határolja.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyarország. Államformák: 898-tól a honfoglalást követően a hét magyar törzs szövetsége, majd 1000-től, az államalapítástól 1918-ig Magyar Királyság, 1918. november 16.-ától Magyar Népköztársaság, 1919. március 21.-étől Tanácsköztársaság, 1919. június 23.-ától Magyarországi Szocialista Szövetséges Tanácsköztársaság, 1919. augusztus 2.-ától Népköztársaság, 1919. augusztus 8.-ától Magyar Királyság, 1946. február 2.-ától Magyar Köztársaság, 1949. augusztus 20.-ától Magyar Népköztársaság, 1989. október 23.-ától Magyar Köztársaság. A XX. század elején rabló, imperialista békediktátummal területének mintegy 2/3-át lakosságának több mint a felét elcsatolták. A trianoni békediktátum előtti Magyarországot tekintjük a történelmi Magyarországnak, amely magába foglalta a Magyar Szent Korona alá tartozó területeket azaz a Kárpát-medencét, amely több, mint 1000 éven át gazdasági földrajzi és kulturális egységet alkotott. A történelmi Magyarországon csaknem 283 000 km^2 területén mintegy 20 000 000 lakos élt. A trianoni békediktátum nyomán az ország területe 93 000 km^2-re, lakóinak száma pedig 8 000 000 főre csökkent. A Kárpát-medencében élő magyar etnikum közel egyharmada került kisebbségi sorba az átrajzolt határokból következően. A magyar nemzet elcsatolt részei azóta a kisebbségi jogaitól többé-kevésbé megfosztottan, a többségi nemzet beolvasztási kísérletei között éli életét. Ez a helyzet a térség viszálykodásainak a melegágya. A soviniszta politikai csoportosulások tevékenysége nehezíti a Kárpát-medence fejlődését, egyben pedig akarva-akaratlanul kedvez a külső hatalmi befolyások erősödésének.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyság Lásd Magyarország

Magyar Köztársaság Lásd Magyarország

Magyar Népköztársaság Lásd Magyarország

Maros Erdélyben eredő és Dél-Alföldön a Tiszába torkolló Kárpát-medencei folyó.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Málta Néhány kis területű szigetből álló ország a Földközi-tenger keleti és nyugati medencéjének érintkezési területén, hozzávetőlegesen Afrika és Európa között félúton.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN

1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Mátyásföld Nagy Budapest létrehozásáig a főváros agglomerációjába tartozó település, majd nagy Budapest része.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Mezőföld A Duna és a Sárvíz közötti térség, amelynek döntő többsége Fejér és Tolna vármegye területén helyezkedik el.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Mezőkövesd a trianoni békediktátummal Magyarországtól elcsatolt Borsod vármegye, Abaúj vármegye és Zemplén vármegye maradványainak egyesítésével keletkezett Borsod-Abauj-Zemplén vármegyei település.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Miskolc a trianoni békediktátummal Magyarországtól elcsatolt Borsod vármegye, Abaúj vármegye és Zemplén vármegye maradványainak egyesítésével keletkezett Borsod-Abauj-Zemplén vármegye székhelye.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Montenegro a XIX. században vált ki a Török-birodalomból majd a I. a Szerb-Horvát-Szlovén Királyság része lett. Jelenleg független állam Dél-Európában, a Balkán-félszigeten, a volt Jugoszlávia területén. Az 5. állam, amely függetlenedett a volt Jugoszláviából. Fővárosa Podgorica. Délnyugaton az Adriai-tenger, nyugaton Horvátország, észak-nyugaton Bosznia-Hercegovina, észak-keleten Szerbia, keleten Koszovó, délkeleten pedig Albánia határolja. Területét dél-szláv népesség lakja.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Monte Video Latin-Amerika-i város.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Mosonmagyaróvár a trianoni békediktátummal elcsatolt Győr, Moson és Sopron vármegyék maradványain létrejött –győr-moson-sopron vármegyei település.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Moszkva Oroszország fővárosa, 1917-től Szovjet-Oroszország, majd a Szovjetunió fővárosa volt fennállásáig.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

N-Ny

Nagyatád Dunántúli város, Somogy vármegyében.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nagy-Britannia Nyugat-európai állam a brit szigeteken.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nagykanizsa Dunántúli település, Zala vármegyében, megyei jogú város.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nagyszombat Felvidéki város jelenleg Szlovákia területén.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nagyvárad erdélyi város, jelenleg Románia területén.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nándorfehérvár A városban lévő vár a magyar végvári rendszer részét alkotta, ahol HUNYADI János vereséget mért a hódító török csapatokra. Ennek a tiszteletére szólnak a keresztény világban délben a harangok. Délvidéki Duna parti település jelenleg Belgrád néven Szerbia fővárosa.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Neusandec Dél-Kelet-Lengyelországi település.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Német birodalom Lásd Németország

Német Csendes-óceáni Védnökség (Deutsche Schutzgebiete in der Südsee) A Csendes-Óceániai szigetcsoportokat foglalta magába, nevezetesen: Új-Guinea, Marshall-szigetek, Észak-Marianna szogetek és Karolina szigetek. Területe az I. világháború előtt 10 000 000 km ^{2} óceán felületen több ezer szigetből álló összesen 241 031 km ^{2} szárazulat. Lakosainak száma mintegy 639 200, a fehér fajhoz tartozott 1169 fő, döntően német állampolgár.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Német Szamoa (Deutsche Samoa) A Csendes Óceánban az egyenlítőtől délre helyezkedik el. Területe az I. világháború előtt 2842 km ^{2} területű két nagyobb szigetből álló szigetcsoport. Lakosainak száma mintegy 33 554, a fehér fajhoz tartozott 504 fő, döntően német és amrikai állampolgár.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Németország A germán törzsek szálláshelyeinek területén alakult ki a római Birodalom szétzilálásakor a germán szövetség, amelyből kifejlődött a Német-Római Császárság. A német nyelvterület politikai egysége azonban fokozatosan felbomlott, így számos független ország keletkezett. Laza irányítást biztosított azonban az úgynevezett választófejedelmek által választott német-római császár léte. E tisztséget hosszú időn át a HABSBURGOK töltötték be. 1871-ben jött létre porosz vezetéssel az úgynevezett kis német — Ausztria nélküli — egységen nyugvó német császárság. Az első világháború után a császárság köztársasággá alakult. Az Adolf Hitler által vezetett úgynevezett III. Birodalom hozta létre a nagy német — Ausztriát is magába foglaló — egységet. A II. világháború után. Németországtól, mint vesztes országtól elcsatolták Kelet-porországot az úgynevezett protektorátusait és Ausztriát. Az elcsatolt területeken csupán Ausztriában maradt meg a német ajkú lakosság. A többi részeken a németeket elüldözték, vagy megsemmisítették. A porosz vezetéssel létrehozott kis német egység területén pedig két államot hoztak létre, a nyugati országok felügyelete alatt álló Németországi Szövetségi Köztársaságot és a keleti részen a Szovjetúnió felügyelete alatt álló Német Demokratikus Köztársaságot. A Szovjetúnióban és Szövetségeseinél a pártállami berendezkedés összeomlása nyomán a Német Demokratikus Köztársaság egyesült a Németországi Szövetséges Köztársasággal 1990. X. 3.-án. A Németországi Szövetségi Köztársaság az Európai Unió legerősebb tagállama.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Német Demokratikus Köztársaság Németország szovjet megszállási zónájában létrejött népi demokrácia 1949 és 1990 között, 1990-ben egyesült a Német Szövetségi Köztársasággal, amely politikai rendszerét átvette.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Német Délnyugat-Afrika (Deutsch Südwestafrika) Későbbi nevén Namíbia. Angola, Botswana és Dél-Afrika között helyezkedik el Afrika délnyugati részén. Területe az I. világháború előtt 831 960 km ^{2} lakosainak száma mintegy 140 000 a nem afrikai rasszhoz tartozott 14 800 fő, közülük német állampolgár volt 12 902 személy.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Német Kelet-Afrika (Deutsch Osttafrika) Későbbi nevén Tanganyika. Britt Kelet-Afrika, Uganda, Belga Kongó, Rodézia és Mozambik között helyezkedett el Afrika délkeleti részén az India Óceán partján. Területe az I. világháború előtt 997 301 km ^{2} lakosainak száma mintegy 7 680 000, a nem afrikai rasszhoz tartozott 15 181, a fehér fajhoz pedig 5636 fő.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nova Gorica Szlovéniai város.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nyugat-Afrika A föld harmadik legnagyobb kontinensének, Afrikának a nyugati része.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nyugat-Balkán A volt Jugoszlávia utódállamai, Albánia és Macedónia területére kiterjedő terület.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nyugat-Európa, Európa nyugati fele, a Varsói Szerződés felbomlásáig az úgynevezett vasfüggöny túloldalán elhelyezkedő országok gyűjtőfogalma volt, azonban gyakorta alkalmazzák a Magyarországtól nyugatra fekvő államok megnevezésére is.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nyugat-Magyarország szélesebb értelemben a trianoni határok közötti Magyarországnak a Dunától nyugatra fekvő része, szűkebb értelemben pedig az Ausztriával határos vármegyék területét öleli fel.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

O-Ö

Olaszország Dél-Európa-i, az Itáliai félszigetet, Szicíliát és Szardíniát magába foglaló ország.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Ozora Tolna vármegyei település.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyarország. Államformák: 898-tól a honfoglalást követően a hét magyar törzs szövetsége, majd 1000-től, az államalapítástól 1918-ig Magyar Királyság, 1918. november 16.-ától Magyar Népköztársaság, 1919. március 21.-étől Tanácsköztársaság, 1919. június 23.-ától Magyarországi Szocialista Szövetséges Tanácsköztársaság, 1919. augusztus 2.-ától Népköztársaság, 1919. augusztus 8.-ától Magyar Királyság, 1946. február 2.-ától Magyar Köztársaság, 1949. augusztus 20.-ától Magyar Népköztársaság, 1989. október 23.-ától Magyar Köztársaság. A XX. század elején rabló, imperialista békediktátummal területének mintegy 2/3-át lakosságának több mint a felét elcsatolták. A trianoni békediktátum előtti Magyarországot tekintjük a történelmi Magyarországnak, amely magába foglalta a Magyar Szent Korona alá tartozó területeket azaz a Kárpát-medencét, amely több, mint 1000 éven át gazdasági földrajzi és kulturális egységet alkotott. A történelmi Magyarországon csaknem 283 000 km^2 területén mintegy 20 000 000 lakos élt. A trianoni békediktátum nyomán az ország területe 93 000 km^2-re, lakóinak száma pedig 8 000 000 főre csökkent. A Kárpát-medencében élő magyar etnikum közel egyharmada került kisebbségi sorba az átrajzolt határokból következően. A magyar nemzet elcsatolt részei azóta a kisebbségi jogaitól többé-kevésbé megfosztottan, a többségi nemzet beolvasztási kísérletei között éli életét. Ez a helyzet a térség viszálykodásainak a melegágya. A soviniszta politikai csoportosulások tevékenysége nehezíti a Kárpát-medence fejlődését, egyben pedig akarva-akaratlanul kedvez a külső hatalmi befolyások erősödésének.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyság Lásd Magyarország

Magyar Köztársaság Lásd Magyarország

Magyar Népköztársaság Lásd Magyarország

Mohács Dunaparti város Baranya vármegyében.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett

rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Münster Észak-Németország-i kisváros.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

N-Ny

Nizza Franciországi város.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

O-Ö

Oroszország Kelet-Európában és Észak-Ázsiában elterülő állam, 1917 és 1992 között a Szovjetúnió vezető tagköztársasága. A Szovjetúnió-t megelőző időszakban Oroszország elnevezése Orosz-Birodalom, amely fokozatosan terjedt ki Európa keleti területére, majd belső- és északázsiai térségekre is. Lakóinak többsége orosz. Államformája abszolút monarchia, az ország élén a cári család családfője állt.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Osztrák Császárság a HABSBURG-dinasztia Közép-Európában fekvő tartományainak összessége, a Magyar Szent Korona alá tartozó területek kivételével.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Osztrák-Magyar Birodalom (Österreichisch-Ungarischen Reich) Az Osztrák-Magyar Monarchia második hivatalos elnevezése, amelyet azonban a gyakorlatban nem használtak, mivel az Osztrák-Magyar Birodalom elnevezés a dualista államalakulat osztrák felfogását tükrözte, amely nem érvényesült. Nevezetesen osztrák részről igyekeztek úgy értelmezni a dualista államalakulatot, hogy az egységes birodalom amelyen belül a tartományok két különböző csoportja belső ügyeit egymástól eltérően intézi. Ezzel szemben a magyar felfogás szerint a dualista államalakulat két szuverén ország az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság szövetsége amelyben a két ország bizonyos ügyeit közösen más teendőit pedig önállóan intézi. Mivel a gyakorlatban a magyar felfogás érvényesült ezért a magyar felfogást tükröző Osztrák-Magyar Monarchia elnevezés vált általánossá.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Osztrák-Magyar Monarchia (Österreichisch-Ungarische Monarchie) Ausztria-Magyarországnak nevezték az 1848-1849-es magyar forradalmat és szabadságharcot leverő Habsburg hatalom kormányzása alatt álló területeket. A kiegyezést követően az Osztrák-Magyar Monarchia létrejötte után is használatos volt e kifejezés a köznyelvben még egy ideig. A kiegyezéssel jött létre az Osztrák-Magyar Monarchia, amely az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság 1867 és 1918 között fennálló olyan szövetsége, amelyben a két társország bizonyos ügyeit közösen, a többit pedig önállóan intézte. A közös ügyek közé tartoztak a Pragmatica Sanctioból származó ügyek (külügy, hadügy és a finanszírozásukra szolgáló pénzügy), hitelügy. Ehhez az ügyrendszerhez csatlakoztak a dualisztikus ügyek azaz a vám- és kereskedelmi szövetség, valamint a nem közös de lehetőleg egyetértőleg intézendő ügyek (közvetett adózás, vasút, hajózás, posta, pénzrendszer). A dualisztikus ügyek a közös ügyektől — vagy ahogyan a magyar kiegyezési törvényben található a közös érdekű viszonyoktól — abban különböztek, hogy a közös ügyek tekintetében kizárólag közösen járhatott el a két ország, a dualisztikus ügyek körében pedig, ha nem jött létre a társországok között közös megállapodás a két ország önállóan is eljárhatott.

Az Osztrák-Magyar Monarchiának nem volt közös államfője és kormánya. Mindkét állam legfőbb közjogi méltóságát az osztrák császári és a magyar királyi tisztséget egy természetes személy I. Ferenc József töltötte be. Közös kormány ugyan nem létezett, azonban a közös ügyek intézése céljából közös minisztériumok működtek, amelyek élén közös miniszterek álltak, külügy-, hadügy- és pénzügyminiszter. E miniszterek értekezleteit — amelyben a két társország miniszterelnöke és a társországoknak a tárgyalt témában érintett miniszterei is részt vettek — hívták közös minisztertanácsnak. Amennyiben a közös minisztertanácsban az uralkodó elnökölt az üléseket koronatanácsnak nevezték. A közös minisztereket az uralkodó a két társország országgyűlésétől függetlenül nevezte ki és mentette fel. A közös miniszterek az uralkodónak tartoztak felelősséggel.

A közös költségeket a delegációk hagyták jóvá. A delegációk a két társország országgyűléseinek a bizottságai voltak, amelyeket az országgyűlések felhatalmaztak a közös költségvetés megállapítására. A közös költségvetésre a javaslatot a közös pénzügyminiszter terjesztette elő az indoklásához pedig a közös külügy- és hadügyminiszter is csatlakozott. A hatvan tagú delegációkat egy évre választották. A magyar delegáció negyven tagját a képviselőház, húsz tagját a főrendiház küldte. A magyar delegáción belül öt horvátországi képviselőnek kellett lennie négynek a képviselőházból egynek pedig a főrendiház tagjai közül. Az osztrák delegáció negyven tagját a képviselőház, húsz tagját pedig az urak háza választotta. Csehország tíz, Gallícia hét, Morvaország négy, Alsó Ausztria három, Felső Ausztria kettő Steyer kettő, Tirol kettő a többi tartomány pedig egy-egy tagot küldött a delegációba. A delegációk évenként felváltva Bécsen és Budapesten üléseztek. Egyet nem értés esetén a delegációk tekintetében az uralkodónak nem volt döntési joga.

A közös költségek fedezésére a vámbevételek voltak hivatottak. A fennmaradó résznek a két társország közötti megoszlási arányáról pedig a két országgyűlés döntött. Ezt az arányt kvótának nevezték. A kvótát meghatározott időre állapították meg. A kvóta megállapítása érdekében a két országgyűlés bizottságot küldött ki a téma egyeztetése céljából. Abban az esetben, ha a két országgyűlés nem tudott megállapodni, az uralkodónak volt döntési joga. Mivel a Magyar Királyság gazdasága dinamikusabban fejlődött a bevételei is gyorsabban nőttek, mint az Osztrák Császárságé. Ebből fakadóan pedig a közös költségek fedezésében a magyar arány nőtt. 1873-ban a magyar arány 31.4%, 1917-ben pedig 34.4% volt.

Az Osztrák-Magyar Monarchia területe a történelmi Magyarországot és az Osztrák Császárságot foglalta magába, amely ebben az időben kiterjedt a mai Ausztrián túl a mai Cseh Köztársaságra és a mai Lengyelország azon részére, amelynek a történelmi elnevezése Gallícia, továbbá Bukovinára valamint az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság közös irányítása alatt álló Bosznia-Hercegovinára. Az Osztrák Császársághoz tartozott még a Dalmát tengerpart is Fiume kivételével, amely a Magyar Királyság részét alkotta.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

P

Palánk Dévidéki település, jelenleg Szerbia területén.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Partium A Tiszántúlnak Erdllyel határos síkvidéki sávja.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Párizs Franciaország fővárosa.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Perkáta Fejér vármegyei település.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Pest a főváros létrejöttekor a három egyesülő város Óbuda, Buda és Pest egyike. A gyarapodó fővárosba integrált a Duna baloldalán elterülő települések összességét is pesti oldalnak nevezik.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Pest vármegye a Duna két partján elterülő vármegye, melyet Szlovákia, Komárom-Esztergom vármegye, Fejér vármegye, Bács-Kiskun vármegye, Jász-Nagykun-Szolnok vármegye, Heves vármegye és Nógrád vármegye határolnak. A vármegye jelentős része az ország fővárosának aglomerációja szerepét tölti be. A vármegye kezdetben a kunsági területeket nem foglalta magába. Ezeket a polgári közigazgatás kialakítása nyomán kapcsolták a vármegyéhez. Pilis Vármegye a török hódítás előtt önálló vármegye volt, amelyet később csatoltak Pest Vármegyéhez.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun Vármegye Lásd Pest vármegye

Pécs Baranya vármegye székhelye.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Portugália Európa legnyugatibb állama, a Hispán félsziget Atlanti-óceán-i partvidékén terül el.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Poznan Lengyelországi város.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Pozsony A trianoni békediktátum után Szlovákia fővárosa. A történelmi Magyarország Pozsony vármegyéjének székhelye. Árpád-kori település. A magyar országgyűléseket évszázadokig Pozsonyban hívták össze.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Prága Csehország fővárosa.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Przemyšl Galíciai stratégiai erődegyüttes, amely az Osztrák-Magyar Monarchia keleti határait védte.

SUBA János: Védhírszerzőszolgálat kiépítése 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XVIII. évf. (2010) 21. sz. 140-147.p. A tanulmány korábbi változata 2007. október 5.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A magyar rendvédelem fejlődése a XIX–XX. században”* című XXI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

R

Rédics Dráva menti határszéli település a trianoni békediktátum után.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Római Birodalom Az ókorban Róma centrummal döntően a Földközi-tenger melléki területeket magába foglaló birodalom.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Románia Magyarországgal határos ország. A trianoni békediktátum Romániának jutatta a történelmi Magyarország mintegy egyharmadát több millió magyar ajkú lakossal. Románia a XIX. század utolsó negyedében jött létre havasalföldi és moldáviai fejedelemségek egyesülésével, Román Királyság néven amely államforma 1945-ig működött.. Az 1848-1849-es, 1919-es és 1945-ös fegyveres harcok kapcsán a magyar lakossággal szemben tömeges és brutális gyilkosságokat követtek el a román fegyveresek. Ezek az atrocitások és a román pártállam időszakában megvalósuló magyarellenes magatartás beárnyékolják a magyar-román viszonyt. A román hatóságok a magyar nemzetiség beolvasztására törekedtek. A romániai magyar nemzetiség az ország Európai Unióhoz történő csatlakozása után is küzd a nemzetiségi jogai maradéktalan elismeréséért és gyakorlati megvalósításáért.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

S-Sz

Sárrét A Sárvíz melletti lapos, vizenyős terület, amely a Balaton és a Duna között húzódik.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Sárvíz A vizfolyás a Balaton és a duna közötti Sárrét mellett.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november

11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Schengen Kisváros a francia-német határon.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Siklós Baranya vármegyei település.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Simontornya Település Kelet-Dunántúlon, amely hagyományosan Fejér vármegye területéhez tartozott, jelenleg Tolna megyéhez tartorik.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Sió részben természetes, részben mesterséges vízfolyás a Balaton és a Duna között.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Siófok Balatonparti város Somogy Vármegyében.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Solt a Duna balpartáján található település a Csepel-sziget Baja félúton.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Somogy Vármegye, magyar területi közigazgatási egység a Dél-Dunántúlon.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Sopron A történelmi Magyarország Sopron vármegyéjének székhelye. Jelenleg a magyar-osztrák határ magyar oldalán elterülő szép fekvésű határváros. A trianoni békediktátum során elcsatolni kívánt terület volt, ahol a hovatartozás témájában népszavazást tartottak, melynek során a lakosság Magyarországhoz tartozás mellett szavazott. Ezáltal a város elnyerte a „Civitas fidelissima” kitűntető címet.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. novem-

ber 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Spanyolország A Hispán félsziget többségét magába foglaló Dél-Európa-i állam.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Strassburg Város Németországban.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Svábhegy A Budai-hegység része.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Svájc Európa közepén az alpok hegyei között elterülő kantonokból álló szövetségi állam, amely Lichtensteinel, Németországgal, Franciaországgal és Olaszországgal határos.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szabadka délvidéki város jelenleg Szerbia területén.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Száva Az Alpok keleti lejtőjén eredő és Nándorfehérvárnál a Dunába torkolló folyó, amelynek alsó folyása Horvátország és Bosznia-Hercegovina, illetve Szerbia határfolyója.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Szeged Csongrád vármegye székhelye, Tisza parti város.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szerbia A szerbek már a középkorban államot hoztak létre a Balkánon. A török hódítók kiűzése után az elnéptelenedet Dél-Alföld-i területekre szerbeket telepítettek. A Habsburgok a magyar ellenállás egyik ellenszereként támaszkodtak a betelepített szerbekre. A trianoni békediktátum a Szerb Királysághoz csatolta Magyarország Dél-Alföldi területeit, közel 1 000 000 főnyi magyar lakossal. Ekkor a Szerb Királyság átalakult a vele egyesülő volt Osztrák-Magyar-Monarchia-i területekkel Szerb-Horvát-Szlovén Királysággá, melyet később Jugoszláviának neveztek. A szerb hatóságok a magyar földbirtokosoktól elkobzott földeket a betelepített szerbek között osztották föl, így a magyar lakosság jelentős része földönfutóvá vált. Az 1848-1849-es, az 1919-es és 1945-ös fegyveres harcok kapcsán a magyar lakossággal szemben tömeges és brutális gyilkosságokat

követtek el a szerb fegyveresek. Ezek az atrocitások beárnyékolják a magyar-szerb viszonyt. A szerbiai magyarok küzdenek a nemzetiségi jogaik maradéktalan elismeréséért és gyakorlati megvalósításáért.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Székelyföld Erdély keleti szögletében a Kárpátok karéjában fekvő terület, amelyen a magyar nemzet székely része él. Jelenleg Romániához tartozik.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Székelyudvarhely Erdélyi város, jelenleg Románia területén.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Székesfehérvár Fejér vármegye székhelye, a középkorban huzamosabb ideig az ország fővárosa.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szigetvár város Baranya váregyében.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szlovákia magyarok és többségében a szláv nyelvcsaládhoz tartozó szlovákok lakják, akik a XIX. században fejlődtek nemzetté. Fiatal állam. A trianoni békediktátum nyomán Csehszlovákia része. Az I. bécsi döntéssel a magyar lakta területek Nyitra térségének kivételével visszakerültek a Magyar Királysághoz. A szlovákok által lakott északi rész pedig látszólagos függetlenséggel a Harmadik Német Birodalom csatlós államává vált. A második világháború után ismét Csehszlovákia részévé vált majd XX. kilencvenes évek elején önállósodott. A felvidéki magyar lakosságot igyekeztek elszlovákosítani a második világháború végén és azt közvetlenül követően tömeges méretű gyilkosságokat követtek el a magyar etnikum ellen. A magyar lakosság egy részét kitelepítették szülőföldjéről. A magyarok elleni diszkriminatív cselekedeteket megalapozó Beneš-dekrétumok máig érvényben vannak.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szlovénia döntően a szláv nyelvcsaládhoz tartozó szlovén nép által lakott terület, amely az Alpok lábánál az Adria és a Kárpát-medence között terül el, jelenleg Ausztria, Magyarország, Horvátország és Olaszország által határolt területen. Szlovénia fiatal állam. Az első világháború után létrejövő délszláv állam része volt. Függetlenségét a Jugoszláv Szövetségi Szocialista Köztársaság felbomlásakor nyerte el.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szombathely Vas vármegye székhelye.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szovjetunió Az Orosz Birodalom romjain az első világháború után létrejövő államszövetség, amely a XX. század végén felbomlott.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

T

Tampere Város Finnország középső részén.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tanácsköztársaság Lásd Magyarország

Temesvár Délvidéki város, jelenleg Románia területén.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tennenberg Kelet-Poroszországi település.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Teschen Sziléziai település.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Titeli Sajkás Kerület Nem csupán területi egység, hanem a katonai határőrvidék egyik alakulatának területe is. A Sajkás Kerület azonban jóval régebbi mint magaa a határőrvidék. A Duna és a Tisza összefolyási területénél éltek a sajkások, akik az Al-Duna és Al-száva térségének határvédelmi teeendőit látták el..

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Tisza A legnagyobb Kárpát-medencében eredő folyó, Máramaros vármegyéből ered és a Szerémségnél torkolik a Dunába.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Tiszántúl Az Alföldnek a Tisza és Erdély között elterülő része.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Togó Afrika nyugati részén, az úgynevezett Aranypart és Francia Nyugat-Afrika által határolt német gyarmat az Atlanti Óceán partján. Területe az I. világháború előtt 89 431 km ^{2} lakosainak száma mintegy 1 000 000, a nem afrikai rasszhoz tartozott 368 fő többségében német állampolgár.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tokió Japán fővárosa.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tolna vármegye A Dunántúl keleti részén, a Duna jobbpartján elterülő Fejér, Somogy, Baranya és Bács-Kiskun vármegyék által határolt vármegye.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tompa A történelmi Pest-Pilis-Solt-Kiskun és Bács-Bodrog vármegyék trainoni békediktátum utáni maradványain létrejött Bács-Kiskun vármegyei település.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tordesillas Település a Hispán félszigeten, ahol 1794-ben a spanyolok és a portugálok felosztották egymás közt a Világ tengerei feletti befolyási övezeteket.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Törökország Kis-ázsiai állam (néhány kormányzósággal az Európai kontinensen). A Török-birodalom felbomlása után jött létre, melynek során szétválasztották az iszlám egyházat a világi államtól.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Trianon Párizs melléki kastély, ahol az első világháború után Magyarországra erőltetett békediktátumot aláírták.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Trieszt Az Isztriai-félsziget északi sarkában elhelyezkedő kikötőváros. A Habsburg-birodalom legjelentősebb kereskedelmi városa. Jelenleg Szlovénia területén.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tulln Ausztriai település a Duna partján.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

U-Ü

Udvar Magyar határtelepülés a jelenlegi magyar-horvát határ mentén, határátkelőhely Horvátország fele, Baranya vármegyében.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Ukrajna A Szovjetúnió felbomlása után önállósult kelet-európai ország.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Ungvár Kárpátaljai település jelenleg Ukrajna területén.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

V-W

Varsó Lengyelország fővárosa.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Vaskapu A Duna a történelmi Magyarország területét a Vaskapunál hagyja el, amely hegyek közötti keskeny szoros. A térség szabályozását megelőzően számos zátony nehezítette a hajózást.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Várpalota (Korábban Palota) Veszprém vármegyei település a Bakony aljában.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Velencei tó Magyarország második legnagyobb természetes tava, Fejér megyében, Budapest és Székesfehérvár között a Velencei-hegység lábánál található.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Versailles A II. világháborút lezáró béketárgyalásokat lezáró dokumentumok aláírásának helyszíne Párizs mellett.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Veszprém vármegye Dunántúl-i vármegye.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Vértesalja A Vértes hegység lábánál található terület, amely a Velencei Tóig terjed.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Wienerneustadt Lásd Bécsújhely

Z-Zs

Zalaegerszeg Jelentős dunántúli település, Zala vármegye székhelye, a Zala-folyó partján.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Zágráb Horvátország fővárosa.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Zákány Magyar határtelepülés a jelenlegi magyar-horvát határ mentén, Somogy vármegyében.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Zombor Dél-Alföldi város jelenleg Szerbia területén. Zomboron működött a Magyar Királyi Csendőrség lókiképző központja, melyet a trianoni békediktátum miatt Kiskunhalasra telepítettek. A csendőrség feloszlatása után a lovasbázist a határőrség kapta meg. A rendszerváltás után a bázist eladták.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

INDEX CHRONOLOGICUS

Ie. 1780

Ie. 1780 Ezen évből maradt fenn a hajózással kapcsolatos első írásos szabályozás.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1018

1018 Székesfehér ezen évtől kezdve az Árpád-Házi királyok az egyik királyi székhelye a törökök benyomulásáig.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1063

1063 A hajózás középkori írásos szabályozói közül az egyik legjellemzőbb gyűjtemény ebben az évben keletkezett *Ordinamenta et Consiuetudio Maris* címmel.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1222

1222 II. András kiadja dekrétumát, az Aranybulát, mely a magyar történelmi alkotmánynak egyik meghatározó jelentőségű törvénye és amely megalapozta a nemesi vármegyét.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1494

1494 A spanyolok és a portugálok a hispán félszigeten lévő Tordesille-ben ekkor kötötték meg a Világ tengerei feletti befolyást tartalmazó egyezményüket.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1526

1526 Fejér vármegye tiszti kara székhelyét Győrbe helyezte át. Fejér vármegye törökök által meg nem szállt észak-nyugati részét pedig ideiglenesen Veszprém és Komárom vármegyékhez csatolták.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1543

1543 Fejér vármegye területének döntő többsége török megszállás alá került amely 1688-ig tartott, amikor a Vármegye felszabadult a török megszállás alól.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1545

1545 A magyar országgyűlés törvényt hozott arról, hogy a királyi helyhatóság törvénytelen rendeleteit a vármegyék nem kötelesek végrehajtani.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett

rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1596

1596 Az országgyűlés a solti széket Fejér vármegyétől Pest-Pilis vármegyéhez csatolta.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1609

1609 Ebben az évben hozta létre GROTIUS Hugó a modern tengerjog alapajait tarttalmazó művét *Mare liberum* [A tengerek szabadsága] címmel.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1660

1660 Ettől az évtől kezdve a török kiűzéséig Fejér vármegye területén a úgynevezett parasztvármegye működött.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1688

1688 Fejér vármegye területét a török megszállás alól felszabadították. A vármegyében katonai közigazgatást vezettek be, amely 1692-ig tartott.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1692

1692 Fejér vármegye területén a katonai közigazgatást a nemesi vármegye közigazgatása váltotta fel.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1694

október 14 az uralkodó Fejér vármegye számára új vármegyei pecsétet adományozott, mellyel megerősítette korábbi kiváltságait.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1703

1703 Lipót császár a „Diploma Leopoldium” adománylevéllel Fehérvár város kiváltságait megerősítette.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1704

1704 ettől az évtől 1709-ig Fejér vármegye közel 2/3-ban úgynevezett kuruc vármegye működött.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1760

szeptember 11. A Magyar Királyi Nemesi Testőrség alapító oklevelének kelte, amely a testület tagjainak az eskű szövegét is tartalmazza.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1778

1778 A francia király az ország egész területére kiterjedő hatáskörrel rendelkező rendvédelmi testület elnevezését Merécheausseé-ról csendőrségre változtatta.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

1783

szeptember 19-én Versailles-ben szállt fel az első légballon.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1794

június 26. E napon a Fleures-i csatában először használtak hőlégballonokat katonai célokra.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1830

1830 ebben az évben Fejér vármegye területén 1 szabad királyi város, 17 mezőváros, 72 falu, 15 községesített puszta és 273 major terült el. A vármegye lakosság mintegy 100 0000 fő volt.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1840

1840 az 1840/IX.tc-kel létrehozták a mezei rendőrséget, amely 1894-ig működött, amikor a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894/XII.tc-kel a testületet feloszlatták, feladatkörének egy részét a magyar Királyi Csendőrség, másik részét pedig az újonnan létrehozzott mezőőrség vette át.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1841

december 20-án hozták létre az első jelentős modern tengerjogi egyezményt Londonban a tengerszorosok átjárhatóságáról.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1850

november 30. I. Ferenc József enapon állította fel a Császári-Királyi Flottillahadtestet, amely 1866-ig működött.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

1852

1852 Ebben az évben hozták létre az első kormányozható léghajót.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1858

január 16. ANDRÁSSYNÉ született VÉGH Marietta lakóhelyéül szolgáló kajászó-szentpéteri ANDRÁSSY kastélyt egy rablóbanda kifosztotta, melynek során a kastély értéktárgyait és 3000 forint készpénzt eltulajdonítottak.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1866

1866 Wilhelm von TAGETHOFF a Habsburg-birodalom tengerészetének az altengernagya koncepciót dolgozott ki a Habsburg-birodalom haditengerészetének a fejlesztésére. E tervezetnek képezte részét a monitor típusú hajókból álló folyami flottilla létrehozása.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

1867

június 8. Ekkor került sor Ferenc József magyar királlyá koronázására.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1868

június a magyar kormány a Pest-fiumei hajógyárnál megrendelte a Jozef von ROMAKO császári-királyi hajóépítő inspektor által tervezett első két monitort a flotilla számára.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

1870

1870 Ebben az évben fejezte be Jozef von ROMAKO a dunai flotilla első két monitorának a terveit.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

április 20. Ezen napon bocsátották vízre a dunai flottila Lajta (Leitha) nevű első monitorát.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

május 17. Ezen napon bocsátották vízre a dunai flottila Maros nevű második monitorát.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

1871

1871 Fejér vármegyében a csendbiztosok működési körzeteit a járások területeivel összhangba hozták.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1872

1872 A Magyar Királyi Vám- és Adóhivatalokat — amely szervezetet a Magyar Királyság a neoabszolutizmustól vett át — kettéválasztották Magyar Királyi Adóhivatalokra és Magyar Királyi Vámhivatalokra.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1875

március 9. TISZA Kálmán, az újonnan kinevezett belügyminiszter azzal a határozott véleménnyel lépett fel, hogy az erdélyi csendőrséget nem szabad feloszlatni, hanem a közös hadügyminisztérium fennhatósága alól a magyar kormány felügyelete alá kell vonni.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett

rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1876

1876 március 17. Az uralkodó elrendelte a horvát és az erdélyi csendőrség átadását a magyar kormánynak.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

1878

március 1. E nappal kezdve — Fejér vármegye területének érintetlenül hagyásával — a járások számát néggyel növelték.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1881

február 14.-én az uralkodó szentesítette az 1881/III.tc.-et „a közbiztonság szervezéséről” címmel, amely elrendelte a Magyar Királyi Csendőrség létrehozását. Az uralkodó általi szentesítés dátuma 1933 óta a Magyar Királyi Csendőrség napja.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

április 11. Ezen a napon nyert szentesítést a Fővárosi Magyar Királyi Rendőrség végleges államosításáról szóló 1881/XXI.tc. a Budapest-Fővárosi Rendőrségről.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1882

január 1. Ekkor kezdte meg — az Erdélyi Csendőrség mintájára — a Magyar Királyi Csendőrség országos kiépítése.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1883

április 21. Fejér vármegye alispánja ekkor hirdette ki, hogy az 1881/III.tc. alapján a vármegyei közbiztonsági teendők ellátását a Magyar Királyi Csendőrség fogja átvenni.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1884

január 1. Fejér vármegyében megkezdte működését a Magyar Királyi Csendőrség, 14 őrsse és 84 csendőrrel.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1890

1890-ben megszűntették az 1840-ben létesített Mezei rendőrséget.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett

rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1892

január 1. a miniszterelnök és az érintett tárcák vezetői által jóváhagyott 1891-ben kibocsájtott utasítás rendelkezett a Magyar Királyi Csendőrségen belül a határszéli csendőrség létrehozásáról.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1896

1896 Ebben az évben hozták létre a császári Németországban a gyarmati törvényt.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1896 Ekkor kezdte meg a működését az Osztrák-Magyar Monarchia távírász iskolája Tullnban

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

július 18. Ekkor állították fel a Német Gyarmatok Hadseregének Főparancsnokságát (Oberkommando der Schutztruppe) Berlinben.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1899

1899 A belügyminiszter a 130 000/1899.BM. rendelétvel nyomozati utasítást bocsájtott ki a rendőri hatóságok és rendőri közegek részére.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

1903

december 17-én A WRIGHT fivérek merevszárnyú repülőgépe az Északamerikai Egyesült Államokban 59 másodperc alatt 259 métert tett meg a levegőben.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1904

1904-ben állították a fel a Magyar Királyi Darabont Testőrséget.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1904 Német Dél-Nyugat Afrikában ekkor robbant ki az úgynevezett Herero- és Hottentotta-lázadás, amelyet 1907-ben vertek le.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1905

1905 Ekkor robbant ki Német Kelet-Afrikában az úgynevezettt Mai-Mai-felkelés, amelyet 1907-ben vertek le.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Buda-

pesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1907

1907 Ebben az évben a német gyarmatok igazgatása a német császári külügyminisztériumtól átkerült a Birodalmi Gyarmatügyi Minisztériumhoz (Reichskolonialamt).

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1907 A magyar országgyűlés az 1907/III.tc. „a hazai ipar fejlesztéséről” című törvénnyel kötelezővé tette az állami beszerzések tekintetében a magyar termékek előnyben részesítését.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1908

1908-ban Az Evidenzbüro vezetői beosztását Alfred Redltől Maximilian Ronge vette át.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1910

1910 Ebben az évben Párizsban ült össze az első nemzetközi konferencia a légtér jogi szabályozásának megvitatása témájával.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1910 A német Deutsche Luftschiffahrts társaság először látott el kereskedelmi légiutas szállítási tevékenységet, bár a WRIGHT fivérek már 1908-ban is szállítottak alkalomszerűen személyeket a repülőgépükön.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1912

június 1-vel hatályosult a minisztertanácsnak a határszéli csendőrség megerősítésére vonatkozó határozata. 1911. augusztus 3-án jóváhagyólag tárgyalta a minisztertanács az 1911. februárjában előterjesztett javaslatot a határszéli csendőrség megerősítésére. Ennek nyomán 160 őrsön 1038 főnyi csendőr legénység teljesített határőrizeti szolgálatot mintegy 35 főnyi tiszt vezetésével.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1913

1913 Ebben az évben kezdte meg menetrendszerinti működését a kereskedelmi utasszállító célra épített repülőgép az orosz Sikorsky Ilija Muromets.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1914

július 31. ezen a napon mozgósították az Osztrák-Magyar Monarchia véderejét

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi vál-

tozata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 17-én az Osztrák-Magyar Monarchia hadsereg főparancsnokának újonnan létrehozott hírszerző osztálya Przemyslbe települt.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 13-án az Osztrák-Magyar Monarchia hadsereg főparancsnokának újonnan létrehozott hírszerző osztálya Neu Sandec-ből Teschen-be települt.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1915

augusztus 25-én az Osztrák-Magyar Monarchia hadereje elfoglalta Breszt-Litovszk várost. A győzelemben jelentős szerepet játszott Pokorny Hermann által 1914. decembere és 1915. márciusa között dekódolt több száz távirat csomag.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1917

1917 ebben az évben vette át az Osztrák-Magyar Monarchia hadsereg-főparancsnoksága hírszerző osztályának vezetői beosztását Oskar HRANILOVIC-CVETASSIN ezredestől Maximilian RONGE ezredes.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1917-ben az Osztrák-Magyar Monarchia hadsereg főparancsnokának újonnan létrehozott hírszerző osztálya Teschen-ből Baden-be települt.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1918

1918 a hadügyminisztérium első osztályaként SZTOJAKIVICS Demeter vezetésével jött létre a Magyar Királyság önálló hírszerző szervezete.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 17. a fővezérség 2. csoportjához került — ugyancsak SZTOJAKOVICS Demeter vezetésével — a magyar hírszerzés feladatköre.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1919

1919 a magyar kormány a szabadságjogok gyakorlásának biztosításáról szóló 6335/1919.ME. rendeletével biztosította a gyülekezési és szólásszabadság lehetőségét.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1919 Ebben az évben született az első nemzetközi repülési egyezmény Párizsban.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

március 26. a magyar rendvédelmi testületeket az e napon a forradalmi kormányzó tanács által rendeleti úton újonnan felállított Vörös Őrségbe integrálták.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

június 9. Szegeden HORTHY Miklós altengernagy — mint a KÁROLYI-kormány hadügyminisztere — felhívást bocsájtott ki a Magyar Nemzeti Hadsereg felállításáról.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

június 12 HORTHY Miklkós altengernagy kivált a kormányból és átvette a a Magyr Nemzeti Hadsereg főparancsnokságát.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

július HORTHY Miklós altengernagynak a magyar katonai közigazgatás újjászervezésére vonatkozó 1919.VIII.22-ei rendeletét megelőzően 2 katonai körletparancsnokság már működött, a szombathelyi és a szegedi székhelyű.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 3.-án a Vörös Őrséget a PEIDL-kormány megszűntette és visszaállította a Tanácsköztársaság előtti rendvédelmi testületeket. (6/1919.NM.r.)

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 5. Báró LEHÁR Antal ezredes által szervezett és vezetett legitimista Feldbach-i tiszti zászlóalj átlépte a magyar-osztrák határt, a főhadiszállását pedig Szombathelyen rendezte be.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 6. A PEIDL-kormány hadügyminisztere HAUBRICH József feloszlatta a már felbomlott Vörös Hadsereget.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a

„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben" című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 7. ezen napon rendelték el az országos toborzást a magyar uralom alatt álló területeken a Magyar Nemzeti Hadsereg szeámára, melyet BERNÁTSKY kornél tábornok irányított.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 7-től működött kormányok és azok tagjai által kibocsájtott rendeletek érvényességét az alkotmányosság helyreállításáról és az állami főhatalom gyakorlásának ideiglenes rendezéséről szóló 1920/I.tc. elismerte.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 9. SCHNETZER Ferenc vezérőrnagy a FRIEDRICH-kormány hadügyminisztere rendeletben erősítette meg azt, hogy a magyar uralom alatt álló területeken a Magyar Nemzeti Hadsereg az egyedüli legitim fegyveres erő.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 9. HORTHY Miklós altengernagy a Magyar Nemzeti Hadsereg főparancsnokságát a kormánytól független fővezérséggé szervezete át. A fővezérség 1920.IV.1-én szűnt meg.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 15. HORTHY Miklós altengernagy átvette az összes magyar fegyveres erő és testület feletti főparancsnokságot.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 22-én HORTHY Miklós altengernagy elrendelte a magyar uralom alatt álló területekena sorozást.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 22. HORTHY Miklós altengernagy magyar uralom alatt álló területeken elrendelte a honvéd közigazgatás újjászervezését.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

szeptember 30. A magyar kormány az egyesülési és gyülekezési jogról szóló 5084/1919.ME. rendeletében hatályon kívül helyezte e témakörben az őszirózsás forradalom időszakában keletkezett liberális rendelkezéseket.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

október 1. 5047/1919.ME.rendelettel a rendőrségeket államosították.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

október 15. a katonai körletparancsnokságok által a fővezérséghez eljuttatott hadrendi kimutatások összesítése szerint a Magyar Nemzeti Hadsereg létszáma meghaladta a 30 000 fős létszámot.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 30. a katonai körletparancsnokságok által a fővezérséghez eljuttatott hadrendi kimutatások összesítése szerint a Magyar Nnemzeti Hadsereg létszáma meghaladta a 56 000 fős létszámot.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

december 18. A fővezérség elrendelte, hogy a katonai körletparancsnokságok havonta elsején és tizenhatodikán hadrendi kimutatásokat küldjenek az előljárójuknak.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1919-1930 az 5047/1919-es miniszterelnöki rendelettel ekkor államosították az önkormányzati rendőrségeket, amely folyamat 1921 augusztusáig tartott. A Magyar Királyi Állami Rendőrség névvel létrehozott új rendvédelmi testület ezzel az elnevezéssel 1930 végéig működött.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1920

január 15. a katonai körletparancsnokságok által a fővezérséghez eljuttatott hadrendi kimutatások összesítése szerint a Magyar Nemzeti Hadsereg létszáma meghaladta a 65 245 fős létszámot.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

február 1. E napon budapesti székhellyel feállították a magyar Aeroforgalmi Részvénytársaságot, melyet a Szövetségközi katonai Ellenőrző Bizotság 1921. XII. 6-án a trianoni békediktátum megszegésére hivakozva feloszlatott.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

február 25. Ettől a naptól 1920. III.31-ig tartott a magyar haderő tiszántúli bevonulása a román kiürítést követően.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

április 1. A honvédelmi miniszter elrendelte az alárendeltségébe tartozó szervezetek számára a szervezetek elnevezésében a Magyar Királyi előtag használatát. Ettől fogva a Magyar Nemzeti Hadsereg neve Magyar Királyi Nemzeti Hadsereg.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

május 1. a katonai körletparancsnokságok által a fővezérséghez eljuttatott hadrendi kimutatások összesítése szerint a Magyar Nemzeti Hadsereg létszáma meghaladta a 97 537 fős létszámot, az összlétszm 38 %-át tették ki a csendőralakulások.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

május 1. Ezen a napon állították fel Tiszántúl működési területtel — a román hadsereg kivonulása nyomán — a debreceni katonai körletparancsnokságot.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

július 1. a katonai körletparancsnokságok által a fővezérséghez eljuttatott hadrendi kimutatások összesítése szerint a Magyar Nemzeti Hadsereg létszáma meghaladta a 144 280 fős létszámot.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

szeptember 14. HORTHY Miklós rendeleti úton a katonai és a polgári közigazgatást szétválasztotta egymástól.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

október 4. WULFF Olaf Richárd fregattkapitány elkészítette a Dunai Flottilla folyamőrséggé átszervezésének a tervezetét.

PARÁDI József: A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XVIII. évf. (2010) 21. sz. 85-100.p. A tanulmány korábbi változata 2007. október 5.-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A magyar rendvédelem fejlődése a XIX–XX. században”* című XXI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

1921

1921 A belügyminiszter rendeleti úton szabályozta a Magyar Királyi Csendőrség és a Magyar Királyi Állami Rendőrség viszonyát.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

január 1. a hadrendekben a csendőr alakulások elnevezést felváltja a karhatalmi jelző használata. Ekkor már a Magyar Királyi Nemzeti Hadsereg összlétszámának 26 %-át alkották a karhatalmi alakulatok.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

január 3.-án minisztertanácsi ülés döntött a rendvédelmi testületek reorganizációja témájában, egyben pedig elhatározták a Magyar Királyi Vámőrség és a Magyar Királyi Folyamőrség felállítását.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

március 1.-én létrehozták a Magyar Királyi Folyamőrséget, amelybe beleolvadt a Dunaőrség. A Magyar Királyi Folyamőrség 1939-ig működött, amikor rejtett részét a Magyar Királyi Honvédségbe, nyílt részét pedig részben a Magyar Királyi Csendőrségbe részben pedig a Magyar Királyi Rendőrségbe beolvasztották.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

1921-1927.március 31. Ebben az időszakban működött Magyarországon az ANTANTáltal létrehozott Szövetségközi Katonai ellenőrző Bizottság, melynek az volt a feladata, hogy a Magyarországra kényszerített trianoni békedi8ktátum betartását a helyszínen ellenőrizze.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

december 6. e napon oszlatta fel a Szövetségközi katonai Ellenőrző Bizotság a trianoni békediktátum megszegésére hivakozva a budapesti székhellyel 1920. II.1-én feállított a magyar Aeroforgalmi Részvénytársaságot.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

1922

1922 a magyar kormány rendeleti úton szabályozta az egyesületek alapításának lehetőségeit és működésük körülményeit az egyesületi alapszabályok általános kellékeiről szóló 77 000/1922.BM. rendeletével.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

február 26. E napon hirdették ki a Magyar Királyi Folyamőrség szervezéséről, létszámának, kiegészítési módjának és felfegyverzésének megállapításáról szóló 1922/XIV.tc.-et.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

tavasz Franco-roumain légiforgalmi társaság légijáratot indított Budapest és Prága között.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

november 17. az ANMTANT feloldotta a magyarországi repülési tilalmat.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

1923

1923 A Magyar Posta bekapcsolódot a Magyarországot érintő légijáratok meteorológiai és forgalmi hírváltásának biztosítási rendszerébe.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

1924

december 13-án kezdte el működését a minisztertanácsi felhatalmazás alapján a kereskedelemügyi miniszter által rendeleti úton felállított Magyar Királyi Légügyi Hivatal.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

1925

1925 az új magyar hírszerzésben a rádiófelderítés létrehozója és vezetője POKORNY Hermann volt.

SUBA János: Védhírszerzőszolgálat kiépítése 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XVIII. évf. (2010) 21. sz. 140-147.p. A tanulmány korábbi változata 2007. október 5.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A magyar rendvédelem fejlődése a XIX–XX. században”* című XXI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1925-re az 1919-es újjáalakítás nyomán a Magyar Királyi Csendőrség létszáma és szervezete stabilizálódott. A testületnél 12 328 fő teljesített szolgálatot, szervezete 7 kerületből, 30 osztályból, 93 szárnyból 209 szakaszból és 853 őrsből állt.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1926

április 24 –én Párizsban a közlekedés szabályozása tárgyában nemzetközi szerződést hoztak létre, melyhez a Magyar Királyság is csatlakozott. Az egyezményt az 1929/XXXII.tc.-kel iktatták be a magyar törvények közé, melynek a végrehajtására vonatkozóan a belügyminiszter a 250 000/1929. számú rendeletében inézkedett, amely az úgynevezett közlekedési kódexet tartalmazta.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Július 31.-én A belügyminiszter rendeleti úton szabályozta a Magyar Királyi Csendőrség és a Magyar Királyi Állami Rendőrség viszonyát a 74 937/1926.BM. körrendeletével.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

1927

március 31. Az Antant hatalmak megszűntették a Szövetségközi Ellenőrző Bizottság magyarországi működését.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

1928

1928 A Szövetségközi Ellenőrző Bizottság a magyarországi helyszíni ellenőrzéseit beszűntette.

PARÁDI József: A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XX. évf. (2011) 23. sz. 124-143. p. A tanulmány korábbi változata 2009. október 9.-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek.”* című XXIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

szeptember A leendő közlekedési csendőrség személyi állományát (az első 20 főt) a Magyar Királyi Honvédséghez vezényelték gépjárművezetői tanfolyam elvégzése céljából.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1929

1929 a Magyar Királyi Csendőrség 21 rádiófigyelő állomást működtetett.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1929 Ebben az évben állították fel a Magyar Királyi Csendőrség első két közlekedési őrsét Székesfehérvár és Győr székhelyekkel. A közlekedési őrsöket motorkerékpárokkal szerelték fel.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

április ekkor fejezte be a Magyar Királyi Csendőrségtől a Magyar Királyi Honvédséghez gépjárművezető tanfolyam elvégzése céljából vezényelt 20 a tanfolyamot, majd visszavezényelték őket e csendőrséghez.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1929 A repülőtéri gondnokságokat egy-egy csendőr különítménnyel erősítették meg.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

1929 Ebben az évben hozták létre a közúti közlekedés felügyelete céljából a Magyar Királyi Csendőrségen belül a közlekedéi csendőrséget.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

október 12-én 152 ország aláírásával kereskedelmi célú polgári légiközlekedési egyezményt hoztak létre Varsóban.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1930

1930 Ebben az évben indult a Zeppelin légitársaság interkontinentális légijárata.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Január 21.-én A belügyminiszter rendeleti úton szabályozta a Magyar Királyi Csendőrség és a Magyar Királyi Állami Rendőrség viszonyát a 60 374/1930.BM. körrendeletével.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

1930 a Magyar Királyi Csendőrség szervezetében új szolgálati ágat hoztak létre a csendőrségi nyomozó szolgálatot. A szolgálati ág vezető szervezete a Központi Nyomozó Parancsnokság volt, amely több alosztály szintű részlegből állt. Külön alosztálya volt a nyilvántartásnak, a politikai ügyeknek stb. A Központi Nyomozó Parancsnokság szakmai felügyeletet gyakorolt a csendőrkerület parancsnokságok közvetlen alárendeltségében felállított nyomozó alosztályok felett.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1931

1931-1945 Az első világháború után államosított magyar rendőrség elnevezését magyar Királyi Állami Rendőrségről Magyar Királyi Rendőrségre változtatták a 6500/1931.ME. rendelettel, a testület szervezeti felépítésének módosításával, az új névvel a szervezet 1945-ig működött.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1932

1932-ben a magyar országgyűlés a Magyar Királyi Rendőrség fegyverhasználati jogáról szóló 1932/XIII.tc.-kel szabályozta a testület fegyverhasználati jogosultságát.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1932 a HM VI. Csoportfőnökségéből — amely a magyar haderő álcázot vezérkara volt — létrehozták a honvéd vezérkart, amelynek a 2. osztálya végezte a hírszerzési teendőket.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 1. A Magyar Királyi csendőrségnél a gyarapodó gépjárműállomány felügyelete céljából gépjármű előadói státuszt rendszeresítettek.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

október 1. a Magyar Királyi Vámőrség nevét Magyar Királyi Határőrségre változtatták, amely testület 1938. október 1-éig működött, ekkor Magyar Királyi Honvéd Határvadászok elnevezéssel önálló csapatnemként beolvadt a Magyar Királyi Honvédségbe. A Magyar Királyi Határőrség rejtetten a honvédelmi tárca irányítása alá tartozott.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1933

1933 A Magyar Királyi Csendőrségnél a motoros csendőrök számára a kalap helyett fejhez simuló fejvédőt rendszeresítettek.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

december 26-án a légijárművek feletti joghatóság témájában Montevideóban nemzetközi egyezményt írt alá számos ország képviselője.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1934

1934 A Magyar Királyi Csendőrségnél rendszeresített motorkerékpárokat Fiat-Balilla gépkocsikra cserélték fel.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1935

1935 A Magyar Királyi Csendőrségnél rendszerbe állították a Mercedes Benz 170 típusú gépjárműveket.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1935 –ben — a Magyar Királyi csendőrség kötelékében 1930-ban felállított nyomozó prancsnokság kötelékében — központi rádiófigyelőállomást hoztak létre a külföldi rádióadások megfigyelése céljából.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1936

1936 Ettől az évtől kezdve rendszeresítettek a Magyar Királyi Csendőrségnél teherszállítás céljára tehergépkocsikat.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1936 Ebben az évben fejlesztették országos szervezetté a közlekedési csendőrséget a Magyar Királyságban.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

június 15. A Magyar Királyi Csendőrségnél — a gyarapodó gépjárműállomány szakszerű ellátása érdekében — közlekedési tiszti parancsnokságot állítottak fel a korábbi gépjárműelőadói státuszt felváltva.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1937

1937 a magyar kormány pontosította az egyesületek működésének a rendjét az egyesületek működésének fokoztabb felügyeletéről és ellenőrzéséről szóló 180 000/1937.BM. körrendeletével és az újabb egyesületek korlátozásáról és a felesleges egyesületek megszűntetéséről szóló 181 001/1937.BM. körrendeletével.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1937 Ettől az évtől kezdve a Magyar Királyi Csendőrségnél folyamatosan látták a parancsnoki beosztásban lévő személyeket szolgálati személygépkocsikkal.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1937 A trianoni határok közötti Magyar Királyságban ekkor már 22 motorkerékpárral felszerelt közlekedési csendőr őrs teljesített szolgálatot.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1937 A Magyar Királyi Csendőrségnél a Fiat-Balilla gépkocsikat Steyer-50 és Steyer-55 típusú gépkocsikra cserélték fel.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1938

1938 a magyar országgyűlés az egyesülési szabadsággal elkövetett visszaélések megtorlásáról szóló 1938/XVIII.tc.-kel szűkítő jelleggel szabályozta a témakört.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1938 A Magyar Királyi Csendőrségnél helyszínelő és rádiós gépkocsikat is rendszeresítettek.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1938 A Magyar Királyi Csendőrség a szolgálati gépjárműveinek karbantartása céljából javítóműhelyt létesített.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1938 A „Bled-i egyezmény" nyomán Magyarország fegyverkezési egyenjogúsága elismerést nyert.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

1938 ebben az évben a Határőrséget önálló csapatnemként határvadász elnevezéssel integrált a Magyar Királyi Honvédségbe.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1939

március 11. E napon lépett hatályba az új honvédelmi törvény. (1939/II.tc. a honvédelemről.)

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

szeptember a magyar kormány a honédelemről szóló 1939/II.tc-ben kapott felhatalmazás alapján a működő egyesületek rendőri ellenőrzésének bevezetése mellett egyesületalakítási tilalmat rendelt el az egyesülési jog szabályozásáról szóló 8110/1939.ME. rendeletével.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1940

augusztus 30. a második bécsi döntés, amellyel a 43 104 km^2 nagyságú Észak-Erdélyt visszacsatolták. (1940/XXVI.tc. a román uralom alól felszabadult keleti és erdélyi országrészeknek a Magyar Szent Koronához visszacsatolásáról és az országgal egyesítéséről.) Ekkor Magyarország területe 160 000 km^2, lakosainak száma pedig 13 000 000 millió fő volt.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1940 Felvidék, Kárpátalja és Észak-Erdély visszatérése nyomán a Magyar Királyi Csendőrség szervezetei elemei gyarapodtak. Ekkor a testület 38 osztályból, 80 szárnyból, 193 szakaszból és 1375 őrsből állt. Az őrsök között 11 vasúti, 22 közlekedési, 11 vízi, 19 repülőtéri és 11 híradó őrs volt.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi*

magyar rendvédelemben" című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1942

1942 Ebben az évben állították fel a Magyar Királyi Csendőrségnél az első karhatalmi szászlóaljat a Galántai Csendőr Zászlóaljat. A zászlóalj legénységi állománya sorozott csendőrökből állt, a tisztek és az altisztek hivatásos csendőrök voltak. A zászlóalj három puskás, egy kerékpáros és egy nehézfegyver századból állt, melyet egy híradó és egy árkász szakasz egészített ki. Később a zászlóalj szervezetét könnyűharckocsi századdal is gyarapították. E századot Ansaldo kishackocsikkal és Csaba – típusú páncélgépkocsikkal szerelték fel. A gyalogszázadok rajait golyószóróval, a nehézfegyver századot epdig aknavetőkkel, géppuskákkal és páncéltörő ágyúkkal is ellátták.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

június 1. Ezen a napon állították fel Siófokon az első csendőrségi vízi őrsöt.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

szeptember Mivel a Magyar Királyi Honvédség az Ansaldo kisharckocsikat kivonta az állományából, így a Magyar Királyi Csendőrség és a Magyar Királyi Rendőrség 10-10 kisharckocsit kapott.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1943

augusztus a Galántai Csendőr Zászlóaljat a bácskai Palánkára vezényelték karhatalmi feladatok ellátása céljából.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1944

március 1. A Magyar Királyi Csendőrség vasúti csendőrsége leendő személyi állományának e napon kezdődött a szakmai tanfolyama.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

április 1. A Magyar Királyi Csendőrség vasúti csendőrsége e napon kezdte meg működését, a csendőrség szervezetébe önálló szárny fomájában illeszkedett amely, közvetlenül a csendőr felügyelőség alárendeltségében állt.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

május 1. Ezen a napon állították fel a Balatonon a második csendőrségi vízi őrsöt.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

1944 június a rendőrségen belül bevezetik a katonai függelmi viszonyokat a rendőrség átszervezéséről szóló 2003/1944.ME. rendelettel.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

július 1. A Galántai Csendőr Zászlóalj vasúti szállítása során amerikai bombatámadás következtében az Ansaldó kisharckocsijainak egy részét elveszítette.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi*

magyar rendvédelemben" című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 23. Határzárat rendeltek el a határvédelem eredményes megvalósítása érdekében a Kárpátok hágóinak lezárása céljából.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

szeptember 23. A szovjet csapatok ekkor lépték át a trianoni határt.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

december A Galántai Csnedőr Zászlóalajt a főváros védelmére rendelték, ahol a védelmi harcok során fokozatosan felmorzsolódott.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

december 7-én Chicago-ban nemzetközi egyezményt hoztak létre a nemzetközi polgári repülés témájában.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1944 A szovjet hadsereg elleni közdelemben a mintegy 22 000 fős Magyar Királyi Csendőrséget bevetették, a harcok során 11 000 csendőr vesztette életét.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1945

január az Ideiglenes Nemzeti Kormány Debrecenben felállította a honvédelmi minisztériumot..

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

január 18. a Budára visszavinuló német csapatok felrobbantották a Lánchídat.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

február 22. a honvédelmi minisztérium intézkedett arra vonatkozóan, hogy honvéd kerületenként állítsanak fel határportyázó századokat.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

március az ország keleti és délkeleti határain 5 határportyázó század teljesített szolgálatot.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett

rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

március 3. a honvédelmi minisztériumban létrehozták a katonapolitikai osztályt

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

május 7. A magyar rendvédelemet alapvetően átalakították. Ennek keretében a legerősebb magyar rendvédelmi testületet a Magyar Királyi Csendőrséget feloszlatták feladatait pedig az átszervezett Magyar Államrendőrség vette át. (1690/1945.ME.r. a csendőrség feloszlatásáról és az államrendőrség megszervezéséről ; 1700/1945.ME.r. a Magyar Államrendőrség felállításáról.)

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

május 10.-én az 1 690/1945.ME.r.-el feloszlatták a Magyar Királyi Csendőrséget.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

július 7. lépett hatályba az Ideiglenes nemzeti kormány útlevélrendelete.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 17.-én felálíltották a határrendőrséget, amely a belügyi tárca irányítása alatt állt.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

október 22. a HM ekkor kapta meg a Szövetséges Ellenőrző Bizottságtól az első átiratot a honvédség létszámára és szervezetére vonatkozóan.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

október 26. Vörös János honvédelmi miniszter az 1945. október 22-ei Szövetséges Ellenőrző Bizopttsági átirat alapján parancsban intézkedett a honvédség új hadrendjéről.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 15-ig felfüggesztették Vörös János honvédelmi miniszter október 26-án kelt, az új hadsereg hadrendjére vonatkozó parancsát.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 28. TOMBOR Jenő altábornagy honvédelmi miniszter és VOROSILOV marsal megbeszélést tartott a magyar honvédség átszervezése témájában.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben*

1946

január 10-ei minisztertanácsi előterjesztésében TOMBOR Jenő honvédelmi miniszter a hadseregvezetés miniszteri felelősségének ügyét honvédségi szemlélő beosztás létesítésével valósította meg, amely tisztség a vezérkar főnöke beosztást váltotta fel. A honvédség szemlélője lényegében főparancsnoki munkakör volt azonban nem önálló hanem a honvédelmi miniszternek szorosan alárendelt beosztás. A hadsereg irányításában és vezetésében így döntő tényezővé vált a honvédelmi miniszter, aki a törvényhozással szembeni felelősséget is képviselte. Ezt követően a hadseregvezetésben kialakult az a kettős irányítási rendszer, amelybena köztársasági elnök a végrehajtó hatalmat a nemzetgyűlésnek felelős honvédelmi miniszteren keresztül gyakorolta.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

január 25-én a két munkáspárt intézkedés tervezetet hozott létre a honvédség 15 000 főre csökkentése érdekében.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

március bevezették a magyar hadsereg új hadrendjét. Ennek értelmében a határőr csapatokat egy parancsnokság alá helyezték és a Határőrség létszámát 6588 főre emelték. Ezzel egy időben a honvédség létszámát pedig 13 500 főre csökkentették. A Határőrség élére pedig az MKP-hez tartozó PÁLFFY Györgyöt helyezték. A határőr parancsnokság alárendeltségébe 14 határvadász zászlóalj, 27 határportyázó század és 50 határvadász őrs tartozott.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

október BRFK Politikai Rendészeti Osztályából önállósították a Magyar Államrendőrség Államvédelmi Osztályát (ÁVO). (535 059/1946.BM.r. 533 900/1946.BM.r.)

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1947

február 10. a párizsi békediktátummal Magyarország ismét elveszíttette az 1938 és 1941 között visszatért területeket. Ezen felül pedig Pozsony alatt három magyar községet Csehszlovákiához csatoltak. A trianoni 2 266 km hosszúságú államhatár a párizsi békeszerződés nyomán 2 233 km-re zsugorodott, valamint a békediktátum 70 000 főben határozta meg a haderő létszámát, amelyből 65 000 fő a szárazföldi csapatokhoz, a határőrséghez, a légvédelmi egységekhez, valamint a dunai flottilához 5000 fő pedig a légierőhöz tartozott.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

február 14. a megszűntetett KatPol helyett a honvédelmi minisztérium kötelékében felállították RÉVÉSZ Géza altábornagy vezetésével a Katonapolitikai Csoporfőnökséget.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

júliusig a hadsereg tagjainak igazolási eljárása során 765 főt feddés büntetéssel súlytottak, 602 főt kizártak a további előléptetésekből, 360 főt megfosztottak a rendfokozatától, 318 főt vezetői állásra alkalmatlannak találtak, 298 főt nyugállományba helyeztek, további 55 főt pedig áthelyezésre illetve visszaténylegesítésből való kizárásra ítéltek. A „B-listázás" által 15 014 személyt bocsátottak el a honvédség kötelékéből. A nyugállományba kényszerítettek és az eltávolítottak együttes létszáma elérte a 15 302 főt, amelyből 7013 tiszt 8251 fő pedig tiszthelyettes volt.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1948

1948 Az ÁVH zárolta az útlevelek kiadását.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

április a honvédlemi minisztériumban katonai bizottságot szervezetek, melynek feladata az Magyar Dolgozók Pártjának (MDP) hadügyi témakörben történő tájékoztatása, illetve az MDP határozatai végrehajtásának felügyelete.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

május a honvédelmi és a belügyi tárca előterjesztésére a nyugati határmenti csempészet, illetve a Jugoszlávival megromlott viszony miatt a minisztertanács a nyugati és a déli határszakasz megerősítését rendelte el, melynek során megkezdődött a műszaki zár, a drótakadályok és az aknamezők létrehozása.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

szeptember 10 felállították a BM Államvédelmi Hatóságot a belügyminisztérium alárendeltségébe tartozó középfokú hatóságként, melynek alárendeltségébe vonták a folyamrendészeti- és légiközlekedési hatóságokat, továbbá a határrendészetet, valamint a Külföldieket Ellenőrző Központi Hatóságot és az útlevélosztályokat.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

szeptember a Magyar Államrendőrség Államvédelmi Osztályát (ÁVO), amelyet 1948 szeptemberétől a belügyminiszter felügyelete alá helyezték Belügyminisztérium Államvédelmi Hatóság (ÁVH) néven

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1949

1949 elkezdődött a nyugati határszakaszon a gyalogsági taposóaknák telepítése.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben*

augusztusra készült el a déli és nyugati határ fokozott műszaki biztosítását tartalmazó terv, amely három ütemet tartalmazott. Az első ütemben a déli országhatár mentén az egysoros drótkerítést kettős drótkerítéssé kellett kiépíteni, majd 15 méter széles határsávot létrehozni. A második ütem foglalta magába a gyalogsági taposóaknák telepítését. A befejező ütem a déli határon a védelmi rendszer kiépítését célozta meg.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett

rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben*

augusztus 15-vel fejeződtek be az 1950. január 1-vel kezdődő nyugati és déli haárszakasz megerősítésére irányuló műzsaki munkálatok.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben*

december az Államvédelmi Hatóság kikerült a belügyminisztérium felügyelete alól, országos hatáskörű önálló szervezetté vált.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1950

január 1., e napon a Határőrség a hadsereg kötelékéből kivált és a belügyminisztérium alól kikerült, önálló országos hatáskörű szervezetté vált Államvédelmi Hatóság alá rendelték, valamint életbe lép az új közigazgatási rendszer, létrejött a megyerendszer valamint Budapesttel egyesítettek számos környékbeli települést (többek között Újpestet és Kispestet).

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

július 19-én kezdődött el a déli határon a gyalogsági taposóaknák telepítése.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

július 19-én kezdődött el a déli határon a gyalogsági taposóaknák telepítése.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 31. befejezték a a déli hatáson a gyalogsági taposóaknák telepítését.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1950 az Államvédelmi Hatóság magához vonta a rádiófelderítés diplomácicai szolgálatokat ellenőrző részét.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1950 végére befejeződött a nyugati és a déli határszakasz második üteme. Ennek során a honvédség műszaki alakulatai 1000 kilométer drótakadályt építettek, 871 kilométer hosszan telepítettek gyalogsági taposóaknákat és 291 magasfigyelőt állítottak fel.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett

rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1951

1951 a Magyar Néphadseregnél megszűntették a fegyvernemi színek használatát. Az ÁVH-nál azonban megmaradt a belső karhatalom világoskék, a határőrség fűzöld színű jellölése a tányérsapkán, a zubbony és a köppeny paroliján, valamint a vállapon.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

június 2. az MDP titkársága jóváhagyta a délvidéki erődrendszer kiépítésére .irányuló javaslatát, melynek tervezett költsége 306 millió forint volt.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1951 Az ÁVH-ban a rádióelhárítást megvalósító IX. osztály mellett létrehozták a rejtjelfejtéssel foglalkozó XV. osztályt.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1951 vége a honvédelmi tanács határozata alapján a belügyminisztérium kidolgozta a határszéli területek kiürítési tervét.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1952

január a honvédelmi tárca véleményezte a belügyminisztériumnak a határszéli területek kiürítésére vonatkozó tervét. A hadsereg vezetése kívánatosnak tartotta a határszéltől számított 25 km-es övezetben a teljes kiürítést, innentől pedig 35-40 km-es mélységig a 75-80 %-os kitelepítést javasolta.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

február 11-én — a műszaki parancsnokság alárendeltségében — létrehozták az erődítési csoportfőnökséget, melynek tevékenységébe bevonták a hadtest és hadosztály munkazászlóaljakat is.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1953

1953 a Felderítő Főcsoportfőnökség a honvédelmi minisztérium szervezetéből a vezérkar alárendeltségébe került VK.2. Csoportfőnökség néven, amely 4 fő részből állt: Operatív Szolgálat (hírszerző részleg), Tájékoztató Szolgálat (elemző-értékelő részleg), Rádiófelderítő Szolgálat, Kiképzési és Ellátó Szolgálat.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1953 június Az állambiztonsági szervezeteket a belügyminisztériumba integrálták, a belügyminisztérium közigazgatási feladatait pedig a minisztertanács vette át a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének ülésén hozott határozat nyomán

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos

Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

július 22-én a Politikai Bizottság határozatában rendelte el a honvédség létszámának 6708 tiszttel 8883 tiszhelyettessel, 6691 tiszti iskolai hallgatóval 19 970 honvéddel, valamint 2206 polgári alkalmazottal, összesen 54 466 fővel való csökkentéséről. Ez a rendszeresített személyi állomány 25 %-át jelentette. Ezzel a honvédség rendszeresített létszáma 152 000 főre csökkent.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1955

január a délvidéki erődítési junkálatok eredményeként kiépítettek 90 zászlóalj-, 25 századvédőkörletet, 201 szakasz-, 146 rajtámpontot, 963 hadműveleti akadálycsomópontot, 13 figyelő- és óvóhelyet, valamint többszáz színlelt építményt. Az építmények minősége kifogásolható volt.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

március 7-15. a Varsói Szerződés tagállamai állambiztonsági vezetőinek Moszkvában tartott ülésén döntés született az együttműködésről

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

június 15. a honvédelmi tanács a délvidéki erődrendszer építését a politikai helyzet változása következtében leállította. Ekkor a védelmi munkálatokra fordított költségek összege csaknem 7 milliárd forint volt.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

október elkezdődött a határzárak lebontása.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

december 19-én vitatta meg a Honvédelmi Tanács az 1939/II. honvédelmi törvényt felváltó törvénytervezetet.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1956

1956 után a belügyminisztérium II/12. osztálya látta el a rejtjelző központ teendőit, a II/16. osztály pedig a rádióüfelderítéssel foglalkozott.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

március 15.-től 1956 október 19.-ig tartalmazta a határzár mentesítési terv Felsőszölnöktől Lentiig tartó határszakasz mentesítését.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett

rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

március 31-én keletkeztek azok a minisztertanácsi határozatok, amelyek megkönnyítették a magyar állampolgárok Szovjetunióba és a népi demokratikus országokba való utazásait.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

szeptember a politikai nyomozó tevékenységet — a belügyi tárca irányításával — a rendőrség vette át.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

október 20. a Magyar Néphadseregben bevezetik a szigorított hadműveleti szolgálatot, amelyet másnap visszavonnak, valamint e napig a Magyar Néphadsereg és a Belügyminisztérium kirendelt műszaki csapatai 774 km-en mintegy 700 000 db taposó-, illetve érintőaknát hatástalanítottak.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1957

1957-ben a Magyar Néphadsereg Vezérkara 2. Csoporfőnökségének szervezeti felépítése módosult. A módosítás nyomán a csoportfőmnökség 5 fő szerkezeti elemből állt: Operatív Szolgálat, Tájékoztató Szolgálat, Rádióelektronikai Szolgálat, Csapatfelderítő Szolgálat és Anyagi Technikai Szolgálat.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1958

1958 A belügyi tárca belbiztonsági ellenőrzését a BM Fegyelmi Osztály látta el 1958-től 1959-ig. E feladatkört az Állami Ellenőrzési Minisztérimtól vette át.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1959

1959 A belügyi tárca belbiztonsági ellenőrzését a BM Belső Elhárító csoport látta el 1959-től 1962ig. E feladatkört a BM Fegyelmi Osztálytól vette át.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1962

1962 A belügyi tárca belbiztonsági ellenőrzését a BM II/3. csoportja látta el 1962-től 1971ig. E feladatkört a BM BM Belső Elhárító Csoportjától vette át.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1962 Felállították a BM II/3. csoportot, amely elődjének a BM Belső Elhárító Csoportnak a módosított hatáskörét vette át. A BM II/3. csoport 1971-ig működött, ekkor feladatait az újonnan létrehozott BM Belbiztonsági Osztály vette át. A belügyminisztérium átszervezése kapcsán a III. Főcsoportfőnökség V. Operatív Technikai Főcsoportfőnöksége foglalkozott a rádiófelderítés feladataitval.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

szeptember 21-én az MSZMP Központi Bizottságának a Politikai Bizottsága a belügyminisztérium kardinális átszervezéséről határozott. Ennek szellemében jelent meg a tárca ügyrendje és alakították ki az állambiztonság új szervezeti keretét BM III (állambiztonsági) Főcsoportfőnökségként.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1963

szeptember 14-én Tokióban a légijárművek fedélzetén elkövetett bűncselekmények témájában nemzetközi egyezményt hoztak létre.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1971

1971 Ebben az évben csatlakozott Magyarország az 1944.XII.7-én Chicago-ban a nemzetközi polgári repülés témájában és 1963.IX.14-én Tokióban a légijárművek feélzeté elkövetett bűncselekmények témájában kötött nemzetközi szerződésekhez.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1971 Létrehozták a BM Belbiztonsági Osztályt, amely az 1962-1971 működő BM II/3. Csoport módosított feladatkörével működött. Teendőit 1991-ben az Országos Rendőr-főkapitányság Biztonsági Főosztályának adta át.

NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000-2010. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz.59-65.p. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1972

1972-ben a belügyi tárcát részlegesen átszervezték, melynek keretében a rádiófelderítés teendői a III. Főcsoportfőnökség I (hírszerző) csoportfőnökség 13. osztályához került.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1973

július 3. Helsinkiben ekkor vette kezdetét az Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1981

1981 Görögország csatlakozott az Európai Unióhoz.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1985

július 17. A Schengen-i megállapodás létrehozása.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1986

1986 Portugália és Spanyolország csatlakozott az európai unióhoz.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1988

1988 Magyarország az Európai Közösséggel és az Európai Gazdasági Közösséggel kereskedelmi és együttműködési megállapodást írt alá.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1989

június 19. A Schengen-i egyezmény végrehajtási szerződésének létrejötte.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

október 23. SZŰRÖS Mátyás ideiglenes köztársasági elnök kikiállította a magyar köztársaságot.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1990

január megszűntették a belügyminisztérium III (állambiztonsági) Főcsoportfőnökséget, amely 1962-től csupán kisebb szervezeti módosításokkal folyamatosan működött.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

január 25. az országgyűlés elfogadata a különleges titkosszolgálati eszközök és módszerek átmeneti szabályozásáról szóló törvényt.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1991

1991 Felállították az Országos Rendőr-főkapitányság Biztonsági Főosztályát, amely az 1971-1991-ig működö BM Belbiztonsági Osztály módosított hatáskörét vette át. Az Országos Rendőr-főkapitányság Biztonsági Főosztálya 1995-ig működött, amikor teendőit a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata vette át.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1993

1993 A Maastricht-i szerződés szabályozta az Európai Unióban a bel- és igazságügyi együttműködést.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1995

1995 létrehozták az EUROPOL-t.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1995 Felállították a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatát, amely a belügyminiszter közvetlen felügyeletével működött és az Országos Rendőr-főkapitányság Biztonsági Főosztályának módosított teendőit vette át. Ezzel az elnevézéssel a szervezet 2010-ig működött, amikor felállították a hasonló hatáskörrel működő Nemzeti Védelmi Szolgálatot.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

június 28. A magyar és a szlovák rendőrség között együttműködési megállapodást hoztak létre.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

december 19. az országgyűlés elfogadta a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvényt, amely lehetővé tette a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat önállóvá válását.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1997

február 19. Románia és Magyarország képviselői Budapesten a terrorizmus, a szervezett bűnözés és a kábítószerkereskedelem elleni harcról szóló kormányközi egyezményt kötöttek.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar

Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1999

1999 A magyar országgyűlés törvényt alkotott a nemzetközi bűnügyi rendőrséggel megvalósuló együttműködés témájában. (1999/LIV.tv. az Európai unió Bűnüldözési információs Rendszere és a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség szervezete keretében megvalósuló együttműködésről és információcseréről.)

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

május 1. Az Amszterdam-i szerződés továbbfejlesztette az Európai Unió bel- és igazságügyi együttműködését.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

október 16. Az úgynevezett tamperei csúcson elhatározták az EUROJUST felállítását, amelyet 2002. március 6-án hoztak létre.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

2001

február 26. A Nizza-i szerződés létrehozása, melyben az Európai unió alajogi Chartáját elfogadták és a szerződéshez csatolták.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

2002

február 23. Az osztrák és a magyar belügyminiszter az ausztriai Lutzmanns-burg-ban közös nyilatkozatot adott ki a korrupció elleni együttes fellépésről.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

március 6. létrehozták az EUROJUST-ot.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

december 16. a Rendvédelmi Szervek védelmi Szolgálata és az ausztriai Szövetségi Belügyminisztérium megállapodást kötött a bűnügyi rendőrség korrupció elleni harcának együttműködéséről.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

2003

2003 Magyarország az Európai Unióhoz történő csatlakozási szerződést írt alá Athénban.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

december 16-án a magyar Rendvédelmi Szervek védelmi Szolgálata és a román Felderítő és Belső Védelmi Szolgálat képviselői Budapesten együttműködési megállapodást írtak alá.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

2004

2004 Ezévtől törekszik eaz Európai Unió arra, hogy „Egységes Európai Égbolt" konccepció keretében fokozatosan egységes jogi szabályozást hozzon létre az Európai Unió tagállamainak légterére vonatkozóan.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

május 1., e napon Magyarország és kilenc további állam, Szlovénia, Szlovákia, Csehország, Lengyelország, Litvánia, Lettország, Észtország, Málta és Ciprus csatlakozott az Európai Unióhoz.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

június 6. Magyarország és Ausztria Heiligenbrunnban szerződést kötött a határon átnyúló bűnözés megelőzése és leküzdése érdekében.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

2006

október Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet szerb missziója a szerb belügyminisztérium főfelügyelősége korrupcióellenes tevékenységének elősegítését célzó program megvitatására megbeszélést szervezett Nándorfehérvárra, ahol a magyar Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának képviselőjét is meghívták.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

október 25. Magyarország és Szlovénia Bródban együttműködési szerződést kötött a határokon átnyúló bűnözés felszámolása érdekében.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

2007

2007 Magyarország csatlakozott a Prüm-i szerződéshez. A Prüm-i szerződést 2005 májusában eredetileg, Belgium, Franciaország, Hollandia, Luxemburg, Németország, Ausztria és Spanyolország írta lá, később pedig csatlakozott hozzájuk Olaszország, Finnország, Portugália és Szlovénia. A meggálapodás lehetőséget ad arra, hogy az Európai unió egyik tagállama indokolt esetben cselekvési jogköröket adjon egy másik tagország rendvédelmi szervezeteinek, emellett a határokon átnyúló együttműködést teszi intenzívebbé a DNS nyomokhoz, újlenyomatokhoz és lopott járműveket tartalmazó adatbázisokhoz va-

ló kölcsönös hozzáférés biztosítása által. Az egyezményben foglaltak megvalósítását a magyar országgyűlés a 2007/CXII. tv.-be foglalta. (2007/CXII.tv. a Belga Királyság, a Német Szövetségi Köztársaság, a Spanyol királyság, a Francia Köztársaság, a Luxemburgi Nagyhercegség, a Holland Királyság és az Osztrák Köztársaság között a határon átnyúló eytüttműködés fokozásáról, különösen a terrrorizmus, a határon átnyúló bűnözés és az illegális migráció leküzdése érdekében létrejött szerződés — Prüm-i szerződés — kihirdetéséről, valamint az ehhez kapcsolódó törvények módosításáról).)

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

január 1. Bulgária és Románia csatlakozott az Európai Unióhoz.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

április 18-20. Bulgáriában szervezték meg a belső védelmi szolgálatok közép-európai regionális fórumát.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

december a magyar Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata segítségével szervezték meg Helsinkiben a „Nemzetközi fejlődések — európai kihívások” című nemzetközi rendvédelmi konferenciát.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

2008

2008 Az Európai Unióban felállították azt EACN-t.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

április 15-17. Pozsonyban szervezték meg a belső védelmi szolgálatok közép-európai regionális fórumát.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

június 24. a magyar Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának közreműködésével szervezték meg Brüsszelben a „Nemzetek Feletti Együttműködés és a Személyi Állomány Cseréje” munkacsoport első ülését.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

szeptember 18. a magyar Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának közreműködésével szervezték meg Brüsszelben a „Nemzetek Feletti Együttműködés és a Személyi Állomány Cseréje” munkacsoport második ülését.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a

„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben” című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

2009

2009 a magyar Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata aktívan részt vett az EPAC alapszabályzatának kidolgozásában, melynek a szlovéniai Nova Groicában 2009-ben megrendezett IX. EPAC konferencián fogadtak el. Ekkor választották meg dr. FRANKBERGER Ferenc r.vörgy-öt az EPAC alelnökének.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

2010

nyarán a nemzetbiztonsági törvény módosítása nyomán a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat a belügyminiszter felügyelete alá került.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

2011

január 1-én került felállításra a Nemzeti védelmi Szolgálat a megszűntetett Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata helyett. A két testület feladatköre kísértetiesen hasonlít egymásra ugyan, azonban a Nemzeti Védelmi Szolgálat nem tekinti elődszervezetének a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szlgálatát. A Nemzeti Védelmi Szolgálat Hatásköre már nem csupána rendvédelmi szervezetekre terjed ki, hanem a titkosszolgálatok és a közigazgatási szervezetek személyi állományára is. A Nemzeti Védelmi Szolgálat felügyeletét a belügyminiszter látja el.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

2011 az országgyűlés elfogadta Magyarország alaptörvényét.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

2012

január 1. A Nemzeti Közszolgálati Egyetemet e napon állították fel.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

INDEX ORGANICUS

A-Á

ACA (Anti Corruption Association) Korrupcióellenes Hatóság.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Alkotmányvédelmi Hivatal (AVH) 2010 óta működik e néven. Szakmai elődjének tekinthető az 1962 és 1990 között működő BM III (Állambiztonsági) Főcsoportfőnökség III/II. (Kémelhárító) Csoportfőnöksége, valamint annak jogutódja az 1990-2010-ig működő Nemzetbiztonsági Hivatal.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ANTANT Lásd ENTENTE

Állami rendőrségek A dualizmus időszakában a magyar Szent Korona alá tartozó területeken működő azon rendőrségek gyűjtőelnevezése volt, amelyek a kormány közvetlen felügyelete alatt álltak. Ilyen rendőrség volt a Fővárosi Rendőrség, melyet az 1872/XXXVI.tc.-kel ideiglenesen, majd az 1881/XXI.tc.-kel véglegesen a kormány felügyelete alá vontak. A Magyar Királyi Határrendőrséget eleve a belügyi tárca közvetlen irányításának alárendelve állították föl 1906-ban a testületre vonatkozó 1903/VIII.tc. alapján. A fiumei rendőrséget az 1916/XXXVII.tc-kel vonták közvetlen kormányfelügyelet alá.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Állami Számvevőszék az Országgyűlés legfőbb pénzügyi-gazdasági ellenőrző szerve, melyet az 1989/XXXVIII.tv. alapított.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Államrendőrség Lásd Magyar Királyi Állami Rendőrség.

Államvédelmi Hatóság (ÁVH) 1946 októberében a BRFK Politikai Rendészeti Osztályából önállósították a Magyar Államrendőrség Államvédelmi Osztályát (ÁVO), amelyet 1948 szeptember 10-től a belügyminiszter felügyelete alá helyezték Belügyminisztérium Államvédelmi Hatóság (ÁVH) néven, s vált önálló hatósággá (átvéve a határ-, folyam- és légi közlekedési rendészeti hatósági feladatokat és a KEOKH-ot), 1949. december 31-től függetlenítették a Belügyminisztériumtól miután a honvédelmi minisztérium Katonapolitikai Főcsoportfőnökségének a teendőit is átvette. Ilyen formában 1953-ig működött, amikor a Belügyminisztérium alá visszarendelték, majd 1957-ben felszámolták, a rendvédelmi szerveit pedig a Belügyminisztérium alá szervezték.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. novem-

ber 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Államvédelmi Központ (ÁVK) 1942. június 26.-án KERESZTES-FISCHER Ferenc belügyminiszter hozta létre állambiztonsági csúcsszervként. Feladatát a rendvédelmi szervezetek munkájának koordinálása, elsősorban a politikai jellegű nyomozások összehangolása alkotta, lényegében a német befolyás ellensúlyozásaként jött létre a szervezet. Vezetésével UJSZÁSZY István vezérőrnagyot 1942. július 1.-ével bízták meg. Az ÁVK létszáma 20 fő körüli érdemi munkatárs volt, akik a belügyminisztérium épületében néhány szobában végezték tevékenységüket. A nyilas hatalomátvétellel az ÁVK gyakorlatilag megszűnt.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Államvédelmi Osztály (ÁVO) 1945. május 10.-én az 1 690/1945. ME. Rendelet intézkedett a csendőrség feloszlatásáról és az Államrendőrség megszervezéséről. Ennek nyomán került sor a budapesti és a vidéki főkapitányság alá rendelt vármegyei és városi főkapitányságokon, valamint a városi és a járási kapitányságokon politikai rendészeti osztályok megszervezésére. Már az Ideiglenes Nemzeti Kormány decemberi működése során létrejött az államrendőrség politikai rendészeti osztálya, amely még a kormány Budapestre költözése előtt berendezte székhelyét az Andrássy út 60. szám alatti épületben. 1945-ben a budapesti rendőr-főkapitányság keretei között is létrejött egy politikai rendészeti osztály EISENBERGER Benjámin [PÉTER Gábor] vezetésével, amely szintén az Andrássy úti épületben működött. Az Államrendőrség Politikai Rendészeti Osztályát megszűntették, vezetőjét pedig a vidéki főkapitányság politikai rendészeti osztályának az élére állították. A központi állambiztonsági szerv a EISENBERGER Benjámin [PÉTER Gábor] által irányított budapesti főkapitányság politikai rendészeti osztályából alakult ki. Az 533 900/1946.BM. rendelet önállósította a budapesti politikai rendőrséget Magyar Államrendőrség Államvédelmi Osztálya néven 1946. októberében, amely a belügyminiszter közvetlen irányítása alá tartozott. E szervezet felügyelete alá szervezték a vidéki főkapitányság politikai rendészeti osztályát is. Az 535 059/1946.BM. rendelet szabályozta az Államvédelmi Osztály szervezetét, feladatát és ügykörét. A budapesti székhelyű Államvédelmi Osztály alárendeltségében államvédelmi osztályokat hoztak létre minden vármegye székhelyén működő rendőrkapitányságon. Az Államvédelmi Osztályt a 288 009/1948.BM. rendelettel Államvédelmi Hatósággá Fejlesztették.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

B

Bajor Határrendőrség A Bajor tartományi kormány közvetlen felügyelete alá tartozó rendvédelmi testület volt amely 1946-tól 1998-ig működött.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Belügyminisztérium az első független magyar kormány óta — a GYURCSÁNY, majd BAJNAI kormány kivételével — folyamatosan létező tárca, amely a közigazgatásért, a rendvédelemért és minden olyan ügyért volt felelős, amely nem tartozott más tárcák kompetenciájába. A GYURCSÁNY és a BAJNAI kormány időszakában a belügyminisztériumból a rendvédelem irányítására hivatott szervezeti egységeket az igazságügyi tárcához telepítették és az igazságügyi minisztériumot átkeresztelték igazságügyi- és rendészeti minisztériummá. Az első független felelős magyar kormány belügyminisztere SZEMERE Bertalan volt, aki e tisztséget 1848. IV. 7.-étől 1848. IX. 12.-éig töltötte be. Az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc belügyminisztériuma a Helytartónácsi Hivatalból, — amelynek hatáskörébe a városrendészet az egészségügy az oktatás az alapítványok az árvák ügyeivel való foglalkozás stb. tartozott — valamint a országgyűlési ügyekkel foglalkozó Magyar Udvari Kancelláriából fejlődött ki. A belügyi tárca a mindenkori magyar kormányok egyik legfontosabb tárcája volt. A belügyminisztérium épületegyüttese a dualizmus és a két világháború közötti időszakban — a honvédelmi és a pénzügyi tárca épületeivel megegyezően — a Budai Várban álltak. A második világháború után azonban — amikor a Budai Vár megszűnt Magyarország hatalmi centrumaként működni — mindhárom tárcát a főváros belvárosában helyezték el. A belügyminisztérium a József Attila utca és a Roosewelt-tér által határolt háztömb épületeit kapta meg, amely épületegyüttes egyik épülete korábban bankszékházként működött. A belügyminisztérium szervezete dinamikusan fejlődött. Az ügyek csoportja szerinti szervezeti egységekből állt. A polgári magyar állam első belügyminisztériumának 1848-1849-ben elviekben 4 gyakorlatilag 3 osztálya volt. Az úgynevezett országlászati osztály az országgyűléshez és az országgyűlési választásokhoz kapcsolódó teendőket volt hivatott ellátni. A

közigazgatási osztály a közigazgatási egységek, alapítványok, örökösödési ügyek, névváltoztatások a ki-, és bevándorlók ügyeit intézte. A rendőri osztály a közcsend és a belbéke fenntartására volt hivatott. Eredetileg nemzetőrségi osztályt is terveztek, azonban az országgyűlés a testületet a miniszterelnök közvetlen felügyelete alá rendelte, a miniszterelnök pedig a testület irányítására Országos Nemzetőrségi Haditanácsot hozott létre, amely önálló országos szervezet volt és 6 osztállyal működött. A szervezeti egységeket permanens módon módosították. A minisztérium élén a belügyminiszternek közvetlenül alárendelt szervezeti egység állt, amelyet különböző korokban különböző módon hívtak (elnökség, kabinet, titkárság stb.) A pártállam kialakítása kapcsán a belügyminisztérium közigazgatás irányítási teendőit áttelepítették a minisztertanácshoz, és a belügyi tárcába koncentrálták a rendvédelmi és állambiztonsági feladatokat. A rendszerváltás után helyreállt a tárca eredeti hatásköre.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Belügyminisztérium Államvédelmi Hatóság (ÁVH) Lásd Államvédelmi Hatóság (ÁVH)

Belügyminisztérium III. Állambiztonsági Főcsoportfőnökség 1962 és 1990 között a magyar állam állambiztonsági szervezete volt, melyet a belügyminisztérium szervezetében működtettek és több a feladatkörei szerint tagozódó csoportfőnökségből állt.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Belügyminisztérium III. Állambiztonsági Főcsoportfőnökség I. Csoportfőnöksége Lásd Magyar felderítés.

Berlini Gazdasági és Jogi Főiskola Az oktatási intézmény 2009-ben a Berlini Jogtudományi Közigazgatási Főiskola és a Berlini Gazdaságtudományi Főiskola összevonásával jött létre. A főiskola Németország vezető oktatási intézményei közé tartozik.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Birodalmi Gyarmatügyi Minisztérium (Reichskolonialamt) A Német Császárság gyarmatainak irányító szervezete.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bolyai Akadémnia A Magyar Királyi Honvédség műszaki tisztképző intézménye.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Büntetés-végrehajtás Az igazságügyi tárcának alárendelt, a büntetés-végrehajtási intézmények őrzését és az ott raboskodók felügyeletét hivatott ellátni.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

C-Cs

Császári Alabárdos Testőrség Az osztrák császári méltósághoz kapcsolódó testőrszervezet, amely a többi testőrszervezethez hasonlóan a főudvarmester felügyelete alatt állt. Működésének költségeit az uralkodói költségvetésből fedezték.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Császári csendőrség Az 1849. III. 4.-én oktroyált összbirodalmi alkotmány „A birodalom belső biztonságának őrzése birodalmi ügy" meghatározást tartalmazta. Erre alapozva Alexander BACH belügyminiszter 1849. V. 30.-án olyan előterjesztést tett az uralkodónak, amely lebontotta a korábbi feudális korlátokat és egy új összbirodalmi biztonsági fegyveres testület megteremtését javasolta. E testületként a csendőrséget nevezte meg az indítvány, hiszen a csendőrség már európa szerte bizonyította hatékonyságát, továbbá Napóleon bukását követően a HABSBURG-birodalomhoz visszakerült itáliai területeken már működött egy csendőr ezred. Ferenc József 1849. VI. 8.-án uralkodói nyílt paranccsal rendelte el a teljes HABSBURG-birodalomra kiterjedő hatáskörrel rendelkező testület felállítását. 1849. IX. 17.-én a testület főparancsnokává HAYNAU táborszernagy jobbkezét báró Johann Franz KEMPEN von Fichtenstamm altábornagyot nevezte ki korábbi katonai beosztása meghagyásával. A testület működését az uralkodó 1850. I. 18.án kibocsátott ideiglenes csendőr törvénnyel szabályozta. 1851. XI. 1.-én a pandúr kötelékeket feloszlatta és a csendőri erők kizárólagos működését rendelte el az önállóságától megfosztott magyarországi területeken is. 1851. XII. 22.-én Ferenc József nyílt paranccsal rendelte el, hogy a katonai határőrvidéken is szervezzék meg a csendőrséget. A HABSBURG-birodalom neoabszolutizmusa rendvédelmi struktúrája kiépítésének betetőzéseként Ferenc József 1852. IV. 22.-én nyílt paranccsal saját közvetlen alárendeltségében hozta létre a legfelsőbb rendőrhatóságot, amely a birodalmi rendőrség és csendőrség legfőbb felügyeleti szervezete volt. E testületnek az élére pedig KEMPEN János altábornagyot úgy nevezte ki, hogy az altábornagy egyben megőrizte a csendőr-főparancsnoki beosztását is. A császári csendőrség legkiterjedtebb formája 1852 és 1859 között valósult meg, amikor a HABSBURG-birodalom területén 19 csendőr ezred kötelékében 18 647 csendőr szolgált. 1859-ben — a Solferino-i vereség nyomán — az uralkodó a legfelsőbb rendőrhatóságot oly módon szűntette meg, hogy hatáskörét az átszervezett és új miniszter vezetésére bízott belügyi tárca kompetenciájába integrálta. A csendőr testületet azonban továbbra is fenntartotta az 1859. XI. 14.-ei legfelsőbb elhatározásával, melyben úgy rendelkezett, hogy a testület személyi tekintetben a hadsereg főparancsnokság, szolgálati és gazdasági téren pedig a belügyminisztérium alárendeltségébe kerüljön. Ezt követően a testületet több ízben karcsúsították, végül 10 ezred kötelékében 7927 fő teljesített szolgálatot. 1866. I. 28.-ai legfelsőbb elhatározással az uralkodó ugyan ismét megerősítette a testület szervezetét és létszámát azonban Magyarország területén ez az intézkedés már tiszavirág életűnek bizonyult, mivel HABSBURG csendőrség ugyan jó eredményeket ért el a közrend fenntartása terén, azonban a magyar hazafiak üldözése terén is jeleskedett, így a kiegyezés nyomán létrejött magyar kormány Magyarországon 1867. V. 8.-án feloszlatta az idegen testületnek tekintett császári csendőrséget. Mivel a kiegyezés tartalma szerint a rendfenntartás nem tartozott a közös ügyek csoportjába ezért a csendőrség az Osztrák Császárság tartományaiban is a belügyi tárca kompetenciájába került, az uralkodótól közvetlen függése megszűnt. Az I. világháború után az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlását követően Ausztria területén tovább működött a csendőrség. Az Anschluss nyomán az Osztrák Csendőrséget a Német Birodalmi csendőrségbe integrálták. A II. világháború után az Osztrák Csendőrség ismét önálló szervezetté vált, amely az osztrák szövetségi kormány közvetlen felügyelete alatt állt. Hagyományosan a vidék közbiztonságára felügyelt, Ausztria városaiban a rendet az Osztrák Rendőrség tartotta fenn. A két rendvédelmi szervezetet 2005-ben takarékossági okokra hivatkozva összevonták Osztrák Szövetségi Rendőrség elnevezéssel.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-*

XX. századi magyar rendvédelemben" című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Császári Darabont Testőrség Az osztrák császári méltósághoz kapcsolódó testőrszervezet, amely a többi testőrszervezethez hasonlóan a főudvarmester felügyelete alatt állt. Működésének költségeit az uralkodói költségvetésből fedezték.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Császári Gyalogos Testőrség Az osztrák császár védelmére hivatott testőrségek egyike.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Császári Királyi Flottilla Lásd Magyar Királyi Folyamőrség

Császári Lovas Testőrség Az osztrák császár védelmére hivatott testőrségek egyike.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Császári Véderő (Kaiserliche Sutztruppe) A császári Németország gyarmati hadserege. A hadsereg főparancsnokságát (Oberskommando der Shutztruppe) 1896. VII. 18-án Berlinben hozták létre. A főparancsnokság a kancellár közvetlen alárendeltségébe tartozott. A főparancsnokság alá gyarmatonként egy-egy shutztruppe (gyarmati hadsereg) tartozott. A gyarmati hadsereg feletti irányítási jogkörön a főparancsnoksággal a gyarmat kormányzója osztozott. A gyarmati hadseregek a terület és a lakosság nagyságától függő számú századokból (kompanie) álltak. A századok tiszti állománya német volt és az altisztek egy része is, a legénységet pedig a helyi lakosságból toborozták. A gyarmati hadsereg alakulatai nehézfegyverzettel általában nem rendelkeztek.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Cseh Köztársaság Rendőr Akadémiája 1992. X. 1-én alapított, prágai székhelyű, egyetemi szintű képzést és diploma utáni doktori képzést nyújtó rendvédelmi tisztképző intézmény.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csendőrség katonailag szervezett közbiztonsági őrtestület, amely az országok központi államhatalmának a közvetlen irányítása alatt áll és általában a vidék rendvédelmének a biztosítására hivatottak.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

D

Detektívtestület A detektívek civil ruhás nyomozók voltak, akik a magyar rendvédelmi testületek kötelékében teljesítetek szolgálatot. A detektívek a rendvédelmi testüelteken belül külön állománycsoporto alkottak. A Magyar Királyi Csendőrségnél ezt a rendszert nem követték. Detektív részleget először a fővárosi rendőrségnél hoztak létre 1885 végén, majd — kiváló működési eredményeik nyomán — a nagyobb vidéki városokban és a társ rendvédelmi testületeknél is létrehoztak detektív testületeket. Ez alól a Magyar Királyi Csendőrség mellett a képviselőházi őrség a koronaőrség és a testőrség alkotott kivételt. Ezek a testületek ugyanis nem láttak el nyomozó szolgálatot, ilyen jellegű feladatokat a más rendvédelmi testületektől a rendelkezésükre bocsájtott detektív testületek valósítottak meg.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Deutsche Luftschiffahrts nevű német társaság végzett — 1910-el kezdődően — először kereskedelmi utasszállító tevékenységet.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

E-É

EACN (The European contact-point network against corruption) Európai Korrupcióellenes Kapcsolattartó Hálózat.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) A második világháború után életre hívott, a Föld országainak többségét magába foglaló politikai szervezet, amely a nemzetközi feszültségek enyhítése érdekében tevékenykedik.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

EJCU (European Judicial Cooperation Unit) Európai Igazságügyi Együttműködési Egység.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Entente (Antant) az Anglia és Franciaország között 1904. április 8.-án Londonban aláírt szerződés, az *Entente Cordiale* (a.m. Szívélyes Egyetértés) szóból származik, általában a szövetségesi rendszer (*antant hatalmak* = Nagy-Britannia és Franciaország) és a köréjük csoportosult országok együttes megnevezése

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

EPAC (European Partnership Against Corruption) Európai korrupcióellenes partnerség. Az EPAC az Európai Uniós tagországok és az Európai Tanács Tagországok Rendőrségi Felügyeleti Testületeinek (POB), valamint operatív Antikorrupciós Hatóságainak (ACA) korrupcióellenes szervezete. Az ACA szervezete — amelyek közé az ügyészségi nyomozó szervezeteket is sorolják — a korrupcióellenes harcban jeleskednek, a POB-ok pedig olyan panasztestületek, amelyek figyelemmel kísérik a rendőrség munkáját (Police Oversight) és gondoskodnak a testületek felügyeletéről is.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Európai Rendőrakadémia (ERA) Az Európa Tanács 2005/681/IB határozata (2005.IX.20.) hozta létre. Az ERA célja, hogy az uniós tagországok vezető beosztású rendőrtisztjei számára nyújtson együttműködési lehetőséget.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Európai Unió (EU) Az Európai kontinensen fekvő országok egy részének a szövetsége, amely arra irányul, hogy ügyeik egy részét közösen intézzék, illetve gazdasági közösséget hozzanak létre.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

EUROJUST (European Judicial Cooperation Unit) — Európai Igazságügyi Együttműködési Egység — 2002-ben alapított uniós szervezet, amely összehangolja a tagállamok határon átnyúló szervezett bűnözéssel szembeni erőfeszítéseit a nyomozás és a vádeljárás során. Az Európai Tanács 2002/187/IB határozata alapján állították fel a szervezetet.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

EUROPOL Az EUROPOL-t (European Police Office) Európai Rendőrségi Hivatal 1995-ben állították fel. Az EUROPOL lényegében egy központi adatgyűjtő, tároló és elemző szervezet, feladata az információcsere előmozdítása, az információk gyűjtése, elemzése, megőrzése és eljuttatása az illetékes szervezetekhez, a tagállamok rendvédelmi szervezetei nyomozati tevékenységének támogatása. A szervezet tényleges működését a hágai központja felállítását követően, 1999.VII.1-én kezdte meg.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar

Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Evidenzbüro Az Osztrák-Magyar Monarchia haderejének hírszerző szervezete.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

F

FBI (Federal Bureau of Investigation) Szövetségi Nyomozóiroda. USA.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Fegyveres Erők Minisztériuma az 1956-os Magyar Forradalom és Szabadságharcot leverő szovjet csapatok fegyveres támogatására létrehozott minisztérium.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Francia Nemzeti Csendőrség (Gendarmerie National) Európa egyik legrégebbi rendvédelmi testülete. Elődszervezete a Maréchausseé, amely a XIII. századtól fokozatosan kiépülve tartotta fenn a rendet Franciország vidéki területein. A Maréchausseé-t 1778-ban keresztelték át Gendarmerie, azaz csendőrségre. A testületet Napóleon modernizálta. A napóleoni császárság vonzáskörébe tartozó államok a francia közigazgatási minta átvételekor, annak részeként vették át a csendőrségi testülettípust mint katonailag szervezett rendvédelmi őrtestületet. A csendőrség típusú rendfenntartó szervezet mindenütt kiválóan megállta a helyét, ebből fakadóan Európa valamennyi országában — a Britt-szigetek kivételével — a XIX. században létrehozták a nemzeti csendőrségeket. A Francia Nemzeti Csendőrség a XXI. században is mintegy 80 000 fős személyi állománnyal védi eredményesen az Franciaország rendjét, vidéki területeken.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Franco-Roumain légiforgalmi társaság Lásd Nemzetközi Légiforgalmi Részvénytársaság

Fővezérség a Tanácsköztársaság után Szegeden újjászerveződő magyar hadsereg vezető szervezete.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Fővezérség II. Csoportja Lásd Magyar felderítés.

Független Kisgazda Párt (FKGP) A pártot 1908-ban alapította NAGYATÁDI SZABÓ István. Az FKGP a két világháború között bejutott az országgyűlésbe. 1922-ben egyesült a Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártjával, Keresztény-Keresztyén Földmíves-, Kisgazda- és Polgári Párt néven. Ez lett Magyarország legerősebb pártja. 1930. október 12.-én megalakult a Független Kisgazda-, Földműves és Polgári Párt, amely decemberben egyesült az Agrár Párttal, így jött létre a Független Kisgazda Földműves Polgári és Agrár Párt. Az 1945-ös választásokat a Független Kisgazda Párt nyerte meg elsöprő többséggel, a szavazatok 57.02 százalékával. 1946. március 12.-én a Kisgazda Pártnak MKP nyomásra ki kellett zárnia 20 képviselőjét a pártból, akik SULYOK Dezső vezetésével Magyar Szabadság Párt néven új pártot alapítottak. 1947. február 25.-én államellenes összeesküvés vádjával a magyarországi szovjet szervezetek letartóztatták a mentelmi jogának figyelmen kívül hagyásával és a Gulágra hurcolták KOVÁCS Bélát az FKGP főtitkárát. Ezt követően PFEIFFER Zoltán 50 képviselőtársával kényszerült kilépni a pártból. Egy csoportjuk megalakította a Magyar Függetlenségi Pártot. Május 30.-án a Svájcban tartózkodó kis-

gazda miniszterelnököt NAGY Ferencet RÁKOSI Mátyás fenyegetéssel lemondatta. Júniusban VARGA Béla a Nemzetgyűlés kisgazdapárti elnöke is nyugatra távozott. 1947. augusztus 31.-ére előrehozott választásokat írtak ki, amelyen a baloldali blokk a kék cédulás csalásával és a választási bíróságra gyakorolt nyomásgyakorlással ért el kedvező eredményeket. Ezt követően a kisgazda TILDY Zoltán államfőt 1948. júniusában lemondatták. Sikerült elérni, hogy 1948. júniusától DOBI István került a kisgazda párt elnöki tisztségébe, aki erősen kommunista barát volt. Az 1949-es választásokon a kisgazda párt a politikai manipulációk következtében kisebbségbe került. A pártállam időszakában a kisgazdapárt nem működött. 1988. november 18.-án újjáalakult a Független Kisgazda Földmunkás és Polgári Párt. Az 1990-e választásokon bejutott az országgyűlésbe és a Magyar Demokrata Fórummal, valamint a Kereszténydemokrata Néppárttal koalíciós kormányt alakított. A Független Kisgazda Párt kapta a honvédelmi tárcát. A párt országgyűlési frakciójának a vezetője pedig TORGYÁN József lett. A párt utoljára 1998-ban került be a parlamentbe. Ekkor kormánykoalíciót alakított ki az MDF-el és a FIDESZ-szel. A Független Kisgazda Párt 4 tárcát kapott, majd fokozatos erodálás nyomán a párt részeire bomlott. 1902-ben a kisgazda párt már nem jutott be a parlamentbe.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

H

Haditengerészet itt: Az Osztrák-Magyar Monarchia hadszervezetének vízen működő haderőneme, feladata: az ellenség tengeri haderejének megtörése, a partvidék védelme az ellenséges tengeri haderő ellen, az ellenség partraszállásának megakadályozása, saját szárazföldi csapatok vízi szállításának biztosítása és a tengeri kereskedelem védelme.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Hadsereg-főparancsnokság az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregparancsnokságai felett álló parancsnokság.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Hadsereg-főparancsnokság Hírszerző Osztály az Osztrák-Magyar Monarchia hadsereg parancsnokságának hírszerző osztálya, melyet az I. világháború kezdetén állítottak fel és az Evidenzbüro mellett működött.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Hadügyi Népbiztosság. A sajátos államszervezetű Tanácsköztársaságnak a hagyományos hadügyi tárca feladatait ellátó szervezete.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Hadügyi Népbiztosság V. Osztály Lásd Magyar felderítés.

Hadügyminisztérium I. Osztálya (1918) Lásd Magyar felderítés.

Határőrség A Magyar Királyi Vámőrség jogutódaként működött. 1938-ban — a Bled-i egyezmény nyomán a fegyverkezési korlátok oldódásával — a Magyar Királyi Honvédségbe integrálták határvadász csapatnemként. Elődszervezetével megegyezően kettős feladata volt. Nyílt teendőit az országhatár őrzése alkotta, rejtett teendőit pedig az államhatár biztosítása képezte egy esetleges fegyveres konfliktus esetén a magyar fő erők megérkezéséig. A testület nyílt feladatát 5 734 fővel látta el. A legénységi állomány sorozott (kényszertoborzott) katonákból állt. A testület nyílt szervezete négy lépcsős volt. Az államhatár mentén 155 őrs működött, amelyeket 70 határügyi tiszt irányított. A határügyi tisztek felett 24 osztály állt, az osztályokat pedig az országos parancsnokság felügyelte. A testület nyílt szervezetében szolgálatot teljesítőket csupán kézi lőfegyverekkel látták el az objektumvédelmi sorozatlövő lőfegyverek kivételével. A testület nyílt szervezetében szolgálatot teljesítő személyi állomány számára rendszeresített fegyverzet típusa megegyezett a Magyar Királyi Honvédségben rendszeresített fegyverzet típusával. A testületen belüli függelmi viszonyok katonaiak voltak, a személyi állomány katonai rangot viselt. A magyar haderő jelentős részét (a gyalog ezredek egyharmadát) a testületben rejtették el határbiztosítási teendők ellátása céljából. 1945

után a honvéd határvadász csapatnemből hozták létre a Honvéd Határőrséget, amely továbbra is a honvédség hadrendjébe tartozott. A Honvéd Határőrség irányítását a „ki-kit győz le" időszakban a magyar baloldal magához ragadta és az ország legerősebb katonai erejévé fejlesztette. A Honvéd Határőrség szervezete határvadász őrsökből századokból, illetve zászlóaljakból állt. A testület vezetését a Határőrség Országos Parancsnoksága látta el. 1949-ben a testületet az Államvédelmi Hatóság kötelékébe integrálták. A köznyelv őket nevezte „zöld ávós"-nak. Az 1956-os forradalom és szabadságharc után a Határőrség — önálló fegyveres szervezetként — BM Határőrség elnevezéssel a belügyi tárca alárendeltségében maradt 2007-ig. 2007-ben a testületet a rendőrségbe integrálták.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Határszéli csendőrség A határszéli csendőrség a Magyar Királyi Csendőrség szolgálati ágaként működött. A Magyar Királyság útlevélköteles határszakaszain a zöldhatár őrizetét és a kishatárforgalom ellenőrzését valósította meg a társ határőrizeti szervekkel együttműködve. A miniszterelnök és a belügyminiszter, a honvédelmi, a kereskedelemügyi, a pénzügyi az igazságügyi és a földművelésügyi miniszterrel 1891. VII. 1.-én közösen kiadott határőrizeti utasításban hozta létre a határszéli csendőrség új szolgálati ágat és szabta meg főbb feladatait.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Honvéd Vezérkar a Magyar Királyi Honvédség legfelsőbb szakmai irányító szervezete, amely a trianoni békediktátum miatt 1932-ig rejtésben a honvédelmi tárca VI. Csoportfőnökségeként működött. 1932-től a háború végéig pedig nyílt szervezettel tevékenykedett.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Honvédelmi minisztérium A polgári magyar állam első honvédelmi minisztere MÉSZÁROS Lázár volt, aki e tisztséget 1848. IV. 7.-étől 1849. IV. 15.-éig töltötte be. Az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc idején létrejött első független magyar kormány óta létező tárca, amely a haza védelméért felelős minisztériumként a haderőt irányítja. A katonai állományú személyek a pártállam létrejöttéig függetlenül attól, hogy hol teljesítettek szolgálatot — a testőrségek, a koronaőrség és a képviselőházi őrség kivételével — a honvédelmi tárcához tartoztak. Ebből fakadóan a magyar rendvédelmi testületek közül a Magyar Királyi Csendőrség személyi állományának tagjai személyükben a honvédelmi tárcához tartoztak. Ügyeik intézése céljából a honvédelmi minisztériumban külön osztály működött. A honvédelmi tárca hagyományosan a Budai Várba települt. A pártállam idejében azonban a Margit híd pesti hídfőjénél létesített új épületegyüttesbe költözött, ahol azóta is működik.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos

Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Honvédelmi minisztérium VI. Csoportfőnökség Mivel a trianoni békediktátum Magyarország számára nem engedélyezte a vezérkar tartását, ezért a honvédelmi tárca szervezetébena VI. Csoportfőnökség látta el ezen feladatokat. E csoportfőnökséghez tartoztak az egyébként a vezérkar kompetenciájába tartozó szakterületek is, így a hírszerzés és az elhárítás is.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Honvédelmi Minisztérium Katonapolitikai Főcsoportfőnökség Lásd Katonapolitikai Osztály

Honvédelmi és rendészeti Bizottság Az országgyűlés állandó bizottsága, amely a honvédelmi és rendvédelmi szervezetek országgyűlési felügyeletét látja.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

I

IACA (International Anticorruption Academy) Nemzetközi Anti-korrupciós Akadémia.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Ideiglenes Nemzeti Kormány 1944. XII. 22.-től 1945. XI. 15.-ig működött. MINISZTERELNÖK Dálnoki Miklós Béla. Háromféle összetételben működött. Az első öszetétel 1944. XII. 22.-től 1945. VI. 11.-ig, a második összetétel 1945. V. 11.-től 1945. VII. 21.-ig, a harmadik összetétel pedig 1945. VII. 21.-től 1945. XI. 15.-ig tartott.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

IGEC (INTERPOL Group of Experts on Corruption) Az INTERPOL korrupcióellenes szakértői csoportja.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Információs Hivatal (IH) Szakmai elődjének tekinthető az 1962 és 1990 között a Belügyminisztérium III (Állambiztonsági) Főcsoportfőnökség III/I. (Hírszerző) Csoportfőnöksége, amely 1990 után Információs Hivatal néven működött tovább.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

INTERPOL (Bűnügyi Rendőrség Nemzetközi Szervezete) 1923-ban létrehozott szervezet, mely nyomozati jogkörrel nem rendelkezik, célja a nemzeti rendőrségek munkájának segítése adatszolgáltatással és nyilvántartás vezetésével.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

K

Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat A honvédelmi miniszter irányítása alatt álló országos hatáskörű önálló szervezet, amely 2012.I.1-vel jött létre a Magyar Köztársaság Katonai Felderítő Hivatala és a Magyar Köztársaság Katonai Biztonsági Hivatala teendőinek az összevonásával.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Karhatalom az 1956-os forradalom és szabadságharc leverése nyomán a pártállam által létrehozott önálló fegyveres erő, amely 1972-ig működött. Katonai szervezetű alakulatokból állt. A nagyobb városokban önálló zászlóaljakat, Budapesten ezredet, néhány településen pedig önálló századot állomásoztattak. A tisztek és a tiszthelyettesek kivételével — akik hivatásos állományhoz tartoztak — a személyi állományt sorozták. A teljes személyi állomány katonai rendfokozatot viselt, a testület belső függelmi viszonyai katonaiak voltak. Közvetlenül a Magyar Szocialista Munkás Párt központi vezetése alá tartozott, amely az irányítást az adminisztratív osztályon keresztül gyakorolta. A karhatalom feladatát zavargások, lázongások felszámolása, elemi csapás esetén annak elhárításában való részvétel alkotta. A karhatalom rendőri jogosultságokkal nem rendelkezett. A rend fenntartása érdekében a nagy létszámú erőkoncentrációt igénylő feladatokban alkalmazták. A puha diktatúra konszolidációja nyomán a testületet 1972-re felszámolták. Utódszervezete a Forradalmi Rendőr Ezred, melyet később Készenléti Rendőri Ezred elnevezésre változtattak, ezen alakulat a magyar rendőrség kötelékében a karhatalmi feladatok ellátásának a teljesítésére hivatott.

Ebből a pártállami helyzetből a fakadt rendszerváltás utáni magyar állam rendvédelmi terminológiájában a csapaterős rendvédelmi tevékenység kifejezés, mivel a pártállam időszakában az önálló karhatalmi fegyveres erőt többnyire erre a célra használták. A karhatalom önálló fegyveres szervezetkénti létrehozására és működtetésére a szovjet minta nyomán került sor, mivel a karhatalom elődszervezetének az úgynevezetett „kék ÁVÓ” tekinthető, amely lényegében a karhatalommal harmonizáló feladatrendszerrel rendelkezett az Államvédelmi Hatóság szervezetén belül.

A második világháborút megelőzően azonban a karhatalom nem szervezetet, hanem tevékenységet jelentett. E tevékenységhez tartozónak tekintettek minden rendvédelmi feladatot, amelynek a teljesítéséhez fizikai kényszerítés, kényszerítő eszközök, esetleg fegyver használata is szükséges volt, vagy szükségessé válhatott. Ebből fakadóan karhatalmi feladatok ellátására általában a rendvédelmi testületek, illetve nagyobb létszám koncentráció esetében a haderő csapatai voltak hivatottak. A második világháborút megelőzően azonban a karhatalmi tevékenység alatt nem csupán a csapatkötelékben végrehajtott tevékenységet értették. Ide tartozónak tartottak minden feladatot a létszámtól függetlenül — például a fogolykísérést is, amelyhez általában egy vagy két főt vettek csupán igénybe — amelynek a végrehajtása során fizikai kényszerítő erő, illetve kényszerítő eszköz, vagy fegyverhasználat alkalmazására is sor kerülhetett.

A második világháború végéig nagyobb létszámot igénylő karhatalmi feladatok ellátására — a jelenlegi terminológia szerint csapaterős tevékenység végzésére — általában a haderő alakulatait kérték fel. A felkérés lehetőségeit és a teljesítés módját — az ország törvényeivel összhangban — jogszabályokban rögzítették. A karhatalmi feladatokra igénybe vehető katonai alakulatok személyi állományát pedig kiképezték a várható karhatalmi teendők szakszerű ellátására is. A második világháború időszakában a Magyar Királyi Csendőrség kötelékében — a várható partizántevékenység kezelhetősége céljából, valamint a háborús tapasztalatok alapján a csapaterős karhatalmi feladatok ellátása érdekében — csendőr zászlóaljakat hoztak létre, amelyek legénységi állománya sorozott volt. Felszerelésük alapvetően megegyezett a honvéd lövész zászlóaljakéval. A csendőrség feloszlatása nyomán feladatkörét a Magyar Államrendőrség vette át, így — többek között — a csapaterős karhatalmi tevékenységet is e testületnek kellett megvalósítania. A karhatalmi alakulatokat 1950. január 1.-évl az újonnan létesített ÁVH-ba integrálták.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Katonapolitikai Osztály (KatPol) a honvédelmi tárca alárendeltségében működött 1945 és 1949 között. A Szövetséges Ellenőrző Bizottság 1945 tavaszán engedélyezte az osztály létrehozását, melynek vezetésével a kommunista PÁLFFY György századost bízták meg. A Katonapolitikai Osztály működését 1945. áprilisában kezdte meg. A Katonapolitikai Osztály működését a Kommunista Párt érdekeinek megfelelően valósította meg. A Katonapolitikai Osztályt 1947 januárjában csoportfőnökséggé, majd 1949 február 1.-én főcsoportfőnökséggé fejlesztették. Az Államvédelmi Hatóság létrehozásával a Katonapolitikai Osztályt felszámolták.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Közép-európai Rendőrakadémia (KERA) 1996-ban jött létre, célja hogy szakmai továbbképzésekkel segítse elő a nemzetközi rendvédelmi együttműködést, a szervezett és a határon átnyúló bűnözés elleni tevékenységben.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Közös hadsereg az 1867/XII.tc. a kiegyezési törvényben foglalt hadügyi közösségből fakadt, így a dualizmushoz tapadó katonai szervezet volt. Az uralkodót illette meg a véderő „vezérlete" (pld.: a hadüzenet is), „vezénylete" (a haderőt az uralkodó bármikor bárhová irányíthatta), és „belszervezete", (kinevezések, struktúra megállapítás, szolgálati nyelv meghatározása, fegyelmezés stb.).

A közös hadseregben ezen jogok gyakorlásához nem volt szükséges a két társország hadügyminisztereinek az ellenjegyzése, ellentétben a honvédség és a népfelkelés alakulataival, ahol az uralkodói intenciók a magyar, illetve az osztrák honvédelmi miniszter ellenjegyzésével hatályosulhattak. A véderő számára azonban — a széles uralkodói jogkör ellensúlyozásaként — az újonc ajánlást, a szolgálati idő meghatározását, az elhelyezést és az élelmezést a két társország országgyűlése biztosította. A védelmi rendszer nem tartozott a delegációk hatáskörébe, azok közvetlenül az országgyűlések jogkörébe tartoztak. Az uralkodó ugyan szuverén módon rendelkezett a hadsereg felett, azonban katonáért és pénzért az országgyűléshez kellett fordulnia. Az Osztrák-Magyar Monarchia védereje — benne a közös hadsereg — a két társország országgyűlései és az uralkodói akarat egyeztetésével volt alkalmazható.

Az Osztrák-Magyar Monarchia védereje több részből állt. Két fő alkotóeleme volt, a haditengerészet és a szárazföldi haderő. A szárazföldi haderő részei voltak a közös hadsereg — melyre vonatkozóan 1889. évi utasítás vezette be a Császári és Királyi Hadsereg elnevezést —, valamint a Magyar Királyságban honvédség és a népfölkelés továbbá a Osztrák Császárságban Landwehr és a Landstrum. A közös hadsereg a szárazföldi haderő túlnyomó részét — 7/8-ad részét — alkotta. Nehézfegyverzettel és magasabb parancsnokságokkal (hadtest- és hadsereg parancsnokságokkal) is rendelkezett. A Landwehr és a Landstrum, illetve a honvéd és népfelkelő alakulatok ezredeit dandárparancsnokságok, a dandárokat pedig hadosztályparancsnokságok irányították ugyanúgy mint a közös hadseregben. A Landwehr és a Landstrum, valamint a honvéd és népfelkelő dandárparancsnokságok azonban már a közös hadsereg hadtestparancsnokságai alá tartoztak. Íly módon biztosítva volt az Osztrák-Magyar Monarchia haderejének hadműveleti egysége.

A Lanwehr-ben és a Landstrum-ban a német, a honvédségnél és a népfelkelésnél pedig a magyar volt a szolgálati nyelv. Ezzel szemben a közös hadseregben az ezrednyelv azzal a nyelvvel egyezett meg, amelyet a katonák származási helyén beszélt a lakosság. Ezt a nyelvet az ezredhez helyezett tiszteknek is el kellett sajátítaniuk. A közös hadseregben az ezrednél magasabb parancsnokságok, valamint az egységes hadtest- és hadsereg parancsnokságok nyelve a német volt.

A közös hadsereg személyi állományának sorozás útján történő utánpótlását a katonai kerületek biztosították. Az Osztrák Császárság területén 61, a Magyar Királyság területén 47, Bosznia-Hercegovinában pedig 4 katonai kerület működött. Az ezredekhez ugyanazon kerületektől sorozták a személyi állományt. A közös hadsereg katonai kerületeinek mintájára — de attól függetlenül — az Osztrák Császárságban a Landwehr és a Landstrum, a Magyar Királyságban pedig a honvédség és a népfelkelés önálló katonai kiegészítő kerületekkel rendelkezett.

Az ezredek belső szervezeti felépítése (zászlóalj, század, szakasz, raj) a haderő mindhárom részénél — közös hadsereg, Landwehr és Landstrum, honédség és népfelkelés — azonos volt. A közös hadseregbe 33 gyalogos- és 8 lovas hadosztály, a Landwehrben 8 gyalogos hadosztály, a honvédségbe pedig 8 gyalogos és két lovas hadosztály tartozott. Az Osztrák-Magyar Monarchia teljes hadereje 16 hadtestből állt, amelyeket 6 hadseregbe csoportosítottak. A teljes haderő békelétszáma 450 000 fő, hadilétszáma pedig 1 500 000 fő volt. Az Osztrák-Magyar Monarchia véderejében a szabályzatok a fegyverzet és a rendfokozati rendszer egységes volt az egyenruhák azonban eltérőek voltak.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Közös Hadügyminisztérium Az Osztrák-Magyar Monarchia közös ügyei közé tartozott a hadügy. A véderő ügyeinek irányítására volt hivatott a közös hadügyi tárca. A közös hadügyminisztert I. Ferenc József nevezte ki és mentette fel, nem tartozott a két társország országgyűléseinek, illetve kormányainak az alárendeltségeibe. A hadügyi költségek a közös költségek részét alkották.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

Köztársasági Őrezred, a Rendőrség kormányhivatalokat és -tagokat védő szervezete volt, amely közvetlen miniszteri irányítás alá tartozott a magyar testőrségek, képviselőházi őrség és kormányőrség utódszervezeteként. Az 1760-ban Mária Terézia által alapított Magyar Királyi Nemesi Testőrség — amelynek a működését az uralkodó 1848-1867 között felfüggesztette — és az 1904-ben létesített Magyar Királyi Darabont Testőrség, amely szervezetek maradványai 1920-ban Magyar Királyi Testőrség néven egyesültek, továbbá az 1912-ben létesített Képviselőházi Őrség, valamint a jóval korábbi időkig visszanyúló múlttal rendelkező Koronaőrség szervezetét a második világháború magyarországi harcai során felszámolták A Magyar Királyi Képviselőházi Őrség nevét 1945-ben Nemzetgyűlési Őrségre változtatták, amely 1949-ig működött. A korábbi testőrség helyett 1946-ban felállították a Köztársasági Elnöki Testőrséget, amely 1948-ig látott el szolgálatot. A Koronaőrséget pedig nem szervezték újjá más néven. A testőrségi és a képviselőházi őrségi teendőket pedig a Belügyminisztérium Államvédelmi Hatósága vette át; mint Kormányőrség 1959-ben lett önálló fegyveres testület, 1990-től neve Magyar Köztársaság Kormányőrségére változott, majd 1993-ban az Országos Rendőr-főkapitányság szervezetébe integrálták, 1996-ban nyerte el Köztársági Őrezred nevét. A helyzet sajátossága, hogy az 1945 előtt működő és törvénnyel létrehozott képviselőházi őrségi, koronaőrségi és testőrségi szervezeteket sohasem oszlatták fel, bár azok 1945 után kétségtelenül nem funkcionáltak. 2010.XII.31-én hozták létre a magyar rendőrség kötelékébena Terrorelhárító Központot, amelynek a feladatkörébe helyezték a tetőri feladatokat.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Külföldieket Ellenőrző Országos Központi Hatóság (KEOKH) 10 000/1930.BM.rendelettel hozták létre. A belügyi tárca háttérintézményeként működött, önálló hatáskörrel szorosan együttműködve a rendőrséggel. A külföldieket Ellenőrző Országos Központi Hatóság első vezetője dr. FOLYOVICZ József belügyminisztériumi osztályfőnök volt.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

L-Ly

Landespolizeitrupp A Német Császárság minden gyarmatán működött egy-egy Landespolizeitrupp, amely a terület rendvédelmi teendőit látta el. A tisztek és az altisztek egy része is német állampolgár volt, míg a legénység és az altiszteknek egy része a helyi lakosság kötéből került ki. A landespolizeitruppok az adott gyarmat kormányzójának alárendeltségébe tartozott és tevékenységét a Birodalmi Gyarmatügyi Minisztérium is felügyelte. A Német Császárság gyarmati rendőrségei: Togói landespolizeitrupp 2 tiszt, 11 német altiszt, 530 afrikai rendőr legénység ; Kameruni landespolizeitrupp 3 tiszt, 36 német altiszt, 1255 afrikai rendőr legénység ; Német Dél-nyugat Afrikai landespolizeitrupp 7 tiszt, 9 hivatalnok, 68 német altiszt, 472 afrikai rendőr legénység ; Német Kelet-Afrikai landespolizeitrupp 2 tiszt, 42 német altiszt 78 altiszt és 1578 afrika rendőr legénység ; Csiaocsou landespolizeitrupp 9 német altiszt, 15 német tisztes, 44 német és 81 kínai rendőr ; Német Csendes-óceániai Védnökség landespolizeitrupp 1 német tiszt, 6 német altiszt, 932 mikronéz és melanéz rendőr legénység ; Német Szamoa landespolizeitrupp 1 német tiszthelyettes, 50 szamoai rendőr legénység.

SOM Krisztián: Német gyarmatok rendőri erői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 161-168.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Landwehr a véderő azon része, amely az Osztrák-Magyar Monarchia Osztrák Császárságában állomásozó és az osztrák kormánynak is alárendelt könnyű fegyverzetű egységekből állt, valamint a sorozott személyi állománya az Osztrák-Császárság örökös tartományainak lakosai közül került ki.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Landstrum az Osztrák-Magyar Monarchia Osztrák Császárságában a véderő tartalékaként működő népfelkelés.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Légoltalom a második világháború alatti magyarországi bombázások hatásának mérséklésére hozták létre a honvédelmi tárca alárendeltségében. A szervezet a második világháború után a pártállam kialakulásának folyamatásban a belügyi tárcához került, céljává egyre inkább a lakosság és a magyar gazdaság harmadik világháborúra való felkészítése vált. A hetvenes években visszakerült a honvédelmi tárcához a 2041/1974.MT.hat. rögzítette, hogy a honvédelmi miniszter egyben a polgári védelem országos parancsnoka is. A polgári védelmet az 1996. évi XXXVII. törvény a polgári védelemről határozta meg, mely szerint a polgári védelem a honvédelem rendszerében megvalósuló szervezet, feladat- és intézkedési rendszer, amelynek célja a fegyveres összeütközés, a katasztrófa és más veszélyhelyzet esetén a lakosság életének megóvása, az életben maradás feltételeinek biztosítása, valamint az állampolgárok felkészítése azok hatásainak leküzdése és a túlélés feltételeinek megteremtése érdekében.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Ludovica Akadémia a dualizmus és a két világháború közötti időszakban a Magyar Királyság katonatisztjeinek képzését megvalósító felsőoktatási intézmény.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

M

Magyar Aeoroforgalmi Részvényársaság –got 1920.II.1-én Budapesti székhellyel alapították, azonban a Szövetségközi Katonai Ellenőrző Bizottság a trianoni békediktátumra hivatkozva 1921. XII. 6-án ffeloszlatta.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Magyar Automobil Részvénytársaság (MARTA) Az aradi székhelyű magyar autógyártó vállalat a trianoni békediktátum nyomán román fennhatóság alá került.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Államvasutak (MÁV) a magyar állam tulajdonában álló vasútvonal és vasúti járműpark, valamint karbantartó részlegekből és az ezekhez tartozó objektumokból, továbbá a vasúti közlekedést elősegítő szervezetekből állt. A Magyar Államvasutakat BAROSS Gábor államminiszter emelte világszínvonalra.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Magyar Általános Gépgyár (MÁG) A nagy gazdasági világválság miatt a gépjárműgyártási tevékenységét megszűntette.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Dolgozók Pártja (MDP) Lásd Magyar Kommunista Párt

Magyar felderítés A mindenkori magyar állam mindig rendelkezett az ország irányításához szükséges felderítéssel, amely az adott kor követelményeihez igazodott. A polgári magyar állam időszakában a felderítés a véderő szervezetében valósult meg. A dualizmus idejében a közös hadsereg vezérkarának a hírszerző osztálya az Evidenzbüro volt az Osztrák-Magyar Monarchia egyetlen felderítő szervezete. A napóleoni háborúk nyomán került előtérbe, hogy a hagyományos — a háború időszkára korlátozott — felderítés már nem kellően hatékony. Ekkor kezdték el kiépíteni még a neoabszolutizmus időszakában az Evidenzbüro szervezetét. Az Evidenzbüro tehát nem csupán magyar szervezet volt, azonban mint a közös ügyek rendszerének megvalósítására hivatott szervezetrendszer része, mindkét társország azaz az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság érdekeit is képviselte. E szervezet volt a kiinduló bázisa az Osztrák-Magyar Monarchia utódállamaiban kialakuló felderítő szervezeteknek, így a Magyar Királyságban kialakuló felderítő szervezet apparátusának is.

A Tanácsköztársaság időszakában a magyar felderítést a Hadügyi Népbiztosság V. Osztálya, illetve a Vörös Hadsereg Főparancsnokságának II. Csoportja végezte.

A trianoni békediktátum következtében a Magyar Királyság hivatalosan felderítő szervezetet nem tarthatott fenn, ezért a honvédelmi tárca I. osztálya — amely a működését még 1918-ban kezdte el —, majd a fővezérség 2. csoportja, később pedig a honvédelmi minisztérium VI. csoportfőnöksége valósította meg a hírszerzési teendőket. A Szövetségközi Ellenőrző Bizottság magyarországi működésének beszűntetését követően 1927 és 1932 között a felderítést több lépcsőben a Vezérkari Főnökség alárendeltségébe helyezték, ahol e feladatkört a 2. osztály látta el.

1945 után amellett, hogy a honvédelmi minisztérium alárendeltségében is maradt felderítő tevékenység külön szakmai szervezetbe szervezve, az ÁVÓ majd az ÁVH is kiépítette a maga felderítő részlegét. 1956 után — amikor az állam védelmével kapcsolatos struktúrát jelentősen átszervezték — a magyar állam felderítő tevékenységének szervezeti keretei a honvédségnél a vezérkar alárendeltségében és a belügyi tárcában önálló fejlődési utat jártak be. A honvédségnél a rendszerváltásig a felderítés a vezérkar alárendeltségében maradt. A belügyi tárcánál pedig az 1962. évi jelentős átszervezéstől kezdve III. Főcsoportfőnökség I. Csoportfőnöksége végezte a polgári felderítés teendőinek irányítását.

A rendszerváltás után a katonai felderítés és elhárítás a honvédelmi minisztérium kompetenciájában maradt, mely teendőket a Katonai Felderítő Hivatal és a Katonai Nemzetbiztonsági szolgálat látta el 2012-ig, amikor a két szervezetet Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat (KNBSZ) elnevezéssel összevonták. A polgári felderítés teendőit az Információs Hivatal és a Nemzetbiztonsági Hivatal látta el, mely utóbbit 2010-ben Alkotmányvédelmi Hivatalnak (AH) nevezték át. 1995-ben került felállításra a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. Ez utóbbi négy szervezet látja el a XXI. század kezdetén a magyar állam hírszerzési teendőit.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség és a csendőrök jogállása 1945-ben és azután (Egy elfelejtett szervezet és jelmondat: „Híven, becsülettel, vitézül!"). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXI. évf. (2011) 24. sz. 154-165.p. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3. Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005"* című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar hírszerzés 1918-ban a hadügyminisztérium I. osztályaként jött létre. A Tanácsköztársaság időszakában a Hadügyi Népbiztosság V. osztálya foglalkozott hírszerzéssel, majd a Vörös Hadsereg Főparancsnokságának II. csoportja végzett hírszerzői teendőket. 1919 november 17-től a Fővezérség II. csoportja vette át a hírszerzés irányítását. 1920 és 1927 között a honvédelmi minisztérium VI. csoportfőnöksége látta el a hírszerzési teendőket. E szervezet helyébe lépett 1932-től a honvéd vezérkar II. osztálya (VKF-2 osztály), amely a háború végéig látta el teendőit. A VKF-2. osztály alá tartozott az úgynevezett X alosztály, amely a rádiófelderítés és rejtjelfejtéssel foglalkozott. 1945 után a KatPol és az Államvédelmi Hatóság végzett hírszerzési teendőket, melynek a részfeladatát alkották a rádiófelderítési tevékenységi kör. Az ÁVH feloszlatása után a hírszerzés a belügyi és a honvédelmi tárca között oszlott meg. Mindkét tárca felderítő szervezete rendelkezett rádiófelderítési szakalegységgel is.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Állami Rendőrséget (1919-1930) az 5 047/1919.ME.r. hozta létre 1919.X.1.-én. Az egységes magyar államrendőrség létrehozásának azonban már voltak dualizmuskori előzményei is. A trianoni békediktátum utáni magyar rendőrséget a Magyar Királyság állami- (fővárosi rendőrség és határrendőrség) és a városi rendőrségeinek az összevonásával hozták létre, a belügyi tárca közvetlen irányítása alá helyezve. Hatósági területe a városokra és a határállomásokra terjedt ki. Feladatát működési területén a közbiztonság védelme alkotta bűnügyi, közrendvédelmi és igazgatásrendészeti teendők ellátása által. A trianoni békediktátum utáni Magyar Királyságban a Magyar Királyi Állami Rendőrség létszáma (12 000 fő) megegyezett az első világháború előtti városi rendőrségek létszámával (12 000 fő). A testületet 1931-ben — szervezeti módosításokkal egybekötve — átkeresztelték Magyar Királyi Rendőrségre. A Magyar Királyi Rendőrség 1945-ig működött, amikor helyébe a Magyar Államrendőrséget hozták létre, a Magyar Királyi Rendőrségben működő határszéli rendőri kirendeltségek helyett pedig határrendőrséget állítottak fel, amely 1945 és 1949 között működött. A Magyar Államrendőrségre ruházták a feloszlatott Magyar Királyi Csendőrség hatáskörét és működési területét 1945-ben, ezzel a magyar rendvédelmi testületek között monopolhelyzetbe került. A Magyar Államrendőrséget később egyszerűen rendőrségnek nevezték. 1949-ben pedig a

belügyi tárca irányítása alatt álló Magyar Határrendőrséget — a Honvéd Határőrséghez hasonlóan — az Államvédelmi Hatóság kötelékébe integrálták. Ezzel Magyarországon egyetlen rendőri szervezet működött a rendőrség.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Csendőrség (1881-1945) katonailag szervezett közbiztonsági őrtestület, melynek belső függelmi viszonyai katonaiak voltak, a személyi állomány katonai rendfokozatot viselt. A testületet az 1876-ban a közös hadseregtől a Magyar Királyi Honvédséghez áthelyezett erdélyi csendőr kerületből fejlesztették ki. Mivel a csendőrök személyükben katonának minősültek, így a honvédelmi tárca felügyelete alatt álltak. A szervezet azonban — mint rendvédelmi testület — a belügyi tárca kompetenciájába tartozott. A testület hatásköre, a városok kivételével, az ország egész területére kiterjedt. Kiváló hatásfokkal tényked ett. Működési területén olyan kitűnő közbiztonsági állapotot hozott létre, majd tartott fenn, amelyet a megszűntetése óta még nem sikerült elérni. Diszlokációját a decentralizáltság, metodikáját a megelőzés jellemezte. Személyi állományának mintegy 90 %-a közterületi szolgálatot látott el valamilyen formában. A testület jogosultságai és kötelezettségei nem voltak kiterjedtebbek a társ rendvédelmi testületeknél. A személyi állományának ellátmánya — néhány jelentéktelen specifikumtól eltekintve — megegyezett a közigazgatás, illetve a társ rendvédelmi testületek munkatársainak ellátmányával. Az 1945. és 1949. között zajló „ki-kit győz le” politikai csatározások részeként szűntették meg a testületet. Ebből fakadóan a szervezet társadalmi megítélése a harmadik évezred elején is differenciált. A testületnek önálló hatósági jogköre nem volt. A testületet két ízben hozták létre illetve szűntették meg. Felállításának mindkét esetben rendvédelmi szakmai okai, megszűntetésének pedig deklaráltan politikai okai voltak.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

BODA József: A katonai rendg és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Csendőrség közlekedési szolgálati ága. A Magyar Királyi Csendőrség új szolgálati ágát a közlekedési csendőrséget 1927-ben hozták létre.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Magyar Királyi Csendőrség közlekedési szolgálati ága. A Magyar Királyi Csendőrség új szolgálati ágát a közlekedési csendőrséget 1927-ben hozták létre és működését 1929-ben kezdte el.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Csendőrség Központi Felszerelési és Anyagraktára 1904-ben hozták létre a Magyar Királyi Csendőrség kötelékében a csendőrfelügyelőség közvetlen alárendeltségében a Központi Felszerelési és Anyagraktárt Budapesten.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Csendőrség Központi Nyomozó Parancsnoksága 1930-ban a Magyar Királyi Csendőrség szervezetében új szolgálati ágat hoztak létre a csendőrségi nyomozó szolgálatot. A szolgálati ág vezető szervezete a Központi Nyomozó Parancsnokság volt, amely több alosztály szintű részlegből állt. Külön alosztálya volt a nyilvántartásnak, a politikai ügyeknek stb. A Központi Nyomozó Parancsnokság szakmai felügyeletet gyakorolt a csendőrkerület parancsnokságok közvetlen alárendeltségében felállított nyomozó alosztályok felett.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Csendőrség repülőtéri különítményeit 1926-ban hozták létre a gyarapodó polgári légiforgalommal kapcsolatos biztonsági teendők eredményes ellátása érdekében.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Magyar Királyi Csendőrség vasúti szolgálati ága. A Magyar Királyi Csendőrség új szolgálati ágát a vasúti csendőrséget 1940-ben állították fel.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Magyar Királyi Csendőrség vízi szolgálati ága. A Magyar Királyi Csendőrség új szolgálati ágát a vízi csendőrséget 1942-ben állították fel.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Magyar Királyi Darabont Testőrség (1904-1919) Ferenc József testőrségei közül a legkésőbb, 1904-ben jött létre. Feladatát a Budai Vár Királyi Palotájának őrzése és díszelgési teendők ellátása alkotta. A darabont testőrség személyi állománya legénységi tagjainak utánpótlása a haderő sorozott állományából került ki tovább szolgálói forma alkalmazásával. Laktanyájuk a vár alatt az Attila utcában állt. Ez a laktanya vált az 1920-ban létesített Magyar Királyi Testőrség laktanyájává. A testület 1920-ig működött, részt vett gróf KÁROLYI Mihály és HORTHY Miklós őrzésében is, majd a nemesi testőrség maradványaival az 1920-ban újonnan létrehozott Magyar Királyi Testőrségbe integrálták a két korábbi testőrség maradványait. A testület létszáma 49 fő katonai rangot (tisztek és altisztek) viselő és 15 fő kisegítő feladatot ellátó személyből állt. A testőrség első kapitánya báró FEJÉRVÁRY Géza táborszernagy volt. A testület tiszti karával szembeni elvárások és a nyugdíjazási rendszer azonos volt a Magyar Királyi Nemesi Testőrségével.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Folyamőrség (1921-1939) A folyamőrség előtörténete az Árpád-házi királyok naszádosainak szervezetéig nyúlik vissza. A török hódoltság időszakában a Habsburg-hatalom a naszádosokat a sajkásokkal váltotta fel. A török kiűzése után pedig — a katonai határőrvidék részeként — létrehozták a Titeli Sajkás Kerületet, amely 1848-igműködött. 1850. november 30.-án létrehozták a Császári Királyi Flottilla Hadtestet, amely 1866-ig működött, majd 1871-ben felállították a Császári Királyi Haditengerészetből kikülönített budapesti tengerészeti különítményt, amelynek a hatásköre kiterjedt a Magyar Szent Korona alá tartozó hajózható folyó és állóvizekre. A budapesti különítmény által irányított flottilla maradványaiból hozták létre a Magyar Királyi Folyamőrséget. A folyamőrség létrehozását 1921. év január 3.-ai minisztertanácsi ülésen döntötték el. A testület felállításának az időpontját 1921. március elsejével határozták meg. A folyamőrség létrehozásáról az 1922/XIV.tc. rendelkezett, melynek a végrehajtását a 122 295/1922.BM. rendeletben foglaltak biztosították. A folyamőrség vízi rendészeti teendők végzésére létrehozott önálló rendvédelmi testületként a belügyi tárca folyamrendészeti osztályának a felügyelete alatt állt. Rejtett feladatát a trianoni békediktátum által felszámolt dunai flottila maradványainak működtetése alkotta. Nyílt szervezetének létszáma 2 420 főt tett ki, amelyben a fegyveres szolgálatot ellátók létszáma az 1 620 főt nem haladhatta meg. A folyamőrség személyi állománya katonai rendfokozatot viselt, a belső függelmi viszonyok katonaiak voltak. A legénységi állományt kényszertoborzás (sorozás) útján biztosították. A testület számára önálló egyenruhát rendszeresítettek. A testület személyi állománya tagjai számára a Magyar Királyi Honvédségnél is használatos fegyverzetet rendszeresítették. A folyamőrség élén a révfőkapitányság állt. A révfőkapitányság 13 révkapitányságot irányított. A révkapitányságok alárendeltségében pedig 9 révkirendeltség működött. Szükség esetén — a kapitányságok alárendeltségében — révőrségeket is létre lehetett hozni ideiglenes jelleggel. A folyamőrség rejtett részét 1939-ben beolvasztották a Magyar Királyi Honvédségbe honvéd folyamerők néven. A testület nyílt részét a hatáskörrel együtt — a területi illetékesség figyelembe vételével — átadták a Magyar Királyi Csendőrségnek, illetve a Magyar Királyi Rendőrségnek.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Határőrség (1931-1938) Lásd Határőrség.

Magyar Királyi Határrendőrség az 1903/VIII.tc. alapján 1906. I. 15.-től 1918-ig a dualizmus összeomlásáig működött a központi államhatalom közvetlen alárendeltségében. Tevékenységének döntő hányadát a Magyar Királyság útlevélköteles határszakaszain fejtette ki. Szervezetének és személyi állományának döntő többsége ezeken a határszakaszokon volt megtalálható. A testület — néhányszáz fős — mérsékelt személyi állománnyal működött, önálló rangrendszerrel és egyenruhával rendelkezett. A határőrizet klasszikus hármas feladatrendszeréből elsősorban a határforgalom ellenőrzését és a határrend betartatását valósította meg. A zöldhatár őrzését pedig a határszéli csendőrséggel közösen végezte. A testület a magyar határőrizet koordináló szerepét is betöltötte, szükség esetén a határőrizeti teendők ellátására bevonhatta a határmenti vármegyék és városok területén működő rendőrségek személyi állományát is. A kivételes hatalom időszakában a Magyar Királyi Határrendőrség különleges feladatokat kapott az Osztrák-Magyar Monarchia haderejével való együttműködés tekintetében, amelyet a katonai határőrizeti utasításban konkretizáltak. A magyarországi rendőrségek államosításával a határrendőrség maradványait a Magyar Királyi Állami Rendőrségbe integrálták.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Honvédelmi Minisztérium Lásd Honvédelmi Minisztérium

Magyar Királyi Honvédség (1848-1849 és 1867-1945) a véderő azon része, amely 1867 és 1918 között az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában állomásozó és a magyar kormánynak is alárendelt könnyűfegyverzetű egységekből állt, valamint a sorozott személyi állománya a magyar Szent Korona alá tartozó területen élő lakosság közül került ki. A Magyar Királyi Honvédség magasabb egység parancsnokságokkal nem rendelkezett, a közös hadsereg magasabb egység parancsnokságok az alárendeltségébe tartozott. A Magyar Királyi Honvédségben a vezényleti nyelv a magyar volt. Az egyenruha nemzeti díszítő elemeket hordozott. A Magyar Királyi Honvédségben az uralkodói elhatározások a honvédelmi miniszter ellenjegyzésével hatályosulhattak. Az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása nyomán a Magyar Királyi Honvédség a trianon utáni Magyar Királyság haderejévé vált, azonban a magyar haderőt 1919-ben Magyar Hadsereg névvel illették, amelyet 1920-ban Magyar Királyi Nemzeti Hadseregre változtattak, majd 1922-ben visszatértek a Magyar Királyi Honvédség elnevezésre. A két világháború közötti Magyar Királyság hadereje már rendelkezett magasabb egységparancsnokságokkal és a fegyverkezési egyenjogúságot kimondó 1938. évi bled-i egyezmény nyomán lehetőség nyílt a magyar véderőnek a kor színvonalán álló technikai eszközökkel való ellátására is. A honvéd illetve honvédség kifejezés az 1848-1849-es szabadságharc időszakából ered. A Magyar Királyi Honvédség a polgári magyar állam véderő szervezete volt. Magyarország szovjet megszállását követően kiépülő pártállamban a magyar haderő elnevezését Magyar Néphadseregre változtatták, amely elnevezés a rendszerváltozás után a magyar hagyományokra visszanyúlva Magyar Honvédségre változott.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: „Csendőralakulások a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Kereskedelemügyi minisztérium Felügyelte a két világháború között a magyar légiforgalom ellenőrzésére és irányítására hivatott Magyar Királyi Légügyi Hivatalt.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Magyar Királyi Képviselőházi Őrség (1912-1945) A testületet 1912-ben állították fel (1912/LXVII.tc. a képviselőházi őrség felállításáról). Feladatát az országház őrzése és védelme mellett a képviselőház tagjai és a hallgatóság körében a rend fenntartása, valamint protokoláris, díszelgői tevékenység ellátása alkotta. Az országgyűlés elnökének az alárendeltségében

állt. A testületet a végrehajtó hatalom szervezetétől elkülönítették, annak nem volt alárendelve. 1945-ben Nemzetgyűlési Őrségként működött tovább.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Koronaőrség 1790-benhozták létre. A Budai Királyi Palotában a Magyar Szent Korona számára állandó őrzési helyet alakítottak ki, amelyet a Magyar Királyi Koronaőrség őrzött. A koronaőrség létszáma az évszázadok során többször változott. Az 1872-ben érvénybe lépett szabályozás szerint a Magyar Királyi Koronaőrség létszáma 50 fő volt: parancsnok és helyettese, számvevő vagy kezelőtiszt, a szolgálat szervezést és ellenőrzést végző szakaszvezetők vagy tizedesek 3-5 fő, 40 fő koronaőr, és 2 fő dobos vagy kürtös. Ezen felül a testület tiszti- , illetve házi szolgai státuszokkal is rendelkezett. Az utolsó szabályozás az őrszolgálatot adók létszámát 23 főre csökkentette. (1928/XXV.tc. a Szent Korona és a hozzá tartozó drágaságok gondviseléséről.) A testület 1945-ig működött.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Légügyi Hivatalt a magyar légiforgalom felügyeletének a céljából minisztertanácsi felhatalmazás alapján a kereskedelemügyi miniszter 1924-ben rendeleti úton állította fel, a szervezet működését 1924. XII. 13-án kezdte el. ű

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Magyar Királyi Nemesi Testőrség. A testületet Magyar Nemesi Testőrség néven 1760-ban Mária Terézia alapította. A testület székhelye Bécsben volt. A testőrpalotát a pártállam időszakában ideológiai megfontolásokból fakadóan eladták, a befolyt összeget pedig az osztrák kommunista mozgalom támogatására fordították. Ferenc József a testületet — az 1848-1849-es forradalom és szabadságharcban betöltött szerepe miatt — ugyan feloszlatta, azonban a kiegyezés nyomán újra létrehozta Magyar Királyi Nemesi Testőrség névvel, bár a koronázási ünnepségen még huszárok helyettesítették a testőröket. Mivel Ferenc József egyszemélyben töltötte be az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság legfőbb közjogi méltóságait mindkét állam testőrségei óvták személyét és közvetlen környezetét. Egyedül a Magyar Királyi Nemesi Testőrség tagjai voltak azonban jogosultak arra, hogy a védelmét mindenütt ellássák. A Magyar Királyság területén az uralkodót ugyanis csak magyar testőrség védelmezhette. A Magyar Királyi Darabont Testőrség azonban csupán a királyi szálláshelyek őrzésére volt hivatott. Az uralkodó magyarországi utazásai során a védelemért a Magyar Királyi Nemesi Testőrség volt felelős. A testület kapitánya — hasonlóan a többi testőrség kapitányához — a főudvarmesternek volt alárendelve, illetve a szolgálatos szárnysegéd is adhatott utasítást valamennyi testőrség számára. A testőrök által viselt rangok — amelyek katonai rangok voltak —három rendfokozattal magasabb rendfokozatnak feleltek meg a haderőben. A testőrök ugyan katonák voltak, de sem ők sem a testület nem tartozott a véderő kötelékébe. A testőrségek kiadásait az udvari költségvetésből fedezték. A testőrségek témája nem tartozott a közös ügyek közé. Az udvartartás költségeit a magyar állam mindig az osztrák állam által biztosítottal megegyező összegben állapította meg. A testőröket ugyan a haderő szervezeteinek önként jelentkező tagjai közül választották ki, meglehetősen magas követelményeket támasztva, azonban azoknak akik a testőrségekhez kerültek a haderővel a jogviszonyuk megszűnt. Ők két nyugdíjra váltak jogosulttá. Az egyik nyugdíjat a véderőben eltöltött szolgálatuk, a másik nyugdíjat pedig a testőrségnél eltöltött szolgálatuk alapján kapták. A testőrök azonban visszakerülhettek a haderőhöz, például ha hadi szolgálatra kérték magukat. A katonai és a testőri szolgálati idő azonban nem volt összevonható. A testőrök pedig kiemelt juttatásokban részesültek. A Magyar Királyi Nemesi Testőrségnek megalakulásakor 47 fő tiszti rendfokozatú és 45 fő kisegítő feladatot ellátó (orvos, portás, szolga, lóápoló stb.) tagja volt. A parancsnoki kar élén a testőrkapitány állt. Az első parancsnok gróf HALLER Ferenc tábornok volt (1867-1875). A monarchia felbomlásával a testület működése megszűnt. Utódszervezete a HORTHY Miklós kormányzó által felállított Magyar Testőrség volt.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Nemzeti Hadsereg Lásd Magyar Királyi Honvédség.

Magyar Királyi Pénzügyőrség (1867-1945) a pénzügyminiszter felügyelete és irányítása alatt tevékenykedő testület, amely feladatait fegyveresen látta el azzal a céllal, hogy az ország pénzügyi és gazdasági rendjét védelmezze, a legfontosabb feladatai közé tartozott a csempészet és a pénzügyi törvények és szabályok áthágásának megakadályozása. Működési területe lefedte az ország teljes területét. Legkisebb szervezeti egysége a pénzügyőr szakasz volt. Több szakaszt irányított egy pénzügyőr biztosi kerület. Egy vármegyében pedig több pénzügyőr biztosi kerület működött. A pénzügyőrséget vármegyénként a pénzügyi tárca komplex középszintű irányító szervei, a pénzügyigazgatóságok irányították. E mellett a testület vezetése céljából a pénzügyi tárcán belül is működött egy pénzügyőrségi osztály. A Pénzügyminisztérium alá tartozó Magyar Királyi Pénzügyőrség 1945-től Magyar Pénzügyőrség néven működött, feladata a pénzügyőri és vámőri hatósági feladatok ellátása volt, e szervből 1953-ban kivált a vámügyeket ellátó Vámőrség, majd ismét összevonva 1963-ban felállították a Országos Pénzügyés Vámőrséget, 1966-tól Vám- és Pénzügyőrség néven működött 2010-ig, amikor a Vám- és Pénzügyőrséget egyesítették az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatallal. Az új szervezet elnevezése Nemzeti Adó- és Vámhivatal.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Posta a magyar állam levél- és csomagküldemények megvalósítását megvalósító szervezete, amelybe integrálták 1887-ben a magyarországi távírdákat is.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Rendőrség 1931-1945-ig működött. A Magyar Királyi Állami Rendőrség elnevezését — szervezetmódosításokkal egybekötve — a 6500/1931.ME.r-el Magyar Királyi Rendőrségre változtatták. 1931-ben megszüntették a 7 kerületi főkapitányságot, amelyek alárendeltségébe a városi kapitányságok tartoztak. A kerületi főkapitányságok helyett a budapesti- és a vidéki-főkapitányságot hozták létre. A Budapesti Rendőr-főkapitányság alárendeltségébe az akkor még kis Budapest kerületi rendőrségei és az agglomerációba tartozó frekventált települések rendőrségei tartoztak. A vidéki főkapitányság alá pedig a városi rendőrségek (1942-ben 89) és a határszéli rendőr kirendeltségek (1942-ben 13), valamint a kárpátaljai működési területtel rendelkező Határvidéki Rendőrség (1942-ben hét kirendeltséggel), továbbá az 1939-ben létrehozott révkapitányságok (1942-ben 7 révkapitányság) tartoztak. A korábbi vidéki főkapitányságokkal megegyező működési területű és székhelyű körzeti szemlélő központokat alakítottak ki 1931-ben az új vidéki főkapitányság alárendeltségében. A Magyar Királyi Rendőrség mindkét főkapitánysága a belügyi tárca közvetlen felügyelete és irányítása alatt állt. Ekkor szüntették meg az országos főkapitányságot is, amely az országos főkapitány frankhamisításban játszott szerepéből fakadóan sohasem került kiépítésre.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

A Magyar Királyi Testőrség 1920-1944-ig működött. A Magyar Királyi Nemesi Testőrség és a Magyar Királyi Darabont Testőrség maradványaiból hozták létre. Feladatát a kormányzó és közvetlen környezetének védelme alkotta. HORTHY Miklós elfogásakor — aki a testőrségét az ellenállás beszüntetésére utasította — kezdetben a felbőszült németek a testőrök likvidálását fontolgatták. Később azonban a Szent László Hadosztályba helyezték a testőröket. A Magyar Királyi Testőrség gyalogos és lovas részből állt. A gyalogos rész alabárdos és székely (Észak-Erdély visszacsatolása után) szakaszból, valamint puskás századból állt. A testőrség lovas része lovastestőr-szakaszból és a testőrséghez csatolt spanyol lovas iskolából állt. A második világháború során a testőrséget megerősítették egy testőr lövész zászlóaljjal is, amely egy puskás és egy nehézfegyveres századból állt. Megerősítésként pedig három Nimród harcjárművet is kapott a zászlóalj. A testület teljes létszáma — a segédszemélyzettel együtt — 450 főt tett ki. A testőrség legénysége sorozott állományból állt. A tiszti karral szemben támasztott kvalifikációk és a tiszti karba való bekerülés feltételei alapvetően megegyeztek a dualizmuskori elődszervezeteknél alkalmazottakkal.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Vámőrség (1921 VIII.25. – 1932. X.1.) a testület a trianoni békediktátum után a magyar határok őrzésére és védelmére létrehozott fegyveres szervezetként működött. A Magyar Királyi Vámőrség alap szervezeti egységei az őrsök voltak. Az őrsöket a szakaszparancsnokságok, a szakaszparancsnokságokat pedig a kerületparancsnokságok irányították, a szervezet élén a Magyar Királyi Vámőrség Felügyelősége állt. A Magyar Királyi Vámőrség szervezetében 7 kerületparancsnokság, 52 szakaszparancsnokság és 101 őrsparancsnokság működött. A Magyar Királyi Vámőrség feladatát 4 041 főnyi személyi állománnyal látta el. A testület legénységi állományát úgynevezett kényszertoborzás (sorozás) útján biztosították. A Magyar Királyi Vámőrség — a határok védelme céljából — a testületi létszám feletti katona erőt 1928-ig — a Szövetségközi Ellenőrző Bizottság magyarországi jelenléte miatt — nem lehetett elrejteni. Később azonban a Magyar Királyi Vámőrség, majd a jogutódja a Magyar Királyi Határőrség rejtésében állomásozott az államhatár mentén a magyar ezredek egyharmada 1938-ig a Bled-i egyezmény megszületéséig. A testület belső függelmi viszonyai katonaiak voltak, a személyi állomány katonai rendfokozatot viselt. A testület nyílt szervezetében szolgálatot teljesítőket csupán kézi lőfegyverekkel látták el az objektumvédelmi sorozatlövő lőfegyverek kivételével. A testület nyílt szervezetében szolgálatot teljesítő személyi állománya számára rendszeresített fegyverzet típusa megegyezett a Magyar Királyi Honvédségben rendszeresített fegyverzet típusával.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIKINGER István: Amagyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Kommunista Párt (MKP) 1918 őszén megalakult baloldali marxista-leninista párt, amely 1919 és 1944-1945 között illegálisan tevékenykedett, 1948-1949-től azonban „egyeduralkodódként” irányította az országot. 1918-1919 Kommunisták Magyarországi Pártja, 1919 Magyarországi Szocialista Párt, 1919-1943 Kommunisták Magyarországi Pártja, 1943-1944 Békepárt, 1944-1945 Kommunisták Magyarországi Pártja, Magyar Kommunista Párt, 1945-1948 Magyar Kommunisták Párt, 1948-1956 Magyar Dolgozók Pártja, a magyar pártállam pártja. A Magyar Kommunista Párt (MKP) és a Magyar Szociáldemokrata Párt (MSZDP) egyesülésével jött létre az 1945 és 1949 közötti — úgynevezett ki-kit győz le időszak — politikai eseményeinek következményeként 1948. VI. 12.-én. A KMP a „szalámi taktika” néven elhíresült politikájával fokozatosan számolta fel ellenfeleit, a folyamat végén pedig már a szövetségeseit is. A politikai csatározásokban gyengébbnek bizonyult MSZDP maradványait olvasztotta magába az MKP az új párt az MDP létrehozásával. 1956-1989 Magyar Szocialista Munkáspárt néven működött.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett

rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Nemzeti Függetlenségi Front 1944. XII. 2.-án, Szegeden alakult pártszövetség, amely a Szociáldemokrata Pártból, a Nemzeti Parasztpártból, a Független Kisgazda- és Földmunkás Pártból és a Polgári Demokrata Pártból állt és a háború után egy évig uralta a magyar belpolitikát. A kommunisták szalámitaktikája következtében a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front felmorzsolódott, majd 1949. II. 2.-án Magyar Függetlenségi Népfront néven újjászerveződőtt és ismét szétmorzsolódott.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Nemzeti Hadsereg Lásd Magyar Királyi Honvédség.

Magyar Szocialista Munkás Párt Lásd Magyar Kommunista Párt.

Marécheaussée A francia királyok a XIII. században hozták létre a haderőn belüli rendfenntartó szervezetként. A lakosság kérésére azonban a testület működését fokozatosan kiterjesztették béke időszakban is a hadműveleti területeken túl az ország teljes területére kiterjedően. A testület kitűnően működött, 1778-ban a francia király az elnevezését csendőrségre változtatta.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Mezei rendőrség Az 1840/IX.tc.-kel felállított rendvédelmi testület, amely Magyarországon az első országos hatáskörű alkotmányos keretek között működő rendőri szervezetként jött létre. 1894-ben — mivel a csendőrség létrehozása nyomán működése részben feleslegessé vált — a mezőgazdaságról és a mezőrendőrségről szóló 1894/XII.tc-kel feloszlatták, utódszervezete a mezőőrség volt.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

MÉRAY-cég A magyar motorkerékpár gyártás bázisa volt, amely a nagy gazdasági világválság idején tönkrement.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben*

Miniszterelnöki Hivatal (MEH) a miniszterelnök tevékenységét segítő államigazgatási szervezet, amely minisztériumként működik.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Minisztertanács (MT), a magyar kormány megnevezése 1949-től 1990-ig, a minisztertanács elnöke látta el a miniszterelnöki feladatokat.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

N-Ny

NATO (North Atlantic Treaty Organisation) Észak Atlanti Katonai Szövetség. Észak-Amerika és Európa katonai szövetsége.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nemzetbiztonsági Bizottság A nemzetbiztonsági szervezeteket felügyelő, rendszeresen ülésező országgyűlési bizottság.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nemzetbiztonsági Hivatal A Nemzetbiztonsági Hivatal 1990 és 2010 között működött a Belügyminisztérium III (Állambiztonsági) Főcsoportfőnöksége III/II. (kémelhárító) Csoportfőnökségének és III/V. (Operatív-technikai) Csoportfőnökségének a jogutódjaként.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nemzetbiztonsági Szakszolgálat 1995-ben jött létre az országgyűlés által 1995. XII. 19-én elfogadott a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvény alapján. A szervezet szakmai elődjének tekinthető az 1962 és 1990 között a belügyminisztérium szervezetében működő III (Állambiztonsági Főcsoportfőnökség) III/V. (Operatív-technikai) Csoportfőnöksége, majd 1990 és 1995 között a Nemzetbiztonsági Hivatal Operatív Technikai részlege.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH) 2012 január 1-én jött létre. Feladata a személyes adatok védelméhez, valamint a közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jog érvényesülésének ellenőrzése és elősegítése.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) 2012-ben jött létre a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, a Rendőrtiszti Főiskola és a volt Államigazgatási Főiskola jogutódintézményének az összevonásából. Az egyetem három karból, Hadtudományio és Honvédtisztképző, Rendészettudományi és Közigazgatástudományi Karokból, valamint Nemzetbiztonsági Intézetből áll. Sajnálatos, hogy a Rendészetitudományi Kar elnevezése egy nem létező, úgynevezett általudományt takar.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nemzeti Számonkérés A SZÁLASI vezetésével megalakult Nemzeti Összefogás kormányának a belügyminisztere VAJNA Gábor hozta létre a Nemzeti Számonkérés szervezetét. 1944. október 16.-án jött létre a Nemzeti Számonkérés Szervezet, mint rendészeti és nyomozó hivatal, amely magába foglalta a tábori biztonsági szolgálatot is, amely a hadműveleti területek karhatalmi és biztonsági teendőinek az ellátására volt hivatott. A Nemzeti Számonkérés Szervezetének tagjai a Nyilaskeresztes Párt pártszolgálatosainak a köréből kerültek ki. A Nemzeti Számonkérő Szék önálló különítménnyel is rendelkezett.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nemzeti Védelmi Szolgálat (NVSZ) Magyarországon a belügyi ellenőrzés feladatait — az 1989-1990-es rendszerváltoztatást megelőzően — több szervezet is ellátta. Az 1950-es években elsőként — még általános hatáskörrel — az Állami Ellenőrzés minisztériuma volt a belső ellenőrzésért felelős, majd 1958-ban a BM Fegyelmi Osztálya, később 1959-1962-ig a BM Belső Elhárító Csoportja, ezt követően 1962-1971-ig a Belügyminisztérium II/III. Csoportja. A belügyi tárca radikális átszervezését követően, 1971-1991-ig a Belügyminisztérium Belbiztonsági Osztálya látta el e feladatot. A rendszerváltozást követően a belügyi belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatot az Országos Rendőrfőkapitányság Biztonsági Főosztálya látta el 1995-ig, a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának megalakulásáig, 1995.VII.1.-ig amikor a XLIX/1995. (V.4.) kormányrendelet létrehozta belügyminiszter alárendeltségében működő szervezetet. 2011.I.1-én váltotta fel a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatát a Nemzeti Védelmi Szolgálat, amely ugyancsak a belügyminiszter felügyeletével működik. Feladata a véderő, a rendvédelmi testületek és titkosszolgálatok, valamint a közigazgatási szervezetek személyi állománya körében — amelynek a létszáma összességében közel 100 000 fő — a bűnmegelőzés és a bűnfelderítés, továbbá a kifogástalan életvitel ellenőrzése, valamint a káros külső hatások behatolásának a megakadályozása.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nemzetközi Légiforgalmi Részvénytársaság jogelődje a Franco-Roumain légitársaság 1922 tavaszán Közép-Európában először hozott létre Magyarországot érintő rendszeres légiforgalmi utasjáratot Prága és Budapest között. Majd 1925-ben — már Nemzetközi Légiforgalmi Részvénytársaság elnevezéssel — a Prága-Budapest vonalat meghosszabbította Nándorfehérvár-Nukarest és Konstatinápoly állomásokkal.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Nemzetközi Rendvédelmi Akadémia (ILEA [International Law Enforcement Academy]) Az Amerikai Egyesült Államok Kormánya és a Magyar Köztársaság Kormánya megállapodása értelmében jött létre 1991.VII.1-én. Az ILEA képzési programjának alapját az Amerikai Egyesült Államokban található FBI Nemzeti Akadémia programja képezi.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nemzetőrség az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc időszakában — francia minta alapján — létrehozott fegyveres szervezet. A Nemzetőrség 1848-1849-ben honvédelmi és rendvédelmi segédszolgálati jellegű teendők ellátására volt hivatott a honvédség és a rendőrségek mellett. A testület vezető szervezete az Országos Nemzetőrségi Haditanács volt, amely 6 osztályból állt és a miniszterelnöknek közvetlenül alárendelt országos hatáskörű főparancsnokságként működött. A nemzetőrség tisztjeit századosig bezárólag választotta. A Nemzetőrség a kormányfő irányítása alá tartozott. A nemzetőrség önkéntesekből állt, akik — legalább is elviekben — a honvédséggel megegyező ellátmányban részesültek igénybevételük ideje alatt. A nemzetőrség rendvédelmi teendők ellátásában résztvevő alakulatainak a létszáma 70 000 – 80 000 főre becsülhető. A központi államhatalom is törekedett — az önkormányzatokhoz és a nagybirtokosokhoz hasonlóan az első világháború végén — karhatalmi szervezetek létrehozására. E szervezetek egyikét is Nemzetőrségnek nevezték. A második Nemzetőrséget a 28 527/1918.HM.r. hozta létre 1918. XI. 11.-én. Szervezete a honvédelmi minisztérium felügyeletével működő Nemzetőrségi Országos Parancsnokságnak alárendelt és a katonai körletparancsnokságok mellett működő karhatalmi osztályokból állt, amelyek a karhatalmi teendők irányítására voltak hivatottak. Városonként és járásonként hoztak létre legalább egy nemzetőr századot. A nagyüzemek és nagybirtokok pedig — saját költségükön — hozhattak létre nemzetőr osztagokat. A testületi létszám 1918-ban 86 439 fő volt. A Nemzetőrséget a 2 669/1919.HM.rendelettel szűntették meg. A rendszerváltá után — a polgári magyar állam hagyományaitól eltérően — nem külön jogszabály alapján létesült, hanem a társadalmi szervezetekről szóló törvény keretei között jött létre. A XXI. század elején a Nemzetőrségnek a honvédelemben és a rendvédelemben betöltött szerepe nem kellően tisztázott. A nemzetőrség tagjai az egyesület által rendszeresített egyenruhát viselnek és az egyesület tagjainak katonai rangokat adományoz, amely azonban — a társadalmi szervezet jellegből fakadóan — a társaságon belül elismert.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Német Szövetségi Határőrség 1951.III.16-án hozták létre a testületet. A testületnek nemcsak határőrizeti feladatai voltak, hanem terror elhárítási teendőket is látott el. 2005-ben szűnt meg a testület, jogutódja a Német Szövetségi Rendőrség.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Német Szövetségi Rendőrség A testület 2005-ben jött létre, jogelődje a Német Szövetségi Határőrség, fő feladati a távolsági közlekedéssel kapcsolatos rendvédelemi teendők ellátása, a szervezett bűnözés elleni harc és a terror elhárítás.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Népfelkelés az Osztrák-Magyar Monarchia véderejének magyarországi kiegészítő fegyveres ereje. Feladata volt a közös hadsereg és a Magyar Királyi Honvédség támogatása.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Népszövetség, (Nemzetek Szövetsége) 1919. jún. 28.-1948-ig létezett*:* A nemzetek együttműködése céljából, a versailles-i békerendszer megtartására létesített szervezet. A Szövetséges és Társult Hatalmak kezdeményezésére jött létre, Genf (Svájc) székhellyel.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

Nyilas Párt A Nyilaskeresztes Pártot 1939. III. 15.-én alapították, vezetője SZÁLASI Ferenc. A pártot 1945 májusában oszlatták fel.

FORRÓ János: A rendvédelmi szervezetek sajátos tevékenysége háborús helyzetben Fejér vármegyében 1944 őszétől 1945 tavaszáig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 35-43.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 187-197.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

O-Ö

OLAF (Office de Lutte Anti-Fraude) Csalás Elleni Hivatal.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Országos Tervhivatal 1947-ben hozták létre, 1989-ig működött. Az első hároméves terv időszakában (1947-49) jelentős szerepet töltött be a magyar gazdaság szovjet mintára történő átalakításában (magát a hivatalt is a szovjet példa nyomán hozták létre). Tevékenysége az 1950-es évek elejétől a gazdaság egészét átfogta. Feladata a távlati és az operatív gazdasági tervjavaslatok kidolgozása, és az aktuális ötéves terv végrehajtásának ellenőrzése. Elnökét az Országgyűlés választotta, s az elnök tagja volt a kormánynak is.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Osztrák Csendőrség Lásd Császári Csendőrség

P

POB (Police Oversight Body) Rendőrségi Felügyeleti Testület.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Polgárőrség a XVIII. századtól fogva a városokban hoztak létre polgárőrségeket a háború időszakára. A polgárőrségek tagjai a tehetősebb városi polgárok közül kerületek ki. A polgárőrségek számos helyen a helyi lőegyletből fejlődtek ki. Háború esetén a helyi rend fenntartásában, a fontosabb közigazgatási hatóságok hivatalainak és a közlekedési hálózatnak az őrzésében is részt vettek. 1808-tól az országgyűlés arra kötelezte a szabad királyi városokat, hogy háború időszakára polgárőrségeket hozzanak létre. 1811-ben a Magyar Királyságban 35 800 polgárőrt számoltak össze. Az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc időszakában a Nemzetőrség városi szervezetei többnyire a polgárőr szervezetekből jöttek létre. 1914 őszén a belügyminiszter rendelettel hozta létre a polgárőrséget. Feladatát a lakosság élet- és vagyonvédelme alkotta. A polgárőrség tagjai 18. életévüket betöltött, fedhetetlen erkölcsű, azon magyar állampolgárságú férfiak lehettek, akik már részesültek katonai kiképzésben. A polgárőrök is behívhatók voltak katonai szolgálatra. A polgárőrök parancsnokaikat választhatták, amelyet az önkormányzat hagyott jóvá. Tevékenységüket a rendőrhatóság utasítása szerint kellett ellátniuk, önálló hatáskörrel nem rendelkezett a polgárőrség. A polgárőröknek fegyverhasználati joguk volt ugyan, de ha nem rendvédelmi, vagy honvédelmi testület tagjának a társaságában láttak el szolgálatot fegyverüket csak önvédelemre használhatták. Egyenruhájuk nem volt. Szolgálatban bal karjukon „polgári őr” feliratú nemzeti színű szalagot viseltek. Az első világháború alatt becsült létszámuk 61 000 fő körüli lehetett. A polgárőrök nem élethivatásként űzték polgárőri teendőiket. 1945 után az Ideiglenes kormány a 13/1945. rendeletével ismét létrehozta a polgárőrséget, a szervezet azonban a „ki-kit győz le” időszakban elhalt, mivel a magyar rendvédelem szovjet típusú átalakítási folyamatába az ilyen jellegű szervezetek nem illeszkedtek. A rendszerváltás után alakult újjá a polgárőrség először 1991-ben Önvédelmi Szervezetek Országos Szövetsége néven, majd ugyanezen évben megváltoztatta nevét Országos Polgárőr Szövetségre. Az Országos Polgárőr Szövetség fegyverhasználati joggal és önálló intézkedési jogosultsággal nem rendelkezik, a szövetség tagjai ugyanolyan jogkörrel bírnak mint minden magyar állampolgár. A szövetség tagszervezetei szinte valamennyi magyar településen jelen vannak. A bűnmegelőzés és bűnfelderítés terén kifejtett tevékenységük eredményes ellátása érdekében rendszeres állami támogatásban részesülnek, munkájukat az önkormányzatok is segítik. Az Országos Polgárőr Szövetség tagjai egyenruhával nem rendelkeznek. Mivel a polgárőrség a rendszerváltáskor — a polgári magyar állam hagyományaitól eltérően — nem külön jogszabály alapján jött létre, hanem a társadalmi szervezetekről szóló törvény szabta keretek között, ezért az országban többféle polgárőrség működik szintén társadalmi szervezetként. Egyik polgárőrség sem rendelkezik a magyar állampolgárok számára biztosított hatáskörnél nagyobb intézkedési jogkörrel.

FORRÓ:János: Fejér vármegye közbiztonságtörténete 1688-1884. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 77-88.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

R

Rába-művek a két világháború közötti Magyarországon buszok és teherautók gyártásával foglalkozott, amely ekkor a magyar járműgyártást jelentette.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Rendőr Újonc Iskola (RUSIK) 1920-1938. A Magyar Királyi Államrendőrség vízágyú kezelő személyzetének a kiképzésére volt hivatott hivatalosan. Rejtetten azonban a Magyar Királyi Honvédség páncélos fegyverneme személyzetének a felkészítését is ellátta azzal a céllal, hogy a későbbiek során lehetővé válhasson a magyar haderő számára páncélos harcjárművek rendszeresítése.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Rendőrség rendvédelmi testülettípus, amelyre a katonai alá-fölé rendeltségi viszony és a katonai rendfokozati rendszer hiánya a jellemző. Európában általában a városokban működnek rendőrségek az angolszász rendvédelmi modellben azonban a rendőrség kompetenciája a vidékre is kiterjed. A szovjet típusú államokban a rendőrség hatásköre ugyancsak a városra és a vidékre is kiterjedt, továbbá belső függelmi viszonyaik katonaiak voltak, a személyi állomány pedig katonai rendfokozatot viselt. A Szovjetunió összeomlása után ez a szisztéma a volt Varsói Szerződés tagállamaiban tovább él.

ARTNER Ramona: A csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Rendőrtiszti Főiskola 1959-ben hozták létre a Rendőrtiszti Akadémiát, amely felsőfokú szakképzés jelleggel működött. Jogutódja volt a Rendőrtiszti Főiskola, melyet az MSZMP KB 1969. XI. 28.-ai határozata alapján 1970-ben hoztak létre. A Rendőrtiszti Főiskola a magyar felsőoktatás részét képezte, képzési ideje három év volt, itt valósították meg a rendőrség, a határőrség, a pénzügyőrség és a büntetés-végrehajtás tiszti karának a képzését. A rendszerváltásig, illetve a kormányőrség önálló szervezetként történő működéséig külön szakokon folyt a kormányőr és az állambiztonsági tisztképzés. 2011-ben a Rendőrtiszti Főiskola önállósága megszűnt. Az újonnan létrehozott Nemzeti Közszolgálati Egyetem egyik karává vált Rendészettudományi Kar néven a Hadtudományi és Honvédtiszképző Kar és a Közigazgatástudományi Kar mellett.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

RÖCK-Gyár A magyar autógyártás egyik fellegvára volt, amely a gazdasági világválságban tönkrement.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

S-Sz

SIS (Schengen Information System) Schengeni Információs Rendszer.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Sutzstaffel (SS) Védőosztag. A Nemzetiszocialista Német Munkáspárt katonai és védelmi szervezete. 1925-ben állították fel. Kezdetben körzetenként 10 tagból és egy vezetőből állt. A tagoknak HITLER személyére kellett feleskü dniük. A szervezet 1929-ig az SA irányítása alá tartozott. 1934. június 26.-án az SS hivatalosan is a párt fegyveres szervezetévé vált. 1940-ben létrejött a Waffen-SS ezzel a szervezet két részre tagolódott, a Waffen-SS látta el a katonai teendőket, az Algemeine SS pedig az egyéb feladatokat. Az SS részei voltak az úgynevezett bevetési alakulatok, amelyek a Wermacht-ot támogatták, HITLER testőrsége, a Halálfejes Társaság, amely a koncentrációs táborokat felügyelte stb. 1938-ban a rendőrséget az SS felügyelete alá vonták. Az SS önálló egyenruhával és rangrendszerrel rendelkezett.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szlovák Rendőrtestületi Akadémia 2004-ben alapított, pozsonyi székhelyű, egyetemi szintű rendvédelmi tisztképző intézmény, melynek jogelődje a 1992-ben létrehozott szlovák állam szintén pozsonyi székhelyű rendőrtisztképző intézménye a Szlovák Rendőrtiszti Főiskola.

FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 65-76.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szövetséges Ellenőrző Bizottság (SZEB) A második világháború után a győztes szövetséges hatalmak által a vesztes országokban létrehozott ellenőrző bizottságok. Az ellenőrző bizottságokban a vezető szerepet annak a szövetséges országnak a képviselője töltötte be, amelynek a hadserege a vesztes országban állomásozott. Így Magyarországon egyértelmű volt a Szovjetúnió döntő súlya.

KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 111-128.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szövetségközi Ellenőrző Bizottság a trianoni békediktátum nyomán a győztes hatalmak által létrehozott bizottság, amelynek feladatát a trianoni békediktátumban foglaltak megvalósításának ellenőrzése elsősorban a katonai elvárások betartásának figyelemmel kísérése alkotta. A szervezet működése 1927-ben szűnt meg.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 141-154.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

T-Ty

TAIEX (Technical Assistance Information Exchange Office) Technikai Segítségnyújtási Információcsere Iroda.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tábori csendőrség Lásd Tábori rendőrség majd 1888-tól tábori csendőrség

Tábori rendőrség majd 1888-tól tábori csendőrség A katonai rend és fegyelem fenntartását háború esetén tábori rendőri feladattá minősítették és ezeket önálló szolgálati utasítással rendelkező tábori rendőrség végezte a Császári és Királyi Hadseregben. Az önálló utasítás kimondta, hogy a tábori rendőrség a hadsereg mozgósításakor kerül felállításra és azokat a hadsereg-, hadtest- és a hadosztályparancsnokságokhoz rendelik. Feladatukat alkotta a menetek, toborzások, elszállásolások végrehajtásához segítségnyújtás, hírszerzői teendők végrehajtása, futárszolgálat, fontosabb őrkíséretek teljesítése, biztonsági szolgálatok ellátása. A tiszteket a lovasságtól, a legénységet a gyalogság vadászalakulataitól vezényelték. Kiképzésüket békeidőben valósították meg. A tábori rendőrség önálló szolgálati utasítással rendelkezett. 1888-tól — miután a belügyi és a honvédelmi tárca egyezségre jutottak — a tábori rendészeti szolgálat ellátását a Magyar Királyi Csendőrség hatáskörébe utalták. Ennek értelmében 1889-től a Magyar Királyi Csendőrségnek meghatározott számú tisztet és legénységet kellett mozgósításkor a haderőhöz vezényelni. Ezen személyek számára 2 évente továbbképzéseket tartottak 1894 után megkezdték az önálló szolgálati utasítás kidolgozását. Ezt követően a szinten tartás érdekében a tábori csendőri szolgálatra kijelölt személyek részt vettek a véderő nagyobb gyakorlatain. A tábori csendőrséget 1938-ban újjászervezték a tábori csendőrökön kívül ide tartoztak az úgynevezett hadtápcsendőr zászlóaljak és a csapatcsendőrség is. Ezen alakulatok élén — amelyek a tábori csendőrség kiegészítő részét alkották — csendőr tisztek álltak, a legénységet azonban a honvédség köréből válogatták. 1944-ben Harcfegyelem Biztosító és Tábori Rendészet elnevezéssel összevonták a tábori rendészet mindhárom ágát. Rövid időn belül pedig átkeresztelték Tábori biztonsági szolgálattá.

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi , vasúti és közúti szakszolgálati ágai.. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-39.p.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tűzoltóság a belügyminiszter felügyelete mellett működő tűzvédelmi szervezet a károkat okozó tüzek megelőzésére és oltására.

BODA József: A katonai rend és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 41-64.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben"* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

V-W

Varsói Szerződés 1955. V. 14.-én jött létre a közép-kelet-európai országok katonai-védelmi-politikai szervezeteként szovjet indítatásra. A szervezet 1991. II. 25.-én megszűnt.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VIS (Visum Information System) Vízum Információs Rendszer.

NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VKF-2 Lásd Magyar felderítés.

Vörös Hadsereg Főparancsnokság A magyar Tanácsköztársaság haderejének főparancsnoksága.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Vörös Hadsereg Főparancsnokság II. Csoportja Lásd Magyar felderítés.

JAKUS János: A magyar rádió- és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 101-110.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

WEIS Manfréd-művek 1938-tól fokozatosan átállt a harcjármű gyártásra.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harci és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Z-Zs

Zeppelin Légiszállító Társaság Német kereskedelmi szállítócég mely, 1930-ban elsőként indított el interkontinentális légijáratot.

SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 179-186.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

A „Rendvédelem-történeti Füzetek” (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU ISSN 1216-6774 tudományos periodika szerkesztőségének
kéziratokkal szemben támasztott igénye

1. Olyan kéziratokat fogadunk el, ami megfelel az „első közlés” kívánalmainak.

2. A tudományos művekkel szembeni igénytámasztásnak megfelelő alkotásokat közlünk. Hivatkozási jegyzetek nélküli kéziratot és hiányos, illetve pontatlan hivatkozásokat általában nem közlünk!

3. Végleges szövegű kéziratra tartunk igényt, mert a leadott kéziratban szerzői korrekcióra már nem nyílik lehetőség. Konferencia-előadásokat, azok kivonatait stb. nem közölünk. A konferencia-előadás előzménnyel rendelkező tanulmányokat ugyanazon feltételekkel közöljük, mint az ilyen előzményekkel nem rendelkező alkotásokat. A szerkesztőség által a kiadói tervbe felvett teljes tanulmányokat (szöveg, jegyzetek, mellékletek, stb.) független lektor — szükség esetén lektorok — véleményezik. A lektori észrevételek elfogadásával, a szerző és a lektor közötti megállapodás alapján kerül sor az alkotások publikálására.

4. A kéziratokhoz 600 és 1000 karakter közötti terjedelmű rezümét is kérünk.

5. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot arra, hogy a szövegben stiláris változtatásokat eszközöljön, illetve a hivatkozási jegyzeteket kiegészítse, továbbá véleményének helyt adjon az írásban, a szerkesztőség feltüntetésével. A szerkesztőség hozzá érkezett kéziratokat és tartozékait nem őrzi meg, és nem küldi vissza, de az elfogadásról, illetve elutasításukról értesíti a szerzőket. A közlésre elfogadott kéziratok szerzőinek a szerkesztőség tiszteletpéldányt küld.

6. Periodikánkban az évszázadokat – az idézetek, címek kivételével – római számmal jelöljük.

7. A szövegben előforduló neveket mindig teljességre törekvően kell feltüntetni akár személy, intézmény, vagy földrajzi névről van szó. Személyneveknél a vezetéknév és keresztnév mellett a kérdéses időpontban érvényes nemesi rangot, rendfokozatot, illetve beosztást is fel kell tüntetni együttesen a szerzett címekkel pld. doktorátus stb. A helységneveknél mindig a magyar nevet kell feltüntetni. Ha más neve is van, és azt a közlendő érthetősége megkívánja, akkor az idegen nyelvű nevet zárójelben kell a magyar név mögött feltüntetni. Intézmények esetében a teljes hivatalos nevet kell használni, mögötte zárójelben a rövidített nevet.

8. A publikálásra küldött anyagokkal szembeni technikai elvárások.

Margó: 2 cm, a kötésnél 3 cm.

Bekezdések csak a bekezdés formátumban beállított bekezdést fogadunk el: - nagy bekezdés 0,65 cm;
- kis bekezdés 0,32 cm;
- címek után tompa bekezdések;
- felsorolások kisbekezdésként, egységesen gondolatjellel;
- bekezdések között sor nem maradi ki.

Betűk: - Times New Roman;
- méret 11-es, jegyzetekben, továbbá a recenziónál 9-es.

Címek: - tanulmánycímek sorközépen, alattuk is felettük is sor marad ki, tanulmánycímekbe a szerzők neve is beleértendő;
- fejezetcímek balra zárva, számozás esetén szám a cím előtt, csak felettük marad ki sor alattuk nem;
- címek vastagítva, mellékcímek döntve is;

Hivatkozások: - végjegyzetként a tanulmányok szöveges részét követően;
- szövegben felsőindexben vastagítva;
- végjegyzetben felsorolásként;
- a tudományos közlés igényeinek megfelelően.

Személynevek: családi név kapitälchen-ben.

Jogszabályok: - törvény = évszám / a törvény római száma tc. rövidítéssel és a cím;
- rendelet = rendeletszám / évszám a kiadó szervezet rövidítésével, majd a cím.

Mellékletek: - a jegyzetek után;
- minden mellékletnek címe és száma van (cím: sorközépen döntve és vastagítva, szám: jobb felső sarokban döntve, a számozás római számmal);
- a melléklet alján a forrás megjelenítése az egyszerűsített bibliográfiai leírás szabályainak megfelelően;
- több melléklet esetén — a mellékleteket megelőzően — mellékletek jegyzékét kell elhelyezni, amely a mellékletek számát, címét és oldalszámi elhelyezkedését tartalmazza;
- a mellékletek jegyzékének írásmódja megegyezik a felsorolásokéval.

9. A kéziratok szövegében ábrák, diagrammok, táblázatok képek stb. nem helyezhetők el. Azokat mellékletként kell a szöveghez csatolni. A mellékletekről mellékletek jegyzékét kell készíteni. Valamennyi mellékletnek címet kell adni, és a mellékleteket római számozással kell megszámozni. Minden melléklet végén fel kell tüntetni a melléklet elkészítéséhez felhasznált források bibliográfiai adatait. A szövegben a mellékletre zárójelben elhelyezett római számokkal kell utalni.

10. A hivatkozási jegyzetszámokat a szövegben felső indexben és vastagítva kérjük elhelyezni. A jegyzetekben a mű szerzője és címe mellett a kiadás helyét, idejét és a kiadót is kérjük feltüntetni.

- A szerző családi **nevét** kapitälchen betűvel szedjük. Több szerzős mű esetén a nevek közé gondolatjelet helyezünk. Csak a szerző nevét (vezeték és keresztnév) közöljük, tudományos és oktatói fokozatok, rangok, címek, tisztségek és beosztások közlése nélkül. A szerzői álnevet a szerző neve után közvetlenül szögletes zárójelben

tüntessük fel. Gyűjteményes mű szerkesztőjének neve után kerek zárójelben a (*szerk.)* formulát használjuk függetlenül attól, hogy a műben főszerkesztőként vagy felelős szerkesztő stb. tüntették fel. A gyűjteményes kötetek egy tanulmányának jelölésekor először a tanulmány szerzőjének nevét kell közölni, majd a címet kurziválás nélkül, ezt követően az „In" szócska (mivel mondatkezdő szónak minősül, ezért nagy kezdőbetűvel kezdődik, utána pedig nem teszünk pontot vagy kettőspontot) után a bibliográfiai tételt. Amennyiben az idézni kívánt tanulmány szerzője azonos a kötet szerkesztőjével, akkor az „*ugyanő"* szó rövidített változatát „ *uő"* kell használni az „I*n"* szócskát követően. Háromnál több szerző esetén csak az első szerző nevét közöljük, majd utána a latin „*et alii = és mások"* rövidített változatát „*et al."* írjuk. Háromnál több szerzős mű esetén – amennyiben az egyik szerző egyben a mű szerkesztője is – az ő nevét kell feltüntetni egyedül. Másodlagos szerzőségi adatokat a jegyzetekben indokolt esetben célszerű feltüntetni. A másodlagos szerzőségi adatokat a cím után kell elhelyezni. A fordította, sajtó alá rendezte, illusztrálta, utószót írta stb. jelölést követi(k) a másodlagos szerzői tevékenységet végző személy(ek) neve(i). Amennyiben a hivatkozott mű szerzőjét és szerkesztőjét a kiadványon nem tüntették fel az adatközlés a mű címével kezdődik. Újrahivatkozás esetén elégséges a szerző vagy szerkesztő vezetéknevének feltüntetése.

- A szerző vagy szerkesztő nevét követően kettőspont után következik **a mű címe.** A címet és az alcímet – ha van – kurziváltan kell szedni. A sorozatcímet mindig a bibliográfiai leírás végén ferde zárójelben kell közölni, kurziválás nélkül. A cím, alcím és sorozatcím után pont kerül. Több kötetes művek esetén a cím után következik a kötetszám pl. 1.köt. ezt követően pedig a kötetcím kurziváltan a végén ponttal. Ha egy kiadvány sok kötetből áll, vagy a kötetnek szerkesztői vannak, a köteteket analitikusan, kötetre lebontva kell szerepeltetni, ahol – a kiadvány átfogó jelölése (a kiadvány címe kurziváltan, a kiadás helye és a kiadó) után – kötetenként kerül feltüntetésre a kötet sorszáma, a címe, a szerkesztő neve és a kiadás ideje. Míg a befejezetlen, több kötetes műre történő hivatkozás esetén a befejezetlenség tényére és a kötetszám és a kiadás évszáma után elhelyezett nagy kötőjellel kell utalni. Gyűjteményes kötetek és periodikumok esetében csak a kötet, illetve a periodikacímet kurziváljuk. A periodikacím a hivatkozott mű szerzőjének és címének feltüntetése után következik. Periodikumok esetében a folyóirat szerkesztőjének a jelölése elmarad. Idegen nyelvű műre történő hivatkozás esetén ugyanazon adatokat, ugyanazon sorrendben kell közölni, mint a magyar nyelvű alkotás esetében. Az eltérés csupán annyi, hogy a cím magyar fordítását szögletes zárójelben közöljük az eredeti nyelvű cím után. A bibliográfia tétel többi elemének a fordítása nem szükséges. Az idegen nyelvű címet kurziváljuk. Amennyiben idegen nyelvű műről magyarra fordított alkotásra hivatkozunk a szerző neve után a magyar nyelvű cím következik kurziválva, majd – szögletes zárójelben – a mű idegen nyelvű címe. Ezután pedig a Ford. rövidítés után a fordító neve. A hivatkozás többi része mindenben megegyezik a magyar nyelvű alkotásokéval. Gyűjteményes kötetek és periodikumok címeit általában nem fordítjuk le. Ezen kiadványban közzé tett alkotások címei esetében pedig ugyanúgy kell eljárni, mint a monográfiáknál.

- Mű címét követően kerül sor a **kiadás helyének** a feltüntetésére. A kiadás helyének – amely minden esetben a településnév – feltüntetését vesszővel zárjuk. Amennyiben a kiadványon nem szerepel a kiadás helye, ezt a tényt a latin *sine loco = hely nélkül* kifejezés rövidítésével *s.l.* jelöljük. Periodikum esetében a kiadás helyének feltüntetése elmarad. A periodikum kurzivált neve után, vesszőt követően, majd zárójelben a kiadás évszámának a feltüntetése következik. Kéziratokra történő hivatkozások esetében a szerző és a cím után a kézirat jellegének (disszertáció, dokumentáció, kézirat, kandidátusi értekezés stb.) a rögzítése történhet. A kézirat jellegének jelölése után zárójelben jelölhető az intézmény neve, ahol a kézirat készült. Ezt követi a „Kézirat." megjegyzés után a létrehozás helységének, majd a létrehozás évének a jelölése.

- A kiadás helyét követi a hivatkozásban a **kiadás évszáma**. A kiadás évszáma után – ugyanúgy, mint a kiadás helye után – vesszőt írunk. Amennyiben a műben nem tüntették fel a kiadás idejét, azt latin *sine anno = év nélkül* kifejezés rövidített változatával *s.a.* kell helyettesíteni. Kéziratok esetében a kézirat létrehozásának évszámát – a létrehozás helységének jelölését követően – rögzítjük. Periodikumok esetében a kiadás évszámát követően a folyóirat számát jelöljük arab számmal pl. (1996) 1.sz. Amelyik periodikumon feltüntetik ott az évfolyamszámot is jelölni kell. Ebben az esetben a periodikum címe utáni vesszőt követően az évfolyam római száma következik ponttal és az évfolyam szó rövidítésével évf., majd a kiadás évszáma zárójelben és a lapszám arab számmal és ponttal, utána pedig a szám szó rövidítése sz.

- A hivatkozások bibliográfiai adataiban a következő elem **a kiadó** jelölése. A kiadó neve után vesszőt teszünk. Periodikumok esetében a kiadót nem jelöljük. Kéziratok esetében a kiadó feltüntetésére értelemszerűen nem kerülhet sor. Amennyiben a műben nem szerepel a kiadó, azt a latin *sine nomine = kiadó nélkül* kifejezés rövidített változatának *s.n.* kell helyettesíteni.

- A hivatkozások végén az **oldalszámok** állnak. Amennyiben a hivatkozást sorozatcím zárja a sorozatcím ferde zárójele után következnek az oldalszámok. Az oldalszámok jelölésére a latin *pagina* szó rövidítését *p.* használjuk. Az oldalszámok tekintetében hivatkozhatunk egy oldalra pl. 45. p. vagy egy intervallumra pl. 65-78.p. Gyűjteményes kötetek és periodikák esetében fel kell tüntetni — a hivatkozott oldalszámon túl — az alkotás kezdő és befejező oldalszámát is a két oldalszám között kötőjel használatával.

- A hivatkozott alkotásokat közlő kiadványok **ISSN**, illetve **ISBN** számát, valamint — a periodikák kivételével — a kiadvány teljes oldalszámát is kérjük feltüntetni a bibliográfiai adatsor végén. Sorozatok esetében pedig a sorozat ISSN számát is kérjük a sorozat címét és a kiadvány számát követően.

- **Újrahivatkozásnál** a latin *opus citatum = idézett mű* rövidítését *op.cit.* használjuk. Újrahivatkozásoknál a szerző vagy szerkesztő vezetéknevét követően, kettőspont után következik az op.cit. ha a teljes műre hivatkozunk. Amennyiben meghatározott oldalak képezik a hivatkozás tárgyát, az oldalakat kell feltüntetni az op.cit. után ugyanúgy, mint az előző hivatkozásnál. Ha az újrahivatkozott művön nem tüntették fel sem a szerzőt, sem a szerkesztőt, a cím rövidített változatát használjuk. Ugyanazt a rövidített címet használjuk, de már a szerző

vezetékneve után az op.cit. jelölés helyett, ha a szerzőnek több művére hivatkozunk újra. Amennyiben két egymást követő jegyzetben ugyanarra a műre hivatkozunk a latin *loco citato=ugyanott* kifejezés rövidített változatát *loc.cit.* használjuk. Pl.loc.cit. 23.p. Ha két egymást követő jegyzetben ugyanannak a szerzőnek két különböző művére hivatkozunk akkor a latin *idem (nőnemben) eadem=ugyanő* rövidítést használjuk a szerző neve helyett. Utalások esetében a *vesd össze* kifejezés rövidített változatát *vö.*használjuk. Ha például valaki a 19. jegyzetben az 5.sz. jegyzetre utal, akkor a 19.vö.5.jegyzettel rövidítést használja. A kéziratokkal szembeni igényekben rögzített rövidítések mellett alkalmazott rövidítések oldását a hivatkozások végén jelmagyarázat formájában kell feloldani. Ebbe kerülhetnek bele a rövidített címek is.

11. Jogszabályra hivatkozásnál az adott jogszabály évszáma és száma mellett kérjük feltüntetni a jogszabály pontos címét is, valamint az érintette közlöny bibliográfiai adatait és abban a jogszabály elhelyezkedésének kezdő és záró oldalszámát. Dokumentumgyűjtemény is meghatározható — a kiadvány egyszerűsített bibliográfiai adatainak és az érintett jogszabály elhelyezkedésének kezdő és befejező oldalainak a feltüntetésével — a jogszabály, vagy egyéb dokumentum elérhetőségi helyeként.

12. Ha a hivatkozott anyag az Internetről vagy más, publikus hálózatról származik vagy azon is elérhető, akkor az adott elérési utat teljes formában, (pl. http://www.domain.net/cikk.htm) a hivatkozás legvégén, a „Web:" megjegyzés kezdettel kérjük feltüntetni. Egy hivatkozás esetén több webhely is feltüntethető, vesszővel elválasztva. Az internetes adatok önmagukban nem elégségesek és nem helyettesíthetők a klasszikus bibliográfiai adatokkal. Az úgynevezett „szürke" zónába tartozó világhálós irodalom közlésétől periodikánk igyekszik tartózkodni, mivel ezek visszakereshetősége a honlap tartalmának változatlanságától, illetve fennmaradásától függ. Ezért olyan világhálós hivatkozásokat fogadunk el, amely alkotásokat közlő honlapokban a hivatkozott írásmű változatlan tartalmú jelenléte és a honlap fennmaradása garantált. Ilyen honlapnak tekintjük például az Országos Széchényi Könyvtár, Elektronikus Dokumentum Központja, Magyar Elektronikus Könyvtárának honlapját. http://www.mek.oszk.hu és az Országos Széchényi Könyvtár, Elektronikus Dokumentum Központja, Elektronikus Periodika Adatbázis és Archívumának honlapját http://www.epa.oszk.hu. Általában nem tartjuk e körbe tartozónak az állami szervezetek, az Európai Unió szervezeteinek, illetve a gazdasági és társadalmi szervezetek honlapjainak többségét, mivel ezek léte és tartalma változó a tulajdonos, vagy a vezető változásával esetleg az uralkodó politikai közeg módosulásával stb. Attól, hogy egy kiadvány rendelkezik ISBN, vagy ISSN számmal még nem tekinthető stabil visszakereshető forrásnak, ha csupán olyan honlapon jelenik meg, amelynek a léte, illetve a tartalma nem garantált. Ugyancsak tartózkodunk az olyan világhálós felületen megjelenő alkotások hivatkozásként történő elfogadásától — függetlenül azok népszerűségétől —, amelyekre a felkerülés, illetve fennmaradás nem az egzakt tényektől függ csupán, hanem az ott publikálók véleménye is alakítja a tartalmat. Ilyennek tekintjük például a wikipédia honlapot is.

13. A kéziratokat Microsoft Word program szerint számítógéplemezen rögzítve, és egy nyomtatott példányban, vagy az email címünkre küldve fogadjuk el.

14. Kiemelés vastagítással történik.

15. A szerzőkről szerzői jegyzék készül, amely az impresszum mellett kerül feltüntetésre. Ezért kérjük, hogy a szerzők a „szerzői űrlapot" érelemszerűen kitöltve juttassák el a szerkesztőség címére. A szerzőknek lehetőségük nyílik arra is, hogy úgynevezett írói álnéven jelentessék meg alkotásukat. Nem publikus célzattal – a szerkesztőség számára – ebben az esetben is kérjük a szerző vezeték és keresztnevének a feltüntetését. A szerzőkkel való kapcsolattartás lehetősége érdekében kérjük a szerzők telefon- és faxszámait, illetve az email és posta címeit pontosan feltüntetni.

16. A szerzőknek a szerkesztőség szerzői honoráriumot nem fizet. A szerzők alkotásuknak a szerkesztőséghez küldésével elfogadják, hogy művük a kiadványban megjelenjen.

SZERZŐI ŰRLAP

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság (SZBMRTT) kitöltött és e-mail-en továbbított szerzői űrlapot, valamint digitalizált arcképfotót kér a rendezvényein előadóktól és a periodikáiban alkotásaikat publikálni kívánó szerzőktől. Az adatkezelés kizárólag a formanyomtatvány céljára irányul, az SZBMRTT azokat harmadik személynek nem adja át.

A szerzői űrlap hármas célt szolgál. Egyrészt arra hivatott, hogy zökkenőmentes kapcsolat alakulhasson ki a szerzőkkel, illetve előadókkal. Másrészt — a későbbi esetleges jogviták megelőzése céljából — tisztázza a *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)* HU-ISSN 1216-6774 és a *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis)* HU-ISSN 1785-3257 periodikában publikálásra kerülő alkotások jogi helyzetét. Végül pedig megfelelő információt biztosítson a szerzői ismertetők számára.

Annak ellenére, hogy a rendvédelem-történeti konferenciákon elhangzott előadások tanulmánnyá fejlesztett változatai nem automatikusan kerülnek fel a rendvédelem-történeti periodikák hasábjaira, hanem csak akkor, ha a közlési feltételekben foglaltaknak megfelelnek, célszerű minden előadónak és szerzőnek ugyanazon űrlapot kitölteni és fényképet küldeni.

Az űrlap tartalma és a fotó:

- előadók esetében a konferenciát ismertető előzetes tájékoztatóban és — amennyiben az alkotás tartalma harmonizál a periodika közlési feltételeiben foglaltakkal — a Rendvédelem-történeti Füzetek, vagy a Rendvédelem-történeti Hírlevél számainak szerzői ismertetőjében;
- szerzők esetében pedig a Rendvédelem-történeti Füzetek, vagy a Rendvédelem-történeti Hírlevél számainak szerzői ismertetőiben kerül publikálásra.

A Rendvédelem-történeti Füzetek és a Rendvédelem-történeti Hírlevél a hagyományos papír alapú formában korlátozott példányszámban kerül előállításra. Emellett azonban mindkét periodika megjelenik a világhálón a

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján
http://www.szbmrtt.atw.hu
az Országos Széchényi Könyvtár, Elektronikus Dokumentum Központja,
Elektronikus Periodika Adatbázis és Archívumának a honlapján
http://www.epa.oszk.hu

A kapcsolattartás érdekében kérjük*

Név: ……Írói álnév ……

Tanulmány címe :…….

……

Postacím :……..

Telefon :……..Fax :…….

Mobil :…….E-mail :……

Munkahely neve :……..

Munkahely címe :……..

Telefon :……..Fax :…….

* Abban az esetben indokolt a kitöltés, ha eltér a korábban már kitöltött űrlapon közöltektől.

SZERZŐI ISMERTETŐ**

<table>
<tr><td colspan="3">Tanulmány / előadás címe</td></tr>
<tr><td colspan="3">szerző / előadó neve</td></tr>
<tr><td>- tudományos fokozat

- oktatói fokozat

- kutatási terület</td><td>Arcképfotó</td><td>Az alkotó / előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő

- könyvek:
- könyvrészek:
- tanulmányok:
- egyéb tudományos közlemények:
- független idézetek:
- Hirsch index:</td></tr>
<tr><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td colspan="3">Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek</td></tr>
</table>

** Több tudományos és oktatói fokozatot abban az esetben közlünk, ha azok több tudományágban születtek, illetve több intézményhez kapcsolódnak. Mivel a rendfokozatok, valamint az egyéb rangok és címek a tudományos tevékenység tekintetében irrelevánsak, azok közlésétől eltekintünk. Függetlenül az aktuális jogi szabályozástól minden disszertációt tudományos fokozatnak tekintünk, amit nem a diplomaszerzési eljárás keretében kaptak. A humán- és állatorvosi, valamint a jogi doktorátusok tekintetében e tudományágak megjelölését is kérjük az egyértelmű helyzetek létrehozása érdekében. A kutatási terület megjelöléseként nem egy tudományágat kérünk feltűntetni, hanem a konkrét kutatási terület megnevezését várjuk.

Tanulmány / előadás ismertetője
(1600 – 2400 közötti karakter terjedelemben)

Alkotásom közlését, illetve az űrlapon feltüntetetteket térítésmentesen biztosítom a *Rendvédelemtörténeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)* HU-ISSN 1216-6774 és / vagy a *Rendvédelemtörténeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis)* HU-ISSN 1785-3257 periodikák számára. Engedélyem a magyar nyelvű kiadásra vonatkozik, amely a periodikákban vagy az ahhoz kapcsolódó kiadványokban — több ízben — is megjelenhet, ezen publikációk szerzői honoráriumáról véglegesen és visszavonhatatlanul lemondok. Az adatok kitöltésével és megküldésével hozzájárulok azok Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság általi kezeléséhez.

Dátum

……
aláírás

A rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században
I.évf.(1991) 1.sz.

0001 **Urbán Aladár:** Az 1848/49-es szabadságharc rendvédelmi testületei……... 7.p.

0002 **Zachar József:**Az Osztrák-Magyar Monarchia örökös tartományinak rendvédelmi testületei..…… 17.p.

0003 **Parádi József:** A dualista Magyarország rendvédelmi testületei és az önkormányzatok kapcsolata…….. 30.p.

0004 **Szakály Sándor:** Néhány gondolat a volt Magyar Királyi Csendőrségről……... 38.p.

0005 **Mokány József:** Elméleti és tudományos igényű tevékenység a magyar rendvédelmi szerveknél 1867-1945……..... 45-54.p.

A rendvédelem-történet kutatásának, feldolgozásának és oktatásának időszerű kérdései
I.évf.(1991) 2.sz.

0006 **Király Béla:** A hadtörténelmi oktatás bevezetése az Egyesült Államokban és az amerikai hadtörténelem néhány kiemelkedő eseménye……... 7.p.

0007 **Szabó Miklós:** A hadtörténelem oktatásának helyzete és feladatai a magyar honvédség katonai tanintézeteinél……... 21.p.

0008 **Keserű István:** A Szemere Bertalan Rendvédelem-történeti Társaság és a rendvédelem-történeti oktatás…….... 25.p.

0009 **Parádi József:** A rendvédelem-történeti tantárgy a Rendőrtiszti Főiskola oktatási rendszerében és a rendvédelem-történeti kutatás jövőbeni feladatai…… 29.p.

0010 **Őry Károly:** A helyes magyarság- és nemzettudat kialakításának lehetőségei a rendőrtiszti képzésben……. 37.p.

0011 **Tóth Tihamér:** A rendvédelem intézményrendszerének kialakulása és fejlődése……..…… 41-44.p.

Tradíció és korszerűség
II.évf.(1992) 3.sz.

0012 **Urbán Aladár:** Tervek és eredmények az 1848/49-es forradalom és szabadságharc idején az önálló magyar rendvédelmi szervek létrehozására……..... 11.p.

0013 **Parádi József:** A dualizmus közrendvédelmi szerveinek jellemzői és tevékenységük tapasztalatai…… 21.p.

0014 **Szakály Sándor:** A két világháború közötti rendvédelmi szervek tevékenységének néhány jellemzője……..... 29.p.

0015 **Keserű István:** A rendvédelmi szervek a második világháború idején és az azt követő években…..…..... 35.p.

0016 **Bobák Artúr:** A rendőrség és a határőrség testületi napjainak alternatívái……..……..…… 43.p.

0017 **Korinek László:** A korszerűség kérdése rendvédelmi szerveink fejlesztésében…….. 49.p.

0018 **Cserei Attila:** Gondolatok a rendvédelmi testületek etikai hagyományairól (1867-1945)……..... 57.p.

0019 **Zachar József:** Tradíció és folyamatosság az osztrák rendvédelmi szerveknél…..……...…… 65.p.

0020 **Hegedűs Antal:** Dél-magyarországi falurendészet 1848 előtt…..…….. 75.p.

0021 **Őry Károly:** Rendvédelem-történeti oktatás a Rendőr-tiszti Főiskolán…… 81.p.

0022 **Sándor Vilmos:** Történelmi szemlélet a jövendő határőrtiszti nemzedék felsőfokú képzésében……..….. 87.p.

0023 **Mocsári Sándor:** Hagyományok és tapasztalatok felhasználása a rendőrtiszthelyettes képzésben…….. 91-95.p.

A dualista Magyarország rendvédelme
III.évf.(1993) 4.sz.

0024 **Keserű István:** Történelmi hűséggel. Társaságunk hároméves útja……. 3.p.

0025 **Zachar József:** A politikai irányzatok rendvédelmi koncepciói a dualizmus korában…..... 8.p.

0026 **Parádi József:** A magyar királyi határrendőrség, a magyar határőrizet szakmai vezető testülete…. 21.p.

0027 **Szakály Sándor:** A magyar királyi csendőrség, az első központosított magyar közbiztonsági őrtestület…….……. 51.p.

0028 **Botos János:** A belügyi tárca szerepe a magyar rendvédelem irányításában…….…..... 59.p.

0029 **Mezey Barna:** A modern magyar polgári börtönügy alapjainak kialakítása a dualizmus első éveiben…..……... 70.p.

0030 **Suba János:** A dualista Magyarország államhatárának változása 1868-1918 között…...… 87.p.

0031 **Bencze László:** Osztrák rendteremtés a forradalom leverése után…..…… 102.p.

0032 **Keserű István:** A rendvédelmi szervek tiszti utánpótlása és tisztképzése a dualizmus időszakában……..... 109.p.

0033 **Borsi József:** "A közszolgálati ágak legterhesebbike…" Rendőrségkép a századforduló magyar sajtójában…… 126.p.

0034 **Forró János:** A csendőrség története. A csendőr őrs…….. 132.p.

0035 **Lugosi József:** A rendvédelmi testületek fegyverei 1868-1918…….…….. 152.p.

0036 **Ságvári György:** Csendőr és rendőr egyenruhák a dualizmus-kori Magyarországon…….... 161.p.

0037 **Salamon Iván:** A pénzügyőri egyenruha történetéből 1868-1947……..…… 170.p.

0038 **Szikinger István:** A rendvédelem jogi szabályozása a dualizmus korában…..…… 187-198.p.

Háború, forradalom, trianon
IV.évf.(1994) 5.sz.

0039 **Mezey Barna:** A kivételes hatalom…….. 4.p.

0040 **Zachar József:** Az osztrák-magyar haderő rendfenntartó szerepe az első világháború idején... 7.p.

0041 **Parádi József:** Áttérés a háborús határőrizetre az első világ-háború előtt…… 13.p.

0042 **Hesztera, Franz:** Die Kommandostrukturen der Gendar-merie von 1850 bis 1993…….. 18.p.

0043 **Hesztera, Franz:** A csendőrség parancsnoklási rendszere 1850 és 1993 között.....…… 28.p.

0044 **Tóth László:** A Képviselőházi Őrség születésének története…… 36.p.

0045 **Őry Károly:** A rendvédelmi szervek az első világháború, az őszirózsás forradalom és a proletárdiktatúra időszakában…… 42.p.

0046 **Szakály Sándor:** Az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregének tábori csendőrsége……. 55.p.

0047 **Joó Gábor:** A pénzügyőrség háborús feladatai…. 59.p.

0048 **Suba János:** A trianoni országhatárok kitűzésének politikai és technikai kérdései…….. 61.p.

0049 **Bacsa Gábor:** A magyar-jugoszláv (S.H.S.) határmegállapító bizottság működése 1921-1924..... 65.p.

0050 **Zsiga Tibor:** A trianoni békeszerződés revíziója Nyugat-Magyarországon……... 71.p.

0051 **Ernyes Mihály:** A közrend és a közbiztonság helyzete Baranya megyében a szerb megszállás idején… 74.p.

0052 **Hegedűs Róbert:** A magyar biztonságpolitika 1912-1925…… 76.p.

0053 **Botos János:** A Belügyminisztérium tevékenységének főbb jellemzői 1912 és 1926 között…….. 80.p.

0054 **Keserű István:** A rendvédelmi szervek újjászervezése és tevékenysége az első világháború és a forradalmak után (1919-1924)…….. 83.p.

0055 **Komáromi Gábor:** A Magyar Királyi Csendőrség szervezeti változásai 1919 és 1925 között……..…….. 90.p.

0056 **Szakály Sándor:** Egy életút vázlata Osváth László 92-95p.

A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme
V.évf.(1995) 6.sz.

0057 **Bacsa Gábor:** Határrend és határforgalom Magyarország déli határán (1921-1941)……..... 5.p.

0058 **Bonhardt Attila:** Egy rendvédelmi szerv mögé rejtett honvédségi alakulat rövid története (A M. Kir. Államrendőrség központi újonciskolája)…..……..... 12.p.

0059 **Botos János:** A Magyar Királyi Belügyminisztérium és egy klasszikus belügyminiszter a két világháború között…. 16.p.

0060 **Fazakas László:** A Magyar Királyi Testőrség, a Magyar Királyi Koronaőrség és a Magyar Királyi Képviselőházi Őrség a két világháború között……..…….. 27.p.

0061 **Joó Gábor:** A vámhivatalok és a pénzügyőrség a két világháború között……..…… 39.p.

0062 **Kedves Gyula:** Paraszti fegyverből díszjelvény (a testőr- illetve koronaőr-alabárd kialakulásának története) 48.p.

0063 **Kiss István Géza:** A déli határőrizet kialakulása és sajátosságai Trianon után…….. 51.p.

0064 **Lugosi József:** A rendvédelmi testületek fegyverei 1868-1918……..……..... 56.p.

0065 **Mezey Barna:** Rendvédelmi jog a két világháború között…… 61.p.

0066 **Parádi József:** A magyar állam határőrizete a két világháború között……. 64.p.

0067 **Rácz Lajos:** A fővárosi rendőrség működése a két világháború között……. 76.p.

0068 **Ravasz István:** A Magyar Királyi Honvédség karhatalmi jogosultságai……... 81.p.

0069 **Ságvári György:** A rendvédelmi testületek egyenruházata a két világháború között Magyarországon 89.p.

0070 **Somorjai Béla:** A Magyar Királyi Koronaőrség helytállása a korona és a koronázási ékszerek megőrzésében (1944-1945)…….... 94.p.

0071 **Suba János:** A terület-visszacsatolások határkijelölő munkálatai 1938 és 1941 között…… 98.p.

0072 **Szakács Gábor:** A rendőrképzés helyzete a két világháború között……. 104.p.

0073 **Szakály Sándor:** A Magyar Királyi Csendőrség 1919-1941…….. 122-129p.

Háborúból diktatúrába
VI.évf.(1996) 7.sz.

0074 **Bacsa Gábor:** Határőrizet a Dráva mentén a Muraköz megszállása után……..... 6.p.

0075 **Dettné Légrády Ilona:** A Vám- és Pénzügyőrség 1940 és 45 között……..... 12.p.

0076 **Ernyes Mihály:** A rendőrség újjászervezése Pécs-Baranyában 1944-1946……..……. 17.p.

0077 **Fazakas László:** A határőrizet szervezeti változásai 1945 és 1950 között ……..……. 24.p.

0078 **Gáspár László:** A határőrizet szervezeti változásai 1945 és 1950 között…….…..... 29.p.

0079 **Keserű István:** Rendőrség és csendőrség Magyarország hadba lépésétől a hadműveletek befejezéséig…… 35.p.

0080 **Kiss István Géza:** A magyar rendvédelemtörténet hagyományai, muzeális emléktárgyainak gyűjtése, feldolgozása, bemutatása egy leendő magyar rvt. Múzeumban……..... 46.p.

0081 **Lőrincz József:** Büntetőpolitika és börtönügy a koalíciós korszakban (1945-1949)…….. 52.p.

0082 **Mezey Barna:** Törvényesség és rendvédelem Magyarországon (1945-1949)…….. 63.p.

0083 **Nagy György:** A határforgalom és ellenőrzése 1945-1950 között……..... 68.p.

0084 **Parádi József:** A magyar rendvédelem sajátosságai és fejlődési periódusai a második világháború előtt és után…… 80.p.

0085 **Ravasz István:** A Kárpát-medence hadászati jelentősége a II. világháború végéig……..... 90.p.

0086 **Suba János:** Magyarország határainak kijelölése az 1947. évi párizsi békeszerződés alapján.. 98-107.p.

A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig
VII.évf.(1997) 8.sz.

0087 **Bacsa Gábor**: A csendőrség részvétele Zala megye határőrizetében……..... 5.p.

0088 **Csapó Csaba:** A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati jogáról 1881-1914…….. 12.p.

0089 **Csóka Ferenc**: Csendőrség és hírszerzés 1930-1945……..……. 17.p.

0090 **Domokos Sándor:** A Kanadai Királyi Lovas Csendőrség…….……..... 21.p.

0091 **Ernyes Mihály:** Pandúrság helyett csendőrség Baranyában…….. 27.p.

0092 **Fazekas Csaba:** A csendőrség és a történelmi egyházak kapcsolatai a Horthy-korszakban az el nem ismert felekezetek kezelése tükrében…… 34.p.

0093 **Forró János:** A csendőrkerület rendvédelmi tevékenységének értékelése……..... 41.p.

0094 **Kaiser Ferenc:** Az őrs mindennapi élete…..... 46.p.

0095 **Keserű István:** A Magyar Királyi Csendőrség a második világháború hadműveleteiben……. 57.p.

0096 **Kiss Gábor:** Csendőrök az emigrációban...…..... 60.p.

0097 **Kiss István Géza:** A magyar királyi csendőrség hagyományai, muzeális emlékanyagainak őrzési helyei hazánkban és külföldön…… 62.p.

0098 **Kovács Jenő:** Hadifogságom éveiről…….…..... 68.p.

0099 **Lugosi József:** A Werndl fegyverek…….…...…... 73.p.

0100 **Őry Károly:** Maréchaussée-tól a Gendarmerie Nationale-ig (A francia csendőrség történeti előzményei)…….……. 75.p.

0101 **Parádi József:** A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1918…….…… 78.p.

0102 **Ravasz István:** Csendőrpuccs vagy zászlószentelés? A budapesti deportálások leállítása…...…….....…... 84.p.

0103 **Sallai János:** A határszéli csendőrség fegyverhasználata……..…… 88.p.

0104 **Suba János:** A Magyar Királyi Csendőrség szerepe az északi demarkációs vonalon 1919-1923…...…….. 91.p.

0105 **Szakály Sándor:** A Magyar Királyi Csendőrség 1919-1941……...……. 95.p.

0106 **Szelei József:** Katonából csendőr, csendőrből járőrvezető…… 103.p.

0107 **Zachar József:** Fejezetek az osztrák csendőrség történetéből……...……..……... 105.p.

0108 **Zeidler Sándor:** A m. kir. Csendőrség rendfokozati rendszere és jelvényei…..…….. 110-112p.

Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században.
VIII.évf.(1998) 9.sz.

0109 **Joó Gábor:** Emlékezés gróf Lónyai Menyhért pénzügyminiszterre…….. 13.p.

0110 **Kiss István Géza:** A Magyar Királyi Pénzügyőrség feladatai a gazdasági rendvédelemben a két világháború közötti időszakban……..

0111 **Kövesi László:** Rendőri nyugdíjpénztárak tegnap és ma, szociális gondoskodás……... 24.p.

0112 **Parádi József:** A magyar határőrizet teendői a nemzetgazdaság védelme terén az Osztrák-Magyar Monarchiában és a két világháború közötti Magyar Királyságban..... 26.p.

0113 **Forró János:** A székesfehérvári csendőrkerület teendői a vagyon elleni bűncselekmények megelőzésében és felderítésében…… 32.p.

0114 **Kaiser Ferenc:** A csendőr őrs gazdaságvédelemmel kapcsolatos feladatai a két világháború között…….. 39.p.

0115 **Simon Ferenc:** A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati teendői a vagyonbiztonság ellen irányuló bűncselekmények megelőzésében és felderítésében.. 45.p.

0116 **Suba János:** A m. kir. Honvédség és az rv. szervek feladatai a Magyarországon átmenő német vasúti szállítmányok szabotázs elleni védelmében a II. vh. alatt.…… 49.p.

0117 **Szabó József János:** Egy vádalku tanulságai a XIX. század magyar bűnüldözésében……. 61.p.

0118 **Szikinger István:** A gazdaság védelmének tapasztalatai Németországban……. 64.p.

0119 **Kiss István Géza:** A vámhivatalok a két világháború közötti Magyar Királyságban……. 72.p.

0120 **Őry Károly**: A Vörös Őrség gazdaságvédelmi feladatai……. 78.p.

0121 **Parádi József:** A dualizmus kori magyar pénzügyőrség és Vámhivatalok…….. 82.p.

0122 **Salamon Iván:** Egyenruha, kényelem, demokrácia és gazdasági kihatásai 1868-1993…….. 86.p.

0123 **Bacsa Gábor:** Gazdaságvédelem az 1920-as években a déli határ mentén……... 92.p.

0124 **Keserű István:** A határőrség szerepe az ország gazdaságának védelmében…….. 100.p.

0125 **Kovács Gyula:** A magyar határőrség aktuális gazdaságvédelmi feladatai a határforgalom ellenőrzésében 103.p.

0126 **Nagy György:** A magyar határőrizet (kiemelten a hforg. ell.) szervek gazdasági rendvédelmi feladatainak jellemző sajátosságai a '40-es évek második felétől……... 107.p.

0127 **Sallai János:** A Magyar Királyi Vámőrség gazdaságvédelmi feladatainak tükröződése a korabeli szabályzatokban……... 111-112p.

A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. század magyar rendvédelmére
IX.évf.(1999) 10.sz.

0128 **Bacsa Gábor:** A tájékoztató ("T") szervek és a Magyar Királyi Vámőrség…….. 5.p.

0129 **Tamáska Endre:** Egy csendőrőrs országos tekintélye…… 12.p.

0130 **Bobák Artúr:** A magánnyomozás története 19.p.

0131 **Botos János:** Szemere Bertalan, az első felelős magyar kormány belügyminisztere…… 33.p.

0132 **Csapó Csaba:** Gr. Ráday Gedeon és a szegedi királyi biztosság…….. 37.p.

0133 **Davola József:** A katonai rendőrség bemutatása…… 40.p.

0134 **Domokos Sándor:** A polgári rendőrség korszerű alapelvei…… 45.p.

0135 **Fazakas László:** Szemere Bertalan ifjú évei 48.p.

0136 **Gebhardt, Helmut:** Die Österreichische Gendarmerie in der XX. Jahrhundert…….…… 53.p.

0137 **Keserű István:** A rendvédelmi szervek újjászervezése 1919 és 1924 között…….. 59.p.

0138 **Kiss István Géza:** Szociális kérdések és azok megoldásai a Magyar Királyi Pénzügyőrségben…….. 66.p.

0139 **Kósa László:** Rendőrség Budán, Pesten és Budapesten 1849 és 1882 között……..……... 71.p.

0140 **Kósa László:** A közúti közlekedés rendjének szabályozása 1872-től napjainkig, különös tekintettel Budapestre…… 77.p.

0141 **Kövesi László:** Szociálpolitikai érzékenység a rendőri és a BM szerveknél 1990-től napjainkig…….. 88.p.

0142 **Lőrincz József:** Szemere Bertalan és a börtönügy 95.p.

0143 **Parádi József:** A Magyar Királyság rendvédelme (1867-1919)… ……..... 98.p.

0144 **Ravasz István:** A nyilas rendvédelmi testületek… 148.p.

0145 **Sallai János:** Francia, osztrák, magyar csendőrség fegyverhasználata a XIX. században…….. 154.p.

0146 **Simon Ferenc:** Egy kiérdemelt emlékbélyeg és egy nem érdemelt megbélyegzés története…….. 160.p.

0147 **Simon Sándor:** Cegléd város rendvédelme a XVIII-XIX. században…….. 164.p.

0148 **Suba János:** A határszéli forgalom szabályozása Magyarországon a XIX.-XX. században…….. 167.p.

0149 **Szikinger István:** Az angolszász rendvédelem fejlődésének tendenciái a XIX. századtól napjainkig….. 174.p.

0150 **Szűcs János:** A francia csendőrség helye, feladatai napjainkban……. 189.p.

0151 **Vass Ferenc:** A magyar útlevélrendészet történetének változási folyamatai és fejlődésének tendenciái 1903-tól napjainkig……... 192.p.

0152 **Zachar József:** Az osztrák rendvédelmi modell történelmi gyökerei…….. 202-206p.

Szabad mozgás a Kárpát-medencében
X.évf.(2000) 11.sz.

0153 **Bacsa Gábor:** Magyar és jugoszláv optánsok határátlépése…… 10.p.

0154 **Bencsik Péter:** Az útlevélügy jogi szabályozásának változásai és hatásuk a határforgalomra 1903-1941.. 15.p.

0155 **Csapó Csaba:** Utazási okmányok az 1880-as években... 19.p.

0156 **Davola József:** A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1912-ben……. 21.p.

0157 **Kiss István Géza:** A határszéli Magyar Királyi Pénzügyőr szakaszok áttelepítése a területi visszacsatolások után……. 24.p.

0158 **Nagy György:** A határforgalom változásai és az azt meghatározó főbb tényezők a nyolcvanas évektől napjainkig. A határforgalom…… 35.p.

0159 **Parádi József:** Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmus alatt és a két világháború között…….. 42.p.

0160 **Ravasz Dezső:** A magyar-román határ hivatalos és nem hivatalos átjárhatósága…….. 54.p.

0161 **Suba János:** Utazási okmányok az I. és a II. világháborúban…… 57.p.

0162 **Suba János:** A budapesti folyamat története…….. 68.p.

0163 **Zinner Tibor:** Az embertelen kollektivitás diadala: A magyarországi németek 1945 utáni kitelepítése…. 72-87.p.

A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában
X.évf.(2000) 12.sz.

0164 **Dános Valér:** Rendőrség és szociológia avagy rendőrszociológia……. 5.p.

0165 **Finszter Géza:** Honvédelem - rendvédelem 8.p.

0166 **Nagy György:** Kapcsolatkeresés a rendészet, a rendvédelem és a határrendészet között….. 15.p.

0167 **Parádi József:** A rendvédelmi diszciplína Magyarországon……. 23.p.

0168 **Suba János:** A kartográfia és a rendvédelem 26.p.

0169 **Zachar József:** Rendvédelem és történelemtudomány……. 34.p.

0170 **Bacsa Gábor:** A határőrizeti szervek együttműködése a lakossággal, a rendvédelmi szervekkel és a hatóságokkal 1920-1940 között (Szemelvények Zalából)……. 38.p.

0171 **Csapó Csaba:** A Csendőrség és a városok (1881-1914)…… 43.p.

0172 **Davola József:** A tábori csendőrség, mint a Katonai Rendőrség elődje…….. 49.p.

0173 **Ernyes Mihály:** A véderő alkalmazása rendvédelmi feladatokra a dualizmus időszakában Pécsett…….. 55.p.

0174 **Forró János:** A székesfehérvári csendőrkerület kapcsolata a közigazgatással…….. 58.p.

0175 **Gebhardt, Helmut:** Die militärische Organisation der österreichischen Gendarmerie von 1849 bis 1918…..…… 62.p.

0176 **Kálmán Zsolt — Kósa László:** A rendőrség és az önkormányzatok kapcsolata a rendszerváltás utáni években…… 65.p.

0177 **Keserű István:** Együttműködés a Határőrség és egyéb szervek között (1945-1949)…….. 68.p.

0178 **Kiss István Géza:** A Magyar Királyi Pénzügyőrség helye és szerepe a kikötői rendszabályok betartásában valamint a csempészet megakadályozásában…. 73.p.

0179 **Parádi József:** A rendvédelem, közigazgatás és a véderő kapcsolata a kiegyezéstől a második világháborúig…… 79.p.

0180 **Ravasz István:** A német szövetségi rendszer a II. világháború időszakában……. 88.p.

0181 **Simon Sándor:** Cegléd városában: a helyi közigazgatás és a rendvédelem kapcsolata a neoabszolutizmus és a dualizmus időszakában…… 95.p.

0182 **Steib György:** Az 1956-os Nemzetőrség és a közhatalom kapcsolata Bonyhádon…….. 98.p.

0183 **Suba János:** A polgári Magyarország közigazgatási beosztásának alakulása, a határváltozások tükrében 1867 és 1941 között……. 102-107.p

A közbiztonság közös európai örökségünk
XI.évf.(2005) 13.sz.

0184 **Bebesi Zoltán:** A kábítószer fogyasztás Magyarországon…….. 5.p.

0185 **Bencsik Péter:** A határforgalom szabályozása hazánkban és a környező államokban 1903-1941…… 15.p.

0186 **Boda József:** A magyar rendvédelmi erők szerepe a békefenntartásban…….. 27.p.

0187 **Botos János:** A belügyi tárca szerepe a magyar rendvédelem irányításában…… 31.p.

0188 **Fazakas László:** Testőrségek, koronaőrségek, képviselőházi őrség 1867-1945……..... 36.p.

0189 **Gáspár László:** A határőrség szervezeti változásai 1945-1956……..…… 50.p.

0190 **Kósa László – Gombár Noémi:** A bűnözés területi megoszlása a Kaposvári Rendőrkapitányság területén……. 55.p.

0191 **Nagy György:** A magyar állami határrendőrség 1945-1946. évi újjászervezése …… 64.p.

0192 **Nagy József:** A BM Határőrség helye, szerepe, szervezetének változásai a szocialista államhatalomban 1957-től az 1980-as évek végéig…….…….. 78.p.

0193 **Parádi József:** A magyarországi rendvédelem fejlődési tendenciái 1867-1950…….…… 84.p.

0194 **Parádi József:** Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyarországi rendőrségei 1867-1919…… 97.p.

0195 **Parádi József:** A Magyar Királyság rendőrségei 1920-1945…..…… 105.p.

0196 **Suba János:** Felvidék határa 1938-1944……..... 114.p.

0197 **Suba János:** Magyar-horvát határszéli forgalom 1941-1945……...…….. 127.p.

0198 **Suba János:** A szocialista határőrizet egyik eszköze, az aknazár…… 139.p.

0199 **Teke András:** Őrzés mint tevékenység a rendészet, rendvédelem rendszerében…… 144-149.p

Az ezeréves magyar rendvédelem
XI.évf.(2005) 14.sz.

0200 **Boda József:** Transformation-Coordination of Police In The Security Sector Reform Context. [A Rendőrség átalakítása-vezetése a biztonsági szektor reformjának tükrében]……. 5.p.

0201 **Botos János:** Szemere Bertalan az első felelős magyar kormány belügyminisztere…….. 15.p.

0202 **Csapó Csaba:** Ráday Gedeon és a szegedi várbörtön foglyai……..……. 19.p.

0203 **Ernyes Mihály:** Ezer éves rendvédelem a rendőrségek államosítása tükrében……. 23.p.

0204 **Fazakas László:** A korona őrzése, a korona őrök, a koronaőrség…… 34.p.

0205 **Forró János:** A Kádár rendszer Belügyminisztériuma 47.p.

0206 **Gáspár László:** A magyar határőrizet fejlődési tendenciái 1945-1949……..…… 50.p.

0207 **Gebhardt Helmut:** Die Sicherheitsorganisation von 1918 bis 1938……. 54.p.

0208 **Lőrincz József:** A hazai büntetés-végrehajtás fejlődése a kiegyezéstől napjainkig……... 57.p.

0209 **Maximilian Edelbacher – Harald Seyrl:** Die Wiener Polizei von der Österreichisch-Ungarischen Monarchie zur Republik. ……. 69.p.

0210 **Nagy György:** Egy történelmi kuriózum, gróf Széchenyi István 1834. évi egyik utazásának dokumentuma……. 77.p.

0211 **Nagy József:** A magyar határőrség tevékenysége a csehszlovákiai bevonulás időszakában 79.p.

0212 **Parádi József:** Az európai rendvédelem története……..……..... 85.p.

0213 **Parádi József:** A határszéli csendőrség állambiztonsági feladatai…….…….. 91.p.

0214 **Parádi József:** A Kárpát-medencét érintő Magyarországon kívüli határőrizeti formák a német-osztrák modell kivételével……... 95.p.

0215 **Suba János:** A történelmi Magyarország államhatáráról szóló törvények…….. 102.p.

0216 **Suba János:** Az államhatár és határjelei….. 120.p.

0217 **Suba János:** Államhatár elméletek a XIX.-XX. századi szakirodalomban…… 127.p.

0218 **Suba János:** A honvédelmi határsáv Magyar-országon 1939-1945 között…… 133.p.

0219 **Szabó József János:** Határvadász alakulatok szerepe az Árpád-vonal védelmében…….…... 140.p.

0220 **Zachar József:** A Habsburg-hatalom és a magyar rendvédelem……..…… 146-149p.

REPERTÓRIUM
1990-2000, 1-12. szám
XI.évf. (2006) 1. különszám

Előszó…… 5.p.

Bemutatkozik a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság……... 8.p.

A periodika szerkesztői…….. 13.p.

A repertórium felépítése……. 15.p.

Tanulmányok megjelenés szerint……... 18.p.

Tanulmányok szerzők szerint…… 27.p.

Tanulmányok cím szerint……... 41.p.

Tanulmányok kronológia szerint…… 50.p.

Tanulmányok téma szerint…….. 60.p.

Recenziók…… 79.p.

Az európai és a magyar rendvédelem a XIX-XX. században
XII.évf.(2007) 15.sz.

0221 **Bacsa Gábor:** Rendőrség Nagykanizsán 1920-ig, az államosításig……..…… 6.p.

0222 **Bencsik Péter:** A kivándorlás jogi szabályozása 1903 és 1914 között……... 13.p.

0223 **Ernyes Mihály**: A magyar rendőri szakirodalom kezdetei…… 32.p.

0224 **Fazakas László:** A magyar Szent Korona őrzésének története 1945-től 2000-ig…….. 45.p.

0225 **Hegedűs Ernő:** A koronaőrzés történetének egyházi és bizalmi korszaka (1000-1464)…… 59.p.

0226 **HUDRA László:** A budapesti Fiumei úti pénzügyőr laktanya. (Szemelvények az 1930-as és 1940-es évekből, különös tekintettel a Pénzügyőrségi Múzeum történetére)…….. 67.p.

0227 **LŐRINCZ József:** Harmonizációs törekvések és problémák a magyar börtönügyben a rendszerváltozás időszakában…….. 75.p.

0228 **NAGY György:** A határrendészet, mint szervezet helyének keresése az államszervezet rendszerében…….. 81.p.

0229 **NAGY József:** Határőrizetünkkel szembeni kihívások az 1990-es években…… 104.p.

0230 **PARÁDI József:** A magyar határőrizet tere a kiegyezéstől a II. vh-ig……. 125.p.

0231 **PARÁDI József:** Magyar Királyi Határrendőrség…. 139.p.

0232 **PARÁDI József:** Az útlevelek és útlevél ellenőrző szervek a két világháború közötti Magyar Királyságban.. 160.p.

0233 **SIMON F. Nándor:** Villantás egy témára: séta egy útlevél körül…….. 170.p.

0234 **SIMON Sándor:** Cegléd város rendvédelmi szerveinek dualizmuskori átalakítása és fejlesztése…….. 176.p.

0235 **SUBA János:** Határcsendőr zászlóaljak 1919-1921. Áttérés a katonai határőrizetre…….. 182.p.

0236 **SUBA János:** A magyar-jugoszláv határszakasz redemarkálása (A trianoni határ határjeleinek felülvizsgálata a magyar-jugoszláv határszakaszon 1931-ben)…. 192.p.

0237 **SUBA János:** A magyar-román határszakasz redemarkálása (A trianoni határ határjeleinek felülvizsgálata a magyar-román határszakaszon 1937-ben)…….. 200.p.

0238 **SUBA János:** Határvadászok és az "ezeréves határ" (A m. kir. határvadászok szerepe a magyar-román határvonal Kárpátokban lévő szakaszának felülvizsgálatában 1941-ben) ..... 205.p.

0239 **VARRÓ István.** Rádióközvetítés az ungvári csendőriskolából: „Székely fiúkból nevelik a fiatal magyar csendőröket" – közvetítés az ungvári csendőriskolából……... 212-219p.

A rendvédelmi szakképzés története
XIII.évf.(2007) 16.sz.

0240 **BACSA Gábor:** A rendőrképzés 1945-1950 7.p.

0241 **BENCSIK Péter:** A kisebb határszéli forgalom Magyarország és a szomszédos államok közt, 1898-1941… 15.p.

0242 **BERKI Imre:** Az 1956-57 évi sortüzek rövid története 25.p.

0243 **BODA József:** A nemzetközi oktatás és képzés története a magyar rendvédelmi szerveknél…….. 33.p.

0244 **BODA József**: A terrorizmus rövid története……... 46.p.

0245 **BOTOS János:** A Belügyminisztérium tevékenységének főbb jellemzői 1912-1926 között……... 52.p.

0246 **ERNYES Mihály:** A rendvédelmi szakkifejezések múltja 56.p.

0247 **GÁSPÁR László:** A határőrség képzési rendszerének változásai 1945-1956…… 65.p.

0248 **KISS István Géza:** A Magyar királyi Pénzügyőrség lőkiképzése…… 71.p.

0249 **NAGY Ákos Péter:** A budapesti Rendőrtiszti Főiskola 77.p.

0250 **NAGY György:** A rendvédelem és a tudomány……... 85.p.

0251 **PARÁDI József:** Rendvédelmünk képzési és képesítései rendszere 1867-1945…… 90.p.

0252 **PARÁDI József:** A magyar rendőrtisztképzés tradíciói 1867-1945…… 94.p.

0253 **PARÁDI József:** A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályba sorolt állami alkalmazottak szakvizsgarendszere…….. 100.p

0254 **ifj. PERJÉSI György:** A Magyar Királyi Csendőrség létszámalakulása 1938-1945……. 105.p

0255 **SÁGI Zoltán:** Egyenruha, mint tradíció a magyar rendőrségnél…….. 107.p

0256 **SUBA János:** A Magyar Királyi Csendőrség létszámának tervezett felemelése 1918-ban…….. 113.p

0257 **SUBA János:** A magyar katonai vezetés elképzelése a határbiztosító csapatok megszervezésére 1918-ban 121.p.

0258 **SUBA János:** Honvédelmi határszolgálat….. 128.p.

0259 **VARRÓ István Tamás:** Hatvan éves a Magyar Királyi Csendőrség…… 140-146.p.

A rendvédelem humán viszonyai
XIV.évf. (2008) 17.sz.

0260 **GÁSPÁR László:** A kommunista párt káderpolitikájának érvényesítése a határőrségnél 1945-1956…… 13.p.

0261 **ILLÉSFALVI Péter:** A németek által megszállt Bánság helyzete 1941-ben, a Magyar Királyi Csendőrség Központi Nyomozó Parancsnokságának jelentései alapján…….. 19.p.

0262 **KÁLMÁN Zsolt:** A Magyar Királyi Csendőrség tevékenysége Somogy vármegyében a megalakulástól 1903-ig…….. 26.p.

0263 **NAGY György:** A Határrendőrség humán viszonyai 1945-1946…….. 37.p.

0264 **PARÁDI József:** Viszontválasz FINSZTER Géza: *„Honvédelem Rendvédelem"* válaszcikkére…. 51.p.

0265 **PARÁDI József:** A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945…… 57.p.

0266 **SÁGI Zoltán:** A rendőrség egyenruházata a II. világháború befejezésétől a rendszerváltásig… 65.p.

0267 **SUBA János:** A határkijelölés humán faktora a XIX-XX. században…….. 74.p.

0268 **SUBA János:** A magyar katonai közigazgatás elvei és szervezete a visszatért területeken 1938-1941…… 84.p.

0269 **TURCSÁNYI Károly - HEGEDŰS Ernő:** Légideszant alakulatok alkalmazásának történelmi előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban…….. 97.p.

0270 **VEDÓ Attila:** Magyarország államhatárának jelölése 1867-1918…….. 105.p

0271 **ZEIDLER Sándor:** A magyar rendőri rangok fejlődéstörténete a kiegyezéstől az ezredfordulóig. 116-137.p.

Karhatalmi feladatok a bűnmegelőzés és a békefenntartás szolgálatában Európában a XIX-XX. században
XV.évf. (2008) 18.sz.

0 272 **BALLA Tibor**: A Magyar Királyi Honvéd Lovasság karhatalmi célú alkalmazása a dualizmusban..... 13.p.

0273 **Fazakas László:** Karhatalmi feladatok az Országház épületében és közvetlen környezetében……. 16.p.

0274 **Hegedűs Ernő:** Azonos típusú repülőeszközök alkalmazása rendvédelmi és honvédelmi célokra……. 20.p.

0275 **Olasz György — Parádi József — Zeidler Sándor:** A magyar állami rendvédelmi testületek katonai rendfokozati rendszerei a kiegyezéstől az ezred-fordulóig…….. 29.p.

0276 **Parádi Ákos:** A magyar rendvédelem civil szerveződései 1867-1945…… 64.p.

0277 **Parádi József:** Rendőrség a magyar határőrizetben 88.p

0278 **Parádi József:** A magyar rendvédelem fejlesztési reformjai a XIX. század második felétől a XX. század közepéig…… 98.p.

0279 **Perényi Roland:** Az utca rendje. Rendőri térfigyelés a századfordulós Budapesten…… 113.p.

0280 **Simon F. Nándor:** A Munkásőrség karhatalmi feladatai... 125.p.

0281 **Suba János:** Karhatalmi formációk Magyarországon 1918-1920……. 131.p.

0282 **Suba János:** A katonai rendőrség felállítása a hátországban 1917-ben…….. 143.p.

0283 **Vedó Attila:** Magyarország államhatárainak megjelölése 1918-1947…… 156-166.p.

Másfél évtized nemzeti rendvédelemtörténetünk kutatásának szolgálatában
XVI.évf. (2009) 19.sz.

0284 **Balla Tibor:** Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban…… 13.p.

0285 **Ernyes Mihály**: Szerb impérium Baranyában 1918-1921…….. 18.p.

0286 **Forró János — Hibácskó Ferenc:** Adalékok a karhatalom történetéhez……... 51.p.

0287 **Kálmán Zsolt:** Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az I. vh-ig…… 60.p.

0288 **Parádi József:** A csendőrség magyarországi története.. 64.p.

0289 **Parádi József:** A rendvédelem védelmében……. 89.p.

0290 **Som Krisztián:** A Magyar Királyi Folyamőrség (határ) átléptető bélyegzői…….. 100.p.

0291 **Suba János:** Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919-1920…….. 105.p.

0292 **Suba János:** Magyarország trianoni határainak térképei 1920-1925…… 114.p.

0293 **Turcsányi Károly — Hegedűs Ernő:** Légideszant alakulatok rendvédelmi szerepkörben…… 123.p.

0294 **Károly Turcsányi — Ernő Hegedűs:** Airborne troops in the context of public security……... 130.p.

0295 **Vedó Attila:** Magyarország államhatárának megjelölése 1947-től napjainkig…… 137-152.p.

A XIX-XX. századi magyar forradalmak hatása a nemzeti rendvédelmi rendszerünkre
XVII.évf. (2009) 20.sz.

0296 **Bencsik Péter:** A határforgalom főbb statisztikai jellemzői Magyarországon 1901-1915……. 13.p.

0297 **Forró János:** Csendőrségtörténeti kutatásaim tapasztalatai…… 38.p.

0298 **Jakus János:** Az államhatár biztosításának problémái az ötvenes évek elején……..... 44.p.

0299 **Kósa László:** A rendőrség és a határőrség együttműködése csapaterő alkalmazásával Somogy megyében…….. 54.p.

0300 **Nagy György:** A magyar határforgalom ellenőrzésének sajátosságai 1945-2005…… 58.p.

0301 **Nagy László:** A magyar Rendőrségtörténeti Múzeum története……. 79.p.

0302 **Parádi József:** Tények és érzelmek egy hajdani magyar rendvédelmi testület története kapcsán…… 93.p.

0303 **Parádi József:** A XIX-XX. századi magyar forradalmak rendvédelme…… 100.p

0304 **Suba János:** A magyar - román határ "pontosítása…….. 108.p

0305 **Suba János:** Magyarország határán létesített műszaki zárak felszámolása 1956-ban…… 115.p

0306 **Turcsányi Károly — Hegedűs Ernő:** A magyar és a szovjet légideszant- és légiszállító csapatok tevékenysége az 1956-os forradalomban…… 120.p

0307 **Vedó Attila:** A '90-es évek politikai változásainak hatása határmegjelölésünkre és határjeleinkre... 129-137.p.

A rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században
XVIII.évf. (2010) 21.sz.

0308 **Boda József:** A magyar rendvédelmi békefenntartás humán története…….. 13.p.

0309 **Forró János:** Cigányság és közbiztonság Székesfehérvárott 1867-1945…….. 24.p.

0310 **Gáspár László:** A magyar határőrizet változásai 1945-1956..... 27.p.

0311 **Hegedűs Ernő:** Katonai erők rendvédelmi szerep-körben. Légidesszant alakulatok a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban…… 43.p.

0312 **Kövesi László:** Az Első Rendőri Kiegészítő Nyugdíjpénztár elődszervezetei…….. 54.p.

0313 **Nagy György**: Határőrség 1957-2007…….... 57.p.

0314 **Parádi József:** A dualizmus kori magyar rendvédelem…… 66.p.

0315 **Parádi József:** A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme…….. 85.p.

0316 **Parádi József:** A Magyar Királyság határrendőrsége…..... 101.p

0317 **Simon F. Nándor:** A Munkásőrség létrehozása 117.p

0318 **Suba János:** Az Országos Hadigondozó Hivatal 123.p

0319 **Suba János:** A Védhírszerzőszolgálat kiépítése. 140-147.p.

Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai a nemzeti rendvédelmünkre
XIX.évf. (2010) 22.sz.

0320 **Bencsik Péter:** A határszéli gazdasági (kettősbirtokos) forgalom megszűnése 1945-1950…….. 13.p.

0321 **Chvojka Michael (ford.: Artner Ramona):** Ahogyan a Habsburg-birodalom örökös tartományaiban gróf Joseph Sedlnitzky rendőrfőnök irányításával az államrendőrség az egyetemi hallgatók egyleteivel foglalkozott…….... 20.p.

0322 **Chvojka Michael:** Die Betrachtung- und Vorgangsweise des Polizeipräsidenten Sedlnitzky gegenüber den Burschenschaften…….. 25.p.

0323 **Forró János:** Milyen legyen a jövő rendőrsége? 30.p.

0324 **Forró János:** A polgári magyar állam központosított közbiztonsági őrtestületének közrendvédelmi szolgálata…… 46.p.

0325 **Hegedűs Ernő:** Terrorelhárító erők szervezése a rendvédelmi szervezeteknél és a légideszant csapatoknál….... 55.p.

0326 **Parádi József:** A polgári magyar rendvédelem a XIX-XX. században…….. 60.p.

0327 **Parádi József:** A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálata…….. 77.p.

0328 **Parádi József:** A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945……. 92.p.

0329 **Suba János:** Határkijelölés, határkitűzés 1867-1945.. 115.p.

0330 **Suba János:** A határkiigazítás feltételeinek megteremtése a dualista Magyarországon……. 125.p.

0331 **Takács Gyula:** Leszerelés és hadseregszervezés Magyarországon 1918 novemberében……... 135-139.p.

A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek
XX.évf. (2011) 23.sz.

0332 **Csiha Gábor:** A szolgálati viszonyt és a rendfokozatot érintő mellékbüntetések Magyarországon a XIX-XX. században…….. 13.p.

0333 **Davola József:** Magyar rendfenntartók a világban… 27.p.

0334 **Forró János:** A Kádár-rendszer rendvédelmi szervezetei a BM. Karhatalom és a Készenléti Rendőr Ezred….. 36.p.

0335 **Forró János:** A magyar rendvédelem 1867-1968…. 60.p.

0336 **Lőrincz József:** Börtönügyünk a hanyatló Kádár-korszakban…… 78.p.

0337 **Lőrincz József:** Börtönügyünk a rendszerváltozás időszakában……..... 91.p

0338 **Parádi József:** Kontinuitás és újrakezdés a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben……. 99.p

0339 **Parádi József:** Rendvédelem-karhatalom 1867-1945 111.p

0340 **Parádi József:** A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945…….. 124.p

0341 **Suba János:** A trianoni határ északi határszakaszának határjellegétől való megfosztása 1938-ban…… 144.p

0342 **Suba János:** Magyarország északi határszakaszának redemarkációs munkálatai 1947-1953…… 155.p

0343 **Szabó József:** Határvadász zászlóaljak a Keleti-Kárpátok védelmi rendszerében 1940-1941……. 165-177.p.

Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005.
XXI.évf. (2011) 24.sz.

344 **Boda József:** Az európai csendőri erő, avagy egy új békefenntartó alakulat születése…… 13.p.

0345 **Davola József:** Fényképezés a Magyar Királyi Csendőrségnél…….. 18.p.

0346 **Forró János:** A Magyar Királyi Csendőrség II. kerületének tevékenysége Fejér vármegyében az 1944. évi zsidó deportálás végrehajtásakor. 23.p.

0347 **Forró János:** A Magyar Királyi Csendőrség küzdelme a székesfehérvári kerületében Fejér vármegye közbiztonságáért 1884-1945……... 32.p.

0348 **Markó György:** Csendőrtisztek a Magyar Királyi Honvéd Vezérkar főnökének bírósága előtt 73.p.

0349 **Parádi József:** A Magyar Királyi Csendőrség szervezete…… 80.p.

0350 **Parádi József:** A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenységei…..... 91.p.

0351 **Parádi József:** A csendőrség teendői az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királysága külső határainak őrizetében……. 100.p

0352 **Suba János:** 1918 forró nyara és a Magyar Királyi Csendőrség……. 119.p

0353 **Suba János:** A Magyar Királyi Csendőrség és a vasútbiztonság 1917-1918……... 126.p

0354 **Szakály Sándor:** Akik a Magyar Királyi Csendőrséget — 1938 és 1945 között — vezették. 136.p

0355 **Zétényi Zsolt:** A Magyar Királyi Csendőrség és a csendőrök jogállása 1945-ben és azután. (Egy elfelejtett szervezet és jelmondat: „Híven, becsülettel, vitézül!”)…... 155-165.p.

A közbiztonság közös Kárpát-medencei örökségünk
XXII.évf. (2012) 25.sz.

0356 **Berki Imre:** A magyar határőrizet újjászervezése 1946-ban…….. 13.p.

0357 **Csapó Csaba:** Erdély csendőrsége az átmenet éveiben 1867-1881…… 27.p.

0358 **Gáspár László:** A második világháború utáni magyar határőrizet változásai…… 32.p.

0359 **Nagy Ákos Péter:** Quies custodiet ipsos custodes, azaz ki őrzi az őrzőket?..... 53.p.

0360 **Nagy Ákos Péter:** A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat megalakulása és tevékenységének kialakítása a rendszerváltás folyamatában….. 58.p.

0361 **Nagy József:** A magyar határőrség szervezete, létszáma és területi elhelyezkedése 1958-1990..... 67.p.

0362 **Parádi József:** Magyar rendvédelem 1867-1914..... 79.p.

0363 **Parádi József:** A magyar állami rendőrség fejlődéstörténeti tapasztalatai 1867-1945……... 84.p.

0364 **Parádi József:** A XIX-XX. századi magyar rendszerváltozások és a csendőrség…… 102.p

0365 **Som Krisztián:** Rendvédelem-történet a numizmatikában…….. 111.p

0366 **Suba János:** A császári csendőrség tiszti kara 1849-1868……. 116.p

0367 **Suba János:** Karhatalom szervezése a Magyar Királyi Honvédségben 1918-ban……... 129-136.p.

Militarizmus és demilitarizmus
a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében
XXII.évf. (2012) 26.sz.

0362 **Artner Ramona:** Egy közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig…….. 13.p.

0363 **Artner Ramona:** Hírszerzés a dualizmuskori Magyar Királyságban……..…….. 19.p.

0364 **Csapó Csaba — Parádi József:** Az államfő magyarországi védelme az Osztrák-Magyar Monarchiában. 27.p.

0365 **Forró János:** Rendvédelmi szervezetek sajátos tevékenysége háborús helyzetben Fejér vármegyében 1944 őszétől 1945 tavaszáig…….. 35.p.

0366 **Nagy Ákos Péter:** A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1990…..…… 44.p.

0367 **Nagy Ákos Péter:** A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000-2010…..…… 59.p.

0368 **Parádi József:** A dualista Magyarország határőrizete a migráció tükrében……..…….. 66.p.

0369 **Parádi József:** Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége…….. 81.p.

0370 **Parádi József:** Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében……..… 105.p.

0371 **Suba János:** Szovjetunió és Magyarország közötti határvonal kitűzése 1947-1949……...……..……... 120.p.

0372 **Szikinger István:** A magyar rendvédelmi jog alapjai 133.p.

0373 **Szikinger István:** Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában…….. 141-157.p.